

วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์

Journal of MCU Nakhondhat

P-ISSN: 2586-923X ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 (มีนาคม 2565)

E-ISSN: 2630-0362 Vol.9 No.3 (March 2022)

💧 วัตถุประสงค์

วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์ เป็นวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษาในมิติเพื่อสนับสนุนการศึกษา การสอน การวิจัยในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยเน้นสาขาวิชาพุทธศาสนา บริหารการศึกษา ปรัชญา จิตวิทยา การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การจัดการสาธารณะ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่น ๆ

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยเสนอหรือกำลังเสนอตีพิมพ์ในวารสารวิชาการใดมาก่อน

ทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และมีใช้ความรับผิดชอบของวารสาร คณะบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์ มีกำหนดออกเผยแพร่ปีละ 12 ฉบับ (รายเดือน)*

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม	ฉบับที่ 2 เดือนกุมภาพันธ์	ฉบับที่ 3 เดือนมีนาคม
ฉบับที่ 4 เดือนเมษายน	ฉบับที่ 5 เดือนพฤษภาคม	ฉบับที่ 6 เดือนมิถุนายน
ฉบับที่ 7 เดือนกรกฎาคม	ฉบับที่ 8 เดือนสิงหาคม	ฉบับที่ 9 เดือนกันยายน
ฉบับที่ 10 เดือนตุลาคม	ฉบับที่ 11 เดือนพฤศจิกายน	ฉบับที่ 12 เดือนธันวาคม

● ที่ปรึกษา

พระพรหมบัณฑิต, ศ.,ดร.

พระเทพวัชรบัณฑิต, ศ.,ดร.

พระเทพปัญญาสุธี

พระสุวรรณเมธาภรณ์, ผศ.,ดร.

พระราชปรีดีมุนี, ผศ.,ดร.

พระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร, ดร.

● บรรณาธิการบริหาร

พระครูอรุณสุตาลังการ, รศ.,ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

● หัวหน้ากองบรรณาธิการ

นายธีรวัฒน์ ทองบุญชู

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

● กองบรรณาธิการ

พระครูสิริธรรมาภิรต, ผศ.,ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

พระครูโฆสิตพัฒนานุกุล, ผศ.,ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

ศาสตราจารย์ ดร.ครองชัย หัตถา

มหาวิทยาลัยทักษิณ

รองศาสตราจารย์ ดร.ประเวศ อินทองปาน

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.สืบพงษ์ ธรรมชาติ

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

รองศาสตราจารย์ ดร.กันตภณ หนูทองแก้ว

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

รองศาสตราจารย์ ดร.สมบุญ บัญโท

มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิพนธ์ ทิพย์ศรีนิมิต

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสนา แก้วหล้า

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณิศภาพรรณ คุวิเศษแสง

มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนิต ยืนยง

มหาวิทยาลัยปทุมธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธานี วรรณภักดิ์

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร สุขแสน

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ดร.มุกดาวรรณ พลเดช

วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้

ดร.อุทัย เอกสะพัง

มหาวิทยาลัยทักษิณ

ดร.มะลิวัลย์ โยธารักษ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

💧 ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

นางสาวปัญญาดา จงละเอียด

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

💧 ฝ่ายประสานงานและจัดการ

พระไกรสร ปิยสีโล

พระดิศรณ์ สิ่งเพ็ญ

พระเดช โปญญวโร

พระบุรีศรี ศรีสุข

นายอนุชิต ปราบพาล

นายอภินันท์ คำหารพล

💧 ฝ่ายกฎหมาย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ฉัตรมาศ วิเศษสินธุ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

◆ ออกแบบปก

นายวินัย ชีระพิบูลย์วัฒนา

◆ จัดรูปเล่ม

นายอนุชิต ปราบพาล

◆ พิมพ์ที่

ห้างหุ้นส่วนจำกัด กรีนโซน อินเตอร์ 2001

155/2 ถนนปากนคร ตำบลท่าซัก อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80000

โทรศัพท์. 075-466-031, แฟกซ์. 075-446-676

◆ เจ้าของ

สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

เลขที่ 3/3 หมู่ที่ 5 ตำบลมะม่วงสองต้น อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80000

โทร. 086-4345903 แฟกซ์. 075-340-042 E-mail: suriya.sur@mcu.ac.th

บทบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้ เป็นฉบับที่ 3 ประจำปีพุทธศักราช 2565 วารสารก้าวเข้าสู่ปีที่ 9 ได้รับการประเมินเพื่อรับรองคุณภาพวารสาร จากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) ให้มีมาตรฐานอยู่ในกลุ่มที่ 2 (จนถึง 31 ธันวาคม 2567) เพื่อรักษาคุณภาพของวารสารให้เป็นไปตามเงื่อนไขและกติกาสากล จึงเปิดโอกาสให้นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัย ซึ่งกองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการเชิงหลักการเผยแพร่บทความตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาทุกประการ

วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 นี้ประกอบด้วย บทความวิจัย 30 เรื่อง บทความวิชาการ 1 เรื่อง มีบทความที่น่าสนใจ ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรมสังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดย อธิชาติ พาสกริ และคณะ บทความฉบับนี้กล่าวถึง การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้ ด้านการเรียนการสอน ควรให้ครูมีความรู้ ความสามารถในการวิชาที่สอน และจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการให้บริการผู้เรียน ผู้บริหารโรงเรียนควร มีการจัดระบบรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักเรียนใน ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่หลากหลายในแต่ละปีการศึกษา และมีช่วงเวลาการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีความเหมาะสมและควรมีโอกาสให้นักเรียนเป็นผู้นำในการจัดกิจกรรม ด้านการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความมุ่งหวังของผู้เรียน ผู้บริหารโรงเรียนควรชี้แจงเรื่องกฎ ระเบียบของโรงเรียนให้กับนักเรียนและควรเน้นการสร้างนักเรียนให้เป็นคนดี เก่งและมีความสุข และอยู่ร่วมกับสังคมได้

กองบรรณาธิการวารสารมหาวิทยาลัยนครพนม ขอขอบคุณท่านผู้เขียน ขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอโน้มรับไว้ด้วยความยินดียิ่ง

พระครูอรุณสุตาลังการ, รศ.ดร.

บรรณาธิการ

สารบัญ

บรรณาธิการ	(ก)
บทบรรณาธิการ	(จ)
ความต้องการสวัสดิการด้านสังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฉางอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี	1
SOCIAL WELFARE NEEDS OF THE ELDERLY IN BAN CHANGE SUB DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, MUANG PATHUMTHANI DISTRICT PATHUMTHANI PROVINCE	
กานดา ผรณเกียรติ, นิเทศ ตินณะกุล, วิทยา สุจริตรนารักษ์, ภมร ชันธหัตถ์ และสรรเสริญ อินทร์ตัน	
การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครูในสถานศึกษา กลุ่มโซนกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร	16
DEVELOPMENT OF PUBLIC MIND ENHANCEMENT ACTIVITIES MODEL OF TEACHERS IN NORTH BANGKOK GROUP ZONE UNDER THE JURISDICTION OF BANGKOK NON -FORMAL AND INFORMAL EDUCATION OFFICE	
ปรีชา ผลชมภู	
การพัฒนานวัตกรรมการสื่อสารภาษาจีนสำหรับชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรรักษ์เขาบายศรี อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี	31
DEVELOPMENT OF CHINESE COMMUNICATIVE INNOVATION FOR AGRO – TOURISM IN KHAOBAISI COMMUNITY, THAMAI CHANTHABURI	
รุจิภา บุญเชิด, พชรินทร์ เจนจบวรกิจ, วีรณัฐ สัจจาลัย และปณิดดา ชาญด้วยกิจ	
การพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในยุคชีวิตวิถีใหม่ ตำบลบ้านเลื่อ อำเภोधาราม จังหวัดราชบุรี	46
THE DEVELOPMENT OF HEALTH LITERACY ACTIVITIES OF SELF- CARE FOR ELDERLY IN THE NEW NORMAL BAN LUEAK SUBDISTRICT, PHOTHARAM DISTRICT, RATCHABURI PROVINCE	
นิคม พุทธา และพลอยประกาย ฉลาดล้ำ	

**การรับรู้ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ในการฝึกปฏิบัติ
รายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ตามความคาดหวังและตามความเป็นจริงของครู
พี่เลี้ยงและนักศึกษา** 65

PERCEPTION OF LEARNING OUTCOME IN THE STUDENT NURSE 4th INTERNSHIP
PRACTICUM ACCORDING PRECEPTORS AND STUDENTS' EXPECTATION AND
REALITY

ยุพิน หมั่นทิพย์, จันทิมา ช่วยชุม, วรนิภา กรุงแก้ว และชุติมา รักษาบางแหลม

**การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม
สังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร** 79

ENVIRONMENT CONDUCIVE TO LEARNING OF STUDENTS IN TANGPIRUNDHAM
SCHOOL UNDER THAWI WATHANA DISTRICT OFFICE, BANGKOK METROPOLITAN

ธีรชิต พาสกริ, วิชิต สุโพธิ์, สุรินทร์ รอดเมือง และมานะ ปิยะวัฒน์

**ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารของผู้อำนวยการโรงเรียนกับ
ประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญคัดสรรในสามจังหวัด
ชายแดนภาคใต้** 94

THE RELATIONSHIP BETWEEN THE ADMINISTRATIONAL COMPETENCIES OF
SCHOOL DIRECTOR AND SCHOOL EFFECTIVENESS IN SELECTIVE ISLAMIC
PRIVATE SCHOOL IN THREE SOUTHERN BORDER PROVINCE

โซเฟีย คอลิหังศ์สกุล และชวลิต เกิดทิพย์

**ส่วนประสมการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านค้าปลีก
แบบซูเปอร์มาร์เก็ตของผู้บริโภคในจังหวัดนครสวรรค์** 111

MARKETING MIX FACTORS INFLUENCING CONSUMERS' DECISION TO USE
SUPERMARKET RE STORES IN NAKHON SAWAN PROVINCE

วิเชียร โสมวิภาต , สถาพร เกียรติพิริยะ, กันหา พงษ์พิงศกร, ไซยา ประดิษฐ์ธรรม
และนารีรัตน์ รัตนไชย

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตในปี ค.ศ. 2021 128

FACTORS INFLUENCING THE PURCHASING DECISION OF LIFE INSURANCEIN
2021

สถาพร เกียรติพิริยะ, กันหา พงษ์พิงศกร, วิเชียร โสมวิภาต, ไซยา ประดิษฐ์ธรรม
และประสิทธิ์ เพยกลั่น

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา 140
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

DESIRABLE CHARACTERISTICS OF EDUCATIONAL INSTITUTION ADMINISTRATORS
 IN LAMLUKKA DISTRICT SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF PATHUMTHANI
 PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE OFFICE 2

นงลักษณ์ งามขำ, กัลยารัตน์ นิยมสินธุ์ และอัมภานิชญ์ โคตรชัย

สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มอำเภอลาดหลุมแก้ว 157
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

ACADEMIC ADMINISTRATIVE COMPETENCIES OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN
 LADLUMKEAW SCHOOL GROUP UNDER THE JURISDICTION OF PATHUMMATHANI
 PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

กัลยารัตน์ นิยมสินธุ์, กมลชนก ไพโรจน์ และธนพลอยศิริ สิริบรรสพ

ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอมืองนนทบุรี สังกัดสำนักงาน 174
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

ADMINISTRATION SKILL OF EDUCATIONAL INSTITUTION ADMINISTRATOR IN
 MUEANG NONTHABURI DISTRICT UNDER THE JURISDICTION OF NONTHABURI
 PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA 1

ฐิตินันท์ เสริมสาธณสวัสดิ์, ทศนีย์ ทิพย์คงคา และรัชณี แจ่มใส

การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา 186
พัฒนาการ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

ENVIRONMENTAL MANAGEMENT CONTRIBUTED TO STUDENT LEARNING
 OF TRIAMUDOMSUKSA PHATTHANAKARN NONTHABURI SCHOOL UNDER THE
 JURISDICTION OF SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 3

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, นาวิณ นิลแสงรัตน์ และทองหล่อ วงษ์อินทร์

การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล อำเภอนองเสือ สังกัด 203
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

LEARNING ENVIRONMENTAL CONDITION MANAGEMENT IN ANUBAN SCHOOL,
 NONGSUEA DISTRICT UNDER THE JURISDICTION OF PATHUMTHANI PRIMARY
 SERVICE AREA OFFICE 2

กฤษฎา บุญญะสิทธิ์, พรรษิต์ ลังกะสูตร และกมลชนก ไพโรจน์

**การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขต 221
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4**

IMPLEMENTATION OF THE STUDENT SUPPORT SYSTEM AT THUNYABURI SCHOOL UNDER THE JURISDICTION OF SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 4

ปริญพร วงศ์อนุตรโรจน์, ทองหล่อ วงษ์อินทร์ และอติพงษ์ เพชรสุทธิ

**แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะ 240
ด้านการคิดขั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสะบาย้อย
วิทยา**

GUIDELINES TO STUDY OF THE CURRICULUM OF COMPETENCY BASED ON CONCEPTUAL TO DEVELOP OF HIGHER ORDER THINKING SKILLS IN SCHOOLS OF UPPERSECONDARY STUDENTS OF SABAYOI WITTAYA SCHOOL

สีส๊ะ บิลโหด, เรชา ชูสุวรรณ และนพดล นิมสุวรรณ

การถ่ายทอดเทคโนโลยีเทคนิคการม้วนเส้นด้ายยีนสู่ชุมชน 257

TECHNOLOGY TRANSFER OF WARP ROLLING TECHNIQUE WITH NEWLY DESIGNED AND DEVELOPED INNOVATION TO COMMUNITY

ศรัณย์ จันทร์แก้ว, กิตติศักดิ์ อริยะเครือ, สุธาภาญจน์ แยมดี และสมใจ แซ่ภู

**การเปรียบเทียบการเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบ 270
ออนไลน์และความพึงพอใจในการเรียนวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุง
ครรภ์ 2**

A COMPARISON OF SELF-LEARNING WITH ONLINE TEACHING METHODS AND LEARNING SATISFACTION IN METERNAL AND NEWBORN NURSING AND MIDWIFERY II COURSE

อ้อมใจ พลกายา, พัทธวรรณ ชูเลิศ, มนัสชนก กุลพานิชย์, พัชรดา ยี่ไถ่หุ่น
และศรีนิธ มังคะมณี

**การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ การรับรู้ภาพลักษณ์ และการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ 285
ร้านคาเฟ่ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร**

EXPOSURE TO PUBLIC RELATIONS, PERCEIVED IMAGE AND PRODUCT PURCHASE DECISION OF CAFE AMAZON FOR CHANCE OF CONSUMERS IN BANGKOK

ประเดิณวุฒิ จันทร์ทอง, ศรัณย์ธร ศศิธนากรแก้ว และวราพรพรณ อภิคุณะโชค

- การพัฒนาแบบการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้บูรณาการตามแนวคิดทฤษฎีปัญญา (ACACA) และสมองเป็นฐาน (BBL) เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 299

THE DEVELOPMENT OF AN INTEGRATED LEARNING EXPERIENCE MANAGEMENT MODEL BASED ON THE CONCEPT MULTIPLE INTELLIGENCES (ACACA) AND BRAIN BASED LEARNING (BBL) TO PROMOTE INTELLECTUAL DEVELOPMENT AND CREATIVITY OF EARLY CHILDHOOD KINDERGARTEN YEAR 3

นฤนาถ เชิดแสง

- การพัฒนาแบบการจัดการประสบการณ์ตามทฤษฎีสมองเป็นฐาน (BBL) ผสานแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ในการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 313

THE DEVELOPMENT OF AN INTEGRATED LEARNING EXPERIENCE MANAGEMENT MODEL BASED ON THE CONCEPT BRAIN BASED LEARNING (BBL) AND PROBLEM BASED LEARNING (PBL) TO PROMOTE CREATIVITY OF EARLY CHILDHOOD KINDERGARTEN YEAR 1

กนกพร บัวแก้ว

- การสร้าง ความหมาย ความรัก และความผูกพันในงานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยง 327

THE SIGNIFICATION OF LOVE AND BOND IN PET FOOD ADVERTISEMENTS

สินีกุล ขุนภาชี และณัฏฐ์ชญา วิจิตรจามรี

- การพัฒนาบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ รายวิชาการเขียนโปรแกรมบนเว็บเพื่อการศึกษาของนักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ ชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร 343

THE DEVELOPMENT OF LEARNING MANAGEMENT SYSTEM ON COMPUTER PROGRAMMING ON WEB OF EDUCATION FOR THE THIRD YEAR COMPUTER MAJOR AT FACULTY EDUCATION KAMPHAENG PHET RAJABHAT UNIVERSITY

เมธี มธุรส

- การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ในวิชาฟิสิกส์ของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา เรื่อง กล่องบรรจุภัณฑ์กันกระแทก 355

A DEVELOPMENT OF ACADEMIC ACHIEVEMENT AND CREATIVITY IN PHYSICS OF GRADE 10 STUDENTS, IN THE TOPIC OF SHOCKPROOF PACKAGING BOX, THROUGH INQUIRY-BASED STEM LEARNING

ปุณณวัฒน์ กาตรณ, ขนาพร รัตนมาลี, อัจฉรา คำหล้า, ธัญญ์วาริน ชูวัฒนวรกุล และกาญจนา ทองจบ

[RETRACTED ARTICLE] ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติตามมาตรการ 368
ป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชน ชุมชนซอยสุเหร่า เขตราช
เทวี กรุงเทพมหานคร

[RETRACTED ARTICLE] THE FACTORS RELATED TO IMPLEMENTATION OF
PREVENTION MEASURES FOR CORONAVIRUS DISEASE 2019 IN SOI SURAO
COMMUNITY RATCHATHEWI DISTRICT BANGKOK METROPOLIS

เชมณัฐ จิรเศรษฐภณณ์ และวิราสิริ วสิริสิริ

บทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการควบคุมป้องกันการระบาดโรคโควิด-19 384
อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร

THE ROLE OF THE VILLAGE COMMITTEE IN THE PREVENTION AND CONTROL
OF THE COVID - 19 EPIDEMIC IN PANG SILA THONG DISTRICT, KAMPHAENG
PHET PROVINCE

แพรวนภา เจอะแก่นหอม และวิราสิริ วสิริสิริ

ปัญหาทางกฎหมายในการป้องกันและควบคุมโรคติดต่ออุบัติใหม่กรณีฉุกเฉินตาม 398
พระราชบัญญัติโรคติดต่อพ.ศ.2558

LEGAL PROBLEMS CONCERNING THE EMERGENCY PREVENTION AND CONTROL
OF EMERGING INFECTIOUS DISEASES ACCORDING TO THE COMMUNICABLE
DISEASE ACT, B.E.2558

ฐิติญา รุ่งฟ้า และสัณณพงค์ ลิ่มประเสริฐ

ข่าวปลอม ข่าวเท็จในยุคดิจิทัลและความจริงของสรรพสิ่งบางทัศนะในทางปรัชญา 412
EVERYTHING ON SOMG PHILOSOPHICAL VIEW

มงคล เทียนประเทืองชัย

การพัฒนารูปแบบการนิเทศโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในการ 426
ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษ
ที่ 21 โรงเรียนดรุณวิทยา เทศบาลเมืองน่าน (บ้านสวนตาล)

THE DEVELOPMENT OF SUPERVISION MODEL BY USING THE PROFESSIONAL
LEARNING COMMUNITY TO PROMOTE ACTIVE LEARNING MANAGEMENT TO
DEVELOP SKILLS IN 21st CENTURY OF DAROONWITTAYA SCHOOL

นพพรณ อินต๊ะวงศ์

การพัฒนาแบบการบริหารผลการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 443
มัธยมศึกษา

THE DEVELOPMENT OF A PERFORMANCE MANAGEMENT MODEL OF THE
SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE

ณัฐชานันท์ ฐิติวัชรพงษ์, พรทิพัฒน์ เพิ่มผล และประพัฒน์พงศ์ เสนาฤทธิ์

**ประสิทธิผลของโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตต่อพฤติกรรมการป้องกันการมี
เพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียน
วัดเปี่ยมนิโครธาราม ตำบลหัวไทร อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา 460**

EFFECTIVENESS OF THE PROGRAM FOR IMPROVING LIFE SKILLS TOWARDS
PREMATURE SEXUAL INTERCOURSE PREVENTION BEHAVIOR OF HIGH SCHOOL
STUDENTS WAT PIAMNIKOTHARAM SCHOOL HUA SAI SUBDISTRICT, BANG KHLA
DISTRICT, CHACHOENGSAO PROVINCE

วรพล แวงนอก, อรุณา หนูน้อย, ภาณุมาศ ตาอูต, สุทธิดา ลพประเสริฐ
และวราพร แก้วทอง

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

๗1

ความต้องการสวัสดิการด้านสังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหาร
ส่วนตำบลบ้านฉาง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี*
SOCIAL WELFARE NEEDS OF THE ELDERLY IN BAN CHANGE SUB
DISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, MUANG PATHUMTHANI
DISTRICT PATHUMTHANI PROVINCE

กานดา พรณเกียรติ์

Kanda Paronakian

นิเทศ ดินณะกุล

Nithat Thinnakul

วิทยา สุจริตรนารักษ์

Withaya Sucharitharugse

ภมร ขันธหัตถ์

Pamorn Khantahat

สรเสรีญ อินทรรัตน์

Sansern Intharat

มหาวิทยาลัยปทุมธานี

Pathumthani University, Thailand

E-mail: Dr_thanakrit@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความต้องการสวัสดิการด้านสังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฉางอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี 2) เพื่อเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) เสนอแนวทางความต้องการสวัสดิการด้านสังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฉาง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี โดยใช้รูปแบบวิจัยเชิงปริมาณ กรอบแนวคิดใช้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคมของ ระพีพรรณ คำหอม ประชากรได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 650 คน คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ ได้จำนวน 248 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถาม นำไปหาค่าความเชื่อมั่นได้ .89 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติการทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความ

* Received August 13, 2021; Revised November 20, 2021; Accepted February 26, 2022

ต้องการสวัสดิการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมากไปน้อย พบว่า อยู่ระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือด้านสุขภาพอนามัย ระดับมาก 3 ด้านคือ ด้านความปลอดภัยในชีวิต ด้านนันทนาการ ด้านการศึกษา และระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ด้านที่อยู่อาศัย 2) เปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการ พบว่า ผู้สูงอายุที่มี อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการ ไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้สูงอายุที่มี เพศ ต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) เสนอแนวทางการความต้องการสวัสดิการ พบว่า องค์กรต้องดำเนินการ ดังนี้ 1)ประชาสัมพันธ์ด้านโรคระบาดไวรัสโควิด-19 2) ระเบียบข้อกฎหมายในยุคโรคระบาดรวมทั้ง Social Distancing 3) ควรจัดหาสถานที่พักสำหรับผู้สูงอายุให้เพียงพอ

คำสำคัญ: ความต้องการสวัสดิการด้านสังคม, ผู้สูงอายุ, องค์กรบริหารส่วนตำบลบ้านฉางในจังหวัดปทุมธานี

Abstract

The objectives of this research article were to: 1) study level of social welfare needs of the elderly in Ban Change sub district administrative organization, 2) compare social welfare needs of elderly in Ban Change sub district administrative organization that classified by personal qualification and 3) to propose social welfare needs guideline of elderly in Ban Change sub district administrative organization. The research methodology was a quantitative. The conceptual framework of the study was created using Raphephan Khamhom. The study populations were 650 males and females who aged 60 years old up and lived in Ban Change sub district administrative organization. The sample size was 248 people and determined by Taro Yamane. The research instruments were questionnaire and interview guide. The reliability of the questionnaire was .89. The statistic used for data analysis included percentage; mean, standard deviation, t-test and One Way ANOVA. The study results revealed that 1) level of social welfare needs of the elderly in Ban Change sub district administrative organization as a whole was at much level. When considering each aspect indicated that one aspect was at the most level, 3 aspects were at much level and 1 aspect was at moderate level as orderly organized from high to low as following: hygiene aspect was at the most average, followed by life safety aspect, recreation aspect, education aspect and habitat aspect was at less average.

2) Compare social welfare needs of the elderly in Ban Change sub district administrative organization, classified by personal factor. It found that the elderly with different ages, educational levels, marital status, occupations and monthly incomes showed no difference. By the elderly with different genders showed social welfare needs of the elderly in Ban Change sub district administrative organization with statistically significant level of .05 and 3) propose social welfare needs guideline of the elderly found that Ban Change sub district administrative organization must be operated as follows: 1) virus infection in public relations that everyone should be known this event. 2) Law and regulations in epidemic era including Social Distancing, everyone needs to cooperate. 3) Should be provided adequate accommodation for the elderly.

Keywords: social welfare need, elderly, Ban Change sub district administrative organization in Pathumathani province.

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศไทย เป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านการแพทย์ที่ทันสมัย ทำให้ประชากรมีสุขภาพอนามัยที่ดีประกอบกับความสำเร็จในการวางแผนครอบครัวอันเนื่องมาจากนโยบายรัฐ จึงทำให้อัตราการเกิด อัตราการตายลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ กำลังนำประเทศไทยไปสู่ภาวะประชากรผู้สูงอายุ จากการคาดการณ์ประมาณประชากรสูงอายุ พบว่าในปี พ.ศ. 2550 - 2553 จะมีประชากรสูงอายุ 10.3 - 12 ล้านคน ในปี 2563 ผู้สูงอายุจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็น 26.1 ล้านคน แสดงให้เห็นถึงอัตราความรวดเร็ว ในการเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุไทยที่เพิ่มขึ้นเร็วที่สุดในโลกอีกประเทศหนึ่ง ทั้งนี้ การที่ประชากรสูงอายุ เพิ่มขึ้นแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้ว ซึ่งหมายความว่าสังคมไทยต้องมีการเตรียมการด้านเศรษฐกิจ สังคม และด้านการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ เพื่อรับกับสถานการณ์ดังกล่าวที่เรียกว่าภาวะประชากรสูงอายุ (population ageing) ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศไทยดังกล่าว ทำให้ผู้สูงอายุต้องการสวัสดิการสังคมจากภาครัฐมากยิ่งขึ้นตามจำนวนผู้สูงอายุ สังคมไทยกำลังถึงจุดเปลี่ยนที่น่าเป็นห่วงเนื่องจากประเทศไทยกำลังก้าวสู่ “สังคมผู้สูงอายุ” (aging society) อย่างเต็มตัวแล้ว ทำให้โครงสร้างประชากรของประเทศไทยกำลังเคลื่อนเข้าสู่ระยะที่เรียกว่า “ภาวะประชากรผู้สูงอายุ (population ageing) อันจะมีผลต่อสภาพและสังคมของประเทศอย่างต่อเนื่องในระยะยาว (สำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ, 2550)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ตระหนักถึงเรื่องการจัดสวัสดิการสังคมจึงได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 55 รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง เสริมสร้างให้ประชาชนมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคและส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาภูมิปัญญาด้านการแพทย์แผนไทยให้เกิดประโยชน์สูงสุด บริการสาธารณสุขตามวรรคหนึ่ง ต้องครอบคลุมการส่งเสริมสุขภาพ การควบคุมและป้องกันโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสุขภาพด้วย รัฐต้องพัฒนาการบริการสาธารณสุขให้มีคุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, 2560)

ซึ่งเรื่องการจัดสวัสดิการสังคมได้ถูกกำหนดเป็นเป้าหมายหนึ่งของสภาพัฒนาภิบาลแห่งชาติ ทำหน้าที่ศึกษาและเสนอแนะ ทำให้สภาพัฒนาภิบาลแห่งชาติได้นำประเด็นดังกล่าวมาศึกษาและเสนอแนะเพื่อให้เกิดการปฏิรูปในด้านต่าง ๆ ภายใต้แนวคิด 4 ประการ คือ 1) เป็นสวัสดิการที่ดูแลคนไทยตั้งแต่เกิดจนตาย 2) เป็นสวัสดิการที่ช่วยลดความเหลื่อมล้ำของสังคมไทยในระยะยาวและเป็นระบบสวัสดิการที่นำไปสู่ความเป็นสังคมของระบบสวัสดิการ 3) มีการมองเป็นภาพรวมโดยยึดองค์ประกอบของระบบสวัสดิการสังคม หรืออาจเรียกว่า “เสาหลักของระบบสวัสดิการสังคม” (Pillars of Welfare System) 4) องค์ประกอบคือ การให้บริการสังคม ระบบประกันสังคม ระบบการช่วยเหลือสังคม และระบบการส่งเสริมสนับสนุนหุ้นส่วนทางสังคม 4) ต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ทางการเงินและการบริหารจัดการว่าสังคมไทยต้องรับภาระและพร้อมใจกันในการจัดการ โดยภาคส่วนต่าง ๆ ต้องเข้ามามีบทบาทไม่ว่าจะเป็นชุมชน ภาคธุรกิจ องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร เป็นต้น (องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฉาง, 2563)

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฉาง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งหนึ่งที่ต้องดูแลรับผิดชอบ ประชากรทั้งสิ้น 4,850 คน แยกเป็นชาย 2,320 คน หญิง 2,530 คน จำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 2,064 ครัวเรือน (สำนักบริหารงานทะเบียน อำเภอเมืองปทุมธานี, 2563) และในปัจจุบันมีผู้สูงอายุได้รับการเงินสงเคราะห์เพื่อการยังชีพโดยเฉลี่ย 650 บาทต่อคนต่อเดือน ผู้ศึกษาจึงได้ทำการสังเกตและสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฉาง เกี่ยวกับความต้องการด้านสวัสดิการสังคม ซึ่งจากการ สัมภาษณ์ข้อมูลพื้นฐานในเบื้องต้น พบว่า ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุมีหลายด้าน ได้แก่ด้านสุขภาพอนามัย กล่าวคือ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่มีรายได้เพียงพอสำหรับค่าใช้จ่าย ในการดูแลรักษาสุขภาพ บางกรณีที่มีผู้สูงอายุเจ็บป่วยด้วยโรคที่ต้องทำการรักษาอย่างต่อเนื่อง การประสบปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้สูงอายุไม่ได้รับการรักษาหรือไม่สามารถเข้ารับการรักษาอย่าง ต่อเนื่องได้ อีกประการหนึ่ง คือ ด้านการศึกษาขาดความรู้ที่จะนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน อีกทั้งโอกาสที่จะได้รับข้อมูลข่าวสาร เนื่องจากกลุ่มผู้สูงอายุจะ

อาศัยอยู่กับบ้านไม่มีการทำกิจกรรม ร่วมกับชุมชน อีกทั้ง การขาดคนดูแลเอาใจใส่ เนื่องจาก สมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่จะไปทำงาน กันแต่เช้าแล้วกลับตอนเย็น ดังนั้นนอกจากผู้สูงอายุ จะต้องดูแลตัวเองแล้ว ผู้สูงอายุบางรายยังต้อง รับภาระเลี้ยงดูแลบุตรหลาน ทำให้โอกาสในการ รับบริการสวัสดิการสังคมลดน้อยลงไปด้วย จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ความต้องการ ด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ เป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก เพราะในปัจจุบันประชากรที่อยู่ในวัยผู้สูงอายุเพิ่มมาอย่างรวดเร็วและมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น รัฐจึงต้องรับภาระในเรื่องการดูแล ผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้นด้วย ซึ่งเราต้องยอมรับว่าปัจจุบันประเทศของเราประสบกับปัญหาหลาย ด้าน ทั้งทางด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ดังนั้น การจัดสวัสดิการที่เพียงพอและ เหมาะสมกับความต้องการของผู้สูงอายุ จึงมีข้อจำกัดมากมาย ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยซึ่ง สนใจศึกษาเกี่ยวกับความต้องการสวัสดิการด้านสังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหาร ส่วนตำบลบ้านฉาง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ซึ่งผลการศึกษาที่ได้จะเป็น ประโยชน์ต่อการจัดบริการสังคมของผู้สูงอายุ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในองค์การบริหารส่วน ตำบลบ้านฉาง ได้อย่างเหมาะสมและผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการวิจัยในครั้งนี้จะสามารถ นำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดทำนโยบายและแผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุต่อไป ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความต้องการสวัสดิการด้านสังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหาร ส่วนตำบลบ้านฉาง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการด้านสังคมของผู้สูงอายุในองค์การ บริหารส่วนตำบลบ้านฉาง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อเสนอแนวทางความต้องการสวัสดิการด้านสังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหาร ส่วนตำบลบ้านฉาง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี.

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความต้องการสวัสดิการด้านสังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วน ตำบลบ้านฉาง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรในการ วิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปทั้งชายและหญิงอาศัยอยู่ในพื้นที่องค์การบริหาร ส่วนตำบลบ้านฉาง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี จำนวน 650 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 248 คน โดยใช้วิธีการคำนวณตามสูตรของ Yamane, T. และ ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) ได้ดังนี้ คำนวณขนาดตัวอย่างจากสูตร (Yamane, T., 1967)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลที่สร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยยึดหลักความมุ่งหมายและกรอบแนวคิด กำหนดแบบสอบถาม 1 ชุด เพื่อทดสอบความต้องการสวัสดิการด้านสังคมของผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฉาง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ดังนี้

แบบสอบถาม ใช้จัดเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปทั้งเพศชายและหญิง ที่อาศัยอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฉาง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี จำนวน 248 คน ซึ่งแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 สอบถามข้อมูลปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบไปด้วยคำถามที่เกี่ยวข้องกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพและรายได้

ส่วนที่ 2 สอบถามความต้องการสวัสดิการด้านสังคมเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการสวัสดิการด้านสังคมของผู้สูงอายุ ในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฉาง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานีใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการศึกษา ด้านนันทนาการ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านความปลอดภัยในชีวิต

ลักษณะคำถามในส่วนที่ 2 เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) โดยแต่ละคำถามมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ

<u>ระดับความต้องการ</u>	<u>ค่าคะแนนเชิงบวก</u>	<u>ค่าคะแนนเชิงลบ</u>
ระดับมากที่สุด	5	1
ระดับมาก	4	2
ระดับปานกลาง	3	3
ระดับน้อย	2	4
ระดับน้อยที่สุด	1	5

ผู้ศึกษาได้กำหนดเกณฑ์การแปลค่าเฉลี่ย เพื่อแปลความของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฉาง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี การศึกษาในครั้งนี้ได้กำหนดช่วงคะแนนเฉลี่ยเป็น 5 ช่วง ซึ่งมีเกณฑ์การคิดคะแนนแต่ละช่วง ดังนี้ (วันชัย ชูประดิษฐ์, 2554)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 มีความต้องการสวัสดิการสังคม อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 มีความต้องการสวัสดิการสังคม อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 มีความต้องการสวัสดิการสังคม อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 มีความต้องการสวัสดิการสังคม อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 มีความต้องการสวัสดิการสังคม อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ สามารถทำได้ ดังนี้

2.1 ศึกษาความต้องการสวัสดิการ ด้านสังคมของผู้สูงอายุ จากเอกสาร แนวคิดทฤษฎี ตำราวิชาการ ตลอดจนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างคำถาม

2.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อกำหนดข้อคำถามให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่ต้องการ

2.3 สร้างแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญด้านสาธารณสุขและผู้บริหารท้องถิ่น

2.4 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ได้แก่

2.4.1 รศ.ดร.ภมร ชันธหัตถ์ อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์

2.4.2 ผศ.ดร.ธนิศร ยืนยง อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์

2.4.3 ดร.เดชา พวงงาม อดีตปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง จากนั้นนำมาปรับปรุงด้านเนื้อหา การใช้สำนวนภาษา แล้วนำกลับไปให้คณะกรรมการพิจารณาอีกครั้ง ก่อนนำไปทดลองเพื่อประเมินความเชื่อมั่นต่อไป

5. นำแบบสอบถามไปปรับปรุงแก้ไขแล้วทดลองใช้ (Try out) กับผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลควาย อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการนำแบบสอบถามมาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, L. J., 1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .89

6. จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์นำไปใช้ในการศึกษาต่อไป

วิธีการรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ โดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างรวม 248 คน จำนวน 4 หมู่ ๆ ละ 60 คน และหมู่ที่ 1,2 เพิ่มหมู่ละ 1 คน โดยอาสาสมัครชุมชน (อสม.) จากจำนวนผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฉาง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานีโดยแบ่งวิธีในการเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสารจากแหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสาร ตำราวิชาการ หนังสือราชการ และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม จากผู้สูงอายุทั้งชายและหญิง ที่อาศัยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฉาง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี โดยใช้แบบสอบถามทั้งสิ้น จำนวน 248 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้ศึกษานำสถิติมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ โดยใช้ร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ความต้องการสวัสดิการด้านสังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฉาง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี โดยใช้ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความต้องการสวัสดิการด้านสังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฉาง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี จำแนกตาม เพศ โดยใช้ t - test

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการด้านสังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฉาง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี จำแนกตาม อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ โดยใช้ f - test กรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's)

ผลการวิจัย

1. ระดับความต้องการสวัสดิการด้านสังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฉาง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี

ตารางที่ 1 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความต้องการสวัสดิการด้านสังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฉาง โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน

ความต้องการสวัสดิการด้านสังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฉาง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความต้องการ
1. ด้านสุขภาพอนามัย	4.67	0.51	มากที่สุด
2. ด้านการศึกษา	4.04	0.77	มาก
3. ด้านนันทนาการ	4.10	0.72	มาก
4. ด้านที่อยู่อาศัย	3.24	0.75	ปานกลาง
5. ด้านความปลอดภัยในชีวิต	4.44	0.68	มาก
รวม	4.18	0.42	มาก

พบว่า ความต้องการสวัสดิการด้านสังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฉาง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$; S.D. = 0.42) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความต้องการสวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.67$; S.D. = 0.51) รองลงมา คือ ด้านความปลอดภัยในชีวิต ($\bar{X} = 4.44$; S.D. = 0.68) ด้านนันทนาการ ($\bar{X} = 4.10$; S.D. = 0.72) ด้านการศึกษา ($\bar{X} = 4.04$; S.D. = 0.77) และด้านที่อยู่อาศัย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.24$; S.D. = 0.57) ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

1.1 ด้านสุขภาพอนามัย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ต้องการได้รับการรักษาโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และ ต้องการได้รับการเยี่ยมบ้าน การให้คำปรึกษาแนะนำ การดูแลสุขภาพ โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.2 ด้านการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ต้องการให้มีการรณรงค์ให้สังคมมีจิตสำนึก และตระหนักถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และ ท่านต้องการฝึกอบรมด้านอาชีพที่เหมาะสมกับวัยของผู้สูงอายุ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.3 ด้านนันทนาการ โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ต้องการให้มีการลดค่าโดยสารยานพาหนะแก่ผู้สูงอายุในช่วงเทศกาลต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้ท่องเที่ยว และพักผ่อน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และพักผ่อนที่เหมาะสมปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.4 ด้านที่อยู่อาศัย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ต้องการให้รัฐจัดสวัสดิการสถานสงเคราะห์คนชราประเภทไม่เสียค่าใช้จ่าย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และต้องการเข้าไปอาศัยในสถานสงเคราะห์คนชรา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.5 ด้านความปลอดภัยในชีวิต โดยรวมอยู่ในระดับมาก ต้องการให้มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่สาธารณะให้แก่ผู้สูงอายุ เช่น ทางเดิน ห้องสุขา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และต้องการให้มีการจัดการด้านการรักษาความสงบ และความปลอดภัยให้แก่ผู้สูงอายุในอาคารสถานที่สาธารณะ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการด้านสังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฉาง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตารางที่ 2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

ตัวแปรอิสระ	ค่านัยสำคัญ	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
		เป็นไปตามสมมติฐาน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
1. เพศ	.01*	✓	-
2. อายุ	.34	-	✓
3. ระดับการศึกษา	.40	-	✓
4. สถานภาพสมรส	.33	-	✓
5. อาชีพ	.32	-	✓
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	.06	-	✓

*อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. เสนอแนวทางการความต้องการสวัสดิการด้านสังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฉาง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฉาง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานีต้องดำเนินการ ดังนี้ 1) ประชาสัมพันธ์ด้านโรคระบาดไวรัสโควิด-19 2) ระเบียบข้อกฎหมายในยุคโรคระบาดรวมทั้ง Social Distancing 3) ควรจัดหาสถานที่พักสำหรับผู้สูงอายุให้เพียงพอ

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง ความต้องการสวัสดิการด้านสังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฉาง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ระดับความต้องการสวัสดิการด้านสังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฉาง อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารองค์กรมีความมุ่งมั่นในการบริหารงานรวมทั้งข้าราชการเอาใจใส่ในงานอย่างจริงจัง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาญวิทย์ บ่วงราบ ได้ศึกษาความต้องการการได้รับสวัสดิการของผู้สูงอายุในตำบลเสาธงหิน อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความต้องการการได้รับสวัสดิการของผู้สูงอายุในตำบลเสาธงหิน อำเภอบางใหญ่จังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ทั้งเพศชายและหญิงที่อาศัยและมีทะเบียนบ้านอยู่ในเขตตำบลเสาธงหิน อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรีในภาพรวม และรายด้านแต่ละด้านทั้ง 7 ด้าน อยู่ในระดับมาก ด้านที่ผู้สูงอายุมีความต้องการมากที่สุด คือ ด้านการแพทย์และสาธารณสุข (ชาญวิทย์ บ่วงราบ, 2553) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

1.1 ด้านสุขภาพอนามัย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ต้องการได้รับความสะดวกโดยมีช่องทางพิเศษสำหรับผู้สูงอายุในโรงพยาบาล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้สูงอายุเป็นผู้ที่ทำงานหาเลี้ยงชีพได้น้อยลง และผู้ทำคุณประโยชน์ให้กับพื้นที่มานาน ดังนั้นก็สมควรที่จะได้รับการรักษาฟรีเมื่อเกิดการเจ็บป่วยสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ศจีพรรณ แสงอ่อน ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการของประชาชนต่อการให้บริการงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการและเปรียบเทียบปัญหาและความต้องการของประชาชนต่อการให้บริการงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมของเทศบาลเมืองพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม 2) ด้านรักษาความสะอาด 3) ด้านศูนย์บริการสาธารณสุข และ 4) ด้านสัตว์แพทย์ โดยเรียงลำดับจากมากที่สุดลงมา 3 ลำดับ คือ ด้านความสะอาด ด้านสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม และด้านสัตว์แพทย์ (ศจีพรรณ แสงอ่อน, 2551)

1.2 ด้านการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับต้องการมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ต้องการให้มีการรณรงค์ให้สังคมมีจิตสำนึก และตระหนักถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้สูงอายุคือสัญลักษณ์ของผู้ทำคุณประโยชน์ ผู้ทำคุณงามความดีให้สังคมมาก่อน จึงควรที่จะยกย่องเชิดชูเพื่อให้ประชาชนหรือเยาวชนรุ่นหลังได้ตระหนักถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุทุกคน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ปทุมรัตน์ รัตนธำรี ได้ศึกษาความต้องการการบริการด้านสาธารณสุขของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า โดยรวม มีความต้องการอยู่ในระดับมากทุก ๆ ด้าน โดยมีความต้องการ ด้านสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมมากที่สุด รองมาคือด้านรักษาความสะอาด ด้านป้องกันควบคุมโรคติดต่อ ด้านสัตวแพทย์ ด้านรักษาพยาบาล และด้านส่งเสริมสุขภาพ (ปทุมรัตน์ รัตนธำรี, 2550)

1.3 ด้านนันทนาการ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ต้องการให้มีการลดค่าโดยสารยานพาหนะแก่ผู้สูงอายุในช่วงเทศกาลต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้ท่องเที่ยว และพักผ่อน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในช่วงเทศกาลลูกหลานได้กลับมาหา มาเยี่ยมบ้านบางครั้งอาจพาผู้สูงอายุไปเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ จึงควรที่จะไม่เสียค่าใช้จ่าย และเสียค่าผ่านประตูในการเข้าชมผลงาน หรือแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ๆ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ปทุมรัตน์ รัตนธำรี ได้ศึกษาความต้องการการบริการด้านสาธารณสุขของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า โดยรวม มีความต้องการอยู่ในระดับมากทุก ๆ ด้าน โดยมีความต้องการ ด้านสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมมากที่สุด รองมาคือด้านรักษาความสะอาด ด้านป้องกันควบคุมโรคติดต่อ ด้านสัตวแพทย์ ด้านรักษาพยาบาล และด้านส่งเสริมสุขภาพ (ปทุมรัตน์ รัตนธำรี, 2550)

1.4 ด้านที่อยู่อาศัย พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ต้องการให้รัฐจัดสวัสดิการสถานสงเคราะห์คนชราประเภทไม่เสียค่าใช้จ่าย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ปัจจุบันสถานสงเคราะห์คนชรายังเสียค่าใช้จ่ายอยู่บ้าง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาญวิทย์ บ่วงราบ ได้ศึกษาความต้องการการได้รับสวัสดิการของผู้สูงอายุในตำบลเสาธงหิน อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความต้องการการได้รับสวัสดิการของผู้สูงอายุในตำบลเสาธงหิน อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ทั้งเพศชายและหญิงที่อาศัยและมีทะเบียนบ้านอยู่ในเขตตำบลเสาธงหิน อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรีในภาพรวม และรายด้านแต่ละด้านทั้ง 7 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่ผู้สูงอายุมีความต้องการมากที่สุด คือ ด้านการแพทย์และสาธารณสุข (ชาญวิทย์ บ่วงราบ, 2553)

1.5 ด้านความปลอดภัยในชีวิต พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ต้องการให้มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่สาธารณะ ได้แก่ผู้สูงอายุ เช่น ทางเดิน ห้องสุขา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานที่สาธารณะในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฉาง ยังมีไม่มากนัก ทำให้บางพื้นที่ขาดสถานที่พักผ่อนหย่อนใจสำหรับผู้สูงอายุ เลยทำให้ผลการศึกษา ความต้องการสวัสดิการด้านสังคมผู้สูงอายุ ด้านความปลอดภัยในชีวิต สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ปทุมรัตน์ รัตนธำรี ได้ศึกษาความต้องการการบริการด้านสาธารณสุขของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า โดยรวม มีความต้องการอยู่ในระดับมากทุก ๆ ด้าน โดยมีความต้องการ ด้านสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมมากที่สุด รองมาคือด้านรักษาความสะอาด ด้านป้องกันควบคุมโรคติดต่อ ด้านสัตวแพทย์ ด้านรักษาพยาบาล และด้านส่งเสริมสุขภาพ (ปทุมรัตน์ รัตนธำรี, 2550)

2. เปรียบเทียบความต้องการสวัสดิการ พบว่า ผู้สูงอายุที่มี อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการ ไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้สูงอายุที่มี เพศ ต่างกัน มีความต้องการสวัสดิการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการทดสอบสมมติฐานมีตัวแปรจำนวน 1 ตัว คือ เพศ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาภรณ์ เอี่ยมอากาศ ศึกษาเรื่อง คุณภาพในการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลสวนพริกไทย อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับคุณภาพในการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการตอบสนองต่อผู้มารับบริการมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ ด้านการรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ และ ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) เปรียบเทียบคุณภาพในการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล (สุภาภรณ์ เอี่ยมอากาศ, 2564) พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ต่างกัน มีความคิดเห็นคุณภาพในการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรอนงค์ อินทพันธุ์ ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเทศบาลนครสมุทรปราการ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษา (อรอนงค์ อินทพันธุ์, 2564) พบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านค่าเฉลี่ยมากไปน้อย พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการจัดการมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ และ ด้านงบประมาณมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ

และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่างกัน การมีส่วนร่วมของประชาชน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. เสนอแนวทางการความต้องการสวัสดิการ พบว่า องค์กรต้องดำเนินการ ดังนี้
1) ประชาสัมพันธ์ด้านโรคระบาดไวรัสโควิด-19 2) ระเบียบข้อกฎหมายในยุคโรคระบาดรวมทั้ง Social Distancing 3) ควรจัดหาสถานที่พักสำหรับผู้สูงอายุให้เพียงพอ เนื่องจากปัจจุบันเกิดโรคระบาดจึงต้องให้ความสำคัญกับเรื่องใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นองค์กรต้องจัดเตรียมด้านการบริหาร 4Ms ให้พร้อม

องค์ความรู้ใหม่

สิ่งที่ต้องรู้หมายถึงความรู้สำหรับผู้สูงวัยในการออกกำลังกาย การทานอาหาร สุขภาพอนามัย สิ่งที่ควรรู้หมายถึงการใช้ชีวิตให้มีความสุข การใช้ชีวิตของผู้สูงวัย การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ไม่ควรอยู่คนเดียว และสิ่งที่ต้องปฏิบัติสำหรับผู้สูงวัยเพื่อให้การใช้ชีวิตมีความสุขในยุคปัจจุบัน เช่น การพบแพทย์ การทำความสะอาดตนเอง การพักผ่อนให้เหมาะสม การวางสิ่งของให้เป็นที่

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยโดยรวมพบว่าด้านสุขภาพอนามัย และความปลอดภัยในชีวิตทั้งสองสิ่งเป็นส่วนที่สำคัญกับผู้สูงอายุเนื่องจากร่างกายเสื่อมลงต้องได้รับการดูแลเป็นอย่างดีจากตนเองและผู้ใกล้ชิด และมีบางข้อคำถามที่ยังมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดผู้วิจัยขอเสนอแนะความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ผู้สูงอายุต้องการได้รับการรักษาโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย และควรมีช่องทางพิเศษสำหรับผู้สูงอายุในโรงพยาบาล เช่น พบหมอได้อย่างรวดเร็ว บริการฉีดยาวัคซีนทันที ต้องการให้มีการลดค่าโดยสารยานพาหนะแก่ผู้สูงอายุในช่วงเทศกาลต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้ท่องเที่ยวและพักผ่อนและต้องการให้มีการจัดตั้งศูนย์ดูแลผู้สูงอายุในทุกตำบล และควรมีชมรมผู้สูงอายุและเครือข่าย รวมทั้งต้องจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่สาธารณะให้แก่ผู้สูงอายุ เช่น ทางเดิน ห้องสุขา และ ควรมีหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนรับผิดชอบช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกละเมิดกรรม ถูกแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย และถูกทอดทิ้ง

เอกสารอ้างอิง

- ชาญวิทย์ ม่วงราบ. (2553). ความต้องการได้รับสวัสดิการผู้สูงอายุในตำบลเสาธงหิน อำเภอ
บางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี. ใน วิทยานิพนธ์ สาขาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัย
ราชภัฏพระนคร.
- ปทุมรัตน์ รัตน์ธารี. (2550). ความต้องการบริการด้านสาธารณสุขของประชาชนในเขตเทศบาล
เมืองศรีราชา จังหวัดชลบุรี. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารงานท้องถิ่น. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560). พระราชบัญญัติกำหนดแผน
และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 แก้ไข
เพิ่มเติม.
- วันชัย ชูประดิษฐ์. (2554). ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลลำ
ทับ อำเภอลำทับ จังหวัดกระบี่. ใน สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
รัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ศจีพรรณ แสงอ่อน. (2551). ปัญหาและความต้องการของประชาชนต่อการให้บริการงาน
สาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา. มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ. (2550). ว่าด้วยมาตรฐาน
การจัดสวัสดิการสังคม. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ
มนุษย์.
- สำนักบริหารงานทะเบียนอำเภอเมืองปทุมธานี. (2563). ข้อมูลทะเบียนราษฎร์ ประจำ เดือน
เมษายน. อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี. เรียกใช้เมื่อ 10 มกราคม 2565 จาก
<https://www.bora.dopa.go.th/index.php/th/>
- สุภาภรณ์ เอี่ยมอากาศ. (2564). คุณภาพในการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลสวน
พริกไทย อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี. ใน วิทยานิพนธ์ สาขารัฐศาสตร์.
มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฉาง. (2563). การจัดทำแผนพัฒนาตำบลองค์การบริหารส่วน
ตำบลบ้านฉาง. จังหวัดปทุมธานี. เรียกใช้เมื่อ 8 มกราคม 2565 จาก
https://www.banchang.go.th/files/com_develop_plan/2019-12_1b2aef7508ea1ac.pdf
- อรอนงค์ อินทพันธุ์. (2564). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอยในเทศบาล
นครสมุทรปราการ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ. ใน วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตร์และศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยปทุมธานี.

- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing (5th ed.). New York: Harper Collins. Publishers.
- Yamane, T. (1967). Statistics, An Introductory Analysis. New York: Harpet and Row.

การพัฒนาแบบแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครูใน
สถานศึกษากลุ่มโซนกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร*

DEVELOPMENT OF PUBLIC MIND ENHANCEMENT ACTIVITIES MODEL
OF TEACHERS IN NORTH BANGKOK GROUP ZONE UNDER THE
JURISDICTION OF BANGKOK NON -FORMAL AND INFORMAL
EDUCATION OFFICE

ปรีชา ผลชมภู

Preecha Ponchompoo

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตสายไหม
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร

District Non-Formal and Informal Education

Bangkok Non-Formal and Informal Education

Office of the Non-Formal and Informal Education, Thailand

E-mail: predum3@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างแบบแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครู 2) ดำเนินการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครูและ 3) ประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครู โดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี ประชากรคือกลุ่มที่ 1 ผู้เรียน จำนวน 7 เขต รวมจำนวน 13,705 คน กลุ่มที่ 2 ครู และบุคลากร จำนวน 99 คน กลุ่มตัวอย่างโดยวิธีเปิดตารางของเครซีและมอร์แกนได้ จำนวน 375 คน และกลุ่มที่ 3 สัมภาษณ์ผู้นำเชิงนโยบาย ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และผู้อำนวยการสถานศึกษาทั้ง 7 เขต รวมจำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ นำไปหาค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามได้ .85 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การแจกความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับสร้างแบบแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้าง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมากไปน้อย พบว่า มากที่สุด

* Received August 15, 2021; Revised December 10, 2021; Accepted February 24, 2022

3 ด้าน คือ ด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครู ด้านความเหมาะสมของรูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครู ด้านอัตราประโยชน์ มาก 3 ด้านคือด้านการเห็นพ้องต้องกัน ด้านความเพียงพอและด้านจริยธรรม 2) เพื่อดำเนินการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้าง พบว่า ด้านการมีจิตสำนึกการช่วยเหลือ ด้านการเสริมสร้างจิตสาธารณะ เป็นไปในแนวเดียวกัน และ 3) เพื่อประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้าง พบว่าการพัฒนาจิตสาธารณะต้องมีการพัฒนา 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านการใช้เหตุผลในการตัดสินใจ และด้านพฤติกรรม ด้านความรู้ความเข้าใจเป็นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่

คำสำคัญ รูปแบบ, การจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครู, ในสถานศึกษากลุ่มโซนกรุงเทพเหนือ, สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร

Abstract

The objectives of this research article were to: 1) study development of public mind enhancement activities model, 2) manage development of public mind enhancement activities model usage and 3) evaluate development of public mind enhancement activities model. The research methodology was a mixed method. The study population consisted of the first group was 13,705 learners from 7 areas; the second group was 99 teachers and personnel. The third group was interviewed 15 policy leaders, experts, scholars and educational institution from 7 areas. The research instruments were questionnaire and interview guide. The reliability of the questionnaire was .85. The statistic used for data analysis included frequency, percentage, means, standard deviation, T-test and One Way ANOVA. The study results revealed that 1) building level of development of public mind enhancement activities model as a whole was at much level. When considering each aspect by the highest to the lowest, it found that 3 aspects were at the highest level that the feasibility aspect of the form of organizing activities to enhance the teachers' public mind, the appropriateness aspect of the form of organizing activities to enhance the teachers' public mind, the utility aspect. Agreement aspect, sufficiency aspect and ethics aspect were at the high level. 2) to used enhancement activities model, it found that consciousness of helping aspect, public mind enhancement in line and

and 3) to evaluate development of public mind enhancement activities model found that there were 3 development aspects showed cognitive aspect, reason using in decision making aspect and behavior aspect, right, duty cognitive aspect of oneself and others and public mind development in individual person should be developed from childhood.

Keywords: development, model, public mind enhancement of teacher, in North Bangkok group zone, the Jurisdiction of Bangkok Non -Formal and Informal Education office

บทนำ

ความสำคัญเกี่ยวกับจิตสาธารณะเป็นคุณลักษณะของมนุษย์หรือพลเมืองดีที่ประเทศกำลังต้องการกล่าวไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ในประเด็นการเตรียมพร้อมด้านกำลังคนและการเสริมสร้างศักยภาพของประชากรในทุกช่วงวัย มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพทุนมนุษย์ของประเทศ โดยพัฒนาคนให้เหมาะสมตามช่วงวัย เพื่อให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ การหล่อหลอมให้มีค่านิยมตามบรรทัดฐานที่ดีทางสังคม เป็นคนดี มีสุข ภาวะที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม การพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการในตลาดแรงงานและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ในศตวรรษที่ 21 ของคนในแต่ละช่วงวัยตามความเหมาะสม การเตรียมความพร้อมของกำลังคน ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยียกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สร้างเสริมให้คนมี สุขภาพดี เน้นปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางสุขภาพ และลดปัจจัยเสี่ยงด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผล ต่อสุขภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) และจากการที่รัฐบาลได้ประกาศค่านิยมหลักของคนไทยประการ พ.ศ. 2557 ตามนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่มีความเกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ เช่น ความเสียสละ รักษาความสัตย์ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่หวังดีต่อผู้อื่น การคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ของตนเอง แสดงให้เห็นว่าเรื่องจิตสาธารณะเป็นค่านิยมของชาติที่ควรปลูกฝังให้ขึ้นแก่คนไทยรุ่นใหม่ให้เกิดอย่างยั่งยืน ในการพัฒนาประเทศโดยมุ่งความเจริญ ทางด้านเศรษฐกิจและความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว โดยขาดความสมดุลกับการ พัฒนาทางด้านจิตใจเป็นที่มาของปัญหาทางสังคมที่ดูเหมือนจะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ การหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่จะทำให้เกิดความชำรุดเสียหายต่อของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม การถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาของส่วนรวมในวิสัยที่ตนสามารถทำได้และการเคารพสิทธิในการใช้ของของส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันของกลุ่ม โดยไม่ยึดครองของส่วนรวมมาเป็นของตน ตลอดจนไม่ปิดกั้นโอกาสของบุคคลอื่นที่จะใช้ของส่วนรวมนั้น โดยผู้วิจัยมีความเชื่อว่า

จิตสาธารณะนั้นควรปลูกฝังจนติดเป็นนิสัย ให้ถือว่าเป็นสิ่งที่ต้องทำอยู่เสมอ โดยเฉพาะผู้เรียน การศึกษานอกระบบ การที่จะฝึกให้ผู้เรียนแต่ละคนมีจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น ครูควรชี้ให้ผู้เรียน เห็นว่าพฤติกรรมอันขาดจิตสาธารณะหรือพฤติกรรมเฉาต่อการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษา สาธารณสมบัติส่วนรวมนั้นก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ อันเกิดจากการขาดจิตสาธารณะที่ส่งผล กระทบต่อทั้งตนเองและส่วนรวมอย่างไร และแก้ไขปัญหานั้นอย่างไร เพื่อให้การแก้ปัญหา สำเร็จลุล่วงลงได้ ซึ่งการจะเปลี่ยนแปลงแก้ไขพฤติกรรม (โกศล มีคุณ และณรงค์ เทียมเมฆ, 2545)

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเชื่อว่าการเสริมสร้างจิตสาธารณะของครูเพื่อนำไป ดำเนินการจัดกิจกรรมยังผู้เรียน มีความจำเป็นต้องพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมจิตสาธารณะ เพื่อนำไปใช้สำหรับผู้เรียนในสถานศึกษากลุ่มโซนกรุงเทพเหนือ สังกัด สำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ ให้เป็นรูปธรรมยังประโยชน์ต่อสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครู ในสถานศึกษากลุ่ม โซนกรุงเทพเหนือ สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อดำเนินการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครู ในสถานศึกษากลุ่มโซนกรุงเทพเหนือ สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครูในสถานศึกษา กลุ่มโซนกรุงเทพเหนือ สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัยกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครู ในสถานศึกษากลุ่มโซนกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี ประชากรและกลุ่ม ตัวอย่าง คือ กลุ่มที่ 1 ผู้เรียนกลุ่มโซนกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร จำนวน 7 เขต รวมจำนวน 13,705 คน ซึ่ง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยจากตารางเลขสุ่มของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) จำนวน 375 คน ประกอบด้วย กศน.เขตสายไหม จำนวนประชากร 2,338 คน อัตราส่วน 16.91 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 64 คน กศน.เขตบางซื่อ จำนวนประชากร 930 คน

อัตราส่วน 6.78 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 26 คน กศน.เขตลาดพร้าว จำนวนประชากร 1,891 คน
อัตราส่วน 13.79 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 52 คน กศน.เขตหลักสี่ จำนวนประชากร 2,396 คน
อัตราส่วน 17.48 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 63 คน กศน.เขตดอนเมือง จำนวนประชากร 2,139 คน
อัตราส่วน 15.60 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 60 คน กศน.เขตบางเขน จำนวนประชากร 1,729 คน
อัตราส่วน 12.61 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 49 คน กศน.เขตจตุจักร จำนวนประชากร 2,302 คน
อัตราส่วน 16.79 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 64 คน กลุ่มที่ 2 ครูและบุคลากร จำนวน 99 คน และ
กลุ่มที่ 3 ผู้ให้ข่าวสารคนสำคัญ (Key Informants) คือ ผู้นำเชิงนโยบาย ผู้เชี่ยวชาญ
นักวิชาการ และผู้อำนวยการสถานศึกษา ทั้ง 7 เขต รวมจำนวน 15 คน เป็นวิจัยเชิงปริมาณ
และเชิงคุณภาพ ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรม
เสริมสร้างจิตสาธารณะของครูได้เท่ากับ .85

เครื่องมือวิจัย

เชิงปริมาณเป็นแบบสอบถาม

1. แบบประเมินคุณภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครู
ในสถานศึกษากลุ่มโซนกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร

2. แบบประเมินผลการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครูในสถานศึกษากลุ่ม
โซนกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
กรุงเทพมหานคร

เชิงคุณภาพเป็นแบบสัมภาษณ์

แนวการสัมภาษณ์หรือ Interview Guideline โดยใช้วิธี สัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Group)

1. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก สร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครู
2. วิพากษ์รูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครู

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการหลังจากการจัดทำเครื่องมือเรียบร้อยแล้ว โดยดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่ม
ตัวอย่าง และภายหลังจากการทดสอบเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลแล้ว จึงสำรวจตัวอย่างตาม
จำนวนที่ระบุไว้ข้างต้นเมื่อพัฒนาเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลแล้วทำการทดสอบ (Pretest)
เพื่อทราบว่าสามารถสื่อสารกับผู้ตอบคำถามได้หรือไม่ก่อนการสำรวจตัวอย่าง (Sample Survey)
ในช่วง กุมภาพันธ์ 2563

ภายหลังการสำรวจตัวอย่างแล้วหาความเชื่อมั่นด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ซึ่งได้ค่าความ
เชื่อมั่นความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน .85

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) เพื่อบรรยายคุณลักษณะของตัวอย่าง เกณฑ์การวัดระดับคะแนน ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับ เห็นด้วยปานกลาง ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับ ไม่ค่อยเห็นด้วย ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistic) เพื่อพิสูจน์สมมติฐาน
3. การวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์เป็นการวิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยนำเสนอในรูปการบรรยายเป็นความเรียง แสดงถึงผลการประเมินโครงการฯ
4. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยนำเสนอในรูปการบรรยายเป็นความเรียง อธิบายถึงรูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครูในสถานศึกษากลุ่มโซนกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัย

1. ระดับการพัฒนาแบบแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครูในสถานศึกษากลุ่มโซนกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการพัฒนาแบบแผนการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครูในสถานศึกษากลุ่มโซนกรุงเทพเหนือโดยภาพรวมทั้ง 6 มาตรฐาน

ข้อรายการ	$\bar{X}$	SD	ความหมาย
มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครู (Feasibility)	4.69	.435	มากที่สุด
มาตรฐานด้านความเหมาะสมของรูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครู (Appropriateness)	4.61	.436	มากที่สุด
มาตรฐานด้านความเพียงพอ (Adequacy)	4.16	.944	มาก
มาตรฐานด้านอรรถประโยชน์ (Utility)	4.54	.504	มากที่สุด
มาตรฐานด้านการเห็นพ้องต้องกัน (Agreement)	4.38	.471	มาก
มาตรฐานด้านจริยธรรม (Propriety)	4.10	.790	มาก
โดยรวม	4.37	.403	มาก

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครูในสถานศึกษากลุ่มโซนกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ปรากฏดังนี้ ผลการตรวจสอบคุณภาพรูปแบบ พบว่าคุณภาพรูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครูในสถานศึกษากลุ่มโซนกรุงเทพเหนือ สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมทุกมาตรฐานมีคุณภาพระดับมาก ด้านองค์ประกอบของรูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครูในสถานศึกษากลุ่มโซนกรุงเทพเหนือ สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร โดยรวมมีความชัดเจนระดับมาก ซึ่งก่อนการนำรูปแบบไปใช้ พบว่า ก่อนใช้รูปแบบพัฒนาแต่ละข้อรายการผู้เรียนประเมินตนเองและเพื่อนประเมินระดับมากทุกข้อรายการ ส่วนครูประเมินอยู่ระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ ระหว่างใช้รูปแบบ พบว่า จิตสำนึกการให้ความช่วยเหลือต่อสังคม ระหว่างใช้รูปแบบพัฒนาแต่ละข้อรายการ ผู้เรียนประเมินตนเองเพื่อนประเมินระดับมากทุกข้อรายการ ส่วนประเมินโดยครูอยู่ระดับมากเกือบทุกข้อรายการยกเว้นผู้เรียนเสนอความคิดที่จะพัฒนาสถานศึกษาระดับปานกลาง หลังการใช้รูปแบบ พบว่า จิตสำนึกการให้ความช่วยเหลือต่อบุคคล หลังใช้รูปแบบพัฒนาแต่ละข้อรายการ ผู้เรียนประเมินตนเองเพื่อนประเมิน และครูประเมินระดับมากทุกข้อรายการ และจิตสำนึกการให้ความช่วยเหลือต่อสังคม หลังใช้รูปแบบพัฒนาแต่ละข้อรายการ ผู้เรียนประเมินตนเอง เพื่อนประเมิน และครูประเมินระดับมากทุกข้อรายการ

2. การดำเนินการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครู ได้มีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครูในสถานศึกษากลุ่มโซน กรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร 3 มิติ ก่อน ระหว่าง และหลังการนำรูปแบบไปนำร่องทดลองใช้และประเมินในลักษณะ 3 เสา โดยการให้ผู้เรียนประเมินตนเอง ครูประเมินผู้เรียน และเพื่อนประเมินเพื่อน

3. การประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครูในสถานศึกษากลุ่มโซนกรุงเทพเหนือ สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ก่อนการนำรูปแบบไปใช้ พบว่า 3.1) จิตสำนึกการให้ความช่วยเหลือต่อบุคคล ก่อนใช้รูปแบบพัฒนาแต่ละข้อรายการ ผู้เรียนประเมินตนเองและเพื่อนประเมินระดับมากทุกข้อรายการ ส่วนครูประเมินอยู่ระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ ยกเว้นผู้เรียนแบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่นเอื้อเพื่อแผ่ระดับมาก 3.2) จิตสำนึกการให้ความช่วยเหลือต่อสังคม ก่อนใช้รูปแบบพัฒนาแต่ละข้อรายการ ผู้เรียนประเมินตนเองและเพื่อนประเมินระดับมากเกือบทุกข้อรายการ ยกเว้นผู้เรียนเสนอความคิดที่จะพัฒนาสถานศึกษาระดับปานกลาง ส่วนครูประเมินอยู่ระดับปานกลางทุกข้อรายการ 3.3) ด้านความเสียสละ ก่อนใช้รูปแบบพัฒนา

แต่ละข้อรายการ ผู้เรียนประเมินตนเองและเพื่อนประเมินระดับมากทุกข้อรายการ ส่วนครูประเมินอยู่ระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ ยกเว้น ผู้เรียนเสียสละสิ่งของเพื่อแบ่งปันให้แก่บุคคลอื่น และผู้เรียนยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุขและประสบความสำเร็จ ระดับมาก 3.4) ด้านความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ก่อนใช้รูปแบบพัฒนาแต่ละข้อรายการ ผู้เรียนประเมินตนเองและเพื่อนประเมินระดับมากทุกข้อรายการ ส่วนครูประเมินอยู่ระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ ยกเว้น ผู้เรียนเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น

ระหว่างใช้รูปแบบ พบว่า 1) จิตสำนึกการให้ความช่วยเหลือต่อบุคคล ระหว่างใช้รูปแบบพัฒนาแต่ละข้อรายการ ผู้เรียนประเมินตนเองเพื่อนประเมิน และครูระดับมากทุกข้อรายการ 2) จิตสำนึกการให้ความช่วยเหลือต่อสังคม ระหว่างใช้รูปแบบพัฒนาแต่ละข้อรายการ ผู้เรียนประเมินตนเองเพื่อนประเมินระดับมากทุกข้อรายการ ส่วนประเมินโดยครูอยู่ระดับมากเกือบทุกข้อรายการ ยกเว้น นักเรียนเสนอความคิดที่จะพัฒนาสถานศึกษาระดับปานกลาง 3) ด้านความเสียสละ ระหว่างใช้รูปแบบพัฒนาแต่ละข้อรายการ ผู้เรียนประเมินตนเองเพื่อนประเมิน และครูประเมินอยู่ระดับมากทุกข้อรายการ 4) ด้านความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นระหว่างใช้รูปแบบพัฒนาแต่ละข้อรายการ ผู้เรียนประเมินตนเอง เพื่อนประเมิน และครูประเมินอยู่ระดับมากทุกข้อรายการ

หลังการใช้รูปแบบ พบว่า 1) จิตสำนึกการให้ความช่วยเหลือต่อบุคคล หลังใช้รูปแบบพัฒนาแต่ละข้อรายการ ผู้เรียนประเมินตนเองเพื่อนประเมิน และครูประเมินระดับมากทุกข้อรายการ 2) จิตสำนึกการให้ความช่วยเหลือต่อสังคม หลังใช้รูปแบบพัฒนาแต่ละข้อรายการ ผู้เรียนประเมินตนเอง เพื่อนประเมิน และครูประเมินระดับมากทุกข้อรายการ 3) ด้านความเสียสละ หลังใช้รูปแบบพัฒนาแต่ละข้อรายการ ผู้เรียนประเมินตนเอง เพื่อนประเมิน และครูประเมินอยู่ระดับมากทุกข้อรายการ 4) ด้านความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น หลังใช้รูปแบบพัฒนาแต่ละข้อรายการ ผู้เรียนประเมิน ตนเอง เพื่อนประเมิน และครูประเมินอยู่ระดับมากทุกข้อรายการ และมีข้อค้นพบว่า การจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครู ด้านการมีจิตสำนึกการให้ความช่วยเหลือ เสียสละ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น ในสถานศึกษาจะเกิดผลเป็นรูปธรรมนั้นต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายทั้งในและนอกสถานศึกษา หากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่ร่วมมืออย่างจริงจัง ใส่ใจผลที่เกิดจะไม่ชัดเจนและไม่ได้ผล หากพิจารณาจะพบว่า ในสถานศึกษาผู้บริหารกำหนดนโยบายสนับสนุนใส่ใจเป็นพี่เลี้ยง (Mentor) และผู้สอนงาน (Coach) ให้ครูและให้ความสำคัญมีความชัดเจนในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครูในสถานศึกษาสามารถเดินไปได้ควบคู่กับครูที่ทำหน้าที่เป็นโค้ชและพี่เลี้ยงให้ผู้เรียน การจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครูร่วมกันและทำอย่างต่อเนื่องเป็นการเสริมสร้างวินัยเชิงบวก มีการให้เกียรติต่อกันทุกฝ่าย ตัวอย่างที่ดีผู้เรียน สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ ทั้งนี้บรรยากาศในสถานศึกษาต้องเป็นบรรยากาศที่มีความรัก ความอบอุ่น ความจริงใจ มีต้นแบบที่

ดีผู้เรียนจะสามารถเสริมสร้างจิตสาธารณะได้เกิดความรักความสามัคคีในหมู่คณะเป็นการแสดงจิตสาธารณะในรูปแบบสังคมมิติที่เป็นการเปลี่ยนแปลงจากภายในตนของผู้เรียนจะทำให้เกิดความยั่งยืน

อภิปรายผล

รูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครูในสถานศึกษากลุ่มโซนกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะกระบวนการของการพัฒนารูปแบบมีกระบวนการที่มีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา มีกระบวนการลงพื้นที่ศึกษารวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาที่เป็นต้นแบบและกลุ่มโซนกรุงเทพเหนือทั้ง 7 เขต ได้ข้อมูลที่เป็นสภาพจริงเป็นความต้องการและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาได้ข้อมูลเชิงลึกจากผู้บริหารการศึกษา ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และชุมชนร่วมกับการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเชิงวิชาการที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะในสถานศึกษามาสู่การออกแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครูในสถานศึกษากลุ่มโซนกรุงเทพเหนือ ที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย และเน้นให้ผู้เรียนได้คิดสร้างสรรค์และออกแบบกิจกรรมการเสริมสร้างวินัยด้วยตัวผู้เรียนเอง โดยมีผู้บริหารการศึกษา ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และชุมชนเป็นการออกแบบที่เน้นรูปแบบที่ครอบคลุมองค์ประกอบเป็นรูปแบบที่สถานศึกษาสามารถนำไปใช้ได้จริง มีคู่มือสำหรับครู สำหรับผู้เรียน และกำหนดบทบาทผู้ที่เกี่ยวข้องไว้อย่างชัดเจน กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบไว้ครบถ้วน ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ รูปแบบ ระบบการจัดกิจกรรม ความสำคัญของรูปแบบบทบาทผู้ที่เกี่ยวข้องแนวทางการจัดกิจกรรม แนวทางการบริหารจัดการและเครื่องมือการประเมินผล การจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครูในสถานศึกษากลุ่มโซนกรุงเทพเหนือ ที่สำคัญคือมีการนำไปทดลองใช้และมีการปรับมาตลอดการทดลองใช้ในสถานศึกษาจึงทำให้ผลการวิจัยสรุปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นปัจจัยนำเข้า (Input) เป็นการบอกพฤติกรรมที่ชัดเจน มีความสำคัญและจำเป็นต่อการกำหนด และวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้การเรียนการสอน ดังที่ ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ พรหมวงศ์ กล่าวว่า องค์ประกอบในชั้นปัจจัยนำเข้า ครอบคลุมการศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์ การกำหนดปรัชญา ปณิธาน ภารกิจและงาน วัตถุประสงค์ และการวางแผน ขณะที่ผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้เฝ้าดูดูแลเกื้อกูลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้มีประสบการณ์ตรง (Experiential learning) จะช่วยให้ผู้เรียนมีการปะทะเผชิญอารมณ์ ความรู้สึก ความนึกคิดที่เกิดขึ้นตัวผู้เรียน แล้วเกิดความเข้าใจ สามารถจำแนกรายด้านได้ดังนี้ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2552)

1. มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ โฉมฉาย กาศโอสถ ได้ศึกษา รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การดำเนินงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คือ 1) แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน 2) ประชุมชี้แจงคณะทำงาน ครู นักเรียน ผู้ปกครอง 3) สำรวจความต้องการที่จำเป็นของ สถานศึกษาชุมชน ท้องถิ่น ผู้เรียน 4) วิเคราะห์ข้อมูล (SWOT Analysis) สภาพปัญหาความต้องการที่จำเป็น 5) วางแผนการจัดทำกิจกรรมพัฒนาโรงเรียน 6) ดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ ปฏิทินปฏิบัติงาน 7) นิเทศติดตามและประเมิน 8) สรุปผลการปฏิบัติงาน 9) ปรับปรุงแก้ไข นอกจากนั้นยังสร้างสัมพันธ์ภาพในการอยู่กับกลุ่มเพื่อน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญอันดับแรกในการจูงใจให้นักศึกษามีความรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม คอยดูแล เข้าใจอกเข้าใจกัน การแสดงออกของพฤติกรรม (โฉมฉาย กาศโอสถ, 2554)

2. มาตรฐานด้านความเหมาะสมของรูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วลัยยา ธรรมอภิบาล อันสอดคล้องกับ อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะ สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีคิดแบบวิทยาศาสตร์ที่ดีซึ่งวิธีการ คล้ายกับหลักการของ เอ็ดดูแคร์ คือ ผู้สอนจะไม่ใช้วิธีการบรรยายแต่จะสอนโดยการตั้งคำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดเองและตอบคำถามผ่านการสบนึ่ง เพื่อคิดไตร่ตรองแล้วจึงให้คำตอบเพื่อสร้างระบบค่านิยมที่เห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่นเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มองเห็นศักยภาพของตนเองและผู้อื่นไว้วางใจและเชื่อมั่น ในการพัฒนาเอง มีความเมตตาและเสียสละ ความเป็นกัลยาณมิตร (วลัยยา ธรรมอภิบาล, 2555); (อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา, 2556)

3. มาตรฐานด้านความเพียงพอ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุมพล พูลภัทรชีวิน. นอกจากนี้ กิจกรรมรูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครู ในสถานศึกษากลุ่มโซนกรุงเทพเหนือ (จุมพล พูลภัทรชีวิน, 2552) ยังทำให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมตามทฤษฎีของโกลแมน Goleman. ว่า บุคคลที่มีความเสียสละเห็นอกเห็นใจผู้อื่นจะมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึง ความเข้าใจ เอาใจเขามาใส่ใจเราแสดงออกเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นอย่างเข้าใจการเอาใจใส่ดูแลเป็นธุระ การเคารพสิทธิของผู้อื่น รับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้น มีการแบ่งปัน อย่างสุขใจพฤติกรรมที่แสดงออก รวบรวมได้ (Goleman, D., 1998) ดังนี้ 1) คิดในทางบวก (Positive thinking) คือ คิดในทางที่ดีต่อคนอื่น 2) มีส่วนร่วม (Participation) คือ การมีส่วนร่วมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม 3) ทำตัวเป็นประโยชน์ (Useful) คือ เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ต่อสาธารณะ ต่อสังคม ไม่เห็นแก่ตัว อะไรที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและบุคคล 4) ไม่เห็นแก่ตัว (Unselfish) คือ การฝึก

เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน แบ่งปันของเล่น ของใช้ให้เพื่อน รู้จักให้ทาน 5) มีความเข้าใจ (Understand) คือ เข้าใจผู้อื่น (Empathy) ไม่ทับถมผู้อื่นไม่ซ้ำเติมผู้อื่น 6) มีใจกว้าง (Broad Mind) คือ มีจิตที่กว้างใหญ่ เปิดกว้าง ไม่คับแคบ รับฟัง ความคิดเห็นของผู้อื่น รับฟังข้อมูล แสวงหาความรู้ใหม่อยู่เสมอ 7) มีความรัก (Love) คือ รักเพื่อน รักผู้อื่น เมตตาต่อสัตว์และพืช มีการสื่อสารที่ดี (Communication) คือ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น เล่น และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

4. มาตรฐานด้านอัตถประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุมพล พูลภัทรชีวิน. นอกจากนี้ กิจกรรมรูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครูในสถานศึกษากลุ่มโซนกรุงเทพเหนือสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ยังทำให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมตามทฤษฎีของโกลแมน Goleman. ว่า บุคคลที่มีความเสียสละเห็นอกเห็นใจผู้อื่นจะมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเข้าใจ เอาใจเขามาใส่ใจเราแสดงออกเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นอย่างเข้าใจการเอาใจใส่ดูแลเป็นธรรมา การเคารพสิทธิของผู้อื่น รับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้น มีการแบ่งปัน อย่างสุขใจพฤติกรรมที่แสดงออก รวบรวมได้ (จุมพล พูลภัทรชีวิน, 2552) ดังนี้ 1) คิดในทางบวก (Positive thinking) คือ คิดในทางที่ดีต่อคนอื่น 2) มีส่วนร่วม (Participation) คือ การมีส่วนร่วมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม 3) ทำตัวเป็นประโยชน์ (Useful) คือ เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ต่อสาธารณะ ต่อสังคม ไม่นิ่งดูตาย อะไรที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและบุคคล 4) ไม่เห็นแก่ตัว (Unselfish) คือ การฝึกเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน แบ่งปันของเล่น ของใช้ให้เพื่อน รู้จักให้ทาน 5) มีความเข้าใจ (Understand) คือ เข้าใจผู้อื่น (Empathy) ไม่ทับถมผู้อื่นไม่ซ้ำเติมผู้อื่น 6) มีใจกว้าง (Broad Mind) คือ มีจิตที่กว้างใหญ่ เปิดกว้าง ไม่คับแคบ รับฟัง ความคิดเห็นของผู้อื่น รับฟังข้อมูล แสวงหาความรู้ใหม่อยู่เสมอ 7) มีความรัก (Love) คือ รักเพื่อน รักผู้อื่น เมตตาต่อสัตว์ และพืช มีการสื่อสารที่ดี (Communication) คือ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น เล่น และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ (Goleman, D., 1998)

5. มาตรฐานด้านการเห็นพ้องต้องกัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุมพล พูลภัทรชีวิน. นอกจากนี้ กิจกรรมรูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครูในสถานศึกษากลุ่มโซนกรุงเทพเหนือสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ยังทำให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมตามทฤษฎีของโกลแมน Goleman ว่า บุคคลที่มีความเสียสละเห็นอกเห็นใจผู้อื่นจะมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเข้าใจ เอาใจเขามาใส่ใจเราแสดงออกเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นอย่างเข้าใจการเอาใจใส่ดูแลเป็นธรรมา การเคารพสิทธิของผู้อื่น รับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้น มีการแบ่งปัน อย่างสุขใจพฤติกรรมที่แสดงออก รวบรวมได้ (จุมพล พูลภัทรชีวิน, 2552) ดังนี้ 1) คิดในทางบวก (Positive thinking) คือ คิดในทางที่ดีต่อคนอื่น 2) มีส่วนร่วม (Participation) คือ การมีส่วน

ร่วมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม 3) ทำตัวเป็นประโยชน์ (Useful) คือ เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ต่อสาธารณะ ต่อสังคม ไม่นิ่งเฉยตาย อะไรที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและบุคคล 4) ไม่เห็นแก่ตัว (Unselfish) คือ การฝึกเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน แบ่งปันของเล่น ของใช้ให้เพื่อน รู้จักให้ทาน 5) มีความเข้าใจ (Understand) คือ เข้าใจผู้อื่น (Empathy) ไม่ทับถมผู้อื่นไม่ซ้ำเติมผู้อื่น 6) มีใจกว้าง (Broad Mind) คือ มีจิตที่กว้างใหญ่ เปิดกว้าง ไม่คับแคบ รับฟัง ความคิดเห็นของผู้อื่น รับฟังข้อมูล แสวงหาความรู้ใหม่ อยู่เสมอ 7) มีความรัก (Love) คือ รักเพื่อน รักผู้อื่น เมตตาต่อสัตว์และพืช มีการสื่อสารที่ดี (Communication) คือ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น เล่น และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ (Goleman, D., 1998)

6. มาตรฐานด้านจริยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นริศรา ริชาร์ดสัน ได้ให้ความหมายของการเสียสละ หมายถึง การแสดงออกของบุคคล ในพฤติกรรมดังต่อไปนี้ 1) การให้ปัน หมายถึง การช่วยเหลือหรือให้ผู้อื่นในด้านทรัพย์สิน สิ่งของ ความรู้และแรงงาน 2) การเห็นแก่ส่วนรวม หมายถึง การอุทิศตนทำงานเพื่อสังคมและส่วนรวม 3) ความมีน้ำใจ หมายถึง ความปรารถนาดีต่อผู้อื่นในด้านการพูดและการกระทำโดยให้กำลังใจและแสดงความเห็นใจผู้อื่น 4) การไม่เอาเปรียบผู้อื่น หมายถึง การสละทรัพย์สิน สิ่งของ และแรงงานของตนเท่ากับหรือมากกว่าผู้อื่น การนำรูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครูไปใช้ในสถานศึกษากลุ่มโซนกรุงเทพเหนือ จำนวน 7 เขต สามารถอธิบายเป็นประเด็นย่อย ดังนี้ 1) ด้านจิตสำนึกการให้ความช่วยเหลือ เสียสละ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น ในภาพรวมจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนได้มีพฤติกรรมในจิตสาธารณะด้านต่าง ๆ (นริศรา ริชาร์ดสัน, 2556) ได้แก่ ด้านจิตสำนึกการให้ความช่วยเหลือ เสียสละ และเห็นอกเห็นใจผู้อื่นดีขึ้น หลังจากมีการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครูในสถานศึกษากลุ่มโซนกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร เนื่องจากกิจกรรมของรูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครูในสถานศึกษากลุ่มโซนกรุงเทพเหนือ ได้มีการออกแบบให้สถานศึกษาใช้ปัจจัยที่เกิดจากกิจกรรมภายในโรงเรียน เช่น กิจกรรมในรูปแบบที่ผู้เรียนได้มีจิตทำบอร์ดประชาสัมพันธ์ ข่าวสารการเรียนการสอนและข่าวสารทั่วไปทุกวัน โดยแต่ละห้องเรียนจะต้องดูแลจัดทำบอร์ดประชาสัมพันธ์ข่าวสารการเรียนการสอนและข่าวทั่วไปที่ได้รับมอบหมายภายในห้องเรียนจะแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ ผู้ต้องรับผิดชอบในส่วนนั้น ๆ จะเป็นคนทำเรื่องนี้เป็นสิ่งที่ต้องทำต่อเนื่องทุกวัน ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงความรู้สึกรับผิดชอบต่อจัดทำบอร์ดประชาสัมพันธ์ ข่าวสารการเรียนการสอนและข่าวทั่วไป รวมถึง การใช้อุปกรณ์จัดทำบอร์ดประชาสัมพันธ์ ข่าวสารการเรียนการสอนและข่าวทั่วร่วมกับชั้นเรียนอื่น ๆ หรือห้องเรียน อื่น ๆ อีกด้วย ด้านจิตสำนึกการให้ความช่วยเหลือต่อบุคคลและต่อสังคม จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า

การจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครูด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านจิตสำนึกการให้ความช่วยเหลือดีขึ้น หลังจากมีการใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครูในสถานศึกษากลุ่มโซนกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร เนื่องจากรูปแบบที่คณะผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นได้ยึดหลักการว่า การพัฒนาจิตสาธารณะสามารถสอดแทรกได้ในทุกกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น การช่วยเหลือเพื่อนที่ทำการบ้านไม่ได้ก็เป็นจิตสาธารณะชนิดหนึ่ง หรือการประหยัดน้ำ ไฟฟ้าจากการศึกษาผลงานวิจัยที่ได้แนะนำแนวทางการเรียนรู้จากการให้บริการสังคมมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียน พบว่า นอกจากผู้เรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นแล้ว ยังพบว่ามีแรงจูงใจที่ดีต่อการบริการชุมชนและสังคม มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการแก้ปัญหาสังคม รวมถึงยังส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อสังคม โดยที่ผู้เรียนมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ให้คุณค่าต่อกิจกรรมบริการสังคม มีแนวทางในการพิจารณาปัญหาสังคมอย่างมีระบบ มีความเชื่อมั่นในศักยภาพของ ชุมชน และมีความอดทนต่อความแตกต่างทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความตระหนักในการบริการสังคมอีกด้วย สอดคล้องกับ การกำหนดปรัชญา ปณิธาน ภารกิจ และงาน วัตถุประสงค์ และการวางแผน ขณะที่ผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้โอบอุ้มดูแล เกื้อกูลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้มีประสบการณ์ตรง (Experiential learning) จะช่วยให้ผู้เรียนมีการปะทะ เผชิญอารมณ์ ความรู้สึก ความนึกคิดที่เกิดขึ้นตัวผู้เรียน แล้วเกิดความเข้าใจตลอดจนแสดงพฤติกรรม (Output)

องค์ความรู้ใหม่

วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครูในสถานศึกษากลุ่มโซนกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านการใช้เหตุผลในการตัดสินใจ และด้านพฤติกรรม ด้านความรู้ความเข้าใจเป็นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ในสิ่งที่ตนเองรับผิดชอบ

ภาพที่ 1 การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครูในสถานศึกษากลุ่มโซนกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร

สรุป/ข้อเสนอแนะ

วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครู ในสถานศึกษากลุ่มโซนกรุงเทพเหนือ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ในด้านการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครู ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครูในสถานศึกษากลุ่มโซนกรุงเทพเหนือสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) นโยบายการบริหารกิจกรรมจิตสาธารณะ 2) วัตถุประสงค์การบริหารกิจกรรมจิตสาธารณะ 3) ลักษณะการจัดกิจกรรมจิตสาธารณะ 4) กระบวนการบริหารกิจกรรมจิตสาธารณะได้ผ่านการพัฒนาตามข้อเสนอแนะควรจัดกิจกรรมทั้งในรูปแบบการบูรณาการในรายวิชาซึ่งสามารถบูรณาการได้ทุกกลุ่มสาระ และในขณะเดียวกันควรจัดกิจกรรมเสริมนอกชั้นเรียนอาจเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และให้ผู้เรียนเป็นคนสำคัญในการออกแบบการจัดกิจกรรม มีข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้ ดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาคู่มือรูปแบบบทบาทหน้าที่การจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครูให้เข้าใจ และควรจริงจังกับการสนับสนุน ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะผู้เรียนจิตสำนึกการให้ความช่วยเหลือ เสียสละและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น 2) ครูที่ทำหน้าที่ดูแล ให้คำปรึกษา หรือเป็นพี่เลี้ยงให้แก่ผู้เรียนในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครู ด้านการมีจิตสำนึกการให้ความช่วยเหลือ เสียสละและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ต้องศึกษาคู่มือให้เข้าใจรูปแบบการดำเนินการ รวมถึงเข้าใจบทบาทของการสนับสนุน ให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนในการดำเนินกิจกรรม ไม่ควรบังคับ 3) ผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นผู้นำ ผู้ร่วมกิจกรรม ทุกคนต้องร่วมแรงร่วมใจออกแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครู ด้านจิตสำนึกการให้ความช่วยเหลือ เสียสละและเห็นอกเห็นใจผู้อื่นและมีความสม่ำเสมอกับการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะ 4) ผู้ปกครอง ชุมชน หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรเข้าใจบทบาทและให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครู ด้านจิตสำนึกการให้ความช่วยเหลือ เสียสละและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และให้ผู้เรียนที่เป็นบุตรหลานของตนได้เรียนรู้การจัดกิจกรรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของครู

เอกสารอ้างอิง

- โกศล มีคุณ และณรงค์ เทียมเมฆ. (2545). ผลการฝึกใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่มีจิตสาธารณะ และพฤติกรรมของครูรายงานการวิจัยทุนสนับสนุนจากโครงการแม่บท. กรุงเทพมหานคร: การวิจัยและพัฒนาระบบ.
- จุมพล พูลภัทรชีวิน. (2552). จิตตปัญญาศึกษา: รุ่งอรุณแห่งจิตสำนึกใหม่ทางการศึกษา. จุลสารประชาคมประกันคุณภาพการศึกษา, 7(5), 6-9.

- โฉมฉาย กาศโอสถ. (2554). รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน วิทยานิพนธ์ สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2552). สอนเด็กให้มีจิตสาธารณะ. กรุงเทพมหานคร: วิพจน์.
- นริศรา ริชาร์ดสัน. (2556). เก่งได้ไร้ขีดจำกัด. เอกสารสำเนาเอกสารประกอบการประชุมนิสิต. ใน วิทยานิพนธ์ สาขาการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วัลยา ธรรมอภิบาล. (2555). การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างจิตสาธารณะสำหรับนิสิต ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตสงขลา. ใน ดุษฎีนิพนธ์ สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). จิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม การพัฒนาทักษะ. เรียกใช้เมื่อ 20 มีนาคม 2564 จาก <https://www.nesdc.go.th/main.php?filename=index>
- อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา. (2556). คุณธรรมนำความรู้ : รูปแบบการสอนแบบบูรณาการคุณค่าความเป็นมนุษย์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: วี.ที.ซี คอมมูนิเคชั่น.
- Goleman, D. (1998). What Make the Leader? Harvard business review, 7(6), 93-104.
- Krejcie & Morgan. (1970). Approach in Quantitative Research. วารสารวิชาการศิลปศาสตร์ประยุกต์, 7(2), 112-125.

การพัฒนานวัตกรรมการสื่อสารภาษาจีนสำหรับชุมชนท่องเที่ยว
เชิงเกษตรรักษ์เขาบายศรี อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี*
DEVELOPMENT OF CHINESE COMMUNICATIVE INNOVATION FOR
AGRO – TOURISM IN KHAOBAISI COMMUNITY, THAMAI
CHANTHABURI

รุจิภา บุญเชิด

Rujika Booncherd

พัชรินทร์ เจนจบตุรกี

Patcharindth Chenchobturakij

วีรณัฐ สัจจาสัย

Weranud Satjasai

ปนัดดา ชานูด้วยกิจ

Panadda Chanduaykij

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

Rambhai Barni Rajabhat University, Thailand

E-mail: rujika.b@rbru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาและความต้องการการใช้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรรักษ์เขาบายศรี อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี และ 2) สร้างนวัตกรรมการสื่อสารภาษาจีนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสำหรับชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรรักษ์เขาบายศรี อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี เป็นงานวิจัยรูปแบบการวิจัยและการพัฒนา มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) กรอบแนวคิดการวิจัย จากการวิเคราะห์เอกสาร 2) ปัญหาและความต้องการการใช้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร โดยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก 3) พัฒนานวัตกรรมเพื่อการสื่อสารภาษาจีนใช้การสำรวจและแบบสัมภาษณ์เพื่อสร้างคู่มือภาษาจีน 4) ประเมินความพึงพอใจต่อนวัตกรรมคู่มือภาษาจีน ใช้แบบประเมินความพึงพอใจ กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง คือผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรรักษ์เขาบายศรี จำนวน 5 คน ใช้วิเคราะห์สถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูล

* Received September 7, 2021; Revised December 15, 2021; Accepted March 27, 2022

เชิงเนื้อหา และสรุปภาพรวม ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาการใช้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสารคือ ปัญหาภาษาจีนด้านทักษะการพูดและฟัง ความต้องการในชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรรักษ์เขาบายศรีคือ ทักษะการพูดและการฟัง และหัวข้อที่ต้องการพัฒนาคือ การบริการการท่องเที่ยวในชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรรักษ์เขาบายศรี และการท้าทายเบื้องต้น และความต้องการนวัตกรรมในรูปแบบหนังสือเล่มเล็กพร้อมเสียงประกอบ และ 2) สร้างนวัตกรรมเพื่อการสื่อสารภาษาจีน ได้แก่ การพัฒนานวัตกรรมในรูปแบบของหนังสือเล่มเล็กพร้อมเสียงประกอบ มีเนื้อหาคำศัพท์และบทสนทนาเกี่ยวกับการบริการการท่องเที่ยว และมีความพึงพอใจต่อนวัตกรรมการสื่อสารภาษาจีน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.52, S.D. = 0.56)

คำสำคัญ: นวัตกรรมการสื่อสารภาษาจีน, การท่องเที่ยวเชิงเกษตร, ชุมชนรักษ์เขาบายศรี

Abstract

The objectives of the research article were: 1) to study of problems and needs of using Chinese communicative for agro-tourism in Khao Bai Si community, Tha Mai district, Chanthaburi province. and 2) Innovate in Chinese communicative for agro-tourism in Khao Bai Si community, Tha Mai district, Chanthaburi province. It is a research and development. There are 4 main steps which are 1) research conceptual framework from document analysis, 2) problems and needs of using Chinese for communication by using a questionnaire and an in-depth interview form, 3) Innovation development for Chinese communication, use surveys and interviews to create Chinese manuals, 4) Innovation satisfaction survey by using the satisfaction survey form, the sample group and the informants purposive sampling are 5 persons. The data were analyzed by using mean, standard deviation, content analysis were used to summarize overview. The results showed that: 1) problem of using Chinese for communication is Chinese language problems in speaking and listening skills The demand in Khao Bai Sri agro-tourism community is speaking and listening skills, and the topic that needs to be developed is Tourism services in Khao Baisi agro-tourism community and initial greeting and the need for innovation in the form of a booklet with sound effects. And 2) Innovation development for communication in Chinese it has developed innovations in the form of a booklet with sound effects. It contains vocabulary and conversations on specific topics for use in tourism services which are in order of tourism activities that occur

according to the actual situation which has a total of 7 topics. And satisfaction with Chinese Communication Innovation the highest level. ($\bar{X}$ = 4.52, S.D. = 0.56).

Keywords: Chinese Communicative Innovation, Agro-Tourism, Khaobaisri Community

บทนำ

ในยุคโลกาภิวัตน์ภาษาต่างประเทศมีบทบาทมากในการสื่อสาร ในประเทศไทยนั้นมีการใช้กันในทุกวงการ เช่น ธุรกิจท่องเที่ยว การโรงแรม และต้องใช้ทักษะด้านภาษาในการติดต่อกับชาวต่างชาติ ในธุรกิจการท่องเที่ยวมีความต้องการพัฒนาทักษะการฟังและการพูด (ปวันรัตน์ นิกรกิตติโกศล, 2559)

ปัจจุบันภาษาจีนถือได้ว่าเป็นภาษาต่างประเทศที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าภาษาอังกฤษ เนื่องจากประเทศจีนมีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจจนก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจไล่ตามสหรัฐอเมริกาและยุโรป สาเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ มีผู้ใช้ภาษาจีนอยู่ทั่วโลกหลายร้อยล้านคน เป็นผลทำให้การเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยจะได้รับความนิยมเป็นอันดับสองรองจากภาษาอังกฤษ แต่ปัญหาที่ประสบในการเรียนภาษาจีนคือ ไม่สามารถสนทนา สื่อสารกับเจ้าของภาษาได้ หรือฟังไม่เข้าใจ ในความเป็นจริงแล้วการเรียนภาษาจีนให้ได้ผลดีนั้นจะอาศัยความรู้ความสามารถทางด้านคำศัพท์ ไวยากรณ์และโครงสร้างภาษาเพียงอย่างเดียวไม่สามารถช่วยให้ผู้เรียนใช้ภาษาจีนที่เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถสื่อสารกับเจ้าของภาษาได้ (อัญชลีการ์ ชันติ และคณะ, 2562) ดังนั้น เพื่อ ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ชาวไทยได้ศึกษาภาษาจีน มีความสามารถในการใช้ภาษาจีนสื่อสารกับชาวจีนอย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนให้แพร่หลายในประเทศไทยอันจะเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองประเทศให้กระชับยิ่งขึ้น รัฐบาลไทยจึงได้กำหนดนโยบายมุ่งสร้างสังคมฐานเศรษฐกิจซึ่งอาศัยภาษาจีนเป็นเครื่องมือในการสื่อสารตลอดจนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย (มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์, 2559) การศึกษาภาษาจีนนั้นถือว่า มีประโยชน์อย่างยิ่ง ไม่เพียงแต่สามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารทั่วไปแล้ว เราสามารถใช้ภาษาเพื่อสร้างความเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ทั้งในระดับบุคคลและระดับประเทศ เช่น การศึกษาความรู้วิทยาการ การประกอบธุรกิจการค้าการลงทุน เทคโนโลยี การแพทย์ รวมทั้ง วัฒนธรรมจีน นอกจากนี้ ภาษาจีนยังสามารถเพิ่มโอกาสทางการทำงานและการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศอีกด้วย ฉะนั้น การพัฒนาประเทศในทุกด้านให้มีความเจริญก้าวหน้าและทัดเทียมกับนานาประเทศในโลก จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาศักยภาพของประชากรของประเทศให้มีความรู้ความสามารถในการสื่อสารด้วยภาษาต่าง ๆ ทั้งทางด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน (อารีรักษ์ มีแจ้ง และคณะ, 2554) หรือ

การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารเฉพาะกิจ ทั้งนี้ ถ้าคนไทยมีความรู้และความสามารถในการใช้ภาษาดีขึ้น จะมีส่วนช่วยในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักในวงกว้างทั้งทางตรงและทางอ้อม ตลอดจนการสร้างนวัตกรรมการสื่อสารภาษาจีนโดยการสร้างเนื้อหาสาระและรูปแบบการสื่อสารที่ผลิตเพื่อกิจกรรมและง่ายต่อการเข้าใจในวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชน

จากกระแสความนิยมในด้านการท่องเที่ยวแบบใหม่คือ การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวธรรมชาติ ซึ่งนิยมท่องเที่ยวเป็นกลุ่มเล็ก ๆ หรือท่องเที่ยวด้วยตนเอง ตามแบบที่เรียกว่า “Free Independent Travelers” นักท่องเที่ยวดังกล่าวจะได้สัมผัสกับชุมชนมากขึ้น ชุมชนและนักท่องเที่ยวจะได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเจ้าบ้านกับผู้มาเยือนมากขึ้น ซึ่งประชาชนในประเทศไทยในฐานะเป็นเจ้าของบ้านจะต้องได้รับการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษา (วราพร พูลเกษ และคณะ, 2556) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรก็เป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว และปัจจุบันจังหวัดจันทบุรีมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกระจายอยู่หลายแห่งทั่วทั้งจังหวัด ทั้งหมด 14 แห่งด้วยกัน ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในจังหวัดจันทบุรีนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการโดยชาวสวนเอง โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ภายในสวนเกษตรดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยว เมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชม นอกจากจะได้ความสนุกสนานผ่านกิจกรรมต่าง ๆ แล้ว ยังได้รับความรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ อีกด้วย (เปรมปรีดา ทองลา และเพ็ญศิริ สมารักษ์, 2563) โดยเฉพาะชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรรักษ์เขาบายศรี ตำบลท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี เป็นชุมชนเก่าแก่ที่เหมาะสมแก่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เนื่องจากเป็นชุมชนที่มีวิถีการดำรงอยู่อย่างเรียบง่ายในรูปแบบของสังคมเกษตรกรรมสวนผลไม้ ด้วยความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ประกอบกับการส่งเสริมปัญญาในการทำสวนผลไม้มาอย่างยาวนาน เมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมมากขึ้น ชาวสวนในชุมชนจึงได้มีการร่วมกันจัดสรรทรัพยากรมาสู่การเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยสมาชิกในชุมชนร่วมกันบริหารจัดการและเป็นเจ้าของกิจกรรมการท่องเที่ยวร่วมกัน โดยมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการเรียนรู้วิถีชีวิตของชาวสวนควบคู่กับการดำรงรักษาไว้ซึ่งธรรมชาติที่สวยงาม ความโดดเด่นของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนรักษ์เขาบายศรี คือ เรื่องของสวนผลไม้ ซึ่งมีการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2550 โดยมีการเปิดสวนผลไม้ให้นักท่องเที่ยวเข้าชมและชิมผลไม้สด ๆ โดยเฉพาะทุเรียนนั้นมียาลากหลายสายพันธุ์ให้นักท่องเที่ยวได้ชิม นอกจากมีสวนผลไม้แล้ว ที่นี่ยังมีโฮมสเตย์ไว้รองรับนักท่องเที่ยวที่สนใจอยากจะมาพักผ่อนพร้อมกับมาเรียนรู้วิถีชาวสวน และลองใช้ชีวิตในแบบชาวสวนผลไม้อีกด้วย (ระบบฐานข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี RBRU e-Culture, 2564) เมื่อพิจารณาข้อมูลนักท่องเที่ยวในพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรรักษ์เขาบายศรี อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี โดยเป็นการสัมภาษณ์กับผู้ประกอบการในพื้นที่นั้น พบว่า นักท่องเที่ยวที่เข้าเยี่ยมชมและทำกิจกรรม

นั้น มีมากมายหลายเชื้อชาติ และในบรรดานักท่องเที่ยวจากหลากหลายภาษานั้น มีจำนวนไม่น้อยที่เป็นนักท่องเที่ยวจากประเทศจีน ในขณะที่ผู้ประกอบการในชุมชนยังไม่สามารถที่จะสื่อสารเพื่อให้ข้อมูลแนะนำสถานที่ สินค้าและกิจกรรมต่าง ๆ ให้กับนักท่องเที่ยวต่างชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ และข้อมูลจากแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเทศบาลตำบลเขายายศรี ปี พ.ศ. 2561 - พ.ศ.2565 พบว่า ยังขาดแคลนบุคลากรด้านการท่องเที่ยวที่มีความรู้ภาษาต่างประเทศ (เทศบาลตำบลเขายายศรี จังหวัดจันทบุรี, 2563) อันเป็นเหตุให้ชุมชนเสียโอกาสในการสร้างฐานลูกค้าใหม่จากต่างชาติ และจากการวิจัยก่อนหน้านี้ได้มีการเสนอแนวทางในการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร จังหวัดจันทบุรี ในเรื่องของผู้นำชมควรมีการพัฒนาตนเอง โดยการเพิ่มทักษะทางภาษาต่างประเทศและภาษาอื่น ๆ เป็นการเพิ่มศักยภาพการดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมมากขึ้น ซึ่งเป็นการสร้างรายได้และพัฒนาเศรษฐกิจ ในชุมชนให้มั่นคงและยั่งยืนต่อไป (เปรมปรีดา ทองลาและเพ็ญศิริ สมารักษ์, 2563) จากปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องสร้างนวัตกรรมการสื่อสารด้านภาษาจีน เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารโดยเฉพาะการฟัง การพูด และการเขียนโดยใช้สถานการณ์เป็นฐานการเรียนรู้ที่สำคัญ และเพื่อพัฒนาเครื่องมือให้เหมาะสมกับผู้ประกอบการในพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรรั้วเขาบายศรี ได้ใช้ในการสื่อสารโดยการออกแบบและจัดทำคู่มือการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวชาวจีน โดยจำลองเหตุการณ์ในขณะที่กำลังสนทนาเรื่องข้อมูลการท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยวและการขายสินค้าการเกษตร เพื่อให้ชาวสวนผู้ประกอบการ สามารถนำไปใช้สื่อสารกับชาวจีนได้อย่างครบถ้วน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการการใช้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรรั้วเขาบายศรี อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี
2. สร้างนวัตกรรมการสื่อสารภาษาจีนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสำหรับชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรรั้วเขาบายศรี อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการวิจัยแบบวิจัยและพัฒนา โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบผสมผสาน เพื่อสร้างนวัตกรรมการสื่อสารภาษาจีนที่ช่วยในการสื่อสารภาษาจีนกับนักท่องเที่ยว สำหรับชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรรั้วเขาบายศรี อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี มี 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษากรอบแนวคิดการวิจัย

แหล่งข้อมูล ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาวัฒนธรรม ภาษาเพื่อการสื่อสาร การท่องเที่ยวเชิงเกษตร และความพึงพอใจ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้ตารางการวิเคราะห์เนื้อหา

การเก็บรวบรวมข้อมูล จากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยบันทึกในตารางการวิเคราะห์เนื้อหา

การวิเคราะห์ข้อมูล เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาปัญหาและความต้องการการใช้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร

กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรรักษ์เขาบายศรี เลือกตัวอย่างแบบเจาะจงเป็นกลุ่มเดียวกัน จำนวน 5 คน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกคือ ผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เป็นสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรรักษ์เขาบายศรี 5 ปีขึ้นไป มีความสนใจและต้องการที่จะเรียนรู้ภาษาจีน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม โดยแบบสอบถามนั้นผ่านการให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาจีน ด้านภาษา และด้านวิจัย จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหา แล้วนำไปหาค่าความเที่ยงตรงโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.67-1.00 (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) นำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และได้หาค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach, L. J., 1990) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.94 และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการพัฒนานวัตกรรมการสื่อสารภาษาจีน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert, Rensis, 1967) (โดยแบ่งช่วงของคะแนน ได้แก่ 1 หมายถึง น้อยที่สุด 2 หมายถึง น้อย 3 หมายถึง ปานกลาง 4 หมายถึง มาก และ 5 หมายถึง มากที่สุด) และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ และเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 ปัญหาและความต้องการพัฒนานวัตกรรมการสื่อสารภาษาจีน และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ผู้วิจัยได้ดำเนินการยื่นเสนอเพื่อขอพิจารณาจริยธรรมในมนุษย์ต่อคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี (Rambhai Barni Rajabhat University Institutional Review Board) ก่อนที่จะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง และได้รับการรับรองเลขที่ 07/2563 ลงวันที่ 19 พฤษภาคม 2564 – 19 พฤษภาคม 2565 แล้วนำผลจากการสอบถามและการสัมภาษณ์มารวบรวมข้อมูลภาษาจีนเพื่อการสื่อสารสำหรับผู้ประกอบการชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรรักษ์เขาบายศรี

การเก็บข้อมูลการวิจัย คือ เก็บข้อมูลด้วยตนเอง แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการพัฒนานวัตกรรมการสื่อสารภาษาจีน (แบบสอบถาม) และขั้นตอนที่ 2 ปัญหาและความต้องการพัฒนานวัตกรรมการสื่อสารภาษาจีน (สัมภาษณ์)

การวิเคราะห์ข้อมูล เชิงปริมาณวิเคราะห์ด้วยสถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเชิงคุณภาพวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยการตรวจสอบสามเส้า เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลผลการวิเคราะห์ และสรุปเป็นภาพรวม

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนานวัตกรรมการสื่อสารภาษาจีน

แหล่งข้อมูล ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเหมาะสมของร่างรูปแบบนวัตกรรมการสื่อสารสำหรับผู้ประกอบการชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรรักษ์เขาบายศรี และร่างคู่มือภาษาจีนเพื่อการสื่อสารสำหรับผู้ประกอบการชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรรักษ์เขาบายศรี จำนวน 5 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีคุณสมบัติเป็นนักวิชาการด้านภาษาจีน แขนงนำชุมชน และนักท่องเที่ยวชาวจีน ที่มีประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวและการใช้ภาษาจีนมากกว่า 5 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 1) ร่างรูปแบบการพัฒนานวัตกรรมการสื่อสารภาษาจีนสำหรับผู้ประกอบการชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรรักษ์เขาบายศรี 2) ร่างนวัตกรรมการคู่มือภาษาจีนเพื่อการสื่อสารสำหรับผู้ประกอบการชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรรักษ์เขาบายศรี และ 3) แบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของร่างรูปแบบการพัฒนานวัตกรรมการสื่อสารภาษาจีนสำหรับผู้ประกอบการชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรรักษ์เขาบายศรี และคู่มือภาษาจีนเพื่อการสื่อสารสำหรับผู้ประกอบการชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรรักษ์เขาบายศรี

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 4 การทดลองใช้และประเมินความพึงพอใจต่อนวัตกรรม

แหล่งข้อมูล ผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เป็นสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรรักษ์เขาบายศรี เลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน หลังจากวิพากษ์นวัตกรรมการพัฒนา โดยผู้เชี่ยวชาญร่วมกันประเมินความเหมาะสมของนวัตกรรม แล้วจัดประชุมอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อแนะนำการใช้นวัตกรรมการสื่อสารภาษาจีนให้กับผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย และให้ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยประเมินผลนวัตกรรมการพัฒนาโดยแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) รูปแบบการพัฒนานวัตกรรมการสื่อสารภาษาจีนสำหรับผู้ประกอบการชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรรักษ์เขาบายศรี และ 2) แบบประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของคู่มือภาษาจีน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาจีน ด้านภาษา และด้านวิจัย จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหา แล้วนำไปหาค่าความเที่ยงตรงโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.60-1.00 (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และได้หาค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach, L. J., 1990) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (Checklist)

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจต่อนวัตกรรมการสื่อสารภาษาจีน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านรูปแบบของนวัตกรรม 2) ด้านเนื้อหาของนวัตกรรม และ 3) ด้านเสียงของนวัตกรรม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert, Rensis, 1967) ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

การเก็บข้อมูลการวิจัย คือ เก็บข้อมูลด้วยตนเอง แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 รูปแบบการพัฒนานวัตกรรมการสื่อสารภาษาจีนสำหรับผู้ประกอบการชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรรักษ์เขาบายศรี และขั้นตอนที่ 2 แบบประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของคู่มือภาษาจีน

การวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

การศึกษาปัญหาและความต้องการการใช้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรรักษ์เขาบายศรี อำเภอกำแพงแสน จังหวัดจันทบุรี พบว่า ผู้ประกอบการชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรรักษ์เขาบายศรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 5.00 ซึ่งมีปัญหาในการใช้ภาษาจีนทั้ง 4 ทักษะ คือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 5.00 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ปัญหาในการใช้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร

ปัญหาในการใช้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร	$\bar{x}$	S.D.
1.ปัญหาในด้านทักษะการฟัง	5.00	0.00
2.ปัญหาในด้านทักษะการพูด	5.00	0.00
3.ปัญหาในด้านทักษะการอ่าน	5.00	0.00
4.ปัญหาในด้านทักษะการเขียน	5.00	0.00
รวม	5.00	0.00

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการใช้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร

ความต้องการใช้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร	$\bar{x}$	S.D.
1.ภาษาจีนมีความจำเป็นสำหรับชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรรักษ์เขาบายศรี	4.80	0.40
2.ทักษะการฟังมีความจำเป็น เพื่อให้นักท่องเที่ยวสอบถามข้อมูลสินค้าหรือบริการ	4.60	0.49
3.ทักษะการพูดมีความจำเป็น เพื่อให้สามารถโต้ตอบและให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว	4.80	0.40
4.ทักษะการอ่านมีความจำเป็น เพื่อให้สามารถอ่านเอกสารเกี่ยวกับข้อมูลสินค้าหรือบริการ หรือป้ายนิเทศ	4.20	0.75
5.ทักษะการเขียนมีความจำเป็น เพื่อให้สามารถเขียนข้อมูลสินค้าหรือบริการให้กับนักท่องเที่ยว	3.80	0.98
รวม	4.44	0.75

จากตารางที่ 2 ความต้องการใช้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสาร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.75) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ภาษาจีนมีความจำเป็นสำหรับชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรริ้วเขาบายศรีและทักษะการพูดมีความจำเป็น เพื่อให้สามารถโต้ตอบและให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.40) รองลงมาคือ ทักษะการฟังมีความจำเป็น เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวสอบถามข้อมูลสินค้าหรือบริการ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.49) และน้อยที่สุดคือ ทักษะการเขียนมีความจำเป็น เพื่อให้สามารถเขียนข้อมูลสินค้าหรือบริการให้กับนักท่องเที่ยว อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.98)

การสร้างนวัตกรรมการสื่อสารภาษาจีนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสำหรับชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรริ้วเขาบายศรี อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี พบว่า ผู้ประกอบการชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรริ้วเขาบายศรีมีความต้องการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 1.46) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การนำเที่ยวและข้อปฏิบัติในการเข้าชมสวนผลไม้ และกิจกรรมชิมผลไม้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00) รองลงมาคือ กิจกรรมการทำอาหารและขนมจากผลไม้ การตกหอยและการบอกเล่า และการถามและบอกราคาสินค้า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.49) และน้อยที่สุดคือ การถามและบอกเกี่ยวกับที่พัก อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.40$, S.D. = 0.49) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหัวข้อที่ต้องการพัฒนาเพื่อการสื่อสารภาษาจีน

หัวข้อที่ต้องการพัฒนาเพื่อการสื่อสารภาษาจีน	$\bar{X}$	S.D.
1.การนำเที่ยวและข้อปฏิบัติในการเข้าชมสวนผลไม้	5.00	0.00
2.กิจกรรมชิมผลไม้	5.00	0.00
3.กิจกรรมการทำอาหารและขนมจากผลไม้	4.60	0.49
4.การตกหอยและการบอกเล่า	4.60	0.49
5.การขอขอบคุณและขอโทษ	4.00	0.63
6.การถามและบอกราคาสินค้า	4.20	0.75
7.การถามและบอกเกี่ยวกับที่พัก	1.40	0.49
8.การถามและบอกทาง	1.80	0.75
9.การถามและบอกเวลา	2.00	0.89
10.การแนะนำสินค้าของท้องถิ่น	2.60	0.49
รวม	3.52	1.46

ด้านนวัตกรรมเพื่อการสื่อสารภาษาจีน พบว่า นวัตกรรมเพื่อการสื่อสารภาษาจีนที่ผู้ประกอบการต้องการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 1.25) เมื่อพิจารณา รายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ หนังสือเล่มเล็กพร้อมเสียง (สแกน QR-Code) อยู่ใน ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.49) รองลงมาคือ แผ่นพับพร้อมเสียง (สแกน QR-Code)

อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.40) และน้อยสุดคือ อีบุ๊ก (E-book) อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.80$, S.D. = 0.40) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับนวัตกรรมเพื่อการสื่อสารภาษาจีน

นวัตกรรมเพื่อการสื่อสารภาษาจีน	$\bar{X}$	S.D.
1.หนังสือเล่มเล็กพร้อมเสียง (สแกน QR-Code)	4.60	0.49
2.อีบุ๊ก (E-book)	1.80	0.40
3.แผ่นพับพร้อมเสียง (สแกน QR-Code)	3.80	0.40
รวม	3.40	1.25

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรรักษ์เขาบายศรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการพัฒนานวัตกรรมการสื่อสารภาษาจีนสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาด้านการสื่อสารภาษาจีน ได้แก่ ทักษะด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลทุกท่านบอกว่ามีปัญหาทุกทักษะ ไม่สามารถใช้ภาษาจีนในการสื่อสารได้เลย ไม่เคยสื่อสารด้วยภาษาจีน ไม่เคยเรียนภาษาจีน และอายุมากแล้ว

2. ภาษาจีนมีความจำเป็นต่อชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรรักษ์เขาบายศรี เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวชาวจีนมาท่องเที่ยวในชุมชนจะสามารถสื่อสารกันได้สะดวกและเข้าใจกันง่ายขึ้น ไม่ต้องใช้ท่าทางประกอบในการสื่อสาร เป็นการสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวอาจจะอยากกลับมาเที่ยวอีกครั้ง และทักษะที่คิดว่ามีความสำคัญที่สุด คือ ทักษะการการพูดและการฟัง เพื่อที่จะได้อธิบายรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับผลไม้แต่ละชนิดในระหว่างการชมสวนผลไม้ให้กับนักท่องเที่ยวชาวจีน ซึ่งเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวสนใจเป็นพิเศษ และต้องการทราบข้อมูล

3. เนื้อหา หัวข้อที่ท่านต้องการเพื่อใช้สื่อสารกับนักท่องเที่ยว คือ เกี่ยวกับการแนะนำข้อปฏิบัติระหว่างชมสวนและการบรรยายให้ข้อมูลเกี่ยวผลไม้ต่าง ๆ ในระหว่างที่พานักท่องเที่ยวเดินชมสวนผลไม้ เช่น ทุเรียน มังคุด เงาะ สละ ระกำ เป็นต้น กิจกรรมการชิมผลไม้ กิจกรรมทานอาหารท้องถิ่น กิจกรรมในการทำอาหารจากผลไม้ การบอกราคาค่าเข้าชมสวนและชิมผลไม้ การขายผลไม้ และอาจมีหัวข้อเพิ่มเติมเรื่องการตกท้าย การบอกลา การขอบคุณ การขอโทษ

4. ความต้องการเครื่องมือ/นวัตกรรมที่ช่วยในการสื่อสารภาษาจีน คือ คู่มือเพื่อนำมาช่วยในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยว และพกพาง่าย มีขนาดเล็ก ๆ ใช้งานสะดวก มีรูปภาพสีสันทน ใช้งาน มีคำศัพท์ มีบทสนทนา มีคำอ่านเป็นภาษาไทย มีคำแปล และมีเสียงประกอบด้วยการพัฒนานวัตกรรมสื่อสาร พบว่า ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดมาพัฒนานวัตกรรมการสื่อสารภาษาจีน ที่ตรงตามความต้องการ ในรูปแบบหนังสือเล่มเล็กพร้อมเสียง (สแกน QR-Code) โดยคู่มือจะมีเนื้อหาเป็นบทสนทนาทั้งหมด 7 หัวข้อ ประกอบด้วย 1) การตกท้ายและการ

แนะนำกิจกรรม 2) การนำเที่ยวและข้อปฏิบัติในการเข้าชมสวนผลไม้ 3) กิจกรรมรับประทาน
อาหารท้องถิ่น 4) กิจกรรมการทำอาหารจากผลไม้ 5) กิจกรรมชิมผลไม้ 6) การถามและบอก
ราคาสินค้า และ 7) การบอกเล่าผลการประเมินความสอดคล้องด้านความเหมาะสมของเนื้อหา
และภาษาที่ใช้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการนำคู่มือไปใช้ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ระดับความพึงพอใจต่อนวัตกรรมคู่มือการสื่อสารภาษาจีน

ความพึงพอใจต่อนวัตกรรม	$\bar{X}$	S.D.
ด้านรูปแบบของนวัตกรรม		
1. นวัตกรรมพกพาได้สะดวก และใช้งานง่าย	4.60	0.49
2. ตัวหนังสือมีขนาดพอเหมาะ และอ่านง่าย	4.80	0.40
3. ภาพประกอบมีความหลากหลาย และสอดคล้องกับเนื้อหา	4.20	0.75
4. การจัดเรียงลำดับเนื้อหาได้ดี เปิดหาข้อมูลได้ง่าย	4.80	0.40
5. สีเส้นสวยงาม มองเห็นภาพชัดเจน	4.60	0.49
รวม	4.60	0.57
ด้านเนื้อหาของนวัตกรรม		
1. เนื้อหาอ่านเข้าใจง่าย	4.40	0.49
2. เนื้อหามีความครบถ้วนสมบูรณ์	4.60	0.49
3. เนื้อหามีความหลากหลายในสถานการณ์ต่าง ๆ	4.20	0.75
4. นวัตกรรมสามารถช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาจีน	4.40	0.49
5. นวัตกรรมสามารถนำไปใช้ในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวได้	4.60	0.49
รวม	4.44	0.57
ด้านเสียงของนวัตกรรม		
1. เสียงประกอบมีความชัดเจนและถูกต้อง	4.40	0.49
2. เสียงประกอบมีระดับความเร็วพอดี	4.60	0.49
รวม	4.50	0.50
ภาพรวม	4.52	0.56

จากตารางที่ 5 คู่มือภาษาจีนเพื่อการสื่อสารสำหรับผู้ประกอบการชุมชนท่องเที่ยวเชิง
เกษตรรักษ์เขาบายศรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}$ = 4.52, S.D. = 0.56) โดยมี
การประเมินรูปแบบครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ เรื่องเวลา เรื่องสถานที่ และด้านบุคคล ถือได้ว่า
ข้อมูลที่ได้มีความเหมาะสม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 มีรายละเอียด ดังนี้

1) ด้านรูปแบบ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.60 ,SD = 0.57)
ประกอบด้วย 1) นวัตกรรมพกพาได้สะดวก และใช้งานง่าย 2) ตัวหนังสือมีขนาดพอเหมาะ และ
อ่านง่าย 3) ภาพประกอบมีความหลากหลาย และสอดคล้องกับเนื้อหา 4) การจัดเรียงลำดับ
เนื้อหาได้ดี เปิดหาข้อมูลได้ง่าย และ 5) สีเส้นสวยงาม มองเห็นภาพชัดเจน

2) ด้านเนื้อหา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.44 , SD= 0.57) ประกอบด้วย 1) เนื้อหาอ่านเข้าใจง่าย 2) เนื้อหามีความครบถ้วนสมบูรณ์ 3) เนื้อหาหลากหลายในสถานการณ์ต่าง ๆ 4) นวัตกรรมสามารถช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาจีน และ 5) นวัตกรรมสามารถนำไปใช้ในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวได้

3) ด้านเสียง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.50 , SD= 0.50) ประกอบด้วย คือ 1) เสียงประกอบมีความชัดเจนและถูกต้อง และ 2) เสียงประกอบมีความชัดเจนและถูกต้อง

อภิปรายผล

จากการศึกษาปัญหาและความต้องการการใช้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสารในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรรักษ์เขาบายศรี อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี พบว่า ผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรรักษ์เขาบายศรีนั้นมีปัญหาภาษาจีนทุกทักษะ และไม่สามารถใช้ภาษาจีนในการสื่อสารได้เลย อาจเนื่องมาจากผู้ประกอบการไม่มีความรู้พื้นฐานด้านภาษาจีนและไม่ได้ใช้ภาษาจีนในการสื่อสารเป็นประจำ ประกอบกับมีอายุสูงไม่สามารถจำได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกาญจนาฤติ อุไรรัตน์และคณะ ที่พบว่าผู้ประกอบการร้านค้าตลาดน้ำคลองแหมีการใช้ภาษาจีนในการสื่อสารน้อยมาก เนื่องจากว่าผู้ประกอบการร้านค้าคิดว่าภาษาจีนเป็นภาษาที่ยาก ในส่วนของความต้องการใช้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสารนั้น ผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรรักษ์เขาบายศรีคิดว่าภาษาจีนมีความจำเป็นและต้องการใช้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสารอยู่ในระดับมากที่สุด และทักษะที่ต้องการมากที่สุดคือ ทักษะด้านการพูดและการฟัง เพราะว่าผู้ประกอบการคิดว่าสามารถนำทั้งสองทักษะนี้ไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ โดยการนำเที่ยวสวนผลไม้ซึ่งเป็นกิจกรรมหลักในการท่องเที่ยว (กาญจนาฤติ อุไรรัตน์และคณะ, 2562) สอดคล้องกับ วันเฉลิม พ่วงธรรมรงค์ ที่พบว่าพนักงานแผนกบริการส่วนหน้าของโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี มีความต้องการใช้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสารโดยภาพรวมนั้นมีความต้องการในระดับมาก ซึ่งทักษะด้านที่ต้องการมากที่สุดคือ ด้านการพูดและการฟัง เนื่องจากทักษะการพูดมีความจำเป็นใช้ในการสื่อสาร และทักษะการฟังใช้ฟังและโต้ตอบ (วันเฉลิม พ่วงธรรมรงค์, 2562) นอกจากนี้ กลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรยังมีความต้องการเพิ่มเติม คือ การบริการและการแนะนำกิจกรรมการท่องเที่ยว การซื้อขายสินค้า และการสื่อสารทักทายเบื้องต้น เนื่องจากหัวข้อดังกล่าวเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและบริบทเฉพาะในการทำงานของผู้ประกอบการ และชมพู อิศริยาวัฒน์ ได้กล่าวถึงความต้องการของคู่มือภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับชุมชนท่องเที่ยวมากที่สุด คือ หนังสือเล่มเล็ก เนื่องจากมีความสะดวกในการพกพา และง่ายต่อการใช้งาน ตลอดจนสามารถใช้คู่มือได้ตลอดเวลา (ชมพู อิศริยาวัฒน์, 2561)

การสร้างนวัตกรรมการสื่อสารภาษาจีนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสำหรับชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรรักษ์เขาบายศรี อำเภอนาทม จังหวัดจันทบุรี พบว่า การพัฒนาตามความต้องการของผู้ใช้งานเป็นหลักจะถูกกำหนดโดยผู้ใช้งาน ตามลำดับของกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นตามสถานการณ์จริง คือ 1) การพักท่ายและการแนะนำกิจกรรม 2) การนำเที่ยวและข้อปฏิบัติในการเข้าชมสวนผลไม้ 3) กิจกรรมชิมผลไม้ 4) กิจกรรมการทำอาหารจากผลไม้ 5) กิจกรรมรับประทานอาหารท้องถิ่น 6) การถามและบอกราคาสินค้า และ 7) การบอกเล่า ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วราพร พูลเกษ และคณะ กล่าวหาชุมชนหมู่บ้านโฮมสเตย์ บ้านโคกโก่ง ต้องการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ด้านเนื้อหาเกี่ยวกับ การต้อนรับนักท่องเที่ยว การแนะนำ เกี่ยวกับที่พักโฮมสเตย์ แหล่งท่องเที่ยวในหมู่บ้านโฮมสเตย์ วัฒนธรรมประเพณี และอาหารท้องถิ่นตามลำดับ (วราพร พูลเกษ และคณะ, 2556) และพิชิต ฤทธิ์จรูญ ได้กล่าวถึงการพัฒนานวัตกรรมให้มีเอกลักษณ์โดดเด่น ด้านการคิดค้นสร้างสรรค์นวัตกรรมการศึกษา เนื่องจากนวัตกรรมการศึกษาจะช่วยให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ และการดำรงชีวิต คือ เป็นคนเก่ง ดี และมีความสุข (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2557)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

สรุปได้ว่า ผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรรักษ์เขาบายศรี มีปัญหาและไม่สามารถใช้ภาษาจีนในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวได้ แต่ผู้ประกอบการเห็นว่าภาษาจีนนั้นมีความสำคัญต่อชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรรักษ์เขาบายศรี ซึ่งทักษะที่สำคัญ คือ ทักษะด้านการพูดและการฟัง ส่วนการพัฒนานวัตกรรมการสื่อสารที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ หนังสือเล่มเล็กพร้อมเสียง (แสมก QR-Code) โดยเนื้อหาที่ตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการ คือ คำศัพท์และบทสนทนา ที่มีหัวข้อเฉพาะสำหรับใช้ในการบริการการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรรักษ์เขาบายศรี โดยมีจัดเรียงลำดับของหัวข้อตามลำดับของกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นตามสถานการณ์จริง คือ 1) การพักท่ายและการแนะนำกิจกรรม 2) การนำเที่ยวและข้อปฏิบัติในการเข้าชมสวนผลไม้ 3) กิจกรรมชิมผลไม้ 4) กิจกรรมการทำอาหารจากผลไม้ 5) กิจกรรมรับประทานอาหารท้องถิ่น 6) การถามและบอกราคาสินค้า และ 7) การบอกเล่าตามลำดับ และผู้ประกอบการมีความพึงพอใจต่อนวัตกรรมเพื่อการสื่อสารภาษาจีน นวัตกรรมสามารถนำไปใช้ในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวได้ ช่วยให้สื่อสารกันเข้าใจกันมากขึ้น เป็นการสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวชาวจีนมาเที่ยวชมมากขึ้น ข้อเสนอแนะในการวิจัยคือ ควรนำนวัตกรรมไปเผยแพร่ให้ชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรอื่น ๆ ในจังหวัดได้ทดลองใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น และควรสำรวจความต้องการด้านการ

สื่อสารและนวัตกรรมการสื่อสารเพิ่มเติมจากเจ้าของภาษาที่เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวในพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา รัตติ อุไรรัตน์และคณะ. (2562). สภาพการใช้ภาษาจีนของผู้ประกอบการร้านค้าตลาดน้ำคลองแห อำเภอลำดวน จังหวัดสงขลา. ใน รายงานการประชุมมหาดไทยวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 10. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลา.
- ชมพู อีสริยาวัฒน์. (2561). การพัฒนาคู่มือภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสำหรับชุมชนท่องเที่ยว: กรณีศึกษา บ้านหอนาไก่ ตำบลหนองกง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์. รมยสาร, 16(2), 127-145.
- เทศบาลตำบลเขาบายศรี จังหวัดจันทบุรี. (2563). เล่มเอกสารแผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี. จันทบุรี: เทศบาลตำบลเขาบายศรี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1. (พิมพ์ครั้งที่ 5), กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาการพิมพ์.
- ปวันรัตน์ นิกรกิตติโกศล. (2559). การพัฒนานวัตกรรมการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับผู้ประกอบการ ร้านขายของที่ระลึกร้านอาหารและเครื่องดื่มที่เกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. วารสาร สมาคมนักวิจัย, 21(2), 110-122.
- เปรมปรีดา ทองลาและเพ็ญศิริ สมารักษ์. (2563). ศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร จังหวัดจันทบุรี. วารสารคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 11(1), 190-213.
- พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2557). ปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน: ครูทุกคนทำได้ไม่ยาก. (พิมพ์ครั้งที่ 11), กรุงเทพมหานคร: บริษัท แฮสส์ ออฟ เคอร์มิสท์ จำกัด.
- มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์. (2559). การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นสู่ประชาคมอาเซียน : ทิศทางใหม่ในศตวรรษที่ 21. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติครุศาสตร์. มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์.
- ระบบฐานข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดจันทบุรี RBRU e-Culture. (2564). วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตร รักษ์เขาบายศรี. เรียกใช้เมื่อ 14 ธันวาคม 2564 จาก <http://www.eculture.rbru.ac.th/ID157-วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรรักษ์เขาบายศรี>
- วรพร พูลเกษ และคณะ. (2556). การพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของชุมชนหมู่บ้านโฮมสเตย์เพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยว บ้านโคกโก่ง ตำบลกุดหว้า อำเภอกุฉิ

- นารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน. วารสารสังคมศาสตร์, 4(2), 86-91.
- วันเฉลิม พวงธรรมรงค์. (2562). ความต้องการใช้ภาษาจีนเพื่อการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวของพนักงานแผนกบริการส่วนหน้าของโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี. วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ, 6(2), 74-79.
- อัญชลีการ์ ชันติ และคณะ. (2562). แนวทางการพัฒนาทักษะการพูดภาษาจีนเพื่อการสื่อสารเบื้องต้น. ศึกษาศาสตรสาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 3(12), 34-41.
- อารีรักษ์ มีแจ้ง และคณะ. (2554). การวิจัยเพื่อประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการเรียนการสอน ภาษาอังกฤษในประเทศไทย. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 13(2), 55-72.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. (5th ed.) New York: Harper Collins.
- Likert, Rensis. (1967). "The Method of Constructing and Attitude Scale". In Reading in Fishbein, M (Ed.), *Attitude Theory and Measurement*. New York: Wiley & Son.

การพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการดูแล
ตนเองของผู้สูงอายุในยุคชีวิตวิถีใหม่ ตำบลบ้านเลือก อำเภोधำรงธรรม
จังหวัดราชบุรี*

THE DEVELOPMENT OF HEALTH LITERACY ACTIVITIES OF SELF-
CARE FOR ELDERLY IN THE NEW NORMAL BAN LUEAK SUBDISTRICT,
PHOTHARAM DISTRICT, RATCHABURI PROVINCE

นิคม พุทธา

Nikom Puttha

พลอยประกาย ฉลาดถิ่น

Ployprakay Chalardlon

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านเลือก

Ban Lueak Health Promoting Hospital, Thailand

E-mail: nputtha037@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในยุคชีวิตวิถีใหม่ 2) พัฒนารูปแบบการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในยุคชีวิตวิถีใหม่ และ 3) ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในยุคชีวิตวิถีใหม่ เป็นการวิจัยและพัฒนา ผู้ให้ข้อมูลสำคัญและกลุ่มตัวอย่าง เลือกแบบเจาะจง มี 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) สมาชิกชมรมผู้สูงอายุและสมาชิกโรงเรียนผู้สูงอายุ จำนวน 30 คน 2) กลุ่มพัฒนารูปแบบ จำนวน 30 คน และ 3) กลุ่มตัวอย่างทดลองประสิทธิภาพการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพ จำนวน 50 คน รวมผู้ให้ข้อมูลสำคัญและกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 110 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสนทนากลุ่มเพื่อศึกษาสภาพปัญหา และพัฒนารูปแบบ 2) แบบสอบถาม ค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.84 - 0.93 และค่าสัมประสิทธิ์ครอนบาคัลฟาเท่ากับ 0.83 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา แจกแจงความถี่และสถิติทดสอบที ผลวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในยุคชีวิตวิถีใหม่ มีการดำเนินการด้านความรู้มิติเดียวไม่ชัดเจน

* Received September 11, 2021; Revised October 30, 2021; Accepted March 1, 2022

และไม่ครอบคลุมทุกมิติ 2) รูปแบบการสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพ ได้แก่ 1) การประเมินสุขภาพเบื้องต้น 2) การอบรมให้ความรู้และฝึกทักษะ และ 3) หลังการใช้รูปแบบผู้สูงอายุมีความรอบรู้ทางสุขภาพและพฤติกรรมการดูแลตนเองในยุคชีวิตวิถีใหม่ ดีวก่อนใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p < .05$)

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบ, การสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพ, การดูแลตนเองของผู้สูงอายุ, ชีวิตวิถีใหม่

Abstract

The objectives of this research article were: 1) to identify the problems and need of health literacy in self-care for elderly in the new normal 2) to develop a model of health literacy in self-care for elderly in the new normal and 3) to examine the effectiveness of the health literacy in self-care for elderly in the new normal., research and development. Key informants and samples, there were 3 groups: 1) 30 elderly club members and elderly school members, 2) The model development group, 30 samples, and 3) 50 samples 's health literacy training model effectiveness trial group. Key informants and a sample of 110 people were used in the research. The research tools comprised: 1) focus group guidelines for study of problems and model development. 2) A questionnaire for health literacy among the elderly in the new normal and questionnaire of self-care behaviors in the new normal. Content validity indexes were 0.84 - 0.93 and the reliability coefficients were 0.83. Analyzed the data by content, analysis frequency distribution and t-test. The results revealed that 1) The promoting health literacy in self-care for the elderly in a new normal is not clear one-dimensional knowledge operation and does not cover all dimensions 2) training in skills such as decision skills, communication skills and self-management skills. 3) After model implementation, the elderly are well versed in health and self-care behaviors in the new normal were significantly higher than before implementation ($p < .05$).

Keywords: Model development, health literacy, elderly, New Normal

บทนำ

ผู้สูงอายุกำลังกลายเป็นประชากรกลุ่มใหญ่ในสังคมไทยและเป็นกลุ่มที่ต้องเผชิญกับปัญหาสุขภาพและการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง รวมทั้งยังเป็นกลุ่มที่ด้อยโอกาสในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสุขภาพทั้งทางตรงและทางอ้อม และขาดโอกาสในการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมและบริการสุขภาพ เนื่องจากความเสื่อมถอยด้านสุขภาพกาย การเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจ และด้านสังคม (วิมลรัตน์ บุญเสถียร และอรทัย เจริญทิพย์ะสกุล, 2563) อายุที่เพิ่มขึ้นทำให้มีปัญหาในการฟังและอ่าน เช่น ต้องการอ่านฉลากยาแต่มองไม่เห็นตัวอักษร ฟังคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่แต่ไม่ค่อยได้ยิน มีการสูญเสียความจำและความสามารถทางการคิด เช่น อ่านหรือฟังข้อมูลการรักษาและบริการได้ แต่ไม่เข้าใจความหมาย ลืมหรือมีภาวะสมองเสื่อม ทำให้ไม่สามารถนำข้อมูลข่าวสารความรู้ด้านสุขภาพไปใช้ได้ ทำให้มีพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่ถูกต้อง และเกิดปัญหาทางสุขภาพตามมา ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อความรอบรู้ด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ (Ishikawa, H. et al, 2008); (เยาวลักษณ์ มีบุญมาก และคณะ, 2562)

ความรอบรู้ด้านสุขภาพเป็นความสามารถของบุคคลที่จะรับข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ วิเคราะห์เนื้อหา สาร และเลือกนำข้อมูลไปใช้ได้ (Ishikawa, H. et al, 2008) ความรอบรู้ด้านสุขภาพมีส่วนทำให้บุคคลมีสุขภาพดีได้ กล่าวคือ ถ้าบุคคลสามารถอ่าน หรือฟังข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพได้อย่างเข้าใจ สามารถวิเคราะห์เนื้อหาสาระของ ข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพได้ และสามารถเลือกนำข้อมูล ข่าวสารด้านสุขภาพไปใช้ได้อย่างเหมาะสม ก็จะสามารถดูแลตนเองได้และลดความต้องการด้านบริการสุขภาพที่ไม่จำเป็นได้ สำหรับกลุ่มวัยผู้สูงอายุในด้านความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาพบว่ายังมีการศึกษาน้อย แต่มีการศึกษาความรอบรู้ด้านสุขภาพในกลุ่มผู้สูงอายุโดยใช้แบบประเมินความรอบรู้ด้านสุขภาพตามหลัก 3อ.2ส. ของกองสุขศึกษา กระทรวงสาธารณสุข พบว่าผู้สูงอายุไทยมีความรอบรู้ด้านสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับต่ำ (กิจปพน ศรีธานี, 2560) หรือในระดับพอใช้ (อุทุมพร ศรีเชื่อนแก้ว และคณะ, 2561) โดยมีความรู้ ความเข้าใจทางสุขภาพอยู่ในระดับถูกต้องบ้าง มีความรอบรู้ด้านการสื่อสารสุขภาพในระดับไม่ดี แต่ความรอบรู้ด้านการตัดสินใจ และเลือกปฏิบัติที่ถูกต้องอยู่ในระดับดี-ดีมาก (สมสุข ภาณุรัตน์ และคณะ., 2562); (อุทุมพร ศรีเชื่อนแก้ว และคณะ, 2561) โดยสรุปอาจกล่าวได้ว่าความรอบรู้ด้านสุขภาพของผู้สูงอายุไทยปัจจุบันยังอยู่ในระดับที่ไม่เพียงพอคือระดับต่ำ-พอใช้ (กิจปพน ศรีธานี, 2560); (อุทุมพร ศรีเชื่อนแก้ว และคณะ, 2561) ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีทักษะในการฟัง การอ่าน และการเขียนลดลงตามวัยที่เพิ่มขึ้น ส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจข้อมูลสุขภาพคลาดเคลื่อน เกิดข้อจำกัดในการสื่อสารสุขภาพ โดยเฉพาะการสื่อสารสองทางกับบุคลากรทางสุขภาพ ซึ่งข้อจำกัดในการสื่อสารสุขภาพดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตในสถานการณ์การระบาดของโควิด - 19 ของผู้สูงอายุ

จากสถานการณ์ทั่วโลก มีผู้ติดเชื้อไวรัสโควิด - 19 ประมาณ 119,875,203 คน เสียชีวิต 2,660,456 คน จากรายงานองค์การอนามัยโลก (WHO, 2020) พบว่าผู้ที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไปมีอัตราการเสียชีวิตสูงมาก โดยพบอัตราการเสียชีวิตในผู้ที่มีอายุมากกว่า 80 ปีเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ในประเทศออสเตรเลีย ญี่ปุ่นและสาธารณรัฐเกาหลี นอกจากนี้พบว่าผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานดูแลผู้ป่วยระยะยาว มีอัตราการเสียชีวิตด้วยโรคโควิด - 19 สูงถึงร้อยละ 30 - 60 ในยุโรป สำหรับในเอเชีย พบว่าผู้สูงอายุที่พักอยู่ในสถานดูแลผู้ป่วยระยะยาว มีอัตราการเสียชีวิตเพียงเล็กน้อย ร้อยละ 2.2 ในประเทศจีน ร้อยละ 4.1 ในประเทศเกาหลี และร้อยละ 5.9 ในประเทศญี่ปุ่น ในฟิจิซึ่งเป็นพื้นที่เป็นเกาะ พบอัตราผู้สูงอายุเสียชีวิตน้อยมาก เป็นผลจากการได้รับการดูแลจากครอบครัว สมาชิกในชุมชน และกลุ่มศาสนา (WHO, 2020) สำหรับในประเทศไทยผู้ติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุวัยทำงาน แต่กลุ่มที่มีการเสียชีวิตมากที่สุด คือกลุ่มอายุ 70 ปีขึ้นไป โดยคิดเป็นร้อยละ 12.1 ขณะที่ผู้ป่วยอายุ 80 - 89 ปีจะมีอัตราการเสียชีวิตสูงถึงร้อยละ 24 หรือหมายถึงคนอายุเกิน 80 ปี หากป่วย COVID - 19 จำนวน 4 คน เสียชีวิต 1 คน (Pant, 2020) ซึ่งถือได้ว่ากลุ่มผู้สูงอายุเป็นกลุ่มประชากรที่มีความเสี่ยงสูงของการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 และมีแนวโน้มที่จะมีอาการข้างเคียงมาก เมื่อเกิดการติดเชื้อไวรัส เมื่อเทียบกับกลุ่มประชากรอื่น ซึ่งอาจนำไปสู่อาการป่วยที่มากขึ้นและเป็นอันตรายถึงชีวิต โดยร้อยละ 18 ของประชากรไทยหรือของประชากรทั้งหมด 12 ล้านคน มีอายุมากกว่า 60 ปี โดยร้อยละ 16 ของผู้สูงอายุทั้งหมดมีสุขภาพไม่ดี และไม่แข็งแรง ซึ่งกลุ่มผู้สูงอายุที่มีความเสี่ยงสูงจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีฐานะคนจน ผู้ที่อาศัยอยู่ตามลำพังไม่มีผู้ดูแล และผู้ที่ขาดการสนับสนุนด้านเศรษฐกิจสังคมและครอบครัว ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ (ร้อยละ 75) ได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า และประมาณร้อยละ 11 ที่ไม่เคยได้รับการศึกษาอย่างเป็นทางการ ด้วยสถิติดังกล่าว ผู้สูงอายุบางคนอาจมีปัญหามากมายในการทำความเข้าใจกับเอกสารสื่อสารสนเทศด้านการศึกษาและการสื่อสารที่ใช้สื่อสารกับผู้สูงอายุ (UNFPA Thailand, 2563)

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่ากลุ่มผู้สูงอายุมีอัตราการเสียชีวิตจำนวนไม่น้อยหรือเกือบครึ่งของผู้เสียชีวิตทั้งหมด เนื่องจากเป็นกลุ่มเปราะบาง ดังนั้นวิธีการที่ดีที่สุดคือการให้ประชาชนโดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยงรวมทั้งผู้สูงอายุ เก็บตัวอยู่ในบ้านให้มากที่สุด เพื่อลดการแพร่กระจายของเชื้อ และดูแล ป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ตามแนวทางการป้องกันโรคโควิดของผู้สูงอายุก็คือล้างมือบ่อยๆ ด้วยน้ำและสบู่หรือเจล แอลกอฮอล์ 70 % ทุกครั้งก่อนรับประทานอาหารหลังเข้าส้วม 2) เลือกรับประทานอาหารที่ร้อนหรือปรุงสุกใหม่ ๆ 3) ออกกำลังกายสม่ำเสมอ 4) พักผ่อนให้เพียงพอ 5) ปิดปากเวลาไอ จาม 6) หลีกเลี่ยงการเข้าไปในบริเวณที่มีคนแออัด หากจำเป็นให้ใส่หน้ากากอนามัย 7) รักษาระยะห่างจากบุคคลอื่น 1 - 2 เมตร (กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2563) นอกจากนี้การนำแนวคิดความรอบ

รู้ด้านสุขภาพในการป้องกันโรค ความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพ มีความเข้าใจข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงต่อการเป็นโรค และประเมินภาวะเสี่ยงหรือความเสี่ยงต่อการเป็นโรค สามารถนำมาสู่การตัดสินใจการป้องกันโรค (World Health Organization, 2012); (รัชชานันท์ ศรีสุภักดิ์ และคณะ, 2564) จากสถานการณ์ดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในยุคชีวิตวิถีใหม่ ตำบลบ้านเลื่อ อำเภोधธาราม จังหวัดราชบุรี เพื่อเป็นการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพให้กับผู้สูงอายุในยุคชีวิตวิถีใหม่ ในการดำเนินชีวิตให้ปลอดภัยจากโควิด - 19

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในยุคชีวิตวิถีใหม่ ตำบลบ้านเลื่อ อำเภोधธาราม จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในยุคชีวิตวิถีใหม่ ตำบลบ้านเลื่อ อำเภोधธาราม จังหวัดราชบุรี
3. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในยุคชีวิตวิถีใหม่ ตำบลบ้านเลื่อ อำเภोधธาราม จังหวัดราชบุรี

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในยุคชีวิตวิถีใหม่ ประชากร เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุและสมาชิกโรงเรียนผู้สูงอายุ หมู่ที่ 1 - 5 ตำบลบ้านเลื่อ จำนวน 995 คน กลุ่มตัวอย่าง เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุและสมาชิกโรงเรียนผู้สูงอายุ หมู่ที่ 1 - 5 ตำบลบ้านเลื่อ ถูกคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 30 คน

เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง (Inclusion criteria)

1. เป็นผู้สูงที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปทั้งเพศหญิงและเพศชาย
2. เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุและสมาชิกโรงเรียนผู้สูงอายุ
3. มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในตำบลบ้านเลื่อ อำเภोधธาราม จังหวัดราชบุรี
4. ไม่มีความผิดปกติเกี่ยวกับการได้ยิน การพูด หรือการมองเห็น สามารถเข้าใจและสามารถสื่อสารภาษาไทยได้
5. ยินดีให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลและเข้าร่วมรูปแบบการ ตลอดจนสิ้นสุดการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แนวทางการสนทนากลุ่มเพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในยุคชีวิตวิถีใหม่ ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย ปัญหาและความต้องการสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพของผู้สูงอายุในยุคชีวิตวิถีใหม่ ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นตามแนวคิดของความรู้ทางสุขภาพของนัทบีม (Nutbeam, D., 2008) ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) การเข้าถึงข้อมูลสุขภาพ 2) ความรู้และเข้าใจ 3) การรู้เท่าทันสื่อ 4) การตัดสินใจที่ถูกต้อง 5) การจัดการสุขภาพ และ 6) การสื่อสารเพื่อสุขภาพ ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา ความครอบคลุมของเนื้อหา (content validity) และความชัดเจนของภาษาที่ใช้จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 และนำมาปรับปรุงแก้ไขจากผู้ทรงคุณวุฒิ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ดำเนินการสนทนากลุ่ม จำนวน 3 ครั้ง โดยสนทนากลุ่มครั้งละ 30 - 40 นาที เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีเวลาจำกัด จึงเพิ่มเป็นจำนวน 3 ครั้ง และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความอึด仗 โดยมีสมาชิกชมรมผู้สูงอายุและสมาชิกโรงเรียนผู้สูงอายุ หมู่ที่ 1-5 ตำบลบ้านเลื่อม จำนวน 30 คน เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาเรียบเรียง จัดกลุ่มเนื้อหา (Content Analysis) ถอดรหัส ความหมาย (codification) หรือให้ความหมายกับข้อมูล จำแนกและจัดระบบข้อมูล และสรุปผลการสภาพปัญหาและความต้องการสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในยุคชีวิตวิถีใหม่ dการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของงานวิจัย (Trustworthiness) โดยผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสอดคล้องและการตีความของผู้วิจัยโดยใช้แนวทางของลินโคลนและกูปาร์ (Lincoln, YS. & Guba, EG., 1985) ประกอบด้วย 1) การตรวจสอบความเชื่อถือได้ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลตรวจสอบข้อมูลโดยสอบถามกลับไปยังผู้ให้ข้อมูลในประเด็นต่าง ๆ และการสร้างความเป็นกันเองกับผู้ให้ข้อมูล เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลมีการแสดงออกที่เป็นธรรมชาติ 2) ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยในการศึกษาอย่างมีขั้นตอน ได้แก่ การนำเสนอข้อมูลอย่างละเอียด ครบถ้วนและครอบคลุม ตรงตามข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล และการถอดรหัสและการตรวจซ้ำอย่างเป็นขั้นตอน 3) ยืนยันผลการวิจัยที่ได้จากข้อมูลและการตรวจซ้ำโดยกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูล

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในยุคชีวิตวิถีใหม่ ประชากรเป็นกลุ่มพัฒนารูปแบบ ประกอบด้วย แกนนำชมรมผู้สูงอายุ สมาชิกโรงเรียนผู้สูงอายุ ตัวแทนผู้สูงอายุหมู่ที่ 1 - 5 เจ้าหน้าที่จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบงานผู้สูงอายุ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่รับผิดชอบงานสร้างเสริมสุขภาพ

จำนวน 1,082 คน กลุ่มตัวอย่าง เป็นแกนนำชมรมผู้สูงอายุ สมาชิกโรงเรียนผู้สูงอายุ ตัวแทนผู้สูงอายุจาก 5 หมู่ เจ้าหน้าที่จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบงานผู้สูงอายุ และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่รับผิดชอบงานสร้างเสริมสุขภาพ ถูกคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

แนวทางสนทนากลุ่มเพื่อพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในยุคชีวิตวิถีใหม่ โดยใช้แนวคิดของความรู้ทางสุขภาพของนัทบีม (Nutbeam, D., 2008) ประกอบด้วย 6 ด้าน และมีประเด็นการสนทนาดังนี้ 1) การสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองในยุคชีวิตวิถีใหม่ 2) ความเป็นไปได้ในการจัดรูปแบบการเพื่อเสริมสร้างความรู้ด้านสุขภาพในผู้สูงอายุ 3) รูปแบบ วิธีการ หรือผู้ที่กระตุ้นให้ผู้สูงอายุเห็นความสำคัญในการเสริมสร้างความรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเอง 4) การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดรูปแบบการ และการกำหนดบทบาทของแต่ละบุคคล 5) ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการสนทนากลุ่มตามแนวทางการสนทนา โดยนำผลสรุปสภาพปัญหาและความต้องการสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในยุคชีวิตวิถีใหม่ และนำเสนอข้อมูลคืนกับชุมชน ได้แก่ ผลการสนทนากลุ่มสภาพปัญหาและความต้องการสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในยุคชีวิตวิถีใหม่ ใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง และนำรูปแบบที่ได้จากการพัฒนาไปตรวจสอบความเป็นไปได้จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข สมาชิกชมรมผู้สูงอายุและสมาชิกโรงเรียนผู้สูงอายุและผู้เชี่ยวชาญจากวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา ที่มีความเชี่ยวชาญด้านชุมชน จำนวน 3 คน โดยแบบสอบถามมีค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ .86 และความเป็นไปได้ของรูปแบบการสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในยุคชีวิตวิถีใหม่ อยู่ในระดับมากเท่ากับ 3.96 (SD = 0.82) ผู้วิจัยจึงสามารถนำรูปแบบดังกล่าวไปดำเนินงานต่อ

ระยะที่ 3 การทดลองรูปแบบการสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในยุคชีวิตวิถีใหม่ ประชากร เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุและสมาชิกโรงเรียนผู้สูงอายุ หมู่ที่ 1-5 ตำบลบ้านเลือก จำนวน 995 คน และกลุ่มตัวอย่าง เป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุและสมาชิกโรงเรียนผู้สูงอายุเป็นสมาชิกผู้สูงอายุ หมู่ที่ 1 - 5 ตำบลบ้านเลือก จำนวน 50 ราย ที่ถูกคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling)

เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง (Inclusion criteria)

1. เป็นผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป เพศหญิงหรือชายและเป็นผู้สูงอายุในกลุ่มติดสังคม

2. เป็นสมาชิกผู้สูงอายุผู้สูงอายุตำบลบ้านเลือกและสมาชิกโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลบ้านเลือก

3. เป็นผู้ที่มีสติสัมปชัญญะดี สามารถพูด อ่านและเขียนได้ไม่มีปัญหาด้านการสื่อสาร การเคลื่อนไหว ฟังภาษาไทยเข้าใจ สามารถโต้ตอบได้ดี

4. มีภูมิลำเนาและอาศัยอยู่ในตำบลบ้านเลือก

5. มีความสนใจเข้าร่วมการศึกษาจนสิ้นสุดกระบวนการ

เกณฑ์ในการคัดกลุ่มตัวอย่างออก (Exclusion criteria)

1. ขอลอนตัวขณะเข้าร่วมวิจัย

2. มีปัญหาสุขภาพหรือเจ็บป่วยด้วยโรคร้ายแรงหรือเสียชีวิต

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนและหลังการใช้รูปแบบการสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในยุคชีวิตวิถีใหม่ ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพของผู้สูงอายุในยุคชีวิตวิถีใหม่ แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ 1) ความรู้และเข้าใจ โดยลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ 3 ตัวเลือก ได้แก่ ถูกต้อง ไม่แน่ใจ และไม่ถูกต้อง ถ้าตอบถูกต้องได้ 1 คะแนน ถ้าตอบไม่แน่ใจ หรือตอบไม่ถูก ได้ 0 คะแนน 2) การเข้าถึงข้อมูลสุขภาพ 3) การรู้เท่าทันสื่อ 4) การตัดสินใจที่ถูกต้อง 5) การจัดการสุขภาพ และ 6) การสื่อสารเพื่อสุขภาพ โดยลักษณะคำถามเป็นแบบวัดมาตราประมาณค่า มี 5 ระดับ คือ ไม่เคยปฏิบัติ ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง ปฏิบัติบางครั้ง ปฏิบัติบ่อยครั้ง และปฏิบัติทุกครั้ง

ลักษณะคำถามเป็นแบบคำถามปลายปิดให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียวจากน้อยที่สุดถึงมากที่สุด ดังนี้

ไม่เคยปฏิบัติ หมายถึง ท่านไม่เคยปฏิบัติตามข้อความนั้นเลย ให้ 1 คะแนน

ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง หมายถึง ท่านปฏิบัติตามข้อความนั้น 1 - 2 วันต่อสัปดาห์ ให้ 2 คะแนน

ปฏิบัติบางครั้ง หมายถึง ท่านปฏิบัติตามข้อความนั้น 3 - 4 วันต่อสัปดาห์ ให้ 3 คะแนน

ปฏิบัติบ่อยครั้ง หมายถึง ท่านปฏิบัติตามข้อความนั้น 5 - 6 วันต่อสัปดาห์ ให้ 4 คะแนน

ปฏิบัติทุกครั้ง หมายถึง ท่านปฏิบัติตามข้อความนั้นสม่ำเสมอหรือทุกวันในแต่ละสัปดาห์ ให้ 5 คะแนน

การแปลผลคะแนนในการแปลผล โดยคิดจากเกณฑ์ประมาณค่า 5 ระดับ โดยนำคะแนนของผู้ตอบแต่ละคนมาหาค่าเฉลี่ยใช้เกณฑ์การแปลผลดังนี้ (นพพร ธนะชัยพันธ์, 2555)

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50	หมายถึง ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50	หมายถึง ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการปฏิบัติในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50	หมายถึง ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการปฏิบัติในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50	หมายถึง ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการปฏิบัติในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00	หมายถึง ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรมการดูแลตนเองในยุคชีวิตวิถีใหม่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นโดยลักษณะคำถามเป็นแบบวัดมาตราประมาณค่า มี 5 ระดับ คือ ไม่เคยปฏิบัติ ปฏิบัติเป็นบางครั้ง และปฏิบัติประจำ ถ้าไม่เคยปฏิบัติเลย ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง ปฏิบัติบางครั้ง ปฏิบัติบ่อยครั้งและปฏิบัติทุกครั้ง

ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ มีค่าระหว่าง 0.84 - 0.93

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ทำการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง โดยการทำหนังสือขอรับการพิจารณารับรองเชิงจริยธรรมเสนอต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย จากวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา หมายเลขหนังสือรับรองจริยธรรม 103/2563 และเข้าพบกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้รับทราบ พร้อมทั้งขอความร่วมมือจากผู้ร่วมวิจัยในการตอบแบบสอบถามและลงนามในใบยินยอม โดยชี้แจงสิทธิที่กลุ่มตัวอย่างสามารถเข้าร่วมการวิจัยหรือสามารถปฏิเสธที่จะยุติการตอบแบบสอบถามได้ตลอดเวลาและไม่มีผลกระทบใด ๆ ทั้งสิ้น

2. ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดรูปแบบการตามรูปแบบ โดยมีการจัดรูปแบบการสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในยุคชีวิตวิถีใหม่

3. หลังจากดำเนินการรูปแบบการสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในยุคชีวิตวิถีใหม่ ประเมินผลการใช้รูปแบบการและการสรุปผลการทดลองการโดยแบบสอบถามการเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพของผู้สูงอายุในยุคชีวิตวิถีใหม่ และแบบสอบถามพฤติกรรมการดูแลตนเองในยุคชีวิตวิถีใหม่

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลส่วนบุคคล วิเคราะห์ทางสถิติโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลการเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพของผู้สูงอายุในยุคชีวิตวิถีใหม่ และข้อมูลพฤติกรรมการดูแลตนเองในยุคชีวิตวิถีใหม่ เปรียบเทียบก่อนและหลังการใช้รูปแบบโดยใช้สถิติทดสอบ Pair t-test

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ได้รับการตรวจสอบและความเห็นชอบจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี จักรีราช หมายเลข 103/2563 และผู้วิจัยชี้แจงกลุ่มตัวอย่างถึงรายละเอียด วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนในการเก็บข้อมูล กลุ่มตัวอย่างมีสิทธิในการที่จะถอนตัวจากการเข้าร่วมในการวิจัยเมื่อใดก็ได้ โดยไม่มีผลกระทบใด ๆ พร้อมทั้งให้ความมั่นใจกับกลุ่มตัวอย่างว่าจะเก็บข้อมูลนี้เป็นความลับ ไม่เปิดเผยข้อมูล เพื่อปกป้องสิทธิของกลุ่มตัวอย่างไม่ได้รับผลกระทบจากการเข้าร่วมวิจัย และผลงานวิจัยจะรายงานเป็นภาพรวม

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. การศึกษาสภาพปัญหาความต้องการของการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในยุคชีวิตวิถีใหม่ จากการสนทนากลุ่ม (Focus group) โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 56.67 มีอายุเฉลี่ย 68.93 ปี ช่วงอายุที่มากที่สุด คือ ช่วงอายุ 60 - 70 ปี คิดเป็นร้อยละ 61.54 มีสถานภาพคู่ คิดเป็นร้อยละ 53.33 ระดับการศึกษา อยู่ระดับประถมศึกษา คิดเป็น ร้อยละ 66.67 และไม่ได้ประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 43.33 จากการสนทนาพบว่ากิจกรรมการสร้างเสริมความฉลาดทางสุขภาพในการดูแลตนเองในยุคชีวิตวิถีใหม่ของผู้สูงอายุ ตำบลบ้านเลื่อ มีการดำเนินการเพียงเรื่องการให้ความรู้เรื่องโควิด - 19 เน้นการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ ส่วนความรอบรู้ด้านสุขภาพในด้านอื่น ๆ ยังไม่มีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมและชัดเจน ซึ่งแต่ละด้านขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้สูงอายุแต่ละคน เช่น การเข้าถึงข้อมูล ผู้สูงอายุบางคนที่สามารถดำเนินการได้แต่ยังมีจำนวนมากที่ไม่สามารถดำเนินการได้ รวมถึงการวิเคราะห์หากลั่นกรองข้อมูลที่ได้รับมา เป็นเรื่องจริง เรื่องเท็จ ส่งผลทำให้ผู้สูงอายุดูแลตนเองได้ไม่ถูกต้อง ผู้สูงอายุจึงมีความต้องการที่จะเรียนรู้ทักษะต่าง ๆ ที่สำคัญที่จะนำมาใช้ในการดูแลตนเองในช่วงการระบาดของไวรัสโคโรนา เพื่อให้เกิดความปลอดภัยต่อตนเองและลูกหลาน

2. การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในยุคชีวิตวิถีใหม่ ตามแนวคิดการสร้างเสริมความฉลาดทางสุขภาพในการดูแลตนเองในยุคชีวิตวิถีใหม่ ประกอบด้วย 1) การประเมินสุขภาพ ได้แก่ การตรวจคัดกรอง เช่น ฝึกวัดอุณหภูมิกาย และการประเมินตนเองเบื้องต้น 2) การอบรมให้ความรู้และฝึกทักษะ ได้แก่ 2.1) ด้านความรู้เรื่องโรคและอาการของโรค ปัจจัยเสี่ยงและพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เหมาะสมต่อการเกิดโรคโควิด - 19 การป้องกันตัวเองและการรักษา 2.2) การรู้เท่าทันสื่อโดยใช้การเรียนรู้แบบ มีส่วนร่วม พุดคุยแลกเปลี่ยน โดยการใช้ทักษะการสื่อสาร พุด อ่านหรือเขียน

2.3) การเข้าถึงข้อมูลในการใช้ชีวิตในยุควิถีใหม่ โดยการสาธิตและสาธิตย้อนกลับ การเลือกสื่อความรู้จากแหล่งความรู้ทางอินเทอร์เน็ตผ่านสื่อ Google, Facebook และ YouTube 2.4) การฝึกทักษะการตัดสินใจ โดยการวิเคราะห์ข่าวที่มีในสื่อออนไลน์ โดยพิจารณาความน่าเชื่อถือของข่าว แหล่งที่มาของข่าว 2.5) ทักษะการสื่อสารโดยใช้เกม และ 2.6) ทักษะการจัดการตนเอง โดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยพูดคุยแลกเปลี่ยนการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องทำอย่างไรให้อยู่รอดในสังคมโควิด นำเสนอแนวทางและร่วมกันจัดทำเป็นแนวปฏิบัติของกลุ่มในการอยู่ร่วมกันอย่างปลอดภัยในยุควิถีชีวิตใหม่

3. ประสิทธิผลของรูปแบบการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในยุคชีวิตวิถีใหม่

3.1 การเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพของผู้สูงอายุในยุคชีวิตวิถีใหม่ ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในยุคชีวิตวิถีใหม่มีความแตกต่างกันทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p < .05$) โดยก่อนการใช้รูปแบบการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเอง มีคะแนนเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 ($SD = 0.45$) และหลังการใช้รูปแบบสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเอง คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 ($SD = 0.41$) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบการเสริมสร้างความรอบรู้ทางสุขภาพของผู้สูงอายุในยุคชีวิตวิถีใหม่ ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในยุคชีวิตวิถีใหม่ จำแนกตามรายด้าน ($n = 50$ ราย)

ความรอบรู้ทางสุขภาพ	ก่อนใช้รูปแบบ		ระดับ	หลังใช้รูปแบบ		ระดับ	paired T - test	p - value
	M	SD		M	SD			
ความรู้ ความเข้าใจ	0.85	0.14	มากที่สุด	0.93	0.07	มากที่สุด	-3.56	.001*
การเข้าถึงข้อมูล	4.16	0.56	มาก	4.37	0.47	มาก	-2.92	.005*
ทักษะการสื่อสาร	4.01	0.66	มาก	4.27	0.63	มาก	-4.69	.000*
การตัดสินใจ	4.46	0.45	มาก	4.73	0.31	มากที่สุด	-4.43	.000*
การจัดการตนเอง	4.52	0.46	มากที่สุด	4.79	0.30	มากที่สุด	-4.11	.000*
การรู้เท่าทันสื่อ	4.35	0.42	มาก	4.59	0.35	มากที่สุด	-5.53	.000*
ภาพรวม	4.30	0.45	มาก	4.55	0.41	มากที่สุด	-7.04	.000*

* p -value $< .05$

3.2 พฤติกรรมการดูแลตนเองในยุคชีวิตวิถีใหม่ของผู้สูงอายุก่อนและหลังการใช้รูปแบบการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเอง ในภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p < .05$) โดยก่อนการใช้รูปแบบการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเอง มีคะแนนเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ

4.35 (SD = 0.06) และหลังการใช้รูปแบบการสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเอง คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 (SD = 0.28) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบพฤติกรรมในการดูแลสุขภาพ ของกลุ่มตัวอย่าง ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในยุคชีวิตวิถีใหม่ จำแนกตามรายชื่อ (n = 50 ราย)

พฤติกรรมในการดูแลตนเองในยุคชีวิตวิถีใหม่	ก่อนใช้		ระดับ	หลังใช้		ระดับ	Paired t - test	p - value
	M	SD		M	SD			
1. ท่านใส่หน้ากากผ้าหรือ หน้ากากอนามัยเมื่อออกจาก บ้านหรือไปในชุมชน	4.42	0.84	มาก	4.92	0.3 4	มากที่สุด	-3.89	.000*
2. เมื่อออกจากบ้านท่านเว้น ระยะห่างจากผู้อื่นอย่างน้อย 1 เมตรเสมอ	4.62	0.67	มากที่สุด	4.80	0.4 0	มากที่สุด	-1.93	.060
3. เมื่อกลับมาถึงบ้าน ท่านรีบ ล้างมือ อาบน้ำ เปลี่ยนเสื้อผ้า ทันที	4.42	0.73	มาก	4.64	0.4 9	มากที่สุด	-2.11	.040
4. เมื่อท่านหรือคนในครอบครัวมี อาการไข้ ไอแห้ง ๆ เจ็บคอ มีน้ำมูก ได้แจ้ง อสม. หรือไปพบ เจ้าหน้าที่ทันที	4.24	1.15	มาก	4.48	0.9 5	มาก	-2.13	.038
5. ท่านกินร้อน ช้อนคน ครอบ ครันอาหาร 5 หมู่ และล้างมือ ด้วยสบู่บ่อย ๆ	4.36	1.04	มาก	4.80	0.4 0	มากที่สุด	-2.76	.008
6. ท่านนอนหลับพักผ่อน เพียงพอ อย่างน้อยวันละ 6 – 8 ชั่วโมง ท่านนอนหลับพักผ่อน เพียงพอ อย่างน้อยวันละ 6 – 8 ชั่วโมง	4.34	0.85	มาก	4.70	0.5 1	มากที่สุด	-3.17	.003*
7. ท่านออกกำลังกายเป็นประจำ สัปดาห์ละ 3 - 5 วัน ๆ ละอย่าง น้อย 30 นาที	3.84	1.17	มาก	4.44	0.7 3	มาก	-4.04	.000*
8. ท่านจัดการสิ่งแวดล้อมใน ครัวเรือน เช่น ระบายอากาศ กำจัดขยะ ทำความสะอาดพื้น	4.32	0.82	มาก	4.58	0.5 4	มากที่สุด	-2.36	.022

พฤติกรรม การดูแลตนเองในยุควิถีชีวิตใหม่	ก่อนใช้		ระดับ	หลังใช้		ระดับ	Paired t - test	p - value
	รูปแบบ	SD		รูปแบบ	SD			
	M	SD		M	SD			
ผิวสัมผัสร่วม ทั้งภายในและรอบบ้านเป็นประจำทุกวัน								
9. ท่านพูดคุย ปรีกกากับคนในครอบครัว หรือผู้ที่ท่านไว้วางใจ เพื่อป้องกันความเครียดได้	4.22	0.89	มาก	4.56	0.5	มากที่สุด	-2.92	.005*
10. เมื่อท่านต้องไปร่วมกิจกรรม ในชุมชนที่มีคนจำนวนมาก เช่น งานศพ งานศาสนพิธี ท่านจะปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อโควิด 19	4.70	0.61	มากที่สุด	4.80	0.4	มากที่สุด	-1.30	.200
					5			
พฤติกรรมโดยรวม	4.35	0.87	มาก	4.67	0.54	มากที่สุด	-5.79	.000*

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในยุควิถีชีวิตใหม่ ผลการศึกษาพบว่าในการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในยุควิถีชีวิตใหม่ มีการดำเนินการด้านความรู้มิติเดียว และไม่ชัดเจน รวมทั้งไม่ครอบคลุมทุกมิติ โดยการให้ความรู้เรื่องโควิด - 19 เน้นการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ ส่วนความรอบรู้ด้านสุขภาพในมิติอื่น ๆ ยังไม่มีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม ชัดเจน และไม่ครอบคลุมทุกมิติ สำหรับความต้องการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพ ผู้สูงอายุมีความต้องการที่จะเรียนรู้ทักษะต่าง ๆ ที่สำคัญที่จะนำมาใช้ในการดูแลตนเองในช่วงการระบาดของไวรัสโคโรนา ให้ครบทุกมิติ เพื่อให้เกิดความปลอดภัยต่อตนเองและลูกหลาน สอดคล้องกับการศึกษาของ มนต์ชัย อโณวรรณพันธ์ ที่ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ ของผู้สูงอายุในจังหวัดอุทัยธานี พบว่า ปัญหาการเสริมสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ ประกอบด้วย 1) ไม่มีรูปแบบหรือกิจกรรมที่ชัดเจน 2) ไม่มีคณะทำงาน ที่ส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพ และ 3) ขาดการติดตาม ประเมินผลความรอบรู้ด้านสุขภาพที่ชัดเจนและต่อเนื่อง (มนต์ชัย อโณวรรณพันธ์, 2564)

ผลการศึกษาที่อภิปรายได้ดังนี้ การสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพของผู้สูงอายุในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในยุควิถีชีวิตใหม่ ไม่ครอบคลุมทุกมิตินั้น อาจเป็นเพราะผู้สูงอายุไม่ทราบว่าในการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพนั้น ควรครอบคลุมมิติใดบ้าง รวมทั้งผลจาก

ความเสื่อมของร่างกาย ส่งผลกระทบให้ผู้สูงอายุ มีความรู้ ความเข้าใจในข้อมูลสุขภาพอย่างไม่ลึกซึ้งถ่องแท้ และไม่เพียงพอต่อการมีพฤติกรรมสุขภาพที่ดี สอดคล้องกับการศึกษาของวินัย ไตรนาทวัฒน์ และคณะ พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อระดับความแตกฉานด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ ได้แก่ ความสามารถในการมองเห็น การได้ยิน การพูด การอ่าน การเขียน การอาศัยกับบุคคลในครอบครัว ลักษณะของครอบครัว และแหล่งข้อมูลด้านสุขภาพ นอกจากนี้ผู้สูงอายุยังขาดทักษะในด้านการค้นหา การเลือกใช้ การจำแนกแยกแยะข้อมูล และการวิเคราะห์ ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญของความรอบรู้ด้านสุขภาพ เนื่องจากอิทธิพลของวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไป อย่างรวดเร็ว การใช้เทคโนโลยีช่วยในการสืบค้น สื่อสารทางออนไลน์ และการเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย แต่มีความน่าเชื่อถือน้อย เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้สูงอายุมีข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูล หรือรับสารได้แตกต่างจากกลุ่มวัยอื่น ๆ (วินัย ไตรนาทวัฒน์ และคณะ, 2562) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ McCleary - Jones V, et al. ศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางสุขภาพ และความแตกฉานด้านสุขภาพของชาวอเมริกันในชุมชน พบว่าการมีพฤติกรรมการสืบค้นข้อมูลสุขภาพจากสื่อ ออนไลน์/สื่อสังคม ส่งผลให้มีระดับความแตกฉานด้านสุขภาพที่สูงขึ้นด้วย ดังนั้นในการพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในยุคชีวิตวิถีใหม่ จึงจำเป็นต้องพัฒนาให้ครอบคลุมทุกมิติและครอบคลุมความหมายของแต่ละมิติของความรอบรู้ด้านสุขภาพ รวมทั้งควรวางแผนกิจกรรมให้ตอบสนองหรือช่วยแก้ไขปัญหาในเรื่องความชัดเจน ความต่อเนื่อง มีส่วนร่วมของชุมชนและการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน รวมทั้งการสร้างความรู้และตระหนักให้ผู้สูงอายุและญาติเห็นความสำคัญของการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองในยุคชีวิตวิถีใหม่ด้วย (McCleary-Jones, V. et al, 2013)

2. การพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในยุคชีวิตวิถีใหม่ ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพประกอบด้วย 1) การประเมินสุขภาพ ได้แก่ การตรวจคัดกรอง เช่น ฝึกวัดอุณหภูมิกาย และการประเมินตนเองเบื้องต้น 2) การอบรมให้ความรู้และฝึกทักษะ ได้แก่ 2.1) ด้านความรู้เรื่องโรคและอาการของโรค ปัจจัยเสี่ยงและพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เหมาะสมต่อการเกิดโรคโควิด - 19 การป้องกันตัวเอง และการรักษา 2.2) การรู้เท่าทันสื่อโดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม พูดคุยแลกเปลี่ยน โดยการใช้ทักษะการสื่อสาร พูด อ่านหรือเขียน 2.3) การเข้าถึงข้อมูลในการใช้ชีวิตในยุควิถีใหม่ โดยการสาธิตและสาธิตย้อนกลับ การเลือกสื่อความรู้เกี่ยวกับโควิด - 19 และการใช้ชีวิตวิถีใหม่ (New normal) จากแหล่งความรู้ทางอินเทอร์เน็ตผ่านสื่อ Google, Facebook และ YouTube 2.4) การฝึกทักษะการตัดสินใจ โดยการวิเคราะห์ข่าว/ข้อมูลเกี่ยวกับโรคโควิด - 19 และการใช้ชีวิตวิถีใหม่ (New normal) ที่มีในสื่อออนไลน์โดยพิจารณาความน่าเชื่อถือของข่าว แหล่งที่มาของข่าว 2.5) ทักษะการสื่อสารโดยใช้เกม และ

2.6) ทักษะการจัดการตนเอง โดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม พุดคุยแลกเปลี่ยนการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องทำอย่างไรให้อยู่รอดในสังคมโควิด นำเสนอแนวทางและร่วมกันจัดทำเป็นแนวปฏิบัติของกลุ่มในการอยู่ร่วมกันอย่างปลอดภัยในยุควิถีชีวิตใหม่ สอดคล้องกับการศึกษาของ รจนารถ ชูใจ และคณะ ได้ศึกษาเรื่องผลของโปรแกรมการส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันโรคโควิด - 19 ต่อความรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมในการป้องกันโรคโควิด - 19 ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลดอนตะโก อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี ซึ่งโปรแกรมประกอบด้วย 1) กิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะความเข้าใจในข้อมูล 2) กิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการเข้าถึงข้อมูลโดยใช้การสาธิตและสาธิต ย้อนกลับ 3) กิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการจัดการตนเอง 4) กิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสาร 5) กิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการตัดสินใจและทักษะการรู้เท่าทันสื่อ และ 6) กิจกรรมเสวนาสะท้อนคิด ผ่านกลุ่มออนไลน์ (รจนารถ ชูใจ และคณะ, 2563)

ผลการศึกษานี้่อภิปรายได้ดังนี้ การพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในยุควิถีชีวิตใหม่ ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากรูปแบบการสร้างเสริมความรู้เกิดจากความต้องการของผู้สูงอายุและมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบ จะเห็นได้จากขั้นตอนในการพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุ ได้แก่ การทบทวนการดำเนินกิจกรรมการสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพที่ผ่านมาและกิจกรรมที่ผู้สูงอายุต้องการเพิ่ม การกำหนดเป้าหมายของกิจกรรมการวางแผนงานร่วมกันในการดำเนินการสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพที่จะทำต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกองสุศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข ที่มองว่าการเสริมสร้างความรู้ด้านสุขภาพ ต้องอาศัยกลวิธีในการเสริมสร้างความรู้ด้านสุขภาพที่เหมาะสมกับความต้องการของประชาชนและชุมชน ซึ่งเป็นการสร้างโอกาสให้ประชาชนได้เรียนรู้ตลอดชีวิตและ แห่่งประโยชน์ต่างๆ ที่ช่วยเพิ่มศักยภาพด้านสุขภาพให้แก่ประชาชนได้อย่างเต็มที่และเท่าเทียมกัน ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชน มีความสามารถในการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีต่อสุขภาพ (กองสุศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข, 2561) และสอดคล้องกับแนวคิดของวรรณศิริ นิลเนตร และวาสนา เรื่องจุติโพธิ์พาน ที่กล่าวไว้ว่า ความรู้ด้านสุขภาพเกิดขึ้นได้ด้วยการพัฒนาศักยภาพบุคคล อันจะส่งผลต่อพฤติกรรมสุขภาพและผลลัพธ์ทางสุขภาพ เมื่อบุคคลมีความรู้ด้านสุขภาพจะมีศักยภาพในการดูแลตนเองได้ รวมทั้งยังช่วย แนะนำแก่บุคคลใกล้ชิด ครอบครัว ชุมชน และสังคมได้ (วรรณศิริ นิลเนตร และวาสนา เรื่องจุติโพธิ์พาน, 2557)

3. ผลของการใช้รูปแบบการสร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในยุควิถีชีวิตใหม่ต่อพฤติกรรมในการดูแลตนเองในยุควิถีชีวิตใหม่ ผลการศึกษพบว่า

หลังการใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น ผู้สูงอายุมีความรอบรู้ทางสุขภาพและพฤติกรรมการดูแลตนเองในยุคชีวิตวิถีใหม่ ดีกว่าก่อนใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p < .05$)

อภิปรายผลการวิจัยได้ว่าการที่ผู้สูงอายุมีความรอบรู้ทางสุขภาพในยุคชีวิตวิถีใหม่มีความแตกต่างกันทุกด้าน เนื่องจากรูปแบบการสร้างเสริมความรอบรู้ทางสุขภาพที่พัฒนาขึ้นมาจากความต้องการของผู้สูงอายุและผู้สูงอายุมีส่วนร่วม รวมทั้งกิจกรรมที่ผู้สูงอายุร่วมกันคิด มีกิจกรรมหลากหลายและเหมาะสมกับผู้สูงอายุสามารถนำไปใช้ได้ในการดำเนินชีวิต ได้แก่ 1) การประเมินสุขภาพ ได้แก่ การตรวจคัดกรอง เช่น ฝึกวัดอุณหภูมิกาย และการประเมินตนเองเบื้องต้น 2) การอบรมให้ความรู้และฝึกทักษะ ได้แก่ 2.1) ด้านความรู้เรื่องโรคและอาการของโรค ปัจจัยเสี่ยงและพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เหมาะสมต่อการเกิดโรคโควิด - 19 การป้องกันตัวเอง และการรักษา 2.2) การรู้เท่าทันสื่อโดยใช้การเรียนรู้แบบ มีส่วนร่วม พูดคุยแลกเปลี่ยนโดยใช้ทักษะการสื่อสาร พูด อ่านหรือเขียน 2.3) การเข้าถึงข้อมูลในการใช้ชีวิตในยุควิถีใหม่โดยการสาธิตและสาธิตย้อนกลับ การเลือกสื่อความรู้จากแหล่งความรู้ทางอินเทอร์เน็ตผ่านสื่อ Google, Facebook และ YouTube 2.4) การฝึกทักษะการตัดสินใจ โดยการวิเคราะห์ข่าวที่มีในสื่อออนไลน์ โดยพิจารณาความน่าเชื่อถือของข่าว แหล่งที่มาของข่าว 2.5) ทักษะการสื่อสารโดยใช้เกม และ 2.6) ทักษะการจัดการตนเอง โดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม พูดคุยแลกเปลี่ยนการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องทำอย่างไรให้อยู่รอดในสังคมโควิด นำเสนอแนวทางและร่วมกันจัดทำเป็นแนวปฏิบัติของกลุ่มในการอยู่ร่วมกันอย่างปลอดภัยในยุควิถีชีวิตใหม่ ซึ่งสอดคล้องตามแนวคิดความรอบรู้ด้านสุขภาพของนัทบีม (Nutbeam, D., 2008) ซึ่งเป็นแนวคิดส่งเสริมสุขภาพที่ให้ความสำคัญในการพัฒนาทักษะ และศักยภาพเพื่อให้บุคคลมีการปรับเปลี่ยนปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อสุขภาพ ครอบคลุมทั้ง 6 มิติ ซึ่งความรอบรู้ด้านสุขภาพเป็นสมรรถนะของแต่ละคน รวมทั้งความสามารถของบุคคลในการเข้าถึง ทำความเข้าใจ ประเมิน และใช้สารสนเทศ ด้านสุขภาพ เพื่อส่งเสริมและรักษาสุขภาพของตนเองให้ดี รวมทั้งการเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ รวมทั้งปัจจัยที่กำหนดสุขภาพ มีการเปลี่ยนทัศนคติและการมุ่งใจในการส่งเสริมพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพที่ดี

สำหรับพฤติกรรมดูแลตนเองของผู้สูงอายุในยุคชีวิตวิถีใหม่หลังการใช้รูปแบบการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพดีกว่าก่อนใช้รูปแบบ เนื่องจากรูปแบบการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพ มีความหลากหลายและมาจากความต้องการของผู้สูงอายุ เช่น การฝึกการคัดกรองเบื้องต้น การฝึกการสืบค้นข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับโควิด - 19 การฝึกวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับโควิด - 19 การได้รับความรู้เกี่ยวกับโควิด - 19 รวมถึงการฝึกทักษะการตัดสินใจ และการพูดคุยแลกเปลี่ยนในเรื่องทำอย่างไรให้อยู่รอดในสังคมโควิด มีการนำเสนอแนวทางและร่วมกันจัดทำเป็นแนวปฏิบัติของกลุ่มในการอยู่ร่วมกันอย่างปลอดภัยในยุควิถีชีวิตใหม่ รวมถึงการทำกิจกรรมในแต่ละมิติเกิดความสุข สนุกสนาน กระชับมิตร

ไม่น่าเบื่อ และไม่ยุ่งยาก ง่ายต่อการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องตามแนวคิดความรอบรู้ด้านสุขภาพของนัทบีม (Nutbeam, D., 2008) ซึ่งเป็นแนวคิดในการส่งเสริมสุขภาพที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะ และศักยภาพเพื่อให้บุคคลสามารถปรับเปลี่ยนปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาพ รวมทั้งส่งเสริมและรักษาสุขภาพของตนเองให้ดี

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในยุคชีวิตวิถีใหม่ พบว่าการดำเนินการด้านความรู้มีดีเดียว และไม่ครอบคลุมทุกมิติ ซึ่งในการพัฒนาแบบการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเอง ประกอบด้วย การอบรมให้ความรู้และฝึกทักษะ ได้แก่ ด้านความรู้เรื่องโรคและอาการของโรค การรู้เท่าทันสื่อ การเข้าถึงข้อมูลในการใช้ชีวิตในยุควิถีใหม่ การฝึกทักษะการตัดสินใจ ทักษะการสื่อสาร และทักษะการจัดการตนเอง เพื่อเป็นการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพให้กับผู้สูงอายุในยุควิถีใหม่ ในการดำเนินชีวิตให้ปลอดภัยจากโควิด - 19 แต่ทั้งนี้การจัดกิจกรรมควรศึกษาควมรู้ การศึกษาเชิงทดลองเพื่อติดตามประสิทธิผลของรูปแบบการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในยุคชีวิตวิถีใหม่ โดยการเปรียบเทียบระหว่าง 2 กลุ่มที่ใช้และไม่ใช้รูปแบบการสร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในยุคชีวิตวิถีใหม่

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2563). รายงานสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019. เรียกใช้เมื่อ 10 มกราคม 2564 จาก <https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/file/situation/situation-no295-241063.pdf>
- กองสุศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. (2561). การเสริมสร้างและประเมินความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพ. (ฉบับปรับปรุง). นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข.
- กิจปพน ศรีธานี. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางสุขภาพกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง. วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข, 11(1), 26-36.
- นพพร ณะชัยขันธุ์. (2555). สถิติเบื้องต้นสำหรับการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: วิทย์พัฒน์.
- มนต์ชัย อโณวรรณพันธ์. (2564). การพัฒนาแบบการสร้างเสริมสร้างความรู้ด้านสุขภาพของผู้สูงอายุในจังหวัดอุทัยธานี. วารสารวิชาการกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, 17(1), 15-22.

- เยาวลักษณ์ มีบุญมาก และคณะ. (2562). ความรอบรู้ด้านสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชนกึ่งเมืองแห่งหนึ่งในจังหวัดราชบุรี. วารสารเครือข่ายพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้, 6(ฉบับพิเศษ), 129-141.
- รจนารถ ชูใจ และคณะ. (2563). ผลของโปรแกรมการส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันโรคโควิด-19 ต่อความรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมการป้องกันโรคโควิด-19 ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลดอนตะโก อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี. วารสารเครือข่ายพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้, 8(1), 250-262.
- รัชชานันท์ ศรีสุภักดิ์ และคณะ. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางสุขภาพกับการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคโควิด - 19 ของผู้สูงอายุ กรณีศึกษา: ตำบลเวียงนาง จังหวัดมหาสารคาม. วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 14(3), 104-114.
- วรรณศิริ นิลเนตร และวาสนา เรืองจุติโพธิ์พาน. (2557). ความรู้ด้านสุขภาพกับวิชาชีพพยาบาล. วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย, 15(2), 1-18.
- วินัย ไตรนาทวลย์ และคณะ. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความแตกฉานด้านสุขภาพของผู้สูงอายุ. วารสารวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ, 13(2), 41-51.
- วิมลรัตน์ บุญเสถียร และอรทัย เจริญทิพย์เสกุล. (2563). ความรู้ด้านสุขภาพ: สถานการณ์และผลกระทบต่อสถานะสุขภาพของผู้สูงอายุ. วารสารการพยาบาลและสุขภาพ สสอท, 2(1), 1-19.
- สมสุข ภาณุรัตน์ และคณะ. (2562). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางสุขภาพของผู้สูงอายุ อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก. วารสารพยาบาลตำรวจ, 11(1), 86-94.
- อุทุมพร ศรีเชื่อนแก้ว และคณะ. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างความสุข ความรู้ด้านสุขภาพ และคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุตำบลเวียงอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่. MFU Connexion, 7(2), 76-95.
- Ishikawa, H. et al. (2008). Measuring Functional, Communicative, and Critical Health Literacy among Diabetic Patients. Diabetes Care, 31(5), 874-879.
- Lincoln, YS. & Guba, EG. (1985). Qualitative Research Guidelines Project. Retrieved May 11, 2021, from <http://www.qualres.org/HomeTria-3692.html>
- McCleary-Jones, V. et al. (2013). Health information technology use and health literacy among community dwelling. African Americans. ABNF J., 24(1), 10-16.
- Nutbeam, D. (2008). The evolving concept of health literacy. Social Science & Medicine,, 67(12), 2072-8.

- Pant. (2020). ชีวจิต: “NEW NORMAL” ชีวิตวิถีใหม่ของ สว. ที่จะเปลี่ยนไปในหลาย ๆ ด้าน. เรียกใช้เมื่อ 18 มีนาคม 2564 จาก <https://cheewajit.com/healthy-body/new-normal>
- UNFPA Thailand. (2563). ผู้สูงอายุในช่วงสถานการณ์การระบาด COVID-19. เรียกใช้เมื่อ 13 เมษายน 2564 จาก <https://thailand.unfpa.org/th/elderly-COVID19>
- WHO. (2020). Report of the WHO-China Joint Mission on Coronavirus Disease 2019 (COVID- 19). Retrieved July 18, 2016, from <https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/who-china-joint-mission-on-covid-19-final-report.pdf>
- World Health Organization. (2012). Health literacy the solid facts. Retrieved May 25, 2021, from https://www.euro.who.int/data/assets/pdf_file/0008/190655/e96854.pdf

การรับรู้ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4
ในการฝึกปฏิบัติรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ตามความคาดหวัง
และตามความเป็นจริงของครูพี่เลี้ยงและนักศึกษา*
PERCEPTION OF LEARNING OUTCOME IN THE STUDENT NURSE 4th
INTERNSHIP PRACTICUM ACCORDING PRECEPTORS AND STUDENTS'
EXPECTATION AND REALITY

ยุพิน หมั่นทิพย์

Yupin Muentip

จันทิมา ช่วยชุม

Chanthima Chuaichum

วรรณภา กรุงแก้ว

Waranipa Krungkaew

ชุตินา รักษ์บางแหลม

Chutima Rukbanglaem

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครศรีธรรมราช สถาบันพระบรมราชชนก

Boromarajonani College of Nursing Nakhon Si Thammarat, Prabormarajchanok Institute, Thailand

E-mail: yupinsao@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและเปรียบเทียบการรับรู้ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ในการฝึกปฏิบัติรายวิชาประสบการณ์วิชาชีพ ตามความคาดหวังและความเป็นจริงของครูพี่เลี้ยงและนักศึกษา โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงพรรณนา ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษา จำนวน 84 คน และครูพี่เลี้ยง จำนวน 63 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบบันทึกข้อมูลทั่วไป 2) แบบวัดการรับรู้ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาตามความคาดหวังและความเป็นจริง ซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญทั้งด้านความตรงของเนื้อหาและหาความเชื่อมั่นได้เท่ากับ .97 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที ผลการวิจัยพบว่า 1) การรับรู้ผลการเรียนรู้ของครูพี่เลี้ยงตามความคาดหวังโดยรวมอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X}$ = 4.52, SD = .33) และความเป็นจริงโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}$ = 3.79, SD = .56) ส่วนการรับรู้

* Received September 28, 2021; Revised January 5, 2022; Accepted March 12, 2022

ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาตามความคาดหวังโดยรวมอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X} = 4.50$, $SD = .38$) และการรับรู้ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาตามความเป็นจริงโดยรวมอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X} = 4.61$, $SD = .38$) เช่นกัน 2) การรับรู้ผลการเรียนรู้ตามความคาดหวังของครูพี่เลี้ยงและนักศึกษา พบว่า ด้านที่ 5 การคิด การวิเคราะห์เชิงตัวเลข มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่มีความแตกต่างกัน สำหรับการรับรู้ผลการเรียนรู้ตามความเป็นจริงของครูพี่เลี้ยงและนักศึกษา พบว่า ทุกด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นจึงควรจัดกิจกรรมให้ผู้สอนและผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ 6 ด้าน

คำสำคัญ: นักศึกษาพยาบาล, ครูพี่เลี้ยง, การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ, ผลการเรียนรู้

Abstract

The objectives of this research article were studying level and comparison perception of learning outcome in student nurse 4th Internship Practicum according preceptors and student expectation and reality by descriptive research. The populations and participants are 84 students nurse and 63 registered nurses participate as the preceptors. The materials using, the first one is a general data equipment form of student and preceptors. The second is evaluation form of perception of learning outcome in student nurse according expectation and reality ensured content validity. It shows the reliability coefficient of .97. Data was analyzed by Descriptive statistic and paired t-test. The results show that: 1) In the overall of the example group of studying the perception of learning outcome in Student Nurse 4th of preceptors during Internship Practicum according expectation are highly ($\bar{X} = 4.52$, $SD = .33$) and reality are also highly ($\bar{X} = 3.79$, $SD = 5.6$). About the perception of learning outcome in student practicum according expectation are significantly high ($\bar{X} = 4.50$, $SD = .38$) as well as reality are significantly high ($\bar{X} = 4.61$, $SD = .38$) 2) The perception of learning outcome in student Internship Practicum according expectation of preceptors and student found that section which is thinking skill and Numerical Analysis are difference in statistical significance at .05 but it doesn't happen in the other sections. The perception of learning outcome in student Internship Practicum according reality of preceptors and student found the differences all sections showed as the statistical significance at .05. Therefore, activities should be organized for teachers

and learners to participate in every process of learning management according to the standards of learning outcomes in 6 aspects.

Keywords: Student Nurse, Preceptor, Internship Practicum, Learning Outcome

บทนำ

ประเทศไทยให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ด้วยการกำหนดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education : TQF) พ.ศ. 2552 เพราะเชื่อว่าการเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ผู้เรียนพัฒนาขึ้นในตนเองจากประสบการณ์ที่ได้รับระหว่างการเรียน ซึ่งผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้เกิดแก่นักศึกษามีอย่างน้อย 6 ด้าน คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม (Ethics and Moral) ด้านความรู้ (Knowledge) ด้านทักษะทางปัญญา (Cognitive Skills) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (Interpersonal Skills and Responsibility) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Numerical Analysis, Communication and Information Technology Skills) และด้านทักษะทางวิชาชีพ (Professional Skills) ซึ่งถือเป็นมาตรฐานผลการเรียนรู้ขั้นต่ำที่บัณฑิตทุกคนต้องมี (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ, 2552)

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครศรีธรรมราชเป็นสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก ที่มีพันธกิจหลักในการผลิตบัณฑิตพยาบาลที่มีคุณภาพสอดคล้องตามอัตลักษณ์บัณฑิตวิทยาลัยเข้าสู่ระบบบริการสุขภาพ โดยหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตมีการจัดการเรียนการสอนทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติให้นักศึกษา โดยภาคทฤษฎีมุ่งเน้นให้นักศึกษามีความรู้ในเนื้อหาวิชาการในรูปแบบการเรียนรู้ตามลักษณะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อนำสู่ภาคปฏิบัติ ในการปฏิบัติทักษะทางการพยาบาลด้วยการฝึกปฏิบัติงานทางคลินิกในสถานการณ์จริงในหอผู้ป่วยต่าง ๆ ของโรงพยาบาล ซึ่งทั้งสองส่วนนี้ต้องมีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน โดยเฉพาะนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 4 ซึ่งเป็นนักศึกษาชั้นปีสุดท้ายของการเรียนต้องมีพร้อมที่จะเป็นพยาบาลวิชาชีพ จึงมักถูกเพ่งเล็งและเป็นที่คาดหวังจากครูพี่เลี้ยงในแหล่งฝึก ผู้ป่วยและญาติ รวมถึงตัวนักศึกษาเองว่าจะสามารถก้าวเข้าสู่การเป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีสมรรถนะอย่างเต็มภาคภูมิในทุกด้าน ซึ่งเป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาที่กำหนดไว้

รายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เป็นรายวิชาสุดท้ายที่วิทยาลัยดำเนินการจัดการเรียนรู้ในภาคปฏิบัติให้นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 4 ประจำปีการศึกษา 2563 ซึ่งรายวิชาดังกล่าวเป็นการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาให้ก้าวเข้าสู่การเป็นพยาบาลวิชาชีพอย่างเต็มตัว จึงอาจก่อให้เกิดความวิตกกังวลและความเครียดจากการปรับเปลี่ยนบทบาท

หน้าที่จากนักศึกษาพยาบาลมาเป็นพยาบาลวิชาชีพ อีกทั้งพยาบาลวิชาชีพจบใหม่มักถูกคาดหวังในเรื่องความรู้ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงานจากผู้ร่วมงาน ในขณะเดียวกันพยาบาลจบใหม่ยังขาดประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ขาดความชำนาญในการคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาทางการพยาบาล ส่งผลให้รู้สึกไม่มั่นใจในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ครูพี่เลี้ยงผู้ซึ่งทำหน้าที่เป็นอาจารย์ผู้สอนภาคปฏิบัติเองก็ต้องมีการเตรียมตนเองทั้งด้านความรู้และการถ่ายทอดความรู้ด้วยคุณลักษณะของกัลยาณมิตร สอดคล้องกับการศึกษาของ Paton, B. I. ที่พบว่า ครูพี่เลี้ยงจะต้องพัฒนาทักษะด้านสัมพันธ์ภาพกับนักศึกษาที่ฝึกปฏิบัติในหอผู้ป่วย ซึ่งจะช่วยให้การสอนในคลินิกดีขึ้น และเป็นสิ่งหนึ่งที่ช่วยให้นักศึกษามีความมั่นใจ กล้าสะท้อนความคิดเห็น หรือเหตุผลต่าง ๆ ในขณะฝึกปฏิบัติ (Paton, B.I, 2010) อีกทั้งสัมพันธ์ภาพดังกล่าวยังช่วยให้นักศึกษาสามารถประยุกต์ความรู้ทางทฤษฎีที่เรียนมาใช้ในการฝึกภาคปฏิบัติได้ดีอีกด้วย (Gleeson, M, 2008) และสอดคล้องกับการศึกษาของ Andrews, G. J. et al. ที่พบว่า ครูพี่เลี้ยงที่ดีควรมีทักษะการปฏิบัติการพยาบาล ความรอบรู้ในงานที่ทำมีความรับผิดชอบ สามารถบริหารจัดการตนเองและงานได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ ทั้งยังมีทักษะในการสื่อสารและประสานงานกับบุคคลทุกระดับได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นผลให้นักศึกษาที่เข้าร่วมงานหรือร่วมเรียนรู้กับครูพี่เลี้ยงที่มีคุณลักษณะข้างต้นเกิดการเลียนแบบหรือนำมาเป็นแบบอย่างในการพัฒนาตนเอง อันจะส่งผลให้นักศึกษาเกิดความพยายามและมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองสู่ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ดีขึ้น (Andrews, G.J. et al., 2006)

จากผลการประเมินการฝึกประสบการณ์ภาคสนาม (มคอ. 6) ประจำปีการศึกษา 2562 รายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ พบว่า นักศึกษามีความวิตกกังวลเกี่ยวกับการใช้สมรรถนะของตนเองในการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย ด้วยให้เหตุผลว่ายังขาดความมั่นใจในการปฏิบัติการพยาบาลในดูแลผู้ป่วยให้ปลอดภัยได้ ทั้งยังไม่เป็นไปตามที่ครูพี่เลี้ยงคาดหวังว่า จะสามารถประยุกต์ความรู้ที่เรียนมาให้มีประสิทธิภาพสูงสุดได้ ส่วนครูพี่เลี้ยง พบว่า สมรรถนะในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาก็ยังไม่ดีเท่าที่ควร หากแต่ในรายวิชาดังกล่าวสมรรถนะของนักศึกษาควรเทียบเท่ากับพยาบาลจบใหม่ นั่นคือบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5) ด้านการคิด วิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ 6) ด้านทักษะการปฏิบัติ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์พยาบาลและเป็นผู้รับผิดชอบรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จึงมีความสนใจศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ของนักศึกษาในทุกด้านตามความคาดหวังและความเป็นจริงทั้งของครูพี่เลี้ยงและนักศึกษา เพื่อหาแนวทางในการบริหารจัดการรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่ทำให้ระดับความคาดหวังและความเป็นจริงไม่แตกต่างกันมากนักรวมทั้งส่งเสริมความมั่นใจในประสิทธิภาพของพยาบาลที่จบใหม่ว่ามีสมรรถนะเพียงพอที่จะปฏิบัติงานในวิชาชีพพยาบาล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ผลการเรียนรู้ นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ในการฝึกปฏิบัติรายวิชาประสบการณ์วิชาชีพ ตามความคาดหวังและความเป็นจริงของครูพี่เลี้ยงและนักศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ผลการเรียนรู้ นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ในการฝึกปฏิบัติรายวิชาประสบการณ์วิชาชีพ ตามความคาดหวังและความเป็นจริงของครูพี่เลี้ยงและนักศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา โดยประชากรที่ศึกษา คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 4 รุ่นที่ 29 ปีการศึกษา 2563 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครศรีธรรมราช ที่ขึ้นฝึกปฏิบัติงานทางคลินิกในรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จำนวน 124 คน และครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติงาน ณ หอผู้ป่วยโรงพยาบาลมหาราชนครศรีธรรมราช

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ที่ขึ้นฝึกในรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ จำนวน 84 คน ได้จากการวิเคราะห์ขนาดอิทธิพลโดยใช้โปรแกรม G*Power เพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนชนิดที่ 2 (Type II error) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ขนาดอิทธิพลโดยกำหนดระดับนัยสำคัญที่ .05 ขนาดอิทธิพลที่ 0.408 มาคำนวณแล้วทำการสุ่มนักศึกษาในแต่ละหอผู้ป่วยจำนวน 21 หอผู้ป่วย ๆ ละ 4 คน โดยใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับฉลากแบบไม่แทนที่จนครบจำนวน 84 คน และครูพี่เลี้ยงที่ปฏิบัติงาน ณ หอผู้ป่วยโรงพยาบาลมหาราชนครศรีธรรมราช จำนวน 21 หอผู้ป่วย ๆ ละ 3 คน จำนวน 63 คน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติไว้ดังนี้ 1) เป็นพยาบาลวิชาชีพที่ดูแลการฝึกในรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพและมีประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วยอย่างน้อย 5 ปี 2) ผ่านการอบรมหลักสูตรครูคลินิก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ประกอบด้วย 2 ส่วนดังนี้

1. แบบบันทึกข้อมูลทั่วไป
 - ครูพี่เลี้ยง ประกอบด้วย เพศ อายุ ระยะเวลาในการที่ปฏิบัติงาน
 - นักศึกษา ประกอบด้วย เพศ อายุ คะแนนสะสมเฉลี่ย (GPA)
2. แบบวัดการรับรู้ผลการเรียนรู้รายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ตามความคาดหวังและความเป็นจริง จำนวน 30 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม ประกอบด้วย 6 ด้าน ๆ ละ 5 ข้อ ได้แก่ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5) ด้านการคิด วิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจำนวน และ 6) ด้านทักษะการปฏิบัติ ซึ่งเป็นแบบ

มาตรวัดประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ โดยเครื่องมือทั้งหมดผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .97

การพิทักษ์สิทธิ์

การวิจัยนี้ผ่านการอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครศรีธรรมราช รหัสโครงการ A - 01/2564 รับรองวันที่ 14 มกราคม 2564 - 13 มกราคม 2565

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลมหาราช นครศรีธรรมราช เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลวิจัยจากครูพี่เลี้ยง
2. ชี้แจงให้นักศึกษาและครูพี่เลี้ยงเข้าใจโดยการรับรู้ผลการเรียนรู้ ตามความคาดหวัง ผู้วิจัยเก็บข้อมูลก่อนฝึกปฏิบัติ 1 วัน ส่วนการรับรู้ผลการเรียนรู้ตามความเป็นจริงผู้วิจัยเก็บข้อมูลวันสุดท้ายของการฝึกปฏิบัติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที (Paired t - test)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง: ครูพี่เลี้ยง พบว่า เป็นเพศหญิง และจบปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 100 โดยมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 42.57 (S.D. = 9.2) ระยะเวลาในการปฏิบัติงานเฉลี่ย 19.34 (S.D. = 9.2) ส่วนนักศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง คิดเป็นร้อยละ 91.7 โดยมีอายุเฉลี่ย 22.31 (S.D. = 1.88) และมีเกรดเฉลี่ยเท่ากับ 3.07 (S.D. = 1.85)
 2. ระดับการรับรู้ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ในการฝึกปฏิบัติ รายวิชาประสบการณ์วิชาชีพ ตามความคาดหวังของครูพี่เลี้ยงด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการปฏิบัติ และโดยรวมอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X}$ = 4.57, S.D. = .44), ($\bar{X}$ = 4.60, S.D. = .46), ($\bar{X}$ = 4.59, S.D. = .44), ($\bar{X}$ = 4.52, S.D. = .38) ส่วนระดับการรับรู้ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ในการฝึกปฏิบัติรายวิชาประสบการณ์วิชาชีพ ตามความคาดหวังของนักศึกษาในด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการปฏิบัติ อยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X}$ = 4.56, S.D. = .39), ($\bar{X}$ = 4.70, S.D. = .42), ($\bar{X}$ = 4.58, S.D. = .45)
- ดังตาราง 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการรับรู้ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ในการฝึกปฏิบัติรายวิชาประสบการณ์วิชาชีพ ตามความคาดหวังของครูพี่เลี้ยงและนักศึกษา

การรับรู้ผลการเรียนรู้ของนักศึกษา ตามความคาดหวัง(รายด้าน)	ครูพี่เลี้ยง			นักศึกษา		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การรับรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การรับรู้
1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.57	.44	สูงมาก	4.56	.39	สูงมาก
2. ด้านความรู้	4.50	.45	สูง	4.44	.44	สูง
3. ด้านทักษะทางปัญญา	4.47	.42	สูง	4.45	.45	สูง
4. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและ ความรับผิดชอบ	4.60	.46	สูงมาก	4.70	.42	สูงมาก
5. ด้านการคิด การวิเคราะห์เชิงตัวเลข	4.45	.45	สูง	4.29	.49	สูง
6. ด้านทักษะการปฏิบัติ	4.59	.44	สูงมาก	4.58	.45	สูงมาก
โดยรวม	4.52	.38	สูงมาก	4.50	.38	สูง

3. ระดับการรับรู้ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ในการฝึกปฏิบัติรายวิชาประสบการณ์วิชาชีพตามความเป็นจริงของครูพี่เลี้ยงทุกด้านอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}$ = 4.00, S.D. = .54; $\bar{X}$ = 3.65, S.D. = .61; $\bar{X}$ = 3.59, S.D. = .69; $\bar{X}$ = 3.98, S.D. = .71; $\bar{X}$ = 3.72, S.D. = .57; $\bar{X}$ 3.81, S.D. = .69; $\bar{X}$ = 3.79, S.D. = .56) ส่วนระดับการรับรู้ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ในการฝึกปฏิบัติรายวิชาประสบการณ์วิชาชีพตามความเป็นจริงของนักศึกษา ด้านที่ 1,2,3,4,6 และโดยรวมอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X}$ = 4.68, S.D. = .38; $\bar{X}$ = 4.57, S.D. = .45; $\bar{X}$ = 4.54, S.D. = .44; $\bar{X}$ = 4.72, S.D. = .39; $\bar{X}$ = 4.65, S.D. = .44; $\bar{X}$ = 4.61, S.D. = .38) ดังตาราง 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของการรับรู้ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ในการฝึกปฏิบัติรายวิชาประสบการณ์วิชาชีพ ตามความเป็นจริงของครูพี่เลี้ยงและนักศึกษา

การรับรู้ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาตาม ความเป็นจริง (รายด้าน)	ครูพี่เลี้ยง			นักศึกษา		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การรับรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การรับรู้
1.ด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.00	.54	สูง	4.68	.38	สูงมาก
2.ด้านความรู้	3.65	.61	สูง	4.57	.45	สูงมาก
3.ด้านทักษะทางปัญญา	3.59	.69	สูง	4.54	.44	สูงมาก
4.ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและ ความรับผิดชอบ	3.98	.71	สูง	4.72	.39	สูงมาก

การรับรู้ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาตาม ความเป็นจริง (รายด้าน)	ครูพี่เลี้ยง			นักศึกษา		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การรับรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การรับรู้
5.ด้านการคิด การวิเคราะห์เชิงตัวเลข	3.72	.57	สูง	4.46	.49	สูง
6.ด้านทักษะการปฏิบัติ	3.81	.68	สูง	4.65	.44	สูงมาก
โดยรวม	3.79	.56	สูง	4.61	.38	สูงมาก

4. การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลการเรียนรู้การฝึกปฏิบัติรายวิชาประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ระหว่างความคาดหวังของครูพี่เลี้ยงและนักศึกษา พบว่า ด้านการคิดการวิเคราะห์เชิงตัวเลข มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังตาราง 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลการเรียนรู้การฝึกปฏิบัติรายวิชาประสบการณ์วิชาชีพตามความคาดหวังของครูพี่เลี้ยงและนักศึกษา

การรับรู้ผลการเรียนรู้การฝึก ปฏิบัติรายวิชาประสบการณ์ วิชาชีพตามความคาดหวัง	n	$\bar{X}$ (S.D.)	Mean Diff	95%CI		t	P - value
				Lower	Upper		
1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม							
ครูพี่เลี้ยง	63	4.57(.44)	.00	-.11	.13	.108	.914
นักศึกษา	84	4.56(.39)	.00	-.12	.12		
2. ด้านความรู้							
ครูพี่เลี้ยง	63	4.50(.45)	.05	-.07	.19	.833	.406
นักศึกษา	84	4.44(.44)	.05	-.08	.19		
3. ด้านทักษะทางปัญญา							
ครูพี่เลี้ยง	63	4.47(.42)	.02	-.11	.16	.330	.741
นักศึกษา	84	4.45(.45)	.02	-.11	.15		
4. ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง บุคคลและความรับผิดชอบ							
ครูพี่เลี้ยง	63	4.60(.46)	-.09	-.22	.04	-1.334	.185
นักศึกษา	84	4.70(.42)	-.09	-.23	.04		
5. ด้านการคิด การวิเคราะห์ เชิง ตัวเลข							
ครูพี่เลี้ยง	63	4.45(.45)	.15	.00	.30	2.061	.041
นักศึกษา	84	4.29(.49)	.15	.01	.29		
6. ด้านทักษะการปฏิบัติ							
ครูพี่เลี้ยง	63	4.49(.44)	-.00	-.15	.13	-.110	.913

การรับรู้ผลการเรียนรู้การฝึกปฏิบัติรายวิชาประสบการณ์วิชาชีพตามความคาดหวัง	n	$\bar{X}$ (S.D.)	Mean Diff	95%CI		t	P - value
นักศึกษา	84	4.59(.47)	-.00	-.14	.13		
โดยรวม							
ครูพี่เลี้ยง	63	4.53(.38)	.02	-.09	.14	.392	.696
นักศึกษา	84	4.51(.38)	.02	-.09	.14		

การเปรียบเทียบการรับรู้ผลการเรียนรู้การฝึกปฏิบัติรายวิชาประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ระหว่างความเป็นจริงของครูพี่เลี้ยงและนักศึกษา พบว่า มีความแตกต่างกันทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง 4

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลการเรียนรู้การฝึกปฏิบัติรายวิชาประสบการณ์วิชาชีพตามความเป็นจริงของครูพี่เลี้ยงและนักศึกษา

การรับรู้ผลการเรียนรู้การฝึกปฏิบัติรายวิชาประสบการณ์วิชาชีพตามความเป็นจริง	n	$\bar{X}$ (S.D.)	Mean Diff	95%CI		t	P - value
1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม							
ครูพี่เลี้ยง	63	4.00(.54)	-.68	-.82	-.55	-10.06	.000
นักศึกษา	84	4.68(.38)	-.68	-.84	-.53		
2. ด้านความรู้							
ครูพี่เลี้ยง	63	3.65(.61)	-1.00	-1.26	-.74	-7.56	.000
นักศึกษา	84	4.65(.95)	-1.00	-1.23	-.77		
3. ด้านทักษะทางปัญญา							
ครูพี่เลี้ยง	63	3.59(.69)	-.95	-1.12	-.79	-9.93	.000
นักศึกษา	84	4.54(.44)	-.95	-1.14	-.76		
4. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ							
ครูพี่เลี้ยง	63	3.98(.71)	-.74	-.90	-.58	-7.74	.000
นักศึกษา	84	4.72(.39)	-.74	-.93	-.55		
5. ด้านการคิด การวิเคราะห์เชิง							
ตัวเลข	63	3.72(.57)	-.73	-.89	-.57	-9.05	.000
ครูพี่เลี้ยง	84	4.46(.49)	-.73	-.90	-.56		
นักศึกษา							
6. ด้านทักษะการปฏิบัติ							
ครูพี่เลี้ยง	63	3.81(.68)	-.84	-1.01	-.68	-8.90	.000

การรับรู้ผลการเรียนรู้การฝึก ปฏิบัติรายวิชาประสบการณ์ วิชาชีพตามความเป็นจริง	n	$\bar{X}$ (S.D.)	Mean Diff	95%CI		t	P - value
				Lower	Upper		
นักศึกษา	84	4.65(.44)	-.84	-1.03	-.65		
โดยรวม							
ครูพี่เลี้ยง	63	3.79(.57)	-.82	-.97	-.68	-10.17	.000
นักศึกษา	84	4.62(.41)	-.82	-.99	-.66		

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่องการเรียนรู้ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ในการฝึกปฏิบัติรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ตามความคาดหวังและตามความเป็นจริงของครูพี่เลี้ยง และนักศึกษา สามารถอธิบายได้ตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. ระดับการเรียนรู้สมรรถนะนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ในการฝึกปฏิบัติรายวิชาประสบการณ์วิชาชีพ ตามความคาดหวังและความเป็นจริงของครูพี่เลี้ยงและนักศึกษา พบว่า การรับรู้ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ในการฝึกปฏิบัติรายวิชาประสบการณ์วิชาชีพ ตามความคาดหวังและความเป็นจริงของครูพี่เลี้ยงและนักศึกษา ระดับการเรียนรู้ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ในการฝึกปฏิบัติรายวิชาประสบการณ์วิชาชีพ ตามความคาดหวังของครูพี่เลี้ยงด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะปฏิบัติ และโดยรวมอยู่ในระดับสูงมาก และระดับการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ในการฝึกปฏิบัติรายวิชาประสบการณ์วิชาชีพ ตามความเป็นจริงของครูพี่เลี้ยงทุกด้านอยู่ในระดับสูง ส่วนของนักศึกษา พบว่า ระดับการเรียนรู้ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ในการฝึกปฏิบัติรายวิชาประสบการณ์วิชาชีพ ตามความคาดหวังของนักศึกษา ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะปฏิบัติ และโดยรวมอยู่ในระดับสูงมาก อธิบายได้ว่า การที่พยาบาลพี่เลี้ยงมีความคาดหวังว่านักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 มีผลการเรียนรู้การฝึกภาคปฏิบัติรายวิชาประสบการณ์วิชาชีพในด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะปฏิบัติ และโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงมากนั้น เป็นเพราะว่านักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ได้ผ่านการฝึกภาคปฏิบัติรายวิชาต่าง ๆ ครอบคลุมทุกสาขาวิชา (การพยาบาลสูติศาสตร์ การพยาบาลอายุรกรรม การพยาบาลศัลยกรรม การ

พยาบาลเด็ก การพยาบาลจิตเวช และการพยาบาลชุมชน) และรายวิชานี้เป็นรายวิชาสุดท้ายของการฝึกภาคปฏิบัติของหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ทำให้นักศึกษามีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติทักษะทางการพยาบาลต่าง ๆ มีความมั่นใจ และพร้อมที่จะจบไปเป็นพยาบาลวิชาชีพดูแลผู้รับบริการ แต่ในความเป็นจริงตามรายงานผลการดำเนินการของประสบการณ์ภาคสนาม (มคอ.6) พบว่า ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาในการฝึกภาคปฏิบัติรายวิชานี้อยู่ในระดับสูงทุกด้าน อาจเป็นไปได้ว่าด้วยประสบการณ์ของครูพี่เลี้ยงที่มีระยะเวลาในการทำงานนานเกือบ 20 ปี ($\bar{X} = 19.34$, S.D. = 9.2) มีความรู้ ทักษะปฏิบัติการพยาบาลที่เชี่ยวชาญในทุกๆด้าน และมีความคาดหวังต่อสมรรถนะของนักศึกษาสูงเกินในระดับชั้นปีของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 และเมื่อพิจารณาการรับรู้ของนักศึกษาเองพบว่า ความคาดหวังอยู่ในระดับสูง แต่เมื่อการฝึกปฏิบัติแล้วเสร็จการรับรู้ตามความเป็นจริงอยู่ในระดับสูงมาก เป็นเพราะในขณะที่ฝึกปฏิบัติรายวิชานี้ นักศึกษาทุกคนมีครูพี่เลี้ยงดูแล และได้มีการสอนทักษะการพยาบาลในคลินิก มีการนิเทศนักศึกษาอย่างใกล้ชิดทุกกิจกรรมการพยาบาล จนทำให้นักศึกษามีความรอบรู้และปฏิบัติทักษะทางการพยาบาลที่ถูกต้อง มีความมั่นใจในผลการเรียนรู้ทั้ง 6 ด้าน และมีความพร้อมที่จะจบไปเป็นพยาบาลวิชาชีพ ดูแลผู้รับบริการอย่างมีคุณภาพ อาจกล่าวได้ว่า วิชาชีพการพยาบาลเป็นการปฏิบัติบนพื้นฐานของความมีวินัยและการฝึกทักษะปฏิบัติในคลินิกซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการศึกษาทางการพยาบาล บทบาทสำคัญที่พยาบาลพี่เลี้ยงจะต้องกระทำ ได้แก่ การสอน การเข้าถึงนักศึกษาพยาบาล ซึ่งจะช่วยให้ นักศึกษาสามารถประยุกต์ทฤษฎีที่เรียนมานำมาใช้ในการฝึกภาคปฏิบัติได้เป็นอย่างดี (Gleeson, M, 2008) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นุชรี ศิริพันธ์ และคณะ ที่ได้ศึกษาสมรรถนะของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยปทุมธานี ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ในรายวิชาการปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่ 2 พบว่า สมรรถนะของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยปทุมธานี ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ในรายวิชาการปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่ 2 โดยรวมอยู่ในระดับดี (นุชรี ศิริพันธ์ และคณะ, 2562) และการศึกษาของ ศิริวรรณ ตันนุกูล และวลัยนารี พรหมลา ที่ได้ศึกษาการรับรู้ต่อสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า 1) การรับรู้ต่อสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลมหาวิทยาลัยเอกชนในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.21 2) ระดับทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลมหาวิทยาลัยเอกชนในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.21 3) ทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ต่อสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลมหาวิทยาลัยเอกชนจังหวัดปทุมธานี ระดับปานกลาง ($r = .428$) (ศิริวรรณ ตันนุกูล และวลัยนารี พรหมลา, 2558)

2. ผลการเปรียบเทียบการรับรู้สมรรถนะนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ในการฝึกปฏิบัติรายวิชาประสบการณ์วิชาชีพ ตามความคาดหวังและความเป็นจริงของครูพี่เลี้ยงและนักศึกษา พบว่า ด้านการคิด การวิเคราะห์เชิงตัวเลข มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่มีความแตกต่างกัน สำหรับการรับรู้ผลการเรียนรู้ตามความเป็นจริงของครูพี่เลี้ยงและนักศึกษา พบว่า ทุกด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อธิบายได้ว่า ทั้งครูพี่เลี้ยงและนักศึกษารับรู้ ว่า นักศึกษาที่ขึ้นฝึกปฏิบัติรายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เป็นการฝึกการขยายตัวของหลักสูตรเพื่อเตรียมความพร้อมที่จะจบไปเป็นพยาบาล ดังนั้นนักศึกษาจึงต้องมีความพร้อมทั้ง 6 ด้าน แต่ในความเป็นจริงการฝึกปฏิบัติของนักศึกษาทั้งหมด 21 หอผู้ป่วย มีความแตกต่างของผู้รับบริการ ความซับซ้อนของปัญหาผู้รับบริการของหอผู้ป่วย ซึ่งนักศึกษาอาจไม่มีความเชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ ประกอบกับสภาพปัญหาและข้อจำกัดทางด้านทักษะบางอย่าง การขาดเป้าหมายและความสนใจของนักศึกษา จึงทำให้การรับรู้ผลการเรียนรู้ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Cederbaum, J. & Klusaritz, H. A. ที่พบว่าจุดแข็งที่จะนำมาพัฒนาหลักการในการสอนนักศึกษาในคลินิก ได้แก่ การเพิ่มสมรรถนะต่าง ๆ ความสนใจ ความรู้ การเรียนรู้ เป้าหมาย และการตั้งเป้าหมายของแต่ละคน (Cederbaum, J. & Klusaritz, H. A., 2009) และผลการศึกษาของ Rusch, L. et al. ที่ศึกษาการรับรู้ของพยาบาลพี่เลี้ยงนักศึกษาพยาบาลในเรื่องการพัฒนาเพื่อเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติการพยาบาล พบว่า จุดแข็งจุดอ่อนของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีสูงสุดก่อนที่จะสำเร็จการศึกษา โดยมอบหมายให้พยาบาลพี่เลี้ยงประเมินการฝึกปฏิบัติในรายวิชาสุดท้ายก่อนสำเร็จ ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ 2) ด้านเจตคติ 3) ด้านทักษะปฏิบัติการพยาบาล พบว่า คุณลักษณะทางด้านวิชาชีพการพยาบาล มีระดับคะแนนสูงสุด แต่การบริหารจัดการเรื่องเวลา การลำดับความสำคัญ การจัดการกับผู้รับบริการที่มีจำนวนมาก ๆ และความรู้เกี่ยวกับเภสัชวิทยา มีระดับคะแนนที่ต่ำสุด (Rusch, L. et al., 2019) เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ สุกิจ ทองพิลา ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจของพยาบาลวิชาชีพประจำแหล่งฝึกภาคปฏิบัติต่อสมรรถนะของนิสิตพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จำนวน 8 แห่ง ในภาพรวมด้านความสามารถทางวิชาการ/การปฏิบัติงาน และด้านสมรรถนะพื้นฐานคุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ผลการวิจัย พบว่า มีอัตราตอบกลับ ร้อยละ 91 พยาบาลวิชาชีพประจำแหล่งฝึกภาคปฏิบัติมีความพึงพอใจต่อสมรรถนะของนิสิตพยาบาลในภาพรวม คะแนนเฉลี่ย 3.34 คะแนน (จากคะแนนเต็ม 5 คะแนน) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.70 โดยด้านความสามารถทางวิชาการ ด้านปัญหาอุปสรรค พบว่า การขาดการเตรียมพร้อมของนิสิตในการขึ้นฝึกภาคปฏิบัติเป็นปัญหามากที่สุด (สุกิจ ทองพิลา, 2552)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการรับรู้ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 4 ในการฝึกปฏิบัติรายวิชาประสบการณ์วิชาชีพตามความคาดหวังและตามความเป็นจริงของครูพี่เลี้ยงและนักศึกษา มีข้อเสนอแนะคือ ควรจัดกิจกรรมให้ครูพี่เลี้ยงและนักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดเป้าหมาย และออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาดังกล่าวตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ 6 ด้าน ที่สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ และลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสาขาพยาบาลศาสตร์ ส่งผลให้ครูพี่เลี้ยงได้รับทราบข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษาอันจะนำไปสู่การสอนภาคปฏิบัติที่สอดคล้องตามแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านสุขภาวะของสังคมโลก อีกทั้งยังเป็นการทำให้ระดับความคาดหวังและความเป็นจริงไม่แตกต่างกันมากนักและส่งเสริมความมั่นใจในประสิทธิภาพของพยาบาลที่จบใหม่ว่ามีสมรรถนะเพียงพอที่จะปฏิบัติงานในวิชาชีพพยาบาล

เอกสารอ้างอิง

- นุชรี ศิริพันธ์ และคณะ. (2562). ศึกษาสมรรถนะของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยปทุมธานี ในการศึกษารายวิชาการปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่ 2 ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ. เรียกใช้เมื่อ 5 มิถุนายน 2563 จาก <http://61.19.238.50/PTU/images/journal/data/8-2-2019/8.pdf>
- ศิริวรรณ ตันนุกูล และวลัยนารี พรหมลา. (2558). การรับรู้ต่อสมรรถนะพยาบาลวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลมหาลัยเอกชนในจังหวัดปทุมธานี. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2(2), 439-445.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ. (2552). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ. เรียกใช้เมื่อ 5 มิถุนายน 63 จาก <http://www.education.mju.ac.th/fileDownload/51.pdf>
- สุกิจ ทองพิลา. (2552). ความพึงพอใจของพยาบาลวิชาชีพประจำแหล่งฝึกภาคปฏิบัติต่อสมรรถนะของนิสิตพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นพรัตน์วชิระ. วารสารวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ, 3(1), 35-39.
- Andrews, G. J. et al. (2006). Professional roles and communications in clinical placements: A qualitative study of nursing students, perceptions and some models for practice. Int J Nurs Stud, 43(7), 861-874.
- Cederbaum, J. & Klusaritz, H. A. (2009). Clinical instruction : using the strengths-based approachwith nursing students. J Nurs Educ, 48(8), 422-428.

- Gleeson, M. (2008). Preceptorship : facilitating student nurse education in the Republic of Ireland. *Br J Nurs*, 9(6), 376-380.
- Paton, B.I. (2010). The professional practice knowledge of nurse preceptors. *J Nurs Educ*, 49(3), 143-149.
- Rusch, L. et al. (2019). Nurse Preceptor Perceptions of Nursing Student Progress Toward Readiness for Practice. *Nurse Educ*, 44(1), 34-37.

การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม
สังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร*

ENVIRONMENT CONDUCIVE TO LEARNING OF STUDENTS IN
TANGPIRUNDHAM SCHOOL UNDER THAWI WATHANA DISTRICT
OFFICE, BANGKOK METROPOLITAN

ธีรชิต พาสุกรี

Teerachit Pasukree

วิชิต สุโพธิ์

Wichit Supho

สุรินทร์ รอดเมือง

Surin Rodmuang

มานะ ปิยะวันเวช

Mana Piyawanwet

มหาวิทยาลัยปทุมธานี

Pathumthani University, Thailand

E-mail: totobangkoknoi@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม สังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในครั้งนี้เป็น นักเรียนโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม สังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2563 จำนวน 310 คน ใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน ใช้ระดับชั้นเรียนเป็นชั้น แล้วสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 175 คน และ ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความเที่ยงตรงของเนื้อหา และ ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม สถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่, ร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว เครื่องมือที่ใช้วิจัยเป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ตั้งแต่ 0.80 - 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 ผลการวิจัยพบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

* Received September 29, 2021; Revised May 30, 2021; Accepted February 26, 2022

ตั้งพิรุฬห์ธรรม โดยรวมอยู่ในระดับโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านอาคารสถานที่ ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ด้านการให้บริการผู้เรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน ด้านการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความมุ่งหวังของผู้เรียน และนักเรียนที่มีเพศ และระดับชั้นเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม สังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การจัดสภาพแวดล้อม, เอื้อต่อการเรียนรู้, โรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม

Abstract

The objectives of this research were to study and and to compare environment conducive to learning of students in Tangpirundham school under Thawi Watthana district office, Bangkok Metropolitan. This research was quantitative method. The population consisted of 310 students in Tangpirundham school under Thawi Watthana district office, Bangkok Metropolitan in the 2021 academic year. By using Craigsie and Morgan's sample size tables, using grade levels. then easily random a sample of 175 people were obtained and answered the questionnaire. Analyze data with statistical software packages. The statistics used in the research were content validity and questionnaire confidence. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and One-way analysis of variance. IOC was between 0.80-1.00 and the reliability values were 0.85. The research results revealed that compare environment conducive to learning of students in Tangpirundham school as a whole was at much level. When considering each aspect , it found that building aspect , social with friend group aspect, service to leaners aspect , instructional aspect ,activity management for learners aspect, educational management aspect for respond the expectation of leaners aspect and students who different with genders and class levels showed the opinions on environment conducive to learning of students in Tangpirundham school under Thawi Watthana district office, Bangkok Metropolitan, as a whole and each aspect were not difference.

Keywords: environment management, conducive to learning, Tangpirundham school

บทนำ

ในปัจจุบันประเทศทั่วโลกต่างก็ต้องเผชิญกับความท้าทายในการพัฒนาประเทศให้ไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน ด้วยโลกที่ก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 นั้น นำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน ทั้งรูปแบบการดำเนินชีวิต การเรียนรู้ของคนในยุคใหม่ที่มีความแตกต่างไปจากเดิม ดังนั้น การให้ความสำคัญกับการสร้างทุนที่มีอยู่ของประเทศให้มีความเข้มแข็งและมีพลังในการขับเคลื่อนประเทศทั้งในการพัฒนาระยะกลางและระยะยาวจึงเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งการพัฒนาทุนหลักที่สำคัญนั่นก็คือ การพัฒนาคน ให้มีการเตรียมความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 กล่าวได้ว่าสิ่งหนึ่งที่สำคัญในการพัฒนาคนก็คือ การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้เกิดขึ้น จากความสำคัญดังกล่าวสอดคล้องกับแนวทางการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ที่ได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” นอกจากนี้กรอบแผนการศึกษาแห่งชาติยังได้วางเป้าหมายในด้านผู้เรียนไว้ว่า “แผนการศึกษาแห่งชาติมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ในโลกแห่งการเรียนรู้เพื่อให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 นั้น การมุ่งพัฒนาคนเพื่อให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบไปด้วยองค์ประกอบการพัฒนาการศึกษาที่สำคัญ 5 ด้าน (สมศักดิ์ เอี่ยมคงศรี, 2561) ดังนี้ 1) ด้านการบริหารการศึกษา 2) ด้านผู้เรียน 3) ด้านการจัดการเรียนรู้ 4) ด้านการออกแบบสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ 5) ด้านการประเมิน จะเห็นได้ว่าปัจจัยหนึ่งที่จะต้องเข้าใจและในการเตรียมการเพื่อเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 นั่นก็คือความสำคัญของการเตรียมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ต่อผู้เรียนให้มีความเหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิมลมาศ พุรินทร์ ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ไว้ว่าการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีจะช่วยส่งเสริมความสนใจใฝ่รู้ให้แก่ผู้เรียนบรรยากาศสิ่งแวดล้อมในห้องเรียนที่มีบรรยากาศของความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกันจะเป็นแรงจูงใจที่ดีที่จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนรักการอยู่ร่วมกันในชั้นเรียนและช่วยปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและความประพฤติอันดีงามให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนสมัยใหม่ได้ (วิมลมาศ พุรินทร์, 2557)

จากการกล่าวมาในข้างต้น ข้าพเจ้าผู้วิจัย เป็นอาจารย์อยู่ในสถาบันการศึกษามีภูมิลำเนาอยู่ในแขวงทวิวัฒนา และอยู่ใกล้กับโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม ให้ความสำคัญในเรื่องของการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ด้วยเหตุที่โรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม เป็นโรงเรียนมีตั้งอยู่ใน

เขตรอบนอกของกรุงเทพมหานคร ชุมชนที่อยู่โดยรอบของโรงเรียนประกอบด้วย แขวงศาลาธรรมสพน์ แขวงทวีวัฒนา เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร และอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ชุมชนปัจจุบันเป็นชุมชนกึ่งชนบทกึ่งเมือง พื้นที่บางส่วนยังเป็นเขตเกษตรกรรม เพราะประชาชนที่อาศัยอยู่ดั้งเดิมประกอบอาชีพทางการเกษตร เพาะปลูกกล้วยไม้ พืชผัก และทำสวนผลไม้ ปัจจุบันเกษตรกรได้ขายที่ดินของตนเองในบางส่วนทำให้การประกอบอาชีพทางการเกษตรลดลง และมีอัตราการขยายตัวของหมู่บ้านจัดสรร การก่อสร้าง พัฒนาที่ดิน และตัดถนนขึ้นหลายสาย จึงมีการเติบโตของชุมชนเมืองที่รวดเร็วมากแห่งหนึ่ง ชุมชนที่เป็นหมู่บ้านส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพรับราชการ นักธุรกิจ รับจ้าง ความสัมพันธ์ในชุมชนจึงเปลี่ยนไป

จากหลักการและสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม สังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม สังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ใน 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านอาคารสถานที่ ด้านการเรียนการสอน ด้านการให้บริการผู้เรียน ด้านการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความมุ่งหวังของผู้เรียน ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน และด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหาร โรงเรียนสามารถนำการศึกษาที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการจัดการสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม สังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม สังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ และระดับชั้นเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม สังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร รูปแบบการวิจัยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม สังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม สังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดของแอสติน (สฤัญญา คล้ายแพร, 2561) ที่ได้กล่าวถึงการจัดสภาพแวดล้อมด้านการบริหารและการจัดการศึกษา ใน 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านอาคารสถานที่ ด้านการเรียนการสอน ด้านการให้บริการผู้เรียน ด้านการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความมุ่งหวังของผู้เรียน ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน และด้านสังคมกลุ่มเพื่อน

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม สังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 310 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม สังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 175 คน ได้มาโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี และมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970) จากนั้นสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ระดับชั้นเรียนเป็นชั้น (Strata) แล้วสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของนักเรียนโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม สังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย เพศ และระดับชั้นเรียน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม สังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ด้านอาคารสถานที่ ด้านการเรียนการสอน ด้านการให้บริการผู้เรียน ด้านการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความมุ่งหวังของผู้เรียน ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน และด้านสังคมกลุ่มเพื่อน

4. ขอบเขตด้านระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ตั้งแต่เดือน กันยายน - ธันวาคม 2563

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและทดสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้ ศึกษาเอกสารงานวิจัย แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม สังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา

กรุงเทพมหานคร ตามแนวคิดของ สุกัญญา คล้ายแพร เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างและพัฒนาแบบสอบถาม จากนั้นศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) มี 5 ระดับตามแบบของของลิเคิร์ต (Likert) สร้างแบบสอบถามโดยกำหนดประเด็นของคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนิยามปฏิบัติการของตัวแปรในการวิจัย นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน อันได้แก่ ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการจากโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม ผู้อำนวยการโรงเรียนโรงเรียนโรงเรียนวัดรวก ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดฉัตรแก้วจกกลนี และผู้อำนวยการโรงเรียนวัดราชผาติการาม เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence: IOC) กำหนดค่า IOC ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ถือได้ว่าเป็นความเที่ยงตรงตามเนื้อหาได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ .60 - 1.00 และนำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try - Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง 3 โรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 (สุกัญญา คล้ายแพร, 2561)

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ ผู้วิจัยทำหนังสือ ถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปพบกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง จำนวน 175 ฉบับ โดยชี้แจงวัตถุประสงค์และอธิบายวิธีตอบแบบสอบถามเพื่อให้เกิดความเข้าใจและเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง และได้รับแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ จำนวน 175 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ตรวจสอบถูกต้องสมบูรณ์และตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดมาวิเคราะห์ และประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS for Window ในการ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของนักเรียน ได้แก่ เพศ ระดับชั้นเรียน โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) การหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางและแปลผลด้วยการบรรยายและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม สำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) โดยมีค่าเฉลี่ย ตั้งแต่ 1.00 - 5.00 ในการจัดสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด แล้วนำมาเสนอในรูปแบบตารางและ

ประมวลผลด้วยการบรรยาย ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม สำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ ใช้สถิติทดสอบที (T - test for Independent Samples) และระดับชั้นเรียน โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - Way Analysis of Variance: ANOVA)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติที่คุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence: IOC) และความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2542)
2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency: F) ร้อยละ (Percentage: P) (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2548) ค่าเฉลี่ย (Mean: X) (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2544) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2544)
3. สถิติทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ สถิติทดสอบที (T - test of Independent Samples) (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2549) และ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - Way Analysis of Variance : ANOVA) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2546)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม สังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม สังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านโดย เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านอาคารสถานที่ ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ด้านการให้บริการผู้เรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน และด้านการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความมุ่งหวังของผู้เรียน เมื่อพิจารณาในรายละเอียดปรากฏผลดังนี้

1.1 ด้านอาคารสถานที่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ จัดห้องปฏิบัติการให้มีความพร้อมในการเรียน ห้องสมุดมีหนังสือ ตำราเรียน วารสารให้นักเรียนค้นคว้าเพียงพอ และจัดห้องปฏิบัติการให้มีวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือและสื่อที่เอื้อต่อการ

เรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้ายคือ โรงอาหารมีความสะอาด จุดบริการน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สะอาดในโรงเรียนมีอย่างเพียงพอ และถูกสุขลักษณะ

1.2 ด้านการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอน ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ และเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้ายคือ ครูมีความรู้ ความสามารถในการวิชาที่สอน และจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.3 ด้านการให้บริการผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ การบริการด้านจราจรทั้งภายในและบริเวณโดยรอบโรงเรียนมีความสะดวกปลอดภัย โรงเรียนจัดให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเช่น การเยี่ยมบ้าน ประชุมสนทนสัมพันธ์เครือข่ายผู้ปกครอง และโรงเรียนจัดบริการด้านการตรวจโรคและการประกันอุบัติเหตุแก่นักเรียนมีความเหมาะสม ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้ายคือ การจัดระบบรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักเรียนในโรงเรียน

1.4 ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ครูผู้สอนให้ความร่วมมือในการอนุญาตให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักเรียนจัดตั้งขึ้น นักเรียนได้รับประโยชน์และประสบการณ์จากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน และโรงเรียนจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมความรัก ความสามัคคี และเอกลักษณ์ของโรงเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้ายคือ โรงเรียนจัดกิจกรรมที่หลากหลายในแต่ละปีการศึกษา และมีช่วงเวลาการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีความเหมาะสม

1.5 ด้านการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความมุ่งหวังของผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้โรงเรียนสร้างชื่อเสียงโดยเน้นความสามารถทางวิชาการ และกิจกรรมทักษะต่าง ๆ ของนักเรียน โรงเรียนส่งเสริม สนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และโรงเรียนมีการจัดระบบการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักเรียนภายในบริเวณโรงเรียน ส่วนลำดับสุดท้ายคือ โรงเรียนชี้แจงเรื่องกฎ ระเบียบของโรงเรียนให้กับนักเรียน

1.6 ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ นักเรียนรวมกลุ่มกับเพื่อนสรุปเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ในการเตรียมตัวสอบ นักเรียนมีความไว้วางใจในการ

ปรึกษาปัญหาระหว่างเพื่อน และนักเรียนมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นกลุ่ม มีความรักและสามัคคีในหมู่คณะ ส่วนลำดับสุดท้ายคือ นักเรียนมีการให้ความช่วยเหลือระหว่างรุ่นพี่-รุ่นน้อง

2. ผลการเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม สังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร (ตารางเปรียบเทียบ)

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม (n = 175)

การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1. ด้านอาคารสถานที่	ระหว่างกลุ่ม	2	.074	.037	.156	.856
	ภายในกลุ่ม	172	40.737	.237		
	รวม	174	40.811			
2. ด้านการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	2	.890	.445	1.793	.170
	ภายในกลุ่ม	172	42.691	.248		
	รวม	174	43.581			
3. ด้านการให้บริการผู้เรียน	ระหว่างกลุ่ม	2	.352	.176	.811	.446
	ภายในกลุ่ม	172	37.301	.217		
	รวม	174	37.653			
4. ด้านการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความมุ่งหวังของผู้เรียน	ระหว่างกลุ่ม	2	1.055	.528	2.717	.069
	ภายในกลุ่ม	172	33.397	.194		
	รวม	174	34.452			
5. ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน	ระหว่างกลุ่ม	2	1.806	.903	2.363	.097
	ภายในกลุ่ม	172	65.710	.382		
	รวม	174	67.516			
6. ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน	ระหว่างกลุ่ม	2	.263	.132	.534	.587
	ภายในกลุ่ม	172	42.446	.247		
	รวม	174	42.709			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	.518	.259	2.735	.068
	ภายในกลุ่ม	172	16.276	.095		
	รวม	174	16.794			

พบว่านักเรียนที่มีระดับชั้นเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม สังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

การวิจัยการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม สังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านอาคารสถานที่ ด้านสังคม กลุ่มเพื่อน ด้านการให้บริการผู้เรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน และด้านการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความมุ่งหวังของผู้เรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม มี จัดห้องปฏิบัติการให้มีความพร้อมในการเรียน ห้องสมุดมีหนังสือ ตำราเรียน วารสารให้นักเรียนค้นคว้าเพียงพอ และจัดห้องปฏิบัติการให้มีวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือและสื่อที่เอื้อต่อการเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาวดี ทองสำฤทธิ์ ที่ได้ศึกษา เรื่องการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 พบว่า การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก (สุภาวดี ทองสำฤทธิ์, 2561)

การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม สังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านซึ่งผู้วิจัยขอนำมาอภิปรายตามลำดับ ดังนี้

1.1 ด้านอาคารสถานที่ พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม สังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม มีการจัดห้องปฏิบัติการให้มีความพร้อมในการเรียน ห้องสมุดมีหนังสือ ตำราเรียน วารสารให้นักเรียนค้นคว้าเพียงพอ และจัดห้องปฏิบัติการให้มีวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือและสื่อที่เอื้อต่อการเรียน สอดคล้องกับงานวิจัย เด่นชัย วงษ์ช่าง ที่ได้ศึกษา สภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนมาบตาพุดพันพิทยาคารเขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด อำเภอมะนัง จังหวัดระยอง พบว่า สภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนมาบตาพุดพันพิทยาคาร เขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด อำเภอมะนัง จังหวัดระยอง ด้านอาคารสถานที่ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก (เด่นชัย วงษ์ช่าง, 2556)

1.2 ด้านการเรียนการสอน พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม สังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าครูโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอน การกระตุ้นให้ผู้เรียน ศึกษาค้นคว้าทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระและเหมาะสมกับวัยของ

ผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกรียงศักดิ์ บุญขวาง ที่ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนและแนวทางการพัฒนาของนักเรียนวิทยาลัยสารพัดช่างชลบุรีพบว่า สภาพแวดล้อมทางการเรียนด้านการเรียนการสอนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (เกรียงศักดิ์ บุญขวาง, 2556)

1.3 ด้านการให้บริการผู้เรียน พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม สังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม มีการบริการด้านจราจรทั้งภายในและบริเวณโดยรอบโรงเรียนมีความสะดวกปลอดภัย มีการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เช่น การเยี่ยมบ้าน ประชุมสนทนสัมพันธ์เครือข่ายผู้ปกครอง และจัดบริการด้านสุขภาพอนามัยห้องพยาบาลเหมาะสมกับความต้องการของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาภาภรณ์ พายสำโรง ที่ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนพรพวงษ์กุล จังหวัดสระแก้ว พบว่า สภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนพรพวงษ์กุล จังหวัดสระแก้วด้านการให้บริการผู้เรียนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (อาภาภรณ์ พายสำโรง, 2552)

1.4 ด้านการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความมุ่งหวังของผู้เรียน พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม สังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม สร้างชื่อเสียงโดยเน้นความสามารถทางวิชาการ และกิจกรรมทักษะต่าง ๆ ของนักเรียน มีการส่งเสริมสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีการจัดระบบการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักเรียนภายในบริเวณโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทยา วิทยวงศาโรจน์ ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านวังดินสอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 พบว่า สภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียน บ้านวังดินสอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (วิทยา วิทยวงศาโรจน์, 2552)

1.5 ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม สังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าครูผู้สอนที่โรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม มีการให้ความร่วมมือในการอนุญาตให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักเรียนจัดตั้งขึ้น นักเรียนได้รับประโยชน์และประสบการณ์จากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน และมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมความรัก ความสามัคคี และเอกลักษณ์ของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เด่นชัย วงษ์ช่าง ที่ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนนาบตาพุดพันพิทยาคาร เขตนิคมอุตสาหกรรมนาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ผลการศึกษาพบว่า

สภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนมาบตาพุดพันพิทยาคาร เขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด อำเภอมือเมือง จังหวัดระยอง ด้านการจัดการศึกษาเพื่อสนองความมุ่งหวังของผู้เรียนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (เด่นชัย วงษ์ช่าง, 2556)

1.6 ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม สังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม เปิดโอกาสให้นักเรียนรวมกลุ่มกับเพื่อนสรุปเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ในการเตรียมตัวสอบ มีความไว้วางใจในการปรึกษาปัญหาระหว่างเพื่อน และมีส่วนร่วมในการทำงานเป็นกลุ่ม มีความรักและสามัคคีในหมู่คณะ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทวัน มุสิกบุตร ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนของโรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา จังหวัดชลบุรี พบว่า ความพึงพอใจต่อการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนของโรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา จังหวัดชลบุรีด้านกลุ่มเพื่อนโดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก (นันทวัน มุสิกบุตร, 2553)

2. การเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม สังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ และระดับชั้นเรียน ปรากฏผลดังนี้

2.1 จากการเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม สังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกัน ความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในปัจจุบันนักเรียนที่เป็นเพศชายและเพศหญิงมีความเสมอภาคทางการศึกษา มีการได้รับความรู้และข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ โรงเรียนมีการจัดการศึกษา ได้ปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อที่จะพัฒนาระบบการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการจัดการศึกษาที่มุ่งส่งเสริมพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคม และสติปัญญา มีการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้มีบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ซึ่งเป็นบรรยากาศสิ่งแวดล้อมที่ทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจทั้งนักเรียนหญิง และนักเรียนชาย ซึ่งทำให้ไม่เกิดความแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพงษ์ ฤทธิผลอง ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีเพศต่างกัน ต่อการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนสังกัดอำเภอยะลาเมืองราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4 ผลการเปรียบเทียบพบว่า โดยภาพรวมและรายข้อไม่แตกต่างกัน (สมพงษ์ ฤทธิผลอง, 2552)

2.2 จากการเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม สังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับชั้นเรียน พบว่านักเรียนที่มีระดับชั้นเรียนต่างกัน ความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่

เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนมีการจัดสถานที่ต่าง ๆ พอเพียงสำหรับครูและนักเรียน มีวัสดุ ครุภัณฑ์ต่าง ๆ และอุปกรณ์ในโรงเรียนมีความพอเพียงและใช้การได้ดี และมีที่ตั้งของโรงเรียนมีความเหมาะสม การคมนาคมสะดวกและปลอดภัย มีการบริหารงานที่โปร่งใสในทุกขั้นตอน สามารถชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ มีบรรยากาศแห่งการเอื้ออาทรและเป็นมิตรต่อกัน ทุกฝ่าย และมีการจัดโครงสร้างการบริหารและบริหารงานอย่างเป็นระบบโดยมีการปรับตัวอย่ายืดหยุ่นตามสถานการณ์ และมีการประชาสัมพันธ์ความสามารถทางวิชาการของนักเรียนให้บุคคลและหน่วยงานภายนอกรับรู้ ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และครูผู้สอนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิทักษ์ สมาน ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียน ของนักเรียนโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎ์ 2 จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่านักเรียนที่เรียนระดับชั้น ต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน (พิทักษ์ สมาน, 2554)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม สังกัดสำนักงานเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับ และนักเรียนที่มีเพศและระดับชั้นเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อม โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน โดยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ ด้านอาคารสถานที่ บริหารโรงเรียนควรทำให้โรงอาหารมีความสะอาด จุดบริการน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สะอาดในโรงเรียนมีอย่างเพียงพอ และถูกสุขลักษณะ ด้านการเรียนการสอน ควรให้ครูมีความรู้ ความสามารถในวิชาที่สอน และจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการให้บริการผู้เรียน ผู้บริหารโรงเรียนควร มีการจัดระบบรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักเรียนใน ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่หลากหลายในแต่ละปีการศึกษา และมีช่วงเวลาการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีความเหมาะสมและควรมีโอกาสให้นักเรียนเป็นผู้นำในการจัดกิจกรรม ด้านการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความ มุ่งหวังของผู้เรียน ผู้บริหารโรงเรียนควรชี้แจงเรื่องกฎ ระเบียบของโรงเรียนให้กับนักเรียนและควรเน้นการสร้างนักเรียนให้เป็นคนดี เก่งและมีความสุข และอยู่ร่วมกับสังคมได้ และด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนรุ่นพี่-รุ่นน้อง และควรทำให้นักเรียนมีการยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และมีข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ในด้านอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากงานวิจัย และระดับอื่น ๆ เพิ่มเติม และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อ

การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม สังกัดสำนักงาน เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2544). หลักสถิติ. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2546). การใช้ SPSS for Window ในการวิเคราะห์ข้อมูล. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: บริษัทธรรมสาร.
- เกรียงศักดิ์ บุญขาว. (2556). สภาพแวดล้อมทางการเรียนและแนวทางการพัฒนาของนักเรียน วิทยาลัยสารพัดช่างชลบุรี. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชูศรี วงศ์รัตน. (2544). การวิจัยเพื่อการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: ทิพย์ลิเคชั่น.
- _____. (2549). เทคนิคการเขียนเค้าโครงการวิจัย: แนวทางสู่ความสำเร็จ. (พิมพ์ครั้งที่ 1). นนทบุรี: บริษัท ไทเนรมิตกิจ อินเตอร์ โพรเกรสซิฟ จำกัด.
- เด่นชัย วงษ์ช่าง. (2556). สภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนมาบตาพุดพัน พิตยาการ เขตนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นันทวัน มุสิกบุตร. (2553). ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียน ของโรงเรียนสว่างบริบูรณ์วิทยา จังหวัดชลบุรี. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2542). ระเบียบวิธีวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ และสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). บุรีรัมย์: สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.
- พิทักษ์ สมาน. (2554). การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนเบญจมราช รังสฤษฎ์ 2 จังหวัดฉะเชิงเทรา. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิทยา วิทยวงศาโรจน์. (2552). ความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนบ้านวังดินสอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิมลมาศ พูบินทร์. (2557). การพัฒนาแบบวัดสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ในห้องเรียนระดับ ประถมศึกษา. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์.

- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2548). กลยุทธ์การตลาด การบริหารการตลาด และกรณีศึกษา. กรุงเทพมหานคร: วีระฟิล์มและโซเท็กซ์.
- สมพงษ์ ฤทธิผลง. (2552). ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนของโรงเรียนสังกัดอำเภอพญาเม็งราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สมศักดิ์ เอี่ยมคงศรี. (2561). การจัดการห้องเรียนในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: ทริบเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สุกัญญา คล้ายแพร. (2561). การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดละหาร สังกัดเทศบาลเมืองบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- สุภาวดี ทองสำฤทธิ์. (2561). การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- อาภาภรณ์ พายสำโรง. (2552). ศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนพรพงษ์กุล จังหวัดสระแก้ว. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. Educational and psychological measurement, 30(3), 607-610 .

ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน
กับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญศึกษาศรี
ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้*

THE RELATIONSHIP BETWEEN THE ADMINISTRATIONAL
COMPETENCIES OF SCHOOL DIRECTOR AND SCHOOL
EFFECTIVENESS IN SELECTIVE ISLAMIC PRIVATE SCHOOL
IN THREE SOUTHERN BORDER PROVINCE

โซเฟีย คอลิหวงศ์สกุล

Sofia Solehwongsakul

ชาวลิต เกตทิพย์

Chawalit Kerdtip

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

Prince of Songkla University Pattani Campus, Thailand

Email: sofatoryib164@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน 2) ศึกษาระดับสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน 3) ศึกษาประสิทธิผลโรงเรียน และ 4) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนและประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญศึกษาศรีในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญศึกษาศรีในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ใช้อัตราส่วน 1:15 มีจำนวนตัวแปรสังเกตได้ทั้งสิ้น 32 ตัวแปร จึงได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 480 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert's Rating scale) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .956 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจและการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะการบริหารของ

* Received October 5, 2021; Revised September 15, 2021; Accepted March 19, 2022

ผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญศึกษรรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การสื่อสารพลังบวก ผู้นำการเปลี่ยนแปลงในองค์กร ผู้นำตามสถานการณ์ การพัฒนาองค์กร และการประสานสัมพันธ์เพื่อความสำเร็จ 2) ระดับสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญศึกษรรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ระดับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญศึกษรรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 4) สมรรถนะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญศึกษรรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ($r = .362$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: สมรรถนะการบริหาร, ประสิทธิภาพของโรงเรียน, โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญศึกษรร, สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

Abstract

The Objectives of this research article were to: 1) analyze exploratory factors of administrative competencies of school director 2) to study the level of administrative competencies of school director 3) to study the level of school effectiveness and 4) to study the relationship between the administrative competencies of school director and school effectiveness in selective Islamic private school in three southern border provinces. This research was quantitative research. The participants were administrators and teachers under selective Islamic private school in three southern border provinces. The sample size was determined using the ratio of 1:15. There were 32 observable variables leading to the total sample group of 480 teachers. Data in this research was gathered using Linkert-scale questionnaire as a tool. The total reliability value was .956. The data was analyzed using statistical tools including Percentage, Mean, Standard Deviation, Statistical analysis, Exploratory Factor analysis, and Pearson Product Moment Correlation. The research found that 1) there were 5 exploratory factors of administrative competencies of school director under selective Islamic private school in three southern border provinces: positive communication, change agent leader, situational leader, organizational development, and corporation for success 2) the level of administrative competencies of school director of selective Islamic private school in three southern border provinces, overall was significantly high 3) the level school

effectiveness of selective Islamic private school in three southern border provinces, overall was significantly high 4) Regarding administrative competencies of school director and organizational citizenship behavior and school effectiveness selective of Islamic private school in three southern border provinces overall, there was a moderate correlation, which was statistically significant at .01

Keywords: administrative competencies, school effectiveness, selective Islamic private school, three southern border provinces

บทนำ

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการมาตรา 39 กำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาของสถานศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554) ซึ่งการศึกษาจะมีประสิทธิผลเพียงใดขึ้นอยู่กับกระบวนการบริหารจัดการของสถานศึกษานั้น ๆ โดยเป็นหน้าที่หลักของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ และตรงตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ ที่ได้ตั้งเอาไว้ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเป็นผู้รับผิดชอบในประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยใช้กระบวนการบริหารความรู้ ทักษะ และสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารสถานศึกษาไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งในมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภาได้กำหนดมาตรฐานวิชาชีพและสมรรถนะของผู้บริหารไว้ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2558) ได้แก่ สมรรถนะด้านนโยบายและการวางแผนการศึกษา สมรรถนะด้านธุรการ การเงิน พัสดุ และสถานที่ สมรรถนะด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ สมรรถนะด้านหลักและกระบวนการบริหาร สมรรถนะด้านการบริหารการประชาสัมพันธ์และความสัมพันธ์ชุมชน และสมรรถนะด้านคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และสมรรถนะด้านการบริหาร

สมรรถนะการบริหาร เป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมกรรมการบริหารที่มีความสำคัญยิ่งในการบริหารเพราะเป็นเครื่องชี้วัดคุณภาพของการบริหารได้ว่า ผู้บริหารมีความสามารถหรือมีสมรรถภาพในการบริหารมากน้อยเพียงใด การบริหารงานของสถานศึกษาจะเกิดประสิทธิผลหรือไม่ขึ้นอยู่กับสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญ (เต็มศิริ บุญชูช่วย, 2552) หลายปีที่ผ่านมาได้มีนักวิชาการศึกษาหลายท่านได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาไว้หลายด้าน เช่น การบริการที่ดี การสื่อสารและจูงใจ การบริหารงานบุคคล การมีจิตและบริการ การประกันคุณภาพการศึกษา การเป็นผู้นำและสร้างผู้นำ การมีวิสัยทัศน์ การปฏิบัติงานขององค์กร โดยเน้นผลถาวร การทำงานเป็นทีม สอดคล้องกับ คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) ได้กำหนด

หลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิทยฐานะ และเลื่อนวิทยฐานะโดยพิจารณาจากสมรรถนะหลัก 4 สมรรถนะ คือ 1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ 2) การบริการที่ดี 3) การพัฒนาตนเอง 4) การทำงานเป็นทีม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558) ดังนั้นสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารจึงเป็นสิ่งสำคัญที่เกี่ยวข้องกับงานในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนยังเป็นที่วิตกกังวล อย่างไรก็ตามผลสัมฤทธิ์ในระดับสูงของโรงเรียนรัฐบาลที่อยู่ในระดับแนวหน้ามีค่อนข้างจำกัด และเช่นกันกับโรงเรียนเอกชน หากมองอัตราส่วนการก่อตั้งโรงเรียนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้สิบปีย้อนหลังพบว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งในปัจจุบันมีการแข่งขันกันสูงมาก (ชวิน พงษ์ผจญ, 2561) ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนระดับแนวหน้า ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์นี้ว่าโรงเรียนคัดสรร โดยพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O - NET) ที่เพิ่มขึ้น 2 ปีซ้อนหลัง

จากที่กล่าวข้างต้น การทราบถึงสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะสามารถบ่งบอกถึงผลสัมฤทธิ์ของโรงเรียนซึ่งเป็นตัวบ่งชี้หนึ่งของประสิทธิผลของสถานศึกษา ด้วยเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยต้องวิเคราะห์สมรรถนะการบริหารของผู้บริหารที่สอดคล้องกับบริบทของการบริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญคัดสรรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งใช้วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ เพราะการวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติที่ช่วยให้นักวิจัยสร้างองค์ประกอบจากตัวแปรหลายๆตัวแปรโดยรวมกลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเป็นองค์ประกอบเดียวกัน และแต่ละองค์ประกอบคือตัวแปรแฝงอันเป็นคุณลักษณะที่นักวิจัยต้องการศึกษา โดยเครื่องมือนี้สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อันจะส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนและคุณภาพการศึกษาของนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญคัดสรรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญ คัดสรรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
3. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญคัดสรรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนและประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญคัดสรรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงสำรวจมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนและประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญคดีธรรมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้อำนวยการและครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญคดีธรรมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวน 2,264 คน ประกอบด้วยโรงเรียนในจังหวัดยะลา จำนวน 5 โรงเรียน มีจำนวนผู้บริหาร และครู จำนวน 760 คน จังหวัดปัตตานี จำนวน 5 โรงเรียน มีจำนวนผู้บริหาร และครู จำนวน 524 คน และจังหวัดนราธิวาส จำนวน 5 โรงเรียน มีจำนวนผู้บริหาร และครู จำนวน 980 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนเอกชนคดีธรรมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวน 480 คน โดยคัดเลือกจากการจัดอันดับโรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O - NET) เพิ่มขึ้น 2 ปีซ้อนหลัง คือปีการศึกษา 2560 และ 2561 จำนวน 5 ลำดับแรกของแต่ละจังหวัดในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งใช้เกณฑ์การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของตัวแปรที่ศึกษา โดยการกำหนดอัตราส่วน กลุ่มตัวอย่างต่อตัวแปรที่ศึกษา ผู้วิจัยใช้อัตราส่วน 1:15 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 480 คน อยู่ ในช่วง 5- 20 เท่าของตัวแปร ซึ่งสามารถนำไปวิเคราะห์ผลในแต่ละตอนตามวัตถุประสงค์ได้ (Hair, F., Jr., et al, 1998)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและนำตัวแปรที่ได้จากการสังเคราะห์มาสร้างเป็นแบบสอบถาม และขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแก้ไขทั้งด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้ไปปรับปรุงแก้ไข ต่อมานำแบบสอบถามสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนและประสิทธิผลของโรงเรียนที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบ โดยผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 1 และ 2 เป็นผู้มีประสบการณ์ในด้านการบริหารสถานศึกษา เป็นระยะเวลามากกว่า 10 ปี และท่านที่ 3 เป็นผู้มีประสบการณ์ในด้านการวิจัย เป็นระยะเวลามากกว่า 5 ปี เพื่อพิจารณาความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับขอบเขตของงานวิจัย โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าอยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 และนำชุดแบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนและประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญคดีธรรมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญคดีธรรมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .956

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และติดต่อประสานงานกลุ่มตัวอย่างเพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย จัดเตรียมแบบสอบถามสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนและประสิทธิผลของโรงเรียนและบรรจุซองจดหมาย จำนวน 480 ฉบับ และนำส่งจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง โดยรับแบบสอบถามคืนภายใน 2 สัปดาห์ ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 432 ฉบับ คิดเป็นอัตราส่วน 1:12 หรือร้อยละ 90 จากแบบสอบถามทั้งหมด ซึ่งยอมรับได้ ตามเกณฑ์ (Hair, F., Jr., et al, 1998) และสามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เริ่มจากการวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญคัตสรรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ พิจารณาจากค่าความร่วมกันของตัวแปร (Communality : h^2) ไม่ควรน้อยกว่า 0.5 พิจารณาจากค่าวิเคราะห์ สัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเป็นรายคู่พร้อมด้วยวิเคราะห์ค่าเป็นไปได้พื้นฐาน Kaiser - Meyer - Olkin measure of sampling adequacy (KMO) และค่า Bartlett's test of sphericity ได้ค่า .909 แสดงว่าข้อมูลที่น่ามาจะมีความเหมาะสมในการวิเคราะห์องค์ประกอบ สกัดองค์ประกอบเพื่อค้นหาจำนวนองค์ประกอบที่มีความสามารถเพียงพอในการอธิบาย ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่สังเกตได้ โดยเลือกใช้วิธีแกนหลัก (Principal Components Analysis) และกำหนดจำนวนองค์ประกอบโดยเลือกองค์ประกอบที่มีค่าไอแกน (Eigenvalue) มากกว่าหนึ่งและหมุนตัวประกอบ (Factor Rotation) แบบมุมฉาก (Orthogonal) โดยวิธีแวนแม็กซ์ Varimax โดยใช้เกณฑ์คัดเลือกข้อคำถาม (ตัวแปร) ที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปและจำนวนตัวแปร ในแต่ละองค์ประกอบต้องอย่างน้อย 3 ตัวแปรขึ้นไป จึงถือว่าเป็น 1 องค์ประกอบ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2551); (ยุทธ ไกยวรรณ, 2556) ได้ทั้งหมด 5 องค์ประกอบและตั้งชื่อแต่ละองค์ประกอบ ต่อมาศึกษา ระดับสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนและระดับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญคัตสรรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และขั้นตอนสุดท้ายศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนและประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญคัตสรรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยนำข้อมูลจากการศึกษาระดับสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนและข้อมูลจากการศึกษาระดับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญคัตสรรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2554)

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารของผู้อำนวยการโรงเรียนและประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญศึกษาศรีนครราชสีมา มีผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะการบริหารของผู้อำนวยการโรงเรียนสอนศาสนาควบคู่สามัญศึกษาศรีนครราชสีมา มีรายละเอียดการวิเคราะห์องค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 จำนวนองค์ประกอบ ค่าไอเกน ร้อยละของความแปรปรวน ร้อยละของความแปรปรวนสะสมของการวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะการบริหารของผู้อำนวยการโรงเรียนสอนศาสนาควบคู่สามัญศึกษาศรีนครราชสีมา

องค์ประกอบที่	ค่าไอเกน (Eigenvalues)	ร้อยละของความ แปรปรวน	ร้อยละของความ แปรปรวนสะสม
1	9.679	30.248	30.248
2	4.237	13.240	43.488
3	3.910	12.219	55.707
4	2.006	6.269	69.742
5	1.919	5.998	75.740

จากตารางที่ 1 พบว่า เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบ พบว่า ในองค์ประกอบที่ 1 มีค่าไอเกนเท่ากับ 9.679 ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมเท่ากับ 30.248 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .509 ถึง .888 และเรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การสื่อสารพลังบวก”

องค์ประกอบที่ 2 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .582 ถึง .926 มีค่าไอเกนเท่ากับ 4.237 ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมเท่ากับ 43.488 และเรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “ผู้นำการเปลี่ยนแปลงในองค์กร”

องค์ประกอบที่ 3 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .577 ถึง .814 มีค่าไอเกนเท่ากับ 3.910 ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมเท่ากับ 55.707 และเรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “ผู้นำตามสถานการณ์”

องค์ประกอบที่ 4 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .660 ถึง .928 มีค่าไอเกนเท่ากับ 2.006 ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมเท่ากับ 69.742 และเรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การพัฒนาองค์กร”

องค์ประกอบที่ 5 มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .726 ถึง .808 มีค่าไอเกนเท่ากับ 1.919 ค่าร้อยละของความแปรปรวนสะสมเท่ากับ 75.740 และเรียกชื่อองค์ประกอบนี้ว่า “การประสานสัมพันธ์เพื่อความสำเร็จ”

2. ผลการวิเคราะห์ระดับสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญศึกษาศรีในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในภาพรวม และรายด้าน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญศึกษาศรีในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยภาพรวม และรายด้านสมรรถนะ

สมรรถนะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญศึกษาศรีในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับสมรรถนะการบริหาร
1. การสื่อสารพลังบวก	4.36	.619	มาก
2. ผู้นำการเปลี่ยนแปลงในองค์กร	4.72	.448	มากที่สุด
3. ผู้นำตามสถานการณ์	3.59	.549	มาก
4. การพัฒนาองค์กร	4.50	.534	มากที่สุด
5. การประสานสัมพันธ์เพื่อความสำเร็จ	4.30	.640	มาก
รวม	4.30	.558	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่าระดับสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญศึกษาศรีในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = .558) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ยกเว้นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในองค์กร และการพัฒนาองค์กร อยู่ในระดับมากที่สุด โดยผู้นำการเปลี่ยนแปลงในองค์กร ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = .448) มีระดับสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารสูงกว่าข้ออื่น ๆ ในทางตรงกันข้ามภาวะผู้นำตามสถานการณ์ ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = .549) มีระดับสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารต่ำกว่าข้ออื่น ๆ

3. ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญศึกษาศรีในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในภาพรวมและรายด้าน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญศึกษาศรีในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมและรายด้าน

ประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญศึกษาศรีในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับประสิทธิผลของโรงเรียน
1. ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูง	4.56	.310	มากที่สุด
2. ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีเจตนาคิดบวก	4.62	.343	มากที่สุด
3. ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน	4.42	.361	มากที่สุด
4. ความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในโรงเรียน	4.38	.434	มาก
รวม	4.49	.732	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่าระดับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญคัดสรรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = .732) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้น ด้านความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก โดยด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีเจตนาคิดบวก ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = .343) มีระดับประสิทธิผลสูงกว่าด้านอื่นๆ และด้านความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = .434) มีระดับประสิทธิผลต่ำกว่าด้านอื่น ๆ

4. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารของผู้อำนวยการโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญคัดสรรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารของผู้อำนวยการโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญคัดสรรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตัวแปรสมรรถนะการบริหาร ของผู้อำนวยการโรงเรียน	ประสิทธิผลของโรงเรียน					รวม
	เชิงกลยุทธ์และ แผนปฏิบัติการระดับ โรงเรียน	เชิงกลยุทธ์และ แผนปฏิบัติการระดับ เขตพื้นที่การศึกษา	เชิงกลยุทธ์และ แผนปฏิบัติการระดับ จังหวัด	เชิงกลยุทธ์และ แผนปฏิบัติการระดับ ภาคใต้	เชิงกลยุทธ์และ แผนปฏิบัติการระดับ ประเทศ	
1. การสื่อสารพลังบวก	.613**	-.041	.307**	-.011	.323**	
2. ผู้นำการเปลี่ยนแปลงในองค์กร	.094	.053	.435**	-.022	.202**	
3. ผู้นำตามสถานการณ์	.159**	.078	.251**	-.016	.170**	
4. การพัฒนาองค์กร	.071	.072	.295**	.013	.167**	
5. การประสานสัมพันธ์เพื่อ ความสำเร็จ	.193**	.085	.284**	.087	.251**	
รวม	.357**	.087	.501**	.029	.362**	

** P < .01, * P < .05

จากตารางที่ 4 พบว่าสมรรถนะการบริหารของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญคัดสรรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง ($r = .362$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารของผู้อำนวยการโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญคัดสรรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า การสื่อสารพลังบวกมี

ความสัมพันธ์กับความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูง ($r = .613$) อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงที่สุด และผู้นำตามสถานการณ์ มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูง ($r = .159$) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน กับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญคดีสรรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ได้จำนวน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การสื่อสารพลังบวก ผู้นำการเปลี่ยนแปลงในองค์กร ผู้นำตามสถานการณ์ การพัฒนาองค์กร และการประสานสัมพันธ์เพื่อความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุชนรา รัตนศิริประภา ได้วิจัยเรื่องสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าองค์ประกอบ ได้แก่ การสื่อสารและการจูงใจ และการใช้ภาวะผู้นำ (นุชนรา รัตนศิริประภา, 2557) เช่นเดียวกับงานวิจัยของ นริศ มหาพรหมวัน ได้วิจัยเรื่องรูปแบบสมรรถนะผู้นำโรงเรียนเอกชนสู่มาตรฐานสากล พบว่า องค์ประกอบ ได้แก่ การจัดการสถานการณ์ และด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพและความผูกพันระหว่างกัน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ ได้จำนวนองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ 21 ตัวแปร ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญคดีสรรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรให้ความสำคัญต่อสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนเพื่อความสำเร็จขององค์กร โดยอภิปรายแต่ละองค์ประกอบดังนี้ (นริศ มหาพรหมวัน, 2561)

1.1 การสื่อสารพลังบวก เป็นการสื่อสารที่ทำให้บุคลากรมีความมั่นใจ เชื่อมมั่น และสามารถสร้างแรงบันดาลใจในการปฏิบัติงานได้ การสื่อสารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของครู มักเกิดจากผู้อำนวยการโรงเรียน ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้อำนวยการโรงเรียนต้องรู้จักการสื่อสารกับบุคลากรครู ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวนีย์ ภูณะกุง ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานโรงเรียนของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่แตง 1 อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้บริหารควรเลือกใช้การสื่อสารที่เหมาะสมกับงาน บุคคล สถานที่ หรือสถานการณ์ (เสาวนีย์ ภูณะกุง, 2558)

1.2 ผู้นำการเปลี่ยนแปลงในองค์กร เป็นผู้นำที่เข้าใจภาพรวมของสภาวะแวดล้อมต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อองค์กร สามารถเชื่อมโยงกระบวนการและจัดการเพื่อเปลี่ยนแปลงได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เชี่ยวชาญ ภาระวงศ์ ได้ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน สามารถสร้างศรัทธาให้บุคลากรทำงานด้วยความเต็มใจและเสียสละ ผู้ร่วมงานยอมรับในพฤติกรรมการทำงาน กระตุ้นให้ครูมีความจงรักภักดีต่อโรงเรียนและทุ่มเทการทำงานทำให้ได้ผลผลิตสูง (เชี่ยวชาญ ภาระวงศ์, 2555)

1.3 ผู้นำตามสถานการณ์ จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามสถานการณ์ Hersey & Kenneth H. B. กล่าวว่า สถานการณ์ที่ต่างกันย่อมต้องการแบบอย่างผู้นำที่แตกต่างกัน การเป็นผู้นำที่มีประสิทธิผลได้นั้นจำเป็นที่ผู้นำจะต้องปรับแบบภาวะผู้นำของตนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ (Hersey & Kenneth H. B., 1993) สอดคล้องกับงานวิจัยของ โชติกา พรหมเทศ ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 มีความสัมพันธ์กันเชิงบวก (โชติกา พรหมเทศ, 2557)

1.4 การพัฒนาองค์กร เป็นกระบวนการในการเพิ่มประสิทธิผลองค์กรและความผูกพันของสมาชิกผ่านการให้การสอดแทรกที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า ความหมายนี้ก่อให้เกิดประเด็นสำคัญ เช่น การพัฒนาองค์กรทำให้ประสิทธิผลขององค์กรเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับ ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ ได้ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนาองค์กรเป็นความพยายามเปลี่ยนแปลงองค์การอย่างมีแผน มีการวิเคราะห์ปัญหา วางแผนยุทธศาสตร์และใช้ทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย หรือเป็นการพัฒนาระบบโดยส่วนรวมทั้งองค์กร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กร และเป็นกระบวนการในการพัฒนาสมรรถนะขององค์การอย่างมีแผนซึ่งจะต้องกระทำโดยตระหนักถึงภาวะแวดล้อมขององค์การตลอดเวลา โดยกระบวนการเหล่านี้จะต้องเปิดโอกาสให้สมาชิกในองค์การได้ใช้ศักยภาพหรือ สติปัญญาความสามารถอย่างเต็มที่ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2551)

1.5 การประสานสัมพันธ์เพื่อความสำเร็จ เป็นการร่วมมือปฏิบัติงานกันระหว่างผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานโดยมีวัตถุประสงค์ และพันธกิจร่วมกัน สอดคล้องกับ ยงยุทธ เกษสาคร กล่าวว่า การทำงานเป็นทีม หรือการประสานสัมพันธ์ หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่ 2 บุคคล ขึ้นไปมาทำงานร่วมกัน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพและ ผู้ปฏิบัติงานต่างก็เกิดความพึงพอใจในการทำงานนั้น การทำงานร่วมกันช่วยเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรเนื่องจากทำให้วัตถุประสงค์รวมขององค์กรประสบความสำเร็จสูงสุด โดยสมาชิกในทีมมีความพอใจในงานที่กระทำ และมีความพึงพอใจผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน โดยทุกคนในกลุ่มมีความรู้สึกว่าตนเองมีส่วนในการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบและเป็นเจ้าของงานนั้น (ยงยุทธ เกษสาคร, 2561)

2. ผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีสมรรถนะการบริหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่าผู้อำนวยการเปลี่ยนแปลงในองค์กร และการพัฒนาองค์กร อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาข้อคำถาม พบว่า ผู้อำนวยการประพฤติดนเป็นแบบอย่างที่ดี และผู้อำนวยการพยายามพัฒนาตนเองเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในสถานศึกษา มีระดับสมรรถนะการบริหารของผู้อำนวยการ อยู่ในระดับสูงกว่าข้ออื่น ๆ แสดงให้เห็นว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการยอมรับจากบุคลากรในโรงเรียนให้เป็นแบบอย่างในการปฏิบัติงาน รวมถึงแบบอย่างในการประพฤติดน เนื่องจากผู้อำนวยการโรงเรียนปฏิบัติอยู่ในกฎกติกาที่ตนสร้างขึ้นหรือกำหนดขึ้นอย่างเคร่งครัด และพยายามพัฒนาตัวเองเพื่อก่อให้เกิดสิ่งที่ดีงามแก่ และเมื่อพิจารณาอีกข้อคำถาม พบว่า ผู้อำนวยการมีความสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้ทีมงานเกิดความมั่นใจที่จะร่วมแรงร่วมใจปฏิบัติภารกิจให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี มีระดับองค์ประกอบสมรรถนะการบริหารของผู้อำนวยการโรงเรียน อยู่ในระดับต่ำกว่าข้ออื่น ๆ แสดงให้เห็นว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนควรมีการพูดคุยหรือสร้างกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างแรงบันดาลใจในการทำงานให้แก่บุคลากรในโรงเรียน และในส่วนของสมรรถนะการบริหารของผู้อำนวยการโรงเรียนในด้านภาวะผู้นำตามสถานการณ์ มีระดับสมรรถนะการบริหารของผู้อำนวยการโรงเรียน อยู่ในระดับต่ำกว่าข้ออื่น ๆ แสดงให้เห็นว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนยังให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ต่างๆในโรงเรียน และในสังคมไม่มากพอ อาจเนื่องมาจากสถานการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจึงส่งผลให้บุคลากรครูมีความรู้สึกลำบากใจในการทำงานในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงเช่นนี้

3. ระดับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าประสิทธิผลของโรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีเจตนา คิดบวก มีระดับประสิทธิผลสูงกว่าด้านอื่น ๆ เมื่อพิจารณาข้อคำถาม พบว่า นักเรียนยอมรับความคิดและวัฒนธรรมที่แตกต่าง มีระดับประสิทธิผลสูงกว่าข้ออื่น ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สังคมพหุวัฒนธรรมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในมุมมองของนักเรียนนั้น นักเรียนสามารถเรียนรู้เพื่อยอมรับในความแตกต่างและความหลากหลายของกันและกันได้ ถึงแม้ว่าในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญก็ตาม แต่แน่นอนว่าในสังคมที่นักเรียนอาศัยอยู่ไม่ได้มีเพียงแค่คนกลุ่มเดียว และการที่นักเรียนสามารถยอมรับความคิดและวัฒนธรรมที่แตกต่างได้นั้น ส่วนหนึ่งเป็นเพราะการส่งเสริม และการเข้ามาทำความเข้าใจของผู้บริหารและครูในโรงเรียน เช่น การที่โรงเรียนจัดกิจกรรมนักเรียนแลกเปลี่ยนระหว่างโรงเรียน ระดับจังหวัดรวมถึงระหว่างประเทศ เนื่องจากผู้อำนวยการมี

ความสามารถในการสร้างเครือข่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนในโรงเรียน จึงทำให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ความเป็นอยู่ของสังคมต่าง ๆ มากขึ้น

4. ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารของผู้อำนวยการโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญคัตศรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าสมรรถนะการบริหารของผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญคัตศรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กัน ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายสมรรถนะการบริหารของผู้อำนวยการโรงเรียน พบว่า การสื่อสารพลังบวกมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนในระดับสูงกว่าองค์ประกอบอื่น ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการสื่อสารและการตั้งใจในการปฏิบัติงาน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ผู้อำนวยการโรงเรียนควรให้ความสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ งามตา ธาณิวรรณ ที่ได้วิจัย พบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ (ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์) ด้านแรงจูงใจ และด้านการสื่อสารส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ยโสธร แสดงให้เห็นว่าผู้อำนวยการโรงเรียนต้องให้ความสำคัญในเรื่องการสื่อสาร และการสร้างแรงจูงใจแก่บุคลากรในโรงเรียน ซึ่งจะส่งผลให้โรงเรียนมีประสิทธิผลที่ดีด้วยเช่นกัน (งามตา ธาณิวรรณ, 2555)

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบสมรรถนะการบริหารของผู้อำนวยการโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญคัตศรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า การสื่อสารพลังบวกมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูง อยู่ในระดับสูงกว่าข้ออื่น ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สมรรถนะการบริหารของผู้อำนวยการโรงเรียนด้วยวิธีการสื่อสารพลังบวกโดยสื่อสารเพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งผู้อำนวยการโรงเรียนมีความมุ่งมั่นพัฒนาผู้ร่วมงานให้สามารถปฏิบัติงานได้เต็มศักยภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ Satir Model ที่มีความเชื่อพื้นฐานต่อศักยภาพของมนุษย์ที่จะสร้างความเปลี่ยนแปลงด้วยทรัพยากรที่มีอยู่ภายในตนเอง โดยมีกระบวนการในการให้ความช่วยเหลือเป็นการเสนอและสร้างสรรค์ทางเลือกอื่นเพิ่มขึ้น จนกระทั่งบุคคลสามารถเลือกและตัดสินใจใหม่จนเปลี่ยนแปลงความเป็นตัวตนภายในของบุคคลนั้น ๆ (Satir et al., 1991) และยังสามารถทำให้บุคลากรเห็นได้ว่าการลงโทษต่าง ๆ สามารถเป็นแรงเสริมเพื่อพัฒนาตนเองได้อีกด้วย สิ่งนี้จะทำให้บุคลากรครุมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน อันจะส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนให้แก่นักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพรินทร์ ขุนศรี พบว่า เมื่อครูมีแรงจูงใจในการทำงานก็จะสามารถปฏิบัติงาน ต่าง ๆ ได้อย่างเต็มกำลังความสามารถ ทั้งในเรื่องของการจัดการเรียนการสอน หรือการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถให้แก่ผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่น่าพึงพอใจ และในทางตรงกันข้าม (ไพรินทร์ ขุนศรี, 2559) พบว่า ภาวะผู้นำตามสถานการณ์มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทาง

การศึกษาสูง อยู่ในระดับต่ำกว่าข้ออื่น ๆ โดยเฉพาะในข้อผู้อำนวยการสามารถทำให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาทำงานกันเป็นทีมได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ในบางครั้งความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับผู้ปฏิบัติงาน (Leader - member relation) ยังคงต่ำ เนื่องจากผู้อำนวยการอาจใช้อำนาจที่ตามตำแหน่งของผู้นำ (Position power) มากเกินไป มีผลทำให้บุคลากรในโรงเรียนมีความพร้อมในการปฏิบัติงาน (Job Maturity) และความพร้อมทางด้านจิตใจ (Psychology Maturity) ไม่เพียงพอ ทำให้ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนให้แก่นักเรียน โดยผู้บริหารจะต้องใช้ภาวะผู้นำกระจายความรับผิดชอบอย่างเป็นธรรมไปสู่ผู้ใต้บังคับบัญชาที่ในหน่วยงานของตนเอง สอดคล้องกับ ธร สุนทรายุทธ กล่าวว่า ปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จ คือ การมีผู้บริหารที่มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการบริหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของผู้บริหารที่จะสามารถนำพาสถานศึกษาให้มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน สามารถสร้างอำนาจชักนำและมีอิทธิพลได้เหนือกว่าผู้อื่น (ธร สุนทรายุทธ, 2556)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญคดีสรรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถสรุปได้ ดังนี้ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน ได้จำนวน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การสื่อสารพลังบวก ผู้นำการเปลี่ยนแปลงในองค์กร ผู้นำตามสถานการณ์ การพัฒนาองค์กร และการประสานสัมพันธ์เพื่อความสำเร็จ ผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญคดีสรรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีสมรรถนะการบริหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยผู้นำการเปลี่ยนแปลงในองค์กร มีระดับสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารสูงกว่าด้านอื่น ๆ เมื่อพิจารณาข้อคำถาม พบว่า ผู้อำนวยการประพัตติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และผู้อำนวยการพยายามพัฒนาตนเองเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในสถานศึกษา มีระดับสมรรถนะการบริหารของผู้บริหาร อยู่ในระดับสูงกว่าข้ออื่น ๆ ในส่วนของระดับประสิทธิผลของโรงเรียนดโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีเจตนาคิดบวก มีระดับประสิทธิผลสูงกว่าด้านอื่น ๆ ส่วนประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญคดีสรรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า สมรรถนะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กัน ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน พบว่า การสื่อสารพลังบวกมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญคดีสรรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ในระดับสูง

กว่าองค์ประกอบอื่น ๆ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ประกอบด้วย ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารโรงเรียน และโรงเรียน โดยนำเสนอผลการวิจัยต่อผู้บริหารโรงเรียน เพื่อให้เกิดความเข้าใจและการยอมรับ รวมทั้งการเสนอแนะสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนเพิ่มเติมจากในงานวิจัยฉบับนี้ และข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานการศึกษาเอกชน โดยการจัดทำโครงการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนร่วมกันพัฒนากลยุทธ์ทางการบริหารให้แก่ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในส่วนของข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป พบว่าการสื่อสารพลังบวกซึ่งเน้นเรื่องสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียนที่ทำให้บุคลากรมีความมั่นใจ เชื่อมั่น และสามารถสร้างแรงบันดาลใจในการปฏิบัติงานได้ต่อประสิทธิผลของโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงกว่าด้านอื่น ๆ ดังนั้นจึงควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาการสื่อสารพลังบวกที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ศึกษาแนวทางส่งเสริมสมรรถนะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. (ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ชุดที่ 8 โครงการหนึ่งอำเภอ หนึ่งโรงเรียนในฝัน). กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2551). การวิเคราะห์ข้อมูลหลายตัวแปร (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- งามตา ธาณีวรรณ. (2555). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชวิน พงษ์ผจญ. (2561). สภาพปัญหาในการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างสันติสุขของโรงเรียนรัฐบาลใน พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 44(2), 116-157.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2554). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: เทพเนรมิตการพิมพ์.
- เชี่ยวชาญ ภาระวงศ์. (2555). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนมเขต 1. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 4(7), 104-116.

- โชติกา พรหมเทศ. (2557). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำตามสถานการณ์กับประสิทธิผล สถานศึกษาและแนวทางส่งเสริมภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- เต็มศิริ บุญช่วย. (2552). สมรรถนะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อประสิทธิผลการบริหาร จัดการของสถานศึกษาพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธ สุนทรายุทธ. (2556). ทฤษฎีองค์กรและพฤติกรรม. หลักการทฤษฎีการวิจัยและการปฏิบัติทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: เนติกุลการพิมพ์.
- นริศ มหาพรหมวัน. (2561). รูปแบบสมรรถนะผู้นำโรงเรียนเอกชนสู่มาตรฐานสากล. ใน วิทยานิพนธ์ปรัชญา สาขาการพัฒนาศึกษากรรมมนุษย์. วิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- นุชนรา รัตนศิริประภา. (2557). สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากลสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, 7(3), 507-528.
- ไพรินทร์ ขุนศรี. (2559). แรงจูงใจของครูกับคุณภาพผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ยงยุทธ เกษสาคร. (2561). ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม. กรุงเทพมหานคร: เอส แอนด์จี กราฟฟิค.
- ยุทธ ไถยวรรณ. (2556). หลักการทำวิจัยและการทำวิทยานิพนธ์. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2551). กลยุทธ์การตลาดการบริหารการตลาด. กรุงเทพมหานคร: อีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2558). มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา: ระเบียบวาระแห่งชาติ (พ.ศ. 2551-2555). กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- เสาวนีย์ ภูณะภูง. (2558). การสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานโรงเรียนของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาแม่แตง 1 อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. วารสารวิจัยและพัฒนาวลัยลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 10(3), 249-259.

Hair, F., Jr., et al. (1998). *Multivariate Data Analysis* (5th ed.). New Jersey: Prentice-Hall.

Hersey & Kenneth H. B. (1993). *Management of Organizational Behavior: Utilizing Human Resources* (6th ed.), Englewood Cliffs. NJ: Prentice Hall.

ส่วนประสมการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านค้า
ปลีกแบบซูเปอร์มาร์เก็ตของผู้บริโภคในจังหวัดนครสวรรค์*
MARKETING MIX FACTORS INFLUENCING CONSUMERS' DECISION TO
USE SUPERMARKET RE STORES IN NAKHON SAWAN PROVINCE

วิเชียร โสมวิภาค

Wichien Somvipat

สถาพร เกียรติพิริยะ

Sathaporn Keitpiriya

กันหา พฤทธิ์พงศกร

Kanha Pharitpongsakorn

ไชยา ประดิษฐ์ธรรม

Chaiya Praditthum

นารี รัตนไชย

Naree Ratanachai

มหาวิทยาลัยภาคกลาง

The University of Central, Thailand

E-mail: poo8853@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภคที่เลือกใช้บริการร้านค้าแบบซูเปอร์มาร์เก็ตในจังหวัดนครสวรรค์ และ 2) ศึกษาส่วนประสมการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านค้าปลีกแบบซูเปอร์มาร์เก็ตของผู้บริโภคในจังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริโภคที่ใช้บริการร้านค้าปลีกแบบซูเปอร์มาร์เก็ตที่อาศัยในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 400 คน โดยวิธีการสุ่มแบบง่าย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย สถิติที่ใช้วิเคราะห์ คือ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และสถิติการถดถอยเชิงพหุ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 41 - 50 ปี มีสถานะโสด มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และเลือกซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบซูเปอร์มาร์เก็ต ได้แก่ เทสโก้โลตัส บิ๊กซีซูเปอร์เซ็นเตอร์ แมคโคร ตามลำดับ ส่วนประสมทางการตลาดทั้ง 7 ด้าน

* Received October 5, 2021; Revised November 13, 2021; Accepted March 27, 2022

ทุกด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านค้าปลีกแบบซูเปอร์มาร์เก็ตของผู้บริโภคในจังหวัดนครสวรรค์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ประโยชน์ที่ได้รับต่อผู้ประกอบการธุรกิจร้านค้าปลีกแบบซูเปอร์มาร์เก็ตและธุรกิจใกล้เคียง ทราบถึงส่วนประสมการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านค้าปลีกแบบซูเปอร์มาร์เก็ต และแนวโน้มความต้องการในอนาคตของผู้ใช้บริการร้านค้าปลีกแบบซูเปอร์มาร์เก็ต สามารถนำผลงานวิจัยที่ได้เป็นข้อมูลประกอบในการวิเคราะห์การตัดสินใจเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดขององค์การและพัฒนากิจกรรมทางการตลาดของร้านค้าปลีกแบบซูเปอร์มาร์เก็ต เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการร้านค้าปลีกแบบซูเปอร์มาร์เก็ต

คำสำคัญ: การตัดสินใจ, ส่วนประสมการตลาด, ร้านค้าปลีกแบบซูเปอร์มาร์เก็ต

Abstract

The objectives of this research article were to: 1) Study the demographic factors that choose to use supermarket-style stores of consumers in Nakhon Sawan Province. 2) Study the marketing factors affecting the decision to use the supermarket service of consumers in Nakhon Sawan Province. 3) Study the trend of consumers in choosing to use supermarket-style stores in Nakhon Sawan Province. is an exploratory research. to use the research results to develop retail marketing activities The research sample was 400 consumers who use supermarket-style retail stores living in Nakhon Sawan were selected by using simple random sampling method. using questionnaires as a research tool The statistics used for analysis were frequency distribution, percentage, mean and standard deviation. For the hypothesis test results use multiple regression. Test results showed that most consumers are female than male, aged 41-50 years, most of them are single. The average monthly income is less than 15,000 baht. Most of the consumers are employees of private companies. have a bachelor's degree and choose to buy products from supermarkets, Tesco Lotus, Big C Supercenter, Makro, respectively. The researcher expects this article to be useful to supermarket chain operators and nearby businesses. Know the factors affecting the decision to use the service of a supermarket store and the trend of future demands of the users of the supermarket store. The results of the research can be used as information to analyze the decision to guide the development. Marketing strategies of the organization to meet the needs of retail service users.

Keywords: Decision Making, Marketing Mix Factor, Supermarket Store

บทนำ

ธุรกิจค้าปลีกมีมูลค่าการซื้อขายประมาณ 700,000 ล้านบาทต่อปี โดยแบ่งเป็นมูลค่าการซื้อขายผ่านร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม (Traditional Trade) ร้อยละ 60 หรือคิดเป็นมูลค่า 300,000 ล้านบาทต่อปี และ อีกร้อยละ 40 เป็นมูลค่าการซื้อขายผ่านร้านค้าสมัยใหม่ (Modern Trade) คิดเป็นมูลค่าการซื้อขายประมาณ 200,000 ล้านบาทต่อปี โดยร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม (Traditional Trade) ได้แก่ ร้านโชห่วยหรือร้านขายของชำตามแหล่งชุมชนต่าง ๆ มักจะมีระบบการบริหารงานแบบครอบครัว (กมลวรรณ สุขสมัย, 2560) สำหรับร้านค้าปลีกสมัยใหม่ (Modern Trade) ได้แก่ ห้างสรรพสินค้า ซูเปอร์มาร์เก็ต บิ๊กซีซูเปอร์เซ็นเตอร์ เทสโก้ โลตัส และแมคโคร เป็นต้น จะเป็นร้านค้าปลีกที่มีการนำเอาเทคโนโลยีและความรู้ใหม่ ๆ เข้ามาช่วยในการบริหารงานด้านต่าง ๆ เช่น การบริหารสินค้าคงคลัง การบริหารผลิตภัณฑ์ และการบริหารระบบการจัดจำหน่าย เป็นต้น (นรินทร์ ต้นไพบูลย์, 2564) ซูเปอร์มาร์เก็ตเป็นรูปแบบหนึ่งของธุรกิจค้าปลีก มีทั้งแบบที่เป็นร้านค้าแบบดั้งเดิม (Traditional Trade) และร้านค้าปลีกแบบสมัยใหม่ (Modern Trade) สินค้าที่ขายอยู่ในซูเปอร์มาร์เก็ตส่วนใหญ่คือสินค้าอุปโภคบริโภคที่ทางผู้บริโภคจำเป็นต้องซื้อและต้องใช้เป็นประจำทุกวัน ลักษณะของซูเปอร์มาร์เก็ตสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ตามรูปแบบของร้านค้า โดยกลุ่มแรกคือซูเปอร์มาร์เก็ตที่อยู่ตามห้างสรรพสินค้าหรือตั้งอยู่โดดเดี่ยว (Stand - alone Supermarkets) กลุ่มที่สองคือซูเปอร์มาร์เก็ตที่อยู่กับร้านค้าส่วนลด (Discount Store) ได้แก่ เทสโก้ โลตัส และ บิ๊กซีซูเปอร์เซ็นเตอร์ เป็นต้น ซึ่งในร้านค้าส่วนลด (Discount Store) จะประกอบด้วยสินค้าของซูเปอร์มาร์เก็ตประมาณ 75 - 80% และอีก 20 - 25% จะเป็นสินค้าทั่วไป เช่น เครื่องครัว เครื่องใช้ไฟฟ้า และเสื้อผ้าสำเร็จรูป เป็นต้น (รสสุคนธ์ แซ่เฮีย, 2558)

นอกจากนี้ ส่วนประสมทางการตลาด เป็นกลยุทธ์ทางธุรกิจที่จะต้องใช้ในการตัดสินใจทางการตลาดเพื่อตอบสนองความพึงพอใจของตลาดเป้าหมาย เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2552) ซึ่งมีส่วนประกอบดังนี้ 1) ด้านผลิตภัณฑ์ เป็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่นำเสนอแก่ตลาดเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าและต้องสร้างคุณค่าให้เกิดขึ้น ผลิตภัณฑ์ที่เสนอขายให้กับลูกค้า 2) ด้านราคา เป็นต้นทุนทั้งหมดที่ผู้บริโภคต้องจ่ายในการแลกเปลี่ยนกับสินค้าหรือบริการ รวมถึงเวลา 3) ด้านการส่งเสริมการขาย คือการสื่อสารการตลาดที่ต้องแน่ใจว่าตลาดเป้าหมายเข้าใจ และให้คุณค่าแก่สิ่งที่เสนอขาย เป็นการติดต่อสื่อสารข้อมูลระหว่างผู้ขายกับผู้บริโภคเพื่อสร้างทัศนคติและพฤติกรรมการซื้อ 4) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย เป็นกระบวนการทำงานที่จะทำให้สินค้าหรือบริการไปสู่ตลาด เพื่อให้ลูกค้าได้บริโภคสินค้าหรือบริการตามที่ต้องการ

5) ด้านบุคคล คือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ทั้งหมด หมายรวมถึงทั้งลูกค้าบุคลากรที่จำหน่าย และบุคลากรที่ให้บริการหลังการขาย 6) ด้านลักษณะทางกายภาพ เป็นการสร้างสภาพแวดล้อมของสถานที่ขององค์กร การออกแบบตกแต่ง การแบ่งส่วนหรือแผนกของพื้นที่ และลักษณะทางกายภาพอื่น ๆ รวมทั้งอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ใช้ในการบริการ และ 7) ด้านกระบวนการ คือ ขั้นตอนในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์และการให้บริการซึ่งจะต้องรวดเร็ว เป็นที่พอใจและประทับใจในความรู้สึกของผู้บริโภค (ปรัชญา นันทพลวิ, 2562)

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อ โควิด-19 ส่งผลให้รูปแบบการดำเนินชีวิตและพฤติกรรมผู้บริโภคของคนในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งนำพาเทคโนโลยีใหม่ ๆ ล้วนแต่มีส่วนช่วยในการอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวันของผู้คน วิถีชีวิตของผู้คนค่อย ๆ เปลี่ยนจากสังคมชนบทไปสู่ความเป็นสังคมเมืองที่ต้องทำงานแข่งกับเวลา จึงเกิดธุรกิจค้าปลีกแบบซูเปอร์มาร์เก็ตลักษณะแบบออฟไลน์และแบบออนไลน์ ธุรกิจจึงต้องมีการปรับตัวไปพร้อม ๆ กับการความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้มากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการซื้อสินค้าและบริการที่ต้องการความสะดวกในการจับจ่ายซื้อสินค้าเพื่อตอบสนองต่อความต้องการเหล่านั้น การที่ซูเปอร์มาร์เก็ตของชาวไทยและชาวต่างชาติจะดำเนินกิจการได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องขึ้นอยู่กับผู้บริโภคเป็นสำคัญ ซึ่งผู้บริโภคเหล่านั้นจะเป็นผู้กำหนดลักษณะรูปแบบของสินค้าและบริการที่ทางซูเปอร์มาร์เก็ตต่าง ๆ จัดขึ้นว่ามีเหมาะสมหรือสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคมากน้อยเพียงใด ถ้ารูปแบบของสินค้าและบริการตรงกับความต้องการของผู้บริโภคก็จะทำให้ผู้บริโภคเหล่านั้นใช้บริการและซื้อสินค้าจากซูเปอร์มาร์เก็ตนั้น ๆ ต่อไป แต่ถ้ารูปแบบของสินค้าและบริการไม่เป็นที่พอใจของผู้บริโภค ผู้บริโภคก็อาจจะไม่ไปใช้บริการจากร้านค้าปลีกแบบซูเปอร์มาร์เก็ตนั้น ๆ อีก ส่วนผลสมการตลาดที่เฉพาะเจาะจง เมื่อนำไปใช้กับธุรกิจค้าปลีกรูปแบบต่าง ๆ ก็จะต้องมีการปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ อาทิ เช่น ตามปริมาณของอุปสงค์ระยะเวลาที่ทำการเสนอบริการหนึ่ง ๆ ออกไป ดังนั้นกระบวนการสร้างส่วนสมการตลาดก็จะเป็นการปรับเปลี่ยนองค์ประกอบให้เหมาะสมกับสถานการณ์และความจำเป็นของความต้องการของผู้บริโภคที่มีการเปลี่ยนแปลง และเป็นที่แน่นอนว่าองค์ประกอบของส่วนสมการตลาด องค์ประกอบหนึ่ง ๆ ก็จะคงความสำคัญเพียงช่วงเวลาหนึ่ง ๆ เท่านั้น ดังนั้นแนวโน้มการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านค้าปลีกแบบซูเปอร์มาร์เก็ตของผู้บริโภคในจังหวัดนครสวรรค์ จะช่วยผู้บริหารด้านการตลาด ให้สามารถกำหนดส่วนประสมการตลาดที่เหมาะสมกับธุรกิจค้าปลีกแบบซูเปอร์มาร์เก็ต

ดังนั้นผู้ทำการวิจัยจึงสนใจการศึกษาถึง ส่วนประสมการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านค้าปลีกแบบซูเปอร์มาร์เก็ตของผู้บริโภคในจังหวัดนครสวรรค์ โดยผู้ทำการวิจัยหวังว่าผลของการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการร้านค้าปลีกแบบ

ซูเปอร์มาร์เก็ตที่จะนำผลจากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุงสินค้าและบริการให้สอดคล้องและตรงกับความต้องการของผู้บริโภคอย่างแท้จริง อีกทั้งยังต่อยอดการให้บริการของร้านค้าปลีกแบบซูเปอร์มาร์เก็ตได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ผู้ขายสินค้าต่าง ๆ (Suppliers) ยังสามารถนำผลที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนเพื่อจัดหาสินค้าและบริการที่เหมาะสมให้กับร้านค้าปลีกแบบซูเปอร์มาร์เก็ตอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภคที่เลือกใช้บริการร้านค้าแบบซูเปอร์มาร์เก็ตในจังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อศึกษาส่วนประสมการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านค้าแบบซูเปอร์มาร์เก็ตของผู้บริโภคในจังหวัดนครสวรรค์

วิธีดำเนินงานวิจัย

1. **รูปแบบการวิจัย** การวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

2. **ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง** การวิจัยในครั้งนี้ ประชากร คือ ผู้บริโภคที่ใช้บริการร้านค้าปลีกแบบซูเปอร์มาร์เก็ต ในจังหวัดนครสวรรค์ แต่เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อ โควิด-19 จึงทำให้ไม่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลของประชากรทั้งหมด กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริโภคที่ใช้บริการร้านค้าปลีกแบบซูเปอร์มาร์เก็ต ได้แก่ ห้างแมคโคร เทสโก้ โลตัส บิ๊กซีซูเปอร์เซ็นเตอร์ เป็นต้น โดยวิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Sampling) กรณีไม่ทราบจำนวนประชากร โดยมีสมมติฐาน ข้อมูลมีการกระจายตัวแบบปกติ จึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คนโดยใช้สูตรการคำนวณของ (Cochran, W. G., 1954) ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 หรือระดับนัยสำคัญ 0.05

3. **เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย** ได้พัฒนาเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยศึกษาจาก เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม การตรวจสอบความน่าเชื่อถือเครื่องมือโดยการนำแบบสอบถามที่ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านธุรกิจค้าปลีกแบบซูเปอร์มาร์เก็ต จำนวน 3 คน ตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหา แล้วนำไปหาความเที่ยงตรงโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.67 - 1.00 (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ 1.00 นำไปทดลองใช้กับกลุ่มคล้ายกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน และได้หาค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach, L. J., 1990) ของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.892 ถือว่าผ่านเกณฑ์ ซึ่งภายในแบบสอบถาม (Questionnaire) 1 ชุดจะประกอบด้วยส่วนสำคัญ 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 7 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ รายได้ต่อเดือน อาชีพ ระดับการศึกษา และเลือกซื้อสินค้าจากร้านค้าปลีกแบบซูเปอร์มาร์เก็ตใดมากที่สุด เป็นแบบคำถามที่ให้เลือกตอบ (Check list)

ส่วนที่ 2 ส่วนประสมการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านค้าปลีกแบบซูเปอร์มาร์เก็ตของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 7 ด้าน ข้อ 21 ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการ และด้านกายภาพ เป็นแบบคำถามเป็นแบบประเมินค่า (Likert Scale) (Likert, R., 1967)

ส่วนที่ 3 การตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านค้าปลีกแบบซูเปอร์มาร์เก็ตของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 ข้อ ได้แก่ เลือกใช้บริการซื้อสินค้าที่ร้านค้ามากกว่าผ่านระบบออนไลน์ เลือกใช้บริการซูเปอร์มาร์เก็ตเนื่องจากทำให้ได้สินค้าที่ สด ใหม่สะอาด มีมาตรฐาน เลือกใช้บริการซูเปอร์มาร์เก็ตเพราะมีบริการจัดส่งสินค้าฟรี เลือกใช้บริการซูเปอร์มาร์เก็ตเพราะมีการนำเสนอภาพสินค้าที่น่าดูใจ เลือกใช้บริการซูเปอร์มาร์เก็ตเพราะได้รับข้อมูลที่ครบถ้วน เลือกใช้บริการซูเปอร์มาร์เก็ตเนื่องจากมีการนำเสนอข้อมูลสินค้าตามความเป็นจริง เลือกใช้บริการซูเปอร์มาร์เก็ตเนื่องจากความน่าเชื่อถือและความปลอดภัยของร้านค้า เลือกใช้บริการซูเปอร์มาร์เก็ตเนื่องจากทำให้ท่านเพลิดเพลินและสนุกสนานในการเลือกซื้อสินค้า เป็นแบบคำถามเป็นแบบประเมินค่า (Likert, R., 1967)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยจะใช้แบบสอบถามออนไลน์ในการสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อความสะดวกและความเที่ยงตรงของการวิเคราะห์ข้อมูล โดยจะจัดส่งแบบสอบถามทางอีเมลล์แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างจากผู้บริโภคในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 400 คน

5. สมมติฐานการวิจัย ส่วนประสมทางการตลาดทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการ และด้านกายภาพ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านค้าแบบซูเปอร์มาร์เก็ตของผู้บริโภคในจังหวัดนครสวรรค์

6. การวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล

1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ และกำหนดนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

2.1 ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่อสรุปข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในการบรรยายลักษณะของข้อมูล โดยการแสดงผลเป็นการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำเสนอในรูปแบบของตาราง

2.2 สถิติเชิงอนุมาน (Analytical Statistics) เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์และแนวโน้ม ระหว่าง ส่วนประสมทางการตลาดทั้ง 7 ด้าน กับ การตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านค้าปลีกแบบซูเปอร์มาร์เก็ต เพื่อหาแนวโน้มการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านค้าปลีกแบบซูเปอร์มาร์เก็ตของผู้บริโภคในจังหวัดนครสวรรค์ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) นำเสนอในรูปแบบของสมการ ดังนี้

$$\text{สมการ CM} = \beta_0 + \beta \text{ PD} + \beta \text{ PR} + \beta \text{ PL} + \beta \text{ PM} + \beta \text{ PP} + \beta \text{ PS} + \beta \text{ PI} + \Sigma$$

เมื่อ CM แทน การตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านค้าแบบซูเปอร์มาร์เก็ตของผู้บริโภคในจังหวัดนครสวรรค์

PD แทน ส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์

PR แทน ส่วนประสมการตลาดด้านราคา

PL แทน ส่วนประสมการตลาดด้านการจัดจำหน่าย

PM แทน ส่วนประสมการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาด

PP แทน ส่วนประสมการตลาดด้านบุคลากร

PS แทน ส่วนประสมการตลาดด้านกระบวนการบริการ

PI แทน ส่วนประสมการตลาดด้านกายภาพ

ผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนประสมการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านค้าปลีกแบบซูเปอร์มาร์เก็ตของผู้บริโภคในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภคที่เลือกใช้บริการร้านค้าแบบซูเปอร์มาร์เก็ตในจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งเป็นข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
เพศ		
ชาย	231	57.8
หญิง	169	42.2
อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	41	10.2
21 - 30 ปี	96	24.0
31 - 40 ปี	75	18.8
41 - 50 ปี	101	25.2
51 ปีขึ้นไป	87	21.8

ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
สถานภาพ		
โสด	200	50.0
สมรส	176	44.0
หม้าย/หย่าร้าง	24	6.0
รายได้		
ต่ำกว่า 15,000 บาท	157	39.2
15,001 - 25,000 บาท	92	23.0
25,001 - 35,000 บาท	61	15.2
35,001 - 45,000 บาท	39	9.8
45,001 ขึ้นไป	51	12.8
อาชีพ		
นักเรียน / นักศึกษา	87	21.8
รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	108	27.0
พนักงานบริษัทเอกชน	114	28.5
ธุรกิจส่วนตัว	59	14.8
แม่บ้าน / พ่อบ้าน	32	8.0
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	106	26.5
ปริญญาตรี	229	57.2
ปริญญาโท	63	15.8
ปริญญาเอก	2	0.5
เลือกซื้อสินค้าจากร้านค้าซูเปอร์มาร์เก็ตใดมากที่สุด		
เทสโก้ โลตัส	161	40.2
บิ๊กซี ซูเปอร์เซ็นเตอร์	124	31.0
แม่โคร	99	24.8
อื่น ๆ	16	4.0
รวม	400	100

จากตารางที่ 1 เพศของของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 231 คน คิดเป็นร้อยละ 57.8 รองลงมาเพศชายจำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 42.2

จากตารางที่ 1 อายุของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุตั้งแต่ 41 - 50 ปีจำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 25.2 รองลงมาอายุ 21 - 30 ปีจำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24.0 อายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 21.8 อายุ 31 - 40 ปี

จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 18.8 และมีอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 10.2 ตามลำดับ

จากตารางที่ 1 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานะโสดจำนวน 200 คนคิดเป็นร้อยละ 50.0 รองลงมามีสถานะสมรสจำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 44.0 และมีสถานะหม้าย/หย่าร้างจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0 ตามลำดับ

จากตารางที่ 1 รายได้ต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 39.2 รองลงมามีรายได้ระหว่าง 15,001 - 25,000 บาท จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 23.0 มีรายได้ระหว่าง 25,001 - 35,000 บาทจำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 15.2 มีรายได้ระหว่าง 35,001 ขึ้นไป จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 12.8 และมีรายได้ระหว่าง 45,001 - 55,000 บาทจำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 9.8 ตามลำดับ

จากตารางที่ 1 อาชีพของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 28.5 รองลงมาเป็นรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 27.0 นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 21.8 ประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 14.8 และพ่อบ้าน/แม่บ้าน จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8.0 ตามลำดับ

จากตารางที่ 1 ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 229 คน คิดเป็นร้อยละ 57.2 รองลงมา จากตารางที่ 1 อาชีพของกลุ่มตัวอย่าง การศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 26.5 ปริญญาโท จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 15.8 และการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 ตามลำดับ

จากตารางที่ 1 เลือกซื้อสินค้าจากร้านค้าซูเปอร์มาร์เก็ตใดมากที่สุดของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เลือกใช้บริการเทสโก้โลตัส จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 40.2 รองลงมาเลือกใช้บริการบิ๊กซีซูเปอร์เซ็นเตอร์จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 31.0 เลือกใช้บริการแมคโคร จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 24.8 และเลือกใช้บริการร้านค้าอื่น ๆ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 ตามลำดับ

2. ส่วนประสมการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านค้าแบบซูเปอร์มาร์เก็ตของผู้บริโภคในจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งเป็นความสัมพันธ์และมีผลกระทบเชิงบวกระหว่างส่วนประสมการตลาดกับการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านค้าแบบซูเปอร์มาร์เก็ตของผู้บริโภคในจังหวัดนครสวรรค์ ดังนี้

ตารางที่ 2 การทดสอบค่า Tolerance และ Variance Inflation Factor (VIF) ของส่วนประสมการตลาดทั้ง 7 ด้าน ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านค้าแบบซูเปอร์มาร์เก็ตของผู้บริโภคในจังหวัดนครสวรรค์

ตัวแปร	Mean	S.D	Tolerance	VIF
การตัดสินใจเลือกใช้บริการธุรกิจร้านค้าแบบซูเปอร์มาร์เก็ต (CM)	4.1506	.55709	-	-
ส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ (PD)	4.3458	.73944	.483	2.069
ส่วนประสมการตลาดด้านราคา (PR)	4.2783	.74403	.485	2.062
ส่วนประสมการตลาดด้านการจัดจำหน่าย (PL)	4.3483	.70034	.451	2.218
ส่วนประสมการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาด (PM)	4.2117	.59486	.401	2.495
ส่วนประสมการตลาดด้านบุคลากร (PP)	4.1600	.63497	.416	2.404
ส่วนประสมการตลาดด้านกระบวนการบริการ (PS)	4.2575	.56941	.325	3.082
ส่วนประสมการตลาดด้านกายภาพ (PI)	4.1842	.58973	.368	2.721

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าสถิติ Tolerance ของตัวแปรมีค่าไม่ใกล้ 0 และค่าสถิติ VIF ของตัวแปรมีค่าน้อยกว่า 10 ทุกตัว ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ตัวแปรคุณภาพของส่วนประสมการตลาดทั้ง 7 ด้าน ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านค้าแบบซูเปอร์มาร์เก็ตของผู้บริโภคในจังหวัดนครสวรรค์ทุกตัวไม่มีระดับความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เป็นตัวแปรที่อิสระต่อกัน ซึ่งถือว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวมีความสัมพันธ์กันในระดับที่ยอมรับได้ แสดงว่าความสัมพันธ์กันของตัวแปรอิสระไม่ก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity (Black, K., 2006)

ตารางที่ 3 การทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ระหว่างส่วนประสมการตลาดกับการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านค้าแบบซูเปอร์มาร์เก็ตของผู้บริโภคในจังหวัดนครสวรรค์

Pearson Correlation	CM	PD	PR	PL	PM	PP	PS	PI
การตัดสินใจเลือกใช้บริการธุรกิจร้านค้าแบบซูเปอร์มาร์เก็ต (CM)	-	.546*	.535*	.523*	.628*	.649*	.627*	.721*
ส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ (PD)	.546*	-	.621*	.629*	.545*	.499*	.584*	.520*
ส่วนประสมการตลาดด้านราคา (PR)	.535*	.621*	-	.593*	.555*	.561*	.599*	.543*

Pearson Correlation	CM	PD	PR	PL	PM	PP	PS	PI
ส่วนประสมการตลาดด้านการจัดจำหน่าย (PL)	.523*	.629*	.593*	-	.608*	.561*	.596*	.603*
ส่วนประสมการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาด (PM)	.628*	.545*	.555*	.608*	-	.612*	.718*	.670*
ส่วนประสมการตลาดด้านบุคลากร (PP)	.649*	.499*	.561*	.561*	.612*	-	.693*	.697*
ส่วนประสมการตลาดด้านกระบวนการบริการ (PS)	.627*	.584*	.599*	.596*	.718*	.693*	-	.719*
ส่วนประสมการตลาดด้านกายภาพ (PI)	.721*	.520*	.543*	.603*	.670*	.697*	.719*	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่า ส่วนประสมการตลาดทั้ง 7 ด้าน ทุกด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านค้าปลีกแบบซูเปอร์มาร์เก็ตของผู้บริโภคในจังหวัดนครสวรรค์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดยปัจจัยด้านกายภาพ (PI) มีความสัมพันธ์มากที่สุด รองลงมาปัจจัยด้านบุคลากร (PP) ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด (PM) ปัจจัยด้านกระบวนการบริการ (PS) ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ (PD) ปัจจัยด้านราคา (PR) และปัจจัยด้านการจัดจำหน่าย (PL) ตามลำดับ

ตารางที่ 4 การทดสอบสถิติการถดถอยเชิงพหุ ส่วนประสมการตลาดทั้ง 7 ด้าน ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านค้าปลีกแบบซูเปอร์มาร์เก็ตของผู้บริโภคในจังหวัดนครสวรรค์

ส่วนประสมทางการตลาด	การตัดสินใจเลือกใช้บริการธุรกิจร้านค้าปลีกแบบซูเปอร์มาร์เก็ต (CM)	
	สัมประสิทธิ์ถดถอย	Sig
ค่าคงที่ (a)	.583	.000
ส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ (PD)	.152	.001*
ส่วนประสมการตลาดด้านราคา (PR)	.056	.202
ส่วนประสมการตลาดด้านการจัดจำหน่าย (PL)	-.056	.259
ส่วนประสมการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาด (PM)	.148	.002*
ส่วนประสมการตลาดด้านบุคลากร (PP)	.170	.000*

ส่วนประสมทางการตลาด	การตัดสินใจเลือกใช้บริการธุรกิจร้านค้าปลีกแบบซูเปอร์มาร์เก็ต (CM)	
	สัมประสิทธิ์ถดถอย	Sig
ส่วนประสมการตลาดด้านกระบวนการบริการ (PS)	-.002	.966
ส่วนประสมการตลาดด้านกายภาพ (PI)	.381	.000*
Enter : $R = .775$ / $R^2 = .600$ / $SE_{est} = .35526$ / $F = 84.167$		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 พบว่า ส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ (PD) ส่วนประสมการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาด (PM) ส่วนประสมการตลาดด้านบุคลากร (PP) และส่วนประสมการตลาดด้านกายภาพ (PI) มีความสัมพันธ์และมีผลกระทบเชิงบวกต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านค้าปลีกแบบซูเปอร์มาร์เก็ตของผู้บริโภคในจังหวัดนครสวรรค์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถอธิบายถึงอิทธิพลตัวแปรต้นต่อตัวแปรตาม ได้ร้อยละ 77.50 เมื่อวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุด้วยวิธี Enter

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง ส่วนประสมการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านค้าปลีกแบบซูเปอร์มาร์เก็ตของผู้บริโภคในจังหวัดนครสวรรค์ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภคที่เลือกใช้บริการร้านค้าแบบซูเปอร์มาร์เก็ตในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 41 - 50 ปี ส่วนใหญ่มีสถานะโสด มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท ส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และเลือกซื้อสินค้าจากร้านค้าซูเปอร์มาร์เก็ต เทสโก้โลตัส บิ๊กซีซูเปอร์เซ็นเตอร์ และแมคโคร ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑารัตน์ สายโรจน์พันธ์เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการซูเปอร์มาร์เก็ตของผู้บริโภคเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 30 - 39 ปี ส่วนใหญ่มีการศึกษาปริญญาตรี ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 - 30,000 บาท (จุฑารัตน์ สายโรจน์พันธ์, 2558) อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์ภัส วิมลโนธ และพัชรหทัย จารุทวีผลนุกูล เรื่องปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการและรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการห้างสรรพสินค้า เซ็นทรัลพลาซาลาดพร้าวของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร (พิมพ์ภัส วิมลโนธ และพัชรหทัย จารุทวีผลนุกูล, 2563) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 205 คน (ร้อยละ 51.25) อายุ 21 - 30 ปี จำนวน 129 คน (ร้อยละ 32.25) สถานภาพโสด จำนวน 246 คน (ร้อยละ 61.50) มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 222 คน (ร้อยละ

55.50) ประกอบอาชีพพนักงานเอกชน จำนวน 133 คน (ร้อยละ 33.25) และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 - 20,000 บาท จำนวน 103 คน (ร้อยละ 25.75)

2. ส่วนประสมการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านค้าแบบซูเปอร์มาร์เก็ตของผู้บริโภคในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ (PD) ส่วนประสมการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาด (PM) ส่วนประสมการตลาดด้านบุคลากร (PP) และส่วนประสมการตลาดด้านกายภาพ (PI) มีความสัมพันธ์และมีผลกระทบเชิงบวกต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านค้าปลีกแบบซูเปอร์มาร์เก็ตของผู้บริโภคในจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลวรรณ สุขสมัย เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการศูนย์การค้า พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการศูนย์การค้า มีเพียง 2 ปัจจัย คือ ส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ (PD) ส่งผลเชิงบวก เพราะการตัดสินใจใช้บริการศูนย์การค้าของผู้บริโภคจะคำนึงถึง การที่ศูนย์การค้า นั้น ๆ มีชื่อเสียง โดยจะต้องมีร้านค้าที่หลากหลาย ซึ่งร้านค้าเหล่านั้นจะต้องมีสินค้าที่มีความทันสมัย ให้เลือกหลากหลาย ซูเปอร์มาร์เก็ตทำให้ภาพลักษณ์ของศูนย์การค้าดีขึ้น การใช้บริการซูเปอร์มาร์เก็ตในศูนย์การค้าทำให้ผู้บริโภคในเลือกสินค้ามากขึ้น และมีความเชื่อว่าการใช้บริการซูเปอร์มาร์เก็ตในศูนย์การค้าจะได้รับสินค้าที่ดีกว่าการซื้อสินค้าจากสถานที่อื่น และส่วนประสมการตลาดด้านกายภาพ (PI) ส่งผลเชิงบวก เพราะหากศูนย์การค้ามีการออกแบบที่สวยงาม ทันสมัยไม่เกินความจำเป็น ไม่ทำให้เดินยาก มีความสะดวกสบาย ผู้บริโภคต้องเรียนรู้การใช้บริการใหม่ ๆ รวมถึงต้องไม่ส่งผลกระทบต่อราคาสินค้าและบริการที่สูงขึ้น (กมลวรรณ สุขสมัย, 2560) อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉรา มีประสพ เรื่องการเสนอขายผ่านออนไลน์ที่มีผลต่อแนวโน้มการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้าน พี พี ซูเปอร์มาร์เก็ต ในจังหวัดระยอง พบว่า ส่วนประสมการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาด (PM) ส่งผลต่อแนวโน้มการตัดสินใจใช้บริการ ร้าน พี พี ซูเปอร์มาร์เก็ตในจังหวัดระยอง ดังนั้นทางร้านควรคำนึงถึง การให้ข้อมูลเกี่ยวกับโปรโมชั่นเพื่อดึงดูดให้ลูกค้าสนใจจะสั่งซื้อ การเลือกใช้ชนิดภาพที่เหมาะสม / รูปประกอบดึงดูดในสื่อโฆษณา ในสื่อมีข้อความแสดงให้เห็นถึงการจัดกิจกรรมทางการตลาดที่ชัดเจนควรมีคำบรรยายที่สั้นและเข้าใจง่าย มีเนื้อหาหรือข้อความบนสื่อโฆษณาสามารถใช้ประกอบการตัดสินใจซื้อและใช้บริการในอนาคตได้ เช่น ในรูปของเนื้อหาที่เป็นการเชิญชวนซื้อของขวัญในเทศกาลที่ใกล้จะมาถึงนี้ และในส่วนประสมการตลาดด้านบุคลากร (PP) นั้นพนักงานต้องอำนวยความสะดวกทั้งในด้านของเวลา และขั้นตอนการให้บริการไม่ควรมีขั้นตอนที่ซับซ้อน เช่น การสั่งซื้อสินค้าอาจมีการอำนวยความสะดวกโดยการมีพนักงานบริการที่สามารถอธิบายหรือสามารถตอบคำถามได้อย่างดีไว้คอยบริการลูกค้า (อัจฉรา มีประสพ, 2558)

ดังนั้นผู้ประกอบการมีความจำเป็นในการวางแผนทางการตลาดจากการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มผู้บริโภคหรือลูกค้าเป้าหมายอย่างละเอียด เพื่อการเข้าถึงความต้องการและสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคให้มากที่สุด เพื่อการนำไปสู่การตัดสินใจซื้อหรือใช้บริการที่น่าเสนอ หากซูปเปอร์มาร์เก็ตต้องการจูงใจให้ผู้บริโภคมีความถี่ในการซื้อสินค้าและการซื้อซ้ำมากขึ้นทางซูปเปอร์มาร์เก็ต สามารถใช้การเน้นพฤติกรรมของตลาดเป้าหมาย (Focus on Affecting Target Market Behavior) ด้วยยุทธวิธีการทบทวนยอดขาย (Review Sale Objectives) ทบทวนตลาดเป้าหมาย (Review Target Market) ทบทวนปัญหาและโอกาสทางการตลาด (Review of Problem and Opportunities) และการกำหนดเกณฑ์หรือหลักการที่สอดคล้องกัน (Formulate a Relation Ate) ผ่านการจัดการการตลาดที่เกี่ยวข้องกับส่วนประสมการตลาด (คณิงนิจต์ หนูเช็ก และคณะ, 2561)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาสรุปได้ว่า ส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ (PD) ส่วนประสมการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาด (PM) ส่วนประสมการตลาดด้านบุคลากร (PP) และส่วนประสมการตลาดด้านกายภาพ (PI) มีความสัมพันธ์และมีผลกระทบเชิงบวกต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านค้าปลีกแบบซูปเปอร์มาร์เก็ตของผู้บริโภคในจังหวัดนครสวรรค์ ซูปเปอร์มาร์เก็ตทำให้ภาพลักษณ์ของสินค้าดีขึ้น การใช้บริการซูปเปอร์มาร์เก็ตทำให้ขึ้นชอบในสินค้านั้นมากขึ้น และความเชื่อว่าการใช้บริการซูปเปอร์มาร์เก็ตจะได้รับสินค้าที่ดีกว่าการซื้อสินค้าจากสถานที่อื่น เป็นผลมาจากการที่บุคคลยอมรับเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ เกิดจากความรู้สึกและความตระหนัก ซึ่งเป็นพื้นฐานของการรับรู้ในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นจริง และเกิดจากความตั้งใจ (Intention) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของทัศนคติที่นำไปสู่พฤติกรรมการเลือกใช้บริการซูปเปอร์มาร์เก็ต ส่วนประสมการตลาดของร้านค้าปลีกแบบซูปเปอร์มาร์เก็ต เป็นกลยุทธ์ทางธุรกิจที่จะต้องใช้ในการตัดสินใจทางการตลาดเพื่อตอบสนองความพึงพอใจของตลาดเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีส่วนประกอบ 1) ส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ (PD) โดยต้องการจัดประเภทของสินค้าในซูปเปอร์มาร์เก็ต ควรจะให้ความสำคัญต่อคุณภาพของสินค้าแต่ละประเภทเพื่อการรักษาความพึงพอใจและความจงรักภักดีของลูกค้าและการเพิ่มยอดขายโดยการสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ แก่ลูกค้าไว้อย่างชัดเจน เช่น ประโยชน์ที่ได้รับ และการรับรองมาตรฐานคุณภาพสินค้า เป็นต้น 2) ส่วนประสมการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาด (PM) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายที่เกี่ยวข้องกับราคาควรเลือกกิจกรรมที่เหมาะสม เช่น การใช้คูปองส่วนลด หรือคูปองเงินสดจะต้องมีการพิจารณาว่าควรจะใช้กับลูกค้ากลุ่มใด 3) ส่วนประสมการตลาดด้านบุคลากร (PP) การให้ความสำคัญกับการบริการของพนักงานก็เป็นส่วนสำคัญ ในการเพิ่มยอดขายเพื่อการเติบโตของธุรกิจแบบยั่งยืน และ 4) ส่วนประสม

การตลาดด้านกายภาพ (PI) ความสะดวกในการเลือกซื้อสินค้าของลูกค้าภายในซูเปอร์มาร์เก็ต จำเป็นจะต้องจัดเตรียมการอำนวยความสะดวกแก่ลูกค้าด้วยการจัดเตรียมสถานที่ให้สามารถเข้าถึงได้ง่าย มีพื้นที่จอดรถที่เพียงพอและมีช่วงเวลาการเปิดให้บริการยาวนานขึ้น เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการลดต้นทุนการเดินทางให้แก่ลูกค้าจากการอำนวยความสะดวกที่ได้จัดเตรียมไว้ เป็นต้น ธุรกิจเกี่ยวกับซูเปอร์มาร์เก็ตสามารถนำผลการศึกษานี้มาทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจที่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับซูเปอร์มาร์เก็ต นำข้อมูลดังกล่าวไปวางแผนในการกำหนดกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจนและเจาะลึกลงไป โดยพิจารณาในเบื้องต้นจากคนในจังหวัดนครสวรรค์ ที่ตัดสินใจใช้บริการซูเปอร์มาร์เก็ต โดยการนำข้อมูลและลักษณะของกลุ่มเป้าหมายไปทำการตลาด ทำโฆษณา และประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดการขายสินค้าและการบริการที่ง่ายและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น หรือ อาจจะนำไปใช้เพื่อวางแผน พยากรณ์ ความต้องการในอนาคต เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างแท้จริง ผู้บริโภคในจังหวัดนครสวรรค์ให้ความสำคัญมากที่สุดคือ ปัจจัยด้านการจัดจำหน่ายและปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ รวมทั้งการที่ซูเปอร์มาร์เก็ตมีระยะเวลาการ เปิด - ปิด ที่มีความเหมาะสม และมีสินค้าให้เลือกหลากหลายยี่ห้อ ดังนั้นผู้ประกอบการธุรกิจจึงควรให้ความสำคัญกับปัจจัยดังกล่าว เช่น การฝึกอบรมพนักงานให้มีความพร้อมในการให้บริการอย่างรวดเร็ว และมีความน่าเชื่อถือ เพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความพึงพอใจต่อการใช้บริการของลูกค้า อันนำไปสู่การตัดสินใจใช้บริการอย่างต่อเนื่อง ในส่วนของคุณภาพการให้บริการ สิ่งที่ผู้บริโภคในจังหวัดนครสวรรค์ให้ความสำคัญมากที่สุดคือ การที่ซูเปอร์มาร์เก็ตมีความเข้าใจความต้องการที่แตกต่างของลูกค้า และให้บริการอย่างไม่เลือกปฏิบัติ ซึ่งเห็นได้ว่าผู้บริโภคมีความคาดหวังถึงการให้บริการเป็นรายบุคคล ซึ่งจะช่วยให้สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้บริโภคได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องจึงควรจัดทำโปรแกรมที่สามารถจดจำรายละเอียดการใช้จ่ายของลูกค้าแต่ละคนที่มาใช้บริการ เพื่อทราบถึงความต้องการของลูกค้าแต่ละคนได้ เพื่อการนำเสนอสินค้าได้ตรงตามความต้องการของลูกค้า ซึ่งนอกจากทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจแล้ว ยังสามารถทำให้ลูกค้ามีความรู้สึกว่าเป็นคนสำคัญ ได้รับความสนใจและเอาใจใส่ ซึ่งจะส่งผลดีต่อธุรกิจต่อไป นอกจากนี้ธุรกิจซูเปอร์มาร์เก็ตยังสามารถนำงานวิจัยครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดทำการตลาด เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีให้แก่ผู้บริโภค และพัฒนาคุณภาพการให้บริการให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจะนำมาสู่ความพึงพอใจของผู้บริโภคได้ ในส่วนของข้อเสนอแนะ ควรมีการเก็บข้อมูลให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น ควรศึกษาข้อมูลในลักษณะเฉพาะของซูเปอร์มาร์เก็ต หรือควรเพิ่มการเปรียบเทียบระหว่างความคาดหวังและสิ่งที่ได้รับที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการซูเปอร์มาร์เก็ต เพื่อใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการซูเปอร์มาร์เก็ตในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ สุขสมัย. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการศูนย์การค้าพบว่าปัจจัยส่วนประสมทาง การตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการศูนย์การค้า. ใน สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- คณิงนิจต์ หนูเช็ก และคณะ. (2561). การจัดการสินค้าและบริการในธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ ประเภทซูเปอร์มาร์เก็ต. *Journal of Management Sciences Surat thani Rajabhat University*, 5(2), 131-154.
- จุฑารัตน์ สายโรจน์พันธ์. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการซูเปอร์มาร์เก็ตของผู้บริโภคเขตกรุงเทพมหานคร. ใน สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- นรินทร์ ต้นไพบูลย์. (2564). แนวโน้มธุรกิจ/อุตสาหกรรม ปี 2564-66/ธุรกิจร้านค้าปลีกสมัยใหม่. เรียกใช้เมื่อ 10 มิถุนายน 2564 จาก <https://riverplus.com/modern-trade-trends>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาการพิมพ์.
- ปรีชญา นันทปถวี. (2562). อิทธิพลของสื่อสารการตลาดแบบดิจิทัลส่วนประสมทางการตลาด 4P และผู้มีอิทธิพลที่มีต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในกรุงเทพมหานคร. ใน สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- พิมพ์ลภัส วัฒนโนธ และพัชรหทัย จารุทวีผลกุล. (2563). ปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการและรูปแบบการดำเนิน ชีวิตที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลพลาซาลาดพร้าวของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร. *Rangsit Graduate Research Conference: RGRC*, 15(2563), 337-349.
- รสสุคนธ์ แซ่เฮีย. (2558). ปัจจัยพฤติกรรมการใช้บริการโรงแรมคุณภาพการบริการส่วนผสมการตลาดบริการ และคุณค่าตราสินค้าที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าชาวต่างชาติที่ใช้บริการโรงแรมระดับห้าดาวในจังหวัดกรุงเทพมหานคร. ใน สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2552). การบริหารการตลาดยุคใหม่. กรุงเทพมหานคร: เพชรจรัสแสงแห่งโลกธุรกิจ.
- อัจฉรา มีประสพ. (2558). การเสนอขายผ่านออนไลน์ที่มีผลต่อแนวโน้มการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านพี ฟี ซูเปอร์มาร์เก็ตในจังหวัดระยอง. ใน สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

- Black, K. (2006). Business statistics for contemporary decision making. (4th ed.).
USA: John wiley & Sons
- Cochran, W. G. (1954). The combination of estimates from different experiments.
Biometrics, 10(1), 101-129.
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. (5th ed.). New York:
Harper Collins. Publishers.
- Likert, R. (1967). The Method of Constructing and Attitude Scale. In Reading in
Fishbein, M(Ed.), Attitude Theory and Measurement. New York: Wiley &
Son,

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตในปี ค.ศ. 2021*
FACTORS INFLUENCING THE PURCHASING DECISION OF LIFE
INSURANCE IN 2021

สถาพร เกียรติพิริยะ

Sathaporn Kietpiriya

กันหา พงษ์พิงศกร

Kanha Pharitpongskorn

วิเชียร โสมวิภาต

Wichien Somvipat

ไชยา ประดิษฐ์ธรรม

Chaiya Pradittham

ประสิทธิ์ เพยกลีน

Prasit Pheykrin

มหาวิทยาลัยภาคกลาง

The University of Central, Thailand

E-mail: sathapornkeit@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ทำประกันชีวิต 2) ศึกษาปัจจัยที่มีต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตและ 3) เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ทำประกันชีวิตที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตใน ค.ศ. 2021 โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ บุคคลทั่วไปที่เคยซื้อหรือถือกรมธรรม์ประกันชีวิตอย่างน้อย 1 ครั้ง ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย โดยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ยและสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ ค่าสถิติแบบ t - test และ One - Way ANOVA โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปประมวลผล ผลวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ทำประกันชีวิตส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31 - 40 สถานภาพสมรสแล้ว มีอาชีพพนักงาน/ลูกจ้างบริษัทเอกชน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001 - 40,000 บาท มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีการซื้อประกันชีวิตในรูปแบบประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ มีจำนวนกรมธรรม์ประกันชีวิต จำนวน 1 ฉบับ และซื้อประกันชีวิตผ่าน

* Received October 6, 2021; Revised December 20, 2021; Accepted March 21, 2022

ตัวแทน/พนักงานขายประกัน 2) ปัจจัยที่มีต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตด้านผลิตภัณฑ์บริการอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านหลักฐานทางกายภาพ ด้านการกำหนดราคาบริการ ตามลำดับ และ 3) การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ทำประกันชีวิตด้านอายุรายได้รูปแบบประกันชีวิต จำนวนกรมธรรม์ประกันชีวิต บริษัทประกันชีวิต วัตถุประสงค์ในการซื้อประกันชีวิตที่แตกต่างกันส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงควรเน้นพัฒนาผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตให้มีความหลากหลาย

คำสำคัญ:การตัดสินใจเลือกซื้อ,ประกันชีวิต, ผู้ทำประกันชีวิต

Abstract

The objectives of this research article were to: 1) study the personal factors of life insurance insurers. 2) Study the factors affecting the decision to buy life insurance and 3) Comparison of personal factors of life insurers that affect the decision to buy life insurance in 2021, which is a quantitative research, the sample group used in this study are: Individuals who have bought or held a life insurance policy at least 1 time living in Thailand By random sampling of 400 people using a questionnaire as a data collection tool. The data were analyzed using descriptive statistics such as percentage and mean, and inferential statistics such as t - test and One - Way ANOVA statistics, using a ready-made computer program. The results of the research found that 1) the personal factors of life insurance insurers were mostly female. Aged between 31 - 40, marital status Occupation employer / employee of a private company have average monthly income 30,001 - 40,000 baht with a bachelor's degree Life insurance is purchased in the form of accumulating life insurance. There were 1 life insurance policy and purchased life insurance through an insurance agent/salesperson. 2) Factors affecting the decision to purchase life insurance products in terms of service products were at the highest level, followed by physical evidence regarding service pricing, respectively. And 3) Comparison of personal factors of life insurers in terms of age, income, life insurance form, number of insurance policies, life insurance companies, different objectives of life insurance purchases, affecting the overall life insurance purchase decision. Statistically significantly different at the level 0.05 should focus on developing a variety of life insurance products.

Keywords: Purchase Decision, Life Insurance, Insurance Customers

บทนำ

ในการดำรงชีวิตของมนุษย์ทุกคนย่อมมีปัจจัย 4 ในการดำรงชีพ ได้แก่ อาหารที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่มยารักษาโรค ซึ่งมนุษย์ทุกคนย่อมต้องการที่จะมีอาหารที่ดีมีประโยชน์ต่อร่างกายมีที่อยู่ที่ปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สิน มีเครื่องนุ่งห่มที่ให้ความอบอุ่น และยารักษาโรคเพื่อดูแลตนยามเจ็บป่วย ชีวิตทุกคนย่อมต้องอยู่บนความไม่แน่นอนและความเสี่ยงการทำให้ประกันชีวิตนับเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ช่วยลดความเสี่ยงในอนาคต เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดในอนาคตที่ไม่สามารถประมาณการสิ่งที่จะเกิดในอนาคตได้ การทำประกันชีวิตมีประโยชน์หลายด้าน ได้แก่ การคุ้มครองผู้ทำประกันชีวิต ช่วยให้ผู้ทำประกันสามารถบริหารจัดการกับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับชีวิตในอนาคตของผู้ ทำประกันชีวิตหรือครอบครัวให้ดีขึ้น ทำให้สามารถลดภาระค่าใช้จ่ายทางการเงินที่จะเกิดขึ้นหากเกิดการสูญเสียกับผู้ทำประกันภัย การเพิ่มความมั่นคงทางการเงินให้กับผู้ทำประกันชีวิตและครอบครัว เช่น เป็นเงินสำรองให้กับครอบครัวไว้ใช้ อีกทั้ง ยังเป็นเครื่องมือในการวางแผนการออมเงินและเป็นการลงทุนในระยะยาว ตลอดจนเป็นเครื่องมือในการวางแผนภาษีบุคคลธรรมดาได้อีกด้วย (สาลิณี ชัยวัฒนพร และคณะ, 2564)

ในอดีตการทำประกันชีวิตเป็นเรื่องที่ไกลตัวสำหรับผู้บริโภคส่วนใหญ่ เพราะคิดว่าเป็นเรื่องที่ไม่จำเป็น สิ้นเปลืองเงินทอง เพราะจะต้องมีการจ่ายค่าเบี้ยประกัน และยังไม่เห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับรัฐบาลจึงให้ความสำคัญและสนับสนุนธุรกิจประกันชีวิต เห็นได้จากการกำหนดมาตรการและนโยบายส่งเสริมการประกันชีวิตภาครัฐ เช่น การใช้มาตรการภาษี และการขายกรมธรรม์ประกันชีวิตผ่านธนาคารพาณิชย์ เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนรวมทั้ง ภาคธุรกิจเล็งเห็นถึงความสำคัญของการทำประกันชีวิต ทำให้การประกันชีวิตในประเทศไทยมีการพัฒนาและเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันการบริการของสถาบันการเงินต่าง ๆ ที่เป็นการดำเนินกิจการและการบริการอย่างครบวงจร (Universal Bank) เพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับองค์กรของตนเอง สร้างความสามารถในการแข่งขัน ความสามารถในการทำกำไร ทำให้ธนาคารพาณิชย์ไทย บริษัทประกันต่าง ๆ มากมาย ต่างก็พยายามที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการให้มีความหลากหลาย เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าอย่างครบวงจร (นุชนาฏ ศรีนุกูล, 2557)

นอกจากประกันชีวิตที่กล่าวมาข้างต้น ประกันสุขภาพก็เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่บุคคลทั่วไปให้ความสนใจ เนื่องจากความเสี่ยงที่จะสูญเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมากจากการรักษาพยาบาลในกรณีเกิดความเจ็บป่วยสามารถบรรเทาได้จากการซื้อผลิตภัณฑ์ประกันสุขภาพแต่ยังมีคนส่วนมากที่ไม่นิยมทำประกันสุขภาพ อันเกิดจากหลายสาเหตุ เช่น การมี

มุมมองต่อธุรกิจประกันภัยในแง่ลบ โดยเฉพาะเรื่องการประพัตินของตัวแทน/นายหน้าประกันภัยบางกลุ่มที่ไม่มีความโปร่งใส หรือดูแลไม่ทั่วถึง แจ้งข้อมูลไม่ครบ ส่งผลให้คนทั่วไปรู้สึกว่าการประกันภัยไม่น่าเชื่อถืออีกทั้ง ยังมองว่าการชดเชยความเสี่ยงมีเงื่อนไขที่ซับซ้อนและเกรงว่าการประกันภัยไม่ซื่อสัตย์ นอกจากนี้ คิดว่าการทำประกันสุขภาพเป็นสิ่งที่ยังไม่จำเป็นเป็นการนำเงินทิ้งโดยสูญเปล่า ในกลุ่มวัยรุ่นหรือวัยทำงานยังมีความรู้สึกว่าจะตนยังมีสุขภาพที่ดีหรือยังมีรายได้น้อย ค่าใช้จ่ายในลักษณะเดือนชนเดือน รวมไปถึง การที่บางคนคิดว่าการทำประกันแล้วต้องคุ้ม ต้องไม่ขาดทุน ทั้งที่ ในความเป็นจริงแล้วค่าใช้จ่ายในการทำประกันเป็นค่าใช้จ่ายที่เอาไว้ชดเชยความเสี่ยงยังมีอีกหลายปัจจัยที่ส่งผลกระทบไม่แพ้กัน อย่างเช่น การก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society) หรือการเข้ามาของเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่จะทำให้รูปแบบของธุรกิจนั้นแตกต่างไปจากเดิม โดยสิ้นเชิง (Business Disruption) แต่ในปี ค.ศ. 2021 มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ไปทั่วโลก ทำให้ผู้คนตระหนักถึงอันตรายต่อสุขภาพกันมากขึ้น การมีประกันสุขภาพไว้กับตัว จึงถือเป็นเรื่องที่ดีที่ช่วยให้เราสามารถใช้ชีวิตอย่างอุ่นใจได้มากขึ้น ซึ่งผู้บริโภคสามารถที่จะเลือกซื้อกรมธรรม์หลักเป็นประกันชีวิตพร้อมแนบท้ายสัญญาเพิ่มเติม หรือจะซื้อประกันสุขภาพโดยตรงจากบริษัทประกันวินาศภัยได้เช่นกัน ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น บ่งชี้ได้ว่า ทศนคคิผู้บริโภค ระบบเศรษฐกิจสภาพสังคม มีการเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลกระทบต่อรูปแบบธุรกิจประกันชีวิตเป็นอย่างมาก ผู้วิจัยจึงต้องการที่ศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ทำประกันชีวิตที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตในปี ค.ศ. 2021 เพื่อเป็นข้อมูลให้กับธุรกิจประกันชีวิต จึงต้องเรียนรู้และพร้อมปรับตัวอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงนี้ได้

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ทำประกันชีวิตในปี ค.ศ. 2021 ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา รูปแบบประกันชีวิต จำนวนกรมธรรม์ประกันชีวิต ช่องทางการซื้อประกันชีวิต วัตถุประสงค์ในการซื้อประกันชีวิต และบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิต
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตในปี ค.ศ. 2021 ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์บริการ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคคล ด้านกระบวนการในการทำงาน และด้านลักษณะทางกายภาพ
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ทำประกันชีวิตที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตในปี ค.ศ. 2021

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ บุคคลทั่วไปที่เคยซื้อหรือถือกรรมธรรม์ประกันชีวิตอย่างน้อย 1 ครั้ง ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ซึ่งไม่สามารถทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนประชากรที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ซึ่งเคยซื้อกรรมธรรม์ประกันชีวิต รวมถึง การต่ออายุกรรมธรรม์ประกันชีวิต กรณีไม่ทราบจำนวนประชากรโดยมีสมมติฐาน ข้อมูลมีการกระจายตัวแบบปกติ จึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คนโดยใช้สูตรการคำนวณของ (Cochran, W. G., 1954) ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 หรือระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งได้ออกแบบสอบถามตามหลักทฤษฎีและแนวคิดต่าง ๆ รวมถึง งานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม การตรวจสอบความน่าเชื่อถือ เครื่องมือโดยการนำแบบสอบถามที่ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับประกันชีวิตจำนวน 3 คน ตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหา แล้วนำไปหาค่าความเที่ยงตรงโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.67 - 1.00 (บุญชมศรีสะอาด, 2553) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ 1.00 นำไปทดลองใช้กับกลุ่มคล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และได้หาค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach, L. J., 1990) ของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 ถือว่าผ่านเกณฑ์โดยแบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 12 ข้อ ได้แก่ ด้านเพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา รูปแบบประกันชีวิต จำนวนกรรมธรรม์ประกันชีวิต บริษัทประกันชีวิตช่องทางการซื้อประกันชีวิต วัตถุประสงค์ในการซื้อประกันชีวิต และบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตเป็นแบบคำถามที่ให้เลือกตอบ(Check list)

ส่วนที่ 2 การตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตในปี ค.ศ. 2021 จำนวน 22 ข้อ จำแนกรายด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์บริการ ด้านการกำหนดราคาบริการ ด้านการจัดจำหน่าย ด้านการสื่อสารการตลาดบริการ ด้านกระบวนการในการให้บริการ ด้านบุคคล และด้านหลักฐานทางกายภาพเป็นแบบคำถามเป็นแบบประเมินค่า (Likert Scale) (Likert, Rensis, 1967) ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เป็นแบบคำถามปลายเปิด

วิธีการรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยนี้ เก็บข้อมูลจากโดยบุคคลทั่วไปที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ซึ่งเคยซื้อกรรมธรรม์ประกันชีวิต รวมถึง การต่ออายุกรรมธรรม์ประกันชีวิต เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนดจึงทำ

การเก็บข้อมูลจากแหล่งที่มีกลุ่มตัวอย่างหนาแน่น เช่น สถานที่ราชการ ธนาคาร สถานศึกษา สำนักงานตัวแทนประกันชีวิต ห้างสรรพสินค้า สถานที่ท่องเที่ยว บุคคลทั่วไป ด้วยโดยวิธีการส่งแบบสอบถาม ส่งทางอิเล็กทรอนิกส์ ในช่วงเดือนพฤษภาคม 2564

การวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยนำเสนอเป็นตารางแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อใช้อธิบายในส่วนข้อมูลด้านปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อใช้อธิบายการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตในปี ค.ศ. 2021 โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยจากการหาความกว้างของอันตรภาค ดังนี้ คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.51 - 5.00 หมายความว่า มีความสำคัญระดับมากที่สุด 3.51 - 4.50 หมายความว่า มีว่ามีความสำคัญระดับมาก 2.51 - 3.50 หมายความว่า มีความสำคัญระดับปานกลาง 1.51 - 2.50 หมายความว่า มีความสำคัญระดับน้อย และ 1.00 - 1.50 หมายความว่า มีความสำคัญระดับน้อยที่สุด (บุญชมศรีสะอาด, 2553) และ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยใช้สถิติ: T - test, One Way Anova (F - test) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ใช้ในการทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ทำประกันชีวิตที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตในปี ค.ศ. 2021 โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปประมวลผล

ผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ผลจากการวิจัยดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยส่วนบุคคลของคนทำประกันชีวิตซึ่งเป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 66.80 มีอายุระหว่าง 31 - 40 คิดเป็นร้อยละ 47.50 สถานภาพการสมรสส่วนใหญ่สมรสแล้ว คิดเป็นร้อยละ 67.00 มีอาชีพพนักงาน/ลูกจ้างบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 47.00 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001 - 40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 44.00 ส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 50.30 มีการซื้อประกันชีวิตในรูปแบบประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ คิดเป็นร้อยละ 40.30 โดยมีจำนวนกรมธรรม์ประกันชีวิต จำนวน 1 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 63.80 โดยส่วนใหญ่นิยมซื้อประกันชีวิตกับ 4 บริษัท ได้แก่ บริษัท เอไอเอ (AIA) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 23.00 รองลงมา บริษัทกรุงไทย - แอช่า ประกันชีวิต คิดเป็นร้อยละ 22.00 บริษัทไทยประกันชีวิต คิดเป็นร้อยละ 19.30 บริษัทเมืองไทยประกันชีวิต คิดเป็นร้อยละ 17.30 ตามลำดับซื้อประกันชีวิตผ่านตัวแทน/พนักงานขายประกัน คิดเป็นร้อยละ 71.00 โดยมีวัตถุประสงค์ซื้อประกันชีวิตเพื่อการออม มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.00 รองลงมา เป็นเงินทุนสำรองให้ตนเอง

ยามเจ็บป่วย/เกษียณ คิดเป็นร้อยละ 20.30 ลดความเสี่ยง/ป้องกันความเสี่ยง คิดเป็นร้อยละ 13.50 ลดหย่อนภาษี คิดเป็นร้อยละ 10.00 ต้องการผลตอบแทนที่สูงกว่าเงินฝากธนาคาร คิดเป็นร้อยละ 8.80 และอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 1.00 ตามลำดับ บุคคลที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตมากที่สุด ได้แก่ แฟน/ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 40.80 ตนเอง คิดเป็นร้อยละ 37.30ญาติ คิดเป็นร้อยละ 7.50 ตัวแทน/พนักงานขาย คิดเป็นร้อยละ 6.30 และอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 0.30 ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิต ในปี ค.ศ. 2021 แสดงถึงระดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิต ในปี ค.ศ. 2021 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตในปี ค.ศ. 2021 ทั้ง 7 ด้าน

การตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิต ในปี ค.ศ. 2021 ด้านส่วนประสมทางการตลาด (7Ps)	Mean	S.D.	แปลผล
ด้านผลิตภัณฑ์บริการ	4.6045	0.52092	มากที่สุด
ด้านการกำหนดราคาบริการ	4.5106	0.53894	มากที่สุด
ด้านการจัดจำหน่าย	4.2775	0.49346	มากที่สุด
ด้านการสื่อสารการตลาดบริการ	4.1938	0.61870	มาก
ด้านกระบวนการในการให้บริการ	4.1906	0.53488	มาก
ด้านบุคคล	4.3750	0.53890	มากที่สุด
ด้านหลักฐานทางกายภาพ	4.5569	0.53074	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.3906	0.42507	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตในปี ค.ศ. 2021 ทั้ง 7 ด้าน อยู่ในระดับ มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม 4.39 และเมื่อพิจารณาในแต่ละปัจจัยพบว่าด้านผลิตภัณฑ์บริการอยู่ในระดับมากที่สุดรองลงมาได้แก่ด้านหลักฐานทางกายภาพและด้านการกำหนดราคาบริการตามลำดับ

3. การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ทำประกันชีวิตที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตในปี ค.ศ. 2021 แสดงความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตในปี ค.ศ. 2021 ที่แตกต่างกัน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ทำประกันชีวิตที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตในปี ค.ศ. 2021

ค่า F - test (sig.)	ปัจจัยทางผลการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิต ในปี ค.ศ. 2021							
ปัจจัยส่วนบุคคล ของ ผู้ทำประกันชีวิต	ด้าน ผลิตภัณฑ์ บริการ	ด้าน การ กำหนด ราคา บริการ	ด้าน การจัด จำหน่าย	ด้าน การ สื่อสาร การตลาด บริการ	ด้าน กระบวนการ ในการ ให้บริการ	ด้าน บุคคล	ด้าน หลักฐาน ทาง กายภาพ	ภาพรวม
เพศ	0.226	0.423	0.149	0.895	0.106	0.133	0.047*	0.344
อายุ	.000*	.000*	.013*	.000*	0.091	.015*	.000*	.000*
สถานภาพการ สมรส	.003*	.020*	0.686	0.087	.027*	0.4	.012*	0.218
อาชีพ	.020*	0.186	0.933	0.58	0.108	0.961	0.695	0.918
รายได้	.000*	.000*	0.37	.000*	0.091	.000*	.000*	.000*
ระดับการศึกษา	.006*	0.306	0.7	0.478	0.385	0.102	.001*	0.192
รูปแบบประกัน ชีวิต	.000*	.000*	.019*	.001*	.002*	0.066	.000*	.000*
จำนวนกรมธรรม์ ประกันชีวิต	.000*	.005*	0.503	.038*	0.156	.034*	.005*	.046*
บริษัทประกัน ชีวิต	.000*	.000*	.000*	.000*	0.067	.000*	.000*	.000*
ช่องทางการซื้อ ประกันชีวิต	0.314	0.215	0.269	0.416	0.259	0.761	0.103	0.237
ตามวัตถุประสงค์ ในการซื้อประกัน ชีวิต	.000*	.000*	.049*	.000*	.000*	.001*	.000*	.000*
บุคคลที่มีอิทธิพล ต่อการตัดสินใจ ซื้อประกันชีวิต	.002*	.046*	0.486	0.096	0.208	0.185	.004*	0.059

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตในปี ค.ศ. 2021 ในภาพรวม พบว่า

เมื่อจำแนกตามเพศ เพศที่ต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อจำแนกตามอายุ อายุที่ต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อจำแนกตามสถานภาพการสมรส สถานภาพการสมรสที่ต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อจำแนกตามอาชีพ อาชีพที่ต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อจำแนกตามรายได้ รายได้ที่ต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา ระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อจำแนกตามรูปแบบประกันชีวิต รูปแบบประกันชีวิตที่ต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อจำแนกตามจำนวนกรมธรรม์ประกันชีวิต จำนวนกรมธรรม์ประกันชีวิตที่ต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อจำแนกตามบริษัทประกันชีวิต บริษัทประกันชีวิตที่ต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อจำแนกตามช่องทางการซื้อประกันชีวิต ช่องทางการซื้อประกันชีวิตที่ต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อจำแนกตามวัตถุประสงค์ในการซื้อประกันชีวิต วัตถุประสงค์ในการซื้อประกันชีวิตที่ต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อจำแนกตามบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิต บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตที่ต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ 1) ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ทำประกันชีวิตในปี ค.ศ. 2021 บุคคลของผู้ทำประกันชีวิตในปี ค.ศ. 2021 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31 - 40 สถานภาพสมรสแล้ว มีอาชีพพนักงาน/ลูกจ้างบริษัทเอกชน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001 - 40,000 บาท มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีการซื้อประกันชีวิตในรูปแบบประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ มีจำนวนกรมธรรม์ประกันชีวิต จำนวน 1 ฉบับ ซื้อประกันชีวิตผ่านตัวแทน/พนักงานขายประกัน มีวัตถุประสงค์ซื้อประกันชีวิตเพื่อการออม บุคคลที่มีอิทธิพล

ในการตัดสินใจซื้อประกันชีวิต ได้แก่ แฟน/ครอบครัวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประดิษฐ์เพชร แซ่ตั้ง ศึกษา เรื่อง การวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า พฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ เพื่อเก็บออมเงิน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีการถือกรมธรรม์ ณ ปัจจุบัน จำนวน 1 กรมธรรม์และสำหรับการซื้อกรมธรรม์ ส่วนใหญ่จะซื้อผ่านตัวแทนจำหน่ายของบริษัทประกันชีวิต 2) ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตในปี ค.ศ. 2021 ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคคลด้านกระบวนการในการทำงาน และด้านลักษณะทางกายภาพปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตในปี ค.ศ. 2021 ในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด และเมื่อจำแนกรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านหลักฐานทางกายภาพ และด้านการกำหนดราคาบริการ (ประดิษฐ์เพชร แซ่ตั้ง, 2558) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญฐิยา ภัทรกิจจานุรักษ์ ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อประกันชีวิตของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อประกันชีวิตของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 4 ปัจจัย เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคลและกระบวนการ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์และราคา ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่ายและการส่งเสริมการตลาด และปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ และ 3) เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ทำประกันชีวิตที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตในปี ค.ศ. 2021 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ทำประกันชีวิตด้านอายุรายได้รูปแบบประกันชีวิตจำนวนกรมธรรม์ประกันชีวิตบริษัทประกันชีวิตวัตถุประสงค์ในการซื้อประกันชีวิตที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตในปี ค.ศ. 2021 แตกต่างกัน ส่วนของปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ทำประกันชีวิตด้าน เพศ สถานภาพการสมรส อาชีพ ระดับการศึกษา ช่องทางการซื้อประกันชีวิต และบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตในปี ค.ศ. 2021 ไม่แตกต่างกัน (ญฐิยา ภัทรกิจจานุรักษ์, 2560) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญฐิยา ภัทรกิจจานุรักษ์ ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อประกันชีวิตของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า รายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีผลต่อการเลือกซื้อประกันชีวิตของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามเพศ อาชีพ ที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อการเลือกซื้อประกันชีวิตของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่แตกต่างกัน (ญฐิยา ภัทรกิจจานุรักษ์, 2560) อีกทั้ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วุฒิสักดิ์ สุขเจริญและคณะ เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา พบว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ที่มีเพศ ระดับ

การศึกษา อาชีพ ต่างกัน มีการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิต ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน (วุฒิสักกิติ สุขเจริญ และคณะ, 2562)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยสรุปได้ว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตในปี ค.ศ. 2021 ที่มีความสำคัญมากที่สุดได้แก่ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ เนื่องจากผู้ทำประกันชีวิตจะพิจารณาตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตจากรูปแบบของกรมธรรม์ที่ตรงตามความต้องการอัตราผลตอบแทนของกรมธรรม์อยู่ในเกณฑ์ที่น่าสนใจสูงกว่าเงินฝากออมทรัพย์ระยะเวลาในการส่งเบี้ยประกันสั้นและได้รับเงินสะสมคืนตามกำหนดระยะเวลาในกรมธรรม์มีสัญญาเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ เช่น ค่าคุ้มครองกรณีทุพพลภาพ การเสียชีวิตจากอุบัติเหตุ ค่าคุ้มครองโรคร้ายโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นต้น และเบี้ยประกันชีวิตสามารถนำไปลดหย่อนภาษีได้ เป็นหลัก ดังนั้นบริษัทประกันชีวิตและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกันชีวิต จึงควรตระหนักเสมอว่า ผู้จะทำประกันชีวิตย่อมพิจารณาปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์เป็นอันดับแรก ซึ่งทำให้เห็นว่าถ้าองค์กรธุรกิจต้องนำเสนอทั้งความน่าเชื่อถือ ความหลากหลายของรูปแบบกรมธรรม์ความคุ้มครองให้มากขึ้น อีกทั้ง ความแตกต่างด้านอายุ รายได้ รูปแบบประกันชีวิต จำนวนกรมธรรม์ประกันชีวิต บริษัทประกันชีวิต วัตถุประสงค์ในการซื้อประกันชีวิต ผู้ทำประกันส่งผลต่อการตัดสินใจทำประกันชีวิต แสดงให้เห็นว่า ผู้ทำประกันมีความหลากหลายลักษณะมากขึ้น ดังนั้น บริษัทประกันชีวิตควรจะต้องมีการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติม รายละเอียดของผลิตภัณฑ์และการให้บริการ (7Ps) ให้ตรงกับความต้องการของลูกค้าในการพิจารณาตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิต โดยเฉพาะในส่วนของผู้ให้บริการควรเน้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ประกันชีวิตให้มีความหลากหลาย ควรคิดสร้างสรรค์รูปแบบการทำประกันให้หลากหลายตามกลุ่มอายุ อาชีพและรายได้ อย่างเช่นการแบ่งเป็นกลุ่มเพิ่งเริ่มทำงาน กลุ่มทำงานที่มั่นคง ซึ่งทำให้การกำหนดและการวางแผนนโยบายการทำประกันชีวิตมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และหลักฐานทางกายภาพควรมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่รองรับให้ลูกค้าเข้ามาใช้บริการอย่างครบถ้วน สร้างความประทับใจเมื่อมารับบริการ ผู้จะทำประกันชีวิตย่อมต้องการความเชื่อมั่นในองค์กร ในส่วนข้อเสนอแนะในการวิจัย 1) ศึกษาปัญหาและข้อจำกัดในปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อประกันชีวิตในปี ค.ศ. 2021 ในประเทศไทยแบ่งตามภูมิภาค 2) ศึกษารูปแบบการทำประกันชีวิตด้วยวิธีการวิเคราะห์แบบจัดกลุ่ม (Cluster Analysis) และ 3) ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างประสบการณ์ทำประกันชีวิต แรงจูงใจและบุคลิกภาพของผู้ขายประกัน ที่ส่งผลต่อความคาดหวังและผลที่ได้รับในการตัดสินใจซื้อประกันชีวิต เพื่อใช้เป็นแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐยา ภัทรกิจจานุรักษ์. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อประกันชีวิตของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. เรียกใช้เมื่อ 19 มิถุนายน 2564 จาก http://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2017/TU_2017_5902030443_7994_6521.pdf
- นุชนาฏ ศรีนุกูล. (2557). พฤติกรรมและปัจจัยทางการตลาดในการซื้อประกันชีวิตคนไทย อีซีแคช (10EC) ของลูกค้าธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขาขอนแก่น จังหวัดนครราชสีมา. ใน สารนิพนธ์บริหารมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- บุญชมศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: สุริยวิทยาสาน.
- ประดิษฐ์เพชร แซ่ตั้ง. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. เรียกใช้เมื่อ 19 มิถุนายน 2564 จาก http://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2015/TU_2015_5702031740_2854_1822.pdf
- วุฒิศักดิ สุขเจริญ และคณะ. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา. The Journal of Sirindhornparithat, 20(2), 155-165.
- สาลินี ชัยวัฒน์พร และคณะ. (2564). การตัดสินใจเลือกลงทุนการออมของ บริษัทประกันชีวิตในกลุ่มคนทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร. EAU Heritage Journal Social Science and Humanities, 10(3), 187-197.
- Cochran, W. G. (1954). The combination of estimates from different experiments. Biometrics, 10(1), 101-129.
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. (5th ed.). New York: Harper Collins. Publishers.
- Likert, Rensis. (1967). The Method of Constructing and Attitude Scale. In Reading in Fishbein, M(Ed.), Attitude Theory and Measurement (pp. 90-95). New York: Wiley & Son.

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2*

DESIRABLE CHARACTERISTICS OF EDUCATIONAL INSTITUTION ADMINISTRATORS IN LAMLUKKA DISTRICT SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF PATHUMTHANI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE OFFICE 2

นงลักษณ์ งามขำ

Nongluck Ngamkham

กัลยารัตน์ นียมสินธุ์

Kanyarat Niyomsin

อัษฎานิชฐ์ โคตรชัย

Ausadanit Khodchai

มหาวิทยาลัยปทุมธานี

Pathumthani University, Thailand

E-mail: thanaploysiri@ptu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา ใน 4 ด้านคือ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์และด้านคุณธรรมและจริยธรรม 2) เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา จำแนกตาม ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ครูในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 รวม 12 โรงเรียน จำนวน 140 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ครูในโรงเรียนอำเภอลำลูกกาจำนวน 103 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซีและมอร์แกน ด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้นและสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80 - 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ผล

* Received October 7, 2021; Revised October 20, 2021; Accepted February 24, 2022

การศึกษา พบว่า 1) คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = .17) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ($\bar{X} = 4.90$ S.D. = .28) ด้านมนุษยสัมพันธ์ ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = .15) ด้านวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.79$, S.D. = .24) และด้านบุคลิกภาพ ($\bar{X} = 4.6$, S.D.=.26) ตามลำดับ และ 2) ครูที่มีระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา โดยรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: คุณลักษณะ, ที่พึงประสงค์, ผู้บริหาร, สถานศึกษา

Abstract

The Objectives of this research article were to 1) study desirable characteristics of educational institution administrators in Lamlukka district schools in 4 aspects that vision aspect, personality aspect , human relationship aspect and virtue and moral aspect and 2) to compare desirable characteristics of educational institution administrators in Lamlukka district schools classified by educational backgrounds and work experienced. The research methodology was a quantitative method. The population consisted of 140 teachers in, 12 Lamlukka district schools under the jurisdiction of Pathumthani primary educational service office 2. The sample size was determined by Krejcie & Morgan. The samples were 132 persons selected by stratified and simple samplings. The instruments used in this research was the questionnaire with the consistency was between 0.80-1.00 and the reliability of .98. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and One-way ANOVA. The research results found as follows. 1) desirable characteristics of educational institution administrators in Lamlukka district schools under the jurisdiction of Pathumthani primary educational service office 2 as a whole was at the highest level ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = .17) in descending order of mean: morality and ethics aspect ($\bar{X} = 4.90$, S.D. = .28) , human relations aspect ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = .15), vision aspect ($\bar{X} = 4.79$, S.D. = .24), and personality aspect ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = .26) respectively. 2) Teachers with different education levels and work experiences showed no difference on desirable characteristics of educational institution administrators in Lamlukka district schools.

Keywords: characteristics, desirable, administrators, educational institution

บทนำ

ประเทศไทย มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง วัฒนธรรม เทคโนโลยี ตลอดจนทางด้านการศึกษา กล่าวคือมีการปฏิรูปการศึกษาซึ่งถือว่าเป็นการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงทางการศึกษาไปสู่สิ่งที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ได้คนไทยที่มีคุณภาพ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นทั้งคนดีเก่ง มีความสุข การพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพต้องอาศัยการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี คุณภาพ ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมด้วยระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ต้องใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ ให้เต็ม ศักยภาพ ประหยัด คุ่มค่า ลดขั้นตอนการบริหาร มีบุคลากรมืออาชีพ บริหาร งบประมาณด้วยความโปร่งใสและใช้ เทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อให้กระทรวงศึกษาธิการมีระบบ บริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพจึงได้ปฏิรูปโครงสร้างและระบบบริหารส่วนกลาง โดยยุบรวม กรมวิชาการ กรมสามัญศึกษาและ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการยุบสำนักงานการประถมศึกษา ชาติ จังหวัด สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอและสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ โดยแบ่งส่วนราชการใหม่เป็นการบริหารราชการ ส่วนกลางและการบริหารราชการเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548) การจัดการศึกษาให้เกิดคุณภาพนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ ความสามารถ เพราะ ความสำเร็จของงานทุกด้านขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้นำ แห่งการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการทาง การบริหาร ฉะนั้นความสามารถของผู้บริหาร โรงเรียนในยุคปัจจุบัน จะต้องเป็นผู้นำและปรับตัวให้ทันต่อการ เปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นอย่าง มีอาชีพ ตลอดจนมุ่งทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมความสำเร็จของโรงเรียนซึ่งเป็นองค์กร ขึ้นอยู่ กับปัจจัยด้านบุคคลเป็นหลัก หากผู้บริหารโรงเรียนมีคุณลักษณะผู้นำที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสม แล้วโอกาสที่จะ ประสบความสำเร็จก็สูงขึ้น ผู้บริหารโรงเรียนจึงเปรียบเสมือนหัวใจของ สถานศึกษา (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, 2551) ดังนั้นการที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะ ประสบ ความสำเร็จหรือล้มเหลวในการบริหารการศึกษา คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาจึงมี ส่วนเกี่ยวข้องอยู่ด้วยเป็นอย่างมาก ถ้าผู้บริหารมีคุณลักษณะที่ดีและเหมาะสมในด้าน บุคลิกภาพ มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม มีความเป็นผู้นำซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้ถ้าอยู่ในตัว ผู้บริหารสถานศึกษา จะเป็นที่รักและเคารพของผู้ร่วมงาน โดยมีความคาดหวังว่าจะได้รับความ ร่วมมือจากคณะครูทุกคน และทำให้การบริหารในสถานศึกษาประสบความสำเร็จและเกิด ประสิทธิภาพได้ หากสถานศึกษาใดมีผู้บริหารที่มีคุณลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ของผู้ร่วมงานย่อม ก่อให้เกิดการทำลายขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากรในสถานศึกษานั้น ๆ (อำไพ อุ่นศิริ, 2557)

จากความเป็นมาและปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 ซึ่งถือว่าครูในโรงเรียนจะเป็นกระจกเงาที่สะท้อนให้เห็นภาพของผู้บริหารได้ดีที่สุด เพื่อที่จะนำไปใช้ประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาในการนำไปพัฒนาปรับปรุงคุณลักษณะให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 ใน 4 ด้านคือ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์และด้านคุณธรรมและจริยธรรม
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 จำแนกตาม ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนการวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 ปีการศึกษา 2563 รวม 12 โรงเรียน จำนวน 140 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 ปีการศึกษา 2563 รวม 12 โรงเรียน จำนวน 103 คน ได้จากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, R. V., & Morgan, D. W., 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % จากนั้นใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายแบบมีสัดส่วน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อใช้สอบถามคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 โดยแบบสอบถามมี 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถาม เกี่ยวกับสถานภาพ ของครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ระดับ การศึกษา และประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของ ครูในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านวิสัยทัศน์ ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านคุณธรรม และจริยธรรม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารงานวิจัย แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องคุณลักษณะของผู้บริหาร สถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครู

2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) มี 5 ระดับตามแบบของลิเคิร์ท (Likert)

3. สร้างแบบสอบถามโดยกำหนดประเด็นของคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และ นิยามปฏิบัติการของตัวแปรในการวิจัย โดยผู้วิจัยได้นำสิ่งที่ศึกษามาสังเคราะห์เพื่อสรุปเป็น คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 ได้ 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านวิสัยทัศน์ ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านคุณธรรมและจริยธรรม

4. นำแบบสอบถาม ตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์และ นำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความ สอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence : IOC) กำหนดค่า IOC ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ถือว่ามีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.80 - 1.00

5. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try – Out) กับครูจำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยหา ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.91

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำหนังสือ เสนอต่อผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานีเขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจาก ครูในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 ในการตอบแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปพบกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง จำนวน 103 คน โดยชี้แจง วัตถุประสงค์และอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามเพื่อให้เกิดความเข้าใจและเก็บแบบสอบถาม กลับคืนด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามแล้วตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ จำนวน 103 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์มาวิเคราะห์และประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดั่งขั้นตอนต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน โดยการแจกแจงความถี่ การหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางและแปลผลด้วยการบรรยาย

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 โดยหาค่าเฉลี่ย และหาส่วนเบี่ยงเบน แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538)

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง มีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง มีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง มีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง มีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง มีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

แล้วนำเสนอในรูปตารางและแปลผลด้วยการบรรยาย

3. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 จำแนกตาม ระดับการศึกษา โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test for Independent Samples) จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variance : ANOVA) และการทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ดังนี้

1. สถิติหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

1.1 ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence : IOC)

1.2 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

2.1 การแจกแจงความถี่ (Frequency: F)

2.2 ร้อยละ (Percentage: P)

2.3 ค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$)

2.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD)

3. สถิติทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

3.1 การทดสอบค่าที (t-test of Independent Samples)

3.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variance : ANOVA) และการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการเชฟเฟ (Scheffe)

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ปรากฏผลดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านวิสัยทัศน์ และด้านบุคลิกภาพ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏผล ดังนี้

1.1 ด้านวิสัยทัศน์ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.79$, S.D. = .24) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ให้ความสำคัญในเรื่องข้อมูลข่าวสารติดตามความเคลื่อนไหวทันต่อเหตุการณ์ ($\bar{X} = 4.94$, S.D. = .24) มีความใฝ่ฝันมุ่งมั่นในการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ($\bar{X} = 4.91$, S.D. = .28) และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.88$, S.D. = .32) ส่วนลำดับสุดท้าย ได้แก่ สามารถมองภาพรวมของภาระงานและวางแผนการบริหารจัดการได้ดี ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = .54)

1.2 ด้านบุคลิกภาพ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = .26) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 8 ข้อ ระดับมาก 1 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ มีบุคลิกลักษณะท่าทางสง่าผ่าเผย ($\bar{X} = 4.89$, S.D. = .31) มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = .38) และมีความกระตือรือร้น คล่องแคล่วในการทำงาน ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = .44) ส่วนลำดับสุดท้ายได้แก่ มีความสุขุมรอบคอบในการปฏิบัติงาน และการปฏิบัติตน ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = .54)

1.3 ด้านมนุษยสัมพันธ์ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = .15) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือต่อผู้ร่วมงาน ($\bar{X} = 4.94$, S.D. = .24) ใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ($\bar{X} = 4.94$, S.D. = .24) และมีความจริงใจต่อผู้อื่นเสมอ ($\bar{X} = 4.92$, S.D. = .27) ส่วนลำดับสุดท้าย ได้แก่อารมณ์เย็นแจ่มใสทักทายผู้ร่วมงานก่อนเสมอ ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = .48)

1.4 ด้านคุณธรรมและจริยธรรม คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.90$, S.D. = .28) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ มีกิริยามารยาทเรียบร้อยกับทุกคน ($\bar{X} = 4.92$, S.D. = .27) มีความเมตตากรุณาให้อภัย ($\bar{X} = 4.92$, S.D. = .27) สร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.90$, S.D. = .30) และยึดระบบคุณธรรมในการบริหารงาน เหตุผล ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = .33) ส่วนลำดับสุดท้าย ได้แก่อุบัติธรรมรับฟังเหตุผล ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = .25)

2. การเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ปรากฏผลดังนี้

2.1 ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านมนุษยสัมพันธ์ แตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านวิสัยทัศน์ ด้านบุคลิกภาพ และด้านคุณธรรมและจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

(n = 103)

คุณลักษณะของผู้บริหาร สถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูใน โรงเรียนอำเภอลำลูกกา	ระดับการศึกษา				t	p
	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
	(n = 59)		(n = 44)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D		
1. ด้านวิสัยทัศน์	4.82	.21	4.76	.27	1.20	.23
2.ด้านบุคลิกภาพ	4.72	.24	4.66	.28	1.07	.29
3. ด้านมนุษยสัมพันธ์	4.88	.13	4.82	.16	2.08*	.04
4. ด้านคุณธรรมและจริยธรรม	4.89	.28	4.90	.29	-.16	.87
รวม	4.82	.15	4.78	.19	1.30	.20

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

(n = 103)

คุณลักษณะของผู้บริหาร สถานศึกษาที่พึงประสงค์ ของครูในโรงเรียนอำเภอลำ ลูกกา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านวิสัยทัศน์	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	.02 5.66 5.68	2 100 102	.01 .06	.16	.85
2.ด้านบุคลิกภาพ	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	.04 6.93 6.97	2 100 102	.02 .07	.30	.74
3. ด้านมนุษยสัมพันธ์	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	.04 2.25 2.29	2 100 102	.02 .02	.98	.38
4. ด้านคุณธรรมและ จริยธรรม	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	.34 7.76 8.10	2 100 102	.17 .08	2.18	.12

รวม	ระหว่าง กลุ่ม	.04	2	.02	.75	.48
	ภายในกลุ่ม	2.81	100	.03		
	รวม	2.85	102			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาได้ตระหนักและให้ความสำคัญในการพัฒนาตนเอง จนถึงระดับความเป็นวิชาชีพคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นสิ่งที่แสดงถึงพฤติกรรมหรือคุณสมบัติและลักษณะประจำตัวที่ดีของผู้บริหาร ในการบริหารงานต่าง ๆ ของสถานศึกษานั้น ๆ จะต้องเห็นถึงความรับผิดชอบต่อไปสู่การแก้ปัญหาของนักเรียน การมีความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น สามารถเปลี่ยนแปลงแนวความคิดในการบริหารงานในรูปแบบใหม่ ๆ ให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุทธพงษ์ กิ่งวิชิต ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (ยุทธพงษ์ กิ่งวิชิต, 2555) และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุติมา ไชยบำรุง ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก (สุติมา ไชยบำรุง, 2556)

2. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ซึ่งผู้วิจัยขอนำมาอภิปรายครั้งนี้

2.1 ด้านวิสัยทัศน์ เมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารให้

ความสำคัญในเรื่องข้อมูลข่าวสารติดตามความเคลื่อนไหว ทันต่อเหตุการณ์ มีความมุ่งมั่นในการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงานซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีระ รุญเจริญ ที่กล่าวถึงลักษณะของผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพว่า สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาตามโครงการผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบ ได้กำหนดคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้และนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ คุณลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งคือคุณลักษณะความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ประกอบด้วย การมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง การมีความเป็นผู้นำในการริเริ่ม การใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน การส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้การมีศักยภาพในการพึ่งตนเอง ในการพัฒนางานวิชาการและการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ มาปรับใช้ตลอดเวลา (ชีระ รุญเจริญ, 2549) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทะวอน อุ่นจิต ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา แขวงสาละวัน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารด้านวิสัยทัศน์อยู่ในระดับมาก (จันทะวอน อุ่นจิต, 2552)

2.2 ด้านบุคลิกภาพ เมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีบุคลิกลักษณะท่าทางสง่าผ่าเผย มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ มีความกระตือรือร้น คล่องแคล่วในการทำงานและแต่งกายสะอาด สุภาพเหมาะสมกับความเป็นผู้นำ และถูกต้องตามกาลเทศะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพงษ์ บริรักษ์นรากุล ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดปัตตานี พบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านบุคลิกภาพอยู่ในระดับมาก (สมพงษ์ บริรักษ์นรากุล, 2550) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดาวรรณ เต็มเปี่ยม ได้ศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 ด้านบุคลิกภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก (สุดาวรรณ เต็มเปี่ยม, 2553)

2.3 ด้านมนุษยสัมพันธ์ เมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่าคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีความใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความจริงใจต่อผู้อื่นเสมอ มีความสามารถในการจูงใจให้ผู้อื่นปฏิบัติงานไปสู่เป้าหมาย และสร้างบรรยากาศที่เป็นกัลยามิตรให้หน่วยงาน

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชาย พะโยม ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตาม การรับรู้ของครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ ของครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ด้านมนุษยสัมพันธ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (สมชาย พะโยม, 2554) และสอดคล้องกับงานวิจัยของสมพงษ์ นาคเจือ ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ ผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของข้าราชการครูโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 6 พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร สถานศึกษาตามทัศนะของข้าราชการครูโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ด้านมนุษยสัมพันธ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (สมพงษ์ นาคเจือ, 2558)

2.4 ด้านคุณธรรมและจริยธรรม เมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่าคุณลักษณะของ ผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของศุภมนต์ จรณะเลิศ ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนตามความคิดเห็นของครูในเขตอำเภอโคกสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครูในเขต อำเภอโคกสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 ด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยรวมอยู่ ในระดับมาก (ศุภมนต์ จรณะเลิศ, 2552) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพงษ์ นาคเจือ ได้ ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของข้าราชการครูโรงเรียน เบญจมราชรังสฤษฎิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 พบว่า คุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของข้าราชการครูโรงเรียนเบญจมราช รังสฤษฎิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก (สมพงษ์ นาคเจือ, 2558)

3. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูใน โรงเรียนอำเภอลำลูกกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน ได้ดังนี้

3.1 ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของผู้บริหาร สถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านมนุษยสัมพันธ์ แตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านวิสัยทัศน์ ด้านบุคลิกภาพ และด้านคุณธรรมและจริยธรรมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหาร

สถานศึกษาได้เปิดโอกาสและสนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียนทุกคนได้รับการพัฒนา การฝึกอบรมจากหน่วยงานต้นสังกัด หรือจากหน่วยงานอื่นที่ได้จัดขึ้น ตามความสนใจ ความต้องการหรือความถนัดของบุคลากร ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของ วราภรณ์ ดำรงวัฒนกุล ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาจะเข็ทรา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร สถานศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเข็ทรา เขต 2 จำแนก ตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (วราภรณ์ ดำรงวัฒนกุล, 2550) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพงษ์ บริรักษ์นรากุล ได้ศึกษา คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน จังหวัดปัตตานี ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีทัศนะต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ ผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของ ผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน จึงไม่สอดคล้องกับ สมมติฐาน (สมพงษ์ บริรักษ์นรากุล, 2550) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฅณัทร ชินวงศ์ ได้ศึกษาเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นจริงและที่พึงประสงค์ ในทัศนะของครูอาจารย์โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร พบว่า ครูอาจารย์โรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่พึงประสงค์ ไม่แตกต่างกัน (ฅณัทร ชินวงศ์, 2545) และ สอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญศักดิ์ เพ็ญประยูร ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร สถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็น ของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี จำแนกตามประสบการณ์ ในการทำงาน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (เพ็ญศักดิ์ เพ็ญประยูร, 2552)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูใน โรงเรียนอำเภอลำลูกกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ปรากฏผลดังนี้ 1) คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย

จากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านวิสัยทัศน์ และด้านบุคลิกภาพ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏผลว่า 1.1) ด้านวิสัยทัศน์ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดโดยให้ความสำคัญในเรื่องข้อมูลข่าวสารติดตามความเคลื่อนไหวทันต่อเหตุการณ์ มีความใฝ่ฝันมุ่งมั่นในการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน และสามารถมองภาพรวมของภาระงานและวางแผนการบริหารจัดการได้ดี 1.2) ด้านบุคลิกภาพ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดโดยมีบุคลิกลักษณะท่าทางสง่าผ่าเผย มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็น และมีความกระตือรือร้น คล่องแคล่วในการทำงานและ มีความสุขุมรอบคอบในการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน 1.3) ด้านมนุษยสัมพันธ์ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = .15) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือต่อผู้ร่วมงาน ($\bar{X} = 4.94$, S.D. = .24) ใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ($\bar{X} = 4.94$, S.D. = .24) และมีความจริงใจต่อผู้อื่นเสมอ ($\bar{X} = 4.92$, S.D. = .27) ส่วนลำดับสุดท้าย ได้แก่ มีอารมณ์ยิ้มแย้มแจ่มใสทักทายผู้ร่วมงานก่อนเสมอ ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = .48) และ 1.4) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีกริยามารยาทเรียบร้อยกับทุกคน มีความเมตตากรุณาให้อภัย สร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และยึดระบบคุณธรรมในการบริหารงานอย่างมีเหตุผล โดยมีความยุติธรรมรับฟังเหตุผล และ 2) การเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ปรากฏผลดังนี้ ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านมนุษยสัมพันธ์ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านวิสัยทัศน์ ด้านบุคลิกภาพ และด้านคุณธรรมและจริยธรรมไม่แตกต่างกัน และครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนอำเภอลำลูกกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ทั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปด้านวิสัยทัศน์ ผู้บริหารควรให้สามารถมองภาพรวมของภาระงานและวางแผนการบริหารจัดการได้ดี รวมถึงควรส่งเสริมให้มีความสามารถในการวางแผนกลยุทธ์กำหนดเป้าหมายและทิศทางในการปฏิบัติงาน ด้านบุคลิกภาพ ผู้บริหารควรให้มีความสุขรอบคอบในการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน รวมถึงควรส่งเสริมให้มีความเชื่อมั่นในตนเองและยึดหลักของความสำเร็จ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารควรมีอารมณ์ยิ้มแย้มแจ่มใสทักทายผู้ร่วมงานก่อนเสมอ รวมถึงควรมีความเป็นกันเองกับผู้ร่วมงาน และด้านคุณธรรมและจริยธรรม ผู้บริหารควรมีความยุติธรรมรับฟังเหตุผลการ รวมถึงควรมีความเสียสละในการปฏิบัติงานเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเสมอ สำหรับข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาบุคลิกภาพความเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อยกระดับมาตรฐานของผู้บริหารสู่ความเป็นเลิศ และควรศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังของครู ผู้ปกครอง หรือนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). รายงานการปฏิรูปการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- จันทะวอน อุ่นจิต. (2552). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา แขวงสาละวัน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. อุบลราชธานี: คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ณภัทร ชินวงศ์. (2545). คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นจริงและพึงประสงค์ในทัศนะของครูอาจารย์โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตหนองจอกกรุงเทพมหานคร. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธีระ รุญเจริญ. (2549). ความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สภาพปัญหา ความจำเป็น และแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.
- เพิ่มศักดิ์ เพิ่มประยูร. (2552). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี. ใน รายงานวิจัย. สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ.
- ยุทธพงษ์ กิ่งวิชิต. (2555). ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

- วรารณณ์ ดำรงวัฒนกุล. (2550). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2538). ค่าเฉลี่ยและการแปลความหมาย. ข่าวสารวิจัยทางการศึกษา, 18(3), 8 -11.
- ศุภมนต์ จรณะเลิศ. (2552). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู ในเขตอำเภอโคกสูง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมชาย พะโยม. (2554). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ ของครูผู้สอน ระดับประถมศึกษา ในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมพงษ์ นาคเจือ. (2558). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของข้าราชการครูโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมพงษ์ บริรักษ์นรากุล. (2550). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดปัตตานี. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- สุดาวรรณ เต็มเปียม. (2553). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุติมา ไชยบำรุง. (2556). การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. (2551). สภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้. กรุงเทพมหานคร: สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- อำไพ อุ่นศิริ. (2557). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู จังหวัด นครปฐม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Journal of Education and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่ม
อำเภอลาดหลุมแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ปทุมธานีเขต 1*

ACADEMIC ADMINISTRATIVE COMPETENCIES OF SCHOOL
ADMINISTRATORS IN LADLUMKEAW SCHOOL GROUP UNDER THE
JURISDICTION OF PATHUMATHANI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE
AREA OFFICE 1

กัลยารัตน์ นิยมสินธุ์

Kanyarat Niyomsin

กมลชนก ไพโรจน์

Kamonchanok Pairoj

ธนพลอยสิริ สิริบรรสพ

Thanaploysiri Siribunsobh

มหาวิทยาลัยปทุมธานี

Pathumthani University, Thailand

E-mail: thanaploysiri@ptu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน และ 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การสอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูโรงเรียนในอำเภอลาดหลุมแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 132 คน ซึ่งได้มาโดยการใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซ์และมอร์แกน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นแล้วใช้การสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80 - 1.00 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .91 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่แจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทาง

* Received October 12, 2021; Revised October 21, 2021; Accepted February 24, 2022

เดียว ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นของครูที่มีต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอลาดหลุมแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านบริหารการจัดการเรียนรู้ ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา และ ด้านส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ และ 2) ครูที่มีวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การสอนต่างกันมีความคิดเห็นต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอลาดหลุมแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: สมรรถนะ, การบริหารงานวิชาการ, ผู้บริหาร, โรงเรียน

Abstract

The Objectives of this research article were to: 1) study academic administrative competencies of school administrators and 2) to compare academic administrative competencies of school administrators in Ladlumkeaw school group under the jurisdiction of Pathumathani primary educational service area office 1 classified by educational backgrounds and teaching experienced. The sample size was determined by Krejcie & Morgan. The samples were 132 persons selected by stratified and simple samplings. The instruments used in this research was the questionnaire with the consistency was between 0.80 - 1.00 over and the reliability of .91. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and One-way ANOVA. The research results revealed that: 1) academic administrative competencies of school administrators in Ladlumkeaw school group under the jurisdiction of Pathumathani primary educational service area office 1 as a whole and each aspects were at much level. When considering each aspect found that the majority were at much level by ascending order in learning management aspect, educational institution curriculum development aspect, learning supervision in educational institution aspect and 2) teachers with different educational backgrounds and teaching experienced showed opinion on academic administrative competencies of school administrators in Ladlumkeaw school

group under the jurisdiction of Pathumathani primary educational service area office 1, the overall and each aspects were no different.

Keywords: competencies, academic administrative, administrators, school

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 39 กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป ไปยังสถานศึกษาจึงเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะจัดงานเหล่านี้ให้มีประสิทธิภาพโดยมีงาน วิชาการเป็นหัวใจสำคัญเนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพของการบริหารการดำเนินงานของสถานศึกษาขึ้นอยู่กับผู้อำนวยการสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้นำในการบริหารจัดการ โดยเฉพาะด้านวิชาการ ผลผลิตที่ได้คือคุณภาพของผู้เรียน ดังนั้น ความสำเร็จหรือการล้มเหลวของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจึงอยู่ที่การบริหาร วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญ (สุรศักดิ์ ทิพย์สุบรรณ, 2549) การพัฒนาประเทศ ในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) เป็นแผนหลัก ของการพัฒนาประเทศและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) รวมทั้งการปรับโครงสร้างของสังคมไทยสร้างประเทศไทย 4.0 ตลอดจนประเด็นการ ปฏิรูปประเทศ การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฉบับที่ 12 จึงเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญใน การเชื่อมต่อกับยุทธศาสตร์ 20 ปี ในลักษณะการแปลงยุทธศาสตร์ระยะยาวสู่ การปฏิบัติ ได้กำหนดประเด็นการพัฒนา พร้อมทั้งแผนงาน/โครงการสำคัญที่ต้องดำเนินการให้เห็นผลเป็น รูปธรรมในช่วง 5 ปีแรกของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยให้สามารถปรับและรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง ได้อย่างเหมาะสมขณะเดียวกันยังได้กำหนดแนวคิดและกลไกการขับเคลื่อนและติดตาม ประเมินผลที่ชัดเจน เพื่อกำกับให้การพัฒนาเป็นไปอย่างมีทิศทางและเกิดประสิทธิภาพ นำไปสู่ การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืน (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2546) การบริหารงานวิชาการให้ ประสบผลสำเร็จจะต้องมีการวางแผนงานวิชาการ โดยมีการดำเนินงานดังต่อไปนี้ 1) การวางแผนการบริหารงานด้านวิชาการ ได้แก่ สร้างความตระหนักศึกษาวิเคราะห์สภาพ ปัจจุบัน ปัญหาความต้องการ กำหนดขอบข่ายภารกิจงานการจัดแสดงผลงานวิชาการนำไป แผนไปปฏิบัติ ประเมินผลวิเคราะห์ผลจากการประเมินและพัฒนางานวิชาการ 2) การจัดการ เรียนการสอน ได้แก่สร้างความตระหนักศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการ วางแผนและดำเนินการจัดการเรียนการสอนจัดทำแผนการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนที่

เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการสื่อและนวัตกรรมเทคโนโลยีและแหล่งการเรียนรู้ การส่งเสริมงานวิจัยเพื่อพัฒนา การพัฒนาการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ 3) การนิเทศการศึกษา ได้แก่ สร้างความตระหนักศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการ วางแผนจัดทำโครงการนิเทศภายในดำเนินการนิเทศภายในตามโครงการ ประเมินผลโครงการตามความเป็นจริง เพราะฉะนั้น สมรรถนะของผู้บริหารจึงเป็นดัชนี ชี้บ่งความสำเร็จของการบริหาร การที่ผู้บริหารมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารจึงเป็นเสาหลักที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อหน่วยงานและผู้ใต้บังคับบัญชา (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2546)

ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้บังคับบัญชาและครูในฐานะผู้ร่วมงาน เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และกล่าวได้ว่าผู้บริหารเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุด เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำหน้าที่สนองนโยบาย โดยการควบคุมกำกับ ติดตาม และดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอนภายในโรงเรียนอย่างใกล้ชิดแล้ว เพื่อให้ครู ปฏิบัติงานเต็มความรู้ความสามารถและทำงานได้อย่างมีความสุข ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษานอกจากจะมีความรู้ความสามารถแล้ว จะต้องมีความสมบัติทางด้านทักษะเกี่ยวกับมนุษย์ มีลักษณะเป็นผู้รู้จักใช้เทคนิคในการปฏิบัติงานได้เหมาะสมกับบุคคล งาน เวลาและสถานที่

จากความเป็นมาและปัญหาดังกล่าวผู้วิจัย ตระหนักถึงความสำคัญของ ความคิดเห็นของครูที่มีต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน จึงมีความประสงค์ที่จะทราบว่าเป็นขณะนี้ความคิดเห็นของครูที่มีต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารในกลุ่มความคิดเห็นของครูที่มีต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มอำเภอลาดหลุมแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 มากน้อยเพียงใด จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มความคิดเห็นของครูที่มีต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มอำเภอลาดหลุมแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 เพื่อที่จะได้นำไปเป็นแนวทางต่อผู้บริหาร ในการปรับปรุง พัฒนาตนเองและแก้ไขในการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มอำเภอลาดหลุมแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มอำเภอลาดหลุมแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การสอน

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น เพื่อสอบถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มอำเภอลาดหลุมแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของครูโรงเรียนในกลุ่มอำเภอลาดหลุมแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 ได้แก่ จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การสอนมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของครูที่มีต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มอำเภอลาดหลุมแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านบริหารจัดการเรียนรู้ ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา และด้านส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและทดสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารงานวิจัย แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง สมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มอำเภอลาดหลุมแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างและพัฒนาแบบสอบถาม

2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับตามแบบของลิเคิร์ท (Likert) 5 หมายถึง มากที่สุด 4 หมายถึง มาก 3 หมายถึง ปานกลาง 2 หมายถึง น้อย 1 หมายถึง น้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยความสำคัญของสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน แสดงได้ ดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ยที่วัดได้ 1.00 - 1.80 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยที่วัดได้ 1.81 - 2.60 หมายถึง ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยที่วัดได้ 2.61 - 3.40 หมายถึง ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยที่วัดได้ 3.41 - 4.20 หมายถึง ระดับมาก

ค่าเฉลี่ยที่วัดได้ 4.21 - 5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

3. สร้างแบบสอบถามโดยกำหนดประเด็นของคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนิยามปฏิบัติการของตัวแปรในการวิจัย

4. นำแบบสอบถาม ตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ และนำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence : IOC) กำหนดค่า IOC ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ถือว่ามีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80 - 1.00

5. นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับครูโรงเรียนกลุ่มอำเภอลาดหลุมแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 30 คนซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยกลุ่มตัวอย่าง มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือเสนอต่อผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากครูโรงเรียนในกลุ่มอำเภอลาดหลุมแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปพบกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง จำนวน 132 คน โดยชี้แจงวัตถุประสงค์และอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามเพื่อให้เกิดความเข้าใจและเก็บแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามแล้วตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ จำนวน 132 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ตรวจสอบความถูกต้องถ้วนสมบูรณ์และตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดมาวิเคราะห์และประมวลผล ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปดังขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การสอน โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางและแปลผลด้วยการบรรยาย

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ความคิดเห็นของครูที่มีต่อสมรรถนะการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มอำเภอลาดหลุมแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 โดยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีสมรรถนะการบริหารงานวิชาการมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.49 หมายถึง มีสมรรถนะการบริหารงานวิชาการมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.49 หมายถึง มีสมรรถนะการบริหารงานวิชาการปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.49 หมายถึง มีสมรรถนะการบริหารงานวิชาการน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.01-1.49 หมายถึง มีสมรรถนะการบริหารงานวิชาการน้อยที่สุด

การจัดลำดับความคิดเห็นกรณีที่มีค่าเฉลี่ย เท่ากันให้พิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่มีค่าน้อยจัดลำดับก่อน

3. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสมรรถนะการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มอำเภอลาดหลุมแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test for Independent Samples) และจำแนกตามประสบการณ์การสอน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variance: ANOVA)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ดังนี้

1. สถิติหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

1.1 ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence : IOC)

1.2 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

2.1 การแจกแจงความถี่ (Frequency distribution)

2.2 ร้อยละ (Percentage: P)

2.3 ค่าเฉลี่ย (Mean:)

2.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

3. สถิติทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

3.1 การทดสอบค่าที (t-test of Independent Samples)

3.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variance: ANOVA)

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการศึกษา ความคิดเห็นของครูที่มีต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มอำเภอลาดหลุมแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 ปรากฏผลดังนี้

1. ความคิดเห็นของครูที่มีต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มอำเภอลาดหลุมแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านบริหารจัดการเรียนรู้ ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา และด้านส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏผลดังนี้

1.1 ด้านการบริหารจัดการการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ผู้บริหารส่งเสริมครูปลูกฝังให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้สื่อและนวัตกรรมที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ได้แก่ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนตามกลุ่มสาระและหน่วยการเรียนรู้

1.2 ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูนำผลการประเมินการใช้หลักสูตรไปปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ผู้บริหารนิเทศการนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ และผู้บริหารส่งเสริมให้มีการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสาระการเรียนรู้และหน่วยการเรียนรู้ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ได้แก่ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา

1.3 ด้านนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกดังนี้ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารใช้เทคนิคการนิเทศหลายรูปแบบ และ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูนำผลการนิเทศมาปรับปรุงพัฒนาสื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ได้แก่ ผู้บริหารมีการวางแผนปรับปรุงวิชาการและการเรียนการสอนในรูปแบบที่เหมาะสมกับสถานศึกษา

1.4 ด้านการส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ผู้บริหารสร้างความตระหนักถึงบทบาทของครูใน

ฐานะนักวิจัยและนักพัฒนาหลักสูตร ผู้บริหารจัดการอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู และผู้บริหารส่งเสริมให้ครูนำผลการวิจัยไปใช้ในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนปรับปรุงหรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ได้แก่ ผู้บริหารติดตามให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหา พัฒนาวิธีหรือสร้างนวัตกรรม เพื่อการวิจัยในชั้นเรียนของครู

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มอำเภอลาดหลุมแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์การสอนปรากฏผลวิเคราะห์ตามสมมติฐานได้ ดังนี้

2.1 ครู ที่มีวุฒิการศึกษา ต่างกันมีความคิดเห็นต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนในกลุ่มอำเภอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 ครู ที่มีประสบการณ์การสอน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่ม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัย เรื่องการศึกษา ความคิดเห็นของครูที่มีต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มอำเภอลาดหลุมแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษา ความคิดเห็นของครูที่มีต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มอำเภอลาดหลุมแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูโรงเรียนในกลุ่มอำเภอด่านมะขามเตี้ย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกันว่า หลักการและกระบวนการการบริหารวิชาการ เป็นขั้นตอนในการบริหารงานซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การนำไปใช้ และการประเมินผลการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องนำองค์การให้ทำงานอย่างเป็นระบบ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนเป็นหลักสำคัญ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นันทพร ศุภะพันธุ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสมรรถนะการบริหารด้านวิชาการ ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา ผลการวิจัย

พบว่า สมรรถนะการบริหารด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ตามความคิดเห็นของหัวหน้ากลุ่มสาระและหัวหน้าช่วงชั้น พบว่า โรงเรียนที่ได้มาตรฐาน สมศ. มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ด้านการบริหารการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ (นนทพร สุทะพันธุ์, 2551)

2. การศึกษา ความคิดเห็นของครูที่มีต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มอำเภอลาดหลุมแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการศึกษาตามลำดับดังนี้

2.1 ด้านการบริหารการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารส่งเสริมครูปลูกฝังให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้สื่อและนวัตกรรมที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ระเบียบ เชี่ยวชาญ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสมรรถนะการบริหารด้านวิชาการระดับปฐมวัย ของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะการบริหารด้านวิชาการระดับปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูปฐมวัย โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตร การนิเทศและการส่งเสริมการวิจัย (ระเบียบ เชี่ยวชาญ, 2550) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และกัลยมน อินทุสุต ได้สรุปความหมายของการบริหารงานวิชาการว่า หมายถึง การบริหารงาน หรือการดำเนินงานทุกชนิดในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิด ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุด หน่วยงานในฐานะเป็นหน่วยปฏิบัติการที่มีหน้าที่ และภารกิจ โดยตรงในการจัดการศึกษามีหน้าที่พัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความสามารถ นำไปใช้ในการดำรงชีวิตอยู่ ในสังคมได้อย่างมีความสุขมีคุณค่า และมีศักดิ์ศรีการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ทำให้คนสนใจในทางวิชาการเพิ่มมากขึ้นบทบาทของโรงเรียนและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ จำเป็นต้องเปลี่ยนไป (ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และกัลยมน อินทุสุต, 2557)

2.2 ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูนำผลการประเมินการใช้หลักสูตรไปปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ผู้บริหารนิเทศการนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ และผู้บริหารส่งเสริมให้มีการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสาระการเรียนรู้และหน่วยการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นนทพร สุทะพันธุ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสมรรถนะการบริหารด้านวิชาการ

ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะการบริหารด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ตามความคิดเห็นของหัวหน้ากลุ่มสาระ และหัวหน้าช่วงชั้น พบว่า โรงเรียนที่ได้มาตรฐาน สมศ. มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ด้านการบริหารการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ (นันทพร ศุภะพันธุ์, 2551) และสอดคล้องกับกรมสามัญศึกษาการจัดทำหลักสูตรให้มีการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความสุข ผู้เรียนได้ฝึกคิดอย่างเป็นระบบ เน้นการปฏิบัติ เรียนรู้จากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นำประสบการณ์จากครอบครัว ชุมชนมาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ท้องถิ่นร่วมพัฒนาหลักสูตรและกำหนดแบบเรียน เพิ่มเนื้อหาวิชาชีพครูในหลักสูตรวิชาชีพมาก ขึ้นระดับประถมศึกษาเน้นภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ให้เรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่ ป.1 พัฒนา รูปแบบสื่อการเรียนการสอนรวมทั้งห้องสมุดให้มีคุณภาพสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างในระบบและ นอกกระบบโรงเรียน ปรับปรุงกระบวนการเรียนการให้มีความหลากหลายและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนหา รายได้ระหว่างเรียน พัฒนาหลักสูตรประชาธิปไตยแบบยั่งยืนโดยครูเป็นแบบอย่างง่าย ปฏิรูประบบการวัดผล เน้นพฤติกรรมการแสดงออกจริงของผู้เรียน คัดเลือกนักเรียนโดยใช้ผลการเรียนสะสม เพิ่มการใช้โควตา พัฒนาสถานศึกษาและหน่วยงานเป็นเครือข่ายรองรับการกระจายอำนาจทางวิชาการ (ฉัตรชัย น้ำชม, 2552)

2.3 ด้านนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารใช้เทคนิคการนิเทศหลายรูปแบบ และ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูนำผลการนิเทศมาปรับปรุงพัฒนาสื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วีระกานท์ ศรีสมัย ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สมรรถนะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะการบริหารงานของผู้บริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมา (วีระกานท์ ศรีสมัย, 2551) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วัฒนาวรรณ จันทรากุล เรื่องการศึกษาสภาพปัญหาและ ความต้องการในการผลิตและการใช้สื่อการเรียนรู้อของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับช่วงชั้นที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ได้ศึกษาถึงปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการสอนของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัญหาการผลิตและการใช้สื่อการสอน คือโรงเรียนต่างๆมีสื่อการสอนที่จำกัดไม่เพียงพอต่อ

ความต้องการ สื่อที่ครู ผลิตขึ้นส่วนใหญ่ไม่ได้ผ่านการทดลองใช้จึงทำให้ขาดประสิทธิภาพ ปัญหาด้านการผลิต คือครูผู้สอนขาด ความรู้ขาดบุคลากรที่มีความรู้มาช่วยแนะนำการผลิต ครูผู้สอนไม่มีเวลาเพียงพอในการผลิตและขาดงบประมาณช่วยสนับสนุน ในด้านอาคารสถานที่ ขาดปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการใช้สื่อการสอน ห้องเรียนบาง ห้องไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อการเรียนการสอนบางชนิดประกอบกันมีนักเรียนมากเกินไป ในด้านการบริการสื่อการสอน โรงเรียนไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง นอกจากนั้นยังไม่มีการสำรวจความ ต้องการสื่อ ของผู้สอน การขอใช้สื่อการสอนยุ่งยากซับซ้อนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดการนิเทศ ขาดการ ประชาสัมพันธ์ขาดแคลนอุปกรณ์ที่จะใช้กับสื่ออื่น ๆ ปัญหาการใช้สื่อการสอนคือครูยังขาด ความรู้และประสบการณ์ในการใช้สื่อและเกรงว่าใช้สื่อแล้วจะได้เนื้อหาน้อย ทำให้สอนไม่ทัน ตามหลักสูตร ในด้านความต้องการ พบว่า ครูมีความต้องการมากที่สุดทุกด้าน เช่น ความ ต้องการเกี่ยวกับการผลิตคืองบประมาณ อุปกรณ์บุคลากร ปัจจัยที่เอื้อต่อการใช้สื่อการเรียน การสอน ความต้องการสื่อตามจุดประสงค์รายวิชา มีความต้องการสื่อที่พัฒนาความสามารถ ความสนใจและส่งเสริมให้นิสัยรักการอ่าน ตลอดจนสื่อการสอนที่ ส่งเสริมทักษะในการฟัง พูด อ่านและเขียน และเรียนรู้วัฒนธรรมที่สอดแทรก (วิชชุตา เสือแก้ว, 2552)

2.4 ด้านการส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสร้างความตระหนักถึงบทบาทของครู ในฐานะนักวิจัยและนักพัฒนาหลักสูตร ผู้บริหารจัดหาอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู และผู้บริหารส่งเสริมให้ครูนำผลการวิจัยไปใช้ในการ แก้ปัญหาการเรียนการสอนปรับปรุงหรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นันทพร ศุภะพันธุ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสมรรถนะ การบริหารด้านวิชาการ ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะการบริหารด้านวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ตามความคิดเห็นของหัวหน้ากลุ่มสาระ และหัวหน้าช่วงชั้น พบว่า โรงเรียนที่ได้มาตรฐาน สมศ. มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ด้านการบริหารการจัดการเรียนรู้ ด้านการ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ (นันทพร ศุภะพันธุ์, 2551) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุนทรี คนเที่ยง เสนอว่าข้อมูลพื้นฐาน ที่คณะกรรมการ พัฒนาหลักสูตรควรนำมาศึกษาและวิเคราะห์ได้แก่ 1) ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและความต้องการ ของผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อให้การพัฒนาหลักสูตรเกิด ประสิทธิภาพและยังเกิดผลกับผู้เรียนโดยตรง ข้อมูล ในส่วนนี้จึงมีความสำคัญซึ่งข้อมูลเหล่านี้อาจจะ ได้จากการสัมภาษณ์หรือสอบถาม (ใช้แบบสอบถาม) ผู้เรียน ครูผู้สอน ครูที่ปรึกษา และผู้ปกครอง ส่วนรูปแบบจะเป็นทางการ

หรือไม่เป็นทางการก็ได้การ วิเคราะห์เอกสารข้อมูลของฝ่ายทะเบียน ฝ่ายแนะแนวหรือฝ่ายสารสนเทศของสถานศึกษา/โรงเรียนก็เป็น อีกวิธีหนึ่งที่จะได้ข้อมูลมา 2) ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและความต้องการของชุมชนหรือท้องถิ่นที่สถานศึกษา ตั้งอยู่เพื่อให้หลักสูตรที่จัดทำขึ้นเหมาะสมกับความต้องการและการเปลี่ยนแปลงของชุมชนข้อมูลที่ควร ศึกษาในส่วนนี้ได้แก่ การศึกษาเศรษฐกิจสังคมวัฒนธรรมประเพณีการประกอบอาชีพทั้งในปัจจุบัน และ แนวโน้มในอนาคต (สุนทรี คนเที่ยง, 2551)

3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มอำเภอลาดหลุมแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์การสอน ผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลตามสมมติฐาน ดังนี้

3.1 ครู ที่มีวุฒิการศึกษา ต่างกันมีความคิดเห็นต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนในกลุ่มอำเภอลาดหลุมแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อุดม สิงโตทอง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (อุดม สิงโตทอง, 2550) และกมลพัชร หินแก้ว เรื่อง สมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 พบว่าโดยภาพรวมเมื่อพิจารณาจำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การสอนไม่แตกต่างกันทางสถิติ (กมลพัชร หินแก้ว, 2555)

3.2 ครู ที่มีประสบการณ์การสอน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มอำเภอลาดหลุมแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อุดม สิงโตทอง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์ของครู พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (อุดม สิงโตทอง, 2550) และกมลพัชร หินแก้ว เรื่อง สมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา เอกชน สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 2 พบว่าโดยภาพรวมเมื่อพิจารณาจำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การสอนไม่แตกต่างกันทางสถิติ (กมลพัชร หินแก้ว, 2555)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1) การศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มอำเภอลาดหลุมแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 1 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูโรงเรียนในกลุ่มอำเภอตำบลดงขี้เหล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 1 มีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกันว่า หลักการและกระบวนการการบริหารวิชาการ เป็นขั้นตอนในการบริหารงานซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การนำไปใช้ และการประเมินผลการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องนำองค์การให้ทำงานอย่างเป็นระบบ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนเป็นหลักสำคัญ 2) การศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มอำเภอลาดหลุมแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 1 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการศึกษาดังต่อไปนี้ 2.1) ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารส่งเสริมครูปลูกฝังให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้สื่อและนวัตกรรมที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิด ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุด หน่วยงานในฐานะเป็นหน่วยปฏิบัติการที่มีหน้าที่ และภารกิจ โดยตรงในการจัดการศึกษามีหน้าที่พัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตอยู่ ในสังคมได้อย่างมีความสุขมีคุณค่า และมีศักดิ์ศรีการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ทำให้คนสนใจในทางวิชาการ เพิ่มมากขึ้นบทบาทของโรงเรียนและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ จำเป็นต้องเปลี่ยนไป 2.2) ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูนำผลการประเมินการใช้หลักสูตรไปปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ผู้บริหารนิเทศการนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ และผู้บริหารส่งเสริมให้มีการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสาระการเรียนรู้และหน่วยการเรียนรู้ การจัดทำหลักสูตรให้มีการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้อย่างมีความสุข ผู้เรียนได้ฝึกคิดอย่างเป็นระบบ เน้นการปฏิบัติ เรียนรู้จากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นำประสบการณ์จากครอบครัว

ชุมชนมาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ท้องถิ่นร่วมพัฒนาหลักสูตรและกำหนดแบบเรียน รูปแบบสื่อการเรียนการสอนรวมทั้งห้องสมุดให้มีคุณภาพสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างในระบบและ นอกกระบบโรงเรียน ปรับปรุงกระบวนการเรียนการให้มีความหลากหลายและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนหา รายได้ระหว่างเรียน พัฒนาหลักสูตรประจำปีโดยแบบยั่งยืนโดยครูเป็นแบบอย่างง่าย ปฏิรูประบบการวัดผล เน้นพฤติกรรมแสดงออกจริงของผู้เรียน คัดเลือกนักเรียนโดยใช้ผลการเรียนสะสม เพิ่มการใช้โควตา พัฒนาสถานศึกษาและหน่วยงานเป็นเครือข่ายรองรับการกระจายอำนาจทางวิชาการ

2.3) ด้านนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในกระบวนการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารใช้เทคนิคการนิเทศหลายรูปแบบ และ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูนำผลการนิเทศมาปรับปรุงพัฒนา สื่อเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ปัจจัยที่เอื้อต่อการใช้สื่อการเรียนการสอน ความต้องการสื่อตามจุดประสงค์รายวิชา มีความต้องการสื่อที่พัฒนาความสามารถความสนใจและส่งเสริมให้นิสัยรักการอ่าน ตลอดจนสื่อการสอนที่ ส่งเสริมทักษะในการฟัง พูด อ่านและเขียน และเรียนรู้วัฒนธรรมที่สอดแทรก

2.4) ด้านการส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสร้างความตระหนักถึงบทบาทของครูในฐานะนักวิจัยและนักพัฒนาหลักสูตร ผู้บริหารจัดหาอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู และผู้บริหารส่งเสริมให้ครูนำผลการวิจัยไปใช้ในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนปรับปรุงหรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3) การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มอำเภอลาดหลุมแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์การสอน ผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลตามสมมติฐาน ดังนี้

3.1) ครู ที่มีวุฒิการศึกษา ต่างกันมีความคิดเห็นต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนในกลุ่มอำเภอลาดหลุมแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3.2) ครูที่มีประสบการณ์การสอน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนในกลุ่มอำเภอลาดหลุมแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

- 1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1) ด้านการบริหารจัดการการเรียนรู้ ผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนตามกลุ่มสาระและหน่วยการเรียนรู้ และ ควรส่งเสริมให้ครูนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนานักเรียน
 - 1.2) ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา และควรส่งเสริมจัดหาและจัดทำ

เอกสารหลักสูตรให้ครูนำไปใช้ในการใช้เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ 1.3) ด้านนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการวางแผนปรับปรุงวิชาการและการเรียนการสอนในรูปแบบที่เหมาะสมกับสถานศึกษาและควรมีการจัดทำปฏิทินและตารางนิเทศภายในสถานศึกษา 1.4) ด้านการส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารโรงเรียนควรติดตามให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหา พัฒนาวิธีหรือสร้างนวัตกรรม เพื่อการวิจัยในชั้นเรียนของครู และส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน

2) ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป 2.1) ควรศึกษาสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนโดยเปรียบเทียบกับโรงเรียนหรือสถานศึกษาสังกัดหน่วยงานอื่น ๆ 2.2) ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มอำเภอสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กมลพัชร หินแก้ว. (2555). สมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงาน วิชาการ ของ สถานศึกษาเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ฉัตรชัย น้ำชม. (2552). การพัฒนาสมรรถนะของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3. ใน สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นันทพร ศุภะพันธุ์. (2551). การศึกษาสมรรถนะภาพการบริหารงานด้านวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2. ใน สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2546). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ และกัลยมน อินทุสุต. (2557). การบริหารงานวิชาการ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: บริษัทมิตรภาพการพิมพ์และสื่อดิจิทัล จำกัด.
- ระเบียบ เชี่ยวชาญ. (2550). การศึกษาสมรรถนะการบริหารด้านวิชาการระดับปฐมวัยของ ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขต

- ภาชีเจริญ. ใน สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิชชุดา เสือแก้ว. (2552). การศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการในการผลิตและการใช้สื่อ การเรียนรู้ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ระดับชั้นช่วงที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาครุศาสตร์เทคโนโลยี. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วีระกานท์ ศรีสมัย. (2551). สมรรถนะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- สุนทรี คนเที่ยง. (2551). หลักสูตรและการเรียนการสอน. เชียงใหม่: ฝ่ายจัดการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุรศักดิ์ ทิพย์สุบรรณ. (2549). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษา กับการบริหารวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่ การศึกษาขอนแก่น เขต 4. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- อุดม สิงโตทอง. (2550). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการ บริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอเมืองนนทบุรี
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1*
ADMINISTRATION SKILL OF EDUCATIONAL INSTITUTION
ADMINISTRATOR IN MUEANG NONTHABURI DISTRICT UNDER
THE JURISDICTION OF NONTHABURI PRIMARY EDUCATION SERVICE
AREA 1

ฐิตินันท์ เสริมสาธณสวัสดิ์

Titinun Sermsathasawat

ทัศนีย์ ทิพย์คงคา

Thudsanee Thipkhongkha

รัชณี แจ่มใส

Ratchanee Jamsai

มหาวิทยาลัยปทุมธานี

Pathumthani University, Thailand

E-mail: thanaploysiri@ptu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอเมืองนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอเมืองนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย ได้แก่ ครูโรงเรียนในอำเภอเมืองนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 จำนวน 226 คน ได้มาโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จากตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน แล้วสุ่มแบบแบ่งชั้นและสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 - 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีและวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ผลการวิจัย พบว่า 1) ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอเมืองนนทบุรี สังกัด

* Received October 12, 2021; Revised October 22, 2021; Accepted February 24, 2022

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านทักษะทางเทคนิค ($\bar{X} = 4.86, S.D. = 0.25$) ด้านทักษะทางความคิดรวบยอด ($\bar{X} = 4.84, S.D. = 0.33$) และด้านทักษะทางมนุษย์ ($\bar{X} = 4.83, S.D. = 0.31$) 2) ผลการเปรียบเทียบทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอเมืองนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 ในความคิดเห็นของครูที่มีวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงานที่ต่างกันมี โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ทักษะ, การบริหาร, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The Objectives of this research article were to: 1) study administration skill of educational institution administrator in Mueang Nonthaburi district under the jurisdiction of Nonthaburi primary education service area 1 and 2) to compare administration skill of educational institution administrator in Mueang Nonthaburi district under the jurisdiction of Nonthaburi primary education service area 1 classified by educational backgrounds and work experienced. The sample size was determined by Krejcie & Morgan. The samples were 226 persons selected by stratified and simple samplings. The instruments used in this research was the questionnaire with the consistency was between 0.60 - 1.00 and the reliability of .98. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and One-way ANOVA. The research results found as follows. 1) administration skill of educational institution administrator in Mueang Nonthaburi district under the jurisdiction of Nonthaburi primary education service area 1 as a whole was at the highest level. When considering each aspect found that all aspects were at the highest level by descending order of mean: technique aspect ($\bar{X} = 4.86, S.D. = 0.25$) , concept skill aspect ($\bar{X} = 4.84, S.D. = 0.33$) and human skill aspect ($\bar{X} = 4.83, S.D. = 0.31$). 2) The comparison results on administration skill of educational institution administrator in Mueang Nonthaburi district under the jurisdiction of Nonthaburi primary education service area 1 that teachers with different education backgrounds and work experiences as a whole and individual aspect were no difference.

Keywords: skill, administration, educational institution administrator

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 4 บัญญัติว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึงบุคลากรวิชาชีพ ที่รับผิดชอบ การบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่ง ทั้งของรัฐและเอกชน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา จึงมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษา ที่ตนได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในสถานศึกษานั้นโดยมีอำนาจหน้าที่บริหารงานของสถานศึกษาตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารทั่วไป เพราะ มาตรา 39 ได้บัญญัติไว้ว่า ให้กระทรวงกระจายอำนาจ การบริหาร และการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา จึงมีอำนาจหน้าที่บริหารสถานศึกษา แต่ผู้บริหารสถานศึกษา ในปัจจุบันนอกจาก จะมีใบประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา ตามที่คุรุสภากำหนด และผู้บริหารสถานศึกษา ต้องเป็นคนที่ได้รับการฝึกฝนเฉพาะด้านที่มีความรู้ความเข้าใจ ความชำนาญมาดูแลรับผิดชอบ และผู้บริหารจะทำหน้าที่ของตนได้อย่างสมบูรณ์ความเข้าใจ ความชำนาญมาก และดูแลรับผิดชอบ (อรุณีทองนพคุณ, 2548) และผู้บริหาร จะทำหน้าที่ ของตน ได้อย่างสมบูรณ์ต้องมีทักษะของผู้บริหาร หรือความสามารถ 3 อย่าง คือเก่งงาน เก่งคนและเก่งคิดผู้บริหารเก่ง จะต้องมีความชำนาญ 3 ด้านดังกล่าว (บุรชัย ศรีมหาสาคร, 2549) ทั้งนี้ทักษะการบริหาร สถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อความเจริญ ต่อคุณภาพ ของผลผลิต ทางการศึกษา และต่อการพัฒนาทุกด้านของมนุษย์ ที่เป็นทรัพยากร ที่สำคัญของชาติ (ศิริพงษ์ เสาภายน, 2548) แคทซ์ได้พบว่ามีทักษะ 3 ประการที่จำเป็นสำหรับผู้บริหาร คือทักษะทางเทคนิค ทักษะทางมนุษย์ และทักษะทางความคิดรวบยอด (วิเชียร วิทยอุดม, 2554) ซึ่งสอดคล้องกับคินเดรีต ได้พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่ไม่มีทักษะทางการบริหารทั้ง 3 ด้านคือทักษะด้านกรอบความคิด ทักษะด้านมนุษย์สัมพันธ์และทักษะด้านเทคนิคจะทำให้เกิดปัญหาในเรื่องความมีอคติ ขาดเป้าหมายที่แน่นอน และขาดคุณสมบัติของการเป็นผู้นำที่ดี ขาดแผนที่ดีและเกิดบรรยากาศของความขัดแย้ง (สุรกิจ กิณโรส, 2554)

ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเปรียบได้ว่าเป็นจอมทัพที่สำคัญที่จะนำพาองค์กรให้ก้าวไปในกระแสแห่งการปฏิรูปได้อย่างมีเกียรติและมีศักดิ์ศรี ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงทางบริบท (Context) หลากหลายส่วนนั้น น่าจะเปรียบได้กับ ผู้บริหารมืออาชีพ จึงเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบันที่จะทำหน้าที่สำคัญให้ไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์โดยการกำหนดเป็นยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาสู่การปฏิบัติที่แสดงให้เห็นศักยภาพ คุณภาพ เกิด

ประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหารจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาแห่งนั้น ฉะนั้นผู้บริหารย่อมมีบทบาทที่เป็นผลต่อการสำเร็จหรือประสิทธิภาพของงานเป็นอย่างยิ่ง บางครั้งการจัดองค์การ แม้จะไม่เรียบร้อยถูกต้องอยู่บ้างแต่อาจได้รับผลงานสูงได้หากผู้บริหารมีทักษะทางการบริหาร เพราะความสำเร็จของงานทุกด้านขององค์การขึ้นอยู่กับผู้บริหารหรือผู้นำซึ่งจะวินิจฉัยสั่งการ หรือตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปฏิรูป การศึกษาจะต้องมีความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการ มีวิสัยทัศน์ในการบริหาร การศึกษาให้ทันสมัยกับการเปลี่ยนแปลง มีภาวะผู้นำมีมนุษยสัมพันธ์เป็นที่ยอมรับของ ผู้เกี่ยวข้อง และมีความเป็นประชาธิปไตยเพื่อนำไปสู่การปฏิรูปการเรียนรู้ ความสามารถ บุคลิก ลักษณะ และคุณสมบัติตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างแท้จริง (สมบัติ บุญประเคน, 2544)

ผู้วิจัยในฐานะบุคลากรในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนธ์ เขต 2 จึงมีความสนใจศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาใน อำเภอเมืองนครพนธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนธ์ เขต 2 เพื่อให้ ได้มาซึ่งข้อมูลซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปประกอบการ พิจารณาแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอเมืองนครพนธ์ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนธ์ เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอเมืองนครพนธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนธ์ เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษาและ ประสบการณ์การทำงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อใช้สอบถามครูที่เกี่ยวข้องกับทักษะการ บริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอเมืองนครพนธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนธ์ เขต 1 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สถานภาพ ของครูผู้ตอบ แบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และตอนที่ 2 ทักษะการบริหารของผู้บริหาร สถานศึกษาในอำเภอเมืองนครพนธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนธ์ เขต 1 ใน 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านทักษะทางเทคนิค ด้านทักษะทางมนุษย์และด้านทักษะ

ทางความคิดรวบยอด มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ตามวิธีของ ลิเคิร์ท (Likert) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและทดสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารงานวิจัย แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทักษะการบริหารตามแนวคิดของแคทซ์ (Katz, R.L., 1971) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างและพัฒนาแบบสอบถาม
2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) มี 5 ระดับตามแบบของของลิเคิร์ท (Likert)
3. สร้างแบบสอบถามโดยกำหนดประเด็นของคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนิยามปฏิบัติการของตัวแปรในการวิจัย
4. นำแบบสอบถาม ตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ และนำแบบสอบถามที่แก้ไข นำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence : IOC) กำหนดค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ถือได้ว่ามีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.50 - 1.00
5. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try - Out) จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .98

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วย แบบสอบถาม มีโดยผู้วิจัยนำหนังสือเสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียนในอำเภอเมืองนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากครูในการตอบแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปพบกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง จำนวน 226 คน โดยชี้แจงวัตถุประสงค์และอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามเพื่อให้เกิดความเข้าใจและเก็บแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามแล้วตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ จำนวน 226 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์และตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดมาวิเคราะห์และประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังขั้นตอนต่อไป นี้ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครูผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิ

การศึกษาและประสบการณ์การสอน โดยการแจกแจงความถี่ การหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางและแปลผลด้วยการบรรยาย และ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอเมืองนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 โดยหาค่าเฉลี่ย และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ของบุญชม ศรีสะอาด แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางและแปลผลด้วยการบรรยาย (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ, 2553)

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง มีทักษะการบริหาร อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง มีทักษะการบริหาร อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง มีทักษะการบริหาร อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง มีทักษะการบริหาร อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง มีทักษะการบริหาร อยู่ในระดับน้อยที่สุด

และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอเมือง นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 จำแนกตามวุฒิ การศึกษา โดยใช้การทดสอบที (t-test for Independent Samples) และจำแนกตาม ประสบการณ์การสอนโดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variance : ANOVA) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางและแปลผลด้วยการบรรยาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย สถิติหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence : IOC) ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ส่วนสถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency : F) ร้อยละ (Percentage : P) ค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) สถิติทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test for Independent Samples) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variance : ANOVA)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอเมืองนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 ปรากฏผลดังนี้

1. ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอเมืองนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

ดังนี้ ด้านทักษะทางเทคนิค ด้านทักษะทางความคิดรวบยอดและด้านทักษะทางมนุษย์ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านทักษะทางเทคนิค ด้านทักษะทางความคิดรวบยอด และด้านทักษะทางมนุษย์ เมื่อพิจารณาในรายละเอียด ปรากฏผล ดังนี้

1. ด้านทักษะทางเทคนิค โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารมีแผนกลยุทธ์สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของชาติ ผู้บริหารมีการมอบหมายงานตามความรู้ ความสามารถและเหมาะสมเป็นไปอย่างยุติธรรม และผู้บริหารมีการนำแผนไปใช้ปฏิบัติงานได้จริงส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ผู้บริหารมีการประชุมเป็นไปตามวาระการประชุม

2. ด้านทักษะทางมนุษย์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารมีความมั่นใจในตนเอง ผู้บริหารมีทัศนคติที่ดีต่อผู้ร่วมงาน และผู้บริหารมีการปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่นและชุมชนได้ดี ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารมีความสุขรอบคอบ

3. ด้านทักษะทางความคิดรวบยอด โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับ มากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารมีความรู้ในด้านการจัดการเรียนการสอน การนิเทศติดตามการวัดผลและการประเมินผลผู้บริหารมีความรู้ในการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ ภาระงาน ยุทธศาสตร์ที่จะนำสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายได้ และผู้บริหารมีการประยุกต์ทฤษฎีการบริหารมาใช้ในสถานศึกษาได้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานสถานศึกษา

2. การเปรียบเทียบทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอเมืองนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต1 จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน ปรากฏผลดังนี้ ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอเมืองนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต1 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันและ ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอเมืองนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต1 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอเมืองนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอเมืองนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับ มากที่สุดทุกด้าน ซึ่งผู้วิจัยขอนำมาอภิปรายครั้งนี้

1.1 ด้านทักษะทางเทคนิค พบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอเมืองนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีแผนกลยุทธ์สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของชาติ มีการมอบหมายงานตามความรู้ ความสามารถและเหมาะสมเป็นไปอย่างยุติธรรม มีการนำแผนไปใช้ปฏิบัติงานได้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประคอง แสนจำหน่าย ได้ศึกษาทักษะการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารมีทักษะการบริหารโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบทักษะการบริหารของผู้บริหาร 2.1) ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีทักษะการบริหารงานต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน 2.2) ผู้บริหารที่ทำงานอยู่เขตพื้นที่การศึกษาต่างกัน โดยภาพรวมมีทักษะการบริหารงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเทคนิคและด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารมีทักษะการบริหารงานไม่แตกต่างกัน (ประคอง แสนจำหน่าย, 2553)

1.2 ด้านทักษะทางมนุษย์ พบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอเมืองนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีความมั่นใจในตนเอง มีทัศนคติที่ดีต่อผู้ร่วมงาน มีการปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่นและชุมชนได้ดี สอดคล้องกับงานวิจัยสมศักดิ์ จินดาไทย ได้ศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ได้แก่ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์และทักษะด้านเทคนิค (สมศักดิ์ จินดาไทย, 2553)

1.3 ด้านทักษะทางความคิดรวบยอด พบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอเมืองนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะ ผู้บริหารมีความรู้ในด้านการจัดการเรียนการสอน การนิเทศติดตามการวัดผลและการประเมินผล มีความรู้ในการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ ภาระงาน ยุทธศาสตร์ที่จะนำสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายได้ มีการประยุกต์ทฤษฎีการบริหารมาใช้ในสถานศึกษาได้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของยุพา ทองเรือง เรื่องทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่าทักษะการบริหารของผู้บริหาร สถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือทักษะด้านความคิดรวบยอด ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์และทักษะด้านเทคนิควิธี ทั้งนี้เพราะผู้บริหารหาหน้าที่ประธานในการประชุมครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจัดทำแผนปฏิบัติการเหมาะสมกับสภาพของ (ยุพา ทองเรือง, 2557)

2. การเปรียบเทียบทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอเมืองนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 จำแนกตาม

2.1 จำแนกตามวุฒิการศึกษาพบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ วุฒิการศึกษาที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อแนวคิดเกี่ยวกับทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอเมืองนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรกิจ กิณเรศ ได้ศึกษาทักษะการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษาตามทัศนะของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2 ผลการวิจัยพบว่าครูที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีทัศนะต่อทักษะการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ครูที่มีวุฒิทางการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีทัศนะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะการบริหารงานมากกว่าทัศนะของครูที่มีวุฒิปริญญาตรีทุกด้าน ส่วนทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ไม่แตกต่างกัน (สุรกิจ กิณโรส, 2554)

2.2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประสบการณ์การทำงานไม่มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอเมืองนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของอารียา ศิริบุญยประสิทธิ์ ได้ทำการศึกษาและเปรียบเทียบทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี พบว่า จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้านพบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ .01 โดยสถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดใหญ่และสถานศึกษาขนาดกลางกับสถานศึกษาขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดกลางมีทักษะการบริหารสูงกว่าผู้บริหารขนาดใหญ่ (อารียา ศิริบุญยประสิทธิ์, 2554)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอเมืองนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 มีสรุปผลการวิจัยดังนี้ 1) ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอเมืองนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับ มากที่สุดทุกด้าน ดังนี้ 1.1) ด้านทักษะทางเทคนิค พบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอเมืองนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีแผนกลยุทธ์สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของชาติ มีการมอบหมายงานตามความรู้ ความสามารถและเหมาะสมเป็นไปอย่างยุติธรรม มีการนำแผนไปใช้ปฏิบัติงานได้จริง 1.2) ด้านทักษะทางมนุษย์ พบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอเมืองนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีความมั่นใจในตนเอง มีทัศนคติที่ดีต่อผู้ร่วมงาน มีการปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่นและชุมชนได้ดี 1.3) ด้านทักษะทางความคิดรวบยอด พบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอเมืองนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะ ผู้บริหารมีความรู้ในด้านการจัดการเรียนการสอน การนิเทศติดตามการวัดผลและการประเมินผล มีความรู้ในการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ ภาระงาน ยุทธศาสตร์ที่จะนำสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายได้ มีการประยุกต์ทฤษฎีการบริหารมาใช้ในสถานศึกษาได้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา 2) การเปรียบเทียบทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอเมืองนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 จำแนกตาม 2.1) จำแนกตามวุฒิการศึกษาพบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวุฒิการศึกษาที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อแนวคิดเกี่ยวกับทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอเมืองนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 2.2) จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประสบการณ์การทำงานไม่มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอเมืองนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ

ดังนี้ 1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ 1.1) ด้านทักษะทางเทคนิค ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประชุมเป็นไปตามวาระการประชุมและควรเป็นผู้นำทางวิชาการ 1.2) ด้านทักษะทางมนุษย์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความสุ่มรอบคอบและควรมีความขยันหมั่นเพียร อดทน อดกลั้น 1.3) ด้านทักษะทางความคิดรวบยอด ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความรู้ ความเข้าใจในการบริหารงานสถานศึกษาและควรมีความรู้ความเข้าใจในการกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา 2) ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป 2.1) ควรศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา 2.2) ควรศึกษาความพึงพอใจทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสยามสปอร์ต ซินดิเคท จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับที่ 2) และที่แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสยามสปอร์ต ซินดิเคท จำกัด.
- บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. (2553). หลักการวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- บุรชัย ศรีมหาสาร. (2549). ผู้นำพันธุ์แท้ ชุมุมบริหารสู่การเป็นผู้นำ เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แสงดาว.
- ประคอง แสนจำหน่าย. (2553). ทักษะการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- ยุพา ทองเรือง. (2557). ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิเชียร วิทยอุดม. (2554). การพัฒนาองค์กร. กรุงเทพมหานคร: ธนัธการพิมพ์.
- ศิริพงษ์ เสงายน. (2548). หลักการบริหารการศึกษา : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: บุ๊ค พอยท์.
- สมบัติ บุญประเคน. (2544). ผู้บริหารยุคปฏิรูปการศึกษาตามลักษณะ 5 ป. วารสารครูขอนแก่น, 1(2), 20-21.
- สมศักดิ์ จินดาไทย. (2553). ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหาร โดย ใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. ใน

- วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- สุรกิจ กิณโรส. (2554). ทักษะการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษาตามทัศนะของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีเขต 2. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- อรุณี ทองนพคุณ. (2548). การศึกษาบทบาทการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- อารียา ศิริบุญยประสิทธิ์. (2554). ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจังหวัดจันทบุรี. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- Katz,R.L. (1971). Skill of an effective administration. In Development executive leaders. Massachusetts: Harward University Press Cambridge.

การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน
โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3*
ENVIRONMENTAL MANAGEMENT CONTRIBUTED TO STUDENT
LEARNING OF TRIAMUDOMSUKSA PHATTHANAKARN NONTHABURI
SCHOOL UNDER THE JURISDICTION OF SECONDARY EDUCATION
SERVICE AREA OFFICE 3

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์

Preeyaporn Wonganutararoj

นาวิน นิลแสงรัตน์

Navin Ninsangrat

ทองหล่อ วงษ์อินทร์

Thonglor Wongin

มหาวิทยาลัยปทุมธานี

Pathumthani University, Thailand

E-mail: thanaploysiri@ptu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามเพศ และระดับชั้นเรียนประชากรคือนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 436 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นและใช้การสุ่มอย่างง่ายเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบมาตราส่วน ซึ่งมีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80 - 1.00 ขึ้นไป และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97 สถิติที่ใช้ได้แก่การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที วิเคราะห์ความ

* Received October 12, 2021; Revised November 30, 2021; Accepted February 24, 2022

แปรปรวนแบบทางเดียวและทำการทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ ผลการศึกษาพบว่า 1) การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการนนทบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ด้านการบริหารและการจัดการด้านวิชาการและด้านกายภาพ 2) นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการนนทบุรี โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันและ 3) นักเรียนที่มีระดับชั้นเรียนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การจัดสภาพแวดล้อม, การเรียนรู้, นักเรียน

Abstract

The Objectives of this research article were to: 1) study environmental management contributed to student learning of Triamudomsuksa Phatthanakarn Nonthaburi school and 2) to compare environmental management contributed to student learning of Triamudomsuksa Phatthanakarn Nonthaburi school classified by genders and class levels. The population consisted of 436 students who studied in Mathayom 1 - 6 of Triamudomsuksa Phatthanakarn Nonthaburi school under the jurisdiction of secondary education service area office 3 in the academic year 2020. The sample size was determined by Krejcie & Morgan. The samples were 205 persons selected by strata and simple random samplings. The instruments used in this research was the questionnaire with the consistency was between 0.80-1.00 over and the reliability of .89. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and Paired test of Scheffe' s method. The research results revealed that: 1) environmental management contributed to student learning as a whole and each aspects were at much level. When considering each aspect found that the majority were at much level by ascending order in administration aspect and academic management and physical aspect. 2) Students with different genders showed as a whole and each aspect were no different and 3) Students with different class levels showed opinions on environmental management contributed to student

learning and the overall and each aspects were with statistically significant level of .05

Keywords: environmental management, learning, student

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 มาตรา 4 บัญญัติความหมายของการศึกษาว่า การศึกษา หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการการสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุน ให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและมาตรา 6 บัญญัติว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ประกอบกับมาตรา 24(5)บัญญัติว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542)

กระทรวงศึกษาธิการ กล่าวว่า การศึกษาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ถูกต้องเหมาะสมนั้นนับได้ว่าเป็นสิ่งจำเป็นมากในการจัดการศึกษา เพราะจะทำให้โรงเรียนเป็นสถานที่ที่น่าเรียน อันจะนำมาซึ่งความรู้ ประสบการณ์ต่าง ๆ การดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมนั้นเป็นหน้าที่โดยตรงของทางโรงเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) และสุรัชย์ สมัยโย กล่าวว่า บทบาทของผู้เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียน คือ ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้นำในการนำหลักสูตรไปใช้ในการประชาสัมพันธ์หลักสูตร การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ซึ่งทางโรงเรียนนั้นจะต้องกำหนดนโยบายต่าง ๆ ในการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนและให้มีคุณลักษณะตรงตามความต้องการของสังคมด้วย (สุรัชย์ สมัยโย, 2557) เพราะตลอดเวลาที่อยู่ในโรงเรียนนั้นสภาพแวดล้อมย่อมมีผลกระทบต่อสุขภาพกาย สุขภาพจิตของผู้เรียน รวมทั้งอิทธิพลต่อการจัดการเรียนของผู้สอน ดังนั้นในการจัดการศึกษาจึงต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีคุณภาพมากที่สุด โดยทำให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ เป็นคนที่รู้จักคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ รู้จักการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถปรับตัวให้ทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลง และในฐานะที่มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติจำเป็นต้องดำรง

อยู่ร่วมกันกับธรรมชาติอย่างกลมกลืน มนุษย์จึงต้องตระหนักถึงการใช้ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ดังนั้นทางโรงเรียนจึงควรจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข มุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนตามธรรมชาติ โดยให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง ปลูกฝังเรื่องความสะอาด ความมีระเบียบวินัย เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความรักสามัคคี มีต้นไม้ แหล่งน้ำ บ่อน้ำ ไร่นา ไร่ผลไม้

สภาพแวดล้อมในสถานศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการกำหนดนโยบายที่จะนำไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้และการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยธเนศ ขำเกิด ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนว่า บรรยากาศของโรงเรียนเป็นสภาวะอันเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม แล้วส่งผลถึงความรู้สึกของบุคคล เป็นสภาพการณ์ที่ไม่อาจมองเห็นหรือจับต้องได้ แต่เป็นสะท้อนทางความรู้สึกของบุคคล โรงเรียนซึ่งมีบรรยากาศที่ดีจะทำให้ให้นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียนเกิดความรู้สึกพอใจ ภูมิใจ อบอุ่นใจ สบายใจ รู้สึกในความเป็นเจ้าของ และอยากมาโรงเรียน โรงเรียนที่มีบรรยากาศไม่ดีจะทำให้บุคลากรเกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย ห่างเหิน เฉยเมย ว้าวุ่น และไม่อยากมาโรงเรียน (ธเนศ ขำเกิด, 2533) ดังนั้นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะส่งผลให้เกิดสภาพบรรยากาศที่ดีคือ การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน หากมองโดยภาพรวมแล้วอาจจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ คือ 1) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่เป็นวัตถุ เช่น บริเวณโรงเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องประกอบครุภัณฑ์ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ 2) สภาพแวดล้อมทางวิชาการ ได้แก่ การจัดบรรยากาศการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียนที่สามารถส่งเสริมความสามารถของนักเรียนแต่ละบุคคลได้ ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน ส่งเสริมการเรียนเป็นกลุ่ม นักเรียนมีความสุขในการเรียน รักที่จะเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น เรียนรู้ตามธรรมชาติ เน้นการฝึกปฏิบัติจริงจากสิ่งแวดล้อมใกล้ตัว ตลอดจนการจัดบริการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการต่าง ๆ ที่จะทำให้นักเรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ให้มากที่สุด 3) สภาพแวดล้อมทางการบริหารจัดการ ได้แก่ การดำเนินการใด ๆ ภายในโรงเรียนให้การปฏิบัติงานสำเร็จลงด้วยความร่วมมือร่วมใจของบุคลากร ซึ่งสังเกตได้จากการดำเนินงานอย่างมีระบบ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือเกื้อกูลกันของบุคลากร การจัดสภาพแวดล้อมโรงเรียนจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะช่วยเสริมสร้างและพัฒนาผู้เรียนในด้านการเรียนรู้ ความสามารถ ความคิด จิตใจ รวมถึงคุณธรรมต่าง ๆ ที่พึงประสงค์ได้สอดคล้องกับ สายฝน สุวรรณรินทร์ ที่กล่าวว่า ในการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่ดี ได้แก่ การจัดให้มีห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ที่ไว้ฝึกการทำกิจกรรมการเรียนการสอน มีห้องสมุดไว้เป็นแหล่งเรียนรู้ มีพื้นที่สีเขียวและสิ่งอำนวยความสะดวกที่พอเพียงและอยู่ในสภาพใช้การได้ดี มาตรการ

ส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของนักเรียน ซึ่งจำเป็นจะต้องมีการจัดให้กับผู้เรียนด้วย (สายฝน สุวรรณรินทร์, 2553)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 และเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนดำเนินการพัฒนา ปรับปรุงสภาพแวดล้อม ด้านกายภาพ ด้านบริหารและการจัดการ และด้านวิชาการ ให้มีความเหมาะสมและเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการเรียนรู้มีส่วนช่วยให้นักเรียนมีความสุข และทั้งครู นักเรียนประสบความสำเร็จ เนื่องจากโรงเรียนเป็นองค์การที่ให้บริการด้านการศึกษาที่จะส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้อย่างเต็มที่เต็มศักยภาพส่งผลให้นักเรียนมีประสิทธิภาพตรงเป้าหมายของครู ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

ผลของการศึกษาเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงสภาพแวดล้อมโรงเรียนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและเกิดประสิทธิภาพของโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามเพศ และระดับชั้นเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ที่กำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 436 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3ที่กำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 205 คน ได้มาโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie, R.V., & Morgan, D.W., 1970) ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยใช้ระดับชั้นเรียนเป็นชั้น (Strata) และสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อใช้ในการสอบถามการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพของนักเรียนผู้ตอบ แบบสอบถามจำแนกเป็น เพศ และระดับชั้นเรียน มีลักษณะ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ใน 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านกายภาพ ด้านการบริหารและการจัดการ และด้านวิชาการ มีลักษณะเป็นแบบ มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยมีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารงานวิจัย แนวคิดที่เกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมตามแนวคิดของกรมวิชาการ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างและพัฒนาแบบสอบถาม

2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) มี 5 ระดับตามแบบของของลิเคิร์ท (Likert)

3. สร้างแบบสอบถามโดยกำหนดประเด็นของคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนิยามปฏิบัติการของตัวแปรในการวิจัย

4. นำแบบสอบถาม ตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ และนำแบบสอบถามที่แก้ไขนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence : IOC) กำหนดค่า IOC ตั้งแต่ .60 ขึ้นไป ถือได้ว่ามีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.80 - 1.00

5. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try - Out) กับนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำนวน 30 คนซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ทำหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยนำหนังสือ เสนอต่ ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ในการตอบแบบสอบถาม
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปพบกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง จำนวน 205 คน โดยชี้แจงวัตถุประสงค์และอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามเพื่อให้เกิดความเข้าใจและเก็บแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง
4. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามแล้วตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ จำนวน 205 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์และตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดมาวิเคราะห์และประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปดังขั้นตอนต่อไปนี้

1. วิเคราะห์เกี่ยวกับสถานภาพของนักเรียนผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ และระดับชั้นเรียนโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) การหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางและแปลผลด้วยการบรรยาย
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยหาค่าเฉลี่ย และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ค่าเฉลี่ย 4. 50 - 5.00 หมายถึง มีการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3. 50 - 4.49 หมายถึง มีการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2. 50 - 3.49 หมายถึง มีการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1. 50 - 2.49 หมายถึง มีการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1. 00 - 1. 49 หมายถึง มีการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

แล้วนำเสนอในรูปตารางและแปลผลด้วยการบรรยาย

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามเพศ โดยการทดสอบค่าที (t-test for independent samples) และจำแนกตามระดับชั้นเรียนโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variance : ANOVA) และการทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe) แล้วนำเสนอในรูปตารางและแปลผลด้วยการบรรยาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ดังนี้

1. สถิติหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

1.1 ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence : IOC)

1.2 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

2.1 การแจกแจงความถี่ (frequency distribution)

2.2 ร้อยละ (Percentage: P)

2.3 ค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$)

2.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

3. สถิติทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

3.1 การทดสอบค่าที (t-test for Independent Samples)

3.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variance : ANOVA) และการทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Sheffe)

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ดังนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา พัฒนาการ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$; S.D. = 0.78) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการบริหารและการจัดการ ($\bar{X} = 4.16$; S.D. = 0.78) ด้านวิชาการ ($\bar{X} = 4.08$; S.D. = 0.77) และด้านกายภาพ ($\bar{X} = 3.92$; S.D. = 0.80) ปรากฏผลตามตารางดังนี้

(n = 205)

การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านกายภาพ	3.92	0.80	มาก	3
2. ด้านการบริหารและการจัดการ	4.16	0.78	มาก	1
3. ด้านวิชาการ	4.08	0.77	มาก	2
รวม	4.05	0.78	มาก	

1.1 ด้านกายภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ โรงเรียนจัดห้องเรียนเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน โรงเรียนมีลักษณะห้องเรียนสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย และโรงเรียนมีโรงอาหารที่ถูกสุขลักษณะ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ได้แก่ โรงเรียนจัดระบบการดูแลรักษาห้องน้ำห้องส้วมสะอาดเหมาะสมและเพียงพอกับการใช้งาน ปรากฏผลตามตารางดังนี้

(n = 205)

ด้านกายภาพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. โรงเรียนมีสถานที่พักผ่อนในบริเวณโรงเรียนที่เป็นธรรมชาติมีความเป็นระเบียบสวยงามร่มรื่นและสะอาด	3.88	0.74	มาก	6
2. โรงเรียนมีบริเวณสถานที่เพื่อออกกำลังกายหรือการเล่นกีฬาที่มีความปลอดภัย	3.73	0.84	มาก	9
3. โรงเรียนมีการปลูกไม้ดอกไม้ประดับเพื่อความร่มรื่นสวยงาม	4.03	0.86	มาก	4
4. โรงเรียนมีการดูแลความสะอาดและกำจัดขยะมูลฝอยอย่างเป็นสัดส่วน	3.85	0.79	มาก	7
5. โรงเรียนจัดระบบการดูแลรักษาห้องน้ำห้องส้วมสะอาดเหมาะสมและเพียงพอกับการใช้งาน	3.54	0.80	มาก	10
6. โรงเรียนมีโรงอาหารที่ถูกสุขลักษณะ	4.09	0.81	มาก	3
7. โรงเรียนมีการจัดห้องปฏิบัติการที่เหมาะสม	4.01	0.75	มาก	5
8. โรงเรียนมีลักษณะห้องเรียนสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย	4.09	0.74	มาก	2
9. โรงเรียนจัดห้องเรียนเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน	4.23	0.77	มาก	1

ด้านกายภาพ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
10. โรงเรียนจัดหาโต๊ะเก้าอี้ในห้องสมุดที่เหมาะสมต่อการอ่านค้นคว้า	3.77	0.90	มาก	8
รวม	3.92	0.80	มาก	

1.2 ด้านการบริหารและการจัดการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ โรงเรียนมีการประกันอุบัติเหตุให้นักเรียน โรงเรียนมีครูปฏิบัติตามหน้าที่และอุทิศตนต่อหน้าที่การสอน และโรงเรียนมีการดูแลรักษาความปลอดภัยให้นักเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ได้แก่ โรงเรียนจัดให้มีการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมต่างๆ แก่ชุมชน

(n = 205)

ด้านการบริหารและการจัดการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. โรงเรียนจัดให้มีการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมต่างๆ แก่ชุมชน	3.90	0.86	มาก	10
2. โรงเรียนมีการประกันอุบัติเหตุให้นักเรียน	4.35	0.80	มาก	1
3. ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อก่อให้เกิดความรักความสามัคคี	4.21	0.75	มาก	4
4. โรงเรียนจัดการบริการสุขภาพให้นักเรียน	3.94	0.83	มาก	9
5. โรงเรียนมีการตรวจสอบการเข้า-ออกของบุคคลภายนอกอย่างเคร่งครัด	4.17	0.87	มาก	6
6. โรงเรียนมีครูปฏิบัติตามหน้าที่และอุทิศตนต่อหน้าที่การสอน	4.32	0.73	มาก	2
7. โรงเรียนส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ	4.19	0.73	มาก	5
8. โรงเรียนมีการดูแลรักษาความปลอดภัยให้นักเรียน	4.28	0.66	มาก	3
9. โรงเรียนมีการสร้างบรรยากาศและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงานด้วยกัน	4.03	0.79	มาก	8
10. โรงเรียนส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนแสดงผลงานและความสามารถต่อชุมชน	4.16	0.76	มาก	7
รวม	4.16	0.78	มาก	

1.3 ด้านวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกดังนี้ โรงเรียนให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมทางด้านวิชาการโดยการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ โรงเรียนเปิด

โอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในขณะที่เรียนได้อย่างเต็มที่ และ โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมเป็นกลุ่มและฝึกปฏิบัติจริง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ได้แก่ โรงเรียนจัดการเรียนการสอนที่สร้างประสบการณ์ โดยลงมือปฏิบัติจริง ปรากฏผลตามตารางดังนี้

(n = 205)

ด้านวิชาการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. โรงเรียนจัดหาสื่อการเรียนการสอนเทคโนโลยีที่ทันสมัย และเพียงพอมาใช้ในการประกอบการสอน	4.02	0.80	มาก	7
2. โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนแสวงหาความรู้เพิ่มเติม นอกเหนือจากการเรียนในชั้นเรียน	4.00	0.83	มาก	9
3. โรงเรียนให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมทางด้านวิชาการ โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.26	0.66	มาก	1
4. โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้ทำ กิจกรรมเป็นกลุ่มและฝึกปฏิบัติจริง	4.12	0.74	มาก	3
5. โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนมีการแสดงความคิดเห็น ในขณะที่เรียนได้อย่างเต็มที่	4.13	0.76	มาก	2
6. โรงเรียนส่งเสริม สนับสนุน ให้นักเรียนได้ใช้ความสามารถ อย่างเต็มที่	4.08	0.80	มาก	6
7. โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนเหมาะสมต่อการ เรียนการสอน	4.09	0.78	มาก	5
8. โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนมีความเหมาะสม ต่อการเรียนการสอน	4.11	0.73	มาก	4
9. โรงเรียนจัดการเรียนการสอนที่สร้างประสบการณ์ โดยลง มือปฏิบัติจริง	3.98	0.81	มาก	10
10.โรงเรียนมีการปรับการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียน เป็นศูนย์กลางการเรียนการสอน	4.00	0.75	มาก	8
รวม	4.08	0.77	มาก	

2. ผลการเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามเพศ และระดับชั้นเรียน ปรากฏผลวิเคราะห์ตามสมมติฐานได้ ตามตารางดังนี้

2.1 นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันตามตารางดังนี้

(n = 205)

การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของ นักเรียน	เพศ				t	p
	ชาย		หญิง			
	(n= 84)		(n=121)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านกายภาพ	4.01	0.54	3.86	0.52	0.58	0.45
2. ด้านการบริหารและการจัดการ	4.20	0.50	4.12	0.54	1.27	0.26
3. ด้านวิชาการ	4.18	0.49	4.00	0.58	1.27	0.26
รวม	4.13	0.51	4.00	0.55	1.04	0.32

2.2 นักเรียนที่มีระดับชั้นเรียนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

(n = 205)

การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
1. ด้านกายภาพ	ระหว่างกลุ่ม	9.03	5	1.81	7.34*	0.00
	ภายในกลุ่ม	48.95	199	0.25		
	รวม	57.98	204			
2. ด้านการบริหารและการจัดการ	ระหว่างกลุ่ม	7.78	5	1.56	6.52*	0.00
	ภายในกลุ่ม	47.52	199	0.24		
	รวม	55.31	204			
3. ด้านวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	10.10	5	2.02	7.65*	0.00
	ภายในกลุ่ม	52.55	199	0.26		
	รวม	62.65	204			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	8.66	5	1.73	7.17*	0.00
	ภายในกลุ่ม	41.69	199	0.21		
	รวม	50.36	204			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 มีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 เป็นไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เรวดี รักษาวงศ์ เรื่องการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ผลการศึกษาพบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 โดยรวมและรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน (เรวดี รักษาวงศ์, 2556) และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ณัฐภัก อุตโท ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนทางกายภาพของโรงเรียนอนุบาลวัดช่องลม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันของการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนทางกายภาพในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ณัฐภัก อุตโท, 2558)

2. การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการศึกษาดังต่อไปนี้

2.1 ด้านกายภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นักเรียนโรงเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 มีความคิดเห็นว่า โรงเรียนจัดห้องเรียนเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน โรงเรียนมีลักษณะห้องเรียนสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย และโรงเรียนมีโรงอาหารที่ถูกต้องลักษณะ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พิทักษ์ สมาน ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎ์ 2 จังหวัดฉะเชิงเทราผลการวิจัยพบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการบริหาร ด้านสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ด้านสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับกลุ่มเพื่อน ด้านสภาพแวดล้อมอาคารสถานที่ (พิทักษ์ สมาน, 2547)

2.2 ด้านการบริหารและการจัดการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 มีความคิดเห็นว่า โรงเรียนมีการประกันอุบัติเหตุให้แก่ นักเรียน โรงเรียนมีครูปฏิบัติตามหน้าที่และอุทิศตนต่อหน้าที่การสอน และโรงเรียนมีการดูแลรักษา ความปลอดภัยให้แก่ นักเรียน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุพล อนามัย ได้ศึกษาการจัด สภาพแวดล้อมของนักเรียน โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในภาพรวมและรายด้านมี 2 ด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อมด้านกายภาพและสภาพแวดล้อมด้านวิชาการมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (สุพล อนามัย, 2549)

2.3 ด้านวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 มีความคิดเห็นว่า โรงเรียนให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมทางด้านวิชาการโดยการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในขณะเรียนได้อย่างเต็มที่ และ โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมเป็นกลุ่มและฝึกปฏิบัติ จริง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เรวดี รักษาวงศ์ เรื่องการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการ เรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ผลการศึกษา พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 โดยรวมและรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน (เรวดี รักษา วงศ์, 2556)

3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามเพศ และระดับชั้นเรียน ผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลตามสมมติฐาน ดังนี้

3.1 นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อ การเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลงานวิจัย ของ พิทักษ์ สมาน ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียน โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎ์ 2 จังหวัดฉะเชิงเทราผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกันมี ความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกัน (พิทักษ์ สมาน, 2547)

3.2 นักเรียนที่มีระดับชั้นเรียนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อม ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พิทักษ์ สมาน ได้ทำการวิจัย

เรื่อง การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎ์ 2 จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนอยู่ในระดับชั้นต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนโดยรวมทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (พิทักษ์ สมาน, 2547)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1) การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 มีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 เป็นไปในทิศทางเดียวกัน 2) การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการศึกษาลำดับดังนี้ 2.1) ด้านกายภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 มีความคิดเห็นว่าโรงเรียนจัดห้องเรียนเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน โรงเรียนมีลักษณะห้องเรียนสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย และโรงเรียนมีโรงอาหารที่ถูกลักษณะ 2.2) ด้านการบริหารและการจัดการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 มีความคิดเห็นว่าโรงเรียนมีการประกันอุบัติเหตุให้นักเรียน โรงเรียนมีครูปฏิบัติตามหน้าที่และอุทิศตนต่อหน้าที่การสอน และโรงเรียนมีการดูแลรักษาความปลอดภัยให้นักเรียน 2.3) ด้านวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 มีความคิดเห็นว่า โรงเรียนให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมทางด้านวิชาการโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โรงเรียนเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในขณะที่เรียนได้อย่างเต็มที่ และ โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมเป็นกลุ่มและฝึกปฏิบัติจริง 3) การวิเคราะห์เปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามเพศและระดับชั้นเรียน ผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลตามสมมติฐาน ดังนี้ 3.1) นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียน

เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 3.2) นักเรียนที่มีระดับชั้นเรียนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ 1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ 1.1) ด้านกายภาพ ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดระบบการดูแลรักษาห้องน้ำห้องส้วมสะอาดเหมาะสมและเพียงพอกับการใช้งาน และ ควรมีบริเวณสถานที่เพื่อออกกำลังกายหรือการเล่นกีฬาที่มีความปลอดภัย 1.2) ด้านการบริหารและการจัดการ ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมต่าง ๆ แก่ชุมชน และ ควรจัดการบริการสุขภาพให้นักเรียน 1.3) ด้านวิชาการ ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดการเรียนการสอนที่สร้างประสบการณ์ โดยลงมือปฏิบัติจริง และ ส่งเสริมให้นักเรียนแสวงหาความรู้เพิ่มเติมนอกเหนือจากการเรียนในชั้นเรียน 2) ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป 2.1) ควรศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโดยเปรียบเทียบกับโรงเรียนหรือสถานศึกษาสังกัดหน่วยงานอื่น ๆ 2.2) ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- เรวดี รัชชาวงศ์. (2556). การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. ใน สารนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนครพนม.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเอกสารชุด แนวทางปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ณัฐภัค อุทโท. (2558). การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนทางกายภาพของโรงเรียนอนุบาลวัด ช่อลมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. ใน สารนิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ธเนศ ขำเกิด. (2533). การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: ศึกษาพิทยา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์นจำกัด.
- พิทักษ์ สมาน. (2547). การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎี 2 จังหวัดฉะเชิงเทรา. ใน สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สายฝน สุวรรณรินทร์. (2553). การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตคุณภาพนาดี 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี เขต 2. ใน สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- สุพล อนามัย. (2549). การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาเพชรบุรี เขต 1. ใน สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุรัชย์ สัมโย. (2557). การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา พัฒนาการ นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. ใน สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. (1970). Determination sample size for research activities. *Education and Psychology Measurement*, 30(3), 607-610.

การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล อำเภอหนองเสือ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2*
LEARNING ENVIRONMENTAL CONDITION MANAGEMENT IN ANUBAN
SCHOOL, NONGSUEA DISTRICT UNDER THE JURISDICTION OF
PATHUMTHANI PRIMARY SERVICE AREA OFFICE 2

กฤษดา บุญญะสิทธิ์

Kritsada Boonyasith

พรรัตน์ ลังกะสุต

Pornrat Luangkhasoot

กมลชนก ไพโรจน์

Kamonchanok Pairoj

มหาวิทยาลัยปทุมธานี

Pathumthani University, Thailand

E-mail: thanaploysiri@ptu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล อำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 และ 2) เปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาลจำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน ประชากร ได้แก่ ครูในโรงเรียนอนุบาล อำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ปีการศึกษา 2563 รวม 26 โรงเรียน จำนวน 368 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ครูจำนวน 191 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครทซ์และมอร์แกน แล้วสุ่มแบบแบ่งชั้นและสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนค่า 5 ระดับ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80 - 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .93 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจง ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ผลการศึกษาพบว่า 1) การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาลอำเภอหนองเสือ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้

* Received October 12, 2021; Revised November 30, 2021; Accepted February 24, 2022

ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ และด้านการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ตามลำดับ 2) ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาลอำเภอหนองเสือ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาลอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การจัดสภาพแวดล้อม, การเรียนรู้, โรงเรียนอนุบาล

Abstract

The objectives of this research was :1) to study learning environmental condition management in Anuban school and 2) to compare learning environmental condition management in Anuban school, Nongsuea district under the Jurisdiction of Pathumthani Primary Service Area Office 2 , classified by education levels and work experiences. The population consisted of 368 teachers of 26 Anuban schools, Nongsuea district under the Jurisdiction of Pathumthani Primary Service Area Office 2. The sample size was determine using Krejcie & Morgan. The 191 study samples were selected by stratified and simple samplings. The instrument used for data collection was a 5-rating scale questionnaire having the Index of Item-Objective Congruence (IOC) of 0.80 - 1.00, and the alpha reliability of .93. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, and standard deviation, t-test, and One-Way Analysis of Variance. The research results revealed that : 1) The learning environmental condition management in Anuban school, Nongsuea district under the Jurisdiction of Pathumthani Primary Service Area Office 2 as a whole and individual aspects were at much level by descending order of mean: choosing learning media, managing learning experiences, evaluating learning results, and managing learning environment respectively. 2) The teachers with different education levels showed difference opinions on learning environmental condition management in Anuban school, Nongsuea district under the Jurisdiction of Pathumthani Primary Service Area Office 2 with statistically significant level of .05. 3) Teachers with different work experiences showed no difference on opinions on learning environmental condition management in Anuban school, Nongsuea district under

the Jurisdiction of Pathumthani Primary Service Area Office 2 with statistically significant level of .05.

keywords: environment condition management , learning, school, private Anuban

บทนำ

การพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมตามความต้องการทางกายภาพ ความคิด อารมณ์ และสังคม เพื่อสร้างพื้นฐานที่แข็งแกร่งในการเรียนรู้ตลอดชีวิตและมีชีวิตที่อยู๋ดีมีสุข อันสอดคล้องกับ แนวคิดว่าการพัฒนาเด็กปฐมวัยขององค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (United Nations Children's Fund : UNICEF) และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals : SDGs) เป้าหมายที่ 4 เป้าประสงค์ที่ 4.2 การพัฒนาเด็กปฐมวัยและการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษาซึ่งกำหนดว่า ในปี 2547 (ค.ศ. 2030) เด็กหญิง และเด็กชายทุกคนที่อยู่ในช่วงปฐมวัยจะเข้าถึงการพัฒนา ดูแล และเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียน ระดับประถมศึกษา จะมีความพร้อมที่จะเข้าเรียนระดับดังกล่าว (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2547)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 บัญญัติว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญาความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายการปฏิรูป การศึกษา ในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561) โดยมีวิสัยทัศน์ให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิต อย่าง มีคุณภาพ สถานศึกษาทุกแห่งได้จัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองรักการเรียนรู้ อย่าง มีความสุข รู้จักแสวงหาความรู้ได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ได้เรียนรู้จากสื่อเทคโนโลยีจากแหล่ง เรียนรู้ในและ นอกสถานศึกษา (กรมวิชาการ, 2556) ระบบการจัดการศึกษาทั่วโลกจะใช้วิชา เป็นตัวตั้งจึงสร้างปัญหามากมาย ฉะนั้นจำเป็นต้องศึกษาโดยใช้ความจริงศึกษาถึงความจริง มีอยู่ 3 เรื่อง คือ 1) ศึกษาให้รู้รักตนเอง เข้าใจพื้นฐานความเป็นมนุษย์ต้องเข้าใจว่าเรามีวิญญาณรับรู้ได้จากตนเองและภายนอกแล้วนำมาสังเคราะห์ให้สูงขึ้น ปัจจุบันการศึกษาของเราสร้างคน ให้พิการทางกายมากมายนัก 2) ศึกษาให้เข้าใจสภาพแวดล้อม ซึ่งมีการ เชื่อมโยงและเปลี่ยนแปลง อยู่ตลอดเวลามนุษย์ควรศึกษาร่วมไปกับความจริงไม่แยกจาก สิ่งแวดล้อมและสามารถสังเคราะห์ได้ นอกจากจะเข้าใจสิ่งแวดล้อมแล้วการเรียนก็ไม่น่าเบื่อ เกิดความสนุก 3) ศึกษาให้เข้าใจปฏิสัมพันธ์ ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมและวัดการศึกษาให้ เกิดความสัมพันธ์เกื้อกูล ต่อกัน สภาพแวดล้อมนั้นมีปฏิสัมพันธ์กับมนุษย์มาตลอดเวลาถ้าศึกษา

ให้เข้าใจจิตคนจะเกิดในสภาพแวดล้อมนั้น สภาพแวดล้อมในสถานศึกษา เป็นองค์ประกอบสำคัญในการกำหนดนโยบายที่จะนำไปสู่ การปฏิบัติในสถานศึกษา ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้และการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (พระมหาขุนทอง อคฺควโร (สนนำพา), 2554) วิจิตร ศรีสะอ้าน ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนว่า บรรยากาศและ สภาพแวดล้อมของโรงเรียนเกี่ยวข้องกับความรู้สึกของครูนักเรียน นักศึกษารวมทั้งคนอื่น ๆ ที่มีต่อโรงเรียน โรงเรียนที่มีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมไม่ดีจะทำให้ นักเรียน ตลอดจน คนที่เกี่ยวข้องเกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อโรงเรียน แต่ถ้าโรงเรียนมีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ดี ก็จะทำให้นักเรียนอยากไปโรงเรียนและคนที่เกี่ยวข้องเกิดความรู้สึกที่ดีต่อโรงเรียนด้วย (วิจิตร ศรีสะอ้าน, 2535) สอดคล้องกับกุลยา ก่อสุวรรณ ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อม 2 ในโรงเรียนว่าสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ซึ่งสิ่งแวดล้อมนี้อาจช่วยส่งเสริมให้เด็กสนใจและเรียนรู้ได้มากขึ้น หรือทำให้เด็กเบื่อไม่อยากเรียนได้ สิ่งแวดล้อมดังกล่าว ได้แก่สถานที่หากเด็กนั่งแถวหน้าของห้องเรียน เด็กย่อมจดจ่อกับสิ่งที่ครูสอนได้มากกว่า เด็กที่นั่งแถวหลัง บรรยากาศของห้องเรียน หากห้องเรียนสงบ ไม่วุ่นวาย เด็กจะสนใจการเรียนมากกว่า ห้องที่มีเสียงดังเกินไปหรือยุ่งเหยิง ไม่เป็นระเบียบ แสงและกลิ่นก็เป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่ง เมื่อเด็กต้องอ่านหนังสือ แต่แสงไม่พอ เด็กจะต้องเพ่งสายตามากเกินไป เด็กก็จะอ่านได้ไม่นาน อุณหภูมิหากห้องเรียนร้อน หรือหนาวเกินไป เด็กจะไม่สบายตัวทำให้เด็กไม่สามารถจดจ่อกับสิ่งที่ครูสอนได้ (กุลยา ก่อสุวรรณ, 2549)

จากความเป็นมาและปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะที่เป็นหัวหน้าครูโรงเรียนอนุบาลแห่งหนึ่ง ในอำเภอหนองเสือ ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล จึงมีความประสงค์ ที่จะทราบว่าในขณะนี้การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล อำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 อยู่ในระดับใด ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล อำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ในด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ ด้านการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ และด้านการประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อที่จะได้นำไปเป็นแนวทางในการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล อำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล อำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

2. เพื่อเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล อำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล อำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 การวิจัยในครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากร ได้แก่ ครูในโรงเรียนอนุบาล อำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 ปีการศึกษา 2563 รวม 13 โรงเรียน จำนวน 650 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียนอนุบาล อำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ปีการศึกษา 2563 รวม 13 โรงเรียน จำนวน 242 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครทซ์และมอร์แกน (Krejcie, R.V., & Morgan, D.W., 1970) แล้วสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นชั้น (Strata) และสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อใช้สอบถามครูในโรงเรียนอนุบาล อำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล อำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ใน ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ การเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

การสร้างและทดสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารงานวิจัย แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล อำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ใน ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ การเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ และ การประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างและพัฒนาแบบสอบถาม

2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) มี 5 ระดับตามแบบของของลิเคิร์ต (Likert)

3. สร้างแบบสอบถามโดยกำหนดประเด็นของคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนิยมปฏิบัติการของตัวแปรในการวิจัย

4. นำแบบสอบถาม ตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ เพื่อปรับปรุงแก้ไข และ นำแบบสอบถามที่แก้ไข นำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence : IOC) กำหนดค่า IOC ตั้งแต่ .60 ขึ้นไป ถือได้ว่ามีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.80 - 1.00

5. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try - Out) กับการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล อำเภอนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของคอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .93

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้ ผู้วิจัยส่งหนังสือ ถึงผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจาก ครูในโรงเรียนอนุบาล อำเภอนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ในการตอบแบบสอบถาม 242 ชุดโดยชี้แจง วัตถุประสงค์และอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามเพื่อให้เกิดความเข้าใจและเก็บแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเองแล้วตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน สมบูรณ์ จำนวน 242 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์มาวิเคราะห์และประมวลผล ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ดังขั้นตอนต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครู ได้แก่ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) การหาร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางและแปลผลด้วยการบรรยาย

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล อำเภอนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) และหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : SD) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538)

- ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง มีอยู่ในระดับน้อยที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง มีผลอยู่ในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง มีผลอยู่ในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง มีผลอยู่ในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง มีผลระดับมากที่สุด

แล้วนำเสนอในรูปตารางและแปลผลด้วยการบรรยาย

3. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาลอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test for Independent Samples) และประสบการณ์การทำงาน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variance : ANOVA) และการทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ดังนี้

1. สถิติหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

1.1 ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence : IOC)

1.2 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

2.1 การแจกแจงความถี่ (Frequency distribution: f)

2.2 ร้อยละ (Percentage: P)

2.3 ค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$)

2.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

3. สถิติทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

3.1 การทดสอบค่า (t-test of Independent Samples)

3.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variance : ANOVA) และการทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล อำเภอนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 ปรากฏผลดังนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล อำเภอนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = .18) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = .24) ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = .23) ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = .25) และด้านการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = .24) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏผล ดังนี้

1.1 ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล อำเภอนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 7 ข้อ ระดับมาก 1 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กแต่ละวัยให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายให้กับเด็กพร้อมกระตุ้นและสนใจให้เด็กเกิดความสนใจในการปฏิบัติกิจกรรม และมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ส่วนลำดับสุดท้าย ได้แก่การจัดกิจกรรมปลูกจิตสำนึกให้กับเด็กในการรับผิดชอบต่อตนเองและต่อส่วนรวม ตามตารางดังนี้ (n = 161)

ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1.จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กแต่ละวัยให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ	4.81	.39	มากที่สุด	1
2.จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายให้กับเด็กพร้อมกระตุ้นและสนใจให้เด็กเกิดความสนใจในการปฏิบัติกิจกรรม	4.81	.39	มากที่สุด	1
3.จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กเรียนรู้จากการเล่น	4.62	.49	มากที่สุด	6
4.จัดกิจกรรมให้เด็กได้ค้นคว้า และ ตั้งคำถามเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก	4.64	.48	มากที่สุด	4
5.มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา	4.80	.40	มากที่สุด	2
6. มีการจัดกิจกรรมปลูกจิตสำนึกให้กับเด็กในการรับผิดชอบต่อตนเองและต่อส่วนรวม	4.48	.52	มาก	7
7.มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กมีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัยในตนเอง และ กล้าแสดงออกมากขึ้น	4.63	.48	มากที่สุด	5

ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
8. มีการจัดกิจกรรมให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์จริงและได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง	4.79	.41	มากที่สุด	3
โดยรวม	4.70	.23	มากที่สุด	

1.2 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล อำเภอนางรอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 7 ข้อ ระดับมาก 1 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ติดสัญลักษณ์ส่วนตัวเด็กไว้ที่อุปกรณ์ของใช้ส่วนตัว เพื่อความเป็นระเบียบและสะดวกกับการนำไปใช้ การจัดของเล่นและอุปกรณ์ให้เด็กสามารถใช้ได้สะดวก และห้องเรียนสะอาด สะดวก อากาศถ่ายเท แสงสว่างเพียงพอ ส่วนลำดับสุดท้าย ได้แก่ บริเวณสำหรับล้างหน้า แปรงฟัน อาบน้ำ มีความปลอดภัย ตามตารางดังนี้

(n = 161)

ด้านการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. มีการจัดมุมประสบการณ์การเรียนรู้ภายในห้องได้เหมาะสม	4.58	.49	มากที่สุด	7
2. การจัดของเล่นและอุปกรณ์ให้เด็กสามารถใช้ได้สะดวก	4.71	.45	มากที่สุด	2
3. จัดหาอุปกรณ์จากธรรมชาติมาจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน	4.59	.52	มากที่สุด	6
4. ติดสัญลักษณ์ส่วนตัวเด็กไว้ที่อุปกรณ์ของใช้ส่วนตัว เพื่อความเป็นระเบียบและสะดวกกับการนำไปใช้	4.79	.43	มากที่สุด	1
5. เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นตามความเหมาะสมตามวัยและความสนใจ	4.62	.49	มากที่สุด	4
6. บริเวณสำหรับล้างหน้า แปรงฟัน อาบน้ำ มีความปลอดภัย	4.51	.52	มาก	8
7. จัดห้องน้ำ สำหรับเด็กอย่างเพียงพอ และมีความสะอาดปลอดภัย	4.61	.49	มากที่สุด	5
8. ห้องเรียนสะอาด สะดวก อากาศถ่ายเท แสงสว่างเพียงพอ	4.67	.47	มากที่สุด	3
โดยรวม	4.63	.24	มากที่สุด	

1.3 ด้านการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล อำเภอนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 ด้านการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ การนำวัสดุท้องถิ่นและวัสดุธรรมชาติมาผลิตเป็นสื่อการเรียนการสอน มีการผลิตสื่อการเรียนการสอนจากวัสดุเหลือใช้ที่มีประโยชน์ และใช้สื่อสำเร็จรูปที่มีมาตรฐานรับรองและปลอดภัย ส่วนลำดับสุดท้ายได้แก่ ใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย เพียงพอและเหมาะสม ตามตารางดังนี้ (n =161)

ด้านการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1.ใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย เพียงพอและเหมาะสม	4.66	.47	มากที่สุด	8
2. ใช้ภาพที่มีสีสันสวยงาม ประกอบในการจัดสาระการเรียนรู้	4.75	.45	มากที่สุด	4
3. ใช้เทคโนโลยี เป็นสื่อการเรียนการสอนให้กับเด็กเพื่อเสริมประสบการณ์ให้กับเด็ก	4.68	.48	มากที่สุด	5
4. การนำวัสดุท้องถิ่นและวัสดุธรรมชาติ มาผลิตเป็นสื่อการเรียนการสอน	4.79	.46	มากที่สุด	1
5. ครูและเด็กร่วมกันผลิตสื่อการเรียนการสอนบ้างบางกิจกรรม	4.67	.49	มากที่สุด	7
6.มีการผลิตสื่อการเรียนการสอนจากวัสดุเหลือใช้ที่มีประโยชน์	4.78	.42	มากที่สุด	2
7.ใช้สื่อสำเร็จรูปที่มีมาตรฐานรับรองและปลอดภัย	4.75	.44	มากที่สุด	3
8. สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้เด็กต้องมีการสัมผัสตามความสนใจและตามวัยของเด็ก	4.67	.47	มากที่สุด	6
โดยรวม	4.72	.24	มากที่สุด	

1.4 ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล อำเภอนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 6 ข้อ ระดับมาก 2 ข้อ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้สัมภาษณ์ผู้ใกล้ชิดเด็กเพื่อช่วยในการประเมินพัฒนาการเด็ก มีการประชุมปรึกษาและให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองเมื่อปัญหา และมีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพัฒนาการ

ของเด็กเป็นรายบุคคล ส่วนลำดับสุดท้าย ได้แก่ประเมินพัฒนาการเด็กจะทำได้โดยการจดบันทึกพฤติกรรมต่อเนื่องกันหลายครั้ง ตามตารางดังนี้

(n =161)

ด้านการประเมินผลการเรียนรู้	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. มีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพัฒนาการของเด็กเป็นรายบุคคล	4.76	.43	มากที่สุด	3
2. ประเมินพัฒนาการเด็กจะทำได้โดยการจดบันทึกพฤติกรรมต่อเนื่องกันหลายครั้ง	4.47	.58	มาก	8
3. ครูออกแบบประเมินพัฒนาการอย่างละเอียดทุกด้าน และค่อยๆ ทำการประเมินตามสภาพการณ์จริง	4.69	.47	มากที่สุด	4
4. แบบประเมินของคุณอ้างอิงอยู่กับหลักสูตรและกิจกรรมที่ทำ	4.48	.58	มาก	7
5. ครูใช้ข้อมูลจากพฤติกรรมนั้นมาวางแผนการเรียนรู้ขั้นต่อไป	4.65	.49	มากที่สุด	5
6. สัมภาษณ์ผู้ใกล้ชิดเด็กเพื่อช่วยในการประเมินพัฒนาการเด็ก	4.84	.36	มากที่สุด	1
7. มีการประชุมปรึกษาและให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองเมื่อมีปัญหา	4.83	.37	มากที่สุด	2
8. มีการรายงานผลการประเมินพัฒนาการของเด็กให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ	4.59	.51	มากที่สุด	6
โดยรวม	4.66	.25	มากที่สุด	

2. การเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล อำเภอนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตาม ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ปรากฏผลดังนี้

2.1 ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล อำเภอนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ใน โรงเรียนอนุบาลเอกชน อำเภอ หนองเสือ	ระดับการศึกษา				t	p
	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
	(n = 182)		(n = 60)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D		
1. ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้	4.66	.23	4.82	.20	-4.89*	.00
2.ด้านการจัดสภาพแวดล้อมการ เรียนรู้	4.60	.23	4.75	.24	-4.39*	.00
3. ด้านการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้	4.70	.23	4.77	.25	-2.07*	.04
4. ด้านการประเมินผลการเรียนรู้	4.62	.24	4.78	.24	-4.46*	.00
รวม	4.64	.16	4.78	.19	-5.10*	.00

2.2 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล อำเภอนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล เอกชน อำเภอนองเสือ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	.31	2	.16	2.96*	.05
	ภายในกลุ่ม	12.67	239	.05		
	รวม	12.98	241			
2. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม การเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	.12	2	.06	1.04	.36
	ภายในกลุ่ม	13.62	239	.06		
	รวม	13.74	241			
3. ด้านการเลือกใช้สื่อ การเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	.07	2	.04	.62	.54
	ภายในกลุ่ม	13.87	239	.06		
	รวม	13.95	241			
	ระหว่างกลุ่ม	.02	2	.01	.12	.89
4. ด้านการประเมินผล การเรียนรู้	ภายในกลุ่ม	15.13	239	.06		
	รวม	15.14	241			
	ระหว่างกลุ่ม	.04	2	.02	.59	.55
รวม	ภายในกลุ่ม	7.43	239	.03		
	รวม	7.46	241			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล อำเภอนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล อำเภอนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็ก ที่มีส่วนร่วมในการการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ใช้หลักการสำคัญตามแนวคิดของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 และตามแนวทางของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีหลักการสำคัญ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างรอบด้าน

ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามวัย ตามความสามารถของแต่ละบุคคล ทั้งยังให้ครอบครัว ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและในการจัดประสบการณ์ การจัดสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ การเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2547) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุวรรณ สุพิรพงศ์ ได้วิจัยเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอยะยี่ จังหวัดชัยภูมิ มีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอยะยี่ จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือด้านการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ ด้านการประเมินผลด้านการจัดประสบการณ์ ด้านการโภชนาการ (จารุวรรณ สุพิรพงศ์, 2556)

2. การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล อำเภอนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เมื่อพิจารณาในรายละเอียด ปรากฏผล ดังนี้

2.1 ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่า การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล อำเภอนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ความคิดเห็นของครูผู้ดูแลเด็กต่อการจัดประสบการณ์ มีการจัดกิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง โดยการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 มีการจัดกิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อตนเองต่อส่วนรวม รักธรรมชาติและรักท้องถิ่นของตนเอง และมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม มีวินัยในตนเองและมีความรับผิดชอบต่อกล้าแสดงออก มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของสุทธิชา มาลีเลิศ ได้ศึกษาสภาพปัญหาและประสบการณ์สำหรับเด็กวัยอนุบาลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผลการวิจัยพบว่า ด้านการจัดประสบการณ์หรือการจัดการเรียนการสอนผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้งสามขนาด พบว่าด้านการจัดประสบการณ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (สุทธิชา มาลีเลิศ, 2551)

2.2 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่า การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล อำเภอนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูผู้ดูแลเด็กมีความคิดเห็นต่อการจัดห้องเรียนสะอาดอากาศถ่ายเทสะดวก มีแสงสว่างเพียงพอ และบริเวณที่สำหรับล้างหน้า แปรงฟัน อาบน้ำ มีอุปกรณ์ให้เด็กได้ใช้อย่างเพียงพอ และมีความสะอาดปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกกาญจน์ จันทวงศ์ ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลการวิจัยพบว่าด้านการจัดสิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (กนกกาญจน์ จัทรวงศ์, 2555)

2.3 ด้านการเลือกใช้อุปกรณ์การเรียนรู้ เมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่าการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล อำเภอนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้ดูแลเด็ก มีความคิดเห็นต่อการใช้อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ต้องให้เด็กมีโอกาสสัมผัสตามความสนใจและตามวัยของเด็ก เพื่อกระตุ้นพัฒนาการและการนำสิ่งของที่เหลือใช้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ เพื่อประดิษฐ์สื่อและประยุกต์ในการจัดกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุชตรี พูลเพิ่ม ได้วิจัยเรื่องการศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอำนาจเจริญ ผลการวิจัยพบว่าครูผู้ดูแลเด็กมีความคิดเห็นในการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอำนาจเจริญ ด้านการเลือกใช้อุปกรณ์การเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (นุชตรี พูลเพิ่ม, 2553)

2.4 ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาโดยรวมพบว่าการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล อำเภอนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้ดูแลเด็กมีความคิดเห็นต่อการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพัฒนาการของเด็กเป็นรายบุคคล และประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างเหมาะสมตามวัย และสอดคล้องกับสภาพจริงการเรียนรู้ของเด็กซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณ มณีฤทธิ์ ได้วิจัยเรื่องความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนระดับปฐมวัยโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่าความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนระดับปฐมวัย ด้านการประเมินผลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (สุพรรณ มณีฤทธิ์, 2555)

3. การเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล อำเภอนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน ได้ดังนี้

3.1 ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล อำเภอนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ระดับการศึกษาของครูที่แตกต่างกันแต่มีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แตกต่างกัน สอดคล้องกับณกุล ก้อนขาว ได้ศึกษาการศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนศรีทธาสมุทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ผลการวิจัยพบว่ามีการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การจัดสภาพแวดล้อมทางการ

เรียนของนักเรียนโรงเรียนศรีธรรมาศมุทรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (นฤมล ก้อนขาว, 2558)

3.2 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล อำเภอนางรองเสื่อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครุมีความคิดเห็นที่จะพัฒนาและสนับสนุนให้เกิดการปรับเปลี่ยนเพื่อประโยชน์ต่อผู้เรียนในอนาคตคล้าย ๆ กันสอดคล้องกับงานวิจัยของเบญญาภา คงมาลัย ได้ศึกษาความคิดเห็นของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ต่อการจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1 ปีการศึกษา 2550 ใน 5 ด้าน คือด้านกายภาพ ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหาร ด้านการบริการ และด้านเนื้อหาหลักสูตร ผลการวิจัยเมื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษา จำแนกตามประสบการณ์การสอน ในโรงเรียนปัจจุบันพบว่าประสบการณ์การสอนในโรงเรียนปัจจุบันมีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน (เบญญาภา คงมาลัย, 2551) และสอดคล้องกับอารียา สตาร์ตัน ได้ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตราชเทวี จำแนกตามประสบการณ์ในการสอนพบว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตราชเทวี โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน (อารียา สตาร์ตัน, 2556)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล อำเภอนางรองเสื่อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ปรากฏผลดังนี้ 1) การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล อำเภอนางรองเสื่อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ และด้านการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏผล ดังนี้ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล อำเภอนางรองเสื่อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนลำดับสุดท้าย ได้แก่การจัดกิจกรรมปลูกจิตสำนึกให้กับเด็กในการรับผิดชอบต่อตนเองและต่อส่วนรวม ด้านการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล อำเภอนางรองเสื่อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ใน

ระดับมากที่สุด ส่วนลำดับสุดท้าย ได้แก่บริเวณสำหรับล้างหน้า แปร่งฟัน อาบน้ำ มีความปลอดภัย ด้านการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล อำเภอนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ด้านการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนลำดับสุดท้ายได้แก่ ใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย เพียงพอและเหมาะสม ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล อำเภอนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนลำดับสุดท้าย ได้แก่ประเมินพัฒนาการเด็กจะทำได้โดยการจดบันทึกพฤติกรรมต่อเนื่องกันหลายครั้ง 2) การเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล อำเภอนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ปรากฏผลดังนี้ ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน อำเภอลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาลเอกชน อำเภอลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการวิจัยเรื่องการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในโรงเรียนอนุบาล อำเภอนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ 1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมปลูกจิตสำนึกให้กับเด็กในการรับผิดชอบตนเองและต่อส่วนรวม รวมถึงควรส่งเสริมให้มีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กเรียนรู้จากการเล่น ด้านการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ควรส่งเสริมให้มีบริเวณ สำหรับล้างหน้า แปร่งฟัน อาบน้ำ มีความปลอดภัย รวมถึงควรส่งเสริมให้มีการจัดมุมประสบการณ์การเรียนรู้ภายในห้องได้เหมาะสม ด้านการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ ควรส่งเสริมให้มีการใช้สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย เพียงพอและเหมาะสม รวมถึงควรส่งเสริมให้ครูและเด็กร่วมกันผลิตสื่อการเรียนการสอนบ้างบางกิจกรรม และด้านการประเมินผลการเรียนรู้ ควรส่งเสริมให้มีการประเมินพัฒนาการเด็กจะทำได้โดยการจดบันทึกพฤติกรรมต่อเนื่องกันหลายครั้ง รวมถึงควรส่งเสริมให้มีการทำแบบประเมินของครูอ้างอิงอยู่กับหลักสูตรและกิจกรรมที่ทำ 2) ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ เพิ่มเติมที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานของสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครองและเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้อง

และควรมีการศึกษาค้นคว้าหาแนวทางดำเนินงานระหว่างผู้บริหารและครูผู้ดูแลเด็ก ในการวัดและประเมินผลการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

เอกสารอ้างอิง

- เบญญาภา คงมาลัย. (2551). ความคิดเห็นของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ต่อการจัดสภาพแวดล้อม ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น.
- กนกกาญจน์ จัทรวงศ์. (2555). ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอนวม จังหวัดนครราชสีมา. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- กรมวิชาการ. (2556). การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพมหานคร: ศรุสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). คู่มือการจัดการสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กุลยา ก่อสุวรรณ. (16 กุมภาพันธ์ 2549). เด็กพิเศษบนเวทีโลก. เดลินิวส์, หน้า 11.
- จารุวรรณ สุพิรพงศ์. (2556). การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกุฉิเยว จังหวัดชัยภูมิ. ใน สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- นฤมล ก้อนขาว. (2558). การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนศรีธาสุมทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10. ใน สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- นุชตรี พูลเพิ่ม. (2553). การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอำนาจเจริญ. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- พระมหาขุนทอง อคฺควโร (สนนํพา). (2554). ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อม ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- วิเชียร เกตุสิงห์. (2538). ค่าเฉลี่ยและการแปลความหมาย. ข่าวสารวิจัยทางการศึกษา, 18(3), 8 -11.
- วิจิตร ศรีสะอ้าน. (2535). การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน. ใน เอกสารประกอบการสอนชุดวิชา วิทยาการ สิ่งแวดล้อม สำหรับโรงเรียนและชุมชน หน่วยที่ 11. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุทธิชา มาลีเลิศ. (2551). รายงานผลการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก วัยอนุบาลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภาคใต้. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- สุพรรณ มณีฤทธิ์. (2555). ความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- อารียา สตาร์ตัน. (2556). การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตราชเทวี. ใน สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. (1970). Determination sample size for research activities. Education and Psychology Measurement, 30(3), 607-610.

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนธัญบุรี
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4*

IMPLEMENTATION OF THE STUDENT SUPPORT SYSTEM AT
THUNYABURI SCHOOL UNDER THE JURISDICTION OF SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 4

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์

Preeyaporn Wonganutararoj

ทองหล่อ วงษ์อินทร์

Thonglor Wongin

อติพงษ์ เพชรสุทธิ

Atipong Phetsuth

มหาวิทยาลัยปทุมธานี

Pathumthani University, Thailand

E-mail: thanaploysiri@ptu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี 2) เพื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู จำแนกตามตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำนวน 108 คน วิธีการสุ่มแบบแบ่งช่วงชั้น ใช้ตำแหน่ง เป็นช่วงชั้นและสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว ผลการศึกษา พบว่า 1) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้

* Received October 12, 2021; Revised January 5, 2022; Accepted February 24, 2022

ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.77) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา
นักเรียน ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.79) ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.76) ด้าน
การส่งต่อนักเรียน ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.80) และด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา
นักเรียน ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.70) ตามลำดับ และ 2) ผู้บริหารและครูที่มีตำแหน่งและ
ประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนโรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยรวมและราย
ด้านที่ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือ, การดูแลช่วยเหลือนักเรียน

Abstract

The Objectives of this research article were to: 1) to study level of student support system implementation and 2) to compare student support system implementation at Thunyaburi school under the jurisdiction of secondary educational service area office 4 as perceived by administrators and teachers, classified by positions and work experienced. The samples were 108 administrators and teachers selected by strata and simple random samplings. The instruments used in this research was 5 rating scale questionnaires. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and One-way ANOVA. The research results revealed that: 1) student support system implementation as a whole was at much level. When considering each aspect found that all aspects were individual students knowing aspect ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.77), promotion and development ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.79), student screening ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.76), student transferring ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.80) and prevention and problem solving of students ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.70) respectively, and 2) administrators and teachers with different positions and work experience showed student support system and the overall and the aspects were are not different.

Keywords: Student support system, support operation, student support

บทนำ

ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในโลกไร้พรมแดนหรือที่เรียกว่ากระแสโลกาภิวัตน์ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านต่าง ๆ ของโลก ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมไทย ตั้งแต่ระดับครอบครัวที่ไม่มีเวลาดูแลลูกหลานอย่างใกล้ชิด เด็กเยาวชนขาดความอบอุ่น ขาดคนเอาใจใส่ จึงทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ทั้งปัญหาครอบครัว และปัญหาสังคม สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 กำหนดให้ “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” และมาตรา 10 “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” ตามมาตรา 22 “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” นอกจากนี้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน โดยสถานศึกษา พ.ศ. 2543 ข้อ 19 กำหนดให้สถานศึกษาดำเนินการให้บุคลากรรู้สิทธิเด็ก ฝึกฝนทักษะการให้คำปรึกษา และร่วมแก้ปัญหาเด็กและเยาวชน การจัดการศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเพื่อบรรลุเป้าประสงค์ คือ เก่ง ดี มีสุข สถานศึกษาจึงต้องจัดการเรียนการสอน และจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมสนับสนุน และพัฒนาผู้เรียนโดยการบ่มเพาะ กล่อมเกลา ปลุกฝัง และปลูกจิตสำนึกให้ผู้เรียนเกิดความคิดตระหนักในบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อม มีทักษะชีวิตที่ดีเพื่อให้สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

ปัญหาครอบครัวเป็นสาเหตุหนึ่งที่มีความสำคัญต่อจิตใจของลูก ครอบครัวส่วนใหญ่มีลักษณะแตกแยก พ่อแม่มีความขัดแย้งและทะเลาะวิวาทกันเป็นประจำ เด็กจึงขาดความรัก ความอบอุ่น ไม่มีคนเอาใจใส่ ขาดการศึกษา พ่อแม่ขาดความรู้เรื่องการวางแผนครอบครัว ทำให้สังคมไทยปัจจุบันมีครอบครัวที่ไม่สามารถเลี้ยงดูบุตรได้เป็นจำนวนมาก เมื่อคลอดออกมา ก็เลี้ยงดูอย่างไม่เหลียวแล ปัญหาที่ส่งผลตามมาคือสภาพจิตใจของเด็ก เพราะเด็กจะรู้สึกหวาดกลัว ระวังไม่ไว้วางใจใคร อิจฉา เกลียดมนุษย์ เคียดแค้นสังคม และประท้วงสังคมด้วยการทำผิดกฎหมาย และระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ชีวิตพวกเขาจึงเป็นชีวิตที่ว้าเหว่ วิตกกังวล และหาทางออกที่ผิด ๆ นี่คือ รากฐานของความแค้น ทาสของยาเสพติด การสำส่อนทางเพศ การดื่มสุรา เล่นการพนัน เป็นต้น ต้นเหตุที่สำคัญ คือ พ่อแม่ขาดการอบรมสั่งสอนเด็ก ไม่ดูแลเอาใจใส่เท่าที่ควร ไม่ได้ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมอย่างเพียงพอ ทั้งนี้เพราะไม่ได้ให้ความสำคัญกับเด็ก

เมื่อเด็กมาอยู่ที่โรงเรียน จึงทำให้ อยู่ร่วมกับเพื่อนไม่ได้เป็นสาเหตุทำให้เรียนหนังสือไม่รู้เรื่อง บางคนอาจไม่สนใจการเรียน เพราะเบื่อหน่าย ขาดเรียนบ่อยและไม่ชอบมาโรงเรียน ส่งผลให้เด็กมีผลการเรียนอ่อนลง มาจาก ความสนใจของตัวเองที่พบว่าเด็กให้ความสนใจเรื่องของเกม และสื่อเพื่อความบันเทิงมากขึ้น ทำให้ความสนใจในการศึกษาหาความรู้ด้น้อยลง ทั้งนี้เนื่องมาจากสภาพสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปสู่การเป็นครอบครัวเดี่ยว พ่อแม่ทุ่มเวลาหาเงินทำงาน และใช้เงินใช้เทคโนโลยีเลี้ยงดูเด็ก เช่น ซื้อทีวี ซื้อเครื่องเล่นเกมคอมพิวเตอร์ให้ลูกเล่นอยู่บ้าน เพราะคิดว่าดีกว่าปลอดภัยกว่าที่จะให้ลูกไปเล่นนอกบ้าน ซึ่งจะทำให้เกิดผลเสียต่อพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กนักเรียนจะต้องได้รับการคุ้มครองสิทธิจากพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 มาตรา 23 ผู้ปกครองต้องให้การอุปการะ เลี้ยงดูอบรมสั่งสอนเด็กที่อยู่ในความปกครองดูแลของตนตามสมควรแก่ขนบธรรมเนียมและ วัฒนธรรมของท้องถิ่น ผู้ปกครองทำหน้าที่เป็นหลักในการดูแลและส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา 3 ร่างกาย อารมณ์ สังคม คุณธรรมจริยธรรม เรียนรู้วัฒนธรรมและภูมิปัญญา เน้นสิทธิเด็ก ทำให้เด็กได้รับการดูแลช่วยเหลือ ได้รับการปกป้องคุ้มครองความปลอดภัยทั้งกายและจิตใจ ส่งเสริมให้ได้รับ การพัฒนาเต็มศักยภาพ พ่อแม่และครอบครัวมีส่วนร่วมดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด มีบทบาทในการช่วย ส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กโดยการให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ (กระทรวงการพัฒนาสังคม, 2558)

โรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 จังหวัดปทุมธานี มีการจัดการศึกษา ให้กับผู้เรียนโดยจัดการเรียนรู้ คู่กับคุณธรรม มุ่งให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และลักษณะ ที่พึงประสงค์ พร้อมกับส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้ปกครอง ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โรงเรียนมีนโยบายที่จะส่งเสริมเรื่อง การศึกษาและการจัดการเรียนรู้ให้กับเยาวชนในจังหวัดปทุมธานี จึงได้จัดตั้งโรงเรียน เพื่อให้เยาวชนในจังหวัดปทุมธานี ได้มีสถานศึกษาและโรงเรียนยังจัดทำโครงการ เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม เยาวชนห่างไกลยาเสพติด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนได้รับ ความรู้ เรื่องศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม มีความกตัญญู ต่อสถาบันชาติศาสนา พระมหากษัตริย์ และรู้รัก สามัคคี ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง และเพื่อให้ เด็กนักเรียน มีทักษะในการหลีกเลี่ยง และใช้ชีวิต ให้ห่างไกลจากยาเสพติด ทั้งนี้เพื่อมุ่งให้นักเรียนได้เรียนรู้และเข้าใจถึงการประพฤติ ปฏิบัติให้อยู่ในกฎระเบียบของโรงเรียน มีความคิดและไม่หลงใหลในสิ่งที่ผิดกฎหมายหรือ ไปยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขต่าง ๆ เนื่องจากผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กเข้าสู่วัยรุ่นเป็นจำนวนมาก โรงเรียนจะต้องแนะนำและชี้แนะให้นักเรียนดำเนินชีวิตไปในทางที่ดีและถูกต้อง เพราะนักเรียน เป็นบุคคลสำคัญที่สุด ครูจะต้องเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่คอยช่วยเหลือนักเรียนอย่างทั่วถึง เพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาบุคลิกภาพอย่างเหมาะสม เหตุผลอีกประการที่มี ส่วนสำคัญ คือ พ่อแม่ เด็กจะเป็นคนอย่างนั้น หรือมีบุคลิกภาพแบบไหนนั้นขึ้นอยู่กับอิทธิพล

ของพ่อแม่เป็นส่วนใหญ่ ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เด็กได้รับจากพ่อแม่ยังคงฝังแน่นอยู่ในตัวเด็ก ประสบการณ์เหล่านี้มีทั้งดีและเลว ถ้าเด็กได้รับประสบการณ์ที่ดีจากพ่อแม่ เด็กก็จะมีโอกาสเติบโต เป็นผู้ใหญ่ที่ดีได้ ในทางตรงข้ามเด็กที่ได้รับประสบการณ์ที่ไม่ดี เช่น เป็นเด็กที่พ่อแม่เอาใจมากเกินไป จะทำให้เด็กมีเป็นคนไม่กล้าคิดไม่กล้าทำ หรือไม่กล้าตัดสินใจเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เด็กก็จะไม่กล้า ลงมือทำสิ่งใดเลย เพราะพฤติกรรมนี้ยังคงอยู่ในตัวเด็กไม่มากนักน้อย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอิทธิพลและ สิ่งแวดล้อมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วย (กรมสุขภาพจิต, 2544)

ดังนั้น หน้าที่สำคัญของโรงเรียน คือ การพัฒนาเด็กให้ถึงขีดสุดในทุกด้าน ได้แก่ พัฒนาการทางร่างกาย พัฒนาการทางสติปัญญา พัฒนาการทางอารมณ์ และพัฒนาการทางสังคม เด็กที่มาอยู่โรงเรียนจะต้องได้รับการพัฒนาครบทั้ง 4 ด้าน อย่างสมบูรณ์ จากปัญหาดังกล่าว จากความเป็นมาและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงมีความประสงค์ที่จะทราบว่าการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี ว่าอยู่ในระดับใด มีปัญหามากน้อยเพียงใด จึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี เพื่อที่จะได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ค้นคว้าเอง ต่อผู้บริหารสถานศึกษา ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้สถานศึกษาให้มีมาตรฐานในการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อันส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นคนดี มีความรู้และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู จำแนกตามตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 145 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร 6 คน และครู 139 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 108 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่ม ตัวอย่าง จากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, R.V., & Morgan, D.W., 1970) จากนั้น ใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้ตำแหน่งเป็นชั้น (Strata) และสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อใช้สอบถาม ผู้บริหาร และครูของโรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ปี การศึกษา 2563 เรื่องการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนธัญบุรี สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถาม เกี่ยวกับสถานภาพ ของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่ม ตัวอย่าง ได้แก่ ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงานของผู้บริหารและครูโรงเรียนธัญบุรี สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและทดสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยมีลำดับ ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารงานวิจัย แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ในด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน เพื่อใช้ เป็นแนวทางในการสร้าง และพัฒนาแบบสอบถาม

2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) มี 5 ระดับตามแบบของของลิเคิร์ท (Likert)

3. สร้างแบบสอบถามโดยกำหนดประเด็นของคำถาม ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และนิยามปฏิบัติการของตัวแปรในการวิจัย

4. นำแบบสอบถาม ตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุง คัดเลือกข้อคำถามที่ดีที่สุด มีความถูกต้องและเหมาะสม สมบูรณ์ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ซึ่งผู้คุณวุฒิ ประกอบด้วย อาจารย์มหาวิทยาลัยระดับ การศึกษาปริญญาเอกทางวิชาการบริหารการศึกษา, ผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence : IOC) กำหนดค่า IOC ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ถือได้ว่ามีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ .60 - 1.00

5. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try – Out) กับ ผู้บริหารและครู ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่ กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของคอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .87

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง มีขั้นตอนในการ ดำเนินการ ดังนี้ ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากผู้บริหารและครูของโรงเรียน วิทยุบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ในการตอบแบบสอบถามจำนวน 108 คน โดยชี้แจง วัตถุประสงค์และอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามเพื่อให้เกิดความเข้าใจ และเก็บแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเองแล้วตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ จำนวน 108 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์และตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ ที่กำหนดมาวิเคราะห์และประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดัง ขั้นตอนต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง และ ประสบการณ์ทำงาน โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) การหาร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางและแปลผลด้วยการบรรยาย

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนวิทยุบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ หาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมาย ของค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49	หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49	หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49	หมายถึง มีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

แล้วนำเสนอในรูปตารางและแปลผลด้วยการบรรยาย

3. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตาม ตำแหน่ง โดยการใช้การทดสอบค่าที (t-test for Independent Samples) และจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยการใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variance : ANOVA)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ดังนี้

1. สถิติหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่
 - 1.1 ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence : IOC)
 - 1.2 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)
2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - 2.1 การแจกแจงความถี่ (frequency distribution)
 - 2.2 ร้อยละ (Percentage: P)
 - 2.3 ค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$)
 - 2.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)
3. สถิติทดสอบสมมติฐาน ได้แก่
 - 3.1 การทดสอบค่าที (t-test for Independent Samples)
 - 3.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variance : ANOVA)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1.การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.03, S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

ดังนี้ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.77) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา
นักเรียน ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = 0.79) ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.76) ด้าน
การส่งต่อนักเรียน ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.80) และด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา
นักเรียน ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = 0.70) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดปรากฏผลดังนี้

1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อ
พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ
แรก ดังนี้ ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษา ได้สอบถามข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน มีการสัมภาษณ์
การสังเกต นักเรียนเป็นรายบุคคลและบันทึกไว้เป็นหลักฐาน และกำหนดนโยบายและการ
มอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบในการจัดเก็บข้อมูลนักเรียนอย่างชัดเจน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ย
เป็นลำดับสุดท้ายคือ มีการจัดทำข้อมูลพื้นฐาน ด้านความสามารถ ความถนัด ด้านสุขภาพ
การศึกษาต่อของนักเรียนทุกคน

1.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นราย
ข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ มีการ
สรุปผลการคัดกรองรายงานผู้บังคับบัญชาเพื่อนร่วมพิจารณาและบันทึกรายงานผลเป็น
หลักฐาน มีการจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงมีปัญหา และมีการคัดกรอง
และวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนอย่างถูกต้องและแม่นยำ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับ
สุดท้ายคือ แจ้งผลการคัดกรองนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบโดยวิธีที่เหมาะสม

1.3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา
เป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก
ดังนี้ จัดกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจ ให้นักเรียนได้แสดงความสามารถของตนเอง
สนับสนุน ชมเชย ยกย่องนักเรียนที่ประกอบคุณงามความดี และจัดให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมโฮม
รูมกับนักเรียนทุกครั้ง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้ายคือ จัดให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมประชุม
ผู้ปกครองนักเรียนทุกครั้ง

1.4 ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ปัญหานักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับ
มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย
3 ลำดับแรก ดังนี้ บริการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนเป็นรายบุคคลและมีการติดตามผลการให้
คำปรึกษาทุกครั้ง มีนโยบายและกำหนดบทบาทหน้าที่การดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นหน้าที่
ของครูทุกคน และให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างจริงจัง
ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้ายคือ มีการประสานขอความร่วมมือจากหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องเพื่อทำการตรวจสอบสาเหตุติดให้กับนักเรียนทุกคน

1.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ
พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ มีการ

กำหนดนโยบายและมอบหมายให้บุคลากรอบรมให้ความรู้แก่นักเรียนที่ได้รับการส่งต่อ มีการจัดทำแบบบันทึกการส่งต่อหรือแบบประสานความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง และมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการส่งต่อนักเรียนเพื่อการดูแลแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้องเหมาะสม ส่วนลำดับสุดท้ายคือ มีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับนักเรียนที่ส่งต่อไปยังผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

2. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน ปรากฏผลดังนี้

2.1 ผู้บริหารและครูที่มีตำแหน่งต่างกัน มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยรวมและรายด้านที่ไม่แตกต่างกัน ตามตารางดังนี้

(n = 108)

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของโรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 4	ตำแหน่ง				t	p
	ผู้บริหาร		ครู			
	(n = 5)		(n = 103)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.25	0.34	4.19	0.50	0.27	0.78
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.25	0.62	4.05	0.49	0.98	0.36
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน	3.75	0.32	4.12	0.51	-1.76	0.80
4. ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข ปัญหานักเรียน	3.55	0.38	3.80	0.54	-1.11	0.26
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	3.66	0.81	4.00	0.66	-1.19	0.23
รวม	3.89	0.49	4.03	0.54	1.10	0.48

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

2.2 ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ตามตารางดังนี้

การดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4		แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็น รายบุคคล	ระหว่างกลุ่ม		2	.054	.027	.109	.897
	ภายในกลุ่ม		105	26.214	.250		
	รวม		107	26.268			

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน วิทยุบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4						
แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	p	
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	2 105 107	.340 26.500 26.840	.170 .252	.674	.512
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	2 105 107	.171 28.236 28.406	.085 .269	.317	.729
4. ด้านการป้องกันช่วยเหลือและ แก้ไขปัญหา นักเรียน	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	2 105 107	.135 30.913 31.048	.068 .294	.230	.795
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	2 105 107	.090 48.838 48.928	.045 .465	.097	.908
รวม	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	2 105 107	.006 10.411 10.417	.003 .099	.032	.968

อภิปรายผล

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวิทยุบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวิทยุบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน และด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา นักเรียน ตามลำดับ ผลการวิจัย พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับแรก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนวิทยุบุรี มีการดำเนินการ โดยจัดครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษา ได้สอบถามข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน มีการสัมภาษณ์ การสังเกตนักเรียนเป็นรายบุคคล บันทึกไว้เป็นหลักฐาน มีกำหนดนโยบายและการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบในการจัดเก็บข้อมูลนักเรียนอย่างชัดเจน และมีการจัดทำระเบียบสะสมของนักเรียนครบทุกคนและบันทึกข้อมูลครบทุกด้านเป็นปัจจุบัน เพื่อให้การดำเนินงานด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดให้กับนักเรียน สอดคล้องงานวิจัยของ สุเทพ พรหม

รักษา ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ พนักงานครูเทศบาล ในโรงเรียนสังกัดกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 9 เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของพนักงานครูเทศบาล ในโรงเรียนสังกัดกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 9 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (สุเทพ พรหมรักษา, 2552) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฌปภัช รุ่งโรจน์ ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อทราบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัด กรุงเทพมหานคร พบว่าการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดย ภาพรวมและรายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับมาก (ฌปภัช รุ่งโรจน์, 2553)

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านซึ่งผู้วิจัยขอนำมาอภิปรายตามลำดับ ดังนี้

1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนธัญบุรี ได้ให้ความสำคัญของครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษา ได้สอบถามข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน สัมภาษณ์ และสังเกต นักเรียนเป็นรายบุคคลและบันทึกไว้เป็นหลักฐาน เพื่อจะได้ทราบข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนและเป็นประโยชน์ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ผล พรหมทองได้วิจัยเรื่องระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนนวมินทราชูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 พบว่าด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (ผล พรหมทอง, 2555) สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กุลชญา กมลคณาวุฒิ ได้ศึกษาเรื่องการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในอำเภอบ่อทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 2 พบว่าด้านการรู้จักนักเรียน เป็นรายบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก (กุลชญา กมลคณาวุฒิ, 2556) และสอดคล้องกับงานวิจัยของนิรันดร์ ปาละมา พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดลำพูน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก (นิรันดร์ ปาละมา, 2555)

1.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนธัญบุรี ได้ให้ความสำคัญของการสรุปผลการคัดกรองรายงานผู้บังคับบัญชาเพื่อนร่วมพิจารณาและบันทึกรายงานผลเป็นหลักฐาน และ มีการจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงมีปัญหา สอดคล้องกับผลการศึกษาของ

กนกธร วงษ์จันทร์ ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนโรงเรียนมัธยมท่าแคลง จังหวัดจันทบุรีพบว่าด้านการคัดกรองนักเรียน โดยรวมและรายช้อยู่ในระดับมาก (กนกธร วงษ์จันทร์, 2552) และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ผล พรหมทอง ได้วิจัยเรื่องระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนนวมินทราชูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 พบว่าด้านการคัดกรองนักเรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (ผล พรหมทอง, 2555)

1.3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนธัญบุรี มีการจัดกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจ ให้นักเรียนได้แสดงความสามารถของตนเอง อีกทั้งยังมีการสนับสนุน ชมเชย ยกย่องนักเรียนที่ประกอบคุณงามความดี สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ผล พรหมทอง ได้ศึกษาเรื่องระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนนวมินทราชูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 พบว่าด้านการส่งเสริมนักเรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (ผล พรหมทอง, 2555) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กุลชญา กมลคณาวุฒิ ได้ศึกษาเรื่องการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอบ่อทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 2 พบว่าด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก (กุลชญา กมลคณาวุฒิ, 2556)

1.4 ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา นักเรียน พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนธัญบุรี มีบริการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนเป็นรายบุคคล มีการติดตามผลการให้คำปรึกษาทุกครั้ง มีนโยบายและกำหนดบทบาทหน้าที่การดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นหน้าที่ของครูทุกคน และให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างจริงจัง สอดคล้องงานวิจัยของผล พรหมทอง ได้ศึกษาเรื่องระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนนวมินทราชูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 ผลการวิจัยพบว่าด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (ผล พรหมทอง, 2555) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลชญา กมลคณาวุฒิ ได้ศึกษาเรื่องการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอบ่อทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 2 พบว่าด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยรวมอยู่ในระดับมาก (กุลชญา กมลคณาวุฒิ, 2556)

1.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนธัญบุรี มีการกำหนดนโยบายและมอบหมายให้

บุคลากรอบรมให้ความรู้แก่นักเรียนที่ได้รับการส่งต่อ มีการจัดทำแบบบันทึกการส่งต่อหรือแบบประสานความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง และมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการส่งต่อนักเรียนเพื่อการดูแลแก้ไขปัญหาย่างถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ฌปภัช รุ่งโรจน์ ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบ ว่าด้านการส่งต่อ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ (ฌปภัช รุ่งโรจน์, 2553) และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ทวีพงศ์ หล่มวงษ์ ได้ศึกษาเรื่องระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 พบว่าด้านการส่งต่อนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ทวีพงศ์ หล่มวงษ์, 2551)

2. การเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน ปรากฏผลดังนี้

2.1 จากการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามตำแหน่งพบว่า ผู้บริหารและครูที่มีตำแหน่งต่างกัน ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในปัจจุบันผู้บริหารและครูมีการประชุมชี้แจงและวางแผนร่วมกัน มีการดำเนินงานที่เป็นไปตามแผน และเป็นไปตามขั้นตอนที่วางไว้ โดยมีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ทำหน้าที่เป็นครูที่ปรึกษา มีการเก็บข้อมูลนักเรียน มีการติดตามผลการดำเนินงานอยู่ตลอดเวลา มีการเยี่ยมบ้านนักเรียนในกลุ่ม มีการศึกษาข้อมูลนักเรียนและปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนแล้วนำมาสรุป โดยโรงเรียนและผู้ปกครอง ร่วมมือกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของนริศรา จูแย้ม ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็น ของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดระยอง พบว่า การวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอนในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดระยอง ที่จำแนกตามเพศประสบการณ์ในการทำงานตำแหน่งการทำงาน และขนาดโรงเรียน มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 ความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน (นริศรา จูแย้ม, 2553) และสอดคล้องกับงานวิจัยของผล พรหมทอง ได้ศึกษาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 พบว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัยปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ ตามตัวแปรเพศ ตำแหน่ง อายุ

ราชการ และวุฒิการศึกษา ต่างกันมีความคิดเห็นต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไม่แตกต่างกัน (ผล พรหมทอง, 2555)

2.2 จากการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานที่เรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อผู้บริหารและครู โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ที่ต่างกัน มีการทำงานร่วมกันโดยมีการประชุมชี้แจงและวางแผนร่วมกัน มีการดำเนินงานที่เป็นไปตามแผน และเป็นไปตามขั้นตอนที่วางไว้ โดยมีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ทำหน้าที่เป็นครูที่ปรึกษา มีการเก็บข้อมูลนักเรียน มีการติดตามผลการดำเนินงานอยู่ตลอดเวลา มีการเยี่ยมบ้านนักเรียนในกลุ่ม มีการศึกษาข้อมูลนักเรียนและปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนแล้วนำมาสรุป โดยโรงเรียนและผู้ปกครอง ร่วมมือกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเห็นคุณค่าของการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของนริศรา จูแย้ม ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็น ของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดระยอง พบว่า การวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอนในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดระยอง ที่จำแนกตามเพศประสบการณ์ในกาทำงาน ตำแหน่งการทำงาน และขนาดโรงเรียน มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 มีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน (นริศรา จูแย้ม, 2553) และสอดคล้องกับงานวิจัยของผล พรหมทอง ได้ศึกษาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 พบว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัยปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ ตามตัวแปรเพศ ตำแหน่ง อายุ ราชการ และวุฒิการศึกษา ต่างกันมีความคิดเห็นต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไม่แตกต่างกัน (ผล พรหมทอง, 2555)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านซึ่งผู้วิจัยขอนำมาสรุป 1.1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนธัญบุรี ได้ให้ความสำคัญของครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษา ได้สอบถามข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน สัมภาษณ์ และสังเกต นักเรียนเป็น

รายบุคคลและบันทึกไว้เป็นหลักฐาน เพื่อจะได้ทราบข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนและเป็นประโยชน์ 1.2) ด้านการคัดกรองนักเรียน พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนธัญบุรี ได้ให้ความสำคัญของการสรุปผลการคัดกรองรายงานผู้บังคับบัญชาเพื่อนร่วมพิจารณาและบันทึกรายงานผลเป็นหลักฐาน และ มีการจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงมีปัญหา 1.3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนธัญบุรี มีการจัดกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจ ให้นักเรียนได้แสดงความสามารถของตนเอง อีกทั้งยังมีการสนับสนุน ชมเชย ยกย่องนักเรียนที่ประกอบคุณงามความดี 1.4) ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียน พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนธัญบุรี มีบริการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนเป็นรายบุคคล มีการติดตามผลการให้คำปรึกษาทุกครั้ง มีนโยบายและกำหนดบทบาทหน้าที่การดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นหน้าที่ของครูทุกคน และให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างจริงจัง 1.5) ด้านการส่งต่อนักเรียน พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนธัญบุรี มีการกำหนดนโยบายและมอบหมายให้บุคลากรอบรมให้ความรู้แก่นักเรียนที่ได้รับการส่งต่อ มีการจัดทำแบบบันทึกการส่งต่อหรือแบบประสานความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง และมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการส่งต่อนักเรียนเพื่อการดูแลแก้ไขปัญหาย่างถูกต้องเหมาะสม 2) การเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน ปรากฏผลดังนี้ 2.1) จากการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีตำแหน่งต่างกัน ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในปัจจุบันผู้บริหารและครูมีการประชุมชี้แจงและวางแผนร่วมกัน มีการดำเนินงานที่เป็นไปตามแผน และเป็นไปตามขั้นตอนที่วางไว้ โดยมีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ทำหน้าที่เป็นครูที่ปรึกษา มีการเก็บข้อมูลนักเรียน มีการติดตามผลการดำเนินงานอยู่ตลอดเวลา มีการเยี่ยมบ้านนักเรียนในกลุ่ม มีการศึกษาข้อมูลนักเรียนและปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนแล้วนำมาสรุป โดยโรงเรียนและผู้ปกครอง ร่วมมือกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น 2.2) จากการเปรียบเทียบการ

ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานที่เรียนต่างกัน ความคิดเห็นต่อผู้บริหารและครู โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ที่ต่างกัน มีการทำงานร่วมกันโดยมีการประชุมชี้แจงและวางแผนร่วมกัน มีการดำเนินงานที่เป็นไปตามแผน และเป็นไปตามขั้นตอนที่วางไว้ โดยมีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ทำหน้าที่เป็นครูที่ปรึกษา มีการเก็บข้อมูลนักเรียน มีการติดตามผลการดำเนินงานอยู่ตลอดเวลา มีการเยี่ยมบ้านนักเรียนในกลุ่ม มีการศึกษาข้อมูลนักเรียนและปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนแล้วนำมาสรุป โดยโรงเรียนและผู้ปกครอง ร่วมมือกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเห็นคุณค่าของการศึกษาผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

- 1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ผู้บริหารและครูโรงเรียนธัญบุรี ควรมีการจัดทำข้อมูลพื้นฐาน ด้านความสามารถ ความถนัด ด้านสุขภาพ การศึกษาต่อของนักเรียนทุกคน และจัดเก็บข้อมูลนักเรียนอย่างเป็นระบบและเป็นความลับสามารถนำมาใช้ได้สะดวก ด้านการคัดกรองนักเรียน ผู้บริหารและครูโรงเรียนธัญบุรี ควรแจ้งผลการคัดกรองนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบโดยวิธีที่เหมาะสม นำผลการคัดกรองนักเรียนมาวิเคราะห์ และดำเนินการส่งเสริม/แก้ปัญหาตามกรณี ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน ผู้บริหารและครูโรงเรียนธัญบุรี ควรจัดให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมประชุมผู้ปกครองนักเรียนทุกครั้ง และจัดให้ครูเข้าร่วมประชุมกับเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียนทุกครั้ง ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา นักเรียน ผู้บริหารและครูโรงเรียนธัญบุรี ควรมีการประสานขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อทำการตรวจสอบเสาะหาติดให้กับนักเรียนทุกคน และมีการสำรวจและทำประกันภัยอุบัติเหตุให้กับนักเรียนทุกคนอย่างทั่วถึง และ ด้านการส่งต่อนักเรียน ผู้บริหารและครูโรงเรียนธัญบุรี ควรมีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับนักเรียนที่ส่งต่อไปยังผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา และมีการติดตามผลการส่งต่ออย่างใกล้ชิด
- 2) ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ด้านอื่นๆที่นอกเหนือจากงานวิจัย และระดับอื่นๆ เพิ่มเติม ควรทำการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 และควรนำผลการวิจัยในครั้งนี้ มาเป็นข้อมูลพื้นฐาน ในการวิจัยการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ในครั้งต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กนกร วรชัญทร์. (2552). ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนมัธยมท่าแคลง จังหวัดจันทบุรี. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กรมสุขภาพจิต. (2544). คู่มือครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงการพัฒนาสังคม. (2558). ความรุนแรงในครอบครัว. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กุลชญา กมลคณาวุฒิ. (2556). ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอบ่อทองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณปภัช รุ่งโรจน์. (2553). การบริหารวิชาการกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทวีพงศ์ หล่มวงษ์. (2551). ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐมเขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นริศรา จูแย้ม. (2553). การศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดระยอง. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- นิรันดร์ ปาละมา. (2555). สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดลำพูนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- ผล พรหมทอง. (2555). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยม เขต 4. ใน

วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการศึกษา. มหาวิทยาลัย
ธุรกิจบัณฑิต.

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2552). ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. เรียกใช้เมื่อ 20
สิงหาคม 2560 จาก <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=49339&Key=news2>

สุเทพ พรหมรักษา. (2552). สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของ
พนักงานครูเทศบาลในโรงเรียนสังกัดกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 9. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. (1970). Determination sample size for research activities. *Education and Psychology Measurement*, 30(3), 607-610.

แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนา
ทักษะด้านการคิดขั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
โรงเรียนสะบ้าย้อยวิทยา*

GUIDELINES TO STUDY OF THE CURRICULUM OF COMPETENCY
BASED ON CONCEPTUAL TO DEVELOP OF HIGHER ORDER THINKING
SKILLS IN SCHOOLS OF UPPERSECONDARY STUDENTS OF SABAYOI
WITTAYA SCHOOL

ซีสีะ บิลโหด

Seesah Bilhod

เรชา ชูสุวรรณ

Recha Choosuwarn

นพดล นิมสุวรรณ

Nopadol Nimsuwan

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

Prince of Songkla University, Pattani Campus, Thailand

E-mail: seesah.chae@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย การวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพมี 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การสังเคราะห์แนวคิดการพัฒนาการศึกษาตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดขั้นสูงของนักเรียน 2) การสร้างแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะ โดยใช้กระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus group) และ 3) การนำแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะไปใช้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ครูผู้สอน 3 คน รวมทั้งสิ้น 5 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดขั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสะบ้าย้อยวิทยา ตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตร 5 ขั้นตอน มีกระบวนการดังนี้ 1) สำรวจความต้องการและกำหนดจุดมุ่งหมาย โดยกำหนดทักษะ

* Received October 26, 2021; Revised December 11, 2021; Accepted March 21, 2022

ด้านการคิดขั้นสูงเป็นทักษะสำคัญจำเป็น 2) การเลือกเนื้อหา เลือกเนื้อหาให้มีความสอดคล้องกับความต้องการและจุดมุ่งหมาย 3) การจัดลำดับเนื้อหาและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ จัดลำดับเนื้อหาโดยออกแบบให้ผู้เรียนเรียนรู้จากปัญหารอบตัว หาสาเหตุและแนวทางการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เน้นการปฏิบัติจริง 4) ทิศทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้แบบเปิด โดยบูรณาการหลักการสอนของโสเครติส และแนวคิดสะเต็มศึกษา และ 5) การวัดผลประเมินผล วัดและประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง ประเมินพัฒนาการของผู้เรียน และการนำแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดขั้นสูงไปใช้ส่งผลให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านการคิดขั้นสูงเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ: แนวทางการจัดการเรียนรู้, หลักสูตรฐานสมรรถนะ, ทักษะด้านการคิดขั้นสูง

Abstract

The research has its objectives as to creating guidelines for learning management on curriculum of competency base on conceptual to develop of higher order thinking skill in school of upper secondary school. This research is qualitative research with 3 steps. 1) to synthesis of educational development concepts on curriculum of competency base on conceptual to develop of higher order thinking skill in school of upper secondary school. 2) to creating guidelines for learning management on curriculum of competency base on conceptual to develop of higher order thinking skill in school of upper secondary school by the process Of focus on group following PAOR circuit for three times. 3) Implementing a learning management approach based on the competency - based curriculum concept and the key information are the director, the head of academic section and three teachers by the total are 5 persons with purposive sampling . The conclusions showed that. The process of the way of study on develop the teaching on curriculum of competency base on conceptual to develop of higher order thinking skill in school of upper secondary school of Sabayoi Witya school are 1) survey the needs by specify of the propose of Develop of Higher Order Thinking Skills in schools of Upper Secondary Students of Sabayoi Witya School. 2. To choose the materials are consistent with the needs and the objective to be able to integration of learning to real life 3. To order materials and learning experiences by order materials to design the learning from round problem with

finding the case and the way to creative to solve problems with based learning to action by integration of learning to real life. 4.A direction of learning management and the activities of learning to develop of higher order thinking skills of upper secondary student include problem base learning and open approach to integration with Socrates learning and integration to STEM education. 5. The measurement and evaluation are measure and evaluate the learner based on real condition and evaluate the learner from work piece. There is an evaluation for the learner progress and to give the chance for the learner to self evaluation and take the way of the curriculum of competency based on conceptual .To develop of higher order thinking skills of student to result of the student in school of upper secondary school of Sabayoi witaya to increase of higher order thinking skills.

Keywords: Guidelines of learning, the curriculum of competency, higher order thinking skills.

บทนำ

“การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) เป็นความมุ่งหมายที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ต้องการให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะสมบูรณ์ในทุก ๆ ด้าน ซึ่งแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการศึกษาโดยกล่าวถึงการพัฒนาศักยภาพคนในยุทธศาสตร์ที่ 2 ไว้ว่า การผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศ เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันจะต้องสร้างกำลังคนให้มีความทักษะที่สำคัญจำเป็น มีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ซึ่งเป็นหลักสูตรอิงมาตรฐาน (standart base curriculum) ที่สืบเนื่องมาจากเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้มุ่งเน้นให้กระจายอำนาจทางการศึกษาให้ท้องถิ่น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กล่าวว่า “การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา” กระทรวงศึกษาธิการได้พัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ให้มีความเหมาะสมและชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งด้าน

เป้าหมายของหลักสูตร และกระบวนการนำหลักสูตรไปปฏิบัติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กำหนดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน โดยกำหนดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนไว้ 5 ประการ ได้แก่ 1) ความสามารถในการสื่อสาร 2) ความสามารถในการคิด 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และ 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี สอดคล้องกับหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency Based Competence) ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ให้ความสำคัญกับความสามารถในการปฏิบัติของผู้เรียน มากกว่าการคาดหวังให้ผู้เรียนรู้ในหลักการ

หลักสูตรฐานสมรรถนะกำหนดความสามารถในการปฏิบัติที่ต้องการให้ผู้เรียนบรรลุไว้เป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมหรือจุดประสงค์ด้านความสามารถ จากนั้นวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้การสอนเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุแต่ละจุดประสงค์และมีการตรวจสอบการปฏิบัติของผู้เรียนก่อนที่จะผ่านไปเรียนจุดประสงค์ถัดไป (Kenya Institute of Curriculum Development, 2017)

ในสังคมปัจจุบันมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว มีการแข่งขันอย่างรุนแรง องค์การยุคใหม่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ เนื่องจากองค์กรใดมีบุคลากรที่มีคุณภาพก็สามารถปฏิบัติงานได้ประสบความสำเร็จและนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) ทั้งนี้เพื่อเตรียมรับกับการเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาบุคลากรและเยาวชนของชาติให้มีสมรรถนะหลักที่จำเป็น ซึ่งความสามารถทางด้านการคิดเป็นทักษะหนึ่งที่สำคัญ เนื่องจากความสามารถในการคิดเป็นพื้นฐานของการพัฒนาทักษะอื่น ๆ (ทิตินา แคมมณี, 2544 (ก)) อีกทั้ง สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้กำหนดให้ สมรรถนะด้านการคิดขั้นสูงเป็นสมรรถนะสำคัญตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะที่ควรพัฒนาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

การพัฒนาการคิดขั้นสูงให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนต้องอาศัยการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรฐานสมรรถนะ ซึ่งแนวคิดที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะด้านการคิดขั้นสูง ได้แก่ การเรียนรู้แบบบูรณาการ เรียนรู้เป็นองค์รวม เน้นการปฏิบัติจริง เรียนรู้อย่างมีความหมาย เชื่อมโยงกับชีวิตจริงตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2549)

โรงเรียนสะบาย้อยวิทยาเป็นโรงเรียนของรัฐที่จัดการเรียนการสอนโดยอิงตามตัวชี้วัดของรายวิชา มุ่งสอนให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ตามตัวชี้วัดของรายวิชา เน้นให้นักเรียนได้รับเนื้อหาที่ครบถ้วน วัดประเมินผลโดยการสอบวัดความรู้มากกว่าทักษะ นักเรียนในปัจจุบันเกิดปัญหาเรื่องสมาธิสั้น ไม่สามารถจับอยู่กับเรื่องราวอะไรได้นาน ๆ เสพสิ่งต่าง ๆ แบบฉาบฉวย ไม่สามารถที่จะใช้เวลาคิดวิเคราะห์แยกแยะ โรงเรียนจึงควรพัฒนานักเรียนให้มีสมรรถนะ

สำคัญในการดำรงชีวิตซึ่งสมรรถนะด้านการคิดขั้นสูงถือเป็นทักษะพื้นฐานที่จะช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ ต่อไป

ผู้วิจัยสนใจที่จะพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะ เพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดขั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสะบ้าย้อยวิทยา กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนเพื่อใช้ในการดำรงชีวิต การแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เรียนรู้ เป็นผู้ร่วมสร้างนวัตกรรมและเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งของประเทศ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสะบ้าย้อยวิทยา

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ มีขั้นตอน ดังนี้

1. การสังเคราะห์แนวคิดการพัฒนาการศึกษาตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะ

ผู้วิจัยศึกษานโยบายการพัฒนาการศึกษาตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะ โดยดำเนินการ ดังนี้

1.1 ศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดขั้นสูงตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะ จากวารสาร งานวิจัยและแนวคิดของนักวิชาการ

1.2 ศึกษาหลักสูตรฐานสมรรถนะที่พัฒนาการคิดขั้นสูงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของนักเรียนจากวารสาร งานวิจัย และแนวคิดของนักวิชาการ

1.3 สังเคราะห์แนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะ โดยนำแนวคิดของนักวิชาการมาสรุป สังเคราะห์และกำหนดแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่จะช่วยพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสะบ้าย้อยวิทยา ในรายวิชาฟิสิกส์ วิชาเคมีและวิชาชีววิทยา

2. การสร้างแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะ

การสร้างแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 ร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักเรียน

2.2 สนทนากลุ่มระหว่างผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายวิชาการและครูผู้สอนในรายวิชาฟิสิกส์ วิชาเคมีและวิชาชีววิทยา เรื่อง แนวทางการจัดการเรียนรู้ตาม

แนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาการคิดขั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้กระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus group) ซึ่งเป็นรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพจากการสอบถามบุคคลในกลุ่มเพื่อให้ได้มาซึ่งความคิดเห็น ความเชื่อ หรือแนวคิด โดยคำถามจะถูกถามในรูปแบบของการปฏิสัมพันธ์แบบต่าง ๆ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมมีโอกาสพูดคุยและแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระระหว่างผู้ร่วมวิจัยหรือผู้เข้าร่วมด้วยตนเอง โดยในขณะเดียวกันผู้ทำวิจัยทำการจดบันทึกการสนทนาที่เกิดขึ้น (เก็จนก เอื้อวงศ์ และพิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2556) จากนั้นสร้างแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรฐานสมรรถนะที่มุ่งพัฒนาทักษะด้านการคิดขั้นสูงของนักเรียน สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสละบายวิทยาคม โดยครูผู้สอนรายวิชาฟิสิกส์ วิชาเคมีและวิชาชีววิทยาออกแบบหน่วยการจัดการเรียนรู้ และเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายให้มีสมรรถนะด้านการคิดขั้นสูง จำนวน 1 หน่วยการเรียนรู้ 5 แผนการจัดการเรียนรู้ แผนละ 3 คาบ รวม 15 คาบ จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ครูผู้สอนที่ร่วมทำการวิจัยในครั้งนี้ และปรับแก้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.3 ผู้เชี่ยวชาญพิจารณากรอบการจัดการเรียนรู้ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนรู้กับแนวทางในการจัดการเรียนรู้

2.4 ปรับแก้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้วิธีการประชุมสนทนากลุ่มระหว่างผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายวิชาการและครูผู้สอน ซึ่งปรับแก้แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดขั้นสูง จากกระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus group)

3. การนำแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะไปใช้

ครูผู้สอนที่เข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้นำแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดขั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายไปใช้ โดยดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

3.1 ครูผู้สอนที่เข้าร่วมวิจัยนำแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดขั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ไปทดลองใช้และบันทึกหลังการจัดการเรียนรู้ โดยบันทึกครอบคลุมประเด็นต่างๆ ดังนี้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

3.2 ครูผู้สอนปรับแก้แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดขั้นสูงของนักเรียนตามผลจากการทดลอง ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายวิชาการและครูผู้สอนปรับแก้แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงโดยใช้กระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus group)

2. ได้แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดขั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้จากการพัฒนาครั้งที่ 1

3. ครูผู้สอนที่เข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้ นำแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดขั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้จากการพัฒนาครั้งที่ 1 ไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนสบบ้ายอัยวิทยา

4. ครูผู้สอนที่เข้าร่วมวิจัยบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ โดยบันทึกครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ดังนี้กระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

5. ผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายวิชาการและครูผู้สอนปรับแก้แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงโดยใช้กระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus group) จนกระทั่งครบทั้ง 5 แผนการจัดการเรียนรู้

6. ได้แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดขั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ของโรงเรียนสบบ้ายอัยวิทยาที่ได้จากการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามวงจร PAOR จำนวน 5 รอบต่อรายวิชา

ผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้กรณีที่เหมาะสมกับความต้องการและจุดหมายของการศึกษา (ชาย โพธิ์สิตา, 2550) เพราะต้องการสะท้อนความจริงให้มากที่สุด ซึ่งไม่ถือว่าเป็นตัวแทนของกลุ่ม แต่เป็นผู้ที่มีข้อมูลที่ทันสมัย และให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมากกว่า 1 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย (สุภางค์ จันทวานิช, 2552) โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยและพัฒนาครั้งนี้ คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูโรงเรียนสบบ้ายอัยวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลา สตูล จำนวนทั้งสิ้น 5 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ จำนวน 1 คนและครูผู้สอน จำนวน 3 คน จำนวนทั้งสิ้น 5 คน ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์จากเนื้อหา (Content Analysis) มีขั้นตอนการดำเนินงานตามลำดับการวิเคราะห์เนื้อหาโดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์จัดหมวดหมู่ของข้อมูล เน้นการหาประเด็นใจความสำคัญ มาจัดระเบียบการบรรยายเนื้อหาของข้อความหรือถ้อยคำจากการสัมภาษณ์และเอกสารอย่างเป็นระบบ นำเสนอข้อมูลทั้งหมดมาเขียนในรูปแบบความเรียงแบบพรรณนาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยสร้างความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ศึกษาหรือข้อมูลที่เก็บจากการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการตามหลักการของการวิจัย โดยการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) เป็นการตรวจสอบข้อมูลความสอดคล้องกันจาก

แหล่งข้อมูลที่หลากหลายซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ซึ่งมีทั้งการเก็บข้อมูลโดยการศึกษาเอกสารต่าง ๆ และการสัมภาษณ์

ผลการวิจัย

ผลการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสละบายวิทยาคม ดังนี้

1. การสังเคราะห์แนวคิดการพัฒนาการศึกษาตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดขั้นสูงของนักเรียน

จากการศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้และหลักสูตรฐานสมรรถนะที่พัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของนักเรียน โดยนำแนวคิดของนักวิชาการหลายท่าน สังเคราะห์เป็นแนวคิดการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดขั้นสูง (Higher Order Thinking) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้ดังนี้ การจัดการเรียนรู้เป็นแบบองค์รวม ฝึกปฏิบัติจริง เรียนรู้แบบบูรณาการเชื่อมโยงกับชีวิตจริง เรียนรู้อย่างมีความหมายและตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการวัดประเมินผลตามสภาพจริง ประเมินจากการปฏิบัติจริง ประเมินเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าของผู้เรียน ในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ รูปแบบ Radar Graph รูปแบบ 360 องศา Reflection

2. การสร้างแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดขั้นสูงของนักเรียน โดยใช้กระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus group)

การสร้างแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดขั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสละบายวิทยาคม ตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตร 5 ขั้นตอน ดำเนินการโดย ผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายวิชาการและครูผู้สอนที่เข้าร่วมการวิจัยร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะด้านการคิดขั้นสูงของนักเรียน จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาและปรับแก้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ผลวิจัยพบว่า แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดขั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสละบายวิทยาคม อธิบายได้ ดังนี้ ทักษะที่ต้องการให้เกิดกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายคือทักษะการคิดขั้นสูง โดยมีจุดมุ่งหมายคือ ต้องการให้นักเรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีทักษะการแก้ปัญหาและทักษะการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การวิจัยครั้งนี้จัดการเรียนการสอนโดยใช้เนื้อหาในรายวิชาฟิสิกส์ เรื่อง การเคลื่อนที่ วิชาเคมี เรื่อง กรด - เบส และวิชาชีววิทยา เรื่อง การรักษาคุณภาพของร่างกาย โดยการจัดการเรียนรู้แบบองค์รวม จากปัญหาไปสู่ที่มาหรือสาเหตุ เรียนรู้จากปัญหารอบตัว เน้นการปฏิบัติจริง จัดการเรียนรู้อย่างบูรณาการ เชื่อมโยงกับชีวิตจริง วิธีการที่นำมาใช้จัดการเรียนรู้ ได้แก่ PBL, Open

approach, Socrates teaching, STEM education มีการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง ประเมินจากการปฏิบัติจริงและประเมินเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าของผู้เรียน

3. การนำแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดขั้นสูงของนักเรียนไปใช้

จากผลการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus group) ระหว่างผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนรายวิชาฟิสิกส์ รายวิชาเคมีและรายวิชาชีววิทยา ได้แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดขั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ครั้งที่ 1 ขั้นตอนถัดไปเป็นการนำแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดขั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสบบ้ายวิทยาคม ครั้งที่ 1 ทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในรายวิชาฟิสิกส์ วิชาเคมี และวิชาชีววิทยา จากนั้นครูผู้สอนบันทึกผลจากการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้งและร่วมกันพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดขั้นสูงของนักเรียน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ผลการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดขั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสบบ้ายวิทยาคม ครั้งที่ 1 เมื่อนำแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดขั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสบบ้ายวิทยาคม ครั้งที่ 1 ไปทดลองกับนักเรียนผลวิจัยพบว่า ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์หรือตั้งคำถามจากโจทย์ปัญหาผ่านกระบวนการคิดและสะท้อนกลับมายังผู้สอนและเพื่อนในกลุ่ม ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนในกลุ่ม นำไปสู่การค้นคว้าหาคำตอบหรือสร้างความรู้ใหม่บนฐานความรู้เดิมที่ผู้เรียนมีมาก่อนหน้านี้ ครูผู้สอนพบปัญหาระหว่างการจัดการเรียนการสอน ดังนี้ วิธีการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานนั้นมีขั้นตอนที่ซับซ้อนไม่เหมาะกับตัวชี้วัดที่เป็น การคำนวณในวิชาฟิสิกส์และวิชาเคมี เนื่องจากนักเรียนใช้เวลาในการคำนวณนาน แนวทางในการพัฒนาครั้งต่อไปจากกระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus group) คือครูผู้สอนที่เข้าร่วมการวิจัยใช้วิธีการสอนแบบเปิด (Open Approach) ในตัวชี้วัดที่มีการคำนวณ

3.2 ผลการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดขั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสบบ้ายวิทยาคม ครั้งที่ 2 เมื่อนำแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดขั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสบบ้ายวิทยาคม ครั้งที่ 2 ไปทดลองกับนักเรียนผลวิจัยพบว่า นักเรียนมีอิสระในการคิด และสามารถหาคำตอบโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย นักเรียนสามารถอภิปรายวิธีการคิดของตนเองได้ ครูผู้สอนพบปัญหาระหว่างการจัดการเรียนการสอน ดังนี้ นักเรียนบางกลุ่มได้ตอบใน

ชั้นเรียนน้อย ไม่สามารถประเมินได้ว่านักเรียนมีทักษะการคิดขั้นสูงเพิ่มขึ้น แนวทางในการพัฒนาครั้งต่อไป คือ บูรณาการหลัก socrates teaching กับการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานและการจัดการเรียนรู้แบบเปิด โดยการตั้งคำถามกระตุ้นให้นักเรียนคิด ใช้คำถามเพื่อดึงความรู้ในตัวผู้เรียนออกมาให้เห็นกระจ่างชัด กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิดเชิงวิจารณ์ญาณเป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี ผู้สอนเป็นผู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดเป็นของตนเอง โดยการมอบความรับผิดชอบให้แก่ผู้เรียนในการค้นหาคำตอบ โดยผู้สอนเป็นผู้ใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนคิด ทำความเข้าใจจนได้ความรู้ หรือทำให้ผู้เรียนรู้จักการตั้งคำถามอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ได้คำตอบ

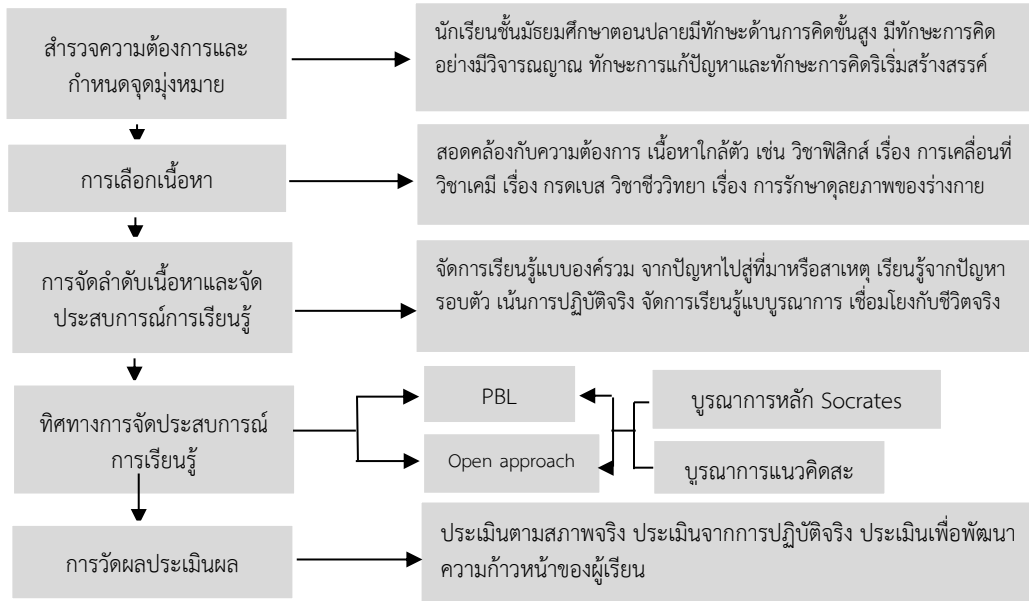
3.3 ผลการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะ เพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดขั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสะบาย้อยวิทยา ครั้งที่ 3 เมื่อนำแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะ เพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดขั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสะบาย้อยวิทยา ครั้งที่ 3 ไปทดลองกับนักเรียนผลวิจัยพบว่า นักเรียนสามารถคิดแก้ปัญหา มีทักษะคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณและทักษะการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ครูผู้สอนพบปัญหาระหว่างการจัดการเรียน การสอน ดังนี้ นักเรียนยังขาดทักษะการคิดเชื่อมโยง นักเรียนไม่สามารถแก้ปัญหาที่ซับซ้อนได้ และนักเรียนมีความยึดติดกับองค์ความรู้ในแต่ละวิชา แนวทางในการพัฒนาครั้งต่อไป คือ บูรณาการแนวคิดสะเต็มศึกษาและหลัก socrates teaching กับการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานและการจัดการเรียนรู้แบบเปิด เพื่อออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถคิดค้นนวัตกรรม เพื่อแก้ปัญหาที่พบเจอในชีวิตประจำวันได้

3.4 ผลการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะ เพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดขั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสะบาย้อยวิทยา ครั้งที่ 4 เมื่อนำแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะ เพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดขั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสะบาย้อยวิทยา ครั้งที่ 4 ไปทดลองกับนักเรียนผลวิจัยพบว่า นักเรียนสามารถคิดเชื่อมโยงเนื้อหาวิชาต่าง ๆ นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง สามารถเชื่อมโดยความรู้กับชีวิตประจำวันได้ นักเรียนเกิดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ การคิดแก้ปัญหาและการคิดริเริ่มสร้างสรรค์

สรุปแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดขั้นสูงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนสะบาย้อยวิทยา

สรุปแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดขั้นสูงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสละบายวิทยุ

1. สำรวจความต้องการและกำหนดจุดมุ่งหมาย

กำหนดให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีทักษะการคิดขั้นสูง โดยมีทักษะในการคิดออกแบบกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ สามารถสะท้อนคิดและแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ตลอดจนใช้ความคิดอย่างสร้างสรรค์ในการการทำงานบนพื้นฐานของความเป็นจริง นักเรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการแก้ปัญหาและทักษะการคิดริเริ่มสร้างสรรค์

2. การเลือกเนื้อหา

เลือกเนื้อหาให้มีความสอดคล้องกับความต้องการและจุดมุ่งหมาย เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้บรรลุผลตามที่กำหนดไว้ ควรเลือกเนื้อหาใกล้ตัวผู้เรียนเพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เชื่อมโยงกับชีวิตจริงได้ การวิจัยครั้งนี้เลือกเนื้อหาในสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ รวมทั้งสิ้น 3 หน่วยการเรียนรู้ โดยวิชาฟิสิกส์ เรื่องการเคลื่อนที่ วิชาเคมี เรื่อง กรดเบส และวิชาชีววิทยา เรื่องการรักษาคุณภาพของร่างกาย ซึ่งเป็นเนื้อหาใกล้ตัวผู้เรียนและสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดขั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้

3. การจัดลำดับเนื้อหาและจัดประสบการณ์การเรียนรู้

จัดการเรียนรู้แบบองค์รวม โดยออกแบบให้ผู้เรียนเรียนรู้จากปัญหารอบตัว หาสาเหตุ และแนวทางการแก้ปัญหาเหล่านั้นอย่างสร้างสรรค์ เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเชื่อมโยงกับชีวิตจริง

4. ทิศทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

กิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดขั้นสูงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem base learning) การจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open approach) โดยบูรณาการหลักการสอนของโสเครตีส (Socrates teaching) และบูรณาการแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM education)

5. การวัดผลประเมินผล

วัดและประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง ประเมินผู้เรียนจากการปฏิบัติจริง ตลอดจนประเมินผู้เรียนจากชิ้นงาน เป็นการประเมินเพื่อวัดความก้าวหน้าของผู้เรียน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเองในรูปแบบต่าง ๆ เช่น รูปแบบ Radar Graph รูปแบบ 360 องศา Reflection

อภิปรายผล

แนวทางการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดขั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสะบ้าย้อยวิทยา

1. สำรวจความต้องการและกำหนดจุดมุ่งหมาย

ทักษะสำคัญจำเป็นที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย คือ ทักษะการคิดขั้นสูง โดยต้องการให้นักเรียนมีทักษะในการคิดออกแบบกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ สามารถสะท้อนคิดและแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ตลอดจนใช้ความคิดอย่างสร้างสรรค์ในการการทำงานบนพื้นฐานของความเป็นจริง นักเรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการแก้ปัญหาและทักษะการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สอดคล้องกับสำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่กล่าวว่า บทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะของสถานศึกษา ควรมีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ความต้องการ นโยบายในการจัดการเรียนการสอน การจัดทำหลักสูตร แผนการจัดการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล รวมถึง สิ่งจำเป็นที่ควรมีให้พร้อมในการจัดการเรียนการสอน การนิเทศ กำกับ ติดตาม เพื่อนำมาวางแผนปรับปรุงพัฒนา (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2558) และทิศนา ขัมมณี ได้กล่าวว่า ความสามารถทางด้านการคิดเป็นทักษะหนึ่งที่สำคัญ เนื่องจากความสามารถในการคิดเป็นพื้นฐานของการพัฒนาทักษะอื่น ๆ (ทิศนา ขัมมณี,

2544 (ข) อีกทั้ง สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้กำหนดให้ สมรรถนะด้านการคิดขั้นสูง เป็นสมรรถนะสำคัญตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะที่ควรพัฒนาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน จากผลการวิจัยดังกล่าวจะเห็นว่า การสำรวจความต้องการและกำหนดจุดมุ่งหมายเป็นขั้นตอน สำคัญในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ทักษะการคิดขั้นสูงเป็นจุดมุ่งหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนและเป็นที่มาของการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดขั้นสูงของนักเรียน โรงเรียนสละบาย้อยวิทยา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

2. การเลือกเนื้อหา

การเลือกเนื้อหาต้องมีความสอดคล้องกับความต้องการและจุดมุ่งหมาย เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้บรรลุผลตามที่กำหนดไว้ ควรเลือกเนื้อหาใกล้ตัวผู้เรียนเพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เชื่อมโยงกับชีวิตจริงได้ การวิจัยครั้งนี้เลือกเนื้อหาในสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ รวมทั้งสิ้น 3 หน่วยการเรียนรู้ โดยวิชาฟิสิกส์ เรื่องการเคลื่อนที่ วิชาเคมี เรื่องกรดเบส และวิชาชีววิทยา เรื่องการรักษาคุณภาพของร่างกาย ซึ่งเป็นเนื้อหาใกล้ตัวผู้เรียน และสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดขั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้ สอดคล้องกับสอดคล้องกับ สุจิตรา ปทุมลังการ ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะเป็นการเชื่อมโยงความรู้ และประสบการณ์เดิมของผู้เรียนกับประสบการณ์ใหม่ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติ จากสถานการณ์ต่าง ๆ พัฒนาทักษะการคิดและแก้ปัญหา จากทัศนะดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการเลือกเนื้อหาที่สามารถพบเจอได้ในชีวิตประจำวันจะทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ใหม่กับประสบการณ์เดิมของผู้เรียนได้ง่ายขึ้น และการเลือกเนื้อหาที่สามารถเชื่อมโยงกับชีวิตจริงได้ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจากสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยพัฒนาทักษะด้านการคิดและแก้ปัญหาของผู้เรียนได้ (สุจิตรา ปทุมลังการ, 2552)

3. การจัดลำดับเนื้อหาและจัดประสบการณ์การเรียนรู้

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบองค์รวม โดยออกแบบให้ผู้เรียนเรียนรู้จากปัญหา รอบตัว ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้แบบเชื่อมโยง สามารถเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้เรียนกับความรู้ใหม่ จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนสามารถหาสาเหตุและแนวทางการแก้ปัญหาเหล่านั้นอย่างสร้างสรรค์ เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเชื่อมโยงกับชีวิตจริง สอดคล้องกับสุจิตรา ปทุมลังการ ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะเป็นการเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้เรียนกับประสบการณ์ใหม่ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจากสถานการณ์ต่าง ๆ พัฒนาทักษะการคิดและแก้ปัญหา (สุจิตรา ปทุมลังการ, 2552) และสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะเป็นการจัดการเรียนรู้แบบองค์รวม เรียนรู้แบบบูรณาการ เน้นการปฏิบัติจริง มุ่งให้นักเรียนมีจังหวะการเรียนรู้ของตนเอง ตอบสนอง

ความแตกต่างรายบุคคล (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2549)มีการกำหนดผลการเรียนรู้อย่างชัดเจนว่าผู้เรียนสามารถทำอะไรได้ (สุจิตรา ปทุมลังการ, 2552) เขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยมองว่า การจัดลำดับเนื้อหาและจัดประสบการณ์การเรียนรู้เป็นสิ่งที่สำคัญ ที่จะนำมาซึ่งการออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจและบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้จะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ นั่นคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีทักษะการคิดขั้นสูง ซึ่งการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ดังกล่าวมีแนวทาง ดังนี้ การเรียนรู้แบบบูรณาการ เชื่อมโยงองค์ความรู้กับชีวิตจริง ผู้เรียนนำองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้ได้จริง และตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล

4. ทิศทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

กิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดขั้นสูงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem base learning) การจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open approach) โดยบูรณาการหลักการสอนของโสเครติส (Socrates teaching) และบูรณาการแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM education) สอดคล้องกับ Tejima ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาปลายเปิดช่วยดึงเอากระบวนการคิดของนักเรียนออกมา ทำให้สามารถศึกษากระบวนการคิดของนักเรียนแต่ละคน และส่งเสริมให้มีการพัฒนาการให้เหตุผลของนักเรียนได้เป็นอย่างดี ทำให้เกิดการเรียนรู้ในระดับสูงเกิดสมรรถนะฝังลึกที่จะเรียนรู้แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ในเรื่องและเงื่อนไขที่ตนยังไม่เคยรู้จักได้ด้วยตนเอง (Tejima, K., 1997) ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดอุปนิสัยและความสามารถในการคิด (วิจารณ์ พานิช, 2557) และ (ไพศาล สุวรรณน้อย, 2559) กล่าวว่า การสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานจะช่วยพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) การคิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking) การคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล (Rational Thinking) การคิดสังเคราะห์ (Synthetic Thinking) การคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) และนำไปสู่การคิดแก้ปัญหา (Problem Solving Thinking) ที่มีประสิทธิภาพและการจัดการเรียนรู้จะต้องตั้งคำถามกระตุ้นผู้เรียนเพื่อให้เกิดทักษะการคิดขั้นสูงแก่ผู้เรียนสอดคล้องกับแนวคิดของโสเครติส โดยการสอนแบบโสเครติส (Socratic teaching) หรือ วิธีการสอนแบบโสเครติส (Socratic method of teaching) เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนใช้เหตุผลในการสืบค้นร่วมกัน โดยการสนทนาและมีการใช้คำถามแบบต่อเนื่องเป็นเครื่องมือสำคัญเพื่อให้เข้าถึงความจริง การสอนแบบนี้ใช้คำถามเพื่อดึงความรู้ในตัวผู้เรียนออกมาให้เห็นกระจ่างชัด ปลุกเร้าให้เกิดความคิดเชิงวิจารณ์ญาณเป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี ผู้สอนเป็นผู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดเป็นของตนเอง จากทัศนะดังกล่าว ผู้วิจัยเล็งเห็นว่า ทิศทางการจัด

ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการคิดขั้นสูงคือการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การจัดการเรียนการสอนแบบเปิด โดยบูรณาการการสอนของโสเครตีสในการตั้งคำถามกระตุ้นผู้เรียนเพื่อให้เกิดทักษะการคิดขั้นสูง และบูรณาการแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากการจัดการเรียนรู้มาแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้

5. การวัดผลประเมินผล

วัดและประเมินผู้เรียนตามสภาพจริง ประเมินผู้เรียนจากการปฏิบัติจริง ตลอดจนประเมินผู้เรียนจากชิ้นงาน เป็นการประเมินเพื่อวัดความก้าวหน้าของผู้เรียน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเอง สอดคล้องกับ สุวิมล ว่องวาณิช ที่กล่าวว่า ควรใช้การประเมินที่ใช้ผลการปฏิบัติงานเป็นฐาน (Performance - Based Assessment) ซึ่งการวัดและประเมินผลสมรรถนะของผู้เรียนมีความจำเป็นในการพิจารณาว่าผู้เรียนเกิดคุณภาพการเรียนรู้ตามจุดประสงค์สมรรถนะที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด ซึ่งมีรูปแบบและวัตถุประสงค์ต่างกันไป (สุวิมล ว่องวาณิช, 2546) โดยการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้เป็นกลวิธีในการวัดผลมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้และมีความมั่นใจในการการประเมินตนเองและผู้เรียนอื่น (Self - Assessment และ Peer - Assessment) เพื่อความเข้าใจในสมรรถนะของตนได้ลุ่มลึกยิ่งขึ้น อีกทั้งสามารถกำหนดแนวในการพัฒนาตนเองได้อย่างยั่งยืนการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้จึงไม่ใช่เพียงแต่การให้คุณค่าของผลสัมฤทธิ์เท่านั้นแต่เป็นขั้นตอนแรกในการนำไปสู่การเกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เข้มแข็งตามโมเดลการเรียนรู้ส่วนบุคคล จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะเป็นการวัดที่ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน วัดผลตามสภาพจริงและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเองและควรใช้การประเมินที่ใช้ผลการปฏิบัติงานเป็นฐาน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดขั้นสูงของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสະບ້າຍໂພຍวิทยาตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ Tabá มีกระบวนการดังนี้ 1) สำรวจความต้องการและกำหนดจุดมุ่งหมาย โดยกำหนดทักษะด้านการคิดขั้นสูงเป็นทักษะสำคัญจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นกับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 2) การเลือกเนื้อหา จะต้องเลือกเนื้อหาให้มีความสอดคล้องกับความต้องการและจุดมุ่งหมาย เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้บรรลุผลตามที่กำหนดไว้ ควรเลือกเนื้อหาใกล้ตัวผู้เรียนเพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเชื่อมโยงกับชีวิตจริงได้ 3) การจัดลำดับเนื้อหาและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ จัดลำดับเนื้อหาโดยออกแบบให้ผู้เรียนเรียนรู้จากปัญหารอบตัว หาสาเหตุและแนวทางการแก้ปัญหาเหล่านั้น

อย่างสร้างสรรค์ เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเชื่อมโยงกับชีวิตจริง

4) ทิศทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กิจกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดขั้นสูงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วย การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem base learning) การจัดการเรียนรู้แบบเปิด (Open approach) โดยบูรณาการหลักการสอนของโสเครตีส (Socrates teaching) และบูรณาการแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM education) และ 5) การวัดผลประเมินผล วัดและประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงจากการปฏิบัติจริงและชิ้นงาน เป็นการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเอง และการนำแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดขั้นสูงของนักเรียนไปใช้ส่งผลให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนสละบายวิทยามีพัฒนาการด้านการคิดขั้นสูงเพิ่มขึ้น ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยขอเสนอแนะใน 2 ประเด็นหลักคือการนำผลวิจัยไปใช้ ผู้วิจัยเห็นว่าสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษาที่มีบริบทใกล้เคียงกับโรงเรียนที่ใช้เป็นกรณีศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดขั้นสูงของนักเรียนได้และสถานศึกษาสามารถนำขั้นตอนการวิจัยไปประยุกต์ใช้กับกระบวนการพัฒนางานบริหารวิชาการของสถานศึกษาได้ ประเด็นถัดมาคือข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษามูลค่าของการใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดหลักสูตรฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนาทักษะด้านการคิดขั้นสูงของนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย และควรมีการพัฒนางานวิจัยอย่างต่อเนื่องและเก็บผลการวิจัยหลายๆครั้ง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- เก็จกนก เอื้อวงศ์ และพิชิต ฤทธิจิรบุญ. (2556). การวิจัยทางการบริหารการศึกษา. นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชาย โพธิ์สิตา. (2550). ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ทิศนา ขัมมณี. (2544 (ก)). (2544) (ก) การนำเสนอรูปแบบเสริมสร้างทักษะการคิดขั้นสูงของนิสิตนักศึกษาครูระดับปริญญาตรี สำหรับหลักสูตรครุศึกษา. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิศนา ขัมมณี. (2544 (ข)). วิทยาการด้านการคิด. กรุงเทพมหานคร: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมเนจเม้นท์.

- ไพศาล สุวรรณน้อย. (2559). การเรียนรู้โดยใช้ปัญหา เป็นฐาน (Problem-based Learning: PBL) เอกสารประกอบการบรรยายโครงการพัฒนาการเรียนการสอน สถาบันพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. เรียกใช้เมื่อ 20 มกราคม 2563 จาก <http://ph.kku.ac.th/thai/images/file/km/pbl-he-58-1.pdf>
- วิจารณ์ พานิช. (2557). เรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอส. อาร์. พรินติ้ง แพสโปรดักส์ จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). การวิจัยและพัฒนา รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนฐานสมรรถนะตามกรอบคุณวุฒิ แห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: บริษัทพริกหวานกราฟิก จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2558). แนวทางการจัดทักษะการเรียนรู้ใน ศตวรรษที่ 21 ที่เน้นสมรรถนะทางสาขาวิชาชีพ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุม การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2549). รายงานการสังเคราะห์แนวคิดและวิธีการ จัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์แห่งประเทศไทย จำกัด.
- สุจิตรา ปทุมลังการ. (2552). ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรฐานสมรรถนะ. เรียกใช้เมื่อ 20 มกราคม 2552 จาก <http://www.atsn.ac.th/images/Upload/file/CBCApplications.pdf>
- สุภางค์ จันทวานิช. (2552). การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2546). “การประเมินการปฏิบัติงาน” ในการประเมินผลการเรียนรู้แนว ใหม่. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Kenya Institute of Curriculum Development. (2017). Basic Education Curriculum Framework. Retrieved January 20, 2020, from <http://kicd.ac.ke/curriculum-reform/basic-education-curriculum-framework>
- Tejima, K. (1997). Open-ended Approach and Improvement of classroom Teaching. JAPAN: Japan Society of Mathematics Education.

การถ่ายทอดเทคโนโลยีเทคนิคการม้วนเส้นด้ายยืนสู่ชุมชน*
TECHNOLOGY TRANSFER OF WARP ROLLING TECHNIQUE
WITH NEWLY DESIGNED AND DEVELOPED INNOVATION TO
COMMUNITY

ศรัณย์ จันทรแก้ว

Sarun Jankaew

กิตติศักดิ์ อริยะเครือ

Kittisak Ariyakuare

สุดาภาญจน์ แยบดี

Sudakan Yabdee

สมใจ แซ่ภู

Somjai Saepu

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

Rajamangala University of Technology Phra Nakhon, Thailand

E-mail: sarun.j@rmutp.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดการองค์ความรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีเทคนิคการม้วนเส้นด้ายยืนให้กับวิสาหกิจชุมชน โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มทอผ้าบ้านหนองโกวิทย์ กลุ่มทอผ้าบ้านพรสวรรค์ จังหวัดสระแก้ว และกลุ่มทอผ้าบ้านข้าวค่าย กลุ่มทอผ้าบ้านนาจัว จังหวัดสกลนคร จำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาขั้นตอนกระบวนการขึ้นเส้นด้ายยืนแบบเดิม 2) ออกแบบและพัฒนาเครื่องม้วนเส้นด้ายยืน 3) ถ่ายทอดองค์ความรู้และวิธีการใช้อุปกรณ์ม้วนเส้นด้ายยืน ผลการศึกษาการทอผืนผ้าโดยใช้อุปกรณ์การม้วนเส้นด้ายยืนให้กับวิสาหกิจชุมชน คือ 1) ลดปัญหาการใช้พื้นที่ในการม้วนเส้นด้ายยืน ซึ่งการม้วนเส้นด้ายยืน แบบเดิมจะต้องใช้พื้นที่เท่ากับความยาวของเส้นยืน มีความยาวของเส้นด้ายยืนโดยเฉลี่ยจะยาว 15-25 เมตร ในขณะที่ใช้อุปกรณ์ม้วนเส้นด้ายยืนที่พัฒนาขึ้นใหม่ จะใช้พื้นที่ 4-5 เมตร ซึ่งประหยัดพื้นที่มากกว่า 2) ลดปัญหาด้านการใช้เวลาลดน้อยลงสามารถม้วนเส้นด้ายยืนได้ไม่จำกัดเวลา แม้สภาพอากาศที่ไม่เอื้ออำนวย 3) ลดปัญหา

* Received November 5, 2021; Revised December 23, 2021; Accepted March 29, 2022

การใช้แรงงานในการม้วนเส้นด้ายยืน ด้วยอุปกรณ์ที่พัฒนาขึ้นใหม่จะใช้แรงงานเพียง 2 คน เมื่อเปรียบเทียบกับกรรมวิธีม้วนเส้นด้ายยืนแบบเดิมที่ต้องใช้แรงงานคน 4-5 คน ผลการถ่ายทอดเทคโนโลยี พบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนสามารถดำเนินการม้วนเส้นด้ายยืนด้วยเทคนิคที่ออกแบบและพัฒนาขึ้นใหม่ ในการนำองค์ความรู้ที่ได้ไปถ่ายทอดและใช้ประโยชน์ได้ด้วยตนเอง และวิสาหกิจชุมชนสามารถสร้างแบรนด์สินค้าจากผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการใช้อุปกรณ์เทคนิคการม้วนเส้นด้ายยืนออกจำหน่ายในเชิงพาณิชย์ได้

คำสำคัญ: เทคนิคการม้วนเส้นด้ายยืน, เครื่องม้วนเส้นด้ายยืน, ชุมชน

Abstract

The purposes of this study were to manage the body of knowledge and pass on the technology and techniques of winding the warp to the community enterprise by employing qualitative research. The samples were Ban Nong Kowit Weaving Group, Ban Phon Sawan Weaving Group, Sa Kaeo Province, Ban Khua Kai Weaving Group, and Ban Na Ngua Weaving Group, Sakon Nakhon Province, a total of 100 persons. The tools adopted in this research were interview and observation forms and the 3 procedures were: 1) to study the original warping procedures; 2) to design and develop the warp winding machine and; 3) to pass on the body of knowledge and instructions of warp winding machine. The results of a study in the woven cloth The results of a study of fabric weaving by using a stand-up yarn winding device for community enterprises were: 1) the area of warp winding was reduced from the original area consuming the area equivalent to the length of the warp, the average length of the warp ranged between 15-25 meters, whilst the new winding machine consumed the area of 4-5 meters which was more saver; 2) the time consumed was less, the winding process could be done without time limitation even if the weather conditions were poor; 3) the issue of labor required for warp winding was mitigated, the newly developed machine only required 2 persons whilst the original winding required 4-5 persons. The outcome of passing on technology illustrated that the community enterprise could perform winding the warp with newly designed and developed techniques and they could personally pass on and utilize the body of knowledge obtained. Additionally, the community enterprise could build the product brand from the

products produced by the machine adopting the warp winding techniques and such products could be commercially distributed.

Keywords: warp winding technique, warp winding machine, community

บทนำ

สิ่งทอของไทย คนทั่วไปจะนึกถึงอุตสาหกรรมการผลิต ซึ่งมีการพัฒนาเส้นใย เนื้อผ้า เทคนิคในการตกแต่งผ้า การตัดเย็บ การออกแบบ ทำให้สามารถส่งออกสร้างรายได้ให้ประเทศ ถึงขนาดเคยเป็นดาวรุ่งที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจในช่วงสมัยหนึ่ง เมื่อหันกลับไปมองผ้าทอพื้นเมือง ที่ทุกคนตระหนักถึงคุณค่าว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมหนึ่งของไทย การพัฒนาเสมือนอยู่คนละ โลก มีการพัฒนาไปอย่างช้า ๆ (สุพินยา อุปละกลิน, 2558) และในปัจจุบันอุตสาหกรรมสิ่งทอ นับเป็นอีกหนึ่งอุตสาหกรรมที่ตอบสนองต่อเศรษฐกิจ ไม่ใช่เป็นเพียงแค่กระแสชั่วคราว หาก เป็นสิ่งจำเป็นยิ่งที่ต้องอยู่ควบคู่กับการดำเนินธุรกิจในปัจจุบันที่เน้น การทำกำไร ควบคู่ไปกับ ธรรมชาติทางด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม ซึ่งจะต้องใช้ทั้งความรู้ เทคโนโลยี และเงินทุนต่อการ พัฒนาในระยะยาว สำหรับความท้าทายหลักของอุตสาหกรรมแฟชั่น คือ การพัฒนาความยั่งยืน การหาความสมดุลระหว่างสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ ซึ่งถือได้ว่าเป็นความยากเพราะ ต้องเกี่ยวข้องกับทุกภาคส่วน ตั้งแต่เจ้าของธุรกิจ ผู้จัดการ นักออกแบบแฟชั่น นักวิจัย คนงาน ไปจนถึงผู้บริโภค ซึ่งล้วนเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อการใช้ผลิตภัณฑ์ (สถาบันสิ่งทอแห่งประเทศไทย, 2564)

ในสถานการณ์ปัจจุบัน ผู้ผลิตผ้าไทยหรือผ้าพื้นเมืองมีทั้งขนาดใหญ่ และขนาดย่อม รวมถึงผู้ผลิตในชุมชน ผู้ผลิตบางรายสามารถผลิตเป็นสินค้าเพื่อส่งออกได้ แต่ยังมีผู้ผลิตอีกเป็น จำนวนมากที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร โดยเฉพาะผู้ผลิตในชุมชนที่ยังต้องการการพัฒนา และการส่งเสริมเพื่อยกระดับผ้าทอพื้นเมืองให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ (สุจริต บัวพิมพ์, 2545) ผ้าไทยหรือผ้าพื้นเมืองในแต่ละท้องถิ่นมีเอกลักษณ์เฉพาะเป็นของตนเอง ทั้งสี สัน รูปแบบ และ การนำไปใช้ แม้แต่อุปกรณ์การผลิตก็แตกต่างกัน การทอให้เกิดลวดลายก็มีวิธีการทอแบบต่าง ๆ ผู้ทอจึงเรียกชื่อผ้าตามวิธีการทอ เช่น ขิด จก ยก มัดหมี่ หางกระรอก เกาะหรือลัวะ เป็นต้น (สนั่น บุญลา, 2553) ส่วนลายขิดนั้นเป็นลายทอ ที่ทอกันมากที่สุด โดยปกติแล้วในการผลิตผ้า ไทยหรือผ้าพื้นเมือง ผู้ผลิตในชุมชนส่วนใหญ่ยังคงใช้กี่ทอผ้าแบบพื้นบ้านหรือกี่พื้นเมือง ส่วนที่ กระตุกจะนิยมใช้สำหรับทอผ้าลายขิดหรือผ้าที่มีส่วนของลายขิดหรือลายทอที่ไม่ค่อยซับซ้อน เนื่องจากสามารถทอได้รวดเร็วและอาจมีตลาดรองรับที่ดีกว่าและผู้ผลิตผ้าทอด้วยกี่กระตุก ส่วนมาก จึงทอหรือผลิตในเชิงพาณิชย์ การทอผ้าด้วยกี่กระตุกนั้นมีขั้นตอนการผลิต โดยเฉพาะ ขั้นตอนการเตรียมเส้นยืนก่อนทอที่ค่อนข้างซับซ้อน จึงเห็นได้ว่าไม่เหมาะกับสภาพการผลิตใน ชุมชนและไม่ค่อยเป็นที่ยอมรับเท่าที่ควรหากผลิตครั้งละน้อย ๆ (สนั่น บุญลา, 2561)

ด้านกระบวนการทอด้วยกี่พื้นบ้าน ถ้าเริ่มจากการใช้เส้นด้ายยืนและไหมสำหรับใช้เป็นเส้นพุ่งที่พอกขาวหรือย้อมสีเรียบร้อยแล้ว การผลิตผ้าไทยหรือผ้าพื้นเมืองโดยเฉพาะผ้าไหมแบ่งได้เป็น 2 วิธีใหญ่ ดังนี้ คือ วิธีที่ 1 การกรอไหมยืนเข้าหลอดหรืออ้อ การจูงไหม (คันเครือ) สืบเครือ ซึ่งเส้นยืนบนกี่ เตรียมทอ วิธีที่ 2 การกรอไหมยืนเข้าหลอดหรืออ้อ การจูงไหม (คันเครือ) สืบเครือ, ม้วนเส้นด้ายยืนเข้ากระดานหรือโครงเหล็ก ซึ่งเส้นยืนบนกี่เตรียมทอ รายละเอียดของขั้นตอนการเตรียมเส้นยืนในวิธีที่ 2 นี้ยังมีรายละเอียดของวิธีเตรียมเส้นยืนที่แตกต่างกัน บางครั้งต้องใช้คนช่วยไม่น้อยกว่า 6 คน ต่อการม้วนหนึ่งครั้ง ผู้ผลิตในชุมชนส่วนมากจะเลือกวิธีเตรียมแบบง่ายและเร็ว ทำให้ความตึงของเส้นยืนไม่สม่ำเสมอ หรืออาจกล่าวได้ว่ามีทั้งเส้นยืนตึงและหย่อน ผ้าที่ทอได้จึงมีรอยตำหนิเส้นยืนตึงและหย่อนตลอดระยะเวลาการทอและตลอดความยาวของผ้า อนึ่งการม้วนเส้นด้ายยืนด้วยวิธีของชุมชนดังที่กล่าวมานี้ ส่วนมากจะใช้พื้นที่บนถนนของหมู่บ้านเป็นระยะยาวเท่ากับความยาวของเส้นไหมที่จะม้วนเข้ากระดานหรือโครงเหล็กโดยเฉพาะต้องรีบม้วนในช่วงเวลาเช้าที่ไม่มีกระแสลมแรง ฝนไม่ตก และไม่มีแสงแดดเท่านั้น ม้วนเส้นด้ายยืนนับเป็นการแก้ไขและพัฒนาผ้าทอพื้นเมืองแม้เป็นการเริ่มต้นแต่เป็นเริ่มต้นแก้ไขและพัฒนาอย่างถูกทาง (ทองสุข วันแสง, 2537)

เนื่องด้วยกระบวนการม้วนเส้นด้ายยืนมีขั้นตอนที่ซับซ้อน ต้องใช้ความชำนาญในการประกอบเครื่องมือม้วนเส้นด้ายยืน จึงต้องอาศัยเวลาในการฝึกฝนและลงมือปฏิบัติจึงเกิดทักษะและความชำนาญ ให้ครอบคลุมทุกกระบวนการโดยเฉพาะกระบวนการเตรียมเส้นยืนก่อนการทอ ด้วยเหตุนี้จึงเห็นความสำคัญที่จะสืบทอดเอาไว้ อีกทั้งในปัจจุบันไม่มีการสอนอย่างจริงจังทำให้ไม่มีคนรุ่นใหม่จะสืบสานความสามารถทางด้านนี้ ซึ่งเป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านที่ควรอนุรักษ์ไว้ให้คงอยู่ต่อไป ทางกลุ่มได้เห็นความสำคัญของปัญหา จึงเล็งเห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าว เพื่อออกแบบอุปกรณ์ม้วนเส้นด้ายยืนให้เหมาะสมกับสภาพการผลิตในชุมชน จึงรวบรวมความรู้ สร้างความรู้ เพื่อถ่ายทอดความรู้ การทอผ้าอย่างสมบูรณ์และทำให้ผู้สนใจสามารถเข้าใจองค์ความรู้ได้อย่างชัดเจน อีกทั้งเป็นการส่งเสริมอนุรักษ์ภูมิปัญญาพื้นบ้านซึ่งเป็นมรดกวัฒนธรรมให้คงอยู่สืบต่อไป (มนชนก อุปะทะ , 2559)

วัตถุประสงค์

เพื่อจัดการองค์ความรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีเทคนิคการม้วนเส้นด้ายยืน ให้กับกลุ่มทอผ้าในจังหวัดสระแก้วและจังหวัดสกลนคร ตลอดจนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอื่น ๆ และประชาชนทั่วไปที่สนใจ

วิธีดำเนินงานวิจัย

การถ่ายทอดความรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีเทคนิคการม้วนเส้นด้ายยืน ตลอดจนการสร้างมูลค่าและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้าไหมและผ้าฝ้ายที่ผ่านเทคนิคการม้วนเส้นด้ายยืน โดย

การนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์เพื่อใช้เป็นข้อกำหนดและแนวทางในการออกแบบ เพื่อสร้างเครื่องทอผ้าต้นแบบใหม่ขึ้น ให้มีความสอดคล้องต่อปัญหาและ ความต้องการของชาวบ้านให้มากที่สุด ได้ดังนี้

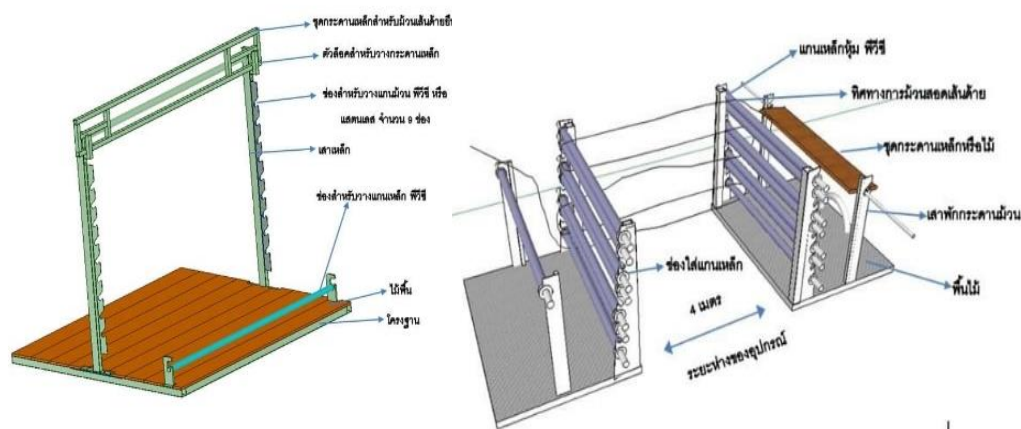
1. การวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนามโดยศึกษาข้อมูลในการทอผ้าเกี่ยวกับเครื่องทอและอุปกรณ์การทอ เส้นใยในการทอผ้ากลวิธีในการทอผ้าและปัญหา เน้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) เป็นการวิจัยที่เปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น กำหนดกิจกรรม เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันโดยผู้วิจัยได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการวิจัยครั้งนี้ สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ

1.1 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ใช้คำถามในการสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้าง ใช้การสัมภาษณ์หลังจากที่ผู้วิจัยได้เข้าไปสร้างความสัมพันธ์และความคุ้นเคยกับกลุ่มทอผ้า ซึ่งประกอบด้วยรูปแบบและขั้นตอนการทอผ้า รูปแบบลักษณะลวดลายดั้งเดิมและวิวัฒนาการของเครื่องทอ

1.2 แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วมเมื่อมีการสัมภาษณ์ และทำกิจกรรมร่วมกันกับกลุ่มผู้ทอผ้า ส่วนการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมจะนำมาใช้ใน ช่วงเริ่มต้นของ การทำกิจกรรมและภายหลังกิจกรรม โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อใช้ในการถ่ายทอดองค์ความรู้เทคนิคการมัดเส้นด้ายยืน โดยกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ จังหวัดสระแก้ว 2 กลุ่ม กลุ่มละ 25 คน และจังหวัดสกลนคร 2 กลุ่ม กลุ่มละ 25 คน รวม 100 คน ที่มีความเข้มแข็งและมีการรวมตัวกันมานาน ซึ่งได้รับการส่งเสริมให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ประจำตำบล และเป็นกลุ่มตัวอย่างในการอนุรักษ์องค์ความรู้การทอผ้า

การสนทนากลุ่มเป็นเวทีแลกเปลี่ยนความรู้กันในกลุ่มผู้ผลิตผ้าทอยกดอกโดยสมาชิกในกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันในเรื่องของรูปแบบ และขั้นตอนการทอผ้า รูปแบบลักษณะลวดลาย รวมถึงกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้

2. พัฒนาออกแบบอุปกรณ์มัดเส้นด้ายยืน นำผลจากการศึกษาในการวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนามมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์เพื่อกำหนดการออกแบบที่ลดปัญหาจากการศึกษาในกระบวนการทอผ้า

ภาพที่ 1 เครื่องม้วนเส้นด้ายยืนที่ผ่านการพัฒนาและออกแบบขึ้นใหม่

3. การอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดการความรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยี เทคนิคการม้วนเส้นด้ายยืนด้วยนวัตกรรมที่ออกแบบและพัฒนาขึ้นใหม่สู่ชุมชนเชิงพาณิชย์ โดยกลุ่มทอผ้าที่มีวิธีการทอสร้างลายแบบมัดหมี่กับกลุ่มทอผ้าย้อมคราม ได้แก่ กลุ่มบ้านนางัว จังหวัดสกลนคร กลุ่มแปรรูปผ้าย้อมคราม จังหวัดสกลนคร กลุ่มทอผ้าบ้านหนองโกวิทย์ จังหวัดสระแก้ว กลุ่มทอผ้าบ้านพรสวรรค์ จังหวัดสระแก้ว ได้ผู้เข้ารับการอบรมรวมกันทั้งสิ้น 100 คน เป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการ เน้นให้ผู้เข้าร่วมปฏิบัติจริง

ภาพที่ 2 การถ่ายทอดองค์ความรู้เทคนิคการม้วนเส้นด้ายยืน

ผลการวิจัย

จากการ สัมภาษณ์ การสังเกตและการสนทนากลุ่มซึ่งเป็นเวทีแลกเปลี่ยนความรู้กันในกลุ่มของผู้ผลิตผ้าทอโดยสมาชิกในกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ทำให้ผู้วิจัยพบว่าการจัดการองค์ความรู้และการถ่ายทอดองค์ความรู้มีดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการทอผ้า มีดังนี้

1. การจัดการด้านการทอ จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ชาวบ้านจะใช้กี่พื้นบ้านทอผ้ากันมากที่สุด ทอผ้าเพื่อหารายได้เป็นอาชีพเสริมมากกว่าอาชีพหลัก แต่ก็มีสัดส่วนที่แตกต่างกันไม่มากนัก รวมทั้งจากการสังเกตพบว่ารายได้ของผู้ทอนั้นมีผลมาจากลักษณะงานหรือผ้าที่ทอที่มาจากความยากง่ายในการทอ โดยผู้ทอที่มีรายได้น้อยส่วนใหญ่จะทอผ้าประเภทผ้าพื้นและผ้าทอประเภทมัดหมี่ รวมทั้งผ้าทอที่ใช้วัสดุต้นทุนต่ำลงเช่นเส้นไหมที่ไม่มีคุณภาพ (ไหมพื้นบ้านไหมน้อย) โดยลักษณะของผ้าที่ทอจะมีขั้นตอนที่ไม่ยุ่งยากและซับซ้อน เมื่อเทียบกับผู้ทอที่มีรายได้สูง โดยผ้าที่ทอจะมีลักษณะของการสร้างลายผ้า ที่พิเศษขึ้น เช่น มีการมัดหมี่สองทางหรือมัดหมี่สลับกับการขีด ทำให้ผ้าทอประเภทนี้ทอได้ช้าและยาก ปัจจุบันผู้ทอมีจำนวนน้อย โดยที่เบอร์ของฟืมที่นิยมใช้กันมากที่สุดคือ 50 หลบต่อความยาว 40 นิ้ว รองลงมา 40 หลบต่อความยาว 40 นิ้ว และ 45 หลบต่อความยาว 42 นิ้วและใน 1 หลบนั้นจะมี 40 ช่องพื้นหวีกลวิธีในกระบวนการทอ พบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่จะใช้วิธีคำนวณปริมาณของเส้นด้ายจากประสบการณ์กันมากที่สุด และจะมีวิธีการกะขนาดสัดส่วนหรือปริมาณโดยการเทียบจากน้ำหนักมากกว่าการคำนวณสูตรทางตัวเลข รวมทั้งการม้วนเส้นไหมทางยืนชาวบ้านส่วนใหญ่ใช้วิธีการต่อเส้นด้ายจากเส้นเดิมมากกว่าที่จะร้อยด้ายผ่านฟืมและพื้นหวีขึ้นใหม่ โดยความยาวของเส้นด้ายยืนที่ติดตั้งบนเครื่องทอที่ใช้กันมากที่สุดคือ 25 เมตร รองลงมา 10-15 และ 20 เมตรตามลำดับ ส่วนการเก็บปลายด้านยืน ชาวบ้านส่วนใหญ่จะใช้วิธีการเก็บแบบหัวม้วนและหวีมัดถักไว้ที่เสาของเครื่องทอ ส่วนการออกแบบลายผ้าจะมีการออกแบบลายในวิธีลายผ้ามัดหมี่มากที่สุด รองลงมาเป็นวิธีตะกอล

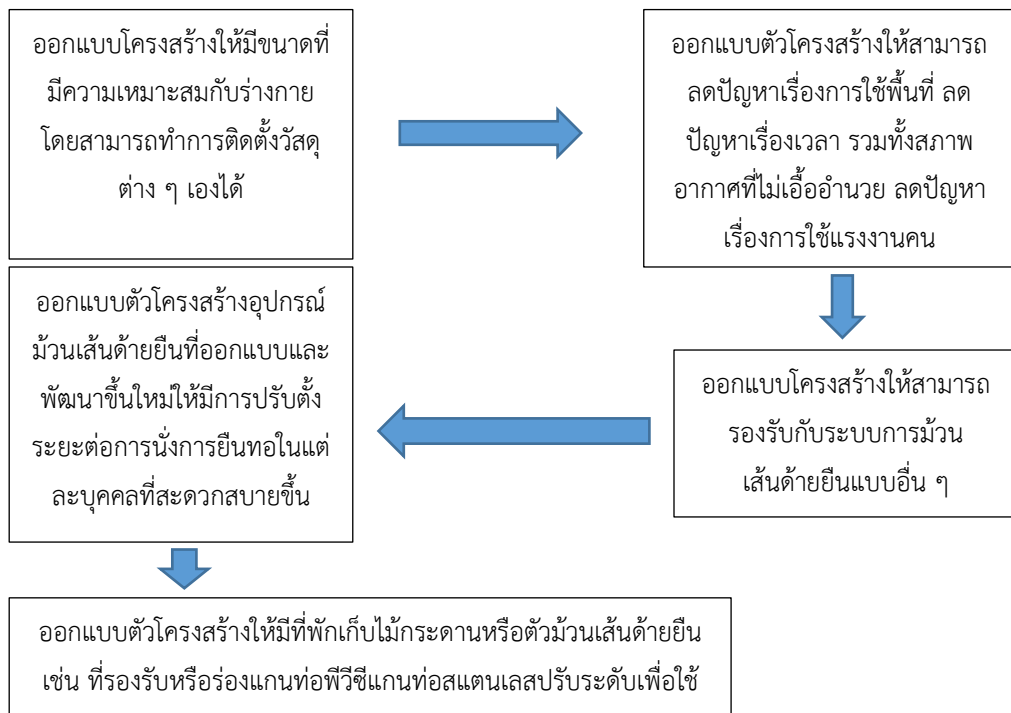
ปัญหาที่พบจากกระบวนการม้วนเส้นด้ายยืนวิธีเดิม พบว่า กระบวนการทอผ้าและการม้วนเส้นด้ายยืนตึงเกินไป และหย่อนเกินไป ต้องใช้แรงงานคนอย่างน้อย 4-6 คน โดยผลการพัฒนาออกแบบอุปกรณ์ม้วนเส้นด้ายยืน จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากสภาพปัญหาและสภาพปัจจุบันนำมาเพื่อการพัฒนาเครื่องทอผ้าขึ้นใหม่ คือ การออกแบบและพัฒนาส่วนประกอบต่างๆ ของตัวโครงสร้าง การออกแบบและพัฒนาในส่วนนี้จะประกอบไปด้วย ชิ้นส่วนหลักในส่วนต่าง ๆ ของตัวโครงสร้างอุปกรณ์ม้วนเส้นด้ายยืนที่เข้ามาประกอบกัน โดยมีรูปแบบและรายละเอียดดังนี้

1.1 ตัวโครงสร้างหลักของก๊ทอผ้า นับว่าเป็นชิ้นส่วนสำคัญที่สุดเพราะเป็นโครงสร้างหลักที่ต้องการให้ชิ้นส่วนประกอบในส่วนอื่น ๆ เข้ามาใช้ยึดเพื่อให้เกิดการทำงานรวมกันได้ ดังภาพที่ 1

ตัวโครงสร้างหลัก โดยใช้เหล็กในการพัฒนาตัวโครงสร้างหลัก เพราะจะต้องรองรับกับระบบของกลไกในการม้วนเส้นด้ายยืน ในการทำงานร่วมกันของอุปกรณ์ม้วนเส้นด้ายยืนที่ออกแบบและพัฒนาขึ้นใหม่ โดยจะต้องมีการนำเจาะรูหรือเชื่อมข้อต่อต่าง ๆ ลงบนตัว

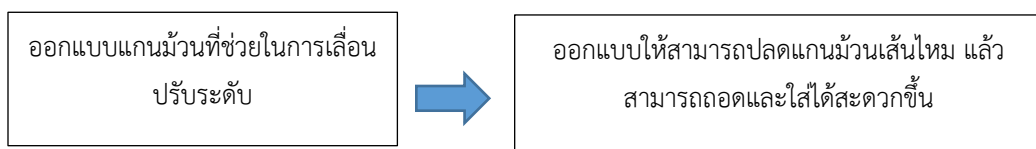

โครงสร้างซึ่งต้องใช้ระยะและความละเอียดที่แน่นอนในการผลิตให้เหมือนกันในอุปกรณ์ม้วนเส้นด้ายยืนที่ออกแบบและพัฒนาขึ้นใหม่ ทุก ๆ ตัว

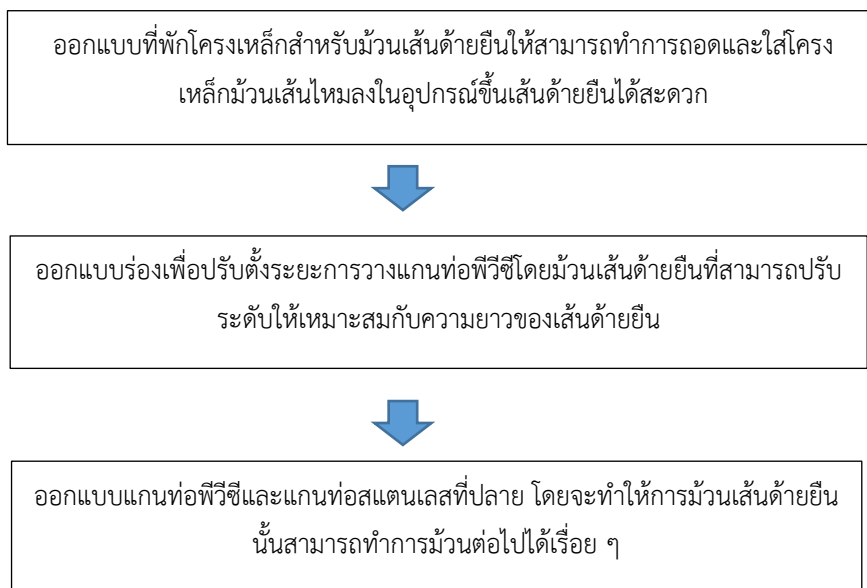
ภาพที่ 3 แนวคิดและความต้องการในการออกแบบตัวโครงสร้างอุปกรณ์

1.2 แกนม้วนเส้นด้ายยืน ปัญหาที่เกี่ยวข้องคือ ความยุ่งยากในการม้วนเส้นด้ายยืนให้มีลักษณะดีสม่ำเสมอเท่ากันที่เป็นปัญหา ส่วนปัญหาด้านการขาดของด้ายยืน รวมทั้งการติดตั้งด้ายยืนมีความยุ่งยากนั้น เป็นปัญหาที่มีส่วนเกี่ยวข้องแต่ไม่มากนักและปัญหาด้านสุขภาพนั้นจะเกี่ยวข้องกับการที่ต้องใช้มือในการเลื่อน ซึ่งมีผลต่อการทำงานเพียงเล็กน้อย โดยสามารถนำมากำหนดกรอบที่แสดงแนวคิดและความต้องการในการออกแบบส่วนประกอบที่ม้วนเส้นด้ายยืน ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 แนวคิดในการออกแบบแกนม้วนเส้นด้ายยืนตา

1.3 ที่ม้วนเก็บปลายเส้นด้ายยืนหรือที่พักของโครงสร้างหลักสำหรับม้วนเส้นด้ายยืน ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับที่พักโครงหลักสำหรับม้วนเส้นด้ายยืน จะเป็นในเรื่องการพันกันของไหมในระหว่างในการม้วนเส้นไหมเข้าโครงหลัก ส่วนการขาดของด้ายยืน การติดตั้งไหมยืนมีความยุ่งยากจะเป็นปัญหาที่มีส่วนเกี่ยวข้องแต่จะไม่มากนัก โดยกำหนดกรอบแนวคิดในการออกแบบได้ดังนี้

ภาพที่ 5 แนวคิดในการออกแบบโครงหลักสำหรับม้วนเส้นด้ายยืน

2. ผลการดำเนินงานการอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดการความรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยี เทคนิคการม้วนเส้นด้ายยืนสู่ชุมชนของจังหวัดสระแก้ว และจังหวัดสกลนคร ซึ่งมีวิสาหกิจชุมชน 4 วิสาหกิจชุมชน โดยผลการศึกษาจากผู้เข้ารับการอบรมในการม้วนเส้นด้ายยืนที่ออกแบบและพัฒนาขึ้นใหม่ พบว่า

การถ่ายทอดเทคโนโลยีมีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้นำไปต่อยอด ได้แก่ กลุ่มทอผ้าบ้านหนองโกวิท กลุ่มทอผ้าบ้านพรสวรรค์ จังหวัดสระแก้ว และกลุ่มทอผ้าบ้านข้าวค่าย กลุ่มทอผ้าบ้านนางัว จังหวัดสกลนคร ได้นำเทคนิคการม้วนเส้นด้ายยืนด้วยนวัตกรรมที่ออกแบบและพัฒนาขึ้นใหม่ไปต่อยอดกับชุมชน โดยได้สร้างแบบอุปกรณ์ม้วนเส้นยืนใช้เองและนำไปปรับใช้กับกระบวนการทอผ้าของกลุ่มฯ จนเกิดผลผลิตเป็นที่น่าพอใจ ทำให้เกิดการสร้างมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์

อภิปรายผล

จากการถ่ายทอดเทคโนโลยีการม้วนเส้นด้ายยืนสู่ชุมชน พบว่า การออกแบบการม้วนเส้นด้ายยืนหรือการขึ้นเส้นด้ายยืน เมื่อผ่านกระบวนการพัฒนาแล้ว ปรากฏว่าเมื่อขึ้นเส้นด้ายยืนกับแกนลูกกลิ้งที่หุ้มด้วยท่อสแตนเลสจะได้ผลลัพธ์ที่ดีกว่าแกนลูกกลิ้งที่หุ้มด้วยท่อพีวีซี เนื่องจากความมันและลื่นของผิวโลหะทำให้เกิดช่องไฟสม่ำเสมอ เมื่อเกลี่ยเส้นด้ายแล้วสามารถทำให้เส้นไหลกว่าเดิม และเทคนิคการขึ้นเส้นด้ายยืนนี้สามารถใช้ประยุกต์กับการขึ้นเส้นด้ายยืนหลากหลายประเภท เช่น เส้นใยฝ้าย เส้นใยไหม เส้นใยสังเคราะห์ และอื่น ๆ ทั้งนี้ขึ้นกับความชำนาญในการใช้อุปกรณ์ขึ้นเส้นด้ายยืนของแต่ละบุคคล

ด้านการถ่ายทอดความรู้พบว่าทางกลุ่มใช้รูปแบบกระบวนการถ่ายทอดความรู้แบบไม่เป็นทางการ ใช้การ สาธิตและอธิบายถึงขั้นตอนการทอผ้าดูเป็นตัวอย่างเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น สอดคล้องกับ ผลการศึกษาของกมลนัธ ศรีจ้อย ที่ทำการศึกษา เรื่องการสังเคราะห์องค์ความรู้ภูมิปัญญาผ้าทอบ้านเนินขามสู่การเรียนรู้ พบว่ากระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้จากแม่สู่ลูก ญาติพี่น้อง จากเพื่อนบ้านใกล้เคียง ลักษณะการถ่ายทอดแบบตัวต่อตัวในระดับชุมชนโดยมีการสาธิตให้แก่ผู้สนใจ (กมลนัธ ศรีจ้อย, 2560) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของการจัดการความรู้ ของบุญดี บุญญากิจ และคณะ ที่กล่าวว่า การ ถ่ายทอดความรู้มีความจำเป็นสำหรับองค์กรหรือชุมชน เนื่องจากองค์กรหรือชุมชนจะมีการเรียนรู้ได้ดีเมื่อความรู้ถ่ายทอดไปอย่างเหมาะสมและรวดเร็ว ซึ่งการถ่ายทอดความรู้นี้อาจเป็นทางกลางและไม่เป็นทางการโดยใช้รูปแบบที่ต่างกันเช่นการสื่อสารด้วยการเขียน การฝึกอบรม การเข้าร่วมประชุม และการเล่าผ่านประสบการณ์และ ด้านการจัดเก็บความรู้ทางกลุ่มไม่ได้มีรูปแบบการจัดเก็บความรู้ที่ชัดเจนหรือเป็นทางการ สมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่ใช้ วิธีการจัดเก็บในรูปแบบของตัวบุคคลเป็นส่วนใหญ่ด้านการจัดเก็บความรู้ ทางกลุ่มไม่ได้มีรูปแบบการจัดเก็บความรู้ที่ชัดเจนหรือเป็นทางการ สมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่ใช้วิธีการจัดเก็บในรูปแบบของตัวบุคคลเป็นส่วนใหญ่และมีการจัด เก็บในรูปแบบเอกสารคู่มือขั้นตอนการทอผ้าอย่างง่าย จากผลจากงานวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าการจัดเก็บความรู้ ส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปแบบตัวบุคคลไม่ได้มีการดัดแปลงความรู้ออกมาในรูปแบบที่ชัดเจนในรูปแบบสื่อต่างๆ ทั้งนี้ การจัดเก็บความรู้ที่ต้นนั้นควรมุ่งเน้นนำความรู้ที่มีในตัวบุคคลมาจัดการและเผยแพร่ให้เกิดประโยชน์ (บุญดี บุญญากิจ และคณะ, 2547)

ถ่ายทอดเทคโนโลยีเทคนิคการม้วนเส้นด้ายยืนสามารถพัฒนาสร้างแบรนด์สินค้าจากผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมครามที่ผ่านการใช้อุปกรณ์เทคนิคการม้วนเส้นด้ายยืนฯ ออกจำหน่ายในเชิงพาณิชย์ได้ เช่น แบรนด์ผ้าย้อมครามภูสะโน ผ้ายืนจากครามบ้านนงั่ว ผ้าขาวม้าบ้านหนองโกวิท และผ้าย้อมครามตุ้มโฮม และเกิดอาชีพใหม่ในโครงการวิจัยนี้ คือ การรับจ้างม้วนเส้นด้ายยืน เป็นต้นซึ่งสอดคล้องกับวัฒนธรรม จูฑะวิภาต ที่กล่าวว่าสำหรับกระบวนการสร้างสรรค์

ผ้าทอต้องใช้ความขยัน อดทน ความพยายาม ความประณีต ละเอียดอ่อน ลวดลายมีความสวยงามและเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละชุมชน และปัจจุบันผ้าทอมีประโยชน์ใช้สอยในชีวิตประจำวันด้วยการมาตัดเย็บเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่ม โดยออกแบบให้เหมาะสมกับยุคสมัย (วิธนะ จุฑะวิภาต, 2555)

การจัดการองค์ความรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีเทคนิคการม้วนเส้นด้ายยืน โดยได้สร้างแบบอุปกรณ์ม้วนเส้นยืนจนเกิดผลผลิตเป็นที่น่าพอใจ ทำให้เกิดการสร้างมูลค่าให้กับสินค้าที่ผลิตเป็นอย่างมาก สมาชิกได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยผู้วิจัยได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการสนทนากลุ่มสำหรับเป็นเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ในการบริหารจัดการองค์ความรู้ของกลุ่มผู้ผลิตผ้าทอซึ่งทางกลุ่มยังไม่มีการบริหารจัดการความรู้ที่ชัดเจน ผู้วิจัยจึงนำกระบวนการบริหารจัดการองค์ความรู้ประกอบด้วย การบ่งชี้ความรู้, การแสวงหาความรู้, การประมวลผลความรู้, การแลกเปลี่ยนความรู้, การถ่ายทอดความรู้และการจัดเก็บความรู้มาใช้ในการรวบรวมและจัดการองค์ความรู้ให้แก่ทางกลุ่ม โดยด้านการบ่งชี้ความรู้พบว่า การม้วนเส้นด้ายยืนแบบเดิมมีประสิทธิภาพในการม้วนจำกัดในด้านความยาวของเส้นด้ายยืน โดยต้องอาศัยพื้นที่ที่มีความยาวตามระยะทางและจะต้องม้วนให้เสร็จทันที ผลลัพธ์ที่เกิดจากการม้วนไม่สม่ำเสมอต้องอาศัยแรงงานจำนวนมาก (4-6 คน) โดยต้องใช้พื้นที่โล่งเพื่อสะดวกในการทำงาน และในการม้วนเส้นด้ายยืนแบบเดิมนั้นจำกัดเวลาในการม้วน โดยเฉพาะการม้วนเส้นด้ายยืนที่ต้องใช้ช่วงเวลาเช้าในสภาพภูมิอากาศที่เอื้ออำนวยต่อการขึ้นเส้นยืนรวมถึงการม้วนเส้นด้ายยืนแบบเดิมโดยทั่วไปจะสามารถขึ้นเส้นด้ายยืนไม่เกิน 25 เมตร ซึ่งเป็นข้อจำกัดในส่วนของความยาวผ้า ส่วนการม้วนเส้นด้ายยืนแบบพัฒนาขึ้นใหม่ มีประสิทธิภาพในการม้วนเส้นด้ายยืนไม่จำกัดความยาวของเส้นด้าย สามารถประยุกต์การม้วนเส้นด้าย มีความยาวตั้งแต่ 50 เมตรขึ้นไป ซึ่งเครื่องม้วนเส้นด้ายยืนใช้พื้นที่เพียง 4-5 เมตร และได้ผลลัพธ์ที่เกิดจากการม้วนสม่ำเสมอสามารถเก็บรายละเอียดการม้วนเส้นด้ายยืนตามความต้องการและติดตั้งได้ภายในบ้าน เคลื่อนย้ายได้สะดวก สามารถม้วนได้โดยไม่จำกัดเวลาในการม้วน ม้วนได้ตามความต้องของกลุ่มทอผ้า (สามารถหมุนเวียนใช้งานได้ตลอดเวลา) จึงเป็นเครื่องม้วนเส้นด้ายยืนที่สามารถให้สมาชิกในกลุ่มต่อยอดและเพื่อพัฒนาเครื่องม้วนเส้นด้ายยืนที่มีการประยุกต์ใช้กับเครื่องทอผ้าแบบเดิมได้อย่างเหมาะสมและตอบโจทย์ด้านกระบวนการทอ เหมาะสำหรับกลุ่มทอผ้าที่ต้องการเพิ่มมูลค่าทางการตลาดจากชุมชนสู่เชิงพาณิชย์

ด้านการประมวลทักษะความรู้ยังไม่มีการวัดผล เพราะขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถ ความชำนาญ ของแต่ละบุคคล โดยสมาชิกใช้รูปแบบการจดจำในแต่ละตัวบุคคล โดยทางกลุ่มได้มีการจัดทำเอกสารการใช้เครื่องม้วนเส้นด้ายยืนขึ้นเป็นคู่มือเบื้องต้นซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอนการประกอบอุปกรณ์ วิธีใช้เครื่องม้วนเส้นด้ายยืน ให้ผู้ที่สนใจสามารถนำไปศึกษาและปฏิบัติได้ อีกทั้งมีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างสมาชิกด้วยกัน ฝึกลงมือปฏิบัติจริง การ

สอนและการถ่ายทอดประสบการณ์ให้แก่กลุ่มบุคคลที่สนใจการถ่ายทอดความรู้ ทางกลุ่มได้มีการสาธิตและอธิบายถึงขั้นตอนการประกอบอุปกรณ์ให้แก่ลูกหลานและผู้สนใจดูเป็นตัวอย่าง

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการถ่ายทอดองค์ความรู้การการม้วนเส้นด้ายยืนของกลุ่มผู้ทอด้านนั้น ผู้ทดสอบในแต่ละคนมีพื้นฐานและมีความรู้ความชำนาญดั้งเดิมอยู่แล้ว ทำให้เห็นปัญหาของอุปกรณ์ม้วนเส้นด้ายยืนที่ออกแบบและพัฒนาขึ้นใหม่นี้ที่อยู่ในระหว่างการทดสอบน้อย แต่ปัญหาที่ผู้วิจัยพบในการพัฒนาคุณภาพผ้าไหมทอมือลายพื้นเมือง ด้วยอุปกรณ์ม้วนเส้นด้ายยืน ต้องทำให้เข้ากับวิถีชีวิตของชุมชนแต่ละพื้นที่การฝึกปฏิบัติการม้วนให้มากขึ้นกว่าเดิม เพื่อให้ชำนาญดังนั้นจึงจำเป็นจะต้องอาศัยการทดลองประยุกต์การใช้งาน เพื่อให้ผ้าไหมที่ทอออกมามีคุณภาพ และผ่านเกณฑ์มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน และเป็นที่ต้องการของตลาด รวมทั้งยังมีอำนาจในการต่อรองราคาได้อีกด้วย

เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพผ้าไหมไทยทอมือลายพื้นเมืองด้วยอุปกรณ์ม้วนเส้นด้ายยืนที่ออกแบบและพัฒนาขึ้นใหม่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ควรฝึกใช้และทดลองปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการชำนาญและเกิดการประยุกต์เครื่องมือ เครื่องใช้ได้อย่างถนัด และควรมีการพัฒนาความรู้ สนับสนุนการเดินทางไปศึกษาหาความรู้จากกลุ่มอื่น ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ รวมถึงการเผยแพร่ความรู้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

กิตติกรรมภาค

ขอขอบคุณทุนอุดหนุนการทำกิจกรรมและสนับสนุนภายใต้โครงการการจัดการความรู้เพื่อใช้ประโยชน์ในมิติเชิงชุมชน สังคม จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2561 เรื่อง เทคนิคการม้วนเส้นด้ายยืนด้วยนวัตกรรมที่ออกแบบและพัฒนาขึ้นใหม่สู่ชุมชนเชิงพาณิชย์

เอกสารอ้างอิง

- กมลนัธ ศรีจ้อย. (2560). การสังเคราะห์องค์ความรู้ ภูมิปัญญาผ้าทอบ้านเนินขามสู่การเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: สถาบันภาษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ทองสุข วันแสง. (2537). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพการทอผ้าไหมมัดหมี่. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุขบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญดี บุญญากิจ และคณะ. (2547). การจัดการความรู้จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ.

- มนชนก อุปะทะ . (2559). การจัดการองค์ความรู้ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนาประเภทผ้าทอของกลุ่มผู้ผลิตผ้าทอยกดอก ตำบลเวียงยอง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน. วารสาร สมาคมนักวิจัย, 21 (3), 155-166.
- วิวัฒน์ จุฑะวิภาต. (2555). ผ้าทอกับชีวิตคนไทย. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สถาบันสิ่งทอแห่งประเทศไทย. (2564). อุตสาหกรรมสิ่งทอและเศรษฐกิจ BCG. เรียกใช้เมื่อ 25 พฤษภาคม 2564 จาก <https://www.thaitextile.org/th/insign/detail.2487.1.0.html>
- สนั่น บุญลา. (2553). ความรู้เกี่ยวกับผ้าทอ. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร : วิสตาอินเตอร์ปริ้นท์.
- สนั่น บุญลา. (2561). การทอผ้าแบบหัตถกรรม. กรุงเทพมหานคร : พีเคเค บริษัท อาร์ต แอนด์พรินต์ติ้ง จำกัด.
- สุจิต บัวพิมพ์. (2545). ผ้าไทย ไยแห่งปัญญา คุณค่าเศรษฐกิจไทย. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุพินยา อุปทะลสิน. (2558). เมื่อนานาเทคโนโลยีมีบทบาทกับผ้าทอพื้นเมือง. เรียกใช้เมื่อ 14 มิถุนายน 2561 จาก <http://horizon.sti.or.th/node/14>

การเปรียบเทียบการเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยวิธีการจัดการเรียนการสอน
แบบออนไลน์และความพึงพอใจในการเรียนวิชาการพยาบาลมารดา
ทารกและการผดุงครรภ์ 2*

A COMPARISON OF SELF-LEARNING WITH ONLINE TEACHING
METHODS AND LEARNING SATISFACTION IN MATERNAL AND
NEWBORN NURSING AND MIDWIFERY II COURSE

อ้อมใจ พลกายา

Oomjai Polgaya

พัทธวรรณ ชูเลิศ

Pattawan Choolert

มนัสชนก กุลพานิชย์

Manatchanok Kulaphanich

พัชรिता ยี่ไถ่หุ่

Patcharida Yeethohun

ศรินธร มังคะมณี

Sarinthorn Mungkamanee

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จักรีราช สถาบันพระบรมราชชนก

Boromarajonani College of Nursing, Chakriraj, Praboromarajchanok Institute, Thailand

E-mail: oomjai@ckr.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการเปรียบเทียบการเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์และความพึงพอใจในการเรียนรายวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 2 และศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ในรายวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 2 โดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบกึ่งทดลองแบบหนึ่งกลุ่มวัดก่อนและหลังทดลอง (One group Pretest - Posttest design) ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2562 ที่กำลังเรียนในรายวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 2 จำนวน 83 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบทดสอบการเรียนรู้ด้วยตนเอง และแบบวัด

* Received November 5, 2021; Revised December 25, 2021; Accepted March 22, 2022

ความพึงพอใจของผู้เรียนที่การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ในรายวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ dependent T - test, Paired Sample T - test ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาหลังทดลองอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.55) สูงกว่าก่อนทดลอง ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.45) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .00 และคะแนนความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ในรายวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.51) ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์ปัจจุบันที่ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนได้ ควรเน้นที่การส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครูเป็นผู้สนับสนุน รวมทั้งต้องมีการติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ได้ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับรายวิชา

คำสำคัญ: การเรียนรู้ด้วยตนเอง, จัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์, ความพึงพอใจ

Abstract

This article aims to study the comparison of self-learning with online teaching methods and learning satisfaction in Maternal and Newborn Nursing and Midwifery II course and to study satisfaction with teaching and learning management with online in Maternal and Newborn Nursing and Midwifery II course. This is quasi-experimental research with a One group Pre-Posttest design. The population is 83 graduate nursing students in the 3rd year of the academic year 2021, who are studying in the program of Maternal and Newborn Nursing and Midwifery II course. The research instruments consisted of a personal data questionnaire, self-directed learning test, and satisfaction survey for online teaching management in the Maternal and Newborn Nursing and Midwifery II course. Data were analyzed using statistical dependent t-test, Paired Sample T-test. The results show that the score of self-learning of the students in post - test was at a high level ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.55) than pre-test ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.45) of significantly. The overall satisfaction scores of online teachings and learning in Maternal and Newborn Nursing and Midwifery II course was at a high level ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.51). Therefore, in teaching and learning in the current situation that cannot be taught in the classroom, emphasis should be placed on encouraging students to learn on their own. As a teacher, you will use support. This includes

the requirement to monitor and evaluate teaching and learning management to obtain learning outcomes that are consistent with the course.

Keywords: Self - directed Learning, Online teaching and learning, Satisfaction

บทนำ

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี จักรีรัช เป็นสถาบันการศึกษาพยาบาลภายใต้กำกับสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ที่มุ่งเน้นการผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านสุขภาพ สร้างสรรค์ผลงานวิชาการ วิจัย พัฒนานองค์ความรู้ และนวัตกรรม ให้บริการวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยพันธกิจหลักที่สำคัญ คือ การผลิตบัณฑิตและพัฒนาบุคลากรด้านสุขภาพตามความต้องการของสังคม ซึ่งการผลิตบัณฑิตพยาบาลที่มีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์จะต้องมีการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน โดยการเรียนการสอนออนไลน์ (Online learning) จัดเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาในอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงวิธีเรียนในรูปแบบเดิม ๆ ให้เป็นการเรียนใหม่ ที่ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยทำการสอน นอกจากนี้ความหมายอีกในหนึ่งยังหมายถึงการเรียนทางไกล การเรียนผ่านเว็บไซต์ อีกด้วยเป็นเรียนทางผ่านทางอินเทอร์เน็ต โดยอยู่ในรูปแบบของคอมพิวเตอร์ เป็นการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ บวกเข้ากับเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สร้างการศึกษาที่มีปฏิสัมพันธ์คุณภาพสูง โดยไม่จำเป็นต้องเดินทาง เกิดความสะดวกและเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว ทุกสถานที่ ทุกเวลา เป็นการสร้างการศึกษาตลอดชีวิตให้กับประชากร ซึ่งการเรียนการสอนแบบออนไลน์ เป็นการศึกษาผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ด้วยตนเอง ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนตามความชอบของตนเอง ในส่วนของเนื้อหาของเรียน ประกอบด้วยข้อความ รูปภาพ เสียง VDO และ Multimedia อื่น ๆ สิ่งเหล่านี้จะถูกส่งตรงไปยังผู้เรียนผ่าน Web Browser ทั้งผู้เรียน ผู้สอน และเพื่อนร่วมชั้นทุกคน สามารถติดต่อ สื่อสาร ประึกษา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นแบบเดียวกับการเรียนในชั้นเรียนทั่วไป โดยการใช้ E - mail Chat Social Network เป็นต้น ด้วยเหตุนี้การเรียนรู้ออนไลน์ จึงเป็นเหมาะสำหรับทุกคน เรียนได้ทุกเวลา (Education Time, 2560) ซึ่งการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันได้นำโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน การเรียนการสอนทางไกลและการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายออนไลน์ (ทิตินา แหมมณี, 2556) การจัดการเรียนการสอนแบบดิจิทัลเข้ามาเป็นสื่อในการช่วยสอน โดยโปรแกรมกูเกิ้ล ไซต์ (Google site) โปรแกรมกูเกิ้ล ฟอรัม (Google from) ไลน์ (Line) เป็นโปรแกรมออนไลน์แบบหนึ่งที่จะช่วยในการเรียนการสอนของครูโดยสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นไฟล์ เสียง วีดิโอ ที่ผู้เรียนเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ง่าย และไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนเวลาใด ผู้สามารถเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ (อิงอร นิลประเสริฐ และคณะ, 2562)

ซึ่งการปรับตัวกับการเรียนการสอนดังกล่าว ผู้เรียนจะต้องมีการปรับตัวและบทบาทเพื่อให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

การสอนออนไลน์ เป็นการจัดการเรียนการสอนในแบบเรียนด้วยตนเอง “Self - directed Learning” ที่มีกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนริเริ่มการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามความสนใจ ความต้องการ และความถนัดมีเป้าหมาย รู้จักแสวงหาแหล่งทรัพยากรของการเรียนรู้ เลือกวิธีการเรียนรู้ จนถึงการประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเอง โดยจะดำเนินการด้วยตนเองหรือร่วมมือช่วยเหลือกับผู้อื่นหรือไม่ก็ได้ (นภัทร บุญเทียม, 2564) ส่วนผู้สอนเองต้องมีการปรับบทบาทด้วยเช่นกัน โดยปรับบทบาทเป็นผู้เชื่อมโยงความรู้ ประสบการณ์เดิมกับความรู้ใหม่ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ใหม่ ส่งเสริมให้เกิดความคิดริเริ่ม ด้วยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสังเกต สำรวจเพื่อให้เห็นปัญหาจัดบริหารการเรียนรู้ซึ่ง สนับสนุนการเป็น อิสระของผู้เรียนในขณะเดียวกันครูต้องทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนที่ดี การเรียนรู้วิธีนี้มีกรอบแนวคิดที่สำคัญ ๆ คือ การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child - Centered) จัดเนื้อหาสาระวิชาและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน ให้ผู้เรียนใช้กระบวนการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดอย่างสร้างสรรค์ ตามแนวคิดทางการศึกษาในเรื่องการเรียนรู้โดยการปฏิบัติ (Learning by Doing) ผู้เรียนจะได้มีโอกาสเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับปรากฏการณ์จริง ได้สืบเสาะแสวงหาความรู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่ออธิบายปรากฏการณ์นั้น อย่างพินิจพิจารณา ใคร่ครวญความเป็นเหตุเป็นผลของปัจจัยที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ที่ศึกษา ซึ่งนำไปสู่ข้อสงสัยและทำการศึกษา ค้นคว้า ทดลองเพื่อหาคำตอบด้วยตนเองโดยมีครูเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้อย่างแท้จริง (วัฒนา รัตนพรหม, 2561) โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนในวิชาชีพพยาบาลที่มีความสำคัญที่ต้องมีทักษะในการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อรับผิดชอบในการดูแลสุขภาพของประชาชน การจัดการเรียนการสอนในวิชาชีพพยาบาล นับว่ามีความสำคัญและมีการเปลี่ยนแปลงมาก โดยวิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่มีความสำคัญต่อประชาชนและสังคมเป็นอย่างมาก พยาบาลเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับผู้บริหารและประชาชนมากที่สุด และเป็นผู้ที่ช่วยเหลือบุคคล ครอบครัว ชุมชนให้มีสุขภาพดี หายจากการเจ็บป่วย สามารถที่จะพึ่งตนเองได้ และมีส่วนร่วมในชุมชนเพื่อการบริการสาธารณสุขได้อย่างมีคุณภาพ ดังนั้นพยาบาลจำเป็นต้องเป็นผู้มีความรู้ทางวิทยาศาสตร์และศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องพร้อมทั้งต้องใช้ศิลปะในการพยาบาลมาประยุกต์ในการให้บริการทางด้านสุขภาพ พยาบาลต้องเรียนรู้ในการใช้วิธีการใหม่ๆ และหลากหลายในการเรียนการสอนในทุกหนทุกแห่งที่ทำงาน ซึ่งมีความแตกต่างไปจากที่ผ่านมา วิธีการจัดการเรียนการสอนแตกต่างไปจากเดิมที่เน้นเนื้อหาและความรู้มากกว่าประสบการณ์การเรียนรู้ สาขาพยาบาลศาสตร์ในปัจจุบันและในอนาคตต้องการพยาบาลที่สามารถคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาได้ รวมทั้งมีความคิดสร้างสรรค์และมีทักษะการ

ติดต่อสื่อสารและเป็นผู้มีความรู้ โดยการศึกษาต้องมีทั้งภาคทฤษฎีที่เหมาะสม ภาคปฏิบัติในห้องทดลองและการปฏิบัติการพยาบาลในสถานการณ์จริง เพื่อให้เชื่อมโยงกับสภาพการณ์จริงให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (วิภาดา คุณาวิทีกุล, 2558) ประกอบกับสถานการณ์การที่มีการระบาดของโรคไวรัสโคโรนา (Coronavirus) ทำให้เกิดผลกระทบแผ่ขยายออกเป็นวงกว้าง วิธีหนึ่งที่จะช่วยในการรับมือกับการระบาดของโรค คือ Social distance หรือการเพิ่มระยะห่างระหว่างกันในสังคม เพื่อป้องกันการระบาดจากคนสู่คน โดยมีแถลงการณ์สำนักนายกรัฐมนตรีเรื่อง การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินดังกล่าวเป็นไปตามกฎหมายที่มีอยู่แล้วตั้งแต่ พ.ศ. 2548 อันเนื่องจากขณะนี้ได้เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งเป็นโรคระบาดใหญ่เพิ่งเกิดขึ้นใหม่แต่แพร่ไปทั่วโลกอย่างรวดเร็วและ รัฐบาลได้ใช้มาตรการป้องกัน สกัดกั้น ชะลอ และสร้างความรับรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนมาเป็นลำดับและประเมินสถานการณ์เป็นรายวัน ตามความคืบหน้าของสถานการณ์ ข้อมูลข่าวสาร และคำแนะนำทางการแพทย์ของบรรดาผู้เชี่ยวชาญทั้งหลาย โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อประชาชนด้านสังคมความเป็นอยู่ เศรษฐกิจการครองชีพ ทรัพยากรของรัฐด้านการสาธารณสุขและป้องกันการตื่นตระหนกเกินกว่า การไม่รวมกลุ่มกับผู้คนจำนวนมาก การใช้มาตรการป้องกันโรคเพื่อตนเองและแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น การใช้หน้ากากอนามัย เจลล้างมือ การหมั่นล้างมือ การไม่สัมผัสหรือรับเชื้อที่มากับผ้อยละอองน้ำลาย การเว้นระยะสัมผัสห่างจากผู้อื่น โดยในการด้านการศึกษาที่ต้องจึงต้องมีการปิดสถานศึกษา เพื่อลดการอยู่รวมกัน ทำให้เกิดผลกระทบกับการเรียนการสอน ทำให้ต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนที่เปลี่ยนแปลงไปให้เข้ากับสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด 19 (แถลงการณ์สำนักนายกรัฐมนตรีเรื่อง การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548, 2563)

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จักรีรัช ได้ตระหนักถึงความสำคัญถึงการระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ที่มีสถานการณ์และแนวโน้มของโรคเพิ่มขึ้น จึงจัดการจัดการเรียนการสอน หรือการชุมนุมกันเป็นจำนวนมากในห้องเรียนที่มีสภาพปิดซึ่งอาจส่งผลให้มีความเสี่ยงในการติดเชื้อโรคไวรัสโคโรนา 2019 เพิ่มขึ้น ในกรณีที่จำเป็นต้องจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎีให้จัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จักรีรัช, 2563) ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการเปรียบเทียบการเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์และความพึงพอใจในการเรียนวิชาการพยาบาลมารดาทารก และการผดุงครรภ์ 2 ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการพยาบาลแบบองค์รวมบนพื้นฐานการดูแลด้วยความเอื้ออาทรของมารดาและทารกที่มีภาวะเสี่ยงและปัญหาสุขภาพในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอดและระยะหลังคลอด ซึ่งเป็นภาวะแทรกซ้อนต่อมารดาทารก และเป็นภาวะที่ภาวะฉุกเฉิน

ทางสถิติศาสตร์ได้ นักศึกษาพยาบาลต้องศึกษาและต้องมีความเข้าใจอย่างมาก เนื่องจากเป็นภาวะเสี่ยงและปัญหาสุขภาพ ที่ต้องมีการประเมินและการคัดกรองภาวะเสี่ยง ส่งต่อ และต้องรับให้การช่วยเหลือทั้งมารดาและทารกในครรภ์อย่างเร่งด่วน รวมทั้งสามารถให้การช่วยเหลือมารดาและทารกได้อย่างปลอดภัยและทันเวลาที่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ในวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 2
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ในวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเป็นแบบกึ่งทดลอง (Quasi - Experimental Research) แบบหนึ่งกลุ่มวัดก่อนและหลังทดลอง (One group Pretest - Posttest design) เพื่อการเปรียบเทียบการเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์และความพึงพอใจในการเรียนวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 2 และศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ในวิชาการพยาบาลมารดาทารก และการผดุงครรภ์ 2

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2562 กลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) โดยมีเกณฑ์ดังต่อไปนี้ เป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2562 ในรายวิชาการพยาบาลมารดาทารกและผดุงครรภ์ 2 จำนวน 83 คน และยินดีเข้าร่วมการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา เกรดเฉลี่ยวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 2 วิธีการสอนที่เหมาะสมกับวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 2

ส่วนที่ 2 แบบทดสอบการเรียนรู้ด้วยตนเองก่อนและหลังเรียนในวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 2 ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยวิเคราะห์วัตถุประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาวิชา ศึกษาเทคนิคและหลักเกณฑ์ในการสร้างแบบทดสอบ สร้างแบบทดสอบให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่วางไว้ โดยสร้างแบบทดสอบเป็นแบบปรนัย จำนวน 10 ข้อ เป็นข้อคำถามที่ใช้เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของ Likert scale โดยกำหนด

5 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมาก

3 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

การแปลคะแนนเฉลี่ยของความพึงพอใจ แบ่งเป็นระดับ ดังนี้ (Best, J. et al., 1993)

4.50 - 5.00 หมายถึง ความพึงพอใจต่อรูปแบบ อยู่ในระดับมากที่สุด

3.50 - 4.49 หมายถึง ความพึงพอใจต่อรูปแบบ อยู่ในระดับมาก

2.50 - 3.49 หมายถึง ความพึงพอใจต่อรูปแบบ อยู่ในระดับปานกลาง

1.50 - 2.49 หมายถึง ความพึงพอใจต่อรูปแบบ อยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.49 หมายถึง ความพึงพอใจต่อรูปแบบ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบวัดความพึงพอใจของผู้เรียนที่การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์
ในวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 2 โดยผู้วิจัยศึกษาจากตำรา เอกสารและ
 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้ข้อคำถามทั้งหมด 30 ข้อ เป็นข้อคำถามที่ใช้เป็นมาตราส่วนประมาณค่า
 5 ระดับ ของ Likert scale โดยกำหนด

5 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมาก

3 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

การแปลคะแนนเฉลี่ยของความพึงพอใจ แบ่งเป็นระดับ ดังนี้ (Best, J. et al., 1993)

4.50 - 5.00 หมายถึง ความพึงพอใจต่อรูปแบบ อยู่ในระดับมากที่สุด

3.50 - 4.49 หมายถึง ความพึงพอใจต่อรูปแบบ อยู่ในระดับมาก

2.50 - 3.49 หมายถึง ความพึงพอใจต่อรูปแบบ อยู่ในระดับปานกลาง

1.50 - 2.49 หมายถึง ความพึงพอใจต่อรูปแบบ อยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.49 หมายถึง ความพึงพอใจต่อรูปแบบ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) แบบทดสอบการเรียนรู้ด้วยตนเองและ
 แบบวัดความพึงพอใจของผู้เรียนที่การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ในวิชาการพยาบาล
 มารดาทารกและการผดุงครรภ์ 2 ผู้วิจัยให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านประกอบด้วย
 ประกอบด้วยอาจารย์ด้านผู้สอนด้านการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ จำนวน

2 ท่าน อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 1 ท่าน ตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) และ หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of Item - Objective Congruence) โดยได้ค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง 0.67-1.0

2. การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability test) แบบทดสอบการเรียนรู้ด้วยตนเองและแบบวัดความพึงพอใจของผู้เรียนที่การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ในวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 2 ที่ได้รับการปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับผู้เข้าร่วมวิจัย จำนวน 30 คน แบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach' Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81 และ 0.97

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา ภายใต้หนังสือรับรองเลขที่ 5 - 2564 และผู้วิจัยอธิบายเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนในการเก็บข้อมูล ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการทำวิจัย กลุ่มตัวอย่างมีสิทธิในการประเมินตัดสินใจที่จะเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมในการวิจัย และสิทธิที่จะขอถอนตัวจากการเข้ามามีส่วนร่วมในการวิจัยเมื่อใดก็ได้ โดยไม่มีผลกระทบใด ๆ พร้อมทั้งให้ความมั่นใจกับกลุ่มตัวอย่างว่าจะเก็บข้อมูลนี้เป็นความลับ ไม่เปิดเผยข้อมูลนี้ต่อบุคคลอื่นว่าเป็นข้อมูลของใคร เพื่อปกป้องสิทธิของกลุ่มตัวอย่างไม่ได้รับผลกระทบจากการเข้าร่วมวิจัย และผลงานวิจัยจะรายงานเป็นภาพรวมขั้นตอนและวิธีการรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองในภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2562 โดยดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ออกแบบวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์วิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 2

1. ผู้วิจัย ศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ความต้องการ รวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยนำพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแบบดิจิทัลโดยผ่านทางอินเทอร์เน็ต โดยการใช้ E-mail, Chat, Social Network Line โปรแกรมกูเกิ้ล ไชต์ (Google site) โปรแกรมกูเกิ้ล ฟอรัม (Google from) เป็นต้นในวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 2

2. ตรวจสอบขอบเขตเนื้อหาและตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เป็นอาจารย์ด้านผู้สอนด้านการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ จำนวน

2 ท่าน และอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 1 ท่าน ปรับแก้ไขตามความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ในวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 2

ผู้วิจัยทดลองใช้การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ในวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 2 กับกลุ่มประชากร จำนวน 83 คน โดยผู้วิจัยจะเข้าพบกลุ่มประชากรและมีโปรแกรมดังนี้

ครั้งที่ 1 ใช้เวลา 30 นาที กิจกรรมประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

- ชี้แจงสิทธิของผู้เข้าร่วมวิจัย
- ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอความร่วมมือในการวิจัย
- ชี้แจงขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ในวิชาการพยาบาลมารดา

ทารกและการผดุงครรภ์ 2 โดยการอธิบายขั้นตอน หรือวิธีการเรียนแบบออนไลน์

- ให้ผู้เรียนแบบทดสอบการเรียนรู้ด้วยตนเองก่อนเรียนในวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 2

ครั้งที่ 2 ใช้เวลา 45 ชั่วโมง กิจกรรมประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

- จัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ โดยใช้วิธีการสอนผ่านระบบ Line, Google meet, Google classroom ในวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 2 ตามขั้นตอน โดยให้เรียนรู้ทุกหัวข้อที่ได้รับมอบหมายจำนวน 8 บท ใช้เวลาจำนวน 45 ชั่วโมง ดังนี้

บทที่ 1 แนวคิด หลักการพยาบาลแบบองค์รวมบนพื้นฐานของทฤษฎีการดูแลด้วยความเอื้ออาทร สำหรับมารดาทารกที่มีภาวะเสี่ยงและปัญหาสุขภาพในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด และระยะหลังคลอด

บทที่ 2 การเตรียมและการช่วยเหลือมารดาและทารกที่ได้รับการตรวจด้วยเครื่องมือพิเศษโดยยึดหลักจริยธรรมวิชาชีพ

บทที่ 3 ปัญหาสุขภาพเนื่องจากการตั้งครรภ์ในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอดและระยะหลังคลอด

บทที่ 4 การใช้กระบวนการพยาบาลในการดูแลมารดา ทารกที่มีปัญหาสุขภาพ ร่วมกับการตั้งครรภ์ ในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด และระยะหลังคลอด โดยยึดหลักจริยธรรมวิชาชีพ

บทที่ 5 การใช้กระบวนการพยาบาลในการดูแลมารดา ทารกที่มีความผิดปกติของปัจจัยการคลอดโดยยึดหลักจริยธรรมวิชาชีพ

บทที่ 6 การช่วยเหลือในการทำสูติศาสตร์หัตถการ โดยยึดหลักจริยธรรมวิชาชีพ

บทที่ 7 การดูแลมารดาที่มีปัญหาสุขภาพในระยะหลังคลอด โดยยึดหลักจริยธรรมวิชาชีพ

บทที่ 8 การพยาบาลแบบองค์รวมในทารกแรกเกิดที่มีภาวะเสี่ยงและปัญหาสุขภาพ โดยยึดหลักจริยธรรมวิชาชีพ

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินผลการใช้จัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ในวิชาการ พยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 2

ผู้วิจัยให้กลุ่มประชากรจำนวน 83 คนทำแบบสอบถามด้วยตนเอง (Google form) ประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบทดสอบการเรียนรู้ด้วยตนเองหลังเรียนในวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 2 และแบบวัดความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ในวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 2 ซึ่งใช้เวลา 30 นาที ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนจากนักศึกษาแล้ว ผู้วิจัยจะตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบในแบบสอบถามทุกชุด และนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ในวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 2 ใช้ Paired Sample T - test

2. วิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ในวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 2 โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

1. การเปรียบเทียบการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ในวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 2

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ในวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 2

กลุ่มตัวอย่าง	N	M	S.D.	t	df	Sig.
ก่อนทดลอง	83	3.89	0.45	8.26	82	.00
หลังทดลอง	83	4.40	0.55			

p-value = .05

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนเฉลี่ยการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาหลังทดลองเท่ากับ 4.40 สูงวก่อนทดลอง 3.89 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .00

2. ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ในวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 2

ตารางที่ 2 แสดงความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ในวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 2

รายการประเมิน	กลุ่มตัวอย่าง (n = 83)	
	$\bar{X}$	S.D.
1. ความพึงพอใจต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้	4.33	0.55
1.1 ท่านมีความพึงพอใจที่ครูจัดให้เรียนรู้	4.33	0.61
1.2 ท่านตัวอย่างมีความพึงพอใจที่ได้กำหนดกติกาการเรียนรู้	4.32	0.61
1.3 ท่านมีความพึงพอใจที่ได้มีกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนเพื่อรับรางวัล	4.28	0.74
1.4 ท่านมีความพึงพอใจที่ได้แลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนและครู	4.35	0.65
1.5 ท่านมีความพึงพอใจที่ได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง	4.27	0.70
1.6 ท่านมีความพึงพอใจได้ร่วมกับเพื่อนแก้ไขปัญหา	4.45	0.55
1.7 ท่านมีความพึงพอใจได้ร่วมกับเพื่อนสรุปคำตอบของกลุ่ม	4.35	0.61
1.8 ท่านมีความพึงพอใจที่ครูช่วยสรุปการเรียนรู้ท้ายชั่วโมง	4.38	0.69
1.9 ท่านมีความพึงพอใจที่ได้ประเมินการทำงานของเพื่อนร่วมกลุ่ม	4.30	0.71
1.10 ท่านตัวอย่างมีความพึงพอใจที่มีการให้ของรางวัล	4.31	0.69
2. สิ่งที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.43	0.49
2.1 ท่านได้มีโอกาสช่วยเหลือเพื่อน ๆ	4.44	0.60
2.2 ท่านได้เรียนรู้จากเพื่อน ๆ	4.45	0.63
2.3 ท่านได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน	4.47	0.66
2.4 ท่านได้ร่วมมือกับเพื่อนในการทำงานเป็นทีม	4.48	0.59
2.5 ท่านได้ร่วมมือกับเพื่อนในการแก้ปัญหา	4.48	0.63
2.6 ท่านได้ใช้ความคิดในการแก้ปัญหา	4.37	0.57
2.7 ท่านได้วางแผนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน	4.43	0.56
2.8 ท่านได้แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย	4.45	0.50
2.9 ท่านได้ฝึกความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง	4.43	0.56
2.10 ท่านรู้วิธีปฏิบัติตัวต่อสมาชิกในทีมอย่างสุภาพ	4.41	0.56
2.11 ท่านมีความเข้าใจเนื้อหาที่เรียนมากขึ้น	4.25	0.69
2.12 ท่านสามารถใช้ คอมพิวเตอร์ ในการสืบค้นทางอินเทอร์เน็ตได้มากขึ้น	4.47	0.57
3. ความคิดเห็นที่มีต่อองค์ประกอบของสื่อออนไลน์	4.38	0.54
3.1 โจทย์ปัญหาเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้ท่านค้นหาคำตอบ	4.39	0.53
3.2 เมื่อเข้าไปในแหล่งเรียนรู้ท่านได้คำตอบที่ต้องการ	4.43	0.58

รายการประเมิน	กลุ่มตัวอย่าง (n = 83)	
	$\bar{X}$	S.D.
3.3 การสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตช่วยให้ท่านได้คำตอบที่ ต้องการ	4.33	0.61
3.4 ครูช่วยกระตุ้นให้ท่านค้นหาคำตอบและสนใจเรียนรู้มากขึ้น	4.31	0.67
3.5 เมื่อเข้าไปสนทนากับผู้รู้ ช่วยให้ได้คำตอบที่ต้องการ	4.42	0.60
4. ความพึงพอใจโดยรวมและการประยุกต์ความรู้	4.31	0.57
4.1 ท่านมีความสุขสนุกสนานในการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ผ่าน สื่อออนไลน์	4.32	0.68
4.2 ท่านสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตจริง	4.35	0.61
4.3 ท่านมีความพึงพอใจโดยรวมกับการเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์	4.27	0.64
ความพึงพอใจรวม	4.36	0.51

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ในวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 2 ภาพรวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 โดยด้านความพึงพอใจต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ด้านสิ่งที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ด้านความคิดเห็นที่มีต่อองค์ประกอบของสื่อออนไลน์ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 และ ด้านความพึงพอใจโดยรวมและการประยุกต์ความรู้ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 ตามลำดับ โดยรายชื่อท่านได้ร่วมมือกับเพื่อนในการทำงานเป็นทีม และท่านได้ร่วมมือกับเพื่อนในการแก้ปัญหา มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.48 ส่วนรายชื่อท่านมีความเข้าใจเนื้อหาที่เรียนมากขึ้น ได้คะแนนเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 4.25

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบการเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์และความพึงพอใจในการเรียนวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 2 สามารถอธิบายได้ตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. ผลของการเปรียบเทียบการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ในวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาหลังทดลองเท่ากับ 4.40 สูงวก่อนทดลอง 3.89 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .00 ซึ่งเป็นผลมาจากกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษาที่ได้รับการกระตุ้นให้ใช้วิธีการเรียนด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนรับผิดชอบในการประเมินความต้องการการเรียนรู้ของตนเอง กำหนดจุดประสงค์ในการเรียน และวางแผนในการเรียนของตนเองทำให้คะแนนเฉลี่ยการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาหลังทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ในวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 2 สอดคล้องกับการศึกษาของ

เชมณัฐ มิ่งศิริธรรม และคณะ ในการศึกษาผลของการเรียนการสอนออนไลน์แบบสืบสอบที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนการสอนออนไลน์แบบสืบสอบพบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่เรียนด้วยการเรียนการสอนออนไลน์แบบสืบสอบมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = -19.87, p = .00$) และนักศึกษามีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนการสอนออนไลน์แบบสืบสอบในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15, S.D. = .14$) (เชมณัฐ มิ่งศิริธรรม และคณะ, 2555) และจากการศึกษาของ รังสรรค์ โฉมยา ที่ศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตัวเองของนิสิตมหาวิทยาลัย มหาสารคาม พบว่า พฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง (ภาพรวมพฤติกรรมและพฤติกรรมย่อยรายด้าน) ระหว่างนิสิตชายกับนิสิตหญิง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่แตกต่างกันเมื่อเปรียบเทียบระหว่างชั้นปี ส่วนทัศนคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง (ATT) ระหว่างนิสิตชายกับนิสิตหญิง พบว่าไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และไม่แตกต่างกันเมื่อเปรียบเทียบระหว่างชั้นปี ส่วน การเปรียบเทียบระหว่างนิสิตที่มีผลการเรียนต่างกันพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ในภาพรวมพฤติกรรมและพฤติกรรมย่อยรายด้านเกือบทุกด้าน ยกเว้นด้านความคิดสร้างสรรค์ ส่วนทัศนคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองก็พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ ทัศนคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทั้งในพฤติกรรมย่อยรายด้านและพฤติกรรมรวม (รังสรรค์ โฉมยา, 2561)

2. การศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ในวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 2 พบว่า คะแนนความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ในวิชาการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 2 ภาพรวมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 อยู่ในระดับมาก โดยรายข้อท่านได้ร่วมมือกับเพื่อนในการทำงานเป็นทีม และท่านได้ร่วมมือกับเพื่อนในการแก้ปัญหา มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.48 อยู่ในระดับมาก ส่วนรายข้อท่านมีความเข้าใจเนื้อหาที่เรียนมากขึ้น ได้คะแนนเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 4.25 อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ อโรชา ทองลาว และคณะ ที่พบว่าระดับความพึงพอใจของนิสิตต่อการเรียนออนไลน์ภาพรวม มีค่าเฉลี่ยที่ 3.51 ระดับมาก ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.98 มีความพึงพอใจต่อจำนวนชั่วโมงในการเรียนออนไลน์แต่ละครั้ง มีค่าเฉลี่ยที่ 3.57 ระดับมาก ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.93 ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ทำให้สามารถศึกษาเนื้อหา/เรียนซ้ำได้ตลอดเวลาหากไม่เข้าใจตามความต้องการของผู้เรียน สามารถเข้าถึงข้อมูลจากการค้นหาเพิ่มเติมได้ ลดเวลาการเดินทาง มีช่องทางสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนได้สะดวก รวมทั้งสอดคล้องกับบริบทของวัยรุ่น (อโรชา ทองลาว และคณะ, 2564)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาพบว่า การจัดการเรียนการสอนภายใต้สถานการณ์การระบาดของโควิด-19 ที่ยังมีแนวโน้มของระบาดที่ต่อเนื่อง การจัดการเรียนการสอนจึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนไปการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์จึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่ใช้ได้ในสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งผู้สอนต้องให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง “Self - directed Learning” เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิผลต่อผู้เรียนมากที่สุด โดยเฉพาะวิชาชีพพยาบาลซึ่งเป็นวิชาชีพที่ต้องมีทักษะและความชำนาญอย่างยิ่ง ในการปฏิบัติการพยาบาล การดูแลทั้งมารดาทารกต่อไปในอนาคต ผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ 1) พัฒนาวิธีส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ 2) เป็นแนวทางสำหรับรายวิชาอื่น ๆ ในการพัฒนาวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณทุนสนับสนุนการวิจัยจากวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จักรีรัช ปิงปประมาณ 2564

เอกสารอ้างอิง

- เขมณัฏฐ์ มิ่งศิริธรรม และคณะ. (2555). ผลของการเรียนการสอนออนไลน์แบบสืบสอบที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. Veridian E-Journal, 5(1), 683-692.
- แถลงการณ์สำนักนายกรัฐมนตรีเรื่อง การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548. (2563). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 137 ตอน 24 ก หน้า 1. เรียกใช้เมื่อ 25 มีนาคม 2563 จาก http://www.ratchakit.cha.soc.go.th/DATA/PDF/2563/A/024/T_0001.PDF
- ทิตินา แคมมณี. (2556). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 17). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นภัทร บุญเทียม. (2564). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนผ่านทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองในการพยาบาลผู้สูงอายุในชุมชนของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น, 8(1), 446-460.
- รังสรรค์ โฉมยา. (2561). การศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตัวเองของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 12(3), 309-317.

- วัฒนา รัตนพรหม. (2561). การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานฐานวิจัย. วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 5(2), 37-60.
- วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จักรีรัช. (2563). การประกาศ เรื่องการปิดการเรียนการสอน. เรียกใช้เมื่อ 20 มีนาคม 2563 จาก <https://drive.google.com/file/d/1yhlsxzHHq59Pilfqx01a4cJgziJSNp5u/view>
- วิภาดา คุณาวิกติกุล. (2558). การเรียนการสอนสาขาพยาบาลศาสตร์ ในยุคศตวรรษที่ 21. วารสารพยาบาลสาร, 42(2), 152-156.
- อโรชา ทองลาว และคณะ. (2564). การศึกษาความพึงพอใจของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ต่อการจัดการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์ ประจำปีภาคต้น ปีการศึกษา 2563. วารสารศิลปศาสตร์และอุตสาหกรรมบริการ, 4(2), 617-632.
- อิงอร นิลประเสริฐ และคณะ. (2562). Google Site. เรียกใช้เมื่อ 27 มิถุนายน 2562 จาก https://noppakornru.files.wordpress.com/2012/09/google_sites.pdf
- Best, J. et al. (1993). Research in Education. (7th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Education Time. (2560). การเรียนการสอนแบบออนไลน์ (Online learning) คืออะไร. เรียกใช้เมื่อ 27 มิถุนายน 2562 จาก <https://www.educatorroundtable.org/>

การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ การรับรู้ภาพลักษณ์ และการตัดสินใจซื้อ
ผลิตภัณฑ์ร้านกาแฟ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ ของผู้บริโภค
ในเขตกรุงเทพมหานคร*

EXPOSURE TO PUBLIC RELATIONS, PERCEIVED IMAGE AND PRODUCT
PURCHASE DECISION OF CAFE AMAZON FOR CHANCE OF
CONSUMERS IN BANGKOK

ประเดิณวุฒิ จันทรวง

Padermvut Janthong

ศรัณย์ธร ศศิธรนากรแก้ว

Saranthorn Sasithanakornkaew

วรารพวรรณ อภิสุภาโชค

Warapan Apisuphachok

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Kasetsart University, Thailand

E-mail: Padermvut.j@ku.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะทางประชากร การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ การรับรู้ภาพลักษณ์ และการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ร้านกาแฟ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ การรับรู้ภาพลักษณ์ และการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ร้านกาแฟ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ ในการศึกษาดังกล่าว ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้บริโภคที่ใช้บริการร้านกาแฟ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 5 สาขา ซึ่งไม่ทราบจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่แน่ชัด จึงได้ใช้สูตรคำนวณจึงได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนาหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วยการวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า ระดับการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ร้านกาแฟ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.38 เกณฑ์

* Received December 14, 2021; Revised January 3, 2022; Accepted March 27, 2022

การแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ระดับการรับรู้ภาพลักษณ์ร้านกาแฟ อเมซอน ฟอร์แชนส์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 เกณฑ์การแปลผลอยู่ในระดับมาก ระดับการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ร้านกาแฟ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 เกณฑ์การแปลผลอยู่ในระดับมาก ในด้านผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยพบว่า การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์มีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ และการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ร้านกาแฟ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: กาแฟ อเมซอน ฟอร์ แชนส์, การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์, การรับรู้ภาพลักษณ์, การตัดสินใจซื้อ

Abstract

The Objectives of this research article were to: 1) investigate the demographic characteristics, exposure of public relations media, perceived image and the purchasing decision of Café Amazon for Chance's products among consumers in Bangkok, and 2) study the relationship among exposure of public relations media, perceived image and the purchasing decision of Café Amazon for Chance's products among consumers in Bangkok. This study used a quantitative research design. The sample consisted of consumers visiting five Café Amazon for Chance branches in Bangkok. With unknown population, the sample size was 400 respondents based on sample size calculation formula. Data were analyzed using descriptive statistics to determine percentage, mean and standard deviation as well as inferential statistics including Pearson's Product Moment Correlation Coefficient for testing hypotheses. The results indicated that the respondents' exposure of public relations media was at a moderate level with a mean of 3.38. Their perceived image of Café Amazon for Chance was at a high level with a mean of 4.16. Their purchasing decision of Café Amazon for Chance's products was at a high level with a mean of 4.14. The results of testing hypotheses indicated that the exposure of public relations media positively affected the perceived image and the purchasing decision of Café Amazon for Chance's products among consumers in Bangkok with a statistical significance level of 0.05.

Keywords: Café Amazon for Chance, Exposure of public relations media, Perceived image, Purchasing decision

บทนำ

ผู้พิการ ถือได้ว่าเป็นบุคคลที่มีข้อจำกัดการทำการกิจกรรมการใช้ชีวิตประจำวัน หรือการเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น ทางทางการได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร สติปัญญาและการเรียนรู้หรือความบกพร่องอื่นใด ประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่าง ๆ และมีความจำเป็นเป็นพิเศษที่จะได้รับความช่วยเหลือและการให้โอกาส ซึ่งในประเทศไทยมีผู้พิการอยู่กว่า 2 ล้านคน แต่ได้รับโอกาสในการประกอบอาชีพเพียงแค่ 248,559 คนเท่านั้น (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2564)

จากข้อมูลที่ผ่านมาข้างต้น บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ได้เห็นถึงความสำคัญในการให้โอกาสสร้างงาน สร้างอาชีพให้กับกลุ่มผู้พิการ จึงได้ร่วมมือกับบริษัทในกลุ่ม ปตท. จัดตั้ง บริษัท สานพลัง วิสาหกิจเพื่อสังคม จำกัด ขึ้นเพื่อดำเนินงานทางด้านวิสาหกิจเพื่อสังคม และริเริ่มโครงการคาเฟ่ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ โดยการนำธุรกิจคาเฟ่ อเมซอน จาก บริษัท ปตท. น้ำมันและการค้าปลีก จำกัด (มหาชน) หรือ ไออาร์ มาพัฒนาต่อยอดให้เป็นธุรกิจเพื่อสังคม เพื่อให้กลุ่มผู้ด้อยโอกาส ทั้งกลุ่มผู้พิการทางการได้ยิน ผู้มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มทหารผ่านศึกที่สูญเสียอวัยวะและครอบครัว ได้เข้าทำงานและพัฒนาทักษะให้สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเอง โดยเริ่มจากการอบรมหลักสูตรบาร์ิสต้าที่ศูนย์ฝึกอบรม Amazon Inspiring Campus (AICA) ตามมาตรฐานของร้านคาเฟ่ อเมซอน และเข้าฝึกงานที่ร้านคาเฟ่ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ สาขาสำนักอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล (ศาลายา) ก่อนเริ่มปฏิบัติงานจริง เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเทียบเท่าพนักงานทั่วไป สำหรับความพิเศษ คาเฟ่ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ จะใช้เครื่องบดกาแฟแบบดิจิทัลที่ลดภาระการตวงกาแฟทำให้รสชาติของกาแฟมีมาตรฐานมากยิ่งขึ้น เป็นการลดปัญหาความคลาดเคลื่อนในการเตรียมเครื่องดื่ม และทำให้มีความรวดเร็วยิ่งขึ้น เดิมทีบาร์ิสต้าผู้พิการนั้นจะเตรียมเครื่องดื่มช้ากว่าคนปกติเนื่องจาก ต้องเสียเวลาเพื่อใช้ในการสื่อสาร โดยเครื่องบดจะชดเชยเวลาที่เสียไปให้สามารถเตรียมเครื่องดื่มได้รวดเร็วเท่ากับร้านปกติและการสั่งเครื่องดื่มโดยใช้เครื่องชำระเงินระบบ 2 หน้าจอ (Duo Screen POS) เป็นการลดความผิดพลาดของการสั่งสินค้า เพราะทางลูกค้าสามารถตรวจสอบรายการของตนเองได้ทันที (สานพลังวิสาหกิจเพื่อสังคม, 2564)

ดังนั้น กลุ่ม ปตท. ต้องใช้สื่อประชาสัมพันธ์ ถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารให้เกิดความรู้ความเข้าใจไปยังผู้บริโภค (วิรัช ลภีรัตนกุล, 2553) ซึ่งรูปแบบของสื่อประชาสัมพันธ์ให้มีความหลากหลายและน่าสนใจ สามารถถ่ายทอดออกไปได้อย่างครอบคลุม ประกอบด้วย

1) สื่อมวลชน 2) สื่อบุคคล 3) สื่อสิ่งพิมพ์ 4) สื่อกิจกรรม 5) สื่อใหม่ การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ ส่งผลให้เกิดการรับรู้ภาพลักษณ์ (Kotler, P., 2000) เกิดความรู้สึกที่ดีต่อร้านค้ากาแฟ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ ซึ่งภาพลักษณ์เป็นองค์ประกอบรวมของความเชื่อ ความคิด และความประทับใจที่เกิดจากบุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งทัศนคติหรือการกระทำที่มีต่อสิ่งใดจะมีความเกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์ของสิ่งนั้น ประกอบไปด้วย 1) ภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์หรือบริการ 2) ภาพลักษณ์ตราหือ 3) ภาพลักษณ์ขององค์กร และยังส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ ซึ่งผู้บริโภคจะต้องประเมินรายละเอียดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์หรือบริการ ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อต้องใช้เหตุผลในการตัดสินใจซื้อ, ซื้อซ้ำ และการแนะนำให้คนอื่นซื้อ (Aaker, D., 2014) เพื่อสามารถส่งเสริมให้ผู้ด้อยโอกาส ทั้งกลุ่มผู้พิการทางการได้ยิน ผู้มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มทหารผ่านศึกที่สูญเสียอวัยวะและครอบครัวได้ประกอบอาชีพมีรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัวต่อไปได้ ดังนั้นจึงนำมาซึ่งการวิจัยในครั้งนี้เพื่อศึกษาการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ การรับรู้ภาพลักษณ์ และการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ร้านกาแฟ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ การรับรู้ภาพลักษณ์ และการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ร้านกาแฟ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ ภาพลักษณ์ และการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ร้านกาแฟ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ การรับรู้ภาพลักษณ์ และการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ร้านกาแฟ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง “การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ การรับรู้ภาพลักษณ์ และการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ร้านกาแฟ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย โดยเป็นวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริโภคที่มีอายุ 18 - 60 ปี ที่เข้าซื้อผลิตภัณฑ์และใช้บริการร้าน กาแฟ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ สาขาในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 5 สาขา ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรคำนวณของ Cochran (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2561) ระดับ

ความน่าเชื่อถือร้อยละ 95 ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 385 คน ผู้วิจัยจึงได้ปรับใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน เพื่อป้องกันการคลาดเคลื่อน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงสำรวจ โดยเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีคำถามคัดกรองผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามต้องมีอายุ 18 - 60 ปี เคยใช้บริการร้านกาแฟ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ สาขาในกรุงเทพมหานคร และเนื้อหาของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วนได้แก่ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามด้านประชากรศาสตร์ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ ร้านกาแฟ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการรับรู้ภาพลักษณ์ของผู้บริโภคที่มีต่อร้านกาแฟ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ ส่วนที่ 4 แบบสอบถามการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ ร้านกาแฟ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ โดยผู้วิจัยได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการให้คะแนนเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับโดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ระดับความคิดเห็น

คะแนน

ระดับการเปิดรับ การรับรู้ การตัดสินใจซื้อมากที่สุด	5
ระดับการเปิดรับ การรับรู้ การตัดสินใจซื้อมาก	4
ระดับการเปิดรับ การรับรู้ การตัดสินใจซื้อปานกลาง	3
ระดับการเปิดรับ การรับรู้ การตัดสินใจซื้อน้อย	2
ระดับการเปิดรับ การรับรู้ การตัดสินใจซื้อน้อยที่สุด	1

การตรวจสอบคุณภาพ

1. การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) ได้นำแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาจัดทำแบบสอบถามนำเสนอเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของภาษา (Wording) เพื่อปรับปรุงแก้ไข และนำไปวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา

2. ทดสอบความเชื่อมั่นนำแบบสอบถามไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน คำนวณหาค่าความเชื่อมั่นเพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบราค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งกำหนดค่าความเชื่อมั่นจะต้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.7 สามารถใช้ในการเก็บและรวบรวมข้อมูลได้ (Cronbach, L., 1990) โดยการหาความเชื่อมั่น จำแนกตามตัวแปรได้ดังต่อไปนี้

ค่าความเชื่อมั่นการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ ร้านกาแฟ อเมซอน ฟอร์ แชนส์	.921
ค่าความเชื่อมั่นการรับรู้ภาพลักษณ์ ร้านกาแฟ อเมซอน ฟอร์ แชนส์	.928
ค่าความเชื่อมั่นการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ ร้านกาแฟ อเมซอน ฟอร์ แชนส์	.881

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ทำการเก็บแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 400 คน โดยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Nonprobability Sampling) โดยวิธีการสุ่มตามสะดวก (Convenience Sampling) รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง โดยการใช้แบบสอบถามออนไลน์ ผ่านแพลตฟอร์ม Google form ผ่านการสแกน QR code โดยในแบบสอบถามมีคำถามคัดกรอง เพื่อคัดกรองผู้ตอบแบบสอบถามต้องมีอายุ 18 - 60 ปี และเคยเข้าใช้บริการร้านกาแฟ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ สาขาในเขตกรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลและการทดสอบสมมติฐาน แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Means) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) การรายงานผลด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistics) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

1. ลักษณะทางประชากร ระดับการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ การรับรู้ภาพลักษณ์ การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ ร้าน คาเฟ่ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

จากผลการวิจัย พบว่าผู้บริโภคจำนวน 400 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 54.3 โดยมีช่วงอายุ 26 - 32 ปี มากที่สุด จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 30.5 มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 47.0 มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนมากที่สุด จำนวน 137 คน คิดเป็นค่าร้อยละ 34.2 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 - 25,000 บาท มากที่สุด จำนวน 84 คน คิดเป็นค่าร้อยละ 21.0

การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ร้าน คาเฟ่ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 1 จำนวนและค่าร้อยละระดับการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่าง

สื่อประชาสัมพันธ์ ร้านคาเฟ่ อเมซอน ฟอร์ แชนส์	ค่าเฉลี่ย	S.D.	การแปลผล
สื่อมวลชน	3.05	.87	ปานกลาง
สื่อบุคคล	3.42	.66	มาก
สื่อสิ่งพิมพ์	3.33	.80	ปานกลาง
สื่อกิจกรรม	3.48	.81	มาก
สื่อใหม่	3.60	.08	มาก
รวม	3.38	.63	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ ร้านคาเฟ่ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ เท่ากับ 3.38 อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อจำแนกตามประเภทของสื่อพบว่า การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์มากที่สุด ได้แก่ สื่อใหม่ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 เกณฑ์แปลผลอยู่ในระดับมาก

การรับรู้ภาพลักษณ์ร้าน คาเฟ่ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 2 จำนวนและค่าร้อยละระดับการรับรู้ภาพลักษณ์ของกลุ่มตัวอย่าง

ภาพลักษณ์ของร้านคาเฟ่ อเมซอน ฟอร์ แชนส์	ค่าเฉลี่ย	S.D.	การแปลผล
ภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์หรือบริการ	4.16	.61	มาก
ภาพลักษณ์ตราหือ	4.16	.61	มาก
ภาพลักษณ์ขององค์กร	4.18	.65	มาก
รวม	4.16	.57	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยการรับรู้ภาพลักษณ์ของร้านคาเฟ่ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ เท่ากับ 4.16 อยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามประเภทของภาพลักษณ์พบว่า การรับรู้ภาพลักษณ์มากที่สุด ได้แก่ ภาพลักษณ์ขององค์กร ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 เกณฑ์แปลผลอยู่ในระดับมาก

การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ร้าน คาเฟ่ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 3 จำนวนและค่าร้อยละระดับการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ของกลุ่มตัวอย่าง

การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ ร้าน คาเฟ่ อเมซอน ฟอร์ แชนส์	ค่าเฉลี่ย	S.D.	การแปลผล
การตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์	4.15	.80	มาก
แนวโน้มในการซื้อซ้ำผลิตภัณฑ์ ในอนาคต	4.15	.79	มาก
แนะนำบุคคลอื่นที่ท่่านรู้จักซื้อผลิตภัณฑ์	4.12	.81	มาก
รวม	4.14	.71	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ ร้าน คาเฟ่ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ เท่ากับ 4.14 อยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกองค์ประกอบของการตัดสินใจซื้อพบว่า การตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ และแนวโน้มในการซื้อซ้ำผลิตภัณฑ์ ในอนาคต ค่าเฉลี่ยเท่ากัน 4.15 เกณฑ์แปลผลอยู่ในระดับมาก

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ การรับรู้ภาพลักษณ์ และการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ร้านกาแฟ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	P
ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ กับ การรับรู้ภาพลักษณ์ของร้านกาแฟ อเมซอน ฟอร์ แชนส์	0.494	0.000**
ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ภาพลักษณ์ กับการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ของร้าน กาแฟ อเมซอน ฟอร์ แชนส์	0.651	0.000**
ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ กับการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ของร้าน กาแฟ อเมซอน ฟอร์ แชนส์	0.373	0.000**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ของร้านกาแฟ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ภาพลักษณ์ของร้านกาแฟ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ 0.494 ซึ่งมีเกณฑ์ความสัมพันธ์ระดับปานกลาง

การรับรู้ภาพลักษณ์ของร้านกาแฟ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ของร้าน กาแฟ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ 0.651 ซึ่งมีเกณฑ์ความสัมพันธ์ระดับสูง

การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ของร้านกาแฟ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ของร้าน กาแฟ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ 0.373 ซึ่งมีเกณฑ์ความสัมพันธ์ระดับปานกลาง

อภิปรายผล

1. การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ การรับรู้ภาพลักษณ์ และการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ร้าน กาแฟ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ ในเขตกรุงเทพมหานคร

การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ ร้าน กาแฟ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาจำแนกประเภทของสื่อประชาสัมพันธ์ พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่จะมีการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์จากสื่อใหม่มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.60 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.807 ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า สื่อใหม่หรือสื่อออนไลน์ เป็นสื่อที่มีความสะดวกต่อ

ผู้บริโภค ทั้งในด้านของผู้ส่งสารและผู้รับสารที่สามารถส่งสารและรับสารได้พร้อมกัน รวมถึงการส่งสารได้หลายอย่างทั้งในด้านของ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง และข้อความไปพร้อมกัน โดยในปัจจุบันมีการพัฒนาขึ้นมาหลากหลายรูปแบบ อาทิ เช่น Facebook fan page, Line official account, Instagram, YouTube ทำให้ได้มีการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ ได้เกิดการมีส่วนร่วมผ่านแคมเปญต่าง ๆ เกิดประสบการณ์ใหม่ในการสั่งกาแฟด้วยภาษามือ และเกิดการบอกต่อผ่านสื่อออนไลน์ด้วยการกดแชร์ เป็นต้น จึงส่งผลให้สื่อใหม่เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ที่ผู้บริโภคเปิดรับมากที่สุด ซึ่งความหมายของ สื่อใหม่ (New Media) คือ เป็นสื่อที่เอื้ออำนวยความสะดวกให้ผู้ส่งสารและผู้รับสารทำหน้าที่ส่งสารและรับสารได้พร้อมกัน เป็นการสื่อสารได้สองทาง และยังทำหน้าที่ส่งสารได้หลายอย่างรวมกันก็คือ ภาพ เสียง และข้อความไปพร้อมกัน สามารถสื่อสารได้สองทางผ่านระบบเครือข่าย ปัจจุบันสื่อใหม่พัฒนาขึ้นหลากหลายรูปแบบเป็นที่รู้จักและนิยมใช้กันมาก (วิรัช ลภีรัตนกุล, 2553) และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ (Cutlip, S. M. et al., 2006) ที่ได้กล่าวถึง สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Media) เป็นสื่อที่ช่วยอำนวยความสะดวกต่อการติดต่อสื่อสารรวดเร็วขึ้นและไม่ถูกกีดขวางโดยอุปสรรคทางระยะทาง และข้อจำกัดอื่น ๆ

การรับรู้ภาพลักษณ์ อยู่ในระดับมาก ซึ่งผู้บริโภคส่วนใหญ่จะมีการรับรู้ภาพลักษณ์ในด้านภาพลักษณ์องค์กร มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.18 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.658 สามารถกล่าวสรุปได้ว่า ภาพลักษณ์องค์กร คือภาพที่เกิดขึ้นในจิตใจของผู้บริโภคที่มีต่อร้าน คาเฟ่ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ ในเรื่องของการบริหารจัดการ รวมไปถึงการเปิดโอกาสให้ผู้ด้อยโอกาส ในกลุ่มของผู้พิการทางการได้ยิน ผู้มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มทหารผ่านศึกที่สูญเสียอวัยวะและครอบครัว ได้เข้าทำงานและพัฒนาทักษะให้สามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเอง โดยเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรบาร์ิสต้าที่ศูนย์ฝึกอบรม Amazon Inspiring Campus (AICA) ของธุรกิจคาเฟ่ อเมซอน ภายใต้การดูแลของ กลุ่ม ปตท. ซึ่งทำให้ผู้บริโภคส่วนใหญ่รับรู้ถึงการให้โอกาส การส่งเสริมผู้ด้อยโอกาสมีอาชีพ ความรับผิดชอบต่อสังคม และการทำประโยชน์แก่สาธารณะ ของกลุ่ม ปตท. โดยความหมายของภาพลักษณ์ของสถาบันองค์กร (Institutional Image) คือภาพที่เกิดขึ้นในใจของผู้บริโภคที่มีต่อองค์การหรือสถาบัน ซึ่งเน้นเฉพาะภาพของตัวสถาบันหรือองค์การเพียงส่วนเดียวไม่รวมตัวสินค้าหรือบริการที่จำหน่าย ดังนั้น ภาพลักษณ์ประเภทนี้จึงเป็นภาพสะท้อนถึงการบริหารจัดการและการดำเนินงานขององค์การ ทั้งในแง่ระบบบริหารจัดการบุคลากร ความรับผิดชอบต่อสังคม และการทำประโยชน์แก่สาธารณะ (Kotler, P., 2000) และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ (วิรัช ลภีรัตนกุล, 2553) ได้กล่าวว่า ภาพลักษณ์ของบริษัท (Corporate Image) คือ ภาพที่เกิดขึ้นในจิตใจของประชาชนที่มีต่อบริษัทหรือหน่วยงานธุรกิจ ภาพลักษณ์ดังกล่าวนี้ก็จะรวมไปถึงด้านการบริหารจัดการ (Management) ของบริษัทด้วย

การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.14 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.717 ดังนั้นสามารถกล่าวสรุปได้ว่าการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภค เกิดขึ้นได้จากการผู้บริโภค เปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ และการรับรู้ภาพลักษณ์ของร้านคาเฟ่ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ เข้ามาช่วยกระตุ้นพิจารณาใช้เหตุผลในการตัดสินใจ โดยความหมาย การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์หรือบริการ คือ ผู้บริโภคจะต้องทำการประเมินรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์หรือบริการนั้นอย่างรอบคอบและใช้เหตุผลในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์หรือบริการเพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค (Hawkins, D., & Mothersbaugh, D., 2009) และสอดคล้องกับแนวคิดของ (วิทวัส รุ่งเรืองผล, 2558) อธิบายถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อ ได้แก่ ปัจจัยด้านข่าวสาร (Information Factors) โดยข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค โดยข่าวสารและข้อมูล ที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค สามารถจัดแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ 1) ข่าวสารและข้อมูลที่องค์กรผลิต 2) ข่าวสารและข้อมูลทั่วไป

2. ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ การรับรู้ภาพลักษณ์ และการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ร้านคาเฟ่ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ภาพลักษณ์ของร้านคาเฟ่ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไปในทางเดียวกันที่ 0.494 มีเกณฑ์การแปลความหมายค่าความสัมพันธ์ระดับปานกลาง สามารถอธิบายได้ว่า ร้านคาเฟ่ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ มีช่องทางในการเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย ทั้งในประเภทออนไลน์และออฟไลน์ ทำให้ผู้บริโภคเลือกเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ของร้านคาเฟ่ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ ในช่องทางที่ตรงตามความต้องการได้ เมื่อผู้บริโภคมีการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ และข้อมูลข่าวสารของร้านคาเฟ่ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ ซึ่งสื่อประชาสัมพันธ์หรือข้อมูลข่าวสารที่เปิดรับ สามารถรับรู้ภาพลักษณ์ เกิดความประทับใจ ความรู้สึกนึกคิดในจิตใจของผู้บริโภคที่มีต่อร้านคาเฟ่ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ โดยในความหมายของการประชาสัมพันธ์ คือ เป็นกระบวนการสื่อสารที่ช่วยเสริมสร้างในด้านของภาพลักษณ์ ชื่อเสียงและความเข้าใจอันดีต่อกันในระหว่างบุคลากรภายในองค์กร และระหว่างองค์กรกับสาธารณชนภายนอกที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กร เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถบรรลุเป้าหมายขององค์กรที่ตั้งไว้ (ประทุม ฤกษ์กลาง, 2553) และสอดคล้องกับแนวคิดของ (เสรี วงษ์มณฑา, 2554) ได้กล่าวถึง การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างภาพลักษณ์องค์กร คือ การสร้างภาพพจน์ที่ดีให้กับองค์กร เพื่อสร้างรากฐานให้กับสินค้า ทำให้สินค้าที่ออกมาในนามขององค์กรเป็นที่ยอมรับ โดยฝ่ายการตลาดมีหน้าที่ในการสร้างคุณค่าเพิ่มเติมให้กับสินค้าได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ยังมีการศึกษาเรื่อง การเปิดรับข่าวสาร ภาพลักษณ์ และการตัดสินใจใช้บริการธนาคารรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงการคลัง พบว่าการเปิดรับข่าวสาร

ธนาคารรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงการคลัง มีความสัมพันธ์กับภาพลักษณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ เป็นความสัมพันธ์ในระดับปานกลางและมีทิศทางแปรตามกัน (หนึ่งฤทัย โฉมมณี, 2562)

การรับรู้ภาพลักษณ์ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ของร้าน คาเฟ่ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไปในทางเดียวกันที่ 0.651 มีเกณฑ์การแปลความหมายค่าความสัมพันธ์ระดับสูง สามารถอธิบายได้ว่ากลุ่มผู้บริโภคได้เกิดความรู้สึกนึกคิดในจิตใจ เกิดความประทับใจต่อร้าน คาเฟ่ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ ซึ่งเป็นองค์ประกอบรวมของภาพลักษณ์ เป็นปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ โดยความหมายของ ภาพลักษณ์ในการตลาด คือ ส่วนที่ผู้บริโภครับรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์หรือบริษัท และภาพลักษณ์เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้จากปัจจัยหลายประเภท ภายใต้การควบคุมของบริษัท ซึ่งได้พิจารณาถึงภาพลักษณ์ที่ทางธุรกิจจะสามารถนำมาเป็นองค์ประกอบการบริหารจัดการได้ และจำกัดขอบเขตประเภทของภาพลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการตลาด โดยการจำแนกแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) ภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์หรือบริการ (Product or Service Image) 2) ภาพลักษณ์ตราหือ (Brand Image) 3) ภาพลักษณ์ของสถาบันองค์การ (Institutional Image) (Kotler, P., 2000) นอกจากนี้ยังมีการศึกษาเรื่อง การเปิดรับข่าวสาร ภาพลักษณ์ และการตัดสินใจใช้บริการธนาคารรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงการคลัง พบว่า ภาพลักษณ์ธนาคารรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงการคลัง มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจใช้บริการ และการแนะนำต่อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ เป็นความสัมพันธ์ในระดับปานกลางและมีทิศทางแปรตามกัน (หนึ่งฤทัย โฉมมณี, 2562)

การเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ของร้าน คาเฟ่ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไปใน ทางเดียวกันที่ 0.373 มีเกณฑ์การแปลความหมายค่าความสัมพันธ์ระดับปานกลาง สามารถอธิบายได้ว่า ช่องทางในการเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ของร้านคาเฟ่ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ ที่มีหลากหลายช่องทางในการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ และทำให้ผู้บริโภครับรู้ถึงสินค้าหรือผลิตภัณฑ์โดยตรง จนเกิดการตัดสินใจซื้อหรือใช้สินค้า สอดคล้องกับแนวคิดของ (วิรัช ลภีรัตนกุล, 2553) ที่กล่าวว่า การทำงานประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบย่อมมีการใช้สื่อเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดนโยบาย การกิจ ข้อมูลข่าวสาร แนวคิด กิจกรรมต่าง ๆ ไปยังกลุ่มประชาชนหรือกลุ่มเป้าหมาย โดยมุ่งเน้นให้เกิดความรู้ความเข้าใจในหน่วยงาน สินค้า ผลิตภัณฑ์ และบริการของหน่วยงาน ดังนั้น การเลือกสื่อประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสม สามารถสร้างภาพลักษณ์และทัศนคติที่ดีต่อหน่วยงานได้ และสอดคล้องกับแนวคิดของ และสอดคล้องกับแนวคิดของ (เสรี วงษ์มณฑา, 2554) ได้อธิบายถึงประเภทการประชาสัมพันธ์ โดยกล่าวถึง การประชาสัมพันธ์

เพื่อการตลาด (Marketing Public Relations หรือ MPR) หมายถึง การประชาสัมพันธ์เพื่อการขายเพื่อสร้างภาพพจน์ที่ดีให้กับสินค้าหรือผลิตภัณฑ์โดยตรง ด้วยการนำเอาจุดสนใจของสินค้ามาเผยแพร่ให้ผู้บริโภคมองเห็นคุณค่าเพิ่มเติมของสินค้า จนเกิดความต้องการที่จะซื้อหรือใช้สินค้า มีความประทับใจต่อสินค้าหรือผลิตภัณฑ์นั้น จนเกิดเป็นความภักดี สอดคล้องกับแนวคิดของ (สุภะรัฐ ยอดระบำ, 2551) ได้ศึกษาค้นคว้าวิจัยเรื่อง การใช้แนวคิดด้านการประชาสัมพันธ์ในวิทยานิพนธ์ สาขาการประชาสัมพันธ์ โดยอธิบายถึงการประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการตลาด คือ การประชาสัมพันธ์มาประยุกต์ใช้กับหลักการตลาด โดยมุ่งให้เกิดความร่วมมือและการสนับสนุน จากประชาชนกลุ่มเป้าหมายในเชิงธุรกิจโดยจะเน้นการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์หรือบริการ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้รับทราบและชักชวนโน้มน้าวให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรม และได้สอดคล้องกับผลวิจัยของ (พรณิสรา บั้วรา, 2558) ได้ศึกษาเรื่อง การเปิดรับข่าวสาร ทัศนคติ การตัดสินใจซื้ออาหารปรุงสำเร็จพร้อมทานผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยผลการวิจัยพบว่าการเปิดรับข่าวสารอาหารปรุงสำเร็จพร้อมทานผ่านสื่อสังคมออนไลน์มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจซื้ออาหารปรุงสำเร็จพร้อมทานผ่านสื่อสังคมออนไลน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยจัดอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ 0.402

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยและการทดสอบสมมติฐานพบว่า ผู้บริโภคที่เข้าใช้บริการร้านคาเฟ่ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ มีการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์จากสื่อใหม่มากที่สุด ดังนั้นร้านคาเฟ่ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ และกลุ่ม ปตท. ควรจะส่งเสริมการเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ ในช่องทางสื่อออนไลน์อย่างสม่ำเสมอ และเมื่อพิจารณาจำแนกรายการสื่อทั้งหมด พบว่า Facebook fan page เป็นสื่อที่ผู้บริโภคมีการเปิดรับมากที่สุด ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้อง ต้องทำการเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ผู้บริโภคมีการรับรู้ภาพลักษณ์ ในด้านการรับรู้ภาพลักษณ์ขององค์กรมากที่สุด และเมื่อพิจารณาจำแนกองค์ประกอบในด้านของภาพลักษณ์ พบว่าการรับรู้ภาพลักษณ์ขององค์กร ในด้านของ กลุ่ม ปตท. เป็นองค์กรที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจเพื่อสังคม ดังนั้นร้านคาเฟ่ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ ที่ดำเนินงานโดย กลุ่ม ปตท. ควรส่งเสริมการเผยแพร่ข้อมูลประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเปิดโอกาสให้กลุ่มผู้ด้อยโอกาส ผ่านสื่อใหม่ในช่องทาง Facebook fan page เพื่อให้สอดคล้องกับการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ที่มากที่สุด ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ กับการรับรู้ภาพลักษณ์ และความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์ กับการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ พบว่ามีเกณฑ์ความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง สามารถอธิบายได้ว่าร้าน คาเฟ่ อเมซอน ฟอร์ แชนส์ อาจจะยังไม่เป็นที่รู้จักของผู้บริโภค ดังนั้นกลุ่ม ปตท. ควรมีการส่งเสริมในเรื่องของสื่อ

ประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น เพื่อกระตุ้นให้ผู้บริโภคมีการรับรู้ภาพลักษณ์ และการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป จากการศึกษาในครั้งนี้ พบว่าสื่อใหม่มีการเปิดรับมากที่สุด ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าวิจัยในครั้งหน้า ให้ศึกษาอิทธิพลของสื่อออนไลน์ที่มีผลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภค โดยศึกษาจำแนกประเภทของสื่อออนไลน์และเปรียบเทียบว่าสื่อออนไลน์ประเภทใดที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2564). รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทย. เรียกใช้เมื่อ 28 กรกฎาคม 2564 จาก https://dep.go.th/images/uploads/files/situation_June64.pdf
- ประทุม ฤกษ์กลาง. (2553). ยุทธศาสตร์การวางแผนประชาสัมพันธ์ Strategic public relation planning. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- พรณิสา บัวรา. (2558). การเปิดรับข่าวสาร ทักษะคิด การตัดสินใจซื้ออาหารปรุงสำเร็จพร้อมทาน ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. เรียกใช้เมื่อ 11 กรกฎาคม 2564 จาก <http://journalgrad.ssru.ac.th/index.php/5-02/article/view/257/193>
- วิทวัส รุ่งเรืองผล. (2558). หลักการตลาด (พิมพ์ครั้งที่ 9). ปทุมธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ .
- วิรัช ลภีรัตนกุล. (2553). การประชาสัมพันธ์ฉบับสมบูรณ์ (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย พงษ์วิชัย. (2561). การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์ (พิมพ์ครั้งที่ 26). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สานพลังวิสาหกิจเพื่อสังคม. (2564). ข้อมูลโครงการคาเฟ่ อเมซอน ฟอร์ แชนส์. เรียกใช้เมื่อ 11 กรกฎาคม 2564 จาก www.sarnpalung.pttgrp.com
- สุภะรัฐ ยอดระบำ. (2551). การใช้แนวคิดด้านการประชาสัมพันธ์ในวิทยานิพนธ์สาขาการประชาสัมพันธ์. ใน วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสรี วงษ์มณฑา. (2554). การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- หนึ่งฤทัย โฉมมณี. (2562). การเปิดรับข่าวสาร ภาพลักษณ์ และการตัดสินใจใช้บริการธนาคารรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงการคลัง. ใน วิทยานิพนธ์ สาขานิเทศศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- Aaker, D. (2014). Aaker on Branding 20: Principles that Drive Success. New York: Morgan James Publishing.
- Cronbach, L. (1990). Essentials of Psychological Testing. 5 th ed. New York: Harper Collins.
- Cutlip, S. M. et al. (2006). Effective public relations edisi kesembilan. Jakarta: Kencana Prenada Media Group.
- Hawkins, D. , & Mothersbaugh, D. (2009) . Concept of Consumer Behavior. Consumer behavior building Marketing Strategy, 12th edition. Retrieved February 24, 2564, from <https://www.amazon.com/Consumer-Behavior-Building-Marketing-Strategy/dp/0077645553>
- Kotler, P. (2000). Marketing management: The millennium edition (Vol. 199). NJ: Prentice Hall UpperSaddle River.

การพัฒนาแบบจำลองการวัดประสบการณ์การเรียนรู้
บูรณาการตามแนวคิดพหุปัญญา (ACACA) และสมองเป็นฐาน (BBL)
เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์
ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3*

THE DEVELOPMENT OF AN INTEGRATED LEARNING EXPERIENCE
MANAGEMENT MODEL BASED ON THE CONCEPT MULTIPLE
INTELLIGENCES (ACACA) AND BRAIN BASED LEARNING (BBL) TO
PROMOTE INTELLECTUAL DEVELOPMENT AND CREATIVITY OF
EARLY CHILDHOOD KINDERGARTEN YEAR 3

นฤนาท เชิดแสง

Narunard Cherdsang

กองการศึกษา เทศบาลเมืองท่าข้าม อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

Education Division, Tha Kham Municipality, Phunphin District, Surat Thani, Thailand

E-mail: koonad29@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) หาประสิทธิภาพรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้บูรณาการตามแนวคิดพหุปัญญา 2) หาดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 3) เปรียบเทียบพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังเรียน และ 4) เปรียบเทียบพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ระหว่างการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุปัญญาและโดยใช้สมองเป็นฐาน โดยใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาเอกสารและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 2) การพัฒนาแบบจำลอง 3) การทดลองใช้รูปแบบ และ 4) การประเมินผลรูปแบบ. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลเมืองท่าข้าม 4 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 63 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 จำนวน 20 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่มโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบความสามารถด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ

* Received December 15, 2021; Revised January 5, 2022; Accepted February 26, 2022

สถิติทดสอบที่ ผลการวิจัย พบว่า 1) ประสิทธิภาพของการเรียนรู้ตามแนวพหุปัญญา มีค่าเท่ากับ 84.75 และโดยใช้สมองเป็นฐาน มีค่าเท่ากับ 80.42. 2) ดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้ตามแนวพหุปัญญา มีค่าเท่ากับ 0.7355 แสดงว่า เด็กมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 73.55 และการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน มีค่าเท่ากับ 0.6627 แสดงว่า เด็กมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 66.27 3) หลังการเรียนรู้ตามแนวพหุปัญญาเด็กมีพัฒนาการสูงกว่าก่อนเรียน และหลังเรียนเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เด็กมีพัฒนาการสูงกว่าก่อนเรียน 4) เด็กที่เรียนรู้ตามแนวพหุปัญญา มีพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ สูงกว่าการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้, แนวคิดพหุปัญญา, การใช้สมองเป็นฐาน

Abstract

The objectives of this paper were to 1) find the effectiveness of the integrated learning experience management model based on the concept of multiple intelligences; 2) find the index of effectiveness of the learning experience management model; 3) compare the development of intelligence and creativity first. and 4) to compare the development of intelligence and creativity between learning based on the concept of multiple intelligences and using the brain as a base. using research and development model was divided into 4 steps: 1) the study of documents and related theoretical concepts, 2) the model development, 3) the model experiment, and 4) the model evaluation. The population consisted of 63 students in Kindergarten Year 3, Muang Tha Kham Municipality School 4, Academic Year 2020. The sample group consisted of 20 Kindergarten 3rd grade students using a group randomization method using the classroom as a random sampling unit. Research tools include a learning management plan. and a test of intelligence and creativity. Data were analyzed using statistics, mean, standard deviation. and t- test statistics. The results of the research showed that 1) the efficiency of learning according to the multiple intelligences was 84.75 and the brain-based was equal to 80.42. 0.7355 indicates an increase in children's knowledge by 73.55%, and a brain-based learning is equal to 0.6627, indicating a 66.27% increase in children's knowledge; There was a higher development after school than before. and children who

learn using their brains as a base The development after school was higher than before. 4) Children who integrated learning in line with multiple intelligences developed intelligence and creativity. higher than brain-based learning statistically significant at the .01 level.

Keywords: development of learning experience model, the concept of multiple intelligences, brain-based Learning

บทนำ

จากแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ระบุว่า ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารแบบก้าวกระโดดที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ การศึกษา และสังคมโลก คุณภาพการศึกษา พัฒนาการของเด็กแรกเกิดถึงอายุ 5 ปี ในช่วงปี พ.ศ. 2553 - พ.ศ. 2557 พบว่า มีการพัฒนาสมวัยลดลงร้อยละ 73.4 เป็นร้อยละ 72.7 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียนเทียบกับนานาชาติ ประเทศทั่วโลกและในอาเซียน ประเทศไทยยังอยู่ในระดับต่ำ ทักษะการเรียนรู้และการใฝ่หาความรู้ยังขาดความสามารถในการจัดการและการสังเคราะห์ข้อมูล ทักษะด้านภาษาที่ตอบสนอง ต่อความต้องการมีแนวโน้มลดลง จากคุณภาพการศึกษาทั้งด้านวิชาการและคุณลักษณะของผู้เรียนยังไม่ที่น่าพอใจ ต้องมีการวิเคราะห์ทบทวนเป้าหมายและคุณภาพกระบวนการจัดการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) การจัดการศึกษาควรเริ่มต้นในช่วงปฐมวัย ซึ่งเป็นช่วงที่สำคัญมากในการวางรากฐานบุคลิกภาพมนุษย์ และในปัจจุบันนี้มีผลการศึกษาค้นคว้ามากมายที่สนับสนุนและบ่งชี้ว่าการพัฒนาคุณภาพของประชากร จำเป็นต้องเริ่มต้นตั้งแต่ปฐมวัย ซึ่งเด็กวัยนี้ควรได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่ถูกต้องและเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี เพราะช่วงอายุดังกล่าวเป็นช่วงวิกฤตของมนุษย์ ซึ่งควรได้รับการส่งเสริมพัฒนาการทุก ๆ ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

การศึกษาของไทยเปลี่ยนแปลงทั้งกระบวนการ ตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษา.มาตรฐานสถานศึกษา พัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ เป็นมาตรฐานใหม่ ต้องเริ่มฝึกเด็กตั้งแต่อ่อนวัย ทั้งทักษะการเรียนรู้ เป็นการเรียนการสอนผ่าน Learning by doing เรียนด้วยการปฏิบัติด้วยตนเองที่เน้น Child center คือเน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง สำหรับเด็กปฐมวัยต้องเตรียมพร้อมทุกอย่าง ทั้งอารมณ์ ความรู้ สังคม และร่างกาย ดังนั้นพื้นฐานของเด็กปฐมวัยเป็นการเตรียมความพร้อมทุกเรื่องของพหุปัญญา เป็นเรื่องที่สำคัญและเป็นหน้าที่ทองที่เราจะต้องสร้างเยาวชนให้เติบโตไปข้างหน้าดังเป้าหมายของชาติ ครูต้องสอนความรู้พื้นฐานที่เขาจะต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต และการเรียนรู้ด้วยตัวเขาเอง ต้องต่อยอดได้แล้วต้องอยากเรียนรู้ด้วย เป็นหน้าที่ของครูที่จะต้อง

มีวิธีการจัดการเรียนการสอนจะต้องสอดคล้องกับพัฒนาการของสมองแต่ละช่วงวัย เป็นการนำองค์ความรู้เรื่องสมองมาใช้เป็นฐานในการออกแบบการเรียนรู้ สอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถความถนัดของผู้เรียน เน้นการบูรณาการความรู้และทักษะควบคู่ไปพร้อม ๆ กัน กับคุณธรรม จริยธรรม ครูสามารถนำวิธีการสอนและแหล่งการเรียนรู้และสื่อที่หลากหลายมาใช้ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะต่าง ๆ ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาพหุปัญญา (ศิวัภรณ์ โคเวศนันท, 2563)

การนำทฤษฎีพหุปัญญามาจัดกระบวนการเรียนการสอน ศาสตราจารย์โฮวาร์ด.การ์ดเนอร์ (Howard Gardner) นักจิตวิทยา มหาวิทยาลัยฮาวาร์ด ได้เสนอแนวคิดที่ว่า ในปัจจุบันมีปัญญายู้อย่างน้อย 8 ด้าน ดังนี้ปัญญาด้านภาษา ปัญญาด้านตรรกศาสตร์และคณิตศาสตร์ ปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ ปัญญาด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ปัญญาด้านดนตรี ปัญญาด้านมนุษยสัมพันธ์ ปัญญาด้านการเข้าใจตนเอง ปัญญาด้านธรรมชาติวิทยา การ์ดเนอร์ได้สรุปหลักการของทฤษฎีพหุปัญญาไว้ว่า ปัญญาไม่ใช่สิ่งที่คงที่ มนุษย์สามารถพัฒนาปัญญาได้และสติปัญญาไม่ได้มีเพียงด้านเดียว มีหลากหลายวิธีที่จะสามารถทำให้คนเก่งหรือคนฉลาดได้ โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาปัญญาทั้ง 8 ด้าน (ทิตินา แหมมณี, 2560) การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง (BBL: brain - based learning) เป็นการจัดการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่มีความสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 เนื่องจากเป็นการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการของสมองแต่ละช่วงวัย มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับประสบการณ์อันหลากหลายด้วยเทคนิควิธีสอนหลายรูปแบบ บนพื้นฐานแนวคิดของความแตกต่างระหว่างบุคคล และเพื่อเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงและประสบความสำเร็จในการเรียนการสอน การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่อยู่บนพื้นฐานของโครงสร้างและหน้าที่การทำงานของสมอง หลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน คือ เป็นกระบวนการที่มีความยืดหยุ่น ช่วยให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและเรียนอย่างสนุกสนาน ช่วยทำให้เนื้อหากระจำและง่ายต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยไม่รู้ตัวที่กำลังเรียน และยังช่วยสร้างบรรยากาศอันพึงประสงค์ในการเรียนรู้อีกด้วย (สุพัตรา ดวงแก้วกลาง, 2557)

เมื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงสภาพและปัญหาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยของโรงเรียนเทศบาลเมืองท่าข้าม 4 ในปัจจุบันนี้พบว่า การพัฒนาทางด้านสติปัญญา และความคิดสร้างสรรค์ ของเด็กยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ประกอบกับครูผู้มาจัดกิจกรรมให้กับเด็กระดับปฐมวัยนั้น ขาดทักษะที่จำเป็นในการจัดประสบการณ์ที่จะสามารถพัฒนาด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ ของเด็กได้ (โรงเรียนเทศบาลเมืองท่าข้าม 4, 2562) ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้ครูสอนในระดับปฐมวัย จึงมีความสนใจที่จะนำเอารูปแบบการจัด

ประสบการณ์การเรียนรู้บูรณาการตามแนวคิดทฤษฎีปัญญา (ACACA) และการจัดประสบการณ์โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) มาทดลองใช้เพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นปัจจัยสนับสนุนที่จะนำบุคคลไปสู่ความสำเร็จความสุขและชีวิตที่มีคุณค่า มีความหมาย สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

จากเหตุผลและความสำคัญของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติหน้าที่ครูผู้สอนเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลเมืองท่าข้าม 4 สนใจที่จะศึกษาและพัฒนาารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้บูรณาการตามแนวคิดทฤษฎีปัญญาและการใช้สมองเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ทั้งนี้เพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการจัดประสบการณ์และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อหาประสิทธิภาพรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้บูรณาการตามแนวคิดทฤษฎีปัญญา (ACACA) และสมองเป็นฐาน (BBL) ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อหาดัชนีประสิทธิผลรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้บูรณาการตามแนวคิดทฤษฎีปัญญา (ACACA) และสมองเป็นฐาน (BBL) ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3
3. เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้บูรณาการตามแนวคิดทฤษฎีปัญญา (ACACA) และสมองเป็นฐาน (BBL)
4. เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ระหว่างการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีปัญญา (ACACA) และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL)

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามรูปแบบการวิจัยและพัฒนา แบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research : R1) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development : D1) เป็นการพัฒนาและหาประสิทธิภาพรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้บูรณาการตามแนวคิดทฤษฎีปัญญาและสมองเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมสร้างพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (Research: R2) การเรียนรู้บูรณาการตามแนวคิดทฤษฎี (ACACA) และสมองเป็นฐาน (BBL) เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development : D2) การประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบการจัดประสบการณ์ โดยการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ที่มีต่อพัฒนาการด้านสติปัญญา จากการเรียนด้วยรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้บูรณาการตามแนวคิดทฤษฎีและสมองเป็นฐาน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เด็กปฐมวัยที่มีอายุ 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนเทศบาลเมืองท่าข้าม 4 สังกัดกองการศึกษา เทศบาลเมืองท่าข้าม จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 20 คน ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่มโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือการวิจัย โดยการศึกษาเอกสาร ตำรา หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ แบบฝึกทักษะ แบบประเมินพฤติกรรม และประเมินพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ แล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประกอบไปด้วย 1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนพฤษช์ ชามะรัตน์ ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิชาการ และการต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เชี่ยวชาญด้านสถิติ/งานวิจัย 2) ผศ.พัชรินทร์ จันทร์ส่องแสง อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี เชี่ยวชาญด้านตรวจสอบแผนการจัดประสบการณ์ และแบบทดสอบ 3) นางยุพาภรณ์ ชูสาย อาจารย์ประจำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพฯ เชี่ยวชาญด้านตรวจสอบแผนการจัดประสบการณ์และแบบทดสอบ 4) นางปนัดดา ชัยทอง ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนเทศบาลเมืองท่าข้าม 3 จังหวัดสุราษฎร์ธานี เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาวิจัย และ 5) นางดวงจันทร์ ยอดสะอี ครูวิทยฐานะเชี่ยวชาญ (ปฐมวัย) โรงเรียนเทศบาลสวนสนุก สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น เพื่อตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา ความสอดคล้องและความเหมาะสมของเครื่องมือโดยใช้ค่าสูตร IOC พบว่า มีความสอดคล้องทุกข้อ ซึ่งเครื่องมือประกอบด้วย 1) แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 2) แบบฝึกทักษะการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ 3) แบบประเมินพฤติกรรมการร่วมกิจกรรม และ 4) แบบประเมินพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อใช้ในการพรรณนาวิเคราะห์ผลการวิจัย รวมถึงเปรียบเทียบระดับคะแนนจากแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้

2. สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

2.1 ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและเนื้อหา (IOC) โดยใช้สูตร IOC (Index of Item Objective Congruence)

3. การหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดประสบการณ์ตามทฤษฎีสมองเป็นฐาน ผสานแนวความคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 และวิเคราะห์เปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80 (บุญชม ศรีสะอาด, 2551)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การจัดประสบการณ์ตามรูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ (ACACA) ทั้ง 8 หน่วยประสบการณ์ ได้คะแนนเฉลี่ย 172.03 จากคะแนนเต็ม 200 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 86.02 ดังนั้น (E_1) ซึ่งเป็นประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์เท่ากับ 86.02 และคะแนนจากการทดสอบวัดด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กระดับปฐมวัย ตามรูปแบบพหุปัญญา (ACACA) ของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 หลังการจัดประสบการณ์ได้คะแนนเฉลี่ย 76.28 จากคะแนนเต็ม 90 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 84.75 แสดงว่ามีประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์ โดยรวม (E_2) เท่ากับ 84.75 ดังนั้น E_1/E_2 เท่ากับ $86.02/84.75$

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์หาค่าดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดพหุปัญญา (ACACA) และสมองเป็นฐาน (BBL) เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 พบว่า ดัชนีประสิทธิผลของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้บูรณาการตามแนวพหุปัญญา มีค่าเท่ากับ 0.7355 แสดงว่าการจัดประสบการณ์การเรียนรู้บูรณาการตามแนวพหุปัญญาทำให้เด็กปฐมวัยมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 73.55 และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้บูรณาการโดยใช้สมองเป็นฐาน มีค่าเท่ากับ 0.6627 แสดงว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้บูรณาการโดยใช้สมองเป็นฐานทำให้เด็กปฐมวัยมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 66.27 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าดัชนีประสิทธิผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้บูรณาการตามแนวคิดพหุปัญญา (ACACA) และสมองเป็นฐาน (BBL) เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3

การจัดประสบการณ์	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม (30)	ผลรวมของคะแนน	$\bar{X}$	ดัชนีประสิทธิผล (E.I.)
ตามแนวคิดพหุปัญญา (ACACA)	20	ทดสอบก่อนเรียน	370	61.67	0.6087
		ทดสอบหลังเรียน	510	85.00	
โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL)	20	ทดสอบก่อนเรียน	304	50.67	0.7905
		ทดสอบหลังเรียน	538	89.67	

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 โดยรูปแบบการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดพหุปัญญา (ACACA) และสมองเป็นฐาน (BBL) ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้บูรณาการตามแนวคิดพหุปัญญา เด็กมีสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ ผลการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้บูรณาการโดยใช้สมองเป็นฐาน เด็กมีสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดพหุปัญญา (ACACA) และสมองเป็นฐาน (BBL) โดยเปรียบเทียบคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้วิธีการทางสถิติ t - test (Dependent Samples)

การจัดประสบการณ์	N	การทดสอบ	$\bar{X}$	S.D.	t	.Sig
รูปแบบพหุปัญญา (ACACA)	20	ก่อนเรียน	33.00	2.45	- 69.070**	00.00
		หลังเรียน	65.97	2.08		
โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL)	20	ก่อนเรียน	32.83	2.74	- 44.530**	00.00
		หลังเรียน	63.14	2.66		

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์เปรียบเทียบพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ระหว่างการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดพหุปัญญา (ACACA) และการจัดประสบการณ์โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) พบว่า ผลการจัดประสบการณ์

การเรียนรู้บูรณาการตามแนวพหุปัญญา มีด้านสติปัญญาแลความคิดสร้างสรรค์ สูงกว่าเด็กปฐมวัย ระดับอนุบาลปีที่ 3 ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้บูรณาการโดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบพัฒนาการด้านสติปัญญาแลความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ระหว่างการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดพหุปัญญา (ACACA) และการจัดประสบการณ์โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL)

การจัดประสบการณ์	N	การทดสอบ	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig
ตามแนวพหุปัญญา	20	ก่อนเรียน	33.00	2.45	.253	.801
โดยใช้สมองเป็นฐาน	20		32.83	2.74		
ตามแนวพหุปัญญา	20	หลังเรียน	65.97	2.08	4.151**	.000
โดยใช้สมองเป็นฐาน	20		63.14	2.66		

อภิปรายผล

1. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้บูรณาการตามแนวคิดพหุปัญญามีประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์เท่ากับ 84.75 และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้บูรณาการ โดยใช้สมองเป็นฐานมีประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์เท่ากับ 80.42 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ ที่กำหนดไว้ 80/80 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากการผู้วิจัยได้ศึกษาหลักสูตร เอกสารที่เกี่ยวข้อง แนวคิดการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย การเลือกกิจกรรม เตรียมสื่อการเรียนและเตรียมเครื่องมือวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ การจัดการประสบการณ์นั้นสามารถพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยมีการเก็บข้อมูลของผลการจัดประสบการณ์ ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาการของเด็กปฐมวัยได้ อีกทั้งการจัดประสบการณ์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ได้ผ่านกระบวนการกลั่นกรองการตรวจสอบ ประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม และแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากคณะผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งนำไปทดลองใช้กับเด็กปฐมวัยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างก่อนที่จะนำไปทดลองจริง เพื่อให้เห็นข้อบกพร่องระหว่างการพัฒนาและเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาข้อบกพร่องต่าง ๆ ก่อนทดลองสอนจริงเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณัน คำจันทร์ ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาความพร้อมทางสติปัญญาของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยการจัดประสบการณ์ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา ผลการวิจัยพบว่า พบว่า แผนการจัดประสบการณ์ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญาที่ได้พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.64/84.31 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ (กรรณัน คำจันทร์, 2557) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มะลิดา เพ็งวงษา ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบการสอนตามแนวคิดพหุปัญญาเพื่อพัฒนาความสามารถด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดใหญ่ พบว่า รูปแบบการสอนตามแนวคิดพหุ

ปัญหาเพื่อพัฒนาความสามารถด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัย มีความเหมาะสมในระดับมาก (มะลิตา เฟื่องงา, 2560)

2. ดัชนีประสิทธิผลของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดพหุปัญญา มีค่าเท่ากับ 0.6087 แสดงว่าการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดพหุปัญญาที่พัฒนาขึ้น ทำให้นักเรียนมีคะแนนหลังเรียนเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 60.87 และค่าดัชนีประสิทธิผลของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน มีค่าเท่ากับ 0.7905 แสดงว่าการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน ที่พัฒนาขึ้นทำให้นักเรียน มีคะแนนหลังเรียนเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 79.05 แสดงว่าการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของเด็กปฐมวัย ที่พัฒนาขึ้นทำให้นักเรียนมีคะแนนหลังเรียนเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 79.05 แสดงว่าการจัดประสบการณ์การเรียนรู้บูรณาการตามแนวคิดพหุปัญญาและสมองเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย สามารถพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยให้สูงขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากเด็กได้เรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข นักเรียนเกิดความสนใจมากยิ่งขึ้นในการเรียนจากกิจกรรม และเกิดประสบการณ์ต่าง ๆ ที่มีอิสระทางด้านการพัฒนาสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์จากสถานการณ์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวัลย์ นุชนารถ ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาผลของการจัดศูนย์การเรียนรู้แบบเน้นกิจกรรมตามแนวพหุปัญญาที่มีต่อความสามารถด้านคณิตศาสตร์ และความสามารถด้านภาษาของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถด้านคณิตศาสตร์และความสามารถด้านภาษาของเด็กปฐมวัย หลังการจัดศูนย์การเรียนรู้แบบเน้นกิจกรรมตามแนวพหุปัญญาสูงกว่าการจัดมุมประสบการณ์ตามคู่มือครูของกรมปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ลัดดาวัลย์ นุชนารถ, 2561)

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดพหุปัญญาและสมองเป็นฐาน พบว่า หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องมาจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดพหุปัญญา กับสมองเป็นฐาน สามารถพัฒนาให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ เพิ่มขึ้น เพราะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เอื้อให้นักเรียนได้เรียนรู้และค้นพบความรู้ จากการปฏิบัติและเรียนรู้ อย่างมีความสุข ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่หลากหลาย ทำลายความสามารถ ความสนใจ และศักยภาพของแต่ละบุคคล การเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีพหุปัญญา สอดคล้องกับพัฒนาการทางปัญญาด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน น่าสนใจเหมาะกับธรรมชาติและพัฒนาการของผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ ทิสนา แหมมณีอธิบายว่า เขาวัวปัญญาของบุคคลมิได้มีเพียงความสามารถทางภาษาและทางคณิตศาสตร์เท่านั้น แต่มีอยู่อย่างหลากหลาย 8 ประเภท ซึ่งความจริงอาจจะมี

มากกว่านี้ ซึ่งแต่ละคนจะมีความสามารถ เฉพาะด้านที่แตกต่างกันไปจากคนอื่น และมีความสามารถในด้านต่าง ๆ ไม่เท่ากัน ความสามารถที่ผสมผสานกันออกมา ทำให้บุคคลแต่ละคนมีแบบแผนซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน และชาวปัญญาของแต่ละบุคคลจะไม่อยู่คงที่อยู่ที่ระดับที่ตนมีตอนเกิด แต่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ หากได้รับการส่งเสริมที่เหมาะสม (ทิตนา แชนมณี, 2560) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริวิไล เสือเดช ได้ศึกษาเรื่อง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย พบว่า นักเรียนมีความมั่นใจมากขึ้นจะเห็นได้จากการตอบคำถามของนักเรียนและการร่วมกิจกรรม นักเรียนมีความกระตือรือร้นมาก กล้าแสดงออก ส่วนผลการพัฒนาความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโดยรวมอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 88.33 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (ศิริวิไล เสือเดช, 2563)

4. เปรียบเทียบพัฒนาการด้านสติปัญญา ของเด็กปฐมวัย อนุบาลปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดพหุปัญญาและสมองเป็นฐาน โดยเปรียบเทียบคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้วิธีการทดสอบค่าที พบว่า เด็กปฐมวัย อนุบาลปีที่ 3 มีพัฒนาการด้านสติปัญญา หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้บูรณาการตามแนวคิดพหุปัญญา กับสมองเป็นฐาน สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องมาจากแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดพหุปัญญา กับสมองเป็นฐาน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้ผ่านขั้นตอนการสร้างอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดจุดประสงค์ เนื้อหา การดำเนินกิจกรรม การวัดและ ประเมินผลหลังเรียน มีแบบประเมินและกิจกรรมที่ให้เด็กปฐมวัยได้ลงมือปฏิบัติจริงระหว่างดำเนินกิจกรรม และสื่อที่ใช้ในการจัดประสบการณ์ สอดคล้องกับขั้นตอนการจัดกิจกรรมเชิงบูรณาการตามกระบวนการสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุปัญญาที่ผู้วิจัยเลือกใช้ตามแนวคิดของ เยาวพา เดชะคุปต์ ได้พัฒนารูปแบบของพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ประกอบด้วย หลักการ 5 ขั้นตอน โดยใช้อักษรย่อว่า ACACA ดังมีความหมายต่อไปนี้ ได้พัฒนาขึ้นโดยมีพื้นฐานจากทฤษฎีพหุปัญญาของ Howard Gardner ซึ่งมีขั้นตอนในการจัดกิจกรรม 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีชีวิตชีวา (Active Learning) ขั้นที่ 2 ขั้นผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ (Cooperative) ขั้นที่ 3 ขั้นผู้เรียนวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนรู้ (Analysis) ขั้นที่ 4 ขั้นผู้เรียนสรุปและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ขั้นที่ 5 ขั้นผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ (Application) โดยเน้นการจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยา พัฒนาการเพื่อให้เด็กปฐมวัยทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ การจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะของการเรียนรู้ของเด็กในวัยนี้คือ เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว สสำรวจ สังเกต สืบค้น ภายใต้อาสาแวดล้อมที่

เอื้อต่อการเรียนรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่น (เยาวพา เดชะคุปต์, 2551) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวัลย์ นุชนารถ ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาผลของการจัดศูนย์การเรียนรู้แบบเน้น กิจกรรมตามแนวพหุปัญญาที่มีต่อความสามารถด้านคณิตศาสตร์ และความสามารถด้านภาษาของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถด้านคณิตศาสตร์และความสามารถด้านภาษาของเด็กปฐมวัย หลังการจัดศูนย์การเรียนรู้แบบเน้นกิจกรรมตามแนวพหุปัญญาสูงกว่าการจัดมุมประสบการณ์ตามคู่มือครูของกรมปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ลัดดาวัลย์ นุชนารถ, 2561)

5. ผลการเปรียบเทียบพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัย ระหว่างการจัดประสบการณ์การเรียนรู้บูรณาการตามแนวคิดพหุปัญญากับสมองเป็นฐาน โดยเปรียบเทียบคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้วิธีการทางสถิติ t - test พบว่า ทดสอบก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 33.00 และ 32.83 จากคะแนน 78 มีพัฒนาการด้านสติปัญญา ไม่แตกต่างกัน ทดสอบหลังเรียนมี คะแนนเฉลี่ย 65.97 และ 63.14 จากคะแนน 78 คะแนน เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้บูรณาการตามแนวพหุปัญญามีพัฒนาการด้านสติปัญญาสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้สมองเป็นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องมาจากเพราะว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้บูรณาการตามแนวพหุปัญญา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่คำนึงถึงการพัฒนา ศักยภาพ และความถนัดของนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน สอดคล้องกับการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญ ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง โดยมีกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอนพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน 2) ขั้นลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง 3) ขั้นการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มร่วมกับผู้อื่น 4) ขั้นวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนรู้ และ 5) ขั้นสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ทำให้การเรียนรู้มีความหมายสำหรับนักเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วาสนา พันธุ์เจริญ ได้ศึกษาเรื่อง ผลการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมพัฒนาการในเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านสะเตง) ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังการการใช้ชุดการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมพัฒนาการในเด็กปฐมวัย นักเรียนชั้น อนุบาลปีที่ 3 มีระดับพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาในระดับดี (วาสนา พันธุ์เจริญ, 2561)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดพหุปัญญา (ACACA)กับการใช้สมองเป็นฐาน (BBL) พบว่า การเรียนรู้ตามแนวคิดพหุปัญญา มีผลการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์และด้านสติปัญญาที่สูงกว่า ดังนั้น ผู้สอนควรนำการเรียนรู้ตามแนวคิดพหุปัญญาไปใช้กับนักเรียนระดับชั้นอื่น ๆ ต่อไปได้ ในการทำกิจกรรม

กลุ่มพบว่า เด็กบางคนมักไม่ค่อยร่วมกิจกรรมและให้ความช่วยเหลือเพื่อน ครูผู้สอนควรกระตุ้นให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมหรือปรับเปลี่ยนกลุ่มเรียนตามความต้องการของผู้เรียน การฝึกทักษะด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ ผู้สอนควรการจัดกิจกรรมที่แปลก ๆ ที่ไม่พบในบทเรียนที่มีในชุมชนและเป็นเรื่องใกล้ตัว ให้มากเพื่อให้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาผลวิจัยโดยการจับคู่บูรณาการการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ทฤษฎีพหุปัญญากับการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ กับการเล่นบทบาทสมมุติ กับสถานการณ์จำลอง หรือควรศึกษาเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบซิปปา การเรียนรู้แบบโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิ์ คำจันทร์. (2557). การพัฒนาความพร้อมทางสติปัญญาของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 โดยการจัดประสบการณ์ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม, 4(1), 67-73.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- ทิตนา เขมมณี. (2560). ศาสตร์การสอน (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2551). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กทม.: ประสานการพิมพ์.
- มะลิตา เพ็งวงษา. (2560). การพัฒนารูปแบบการสอนตามแนวคิดพหุปัญญาเพื่อพัฒนาความสามารถด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกวดใหญ่. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2551). รายงานการวิจัย การศึกษาผลการดำเนินการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ตามรูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้สำหรับการศึกษามหาวิทยาลัยในบริบทของสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- โรงเรียนเทศบาลเมืองท่าข้าม 4. (2562). รายงานสรุปการประเมินผลคุณภาพการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562. กองการศึกษา เทศบาลเมืองท่าข้าม อำเภอพนมทวน จังหวัดสุราษฎร์ธานี. เรียกใช้เมื่อ 25 ธันวาคม 2563 จาก http://www.takhamcity.go.th/files/com_content/2019-06_7a9e51e3d7667dd.pdf

- ลัดดาวัลย์ นุชนารถ. (2561). การศึกษาผลของการจัดศูนย์การเรียนรู้แบบเน้นกิจกรรมตามแนวหุปัญญาที่มีต่อความสามารถด้านคณิตศาสตร์ และความสามารถด้านภาษาของเด็กปฐมวัย. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการเรียนรู้. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- วาสนา พันธุ์เจริญ. (2561). ผลการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมพัฒนาการในเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 1 (บ้านสะเตง). สำนักการศึกษาเทศบาลนครยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา. เรียกใช้เมื่อ 23 ธันวาคม 2563 จาก http://yalacity.go.th/files/com_research/2019-07/20190702_fxxflkzt.pdf
- ศิริวิไล เสือเดช. (2563). การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดการใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา. มหาวิทยาลัยนครพนม.
- ศิวภรณ์ ไควศวนนท์. (2563). รากฐานอนาคตของชาติเริ่มต้นที่...เด็กปฐมวัย. เรียกใช้เมื่อ 24 ธันวาคม 2563 จาก https://www.matichon.co.th/advertorial/news_1653080
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579. กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค.
- สุพัตรา ดวงแก้วกลาง. (2557). การศึกษาผลประเมินการวิเคราะห์ ตามแนวคิดการเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์ตามทฤษฎีสมองเป็นฐาน (BBL)
ผสานแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ในการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม
ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1*
THE DEVELOPMENT OF AN INTEGRATED LEARNING EXPERIENCE
MANAGEMENT MODEL BASED ON THE CONCEPT BRAIN BASED
LEARNING (BBL) AND PROBLEM BASED LEARNING (PBL) TO
PROMOTE CREATIVITY OF EARLY CHILDHOOD KINDERGARTEN
YEAR 1

กนกพร บัวแก้ว

Kanokporn Buakaew

กองการศึกษา เทศบาลเมืองท่าข้าม อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

Education Division, Tha Kham Municipality, Phunphin District, Surat Thani, Thailand

E-mail: Kanokphon2939@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 2) พัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 3) ทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และ 4) ประเมินรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามทฤษฎีสมองเป็นฐานผสานแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นและแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 2) การพัฒนารูปแบบ 3) การทดลองใช้รูปแบบ และ 4) การประเมินผลรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลเมืองท่าข้าม 4 จังหวัดสุราษฎร์ธานี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 23 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบด้านความคิดสร้างสรรค์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที ผลการวิจัย พบว่า 1) เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับต้องปรับปรุง เด็กขาดความเชื่อมั่นในตนเองและไม่กล้าแสดงออก 2) รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ มีความเหมาะสม

* Received December 15, 2021; Revised December 30, 2021; Accepted February 26, 2022

อยู่ในระดับมากที่สุดทุกราย 3) ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์ตามทฤษฎีสมองเป็นฐานผลงานแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย มีเกณฑ์ประสิทธิภาพที่ 74.81/74.44, 77.86/79.63 และ 83.88/86.11 ตามลำดับ และ 4) การประเมินผล ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดประสบการณ์ตามทฤษฎีสมองเป็นฐานผลงานแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้ หลังเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้; ทฤษฎีสมองเป็นฐานผลงาน; แนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐาน

Abstract

The objectives of this research article were to: 1) study the basic information for the development of the learning experience model, 2) develop the learning experience model, 3) experiment with the learning experience model, and to 4) evaluate the model. The model for organizing learning experiences based on brain - based learning combines the concept of problem-based learning to promote creativity of early childhood using a research and development model, divided into 4 steps: 1) the study of preliminary data and related theories, 2) model development, 3) model experimentation, and 4) assessment of learning experience model. The sample consisted of 23 students in Kindergarten Year 1 at Mueang Tha Kham Municipal School 4, Surat Thani Province, in the first semester of the academic year 2020, by purposive sampling. Research tools include a learning management plan. and creativity test The statistics used to analyze the data were mean, standard deviation. and T - test statistics. The results showed that 1) early childhood children developed creativity. Overall, it is at the level that needs to be improved. The children lacked self-confidence and did not dare to express it. 2) The learning experience management style be appropriate 3) The experimental results used the model of experience management according to the brain theory as a base for combining the concept of problem-based learning. To promote creativity of early childhood The efficiency criteria were 74.81/74.44, 77.86/79.63 and 83.88/86.11, respectively, and 4) the evaluation of early childhood creativity. Kindergarten year 1 that learns with a brain-based theory-based experience management

model that combines the concept of problem-based learning. After class is higher than before. statistically significant at the .05 level.

Keywords: Development of learning experience format, Brain - based Learning, problem - based learning.

บทนำ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดโครงสร้างหลักสูตรไว้เป็น 2 ช่วงอายุ คือ ช่วงที่ 1 สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี ช่วงที่ 2 สำหรับเด็กอายุ 3 - 5 ปี โดยได้กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในมาตรฐานที่ 10 คือ มีความสามารถในการคิดและแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย และมาตรฐานที่ 11 คือ มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งในที่นี่จะกล่าวถึงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เฉพาะช่วงที่ 2 ซึ่งเน้นการจัดการศึกษาปฐมวัยในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา เด็กควรได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญาตามวัย และความสามารถของแต่ละบุคคล ซึ่งครูผู้สอนจำเป็นต้องทำความเข้าใจคุณลักษณะตามวัยของเด็กอายุ 3 - 5 ปี เพื่อนำไปพิจารณาจัดประสบการณ์ให้เด็กแต่ละวัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ขณะเดียวกันก็ต้องสังเกตเด็กแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลไปช่วยในการพัฒนาเด็กให้เต็มความสามารถและศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ความคิดสร้างสรรค์ถือว่ามีความสำคัญและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันเป็นอย่างมาก โดยหากมองไปรอบตัว ก็จะพบว่าหลายสิ่งหลายอย่างเป็นผลผลิตจากความคิดสร้างสรรค์ ด้วยการประดิษฐ์คิดค้น การออกแบบสิ่งแปลกใหม่ เป็นนวัตกรรมที่มีประโยชน์มากมาย ไม่ว่าจะเป็นด้านเทคโนโลยีด้านวิทยาศาสตร์ ด้านการแพทย์ ด้านศิลปะ ดนตรี วรรณกรรม การละคร ฯลฯ ก็ล้วนเป็นผลผลิตจากสมองของมนุษย์ที่ไม่เคยหยุดคิด และหยุดกระทำ ด้วยเหตุนี้เองในประเทศที่พัฒนาแล้วจึงได้เน้นเรื่องการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ โดยการปลูกฝังให้ความคิดสร้างสรรค์เป็นฐานของการศึกษารวมไปถึงการประกอบอาชีพด้วย แต่เมื่อย้อนกลับมาที่ประเทศของเราที่ต้องยอมรับว่ายังห่างจากความเข้าใจและความสำเร็จในเชิงปฏิบัติในเรื่องนี้พอสมควรแม้ว่าการศึกษาไทยในปัจจุบันจะได้มีการกำหนดให้ความคิดสร้างสรรค์เป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญประการหนึ่งของการจัดการศึกษาทุกระดับ รวมไปถึงหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ที่ได้กล่าวถึงการศึกษาสำหรับเด็ก ปฐมวัยอายุ 3 - 6 ปี ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีสุขภาพดี เจริญเติบโตตามวัย มีคุณธรรมจริยธรรม มี ความสามารถในการคิดและการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ และมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้อันเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับเด็ก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

จากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับกระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ทฤษฎีสมองเป็นฐาน (Brain Based Learning: BBL) แล้วนำมาผสมผสานกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning: PBL) ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ครูผู้สอนจึงควรใช้ปัญหาเป็นตัวตั้ง เพราะกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนตั้งสมมุติฐาน สาเหตุและกลไกของการเกิดปัญหา รวมทั้งการค้นคว้าความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับปัญหา เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาโดยผู้เรียนอาจจะไม่มีความรู้ในเรื่องนั้นเลยแต่ก่อนมา แต่ผู้เรียนสามารถใช้ความรู้ที่มีอยู่เดิมหรือเคยเรียนมาเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงจากโจทย์ปัญหาที่ผ่านกระบวนการคิดโดยใช้สมองเป็นฐาน และสะท้อนกลับไปสู่การสร้างองค์ความรู้ และเกิดความคิดรวบยอดอันจะนำไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ต่อไป ซึ่งการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเฝ้าหาความรู้เพื่อแก้ปัญหาได้ คิดเป็น ทำเป็น มีการตัดสินใจที่ดี และสามารถเรียนรู้ได้จากการเป็นทีม โดยเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และสามารถนำทักษะการจากการเรียนมาช่วยแก้ปัญหาในชีวิต (กนกวรรณ ไกรสุทธิ, 2558)

จากเหตุผลและความสำคัญของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติหน้าที่ครูผู้สอนเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลเมืองท่าข้าม 4 มีความสนใจและต้องการหาคำตอบของการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์ตามทฤษฎีสมองเป็นฐาน (BBL) ผสานแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ในการเรียนรู้ว่าจะส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ ของเด็กระดับปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ได้หรือไม่ อย่างไร ทั้งนี้เพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ในการพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูและผู้เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์ตามทฤษฎีสมองเป็นฐาน ผสานแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์ตามทฤษฎีสมองเป็นฐาน ผสานแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1
3. เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการจัดประสบการณ์ตามทฤษฎีสมองเป็นฐาน ผสานแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้

4. เพื่อประเมินรูปแบบการจัดประสบการณ์ตามทฤษฎีสมองเป็นฐานแผนแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (R&D) แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับรูปแบบการจัดประสบการณ์ตามทฤษฎีสมองเป็นฐานแผนแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์ตามทฤษฎีสมองเป็นฐานแผนแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์ตามทฤษฎีสมองเป็นฐานแผนแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการจัดประสบการณ์ โดยการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อรูปแบบการจัดประสบการณ์ตามทฤษฎีสมองเป็นฐานแผนแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1

กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลเมืองท่าข้าม 4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 23 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่มโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม (Cluster Sampling Random)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือการวิจัย โดยการศึกษาเอกสาร ตำรา หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ แบบฝึกทักษะ แบบประเมินพฤติกรรม และประเมินพัฒนาการด้านสติปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ แล้วเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประกอบไปด้วย 1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนพลักษ์ ชามะรัตน์ ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิชาการและการต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เชี่ยวชาญด้านสถิติ/งานวิจัย 2) ผศ. พชรินทร์ จันทร์ส่องแสง อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชาการศึกษานปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี เชี่ยวชาญด้านตรวจสอบแผนการจัด

ประสบการณ์และแบบทดสอบ 3) นางยุพารณ ชูสาย อาจารย์ประจำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ เชี่ยวชาญด้านตรวจสอบแผนการจัดประสบการณ์และแบบทดสอบ 4) นางปนัดดา ชัยทอง ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนเทศบาลเมืองท่าข้าม 3 จังหวัดสุราษฎร์ธานี เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาวิจัย และ 5) นางดวงจันทร์ ยอดสะอี ครูวิทยฐานะเชี่ยวชาญ (ปฐมวัย) โรงเรียนเทศบาลสวนสนุก สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น เพื่อตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา ความสอดคล้องและความเหมาะสมของเครื่องมือโดยใช้ค่าสูตร IOC พบว่า มีความสอดคล้องทุกข้อ ซึ่งเครื่องมือประกอบด้วย 1) แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 2) แบบฝึกทักษะการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ 3) แบบประเมินพฤติกรรมความร่วมมือกิจกรรม และ 4) แบบประเมินพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อใช้ในการพรรณนาวิเคราะห์ผลการวิจัย รวมถึงเปรียบเทียบระดับคะแนนจากแบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้

2. สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

2.1 ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและเนื้อหา (IOC) โดยใช้สูตร IOC (Index of Item Objective Congruence) ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและเนื้อหา ผ่านเกณฑ์ทุกข้อโดยมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.80 - 1.00 โดยใช้สูตร

2.2 การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบข้อสอบรายข้อใช้วิธีวิเคราะห์แบบอิงเกณฑ์ของ เบรนนัน (Brennan)

2.3 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีการของโลเวท (Lovett)

3. การหาประสิทธิภาพของรูปแบบแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามทฤษฎีสมองเป็นฐานผลงานแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 วิเคราะห์เปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80

4. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐานในการวิจัย

วิเคราะห์เปรียบเทียบพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้การทดสอบค่าที โดยทำการทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระ (t-test (Pair))

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลเมืองท่าข้าม 4 พบว่า ควรมีการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์ตามทฤษฎีสมองเป็นฐานผลงานแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ดังนั้นครูควรนำรูปแบบการจัดประสบการณ์ตามทฤษฎีสมองเป็นฐานผลงานแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐาน สิ่งที่ได้คือกระบวนการที่ช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

2. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์ตามทฤษฎีสมองเป็นฐานผลงานแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาล ปีที่ 1 พบว่า 1 พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.68$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการจัดประสบการณ์ ด้านการวัดผล ประเมินผล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 5.00$) รองลงมาได้แก่ ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบการจัดประสบการณ์ ($\bar{X} = 4.80$) และการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการจัดประสบการณ์ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.20$) ควรมีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมในรายละเอียดของภาษา ตามหลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการเรียนการสอน สารหลัก สิ่งที่ต้องส่งเสริมในการเรียนรู้ ระบบสังคม ระบบการตอบสนอง สิ่งสนับสนุน

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์ตามทฤษฎีสมองเป็นฐานผลงานแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 พบว่า

3.1 ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดประสบการณ์ตามทฤษฎีสมองเป็นฐานผลงานแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้มีคะแนนประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 86.94 และมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์ คิดเป็นร้อยละ 87.08 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ที่กำหนดไว้ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่เรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดประสบการณ์ตามทฤษฎีสมองเป็นฐานผลงานแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐาน กับเกณฑ์ร้อยละ 80

จำนวนนักเรียน	คะแนนประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ (135 คะแนน)		คะแนนแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ (30 คะแนน)	
	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ
23	117.38	86.94	26.13	87.08

3.2 ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดประสบการณ์ตามทฤษฎีสมองเป็นฐานผลงานแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้ หลังเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดประสบการณ์ตามทฤษฎีสมองเป็นฐานผลงานแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

การจัดประสบการณ์	N	$\bar{X}$	S.D.	df	t
ก่อนเรียน	23	41.83	1.34	23	29.534*
หลังเรียน	23	65.86	1.42		

*P < .05

4. ผลการประเมินรูปแบบการจัดประสบการณ์ โดยการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อรูปแบบการจัดประสบการณ์ตามทฤษฎีสมองเป็นฐานผลงานแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นของผู้ปกครอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.37 ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ปกครองของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่มีต่อการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ จากการเรียนด้วยรูปแบบการจัดประสบการณ์ตามทฤษฎีสมองเป็นฐานผลงานแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้

รายการ	ระดับความคิดเห็น (N = 23)			อันดับ ที่
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
1. ครูจัดชั้นเรียนได้เหมาะสมกับสภาพกิจกรรม	4.46	0.51	มาก	4
2. ครูมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย	4.08	0.65	มาก	10
3. เนื้อหาสาระตรงตามหลักสูตรปฐมวัย	4.38	0.77	มาก	5
4. สามารถบูรณาการกับกิจกรรมอื่นได้	4.21	0.51	มาก	6
5. สามารถนำไปปรับประยุกต์ได้ตามความเหมาะสม	4.67	0.48	มากที่สุด	2
6. สามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยได้	4.71	0.46	มากที่สุด	1
7. สามารถใช้สมองเป็นฐานในการเรียนรู้ได้	4.21	0.41	มาก	6
8. สามารถใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้ได้	4.58	0.50	มากที่สุด	3

รายการ	ระดับความคิดเห็น (N = 23)			อันดับ ที่
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
9. การประเมินครอบคลุมทั้งด้านความรู้และทักษะกระบวนการ	4.21	0.59	มาก	6
10. มีความคิดเห็นทางบวกต่อรูปแบบการจัดประสบการณ์	4.21	0.41	มาก	6
สรุป	4.37	0.20	มาก	

อภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลเมืองท่าข้าม 4 พบว่า ควรมีการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์ตามทฤษฎีสมองเป็นฐานผานแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ปัจจุบันการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย พบกับปัญหาต่าง ๆ มากมาย เช่น เด็กขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่กล้าแสดงออก ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ ไม่ได้ ใช้ภาษาสื่อสารได้ไม่เหมาะสมกับวัย และขาดความสามารถในการคิดรวบยอด และพบว่าเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับต้องปรับปรุง ซึ่งไม่ผ่านเกณฑ์ที่หน่วยงานต้นสังกัดคือกองการศึกษา เทศบาลเมืองท่าข้าม กำหนดไว้ว่าต้องผ่านเกณฑ์ในระดับดีขึ้นไป รูปแบบการจัดประสบการณ์ ที่ครูผู้สอนว่าควรจะมีเลือกนำมาใช้คือการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) ซึ่งเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่อยู่บนพื้นฐานของโครงสร้างและหน้าที่การทำงานของสมอง หากสมองยังปฏิบัติสมองจะมีการเชื่อมโยงกับอารมณ์ของคน ในขณะที่อารมณ์ของคนก็จะส่งผลต่อการเรียนรู้ โดยอารมณ์จะเป็นตัวช่วยเราในการเรียกความทรงจำเดิมที่เก็บไว้ในสมองออกมาใช้สำหรับภาวะของสมองที่เหมาะสมที่สุดต่อการเรียนรู้ รวมทั้งการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ซึ่งเป็นการจัดสภาพการณ์ของการเรียนการสอน ที่ใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นที่เกี่ยวกับการเรียนในชีวิตประจำวัน เป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความต้องการที่จะเรียนรู้ และเกิดทักษะในการให้เหตุผลคิดแก้ปัญหา ซึ่งสามารถเรียนรู้จากการทำงานเป็นกลุ่ม หรือการเรียนรู้โดยใช้กลุ่มเล็ก รวมทั้งการนำทักษะที่ได้ในการแก้ปัญหา ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยมีความเชื่อมั่นว่าเมื่อนำวิธีการเรียนรู้ทั้ง 2 วิธีมาใช้กับเด็กปฐมวัยแล้ว เด็กจะมีพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น ดังที่ Torrance, E. P. ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ว่าเป็นความสามารถของบุคคลในการคิดสร้างสรรค์ผลิตผลหรือสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ที่ไม่มีใครรู้จักมาก่อน ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้อาจเกิดจากการรวบรวมข้อมูลความรู้เนื้อหาต่าง ๆ ที่ได้รับจากประสบการณ์แล้วเกิดการเชื่อมโยงกับสถานการณ์ใหม่ ๆ สิ่งที่เกิดขึ้นไม่จำเป็นต้อง

สมบูรณ์อย่างแท้จริง ซึ่งอาจจะออกมาใน รูปแบบของผลิตผลทางศิลปะ วรรณคดี วิทยาศาสตร์ หรือเป็นแค่เพียงกระบวนการในการคิดเท่านั้น (Torrance, E. P., 1963) และสอดคล้องกับ งานวิจัย สุสิทธิ์ จันทรโคตร ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบจิต ปัญญาร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการและความเชื่อมั่น ในตนเอง สำหรับเด็กปฐมวัย มีค่าค่าดัชนีประสิทธิผลรวมร้อยละ 68.72 (สุสิทธิ์ จันทรโคตร, 2559)

2. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์ตามทฤษฎีสมองเป็นฐานผสานแนวคิด การใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้น อนุบาลปีที่ 1 พบว่า มีความเหมาะสมมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.68 และผลการจัดประสบการณ์ ตามรูปแบบมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 83.88/86.11 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้อาจ เนื่องมาจาก ในการพัฒนารูปแบบและประเมินร่างรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ตามทฤษฎีสมองเป็นฐานผสานแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความคิด สร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบถูกต้องการ หลักการและมีความน่าเชื่อถือ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิ์ คำแสน ได้ศึกษาเรื่องการจัด ประสบการณ์พัฒนาด้านสติปัญญาตามแนวคิดการเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain - Based Learning) สำหรับเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเคียงศิริบ้านโพธิ์ทอง ผลการวิจัย พบว่า

2.1 ประสิทธิภาพของของรูปแบบการจัดประสบการณ์พัฒนาด้านสติปัญญา ตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน สำหรับเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 84.50/86.18 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 80/80 (สุทธิ์ คำแสน, 2560) และงานวิจัยของ ดารณี ภูทอง การพัฒนากิจกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสืบ เสาะหาความรู้โดยใช้สมองเป็นฐานที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนเอกชน เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) กิจกรรม การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ แบบสืบเสาะหาความรู้ โดยใช้สมองเป็นฐานที่มีต่อทักษะ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 มีความเหมาะสมในระดับมาก และมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 83.45/86.00 2) ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของเด็ก ปฐมวัยหลังเรียนสูงกว่าก่อน เรียนด้วยกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ดารณี ภูทอง, 2560)

2.2 การตรวจสอบความถูกต้องตามโครงสร้าง (Construct Validity) โดยใช้ แบบประเมินความสอดคล้องเชิงโครงสร้างของแบบบันทึกการประชุมแบบมีส่วนร่วม เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบบันทึกการประชุมแบบมีส่วนร่วม ที่ใช้ในการ ศึกษาข้อมูลพื้นฐานวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนและการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมความคิด

สร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ทั้งนี้เพื่อสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์ตามทฤษฎีสมองเป็นฐานผลงานแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 โดยใช้สูตร IOC (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พบว่า แบบบันทึกการประชุมแบบมีส่วนร่วม ทุกข้อมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 แสดงว่าแบบบันทึกการประชุมแบบมีส่วนร่วม มีความสอดคล้องทุกข้อ และผลการประชุมแบบมีส่วนร่วม ของครูผู้สอนระดับปฐมวัย สายชั้นอนุบาลของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองท่าข้าม จำนวน 10 คน สรุปได้ว่า รวบรวมรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้ทฤษฎีสมองเป็นฐานผลงานแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้ มีความเหมาะสมในการส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยให้สูงขึ้นได้

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์ตามทฤษฎีสมองเป็นฐานผลงานแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดประสบการณ์ตามทฤษฎีสมองเป็นฐานผลงานแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้มีคะแนนประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 86.94 และมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์ คิดเป็นร้อยละ 87.08 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จันทรเพ็ญ พันธุ์อินป้อ ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาการจัดประสบการณ์โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน(PBL)เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการคิดพื้นฐานของเด็กปฐมวัย พบว่า ในภาพรวม มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดประสบการณ์ตามทฤษฎีสมองเป็นฐานผลงานแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้ หลังเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (จันทรเพ็ญ พันธุ์อินป้อ, 2561) สอดคล้องกับการศึกษาBilal, D. ได้ศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดสมองเป็นฐาน (Brain - based Learning: BBL) ด้วยการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแรงจูงใจของผู้เรียน ที่พบว่า ผู้เรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนตามแนวคิดสมองเป็นฐาน ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าผู้เรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนที่ยึดครูเป็นศูนย์กลางอย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับการศึกษาวิจัย สุรารักษ์ แก้วชะมอญ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานด้วยเทคนิคการเสริมแรงบวกผ่านการเล่านิทาน เพื่อพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กระดับชั้นปฐมวัย. (Bilal D., 2010) พบว่า 1) พฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กระดับชั้นปฐมวัยโดยใช้การจัด ประสบการณ์การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานด้วยเทคนิคการเสริมแรงบวกผ่านการเล่านิทานหลังเข้ากิจกรรมสูงกว่า ก่อนการจัดกิจกรรม (สุรารักษ์ แก้วชะมอญ, 2563)

4. ผลการประเมินรูปแบบการจัดประสบการณ์ โดยการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อรูปแบบการจัดประสบการณ์ตามทฤษฎีสมองเป็นฐานผลานแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นของผู้ปกครอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.37 สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ ลัดดาวัลย์ สุวรรณมาโจ และคณะ ได้ศึกษาผลการใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดตามสมองเป็นฐาน (Brain - based Learning: BBL) ด้วยการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า ผู้เรียนที่เรียนตามรูปแบบการสอนตามแนวคิดสมองเป็นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้ก่อนและหลังทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ (ลัดดาวัลย์ สุวรรณมาโจ และคณะ, 2556) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรเพ็ญ พันธอินป้อ ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาการจัดประสบการณ์โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการคิดพื้นฐานของเด็กปฐมวัย มุ่งศึกษาเพื่อเปรียบเทียบทักษะกระบวนการคิดพื้นฐานของเด็กปฐมวัย ก่อน และหลังการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) 3) เพื่อวัดเจตคติของเด็กปฐมวัยที่ได้รับจัดประสบการณ์โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) สรุปผลได้ว่า รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการคิดพื้นฐาน ของเด็กปฐมวัยตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ในภาพรวม มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด (จันทรเพ็ญ พันธอินป้อ, 2561)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย สรุปว่า เงื่อนไขสำคัญของการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย คือ การเชื่อมโยงปัญหาจากชีวิตจริงมาคิดสร้างสรรค์ด้วยวิธีการที่หลากหลายในการแก้ปัญหา ดังนั้น ครูผู้สอนควรเตรียมปัญหาในชีวิตประจำวันที่หลากหลายไว้เพื่อนำมาประกอบการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสนใจ ในการจัดกิจกรรมตามรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น พบว่า สื่อที่เป็นของจริงกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์เด็กได้ดี ดังนั้น ผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยสื่อของจริงตามธรรมชาติในท้องถิ่น หรือปัญหาเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริงในชุมชนมาใช้เป็นสื่อและจัดกิจกรรมฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน และครูผู้สอนควรสร้างความเข้าใจรูปแบบการจัดประสบการณ์ตามทฤษฎีสมองเป็นฐานผลานแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 จากการฝึกประสบการณ์จริง ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และสรุปให้เด็กเห็นว่าสุดท้ายเด็กได้อะไรออกมาที่เป็นความคิดสร้างสรรค์ สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้กิจกรรมการจัดประสบการณ์ตามทฤษฎีสมองเป็นฐานผลานแนวคิดการใช้ปัญหาเป็นฐานในการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมทักษะด้านอื่น ๆ เช่น ทักษะทาง

สังคม ทักษะด้านอารมณ์และจิตใจ ทักษะด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัย หรือ วิจัยโดยการบูรณาการทฤษฎีสองเป็นฐานกับโครงการเป็นฐาน(Project based learning) หรือกับการทำงานเป็นฐาน(Work based Learning) เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ ไกรสุทธิ. (2558). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) กับการจัดการเรียนรู้แบบปกติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านย่านตาขาว จังหวัดตรัง. ตีพิมพ์: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- จันทร์เพ็ญ พันธอินป้อ. (2561). การพัฒนาการจัดประสบการณ์โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการคิดพื้นฐานของเด็กปฐมวัย. เรียกใช้เมื่อ 24 ธันวาคม 2563 จาก https://www.kroobannok.com/board_view.php?b_id=171314
- ชุลีกร จันทรโคตร. (2559). การพัฒนาชุดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบจิตปัญญาร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการและความเชื่อมั่นในตนเองสำหรับเด็กปฐมวัย. ศูนย์เครือข่ายโพนสามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. เรียกใช้เมื่อ 15 มกราคม 2563 จาก https://gsmis.snru.ac.th/e-thesis/file_att1/2018010457421231123_abs.pdf
- ดารณี ภูทอง. (2560). การพัฒนากิจกรรมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้โดยใช้สมองเป็นฐานที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนเอกชน. เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร. เรียกใช้เมื่อ 15 มกราคม 2563 จาก http://www.northbkk.ac.th/research/_themes/downloads/abstract/1590365759_abstract.pdf
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). หลักการวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ลัดดาวัลย์ สุวรรณมาโจ และคณะ. (2556). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องวัฒนธรรมน่ารู้และความฉลาดทางอารมณ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด โดยใช้ สมองเป็นฐาน (BBL) กับการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือแบบ jigsaw II. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม, 3(3), 60-67.
- สุภัทร์ คำแสน. (2560). การจัดประสบการณ์พัฒนาด้านสติปัญญาตามแนวคิดการเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain - Based Learning) สำหรับเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 1. ศูนย์พัฒนา

เด็กเล็กเคียงศิริบ้านโพธิ์ทอง. เรียกใช้เมื่อ 15 มกราคม 2563 จาก http://www.abt.in.th/_files_aorbortor/071733/news/071733_0_20200612-110846.pdf

สุรารักษ์ แก้วชะมอญ. (2563). การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานด้วยเทคนิคการเสริมแรงบวกผ่านการเล่า นิทานเพื่อพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กระดับชั้นปฐมวัย. วารสารรังสิตบัณฑิตศึกษาในกลุ่มธุรกิจและสังคมศาสตร์, 6(2), 136-149.

Bilal D. (2010). The Effects of Brain-Based Learning on the Academic Achievement of Students with Different Learning Styles Educational Sciences. เรียกใช้เมื่อ 15 มกราคม 2563 จาก <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ919873.pdf>

Torrance, E. P. (1963). Education and the creative potential. Minneapolis: The Lund Press.

การสร้างความหมายความรักและความผูกพันในงานโฆษณา อาหารสัตว์เลี้ยง*

THE SIGNIFICATION OF LOVE AND BOND IN PET FOOD ADVERTISEMENTS

สินีกุล ขุนภาชี

Sineekul Khunphasee

ณัฐชดา วิจิตรจามรี

Natchuda Wijitjammaree

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Kasetsart University, Thailand

E-mail: sineekul.kh@ku.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการสร้างความหมายความรักและความผูกพันในงานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยงทางสื่อออนไลน์ และ 2) เพื่อศึกษาการรับรู้ความหมายในงานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยงของผู้บริโภค โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการวิเคราะห์หัตถ์บท (Textual Analysis) งานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยง ประเภทวิดีโอ ทั้งของไทยและต่างประเทศ ที่เผยแพร่ทางสื่อออนไลน์ผ่านช่องทางยูทูบ (YouTube) ตั้งแต่เดือนมกราคม 2562 ถึง เดือนสิงหาคม 2564 จำนวน 11 ชิ้นงาน วิเคราะห์การสร้างความหมายโดยอาศัยแนวทางการศึกษาเชิงสัญลักษณ์ ภาษาศาสตร์เชิงเทคนิค จิตวิทยาความรัก รวมถึงภาษาสัตว์เลี้ยง และวิเคราะห์การรับรู้ความหมายของผู้บริโภคจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้บริโภคที่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงสัตว์เลี้ยงและเคยซื้ออาหารสัตว์เลี้ยง สุนัขและแมว จำนวน 10 คนผลการวิจัยพบว่า งานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยง มีการสร้างความหมายความรักและความผูกพันผ่าน 1) การแสดงออกทางสีหน้าและท่าทาง 2) ภาษาภาพเชิงเทคนิค ได้แก่ การใช้สี แสง ระยะเวลา 3) องค์ประกอบฉาก และ 4) การใช้สัญลักษณ์ ในส่วนของการรับรู้ความหมายในงานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยงของผู้บริโภค พบว่า ผู้บริโภคมีการรับรู้ความหมายทั้งหมด 8 ประเด็น ได้แก่ 1) ความรักและความผูกพัน 2) การดูแลเอาใจใส่และให้ความสำคัญ 3) คุณประโยชน์ของสินค้า 4) ความสดใสของสัตว์เลี้ยง 5) การเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวของ

* Received December 21, 2021; Revised January 10, 2022; Accepted February 24, 2022

สัตว์เลี้ยง 6) มิตรภาพระหว่างมนุษย์และสัตว์เลี้ยง 7) ความสุขของมนุษย์และสัตว์เลี้ยง และ 8) ตัวแทนคนรัก โดยเกิดจากองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ดึงดูดความสนใจ ประกอบกับประสบการณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์ ทำให้สามารถรับรู้ความหมายได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ: การสร้างความหมาย, ความรักและความผูกพัน, งานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยง

Abstract

The purposes of this research article were to study the signification of love and bond in pet food advertisements through online media and study the meaning of customer perception in pet food advertisements. Methodology in this research was based on qualitative research by using textual analysis in pet food video advertisements both Thai and abroad via YouTube channels from January 2019 to August 2021 in total of 11 advertisements. The meaning was analyzed by using semiology approach, the visual language of technique and the psychology of love including pet's body language. The meaning perception of customers was analyzed by using in-depth interviews with purposive sampling by selecting data from 10 customers who have experience with pet and have purchased pet food. The research found that the meaning of love and bond in pet food advertisements were constructed through four forms: facial expressions and body language, the visual language of technique (by using color, light, and shot size), scene/setting, and symbolic. The meaning perception of customers can be classified into eight issues. There are love and bond, care and attention, product benefit, pets' liveliness, being part of a family, friendship between humans and pets, happiness, and representative of love. They are caused by various elements that attract attention in advertisements along with the interviewee's experience. This makes it possible to recognize the meaning as well.

Keywords: Signification, Love and bond, Pet food advertisements

บทนำ

การโฆษณา (Advertising) เป็นการติดต่อสื่อสารกับผู้รับข่าวสาร เพื่อชักนำให้เกิดความประทับใจในสินค้าบริการที่นำเสนอในการโฆษณา (ฉัตรยาพร เสมอใจ, 2549) ซึ่งมีบทบาทในชีวิตประจำวันของเราเป็นอย่างมาก โดยสามารถทำผ่านสื่อได้หลายประเภท เช่น

หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ป้ายโฆษณา เป็นต้น ซึ่งสื่อแต่ละประเภทมีคุณสมบัติที่แตกต่างกัน อีกทั้งในปัจจุบันมีการพัฒนาการโฆษณาผ่านช่องทางการสื่อสารในรูปแบบของสื่อใหม่ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) โดยการใช้อินเทอร์เน็ตมากยิ่งขึ้น ทำให้สะดวก รวดเร็ว และทำให้สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ง่าย ซึ่งในแต่ละธุรกิจได้มีการใช้การโฆษณาในรูปแบบที่แตกต่างกัน โดยรูปแบบหนึ่งที่น่าสนใจคือวิดีโอ ที่เป็นสื่อที่ให้ทั้งสาระความรู้ ความบันเทิง และสามารถดึงดูดความสนใจจากผู้บริโภค โดยในปัจจุบันมีการพัฒนาโฆษณาเผยแพร่ผ่านช่องทางยูทูบ (YouTube) ซึ่งเป็นเว็บไซต์ที่เปิดโอกาสให้ผู้ใช้งานได้อัปโหลดวิดีโอขึ้นเผยแพร่บนอินเทอร์เน็ต ให้บุคคลทั่วไปได้ชมกัน (นงนุช ศิริโรจน์, 2560) ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในปัจจุบันทำให้สามารถสร้างโฆษณาเผยแพร่บนยูทูบ (YouTube) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งภาพและเสียงที่มีคุณภาพ รวมถึงการสืบค้นวิดีโอที่ต้องการที่สามารถทำได้ง่าย ในแต่ละธุรกิจจึงได้มีการใช้การโฆษณาผ่านทางยูทูบ รวมถึงได้มีการคิดเนื้อหาในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารไปยังผู้รับสาร ทำให้ผู้บริโภคเกิดการรับรู้ เกิดความรู้สึกละอารมณ์คล้อยตาม สร้างแรงจูงใจให้ลูกค้ารู้สึกชื่นชอบ ตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า และสามารถเพิ่มยอดขายและสร้างมูลค่าให้กับธุรกิจได้เป็นอย่างดี

สภาพสังคมในประเทศไทยนั้น มีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในสังคม ทั้งการดำเนินชีวิตต่าง ๆ การเปลี่ยนแปลงสภาพครอบครัวจากครอบครัวใหญ่กลายเป็นครอบครัวเล็ก หรือแม้แต่พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปของคนรุ่นใหม่ เช่น การแต่งงานช้าลง หรือ การอยู่เป็นโสดมากขึ้น ทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์เลี้ยงที่ชัดเจนขึ้นมากกว่าสมัยก่อน เช่น เลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นเพื่อนเล่น หรือถือว่าเป็นส่วนหนึ่งในชีวิต จนบางคนเลี้ยงสัตว์เหมือนเลี้ยงลูกหลาน บางครอบครัวเลี้ยงสัตว์เลี้ยงแทนที่สมาชิกในครอบครัว (กัญญาพัชร ทับเอี่ยม, 2564) ทำให้ปัจจุบันสัตว์เลี้ยงได้เข้ามามีบทบาทในการดำรงชีวิตของมนุษย์มากขึ้น ทำให้มนุษย์กับสัตว์เลี้ยง ได้แบ่งปันช่วงเวลาที่ดี สร้างความสุข และสร้างสายใยแห่งความรัก ความผูกพัน โดยสัตว์เลี้ยงที่เรียกได้ว่าได้รับความนิยมมากก็คือ สุนัขและแมว (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2561) ซึ่งความนิยมสัตว์เลี้ยงและการเติบโตอย่างต่อเนื่องของจำนวนสัตว์เลี้ยง สุนัข และแมว ส่งผลต่อการเติบโตของธุรกิจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสัตว์เลี้ยงตามไปด้วย เช่น คาเฟ่สัตว์เลี้ยง โรงพยาบาลสัตว์ คลินิกสำหรับสัตว์เลี้ยง ธุรกิจอาหารสัตว์ เป็นต้น อาหารสัตว์เลี้ยงถือเป็นธุรกิจที่สำคัญอย่างหนึ่ง เนื่องจากอาหารเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของสัตว์เลี้ยง โดยกลุ่มอาหารถือเป็นกลุ่มที่มีมูลค่าสูงสุดด้วยมูลค่า 14,630 ล้านบาทในปี 2561 และมีสัดส่วนเกือบครึ่งหนึ่งในตลาดสัตว์เลี้ยงทั้งหมด (ณัฐจิตต์ บุราณทวีคุณ, 2562) ซึ่งการเติบโตของธุรกิจอาหารสัตว์เลี้ยงต่าง ๆ ทำให้เกิดการแข่งขันทางการค้า ทั้งบริษัทขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดย่อม ได้พัฒนาและวางจำหน่ายสินค้าใหม่เข้าตลาดอย่างต่อเนื่อง ทำให้การแข่งขันทางการตลาดสูงมากขึ้น ทั้งในด้านผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย หรือ

การส่งเสริมการขายสินค้า ซึ่งมีการปรับกลยุทธ์ต่าง ๆ ตามความเหมาะสมของแต่ละบริษัท สำหรับการถ่ายทอดงานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยงนั้น ในหลาย ๆ ชิ้นงานได้มีการนำเสนอในรูปแบบวิดีโอถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ โดยการประกอบสร้างความหมายจากสัญญาณ (Signs) ต่าง ๆ สร้างเรื่องราวผ่านการถ่ายทอดงานโฆษณา (Advertising Execution) ไปยังผู้บริโภค ผ่านการมองเห็นภาพประกอบต่าง ๆ ภาพการเคลื่อนไหว เสียง หรือ การอ่านข้อความบรรยาย โดยสินค้าหรือบริการแต่ละประเภท สามารถเลือกจุดสนใจต่าง ๆ มาใช้ในการโฆษณา ซึ่งนักการตลาดสามารถจุดใจผู้บริโภคด้วยการประเมินทางเลือก 2 รูปแบบ คือ การใช้เหตุผลในการจุดใจ และการใช้อารมณ์ในการจุดใจ (ฉัตยาพร เสมอใจ, 2550) สำหรับงานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยงนั้น ได้มีการนำจุดจุดใจในประเด็นความรักและความผูกพันระหว่างมนุษย์กับสัตว์เลี้ยงเข้ามาใช้ในการโฆษณา ซึ่งสายใยและความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์เลี้ยงมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา ตั้งแต่จุดเริ่มต้นของการมีสัตว์เลี้ยง เกิดความรัก ความผูกพัน จนถึงการใช้สัตว์เลี้ยงที่รัก ซึ่งแสดงถึงความเข้าใจผู้บริโภคแบบเชิงลึก (Customer Insight) ทำให้ผู้บริโภคเกิดความรู้สึก สนใจ รับรู้ และเข้าใจในสิ่งที่ถ่ายทอดออกมาผ่านการโฆษณาได้เป็นอย่างดี

ดังนั้นการศึกษาศึกษาการสร้างความหมายความรักและความผูกพันในงานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยงทางสื่อออนไลน์ และการศึกษาการรับรู้ความหมายในงานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยงของผู้บริโภค โดยการศึกษางานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยงประเภทวิดีโอ เป็นการสื่อสารอีกหนึ่งรูปแบบที่น่าสนใจ โดยการประกอบสร้างความหมายจากองค์ประกอบต่าง ๆ ผ่านการถ่ายทอดงานโฆษณา ทำให้เข้าใจการสร้างความหมาย รวมถึงได้รับองค์ความรู้ต่าง ๆ ในการสร้างสรรค์งานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยง และทำให้เข้าใจการรับรู้ความหมายในมุมมองของผู้บริโภค ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปใช้สร้างสรรค์ผลงานการสร้าง ความหมายในงานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยง รวมถึงนำไปประยุกต์ใช้กับงานอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศึกษาการสร้างความหมายความรักและความผูกพันในงานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยงทางสื่อออนไลน์
2. เพื่อศึกษาศึกษาการรับรู้ความหมายในงานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยงของผู้บริโภค

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างความหมายความรักและความผูกพันในงานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยง เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) เพื่อศึกษาศึกษาการสร้างความหมายในงานโฆษณา

อาหารสัตว์เลี้ยง ประเภทวิดีโอ ควบคู่กับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อศึกษาการรับรู้ความหมายในงานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยงของผู้บริโภค

1. แหล่งข้อมูลในการวิจัย

ผู้วิจัยได้จำแนกแหล่งข้อมูลในการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ แหล่งข้อมูลประเภทวิดีโอ งานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยง และแหล่งข้อมูลประเภทบุคคล โดยแหล่งข้อมูลในการศึกษาการสร้างความหมาย คือ งานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยง ประเภทวิดีโอ ทั้งของไทยและต่างประเทศ ที่เผยแพร่ทางสื่อออนไลน์ผ่านช่องทาง ยูทูบ (YouTube) ตั้งแต่เดือนมกราคม 2562 ถึง เดือนสิงหาคม 2564 และแหล่งข้อมูลประเภทบุคคล คือ ผู้บริโภคที่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงสัตว์เลี้ยงและเคยซื้ออาหารสัตว์เลี้ยง สุนัขและแมว

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาโดยใช้การวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) งานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยง ผู้วิจัยใช้การรวบรวมงานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยง ประเภทวิดีโอ ทั้งของไทยและต่างประเทศที่เผยแพร่ทางสื่อออนไลน์ผ่านช่องทางยูทูบ (YouTube) และใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คัดเลือกงานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยง โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านงานโฆษณา 3 คน พิจารณาคัดเลือกชิ้นงานที่มีการสื่ออารมณ์ความรักและความผูกพันได้ดี คนละ 10 ชิ้นงาน จากนั้นคัดเลือกชิ้นงานวิดีโอที่ได้รับการคัดเลือกซ้ำจากผู้เชี่ยวชาญอย่างน้อย 2 คน มาศึกษาการสร้างความหมายในงานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยง และใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยมีประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ซึ่งเป็นคำถามที่ได้จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นไปตามกรอบแนวคิดและทฤษฎีในการวิจัย เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตั้งประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้บริโภคที่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงสัตว์เลี้ยงและเคยซื้ออาหารสัตว์เลี้ยง สุนัขและแมว จำนวน 10 คน โดยใช้เครื่องบันทึกเสียงและการจดบันทึกเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ส่วนตามแหล่งข้อมูลในการวิจัย ได้แก่ ข้อมูลประเภทวิดีโอ งานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยง และข้อมูลประเภทบุคคล

3.1 ข้อมูลประเภทวิดีโอ งานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยง

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมงานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยง ประเภทวิดีโอ ที่เผยแพร่ทางสื่อออนไลน์ผ่านช่องทางยูทูบ (YouTube) ตั้งแต่เดือนมกราคม 2562 ถึง เดือนสิงหาคม 2564 และคัดเลือกชิ้นงานวิดีโอที่ได้รับการคัดเลือกซ้ำจากผู้เชี่ยวชาญมาศึกษาการสร้างความหมายในงานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยง และศึกษาการรับรู้ความหมายในงานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยงของผู้บริโภค จำนวน 11 ชิ้นงาน

3.2 ข้อมูลประเภทบุคคล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จากผู้บริโภครที่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงสัตว์เลี้ยงและเคยซื้ออาหารสัตว์เลี้ยง สุนัขและแมว จำนวน 10 คน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ 1) เป็นผู้เลี้ยงสัตว์เลี้ยงในปัจจุบัน 2) มีระยะเวลาในการเลี้ยงสัตว์เลี้ยงตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป และ 3) เคยซื้ออาหารสัตว์เลี้ยง โดยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) ขั้นตอนการเตรียมการสัมภาษณ์ โดยการติดต่อเพื่อนัดหมายขอสัมภาษณ์ อธิบายแนวทางการสัมภาษณ์ แจ้งให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ในการวิจัย และแจ้งประเด็นที่จะขอข้อมูลแก่ผู้ให้สัมภาษณ์ รวมถึงการขออนุญาตบันทึกเสียงสัมภาษณ์ 2) ขั้นตอนสัมภาษณ์ โดยเริ่มจากการให้ผู้รับการสัมภาษณ์รับชมงานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยง โดยมีคำถามหลังการรับชมงานโฆษณา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นในการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์การสร้างความหมายความรักและความผูกพันในงานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยง ตามกรอบแนวคิดและทฤษฎีในการวิจัย ได้แก่ แนวทางการศึกษาเชิงสัญญาวิทยา ภาษาภาพเชิงเทคนิค และจิตวิทยาความรัก

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ในประเด็นการรับรู้ความหมายในงานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยงของผู้บริโภค

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 การสร้างความหมายความรักและความผูกพันในงานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยงทางสื่อออนไลน์

ผลการวิเคราะห์การสร้างความหมายความรักและความผูกพันในงานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยง ประเภทวิดีโอ ทั้งของไทยและต่างประเทศ ที่เผยแพร่ทางสื่อออนไลน์ผ่านช่องทางยูทูบ (YouTube) จำนวน 11 ชิ้นงาน พบว่า มีการสร้างความหมายความรักและความผูกพันในงานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยง ดังนี้

1.1 การแสดงออกทางสีหน้าและท่าทาง ผลการวิจัยพบว่างานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยง มีการนำเสนอการแสดงออกทางสีหน้าและท่าทางทั้งของมนุษย์และ สัตว์เลี้ยงผ่านตัวแสดงที่เป็นมนุษย์และสัตว์เลี้ยง เพื่อแสดงถึงภาพของความรัก ความสุข และความผูกพันระหว่างมนุษย์และสัตว์เลี้ยงออกมาอย่างชัดเจนผ่านบริบทต่าง ๆ เช่น การกอด การหอม การยืม การลูบสัมผัสสัตว์เลี้ยง การให้อาหาร การดูแลสัตว์เลี้ยง และการทักทาย โดยเป็นการแสดงออกทางสีหน้าและท่าทางที่แสดงถึงความรัก ความเอ็นดู ความเอาใจใส่ที่มีต่อสัตว์เลี้ยง

ซึ่งสามารถเข้าใจได้ง่ายเช่นเดียวกับการแสดงออกถึงความรักระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ นอกจากนี้ยังมีการสื่อความหมายผ่านการแสดงออกทางสีหน้าและท่าทางของสัตว์เลี้ยง ได้แก่ การกระดิกหางของสุนัข การใช้หางของแมวในการสื่อสาร การนอนหงายของสุนัข การเลียใบหน้าของสุนัข การสัมผัสกันด้วยศีรษะ การจ้องมองของสัตว์เลี้ยง การวิ่งตามเจ้าของ การนั่งตักเจ้าของ การสัมผัสจากสุนัข การรอกอยของสัตว์เลี้ยง การนอนบนเตียงของเจ้าของ และการคาบนำของเล่นขึ้นโปรมมาให้ เพื่อแสดงให้เห็นถึงภาพของความรัก ความสุข และความผูกพันระหว่างมนุษย์และสัตว์เลี้ยงออกมาอย่างชัดเจนผ่านบริบทต่าง ๆ ซึ่งเป็นการแสดงออกที่ผู้บริโภครหรือผู้รับสาร สามารถเข้าใจการสื่อสารผ่านทางสีหน้าและท่าทางได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ การที่จะรับรู้และเข้าใจความหมายของสีหน้าและท่าทางของสัตว์เลี้ยงที่สื่อออกมา นั้น ต้องอาศัยประสบการณ์ ความคุ้นเคย และการเรียนรู้ทำความเข้าใจในพฤติกรรม ซึ่งเป็นการแสดงออกของภาษากายของสัตว์เลี้ยงที่แสดงให้เห็นถึงความรักและความผูกพัน ที่กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์เลี้ยงและคนทั่วไปสามารถเข้าใจได้ถึงความรักและความผูกพันที่มนุษย์และสัตว์เลี้ยงมีต่อกัน

1.2 ภาษาภาพเชิงเทคนิค ผลการวิจัยพบว่างานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยงมีการสร้างความหมายความรักและความผูกพัน โดยอาศัยภาษาภาพเชิงเทคนิค ได้แก่

1.2.1 การใช้สี ซึ่งเป็นจุดที่ดึงดูดความสนใจ มีอิทธิพลต่อการรับรู้สร้างอารมณ์และความรู้สึก และสามารถแสดงความหมายตามหลักจิตวิทยาของสีได้เป็นอย่างดี โดยงานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยงมีการใช้สีซึ่งเน้นไปทางโทนสีแดง สีชมพู และโทนสีขาว นำเสนอผ่านเครื่องแต่งกายของตัวแสดงและฉาก รวมถึงอุปกรณ์ประกอบฉาก เช่น ผ้าพันคอ เสื้อ กางเกง ผ้าห่ม ปลอกคอ แก้วน้ำ บรรจุภัณฑ์สินค้า ซึ่งโทนสีแดง สีชมพู เป็นสีที่เกี่ยวข้องกับความหมายของความรัก ความปรารถนา และยังเป็นสีที่ดึงดูดความสนใจอีกด้วย สำหรับโทนสีขาวเป็นสีที่แสดงความหมายถึงความสะอาด บริสุทธิ์ และปลอดภัย โดยสื่อความหมายได้ถึงความรักที่บริสุทธิ์ ทำให้องค์ประกอบในงานโฆษณามีความสัมพันธ์กันและแสดงให้เห็นถึงความรักที่สอดแทรกผ่านการใช้สีในงานโฆษณา และยังพบการใช้สีที่มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับตราสินค้าหรือสีบรรจุภัณฑ์สินค้าอีกด้วย

1.2.2 การใช้แสง ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ทำให้ภาพต่าง ๆ แสดงออกมาอย่างชัดเจน ช่วยสร้างบรรยากาศ อารมณ์ และความรู้สึกให้แก่ผู้รับชมได้ดียิ่งขึ้น โดยผลการวิจัยพบว่างานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยงมีการใช้แสงที่เน้นการนำเสนอโดยใช้แสงนุ่ม (Soft Light) จากแสงธรรมชาติ เช่น แสงดวงอาทิตย์ที่สาดส่อง แสดงถึงความนุ่มนวล อ่อนโยน ดูเป็นธรรมชาติอบอุ่นเป็นมิตร ความรัก ความหวังดี ซึ่งการใช้แสงนุ่มแสดงให้เห็นบรรยากาศเชิงบวก ทำให้รู้สึกผ่อนคลาย โปร่งสบาย ให้ความรู้สึกง่ายและเป็นกันเอง ทำให้สิ่งต่าง ๆ แสดง

ออกมาด้วยความรู้สึกอ่อนโยนมากขึ้น ทำให้ผู้รับชมรู้สึกได้ถึงความรักและความผูกพันจากแสงที่สร้างบรรยากาศ อารมณ์ และความรู้สึก

1.2.3 การใช้ระยะภาพ ผลการวิจัยพบว่างานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยงมีการใช้ระยะภาพโดยเน้นไปทางภาพระยะใกล้ (Close-Up) และระยะใกล้มาก (Extreme Close-Up) ซึ่งแสดงให้เห็นภาพส่วนใบหน้าของบุคคล สัตว์เลี้ยง และปฏิกิริยาของตัวแสดง เพื่อเน้นอารมณ์ และความรู้สึกตัวละครได้อย่างชัดเจน ทำให้เห็นการแสดงออกถึงความสุข ความรัก และความผูกพันผ่านทางสีหน้าและท่าทางของมนุษย์และสัตว์เลี้ยง สามารถถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกไปยังผู้รับชมให้เกิดอารมณ์คล้อยตาม

1.3 ฉาก ฉากหรือสถานที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้ผู้รับชมรับรู้ถึงความรักและความผูกพันได้ดียิ่งขึ้น ผลการวิจัยพบว่างานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยงมีการใช้บ้านหรือที่อยู่อาศัย โดยปรากฏภาพมุมต่าง ๆ ภายในบ้าน เช่น การแสดงให้เห็นภาพชั้นวางหนังสือ บันได โซฟา ที่ประกอบกันเป็นห้องนั่งเล่น ห้องนอน ห้องครัว ห้องรับประทานอาหาร และหน้าประตู ซึ่งเป็นสถานที่อบอุ่นที่มนุษย์และสัตว์เลี้ยงใช้ชีวิตร่วมกัน และยังเป็นสถานที่แห่งการรอคอยของสัตว์เลี้ยงในการรอเจ้าของกลับมา โดยสัตว์เลี้ยงมักรอคอยเจ้าของเป็นประจำอยู่บริเวณห้องนั่งเล่น บนโซฟา ริมหน้าต่าง หน้าประตู หรือ บริเวณที่มีช่องต่าง ๆ ที่สามารถมองเห็นภายนอกบ้านได้ ทำให้ผู้ชมสามารถรับรู้ และมองเห็นถึงความเป็นบ้าน นอกจากนี้ยังมีการใช้ฉากป่า จากการปรากฏภาพของครอบครัวที่เดินเล่นในป่า แสดงให้เห็นถึงสถานที่แห่งความผูกพันในการทำกิจกรรมและการอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัว และฉากสถานที่ทำงาน โดยเป็นสถานที่ในชีวิตประจำวันและมีความคุ้นเคย แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์เลี้ยง ซึ่งมีความอบอุ่นที่มนุษย์และสัตว์เลี้ยงใช้ชีวิตและทำกิจกรรมร่วมกัน และยังเป็นจุดเริ่มต้นของความรักและความผูกพันระหว่างมนุษย์กับสัตว์เลี้ยงทำให้ผู้รับชมได้รับรู้เห็นภาพ เกิดความรู้สึกร่วม ในบรรยากาศซึ่งเต็มไปด้วยความรักและความผูกพัน

1.4 การใช้สัญลักษณ์ ช่วยในการสื่อความหมายและดึงดูดความสนใจจากผู้รับชม และถ่ายทอดอารมณ์ความรักและความผูกพันออกมาได้อย่างสมบูรณ์ โดยมีการสร้างความหมายความรักและความผูกพันออกมาผ่านการใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ ซึ่งสามารถตีความและอธิบายความหมายผ่านสัญลักษณ์แต่ละบริบท สามารถวิเคราะห์การสร้างความหมายได้หลากหลายรูปแบบ เช่น ความหมายตรง ความหมายแฝง เป็นต้น ทำให้เกิดการรับรู้ร่วมกันโดยพบการใช้สัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมายถึงความรักและความผูกพันในงานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยง เช่น

บ้าน แสดงความหมายถึง ครอบครัว โดยบ้านหรือที่อยู่อาศัย หมายถึงสถานที่ที่บุคคลในครอบครัวใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นส่วนใหญ่ และยังเป็นสถานที่อบอุ่นที่มนุษย์และสัตว์เลี้ยงใช้ชีวิตร่วมกัน

ป่า สื่อความหมายเชิงสัญลักษณ์ถึงความอุดมสมบูรณ์ และความเป็นธรรมชาติ ป่าจะมีสิ่งมีชีวิตอาศัยอยู่ร่วมกันซึ่งมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เช่นเดียวกับมนุษย์และสัตว์เลี้ยง ความสมบูรณ์จะเกิดขึ้นได้ สมาชิกในครอบครัวต่างก็ต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และให้ความสำคัญต่อกัน

ครอบครัว แสดงความหมายถึงความรักและความผูกพันในครอบครัวที่ไม่ได้มีแค่พ่อ แม่ ลูก แต่ยังรวมไปถึงสัตว์เลี้ยง ซึ่งทำให้ชีวิตของทั้งมนุษย์และสัตว์เลี้ยงมีความหมายในทุก ๆ วัน

ภาพถ่าย เช่น ภาพสัตว์เลี้ยงในโทรศัพท์มือถือ กรอบรูปครอบครัว เป็นต้น แสดงถึงการให้ความสำคัญ ซึ่งเป็นการแสดงถึงความผูกพันที่มีต่อสัตว์เลี้ยง ที่เก็บบันทึกความทรงจำไว้ในช่วงเวลาต่าง ๆ และยังแสดงถึงการให้ความสำคัญกับสัตว์เลี้ยงอีกด้วย

เด็ก เป็นสัญลักษณ์ความไร้เดียงสา ความบริสุทธิ์ การเปิดกว้าง ความสดใส และยังเป็นจุดเริ่มต้น และต้นกำเนิดของทุกสิ่ง ซึ่งเป็นตัวแทนความรักที่บริสุทธิ์

การตั้งครรภ์ เป็นสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นถึงการมีชีวิตใหม่ที่กำลังจะเกิดขึ้นมา หรือการมีสมาชิกใหม่เพิ่มขึ้น โดยปรากฏลักษณะครรภ์ที่ผิวพรรณสวยงาม สื่อให้เห็นการดูแลผิวและครรภ์ที่ดีของผู้เป็นแม่ แสดงให้เห็นความรักของแม่ และความพร้อมในการดูแลลูกและสัตว์เลี้ยงที่ดีไปด้วยกัน

ผ้าพันคอ นอกจากเป็นเครื่องตกแต่ง ที่ให้ความสวยงามและความอบอุ่นแล้ว ยังมีความหมายเชิงสัญลักษณ์ในการให้เป็นของขวัญ ซึ่งผ้าพันคอยังถูกนำมาใช้กับสัตว์เลี้ยง โดยเจ้าของสัตว์เลี้ยงสามารถแสดงถึงการเป็นเจ้าของ และมอบความรักให้สัตว์เลี้ยงได้โดยการใช้ผ้าพันคอพันที่ปลอกคอ หรือใช้แทนปลอกคอของสัตว์เลี้ยง

นอกจากนี้ยังพบการใช้สัญลักษณ์งานแต่งงาน เค้กรูปกระดูกสีฟ้า รอยข่วน นกหวีด สายจูง และข้อความในงานโฆษณา ซึ่งการใช้สัญลักษณ์ดังกล่าวทำให้งานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยงสามารถแสดงให้เห็นถึงความรักและความผูกพันที่มนุษย์และสัตว์เลี้ยงมีให้กัน ทำให้ช่วยในการสื่อความหมายและดึงดูดความสนใจจากผู้รับชม และถ่ายทอดอารมณ์ความรักและความผูกพันออกมาได้อย่างสมบูรณ์

ส่วนที่ 2 การรับรู้ความหมายในงานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยงของผู้บริโภค

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้บริโภคที่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงสัตว์เลี้ยงและเคยซื้ออาหารสัตว์เลี้ยง สุนัขและแมว จำนวน 10 คน พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์มีการรับรู้ความหมายในงานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยง ดังนี้

2.1 ความรักและความผูกพัน ผู้ให้สัมภาษณ์รับรู้ได้ถึงความรักและความผูกพัน จากการแสดงสีหน้าและท่าทางของตัวแสดง ประกอบกับฉากต่าง ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของกับสัตว์เลี้ยงในบริบทต่าง ๆ โดยผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งได้ให้

ข้อมูลว่า “สิ่งที่เห็นคือความรักและความผูกพันระหว่างเจ้าของกับสัตว์เลี้ยง ในองค์ประกอบของโฆษณาตัวนี้ การรู้สึกออกมาของสัตว์เลี้ยง กิริยาท่าทางของสัตว์เลี้ยงที่แสดงออกมาถึงความรัก ฉากก็ดูเป็นฉากในชีวิตประจำวัน เป็นฉากที่อยู่ในที่ที่ทุกคนเจออยู่แล้ว มันเลยรู้สึกว่า มันตรงกับชีวิตประจำวัน ” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 1, 2564) โดยสามารถรับรู้และตีความหมายที่แสดงออกมาได้จากประสบการณ์ การเรียนรู้พฤติกรรม และความคุ้นเคยในการเลี้ยงสัตว์เลี้ยงของผู้บริโภค ทำให้สามารถรับรู้ถึงความรักและความผูกพันได้ดี

2.2 การดูแลเอาใจใส่และให้ความสำคัญ ผู้ให้สัมภาษณ์รับรู้ได้ถึงการดูแลเอาใจใส่และให้ความสำคัญ จากการแสดงสีหน้าและท่าทางของตัวแสดง และการมีส่วนร่วมซึ่งกันและกันระหว่างมนุษย์และสัตว์เลี้ยง โดยผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งได้ให้ข้อมูลว่า “มันเหมือนเป็นการเลี้ยงดูกัน ดูแลเอาใจใส่ เหมือนเราเอาใจใส่เขา สัตว์เลี้ยงก็จะเอาใจใส่เรา เหมือนเขารักเรา ไม่ว่าจะเป็นการเอาใจใส่หรือพวกเรื่องอาหารด้วย” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 2, 2564) ซึ่งการนำเสนอภาพการดูแลด้านต่าง ๆ และการมีส่วนร่วมในชีวิต ทำให้ผู้บริโภคสามารถรับรู้ถึงการดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดี

2.3 คุณประโยชน์ของสินค้า ผู้ให้สัมภาษณ์รับรู้ได้ถึงคุณประโยชน์ของสินค้า จากการนำเสนอคุณประโยชน์ของสินค้าอาหารสัตว์เลี้ยง โดยผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งได้ให้ข้อมูลว่า “ประโยชน์ของอาหารชนิดนี้มันจะมีหลายสูตร แต่ละสูตรก็เหมาะกับแต่ละช่วงวัย เขาอยากให้อาหารเขาตั้งแต่แรก อาหารเขาก็มีทุกสูตร ทุกช่วงอายุ ที่สามารถเลี้ยงหมาได้ ตั้งแต่วันแรกของชีวิต จนกระทั่งวันสุดท้ายของชีวิต” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 3, 2564) การนำเสนอคุณประโยชน์ของสินค้าอาหารสัตว์เลี้ยง โดยแสดงภาพสินค้าที่มีหลากหลายสูตร การแสดงออกของสัตว์ที่ดูแข็งแรง และการนำเสนอประโยชน์โดยตรงของสินค้า ซึ่งเป็นจุดมุ่งใจด้านเหตุผล ทำให้ผู้บริโภคสามารถรับรู้ถึงคุณประโยชน์ที่สื่อสารออกมาถึงตัวสินค้าได้มากยิ่งขึ้น

2.4 ความสดใสของสัตว์เลี้ยง ผู้ให้สัมภาษณ์รับรู้ได้ถึงความสดใสของสัตว์เลี้ยง จากตัวแสดงและการแสดงออกทางสีหน้าท่าทางของสัตว์เลี้ยงที่มีพฤติกรรมต่าง ๆ โดยผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งได้ให้ข้อมูลว่า “เขาใช้สัตว์เลี้ยงแต่ละตัวในการโฆษณา มีความรู้สึกว่าเขามีความน่ารัก มีความฉลาด หรือมีความแสนรู้ไม่เหมือนกัน อันนี้เขาใช้สัตว์เลี้ยงแต่ละตัวในการทำกิจกรรม” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 4, 2564) ความน่ารัก ความสดใสของตัวแสดงที่ถ่ายทอดออกมา ทำให้ผู้บริโภครับรู้ได้ถึงความสดใส และความน่ารักของสัตว์เลี้ยง ที่ถ่ายทอดออกมาได้อย่างเป็นธรรมชาติได้เป็นอย่างดี

2.5 การเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวของสัตว์เลี้ยง ผู้ให้สัมภาษณ์รับรู้ได้ถึงการเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวของสัตว์เลี้ยงในงานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยง จากการแสดงออกทางสีหน้าและท่าทาง โดยผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งได้ให้ข้อมูลว่า “ภาพรวม ๆ ที่เห็นเลย คือความเป็นครอบครัว หมาอยู่ในครอบครัว เป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว ภาพที่เขาเสนอมันเป็น

ความสัมพันธ์ในครอบครัว มันมีความสัมพันธ์ทุกอย่าง มีการกินอาหาร มีการดูแล มีครอบครัว” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 5, 2564) ซึ่งการแสดงออกถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์เลี้ยงในรูปแบบของครอบครัวที่แฝงอยู่ในงานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยง ทำให้ผู้บริโภคสามารถรับรู้ได้ถึงการเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวของสัตว์เลี้ยงได้อย่างสมบูรณ์

2.6 มิตรภาพระหว่างมนุษย์และสัตว์เลี้ยง ผู้ให้สัมภาษณ์รับรู้ได้ถึงมิตรภาพระหว่างมนุษย์และสัตว์เลี้ยง จากการแสดงออกทางสีหน้าและท่าทางที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์เลี้ยง โดยผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งได้ให้ข้อมูลว่า “เหมือนเขามีเวลาแค่ช่วงระยะเวลาหนึ่ง แต่เขาก็จะมีเวลาให้กัน เล่นกัน ให้อาหารกันบ้าง มีนั่งอ่านหนังสือด้วยกัน รู้สึกเหมือนมีเพื่อนอยู่ด้วย” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 2, 2564) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงมิตรภาพในรูปแบบต่าง ๆ ทำให้ผู้บริโภคมองเห็น และรับรู้ความหมายได้เป็นอย่างดี

2.7 ความสุขของมนุษย์และสัตว์เลี้ยง ผู้ให้สัมภาษณ์รับรู้ได้ถึงความสุขของมนุษย์และสัตว์เลี้ยง จากการแสดงออกทางสีหน้าและท่าทางของมนุษย์และสัตว์เลี้ยง โดยผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งได้ให้ข้อมูลว่า “ความร่าเริงของหมา กิจกรรมของเขา ส่วนใหญ่หมาจะดูตื่นเต้น มันเป็นที่ดึงดูดสายตาว่า ดูเขามีความสุขในแต่ละกิจกรรม เราก็รู้สึกสดชื่นไปด้วย ภาษากายที่เขาแสดงออกก็มีความสุข” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 3, 2564) ซึ่งการได้เห็นสัตว์เลี้ยงสามารถเล่นได้อย่างมีความสุข หรือการหัวเราะที่แสดงออกมาของตัวแสดง เป็นจุดที่ดึงดูดความสนใจ และทำให้ผู้บริโภคเกิดการรับรู้ถึงความสุขของมนุษย์และสัตว์เลี้ยงได้ดียิ่งขึ้น

2.8 ตัวแทนคนรัก ผู้ให้สัมภาษณ์รับรู้ได้ถึงภาพตัวแทนคนรัก ในงานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยง จากลักษณะของตัวแสดงที่ถูกนำเสนอ เช่น การใช้ตัวแสดงสัตว์เลี้ยงในโฆษณาที่มีลักษณะคล้ายคนรักของตัวแสดง โดยผู้ให้สัมภาษณ์ท่านหนึ่งได้ให้ข้อมูลว่า “เขาสื่อคล้ายว่าเหมือนมีตัวแทนใครบางคน หาตัวแทนใครบางคน โดยเขาคิดว่าถ้าเป็นสัตว์เลี้ยงก็น่าจะดีกับเขา แต่สัตว์เลี้ยงก็อาจจะต้องมีบุคลิกภาพหรืออะไรก็แล้วแต่ เหมือนแฟนเขาที่คิดถึงหน้าตาหรืออะไรประมาณนี้” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 4, 2564) ซึ่งทำให้ผู้บริโภครับรู้ได้ถึงการสร้างความหมายตัวแทนคนรักที่อยู่ในรูปแบบของสัตว์เลี้ยงที่เข้ามาเติมเต็มชีวิต และยังแสดงให้เห็นภาพของความรักและความผูกพันที่มีให้กับสัตว์เลี้ยงอีกด้วย

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยส่วนที่ 1 ศึกษาการสร้าง ความหมายความรักและความผูกพันในงานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยงทางสื่อออนไลน์ พบว่า มีการสร้างความหมายความรักและความผูกพันผ่าน 1) การแสดงออกทางสีหน้าและท่าทาง 2) ภาษาภาพเชิงเทคนิค ได้แก่ การใช้สี แสง ระยะเวลา 3) องค์ประกอบฉาก และ 4) การใช้สัญลักษณ์ เป็นไปตามการสื่อความหมายตามแนวทางการศึกษาเชิงสัญลักษณ์ ซึ่งงานโฆษณาถูกออกแบบและให้ความหมายโดยผู้สร้าง

โฆษณา ตามที่ Jha, A. K.. et al. ได้กล่าวถึงการวิเคราะห์เชิงสัญลักษณ์ในงานโฆษณา ว่า ความหมายของงานโฆษณาถูกกำหนดรูปแบบและให้ความสำคัญกับความเป็นจริง โดยให้มองเห็นผลิตภัณฑ์และบริการที่โฆษณาในแง่มุมมองของสังคม ซึ่งเครื่องหมายทางภาษาและสัญลักษณ์ล้วนทำหน้าที่เป็นเครื่องหมายที่บ่งบอกถึงวัตถุ บุคคล หรือสามารถสื่อความหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรม (Jha, A. K. et al., 2017) สำหรับการสร้างความหมายความรักและความผูกพันมีการสร้างความหมายผ่านองค์ประกอบต่าง ๆ โดยสามารถตีความและอธิบายความหมายผ่านสัญลักษณ์ตามแต่ละบริบท ซึ่งมีทั้งความหมายตรง และความหมายแฝง สื่อสารออกมาตามแนวทางการศึกษาเชิงสัญลักษณ์วิทยา ภาษาภาพเชิงเทคนิค จิตวิทยาความรัก/ภาษาสัตว์เลื้อย ในด้านการแสดงออกทางสีหน้าและท่าทาง โดยการแสดงออกของมนุษย์นั้นสามารถเข้าใจการสื่อความหมายได้อย่างตรงไปตรงมา เช่น การแสดงความรักโดยการกอด การลูบสัมผัส ส่วนการแสดงออกของสัตว์เลื้อยนั้น ต้องอาศัยประสบการณ์ การเรียนรู้ ในการตีความ อันเนื่องมาจากสัตว์เลื้อยไม่สามารถสื่อสารด้วยคำพูดได้ จึงใช้ภาษากาย (Body language) ในการสื่อสาร ซึ่งเป็นจุดที่งานโฆษณาอาหารสัตว์เลื้อยสามารถใช้การแสดงออกทางสีหน้าและท่าทาง เพื่อแสดงให้เห็นถึงความรักและความผูกพันได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์เลื้อยยังทำให้เกิดความผูกพัน ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่จะทำให้เกิดความรัก ตามทฤษฎีความรัก (Theory of Love) (ปรเมศวร์ ภูมิบุญ, 2562) นอกจากจะทำให้เกิดความรักและความผูกพันระหว่างมนุษย์แล้ว ยังทำให้เกิดความรักระหว่างมนุษย์กับสัตว์เลื้อยด้วยเช่นกัน ด้านการสร้างความหมายผ่านภาษาภาพเชิงเทคนิคนั้น การใช้แสงนุ่ม (Soft Light) ช่วยสร้างอารมณ์และความรู้สึก ทำให้สิ่งต่าง ๆ ออกมาด้วยความรู้สึกอ่อนโยน ดูเป็นธรรมชาติอบอุ่นเป็นมิตรมากขึ้น ในส่วนการใช้สี โทนสีแดง สีชมพู และโทนสีขาว เป็นสีที่เกี่ยวข้องกับความหมายของความรัก ความสะอาด บริสุทธิ์ ซึ่งสีมีความหมายและมีอิทธิพลต่ออารมณ์และความรู้สึกของมนุษย์ โดยเป็นไปตามแนวคิดเกี่ยวกับจิตวิทยาของสี โดยสีทุกสีย่อมมีอิทธิพลอยู่เหนือจิตใจมนุษย์ทั่วไป เพราะมนุษย์เราทุกคนย่อมมีอารมณ์ ความรู้สึกของคนเราจึงขึ้นอยู่กับการใช้สี และสีมีอิทธิพลต่อจิตใจของบุคคล (ทวีเดช จีวบาง, 2547) ในส่วนการใช้ระยะภาพนั้นสามารถสื่อความหมายได้โดยเน้นไปที่การกระทำ ใบหน้า หรือความรู้สึกตัวละคร โดยในงานวิจัยครั้งนี้ สามารถสื่อความหมายได้ผ่านการใช้ภาพระยะใกล้ (Close-Up) ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดภาษาภาพเชิงเทคนิค และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรสิข ชัยกิตติคุณ ซึ่งพบการใช้ระบบความหมายแฝงของภาษาภาพ เช่น การใช้โทนสี การจัดแสงของภาพ การจัดองค์ประกอบภาพ การใช้มุมกล้อง ในการสร้างความหมายและเพื่อให้เกิดจุดสนใจแก่ผู้รับสาร (สรสิข ชัยกิตติคุณ, 2561) การสร้างความหมายในงานโฆษณาอาหารสัตว์เลื้อย ได้ถ่ายทอดไปยังผู้รับชมผ่านภาษาภาพเชิงเทคนิค ทั้งการใช้สี แสง และระยะภาพนั้น จะช่วยสร้างอารมณ์และบรรยากาศให้ผู้บริโภครับรู้ได้ถึงความรักและความผูกพันได้

เป็นอย่างดี ด้านองค์ประกอบฉากนั้น เป็นองค์ประกอบของการเล่าเรื่องเพื่อถ่ายทอดงานโฆษณา (Drew, C., 2019) ซึ่งงานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยงได้ใช้ฉากที่เป็นสถานที่ในชีวิตประจำวันและคุ้นเคย ในการถ่ายทอดให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์เลี้ยงในช่วงเวลาต่าง ๆ ซึ่งเต็มไปด้วยความรักและความผูกพัน การใช้ฉากหรือสถานที่ที่คุ้นเคย เช่น บ้าน ซึ่งเป็นสถานที่ที่อบอุ่นและอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์และสัตว์เลี้ยงในการถ่ายทอดงานโฆษณา จะทำให้ผู้บริโภคสามารถรับรู้ และเข้าใจสิ่งที่โฆษณาต้องการสื่อออกมาได้ดียิ่งขึ้น เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ชนิตาภา เข้มแข็ง ที่พบว่าการใช้ฉากและสถานที่ตามสถานการณ์ชีวิตของตัวละคร ทำให้การสื่อสารของเรื่องราวชัดเจนขึ้น (ชนิตาภา เข้มแข็ง, 2563) ด้านการใช้สัญลักษณ์ งานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยงมีการใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ ในการสื่อความหมายความรักและความผูกพัน โดยการใช้สัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับสัตว์เลี้ยง หรือกิจกรรมที่มนุษย์และสัตว์เลี้ยงกระทำร่วมกัน สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความรักและความผูกพันของมนุษย์และสัตว์เลี้ยง ซึ่งการใช้สัญลักษณ์ที่ผู้บริโภครู้จัก คุ้นเคย ทำให้สามารถตีความและอธิบายความหมายผ่านสัญลักษณ์ตามแต่ละบริบท ทำให้เกิดการรับรู้ร่วมกัน และเข้าใจในสิ่งที่โฆษณาต้องการสื่อสารได้ ซึ่งเป็นไปตามการสื่อความหมายตามแนวทางการศึกษาเชิงสัญลักษณ์วิทยา โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ บดินทร์ เดชาบุรณานนท์ ซึ่งพบวิธีการสื่อความหมายโดยการใช้รูปสัญลักษณ์ที่พบได้จากธรรมชาติ เพื่อเปรียบเทียบกับลักษณะความงามของผิวพรรณ และการใช้สีในเชิงสัญลักษณ์ เช่น การใช้สีทอง เพื่อสื่อความหมายความเลอค่า (บดินทร์ เดชาบุรณานนท์, 2561) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฏฐ์ชุตา วิจิตรจามรี ซึ่งพบการสื่อความหมายโดยใช้สัญลักษณ์แสดงโทษของบุหรี่ เช่น ปืน ระเบิดเวลา (ณัฏฐ์ชุตา วิจิตรจามรี, 2558) จากองค์ประกอบดังกล่าวทำให้งานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยงสามารถใช้องค์ประกอบต่าง ๆ ในการสร้างความหมายความรักและความผูกพัน และถ่ายทอดออกมาได้เป็นอย่างดี

จากผลการวิจัยส่วนที่ 2 ศึกษาการรับรู้ความหมายในงานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยงของผู้บริโภค พบว่าผู้บริโภคมีการรับรู้ความหมาย ทั้งหมด 8 ประเด็น ได้แก่ 1) ความรักและความผูกพัน 2) การดูแลเอาใจใส่และให้ความสำคัญ 3) คุณประโยชน์ของสินค้า 4) ความสดใสของสัตว์เลี้ยง 5) การเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวของสัตว์เลี้ยง 6) มิตรภาพระหว่างมนุษย์และสัตว์เลี้ยง 7) ความสุขของมนุษย์และสัตว์เลี้ยง และ 8) ตัวแทนคนรัก โดยเป็นไปตามการรับรู้ทางการเห็น ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ จริญ ชัยประทุม โดยมนุษย์เลือกสรรสิ่งที่เห็นมาเป็นข้อมูลของการรับรู้ แล้วป้อนข้อมูลที่เห็นสู่ระบบประสาทเพื่อตีความ (จริญ ชัยประทุม, 2556) และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ฉัตยาพร เสมอใจ ที่ได้อธิบายเกี่ยวกับธรรมชาติของการรับรู้ของผู้บริโภค ซึ่งปัจจัยด้านองค์ประกอบทางด้านเทคนิค ความพร้อมด้านจิตใจของผู้บริโภค ประสบการณ์ในอดีตของผู้บริโภค สภาวะอารมณ์ และปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้บริโภคเกิดการรับรู้ (ฉัตยาพร เสมอใจ, 2550) ซึ่งผู้บริโภคยังมีการรับรู้จากจุดจูงใจ

เชิงอารมณ์ ในด้านความรัก ความผูกพัน และความสุข นอกจากนี้ยังพบการรับรู้จากจุดมุ่งใจเชิงเหตุผล เช่น ประโยชน์ของสินค้า โดยขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และสัตว์เลี้ยงที่มีหลากหลายรูปแบบ และเป็นไปตามประสบการณ์ในการเลี้ยงสัตว์เลี้ยงและซื้ออาหารสัตว์เลี้ยงของผู้บริโภค อันเนื่องมาจากผู้บริโภคมีแรงจูงใจในการซื้อสินค้าแตกต่างกัน เช่น การซื้อสินค้าเพราะต้องการตอบสนองทางด้านประโยชน์ของสินค้า จึงทำให้ผู้บริโภครับรู้ในประเด็นเกี่ยวกับคุณประโยชน์ของสินค้าเป็นหลัก หรือการซื้อสินค้าจากความน่าสนใจขององค์ประกอบต่าง ๆ ในงานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยง ซึ่งมีผลต่อการโน้มน้าวใจและการรับรู้ของผู้บริโภค ทำให้ผู้บริโภคตีความการสร้างคามหมายที่สื่อออกมาในงานโฆษณาได้ตามประสบการณ์ของแต่ละคน และสามารถสรุปประเด็นการรับรู้ได้ตามผลการวิจัย ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ Dix and Marchegiani ที่ได้อธิบายการโน้มน้าวใจในการโฆษณาว่าความน่าดึงดูดใจในการโฆษณาเป็นหัวใจสำคัญของการสร้างสรรค์โฆษณาเพื่อเชื่อมโยงแบรนด์กับความต้องการของผู้บริโภค โดยการดึงดูดผู้อ่านหรือผู้ชมไปยังข้อความโฆษณา มีการจูงใจด้านเหตุผล (Rational Appeal) โดยใช้คุณลักษณะ ประโยชน์สินค้า และการจูงใจด้านอารมณ์ (Emotional Appeal) โดยใช้หลักจิตวิทยาสร้างความรู้สึกของผู้บริโภค (Dix, S., & Marchegiani, C, 2013) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรณพิลาศ กุลติลก ซึ่งพบการโน้มน้าวใจในด้านเหตุผล ในการอธิบายส่วนผสมและคุณประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ และการโน้มน้าวใจในด้านอารมณ์ เช่น ความกลัว ความกังวลใจที่มีต่อโรคภัย (พรณพิลาศ กุลติลก, 2561) ซึ่งสามารถใช้การรับรู้ของผู้บริโภคมาเป็นแนวทางเพื่อสร้างแรงจูงใจและความต้องการของผู้บริโภคได้

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลจากงานวิจัยเรื่อง การสร้างความหมายความรักและความผูกพันในงานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยง พบว่า งานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยงมีการสร้างความหมายความรักและความผูกพันผ่านการแสดงออกทางสีหน้าและท่าทาง ภาษาภาพเชิงเทคนิค องค์ประกอบฉากและการใช้สัญลักษณ์ เพื่อช่วยในการสื่อความหมายดึงดูดความสนใจจากผู้รับชม และถ่ายทอดอารมณ์ความรักและความผูกพันออกมาได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งผู้บริโภคมีการรับรู้ความหมายในงานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยง ทั้งหมด 8 ประเด็น ได้แก่ 1) ความรักและความผูกพัน 2) การดูแลเอาใจใส่และให้ความสำคัญ 3) คุณประโยชน์ของสินค้า 4) ความสดใสของสัตว์เลี้ยง 5) การเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวของสัตว์เลี้ยง 6) มิตรภาพระหว่างมนุษย์และสัตว์เลี้ยง 7) ความสุขของมนุษย์และสัตว์เลี้ยง และ 8) ตัวแทนคนรัก โดยเกิดจากองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ดึงดูดความสนใจ ประกอบกับประสบการณ์ในการเลี้ยงสัตว์เลี้ยงของผู้ให้สัมภาษณ์ ทำให้สามารถรับรู้ความหมายได้เป็นอย่างดี ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัยครั้งนี้ 1) ผู้สร้างสรรค์งานสามารถสื่อสารเรื่องความรักและความผูกพัน ผ่านองค์ประกอบ ต่าง ๆ ได้แก่ การแสดงออก

ทางสีหน้าและท่าทาง ภาษาภาพเชิงเทคนิค การใช้ฉาก และการใช้สัญลักษณ์ ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความรักและความผูกพันของมนุษย์และสัตว์เลี้ยง ทำให้ผู้บริโภครับรู้และเข้าใจในเนื้อหาที่งานโฆษณาต้องการสื่อออกมาได้ 2) ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้เห็นถึงความสำคัญในการนำจุดจุดใจเชิงอารมณ์และจุดจุดใจเชิงเหตุผลมาใช้สร้างสรรค์ในงานโฆษณา จะช่วยให้ผู้บริโภคเกิดความสนใจและตัดสินใจซื้อสินค้าได้ง่ายยิ่งขึ้น สำหรับข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรศึกษางานโฆษณาสินค้าอาหารสัตว์เลี้ยงให้หลากหลายรูปแบบ รวมถึงขยายให้ครอบคลุมทุกประเภทของสินค้าสัตว์เลี้ยง เพื่อจะได้มองเห็นการสร้างคามหมายในมุมมองและรูปแบบที่หลากหลาย 2) ควรประยุกต์แนวทางการวิเคราะห์การสร้างคามหมายกับสินค้าชนิดอื่น ๆ เพื่อสร้างจุดจุดใจในงานโฆษณาสินค้าให้ตรงกับความต้องการของลูกค้า

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2561). ธุรกิจดูแลสัตว์เลี้ยง บทวิเคราะห์ธุรกิจ ประจำเดือน ธันวาคม 2561. เรียกใช้เมื่อ 1 กันยายน 2564 จาก https://www.dbd.go.th/download/document_file/Statistic/
- กัญญาพัชร ทับเอี่ยม. (2564). บทบาทของแมวต่อความสัมพันธ์ในครอบครัวสามี-ภรรยา ที่ไม่มีลูกในจังหวัดพิษณุโลก. เรียกใช้เมื่อ 1 กันยายน 2564 จาก <https://www.tcijthai.com/news/2021/5/article/>
- จรรย์ ชัยประทุม. (2556). การสร้างภาพประกอบเพื่อการสื่อความหมาย. (พิมพ์ครั้งที่ 1). ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ฉัตยาพร เสมอใจ. (2549). การบริหารการตลาด. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ฉัตยาพร เสมอใจ. (2550). พฤติกรรมผู้บริโภค. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ชนิดาภา เชื้อแขก. (2563). การวิเคราะห์ตัวบทและการถอดรหัสของงานโฆษณาที่บ่งบอกความหลากหลายทางเพศ ของผู้บริโภคชาวไทย. ใน วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารการตลาด. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณัฐชуда วิจิตรจามรี. (2558). การสร้างความหมายและองค์ประกอบเชิงสร้างสรรค์ของสื่อทัศนเพื่อโน้มน้าวใจในการรณรงค์ไม่สูบบุหรี่. วารสารปัญญาภิวัฒน์, 7(1), 87-98.
- ณัฐจิตต์ บุราณทวีคุณ. (2562). ตลาดสัตว์เลี้ยง เพื่อนแก้เหงา เต็มโตเท่าไร. เรียกใช้เมื่อ 3 กันยายน 2564 จาก <https://marketeeronline.co/archives/130973>
- ทวีเดช จีวบาง. (2547). เรียนรู้ทฤษฎีสี่. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส. พรีนติ้งเฮาส์.

- นงนุช ศิริโรจน์. (2560). การสื่อสารมวลชนเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บดินทร์ เดชาบุรณานนท์. (2561). รูปแบบและการสื่อความหมายของการอุปมาอุปไมยเชิงภาพ สำหรับงานโฆษณาผลิตภัณฑ์ความงามทางสื่อนิตยสาร. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, 3(3), 62-73.
- ปรเมศวร์ กุมารบุญ. (2562). ทฤษฎีความรัก. เรียกใช้เมื่อ 5 กันยายน 2564 จาก (Theory of Love) กับ Poramez's love life cycle Model: <https://www.gotoknow.org/posts/618576>
- ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 1. (24 ตุลาคม 2564). การสร้างความหมายความรักและความผูกพันในงานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยง. (สินีกุล ขุนภาชี, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 2. (31 ตุลาคม 2564). การสร้างความหมายความรักและความผูกพันในงานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยง. (สินีกุล ขุนภาชี, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 3. (31 ตุลาคม 2564). การสร้างความหมายความรักและความผูกพันในงานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยง. (สินีกุล ขุนภาชี, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 4. (4 พฤศจิกายน 2564). การสร้างความหมายความรักและความผูกพันในงานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยง. (สินีกุล ขุนภาชี, ผู้สัมภาษณ์)
- ผู้ให้ข้อมูลสำคัญท่านที่ 5. (23 ตุลาคม 2564). การสร้างความหมายความรักและความผูกพันในงานโฆษณาอาหารสัตว์เลี้ยง. (สินีกุล ขุนภาชี, ผู้สัมภาษณ์)
- พรณพิลาศ กุลติล. (2561). การวิเคราะห์ตัวบทและการถอดรหัสความงามแบบอ่อนเยาว์ในสื่อโฆษณา. วารสารนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการสื่อสาร, 5(2), 67-86.
- สรสิข ชัยกิตติคุณ. (2561). การอุปมาอุปไมยเชิงภาพเพื่อการรณรงค์อนุรักษ์สัตว์ป่าขององค์การกองทุนสัตว์ป่า. ใน วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์. มหาวิทยาลัยรังสิต.
- Dix, S., & Marchegiani, C. (2013). Advertising Appeals. *Journal of Promotion Management*, 19(4), 393-394.
- Drew, C. (2019). The 8 Elements Of A Story – Explained For Students! Retrieved September 5, 2021, from <https://helpfulprofessor.com/story-elements/>
- Jha, A. K. et al. (2017). A Semiotic Analysis of portraying Gender in Magazine Advertisements. *IOSR Journal Of Humanities And Social Science (IOSR-JHSS)*, 22(5), 1-8.

การพัฒนาบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ รายวิชาการเขียนโปรแกรมบนเว็บเพื่อ การศึกษาของนักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ชั้นปีที่ 3

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร*

THE DEVELOPMENT OF LEARNING MANAGEMENT SYSTEM ON
COMPUTER PROGRAMMING ON WEB OF EDUCATION FOR THE
THIRD YEAR COMPUTER MAJOR AT FACULTY EDUCATION
KAMPHAENG PHET RAJABHAT UNIVERSITY

เมธี มธุรส

Matee Maturos

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

Kamphaeng Phet Rajabhat University, Thailand

E-mail: najarn9@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาและหาประสิทธิภาพบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ รายวิชาการเขียนโปรแกรมบนเว็บเพื่อการศึกษา 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนโดยใช้บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ วิธีการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) แบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 หาประสิทธิภาพของบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ขั้นตอนที่ 2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังโดยใช้บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ และ ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ใช้สำหรับการหาประสิทธิภาพของบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เป็นนักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ จำนวน 22 คน และกลุ่มที่ 2 ใช้สำหรับการทดลองใช้บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เป็นนักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ จำนวน 26 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ 1) บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วน

* Received December 22, 2021; Revised January 2, 2021; Accepted March 12, 2022

เบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที (t-test dependent) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ผลการวิจัยพบว่า 1) บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ รายวิชาการเขียนโปรแกรมบนเว็บเพื่อการศึกษามีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.06/81.16 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังการจัดการเรียนการสอนโดยใช้บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.59)

คำสำคัญ : บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์, การเขียนโปรแกรม, เว็บเพื่อการศึกษา

Abstract

The Objectives of this research article were to 1) Create and evaluate the efficacy of electronic lessons for the Web Programming for Education course. 2) Compare students' learning achievement before and after teaching using electronic lessons from the Web Programming for Education course; and 3) Determine students' satisfaction with the electronic lessons from the Web Programming for Education course. This study used a quasi experimental design. The research data collection process was separated into three stages: Step 1: Determine the efficiency of electronic lessons for the Web Programming for Education course; Step 2: Compare students' learning achievement before and after teaching using electronic lessons; and Step 3: Determine students' satisfaction with electronic lessons of the Web Programming for Education course. The research population was separated into two groups: the first was used to determine the usefulness of electronic lessons for 22 computer students, and the second was used to experiment with electronic lessons for 26 computer students. Purposive sampling was used in this investigation. The following instruments were employed in this study: 1) electronic lessons 2) achievement test; and 3) questionnaire of satisfaction. The mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.), and t-test were used to analyze the data. Statistical software was used to analyze the data. The research findings indicated that 1) the efficiency of electronic lessons in the Web Programming for Education course was 80.06/81.16, meeting the 80/80 standard. 2) After teaching and learning using electronic lessons, students' academic achievement was significantly higher than before at the .05

level, and 3) the students' satisfaction with electronic lessons in overall was at the highest level ($\bar{X}$ = 4.59).

Keywords: Electronic lessons, Computer Programming, Web of Education

บทนำ

เทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทในการเรียนการสอนไม่ว่าจะเป็นด้านของผู้สอนหรือผู้เรียนที่ต้องอาศัยเทคโนโลยีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน ผู้เรียนจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้เกิดประโยชน์เพื่อที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้หรือสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถนำมาเป็นฐานความรู้เพิ่มเติมให้กับตนเองและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่มีให้เกิดประโยชน์สูงสุด การเรียนรู้ผ่านอิเล็กทรอนิกส์หรือระบบการสอนแบบออนไลน์เป็นวิธีการเรียนรู้ที่มีความสำคัญมาก และเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่มีความเหมาะสมสำหรับการพัฒนาทรัพยากรบุคคล การเรียนรู้ผ่านอิเล็กทรอนิกส์ทำให้ผู้เรียนมีเสรีภาพในการเลือกเนื้อหาสาระกำหนดเส้นทางการเรียนรู้ของตนเองได้ตามความสนใจและความถนัด การเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องเรียงตามลำดับ ผู้เรียนสามารถข้ามขั้นตอนที่ตนเองคิดว่าไม่จำเป็นหรือเรียงตามลำดับการเรียนรู้ของตนเองได้ (สุรินทร์ เพชรไทย, 2560)

การเรียนการสอนออนไลน์ ถือได้ว่ามีบทบาทสำคัญบนฐานวิถีชีวิตใหม่ “New Normal” และเพื่อให้สอดคล้องกับการศึกษาในยุค 4.0 โดยเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านการคิดวิเคราะห์ ออกแบบ และพัฒนานวัตกรรมโดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศ จากปัญหาการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้เกิดการปรับตัวเป็นวิถีชีวิตแบบใหม่โดยเฉพาะสถาบันทางการศึกษาที่ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนแบบปกติได้ จึงจำเป็นต้องใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์ เพื่อให้การเรียนรู้เกิดความต่อเนื่อง (ธนากร คุ่มภัย และคณะ, 2564) การพัฒนาบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ รายวิชาการเขียนโปรแกรมบนเว็บเพื่อการศึกษา โดยใช้ระบบการบริหารจัดการบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ที่มีลักษณะเป็นการเรียนการสอนผ่านเว็บ ซึ่งผู้เรียนสามารถเข้าถึงได้ทั้งจากสมาร์ตโฟนและคอมพิวเตอร์ ด้วยโปรแกรมเว็บเบราว์เซอร์ ในส่วนของรายวิชาการเขียนโปรแกรมบนเว็บเพื่อการศึกษา เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาเว็บไซต์เพื่อการเรียนการสอนโดยใช้โปรแกรมภาษาหลากหลาย เช่น โปรแกรมภาษา PHP โปรแกรมภาษา HTML, CSS เป็นภาษาที่ใช้เป็นส่วนของการจัดรูปแบบการแสดงผลเอกสาร HTML, JavaScript เป็นภาษาสคริปต์เชิงวัตถุ ที่เรียกว่า "Script" ซึ่งในการสร้างและพัฒนาเว็บไซต์เพื่อให้เว็บไซต์ได้มีการเคลื่อนไหว สามารถตอบสนองผู้ใช้งานรวมถึงการเชื่อมต่อกับระบบฐานข้อมูลเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล (มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2559)

ดังนั้นจากหลักการและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้นที่มีผู้ดำเนินการวิจัยการพัฒนาบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ทำให้เกิดผลดีกับนักศึกษาและการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นอาจารย์ผู้สอนจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและพัฒนาบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ รายวิชาการเขียนโปรแกรมบนเว็บเพื่อการศึกษา ซึ่งถือได้ว่าเป็นแนวทางหนึ่งในการนำเทคโนโลยีทางการศึกษามาประยุกต์ใช้ร่วมกับระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ที่มีความสามารถเชื่อมโยงไปยังแหล่งข้อมูลอื่น ๆ อีกมากมายจึงเป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนสนใจ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์รายวิชาการเขียนโปรแกรมบนเว็บเพื่อการศึกษาของนักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ ชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนโดยใช้บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เป็นนักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ ชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 22 คน และ 2) กลุ่มที่ใช้ในการทดลองใช้บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เป็นนักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ ชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 26 คน

ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย 1) ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ และ 2) ตัวแปรตาม ได้แก่ 2.1) ประสิทธิภาพของบทเรียน 2.2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 2.3) ความพึงพอใจของนักศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ รายวิชาการเขียนโปรแกรมบนเว็บเพื่อการศึกษา มีจำนวน 12 บท และมีการสร้างข้อสอบออนไลน์ด้วยโปรแกรม Dreamweaver CS6 มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้ 1.1) ศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ รายวิชาการเขียนโปรแกรมเพื่อการศึกษา เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ เนื้อหา และการวัดและประเมินผล 1.2) ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์

การออกแบบและการสร้างบทเรียน ตามเนื้อหาวิชาที่กำหนดตามหลักการของ ADDIE Model และ 1.3) นำบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ไปพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 เป็นการนำบทเรียนไปทดลองใช้กับนักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ ที่จัดไว้เป็นกลุ่มในการหาประสิทธิภาพขั้นทดสอบแบบเดี่ยวและยังไม่เคยเรียนเนื้อหา จำนวน 3 คน สังเกตดูข้อบกพร่องของบทเรียนนำข้อบกพร่องมาแก้ไขบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์นั้นต่อไป

ขั้นที่ 2 เป็นการนำบทเรียนที่ได้แก้ไขแล้วไปทดลองกับนักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ ที่จัดไว้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการหาประสิทธิภาพขั้นทดสอบแบบกลุ่มย่อย จำนวน 10 คน เพื่อตรวจสอบระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนที่เหมาะสมและหาประสิทธิภาพของบทเรียน โดยนำผลที่ได้จากแบบฝึกหัดระหว่างเรียน และแบบทดสอบหลังเรียน มาตรวจสอบหาประสิทธิภาพของบทเรียน จากนั้นนำไปแก้ไขก่อนนำไปใช้ในการทดลองขั้นต่อไป

ขั้นที่ 3 เป็นการนำบทเรียนที่ได้แก้ไขแล้ว ไปทดลองกับนักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ ชั้นปีที่ 3 ที่จัดไว้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการหาประสิทธิภาพขั้นทดสอบกลุ่มใหญ่และยังไม่เคยเรียนเนื้อหา จำนวน 22 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียน จากนั้นนำไปแก้ไขก่อนนำไปใช้ในการจัดการเรียนสอนจริง

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาการเขียนโปรแกรมบนเว็บเพื่อการศึกษา เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย จำนวน 12 บท รวม 120 ข้อ มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้ 2.1) ศึกษาหนังสือ ตำราและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาการเขียนโปรแกรมบนเว็บเพื่อการศึกษา หลักการสร้างและขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2.2) ดำเนินการสร้างแบบทดสอบ ซึ่งเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก และมีคำตอบที่ถูกต้องเพียงข้อเดียว ให้ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และครอบคลุมเนื้อหาตามบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ 2.3) นำแบบทดสอบเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้กับแบบทดสอบแต่ละข้อ แล้วนำผลการประเมินมาหาค่าความเที่ยงตรง พบว่า ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.33 – 1.00 2.4) ปรับปรุงแบบทดสอบตามคำแนะนำโดยแก้ไขการใช้ภาษาบางข้อให้มีความชัดเจนและนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้ง แล้วนำผลการประเมินมาหาค่าความเที่ยงตรง พบว่า ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 2.5) นำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับนักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ ชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 22 คน และนำข้อมูลมาวิเคราะห์คุณภาพ พบว่าค่าความยากง่าย (p) มีค่าระหว่าง 0.45 - 0.77 ค่าอำนาจจำแนก (r) มีค่าตั้งแต่ 0.27 ขึ้นไปและค่าความเชื่อมั่น ($KR-20$) = 0.98 และ 2.7) ปรับปรุงแบบทดสอบให้สมบูรณ์และพร้อมที่จะนำไปให้นักศึกษาทำการทดสอบ

3. แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้ 3.1) ศึกษาหนังสือ ตำรา เอกสารที่

เกี่ยวข้องกับงานวิจัย หลักการและขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ 3.2) สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ 3.3) นำแบบสอบถามความพึงพอใจเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์การเรียนรู้กับแบบสอบถามความพึงพอใจแต่ละข้อ แล้วนำผลการประเมินมาหาค่าความเที่ยงตรง โดยพิจารณาเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป พบว่า ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.33 – 1.00 3.4) ปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยแก้ไขการใช้ภาษาบางข้อให้มีความชัดเจนและนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแล้วนำผลการประเมินมาหาค่าความเที่ยงตรง พบว่า ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 3.5) นำแบบสอบถามความพึงพอใจไปทดลองใช้กับนักศึกษาสาขาวิชา คอมพิวเตอร์ ชั้นปีที่ 3 จำนวน 22 คน และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์คุณภาพด้านความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา พบว่า มีค่าเท่ากับ 0.88 และ 3.6) ปรับปรุงแบบสอบถามความพึงพอใจให้สมบูรณ์และพร้อมที่จะนำไปให้นักศึกษาใช้ในการทดสอบ

การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อดำเนินการวิเคราะห์ต่อไป โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการการเก็บข้อมูลออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ มีขั้นตอนดังนี้ 1.1) ผู้วิจัยชี้แจงนักศึกษาให้เข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการใช้งานบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ และอธิบายวิธีการเรียนรู้เนื้อหาในบทเรียนตามแนวคิดของ Gagne 1.2) แบ่งกลุ่มนักศึกษาออกเป็นกลุ่มละ 3 - 4 คน และเรียนรู้เนื้อหาทั้ง 12 บทร่วมกัน 1.3) เมื่อศึกษาบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ครบ 12 บท ให้นักศึกษาจัดทำโครงงานคอมพิวเตอร์ และทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน เก็บสะสมรวมกันเป็นคะแนนของกระบวนการ แล้วหาประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) 1.4) หลังจากจบกระบวนการเรียนรู้แล้วให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน เพื่อวัดประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) และ 1.5) นำประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) ไปเปรียบเทียบกับกันโดยใช้สูตรหาประสิทธิภาพ เทียบกับเกณฑ์ 80/80

ตอนที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาการเขียนโปรแกรมบนเว็บ เพื่อการศึกษา มีขั้นตอนดังนี้ 2.1) ผู้วิจัยชี้แจงนักศึกษาให้เข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการใช้งานบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์และอธิบายวิธีการเรียนรู้เนื้อหาในบทเรียนตามแนวคิดของ Gagne 2.2) ทดสอบก่อนเรียนโดยใช้แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 12 บท รวม 120 ข้อ 2.3) นักศึกษาได้ทำการศึกษาตามบทเรียน และสร้างโครงงานคอมพิวเตอร์เพื่อนำมาเสนอในช่วงสุดท้ายของการเรียนการสอน และเมื่อเรียนครบเนื้อหาตามที่กำหนดให้ทำแบบทดสอบหลังเรียนแล้วนำเสนอโครงงานคอมพิวเตอร์ และ 2.4) นำคะแนนหลังเรียนและก่อนเรียนมาวิเคราะห์เพื่อทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามสมมติฐานต่อไป

ตอนที่ 3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ มีขั้นตอนดังนี้
 3.1) ผู้วิจัยชี้แจงให้นักศึกษาเข้าใจเกี่ยวกับการทำแบบวัดความพึงพอใจที่มีต่อบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ 3.2) นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ไปให้นักศึกษาทำเพื่อเก็บข้อมูลมาวิเคราะห์ตามหลักของสถิติ และ 3.3) นำข้อมูลความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ มาวิเคราะห์เพื่อหาระดับของความพึงพอใจ

สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปดังนี้

1) วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์ที่สร้างขึ้นโดยใช้ E_1/E_2 2) การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียนโดยใช้ t-test และ 3) การวิเคราะห์แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

1. ผลการหาประสิทธิภาพของบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ รายวิชาการเขียนโปรแกรมบนเว็บเพื่อการศึกษา มีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการพัฒนาและหาประสิทธิภาพบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์

การเป้าหมาย	บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์รายวิชาการเขียนโปรแกรมบนเว็บเพื่อการศึกษา	
	E_1	E_2
กลุ่มเดียว	76.24	77.42
กลุ่มเล็ก	79.35	80.17
กลุ่มใหญ่	80.06	81.16

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ รายวิชาการเขียนโปรแกรมบนเว็บเพื่อการศึกษา มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.06/81.16 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังการจัดการเรียนการสอน มีรายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนการสอนโดยใช้บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	26	50.54	4.81	33.60	.00
หลังเรียน	26	86.23	4.57		

$p < .05$

จากตารางที่ 2 พบว่า นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ รายวิชาการเขียนโปรแกรมบนเว็บเพื่อการศึกษา รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ รายวิชาการเขียนโปรแกรมบนเว็บเพื่อการศึกษา

รายการ	($\bar{X}$)	S.D.	ความหมาย
ด้านเนื้อหา			
1. เนื้อหามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.58	0.50	มากที่สุด
2. ความถูกต้องของเนื้อหา	4.65	0.49	มากที่สุด
3. ปริมาณเนื้อหาในแต่ละบทมีความเหมาะสม	4.54	0.51	มากที่สุด
4. ความเหมาะสมในการลำดับเนื้อหา	4.69	0.47	มากที่สุด
5. การแบ่งเนื้อหาออกเป็นกรอบการเรียนรู้ย่อย ๆ	4.50	0.51	มากที่สุด
6. ความถูกต้องของภาษาที่ใช้	4.69	0.47	มากที่สุด
7. สำนวนภาษาที่ใช้ชัดเจน เข้าใจง่าย	4.54	0.51	มากที่สุด
8. คำถามแต่ละบทมีความชัดเจน	4.77	0.43	มากที่สุด
9. แบบทดสอบมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	4.65	0.49	มากที่สุด
10. แบบทดสอบมีเฉลยคำตอบที่อธิบายเหตุผลชัดเจนและเข้าใจง่าย	4.62	0.50	มากที่สุด
ด้านการผลิตสื่อ			
11. แบบตัวอักษร (Fonts) ได้มาตรฐาน	4.46	0.51	มาก
12. แบบตัวอักษรอ่านง่ายและชัดเจน	4.50	0.58	มากที่สุด
13. รูปแบบและขนาดตัวอักษรเหมาะสมกับกลุ่มผู้ใช้งาน	4.46	0.58	มาก
14. สีสันมีความเหมาะสมต่อการอ่าน	4.15	0.73	มาก
15. ความเหมาะสมของสีภาพ เครื่องหมายต่าง ๆ ที่นำมาประกอบ	4.58	0.50	มากที่สุด
16. ปุ่มและไอคอนมีรูปแบบและขนาดเหมาะสมตามการใช้งาน	4.58	0.50	มากที่สุด
17. ตำแหน่งปุ่มและไอคอนที่จัดวางมีความเหมาะสม	4.69	0.47	มากที่สุด
18. การจัดวางองค์ประกอบมีความสมดุลเหมาะสม	4.69	0.47	มากที่สุด
19. การจัดวางองค์ประกอบมีความเป็นสากล (เช่น จากบนลงล่าง จากซ้ายไปขวา)	4.69	0.47	มากที่สุด
20. การนำเอาวัสดุมีเดียเข้ามาช่วยเสริมช่วยให้เข้าใจเนื้อหาได้ชัดเจน	4.81	0.40	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.59	0.50	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจที่มีต่อบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ในรายวิชาการเขียนโปรแกรมบนเว็บเพื่อการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.59, S.D. = 0.50)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ รายวิชาการเขียนโปรแกรมบนเว็บเพื่อการศึกษาของนักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ ชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้พัฒนาบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ขึ้นอย่างเป็นระบบตามแบบจำลอง ADDIE โดยเริ่มตั้งแต่ ขั้นตอนการวิเคราะห์ ขั้นตอนการออกแบบ ขั้นตอนการพัฒนา ขั้นตอนการนำไปใช้และขั้นตอนการประเมินผล ซึ่งบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์นี้สามารถใช้กับรายวิชาการเขียนโปรแกรมบนเว็บเพื่อการศึกษาได้เป็นอย่างดีและทำให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กัน สอดคล้องกับ วิจิต แสงสว่าง พบว่า บทเรียน E-Learning มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการพัฒนาบทเรียนตามขั้นตอนของการพัฒนา มีการทดสอบประสิทธิภาพก่อนการนำไปใช้จริง เนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษา กิจกรรมมีความสอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกก่อนที่จะทำแบบทดสอบและสามารถเลือกเรียนเนื้อหาที่สนใจตามที่มีให้เลือกโดยไม่จำกัดเวลา (วิจิต แสงสว่าง, 2560) สอดคล้องกับ ไพโรจน์ ภูทอง พบว่า ประสิทธิภาพของการเรียนในระบบ E-Learning เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเรียนในระบบ E-Learning ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีการกระตุ้นและส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมและการได้ลงมือปฏิบัติมากขึ้น (ไพโรจน์ ภูทอง, 2560) และสอดคล้องกับ ัญญลักษณ์ วจนะวิศิษฐ์ พบว่า การที่บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์นี้มีประสิทธิภาพสูงนั้นอาจเนื่องมาจากการพัฒนามีขั้นตอนการตรวจสอบและประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญเพื่อปรับปรุงคุณภาพบทเรียนก่อนนำไปใช้ (ัญญลักษณ์ วจนะวิศิษฐ์, 2557)

2. นักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ ชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มีการถ่ายทอดเนื้อหาต่าง ๆ ผ่านเว็บไซต์ในรูปแบบสื่อมัลติมีเดีย ไม่ว่าจะเป็นข้อความเสียง ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว หรือวิดีโอทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา มีการเรียนรู้ได้ไม่จำกัด สามารถต่อยอดไปได้เรื่อย ๆ สอดคล้องกับ ขวัญชัย ขวณา และธารทิพย์ ขวณา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนบทเรียนออนไลน์สูงกว่าก่อนเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากขั้นตอนการพัฒนาที่เป็นระบบ น่าสนใจ มีสื่อที่หลากหลาย สามารถทบทวนหรือทดสอบได้ตลอดเวลา (ขวัญชัย ขวณา และธารทิพย์ ขวณา, 2563) สอดคล้องกับ เอื้อมฟ้า นาคโต และอัครวุฒิ จินดานุรักษ์ พบว่า ความรู้พื้นฐานคณิตศาสตร์หลังใช้บทเรียน E-Learning สูงกว่าก่อนใช้บทเรียน (เอื้อมฟ้า นาคโต และอัครวุฒิ จินดานุรักษ์, 2555) สอดคล้องกับแนวคิดของเยาวนารถ พันธุ์เพ็ง กล่าวว่า การจัดการเรียน

การสอนที่ดีสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและผู้สอน พร้อมทั้งช่วยลดข้อจำกัดของการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ ผู้เรียนจำนวนมาก สภาพแวดล้อมของห้องเรียน ช่องว่างของผู้สอนและผู้เรียน (เยวนารณ พันธ์เพ็ง, 2556) และสอดคล้องกับ ชูดาภัก เดชพันธ์ พบว่า บทเรียนออนไลน์มีประสิทธิภาพสามารถตอบสนองความต้องการของนักศึกษาในการจัดการสอนในระดับดี (ชูดาภัก เดชพันธ์, 2553) จะเห็นได้ว่าการใช้บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์นั้นส่งผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น

3. นักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ ชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มีความพึงพอใจที่มีต่อบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ รายวิชาการเขียนโปรแกรมบนเว็บเพื่อการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ทำให้ผู้เรียนรู้สึกพอใจ การจัดวางองค์ประกอบสื่อได้อย่างเหมาะสม การนำมัลติมีเดียมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน หรือเนื้อหาอ่านง่าย ชัดเจน ซึ่งทำให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่าย สอดคล้องกับขวัญชัย ช้วนาและธารทิพย์ ช้วนา พบว่านักศึกษามีความพึงพอใจภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเนื่องมาจากบทเรียนออนไลน์ มีการตอบสนองและสร้างความสนใจ มีการโต้ตอบหรือการมีปฏิสัมพันธ์กัน ผู้เรียนสามารถกลับไปทบทวน เรียนซ้ำ ทำแบบทดสอบได้หลายครั้ง สามารถควบคุมบทเรียนได้ เป็นการแก้ไขปัญหาของผู้เรียนในเรื่องที่ยังไม่เข้าใจและสามารถเรียนได้ทุกที่ทุกเวลา (ขวัญชัย ช้วนา และธารทิพย์ ช้วนา, 2563) สอดคล้องกับงษ์ไพโรจน์ ภูทอง พบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อบทเรียน E-Learning ของนักศึกษาอยู่ในระดับพึงพอใจมาก เป็นไปตามความมุ่งหมายของการวิจัย ซึ่งความพึงพอใจโดยรวม คือ สามารถให้นักศึกษาเข้าไปศึกษาเนื้อหา ล่วงหน้าได้และสามารถเรียนได้โดยไม่จำกัดเวลา สถานที่ ทำให้นักศึกษาไม่เครียดก่อให้เกิดความรับผิดชอบต่อตนเองสูงขึ้น อีกทั้งยังสามารถเข้าไปทบทวนบทเรียนได้ตามต้องการและสามารถติดต่อกับผู้สอนได้สะดวกมากขึ้น (ไพโรจน์ ภูทอง, 2560) และสอดคล้องกับวิจิต แสงสว่าง พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจต่อบทเรียน E-Learning อยู่ในระดับดีมาก ซึ่งอาจเป็นเพราะบทเรียน E-Learning ใช้ในการจัดการสอนได้ทุกที่ทุกเวลาและมีความสะดวกในการใช้งาน (วิจิต แสงสว่าง, 2560)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่าการพัฒนาบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ รายวิชาการเขียนโปรแกรมบนเว็บเพื่อการศึกษา พบว่า สามารถนำบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ในการเรียนการสอนได้เนื่องจากมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาอยู่ในระดับที่ดี และความพึงพอใจของนักศึกษามีภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นการสร้างบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์จะสามารถส่งเสริมผู้เรียนในการเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะอย่างต่อเนื่อง จากผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1) ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย 1.1) ควรมีการสร้างฐานข้อมูลความรู้เพิ่มเติมเพื่อให้นักศึกษาสามารถหาข้อมูลหรือมีระบบสนับสนุนที่สามารถแนะแนวทางการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น 1.2) ผู้สอนสามารถนำเอาบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ไปประยุกต์ใช้สอนในห้องเรียนเสมือนได้ ซึ่งจะทำให้ นักศึกษามีความรู้และความเข้าใจในเนื้อหาได้ดี และช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนที่ดีขึ้น 2) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ 2.1) ควรมีการออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และออกแบบเครื่องมือเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน 2.2) ควรชี้แจง ข้อตกลงร่วมกันเพื่อสร้างความเข้าใจและแนวทางการปฏิบัติให้แก่ผู้เรียนได้อย่างถูกต้องและ เข้าใจตรงกัน 3) ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป 3.1) ควรวิจัยพัฒนาบทเรียน อิเล็กทรอนิกส์ให้เหมาะสมกับระดับความรู้และความสามารถของผู้เรียน 3.2) ควรมีการวิจัย การใช้บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ บูรณาการกับรูปแบบการสอนที่หลากหลาย

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญชัย ขั้วนา และธารทิพย์ ขั้วนา. (2563). การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ (E-Learning) รายวิชาการจัดการเรียนรู้ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 คณะ ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม, 7(12), 295-306.
- ชุดาภักดิ์ เดชพันธ์. (2553). การพัฒนาประสิทธิภาพบทเรียนออนไลน์ตามเกณฑ์ 75/75 เรื่อง การวางแผนงานก่อสร้างด้วยโปรแกรม Moodle. ใน รายงานการวิจัย. คณะ วิศวกรรมศาสตร์และสถาปัตยกรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.
- ธนากร คัมภีร์ และคณะ. (2564). รูปแบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์สาขาช่าง อุตสาหกรรมบนความปกติใหม่ช่วงวิกฤติโควิด-19. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม, 8(3), 393-407.
- ธัญญลักษณ์ วจนะวิศิษฐ์. (2557). การพัฒนาบทเรียนอีเลิร์นนิ่งรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะพยาบาลศาสตร์เกื้อการุณย์. วารสารเกื้อการุณย์, 21(1), 100-113.
- ไพโรจน์ ภูทอง. (2560). การพัฒนาบทเรียน E-Learning เรื่องโปรแกรมนำเสนอผลงานของ นักศึกษาเจนเอเรชั่น วาย สถาบันอุดมศึกษาเอกชน. วารสารปัญญาวิวัฒน์ 9(2017), 227-235, 9(2017), 227-235.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. (2559). หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559). กำแพงเพชร: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ กำแพงเพชร.

- เยาวนารถ พันธุ์เพ็ง. (2556). การออกแบบการเรียนการสอนด้วยระบบ (E-Learning Instruction Design by E-Learning System). วารสารวิชาการศรีปทุมชลบุรี, 9(4), 21-28.
- วิจิต แสงสว่าง. (2560). ผลการใช้บทเรียน E-Learning เรื่อง สัมมนาทางคอมพิวเตอร์ ศึกษา สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัย นครสวรรค์, 19(1), 131-145.
- สุรินทร์ เพชรไทย. (2560). การพัฒนาบทเรียนออนไลน์รายวิชาการออกแบบและพัฒนา เว็บไซต์โดยใช้อีเลิร์นนิ่ง. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติพหุสภคณาจารย์ครั้งที่ 3. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.
- เอี่ยมฟ้า นาคโต และอัศวฤทธิ จินดานุรักษ์. (2555). การพัฒนาบทเรียน E-Learning พื้นฐาน คณิตศาสตร์. ใน รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ในวิชาฟิสิกส์
ของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทาง
สะเต็มศึกษา เรื่อง กล่องบรรจุภัณฑ์กันกระแทก*

A DEVELOPMENT OF ACADEMIC ACHIEVEMENT AND CREATIVITY IN
PHYSICS OF GRADE 10 STUDENTS, IN THE TOPIC OF SHOCKPROOF
PACKAGING BOX, THROUGH INQUIRY-BASED STEM LEARNING

ปณภวัฒน์ กาสรุณ

Bhunpawatana Kadroon

ชนาพร รัตนมาลี

Chanaporn Rattanamalee

อัจฉรา คำหล้า

Adchara Kumla

ธัญญ์วาริน ชูวัฒนวรกุล

Thanwarin Chuwatworakoon

มหาวิทยาลัยนครพนม

Nakhonphanom University, Thailand

กาญจนา ทองจบ

Kanchana Thongjob

โรงเรียนชุมพลโพธิ์พิสัย

Chumphonpholphisai School, Thailand

E-mail: bhunpawatana@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในวิชาฟิสิกส์ ซึ่งเป็นการวิจัยกึ่งทดลอง โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา เรื่องกล่องบรรจุภัณฑ์กันกระแทก กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชุมพลโพธิ์พิสัย ห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ปีการศึกษา 2563 จำนวน 30 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ 1) คู่มือกิจกรรมสะเต็มศึกษา เรื่องกล่องบรรจุภัณฑ์กันกระแทก 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ หัวข้อ โมเมนตัม การ

* Received December 22, 2021; Revised February 20, 2022; Accepted March 21, 2022

ดลและแรงดล เป็นแบบทดสอบชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ใช้วัดก่อน และหลังการทํากิจกรรม 3)แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ 4 ด้าน ได้แก่ ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องความคิดยืดหยุ่นและความคิดละเอียดลออ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและ การทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติการหาค่าที่ ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในวิชาฟิสิกส์ หัวข้อ โมเมนตัม การดลและแรงดลโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 12.93 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 64.65 และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 18.43 คะแนนคิดเป็น 92.15 เมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ย พบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนที่ได้เรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา เรื่องกล่องบรรจุภัณฑ์กันกระแทก สามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้ ทั้ง 4 ด้าน มีค่าเฉลี่ยเรียงจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ ด้านความคิดยืดหยุ่นเท่ากับ 3.80 ด้านความคิดริเริ่มเท่ากับ 3.50 ด้านความคิดละเอียดลออเท่ากับ 3.16 และด้านความคิดคล่องเท่ากับ 3.00

คำสำคัญ: สะเต็มศึกษา, กล่องบรรจุภัณฑ์กันกระแทก, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, ความคิดสร้างสรรค์

Abstract

The objectives of this research article were to develop academic achievement and develop creativity of secondary school students in physics, which a Quasi Experimental Design. By using STEM education activity, in the Topic of Shockproof Packaging Box. The target groups in the research were 30 students in Grade 10 special classrooms for science, mathematics, technology and the environment in the academic year 2020 by specific selection. The tools used include 1) STEM EDUCATION ACTIVITIES GUIDE Shock-proof packaging box. 2) An achievement test in physics subject on Momentum, inhalation and Impulse It is a 20 - item, 4 - choice test used to measure before and after the activity. 3) Creativity Assessment The four areas of creativity are originality, fluency, flexibility, and elaboration. The statistics used to analyze the data were mean, standard deviation, and t-test. The results showed that 1) Educational achievement of Grade10 students in physics subject on Momentum, inhalation and Impulse by using learning activities according to STEM education approach. The mean score before studying was 12.93 points, representing 64.65%, and the

mean score after school was 18.43 points, representing 92.15 on the mean difference test. It was found that the average score after school was statistically significantly higher at the .05 level . 2) Students who have learned using STEM-based learning activities Shock-proof packaging box Able to develop creativity in all 4 areas with average In descending order as follows, flexibility was 3.80, originality was 3.50, elaboration was 3.16, and fluency was 3.00.

Keyword: STEM education, shockproof packaging box, academic achievement, creativity

บทนำ

ปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาเป็นยุคไร้พรมแดน (Borderless World) เป็นโลกที่เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่มีรูปแบบการแข่งขันไปสู่การร่วมสร้างสรรค์ เป็นโลกที่ภูมิปัญญาสู่ภูมิปัญญามหาชน การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่แตกต่างจากเดิมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งนักเรียนต้องได้รับการพัฒนาทักษะการดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21 (สนธิ พลชัยยา, 2557) ทุกคนต้องตระหนักที่จะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนบทบาทครู วิธีการเรียนของนักเรียน การจัดหลักสูตรสถานศึกษา พัฒนาแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่นและชุมชน คือโลกเทคโนโลยี (Technologicalization) ในชีวิตประจำวันคนจะใช้เทคโนโลยีเป็นหลัก โดยเฉพาะเทคโนโลยีด้านข่าวสารและคมนาคม (Information and communication technology) เทคโนโลยีที่เกิดขึ้นมาใหม่ตามยุคสมัยของเราจึงต้องทำให้มนุษย์กลายเป็นฐานทรัพยากรหลักของโลกที่มีคุณภาพ คือมีความรู้ ความสามารถอยู่ร่วมกับเทคโนโลยีได้ สามารถประยุกต์ใช้ความรู้รวมไปถึงความคิดสร้างสรรค์ และทักษะอื่น ๆ บนพื้นฐานจริยธรรมที่ดี การที่จะไปถึงจุดนี้ได้จะต้องมีการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อการเตรียมคนเพื่อเป็นการติดอาวุธทางปัญญาที่นำมาซึ่งการเติบโตและอยู่รอดในสังคมอย่างมีคุณภาพ ดังนั้นการพัฒนานักเรียนต้องพัฒนาทั้งด้านความรู้ และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่ต้องก้าวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก การพัฒนาทักษะที่จำเป็นต้องเริ่มตั้งแต่การเรียนการสอนที่ควรมีการบูรณาการข้ามกลุ่มสาระวิชาเพื่อให้ผู้เรียนสามารถสังเคราะห์ความรู้ให้ครอบคลุมทุกด้านโดยเฉพาะทักษะการคิดสร้างสรรค์ ปัจจุบันประเทศไทยขาดบุคลากรที่มีทักษะความคิดสร้างสรรค์ และนักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ต่ำกว่าเกณฑ์ การเตรียมความพร้อมให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สูงขึ้นมากกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิวณัฐ ภูมิโคกรักษ์ (ศิวณัฐ ภูมิโคกรักษ์, 2562)

การจัดการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์โดยเฉพาะวิชาฟิสิกส์ที่มุ่งให้นักเรียน เข้าใจในปรากฏการณ์ทางธรรมชาติหลักการ กฎ และทฤษฎี ที่เป็นพื้นฐานของวิชาฟิสิกส์สามารถ

นำไปใช้ไปแก้ปัญหาและ ประยุกต์ใช้ในด้านต่าง ๆ ซึ่งถือว่าเป็นวิชาที่ค่อนข้างยาก มี รูปแบบ และวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนใช้วิธีบรรยาย ความรู้โดยมีนักเรียนเป็นผู้รับความรู้เพียง อย่างเดียว ส่งผล กระบวนการเรียนของนักเรียนโดยตรงซึ่งได้แสดงออกมาใน รูปแบบของ คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่อยู่ในระดับที่ต่ำ สาเหตุหลักเกิดเพราะนักเรียนมีความรู้แบบ ท่องจำ ทำให้ นักเรียนไม่สามารถเรียนรู้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม และสรุปความรู้ ได้ด้วยตนเอง ถึงแม้ว่าในการจัดการเรียนการสอนที่แบบสืบเสาะ ความรู้ที่ได้เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางเรียนรู้จะ เป็นทางเลือก หนึ่งที่เหมาะสมกับการแก้ปัญหาแต่ก็ยังมียข้อจำกัดในหลาย ๆ ข้ออยู่ จึงทำให้ไม่ สามารถสร้างนักเรียนให้เป็นผู้สร้างความรู้ ได้เองในบางครั้ง (กรวิทย์ เกื้อคลัง, 2561)

จากเหตุผลทั้งหมดที่กล่าวมาคณะผู้วิจัยเห็นว่าแนวทางสะเต็มศึกษา : (STEM Education) คือการสอนแบบบูรณาการข้ามกลุ่มสาระวิชาระหว่างศาสตร์สาขาต่าง ๆ ได้แก่ วิทยาศาสตร์ (Science: S) เทคโนโลยี(Technology) วิศวกรรมศาสตร์(Engineering) และ คณิตศาสตร์ (Mathematics) ซึ่งนำเอาจุดเด่นของแต่ละสาขาวิชามาสผสมผสานให้ลงตัว เพื่อให้ ผู้เรียนสามารถนำความรู้มาใช้แก้ปัญหาจากการลงมือปฏิบัติและออกแบบสิ่งประดิษฐ์สามารถ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์และนำไปใช้ในชีวิตจริงได้

คณะผู้วิจัยจึงทำการศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมตามแนวทางสะเต็มศึกษา เรื่อง กล้องบรรจุภัณฑ์กันกระแทก เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ ในรายวิชาฟิสิกส์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนชุมพลโพธิ์พิสัย อำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัด หนองคาย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย:

1. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในรายวิชา ฟิสิกส์ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา เรื่องกล้องบรรจุภัณฑ์กันกระแทก
2. พัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรม สะเต็มศึกษา เรื่องกล้องบรรจุภัณฑ์กันกระแทก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) โดยมี แผนการ วิจัยแบบกลุ่มทดลองกลุ่มเดียว เปรียบเทียบก่อน - หลัง (The Pretest - Posttest control group design)

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนชุมพลโพธิ์พิสัย อำเภอโพธิ์ พิสัย จังหวัดหนองคาย นักเรียนจำนวน 30 คน ซึ่งเป็นนักเรียนโครงการห้องเรียนพิเศษ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive

sampling) โดยกลุ่มเป้าหมายเป็นห้องเรียนที่คณะผู้วิจัยเป็นที่ปรึกษาซึ่งจะได้รับการจัดการเรียนรู้กิจกรรมสะเต็มศึกษา เรื่อง กล้องบรรจุภัณฑ์กันกระแทก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 คู่มือกิจกรรมสะเต็มศึกษา เรื่อง กล้องบรรจุภัณฑ์กันกระแทก ที่ผ่านการประเมินและตรวจสอบจากคณะกรรมการสะเต็มศึกษา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนมและวิทยากรจากสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) มีกิจกรรมย่อย 3 กิจกรรม

2.1.1 กิจกรรมย่อยที่ 1 เรื่อง ปลอ่ยไข่จากที่สูง

2.1.2 กิจกรรมย่อยที่ 2 เรื่อง ฟันผิวสุดกันกระแทก

2.1.3 กิจกรรมย่อยที่ 3 เรื่อง กล้องบรรจุภัณฑ์กันกระแทก

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา

ขั้นที่ 1 ระบุปัญหา นักเรียนวิเคราะห์ปัญหา โดยกำหนดสถานการณ์ของปัญหาเพื่อกำหนดขอบเขตของปัญหา ได้แก่ จากสถานการณ์โรคระบาดจากเชื้อไวรัสโควิด - 19 ทำให้ประชาชนทุกคนต้องอยู่บ้านหยุดเชื้อเพื่อชาติ ต้องกักตัวอยู่ในบ้านของตนเอง เกิดระบบการจัดส่งอาหาร สินค้าไปยังประชาชนตามบ้านเรือนต่าง ๆ และในระหว่างขนส่งสินค้าเกิดความเสียหายเนื่องจากกล้องบรรจุภัณฑ์ที่ไม่มีคุณภาพ ดังนั้นนักเรียนจะต้องออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่แข็งแรง ป้องกันการกระแทก สำหรับบรรจุสิ่งของในการขนส่งในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของ โควิด-19 ซึ่งบรรจุภัณฑ์นั้นต้องสามารถลดความเสียหายการแตกของไข่ไก่ให้ได้มากที่สุด

ขั้นที่ 2 รวบรวมข้อมูล นักเรียนสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการปลอ่ยไข่จากที่สูง และศึกษาฟันผิวกันกระแทก โดยศึกษาความรู้ทางฟิสิกส์ เรื่อง โมเมนตัม การดลและแรงดล

ขั้นที่ 3 ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา นักเรียนร่วมกันออกแบบกล้องบรรจุภัณฑ์ โดยการร่างกล้องบรรจุภัณฑ์ บ่งบอกวัสดุที่ใช้ในการประดิษฐ์กล้องบรรจุภัณฑ์กันกระแทก เพื่อใช้อธิบายผลการทำกิจกรรมโดยใช้เทคโนโลยีมาใช้ในการออกแบบให้ได้กล่องกระแทกที่มีคุณภาพและบรรจุสิ่งของใช้งานได้อย่างปลอดภัย

ขั้นที่ 4 วางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา ดำเนินการตามทีออกแบบและวางแผนไว้ ขณะดำเนินงานออกแบบนักเรียนจะพบปัญหา เช่น กล้องบรรจุภัณฑ์ขนาดเล็กไม่พอเหมาะกับไข่ไก่ในกล่อง วัสดุกันกระแทกแต่ละชนิดมีลักษณะและขนาดที่แตกต่างกัน ซึ่งนักเรียนต้องนำกล้องบรรจุภัณฑ์มาแก้ไขเพื่อให้ไข่ในกล่องมีความปลอดภัยมากที่สุด

ขั้นที่ 5 ทดสอบและปรับปรุงแก้ไข นักเรียนร่วมกันทดสอบ ปรับปรุงแก้ไข กล้องกันกระแทกของกลุ่มตนเอง เพื่ออธิบายผลการทดลองเมื่อกล้องบรรจุภัณฑ์กระทบพื้น

ทำไมไขไก่ในกล่องจึงไม่แตกหรือถ้าแตกจะปรับปรุงกล่องอย่างไรให้ไขไก่ถึงจะไม่แตกเป็นกระบวนกรออกแบบเชิงวิศวกรรมศาสตร์ ซึ่งจะต้องได้กล่องที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 6 นำเสนอผลการแก้ปัญหา นักเรียนร่วมกันนำเสนอกระบวนการออกแบบกล่องบรรจุภัณฑ์กันกระแทกและผลการทดลองของกลุ่มตนเองที่ได้หลังจากแก้ไข ปัญหาแล้ว โดยออกแบบวิธีการนำเสนอข้อมูลที่เข้าใจง่ายและน่าสนใจ เช่นการทำคลิปวิดีโอ เป็นต้น

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง โมเมนตัม การดลและแรงดล วิชาฟิสิกส์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นใช้วัดความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียน ที่เกิดจากการเรียนรู้ที่เป็นพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย ได้แก่ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้และการวิเคราะห์ เป็นแบบทดสอบเลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ที่ผ่านการหาคุณภาพและมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.80-1.00 จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านและได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2.3 แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ จะประเมินจากการที่นักเรียนทำกิจกรรมสะเต็มศึกษาวิชาฟิสิกส์ เรื่อง กล่องบรรจุภัณฑ์กันกระแทก วัดความคิดสร้างสรรค์ 4 ด้าน ได้แก่ ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่อง ความคิดยืดหยุ่นและความคิดละเอียดลออ เป็นแบบบันทึกที่นักเรียนแต่ละกลุ่มต้องเขียนบันทึกในสิ่งที่ทำระหว่างการจัดการเรียนรู้ โดยคณะผู้วิจัยระบุปัญหา ศึกษาค้นหาแนวคิดที่เกี่ยวข้องพร้อมทั้งเขียนสรุปเป็นแผนผังความคิด ออกแบบร่างชิ้นงานได้หลากหลาย ทำการทดสอบชิ้นงานของกลุ่มแล้วทำการบันทึกพร้อมเขียนสรุปสิ่งที่เกิดขึ้นจากการทดสอบสุดท้ายเขียนความสัมพันธ์ระหว่างวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม และคณิตศาสตร์ ซึ่งผ่านตรวจสอบความเหมาะสมและสอดคล้องระหว่างเนื้อหา กับสถานการณ์ ปัญหาและข้อคำถามในแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์จากผู้เชี่ยวชาญและถ้าคำตอบไม่ชัดเจนคณะผู้วิจัยจะนัดสัมภาษณ์รายกลุ่มเพิ่มเติม แล้วบันทึกสิ่งที่สัมภาษณ์โดยการอัดเทป

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 วิชาฟิสิกส์เรื่อง โมเมนตัม การดลและแรงดล โดยบูรณาการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวสะเต็มศึกษากล่องบรรจุภัณฑ์ กันกระแทก ใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติและการทดสอบที (T - test)

3.2 การวิเคราะห์แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์คณะผู้วิจัยตรวจคำตอบของนักเรียนในแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ตามเกณฑ์ ซึ่งดัดแปลงมาจาก Laura, G. เขียนผลตามเกณฑ์ที่ตรวจและอธิบายเป็นความเรียงเพื่อรายงานผลการดำเนินงานหลังจากนั้นผู้วิจัยถอดเทปที่ได้จากการสัมภาษณ์ แล้วนำข้อมูลมาจัดกลุ่มข้อมูลให้อยู่ในหมวดหมู่เดียวกันและ

ผู้วิจัยเขียนรายงานในลักษณะการเขียนบรรยายถึงการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในแต่ละด้านของนักเรียน โดยเกณฑ์การประเมินเป็น 4 ระดับ ดังนี้ (Laura, G., 2012)

ตารางที่ 1 แสดงเกณฑ์การประเมินความคิดสร้างสรรค์

เกณฑ์ การประเมิน	4	3	2	1
	เขียนภาพได้ 3 ภาพ ในเวลาที่กำหนด	เขียนภาพได้ 2 ภาพ ในเวลาที่กำหนด	เขียนภาพได้ 1 ภาพ ในเวลาที่กำหนด	เขียนภาพไม่ได้เลย
ความคิด	คิดได้จากเดิม 3	คิดได้จากเดิม 2	คิดได้จากเดิม 1	คิดแบบเดิม
ยืดหยุ่น	แบบขึ้นไป	แบบขึ้นไป	แบบขึ้นไป	
ความคิดริเริ่ม	คิดได้แปลกใหม่ 3 อย่างขึ้นไป	คิดได้แปลกใหม่ 2 อย่างขึ้นไป	คิดได้แปลกใหม่ 1 อย่างขึ้นไป	คิดได้ไม่แปลกใหม่
ความคิด ละเอียดลออ	ระบุขนาดและวัสดุ อธิบายการสร้างได้ ครบถ้วน	ระบุขนาดและวัสดุ ได้แต่อธิบาย วิธีการสร้างไม่ครบ	ระบุขนาดและวัสดุ ไม่ชัดเจนอธิบาย วิธีการสร้างไม่ครบ	ไม่ระบุขนาดและ วัสดุและไม่อธิบาย วิธีการสร้าง

ด้านความคิดคล่อง ในด้านนี้นักเรียนจะต้องเขียนภาพร่างอย่างรวดเร็วและในเวลาที่กำหนด ซึ่งในแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ผู้วิจัยได้สร้างตารางจำนวน 3 ช่อง ให้นักเรียนร่างภาพให้ได้มากที่สุดในเวลา 10 นาที

ด้านความคิดยืดหยุ่น ในด้านนี้นักเรียนคิดและวาดภาพได้หลายรูปแบบซึ่งในแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ผู้วิจัยได้สร้างตารางไว้จำนวน 3 ช่อง เพื่อให้นักเรียนวาดภาพร่างได้หลากหลายจากความคิดเดิม

ด้านความคิดริเริ่ม ด้านนี้นักเรียนจะต้องคิดและวาดภาพได้แปลกใหม่ เป็นรูปแบบที่ไม่ซ้ำกับรูปแบบทั่วไป

ด้านความคิดละเอียดลออ ในด้านนี้นักเรียนจะต้องคิดและกำหนดรายละเอียดภาพพร้อมกับอธิบายวิธีการสร้างได้ครบถ้วน ชัดเจน

ผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา เรื่องกล้องบรรจุภัณฑ์กันกระแทก วิชาพิสิส ผู้วิจัยขอเสนอข้อมูลที่ได้จากการวิจัยตามจุดประสงค์ 2 ตอน ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา เรื่องกล่องบรรจุภัณฑ์กันกระแทก วิชาฟิสิกส์ ได้ผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบทีและระดับนัยสำคัญของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 30 คน โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา เรื่องกล่องบรรจุภัณฑ์กันกระแทก

ผลการทดสอบความรู้	จำนวน	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.	ค่าเฉลี่ยของความต่าง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความต่าง	t	P
ก่อนใช้กระบวนการ STEM	30	12.93	1.818	-5.500	1.075	-28.029*	.001
หลังกระบวนการ STEM	30	18.43	1.165				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าคะแนนก่อนและหลังใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา เรื่องกล่องบรรจุภัณฑ์กันกระแทก นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาฟิสิกส์ในหัวข้อ โมเมนตัม การดลและแรงดล แตกต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน เท่ากับ 12.93 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 64.65 และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 18.43 คะแนนคิดเป็น 92.15 เมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ย พบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. พัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมสะเต็มศึกษา เรื่องกล่องบรรจุภัณฑ์กันกระแทก วิชาฟิสิกส์ ซึ่งแสดงผลการประเมินความคิดสร้างสรรค์ในแต่ละด้าน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงผลการประเมินความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 4 ด้าน ของแต่ละกลุ่ม (ตรวจจากโมเดล)

กลุ่มที่	ความคิดคล่อง	ความคิดยืดหยุ่น	ความคิดริเริ่ม	คิดละเอียดลออ	รวมคะแนน
1	3	4	3	4	14
2	3	4	3	4	14
3	3	4	3	3	13

กลุ่มที่	ความคิดคล่อง	ความคิดยืดหยุ่น	ความคิดริเริ่ม	คิดละเอียดลออ	รวมคะแนน
4	2	4	3	3	12
5	3	3	3	4	13
6	4	4	4	3	14
รวมคะแนน	18	23	19	21	81
ค่าเฉลี่ย	3.00	3.80	3.16	3.50	13.50

จากตารางที่ 3 การพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในรายวิชาฟิสิกส์ โดยใช้กิจกรรมสะเต็มศึกษา เรื่องกล้องบรรจุภัณฑ์กันกระแทก ประเมินกลุ่มนักเรียนตามระดับความคิดสร้างสรรค์แต่ละด้านพบว่า ด้านความคิดคล่องมีค่าเฉลี่ย 3.00 ด้านความคิดยืดหยุ่นมีค่าเฉลี่ย 3.80 ด้านความคิดริเริ่มมีค่าเฉลี่ย 3.16 และด้านความคิดละเอียดลออมีค่าเฉลี่ย 3.50 โดยคะแนนเฉลี่ยรวมทุกด้านมีค่า 13.50

อภิปรายผล

การศึกษาพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา เรื่อง กล้องบรรจุภัณฑ์กันกระแทก วิชาฟิสิกส์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 อภิปรายผลได้ดังนี้

1. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ หลังเรียนโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา เรื่อง กล้องบรรจุภัณฑ์กันกระแทก วิชาฟิสิกส์ มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน เท่ากับ 12.93 คะแนน และมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเท่ากับ 18.43 คะแนน และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาได้มีการจัดการเรียนรู้เป็นลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ครูเป็นเพียงผู้คอยชี้แนะให้คำปรึกษา ออกแบบการเรียนรู้ นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะผ่านกระบวนการเรียนรู้ ออกแบบเชิงวิศวกรรม ในการคิดแก้ปัญหา นำความรู้เข้าใจเกี่ยวกับหลักการทางฟิสิกส์ คณิตศาสตร์ ไปใช้แก้ปัญหาจากสถานการณ์ปัญหาต่าง ๆ ได้เหมาะสม ผ่านการคิดด้านการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์และประเมินผล ทำให้สามารถแก้ปัญหาที่ไม่ซับซ้อนส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรวิทย์ เกื้อคลั่ง ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาฟิสิกส์ ก่อนเรียน และหลังเรียน เรื่องสภาพสมดุล และสภาพยืดหยุ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์เรื่องสภาพสมดุล และสภาพยืดหยุ่นของนักเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (กรวิทย์ เกื้อคลัง, 2561) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพชรรัตน์ พูลเพิ่ม ได้ศึกษาผลการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง ลม ฟาอากาศ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนตามแนวสะเต็มศึกษา ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (เพชรรัตน์ พูลเพิ่ม, 2563) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นัสนรินทร์ ปือชา ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ผ่านการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) พบว่าคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 (นัสนรินทร์ ปือชา, 2558) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พลศักดิ์ แสงพรมศรี ที่ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หลังจาที่ได้รับจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษากับแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (พลศักดิ์ แสงพรมศรี, 2558) อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Han, S. et al. ที่ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้บูรณาการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมและคณิตศาสตร์ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การจัดการเรียนการสอนแบบ STEM PBL สามารถส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาคณิตศาสตร์เพิ่มสูงขึ้น และสามารถพัฒนาทั้งทางด้านอารมณ์ สังคม สติปัญญา และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะที่จำเป็นในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ด้วยตนเอง เกิดความเข้าใจอย่างแท้จริงไม่ใช่แค่การท่องจำอย่างเดียว (Han, S. et al., 2014)

2. การพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมสะเต็มศึกษา เรื่องกล่องบรรจุภัณฑ์กันกระแทก วิชาฟิสิกส์ ประเมินกลุ่มนักเรียนตามระดับความคิดสร้างสรรค์แต่ละด้านพบว่า ด้านความคิดสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ย 3.00 ด้านความคิดยืดหยุ่นมีค่าเฉลี่ย 3.80 ด้านความคิดริเริ่มมีค่าเฉลี่ย 3.16 และด้านความคิดละเอียดลออมีค่าเฉลี่ย 3.50 โดยคะแนนเฉลี่ยรวมทุกด้านมีค่า 13.50 แสดงว่า นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมสะเต็มศึกษามีความคิดสร้างสรรค์ นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 4 ด้าน เมื่อเรียงจากมากไปน้อย ด้านความคิดยืดหยุ่น ด้านความคิดละเอียดลออ ด้านความคิดริเริ่ม และด้านความคิดสร้างสรรค์ ตามลำดับ โดยการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมสะเต็มศึกษา เรื่องกล่องบรรจุภัณฑ์กันกระแทก วิชาฟิสิกส์ นักเรียนมีการวางแผนและสร้างชิ้นงานช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนได้ เนื่องจากนักเรียนได้คิดมีการเขียนภาพร่างได้รวดเร็ว หลากหลายแปลกใหม่ที่แตกต่างจากเดิม กำหนดรายละเอียดของชิ้นงาน อธิบายถึงวิธีการสร้างชิ้นงานและ

สร้างชิ้นงานตามแบบร่างครบก้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัสสร ติตมา ที่พบว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรมตามแนวทางสะเต็มศึกษาช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ นักเรียนเกิดความคิด จินตนาการ วางแผน ออกแบบตามความชอบของนักเรียน ได้ลงมือทำ ลองผิดลองถูกตลอดจนปรับปรุงและพัฒนาชิ้นงานในการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนดขึ้นและสามารถสร้างชิ้นงานขึ้นมาได้อย่างสร้างสรรค์ (ภัสสร ติตมา, 2558) สอดคล้องกับ สิริรณภ กิจเกื้อกูล การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์ชิ้นงานและมีทักษะในการออกแบบคิดแก้ปัญหาจากสภาพจริง เน้นการลงมือปฏิบัติ ทำงานเป็นกลุ่ม เปิดโอกาสให้ได้คิดในสิ่งแปลกใหม่ไม่ซ้ำกัน (สิริรณภ กิจเกื้อกูล, 2558) สอดคล้องกับ วชิร ศรีคุ้ม ความคิดสร้างสรรค์สามารถพัฒนาได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ในทางตรง เช่น การฝึกคิด การลงมือทำกิจกรรม การให้ความรู้ ในทางอ้อม เช่น การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ การสร้างความปลอดภัยในการคิด (วชิร ศรีคุ้ม, 2559) และ สอดคล้องกับ Torrance กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดการค้นพบสิ่งแปลกๆ ใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ความคิดสร้างสรรค์ ฝึกฝน การให้ประสบการณ์แก่นักเรียนและสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ (Torrance E.P., 1965)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา เรื่องกล่องบรรจุภัณฑ์กันกระแทก วิชาฟิสิกส์หลังเรียนสูงขึ้นอย่างน้อยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนที่ได้เรียนรู้โดยใช้กิจกรรมสะเต็มศึกษา เรื่องกล่องกันกระแทก สามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ซึ่งเรียงจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ ด้านความคิดยืดหยุ่น ด้านความคิดริเริ่ม ด้านความคิดละเอียดลออ และด้านความคิดคล่อง 3) ควรมีการนำแนวทางการจัดกิจกรรมสะเต็มศึกษาโดยบูรณาการกับรายวิชาที่เป็นการจัดการเรียนการสอนเชิงปฏิบัติการ และประยุกต์ใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ 4) ในการออกแบบกิจกรรมเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ควรจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลาย โดยคำนึงถึงความรู้พื้นฐานและความแตกต่างระหว่างช่วงวัยของนักเรียนเป็นองค์ประกอบไปด้วย

เอกสารอ้างอิง

กรวิทย์ เกื้อคลัง. (2561). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา เรื่อง สภาพสมดุล และสภาพยืดหยุ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 18(2), 124-135.

- นัสนรินทร์ บือชา. (2558). ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ความสามารถในการแก้ปัญหาและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พลศักดิ์ แสงพรมศรี. (2558). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการและเจตคติต่อการเรียนเคมีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษากับปกติ. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเคมีศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เพชรรัตน์ พูลเพิ่ม. (2563). การศึกษาผลการเรียนรู้กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ เรื่อง ลม ฟ้า อากาศ ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา (STEM). ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยราชธานี.
- ภัสสร ติตมา. (2558). การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางSTEM Education เรื่องระบบของร่างกายมนุษย์ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วารสารราชพฤกษ์, 13(3), 71-76.
- วชิร ศรีคุ้ม. (2559). การจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา. เรียกใช้เมื่อ 1 ตุลาคม 2562 จาก <https://www.slideshare.net/wawachira/stem-education-62525207>
- ศิวัญญ ภูมิโคกรักษ์. (2562). การศึกษาผลการเรียนรู้คณิตศาสตร์และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา. วารสารราชพฤกษ์, 17(2), 73-79.
- สนธิ พลชัยยา. (2557). สะเต็มศึกษากับการคิดขั้นสูง. นิตยสาร สสวท, 42 (189), 7-8.
- สิรินภา กิจเกื้อกูล. (2558). สะเต็มศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 17(2), 201-207.
- Han, S. et al. (2014). How Science, Technology, Engineering and Mathematics (STEM) Project-based Learning (PBL) affects High, Middle and Low Achievers Differently: The Impact of Student Factors on Achievement. International Journal of Science and Mathematics Education, 13 (5). 1089-1113.
- Laura, G. (2012). Assessing 21st Century Skills : A Guide to Evaluating Mastery and Authentic Learning. California: Corwin Press, Inc.

Torrance E.P. (1965). Rewarding creative behaviour : experiments in classroom creativity . Englewood cliffs, New Jersey: Prentice Hall.

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อ
ไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชน ชุมชนซอยสุเหร่า เขตราชเทวี
กรุงเทพมหานคร*

THE FACTORS RELATED TO IMPLEMENTATION OF PREVENTION
MEASURES FOR CORONAVIRUS DISEASE 2019 IN SOI SURAO
COMMUNITY RATCHATHEWI DISTRICT BANGKOK METROPOLIS

เชมณัฐ จิระเศรษฐภณ
Khemmanadh Chiraseddhabhon
วิราสิรี วสีวีระ
Wirasiri Waseeweeras
มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
Western University, Thailand
E-mail: pantira.tha@mahidol.edu

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชน ชุมชนซอยสุเหร่า เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร โดยการ ใช้วิจัยเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวาง กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ประชาชนในชุมชนซอยสุเหร่า เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นตัวแทนครัวเรือน จำนวน 161 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ระหว่างวันที่ 8 - 22 พฤศจิกายน 2564 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ไคสแควร์ และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง ร้อยละ 57.1 มีอายุอยู่ระหว่าง 20 - 39 ซึ่งเท่ากับกับอายุ 30 - 39 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.0 โดยมีอายุน้อยสุด 20 ปี และอายุสูงสุด 65 ปี การปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชน ชุมชนซอยสุเหร่า เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 64.6 รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 35.4 ตามลำดับ ไม่พบระดับน้อย ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p -

* Received January 22, 2022; Revised February 20, 2022; Accepted March 12, 2022

value <0.05) ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา และ ความรู้ในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ผลการศึกษาครั้งนี้ เสนอแนะให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในชุมชนควรสื่อสารทำความเข้าใจ และรณรงค์การปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยเฉพาะความรู้ในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในกลุ่มผู้ที่อายุมาก เพื่อกระตุ้นประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการป้องกันร่วมมือปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคได้

คำสำคัญ: การปฏิบัติตามมาตรการ, ความรู้ในการป้องกัน, ทักษะคิด และการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

Abstract

The purpose of this research were to study the implementation of prevention measures for coronavirus disease 2019 and the factors related to the implementation of prevention measures for coronavirus disease 2019 of the people in Soi Surao Community, Ratchathewi District, Bangkok Metropolis. Cross-sectional survey research was employed. The samples comprised 161 people representing households in Soi Surao Community, Ratchathewi District, Bangkok Metropolis. The questionnaires were used for data collection during 8th - 22nd November 2021. The data were then analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, Chi - square analysis, and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient statistics. The findings of the study showed the sample was female for 57.1%, Aged between 20-39, which was the same as 30 - 39 years old, accounting for 28.0%, with the lowest age being 20 years and the highest age 65 years. the implementation of prevention measures for coronavirus disease 2019 was indicated at a high level accounted for 64.6%, followed by a moderate level accounted for 35.4%, respectively, but a low level was not found. The statistically significant (p - value < 0. 05) related factors to people's implementation of prevention measures for coronavirus disease 2019 included age, education level, and knowledge on the prevention of coronavirus disease 2019. The results of this study suggested that public health officials in the community should communicate, understand, and campaign for the implementation of prevention measures for coronavirus disease 2019, especially knowledge on the prevention of coronavirus disease 2019 in older to encourage

people to have knowledge and understanding of prevention and cooperation in complying disease prevention measures.

Keywords: Implementation of Prevention Measures, Knowledge in the Prevention, Attitude Prevention of Coronavirus Disease 2019

บทนำ

สถานการณ์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่มีจำนวนผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และกระจายสู่วงกว้างในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ ซึ่งโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นโรคติดต่ออุบัติใหม่ นับเป็นภัยคุกคามที่หลายประเทศทั่วโลกต้องเผชิญ และส่งผลกระทบ ในหลายด้าน เช่น สุขภาพ เศรษฐกิจ สังคม ด้วยเหตุนี้แต่ละประเทศต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องมีมาตรการต่างแต่ละประเทศแตกต่างกันในการเตรียมการเฝ้าระวัง ป้องกันการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยประเทศไทย กระทรวงสาธารณสุขมีนโยบายมาตรการการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อให้ทราบขนาดของปัญหา ตรวจับการระบาด และติดตามแนวโน้มของการเกิดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในกลุ่มประชากรเสี่ยงและพื้นที่เสี่ยงได้อย่างทันเวลา สำหรับการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 รอบแรกในประเทศไทย เกิดขึ้นเมื่อต้นเดือนมกราคม ค.ศ. 2020 โดยพบผู้ป่วยรายแรกวันที่ 8 มกราคม 2020 เป็นนักท่องเที่ยวหญิงชาวจีน ซึ่งพบการระบาดในลักษณะกลุ่มก้อน ขยายการระบาดในไทยเป็นวงกว้าง ซึ่งการระบาดระลอกแรกอยู่ในช่วงเดือนมีนาคมถึงเมษายน 2563 และสามารถควบคุมได้ ในเวลาประมาณสองเดือน โดยรัฐบาลได้ใช้มาตรการในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ประกาศใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ทั่วประเทศ และจัดตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้ประกาศภาวะฉุกเฉินของประเทศไทย รวมถึงกำหนดมาตรการการป้องกันมุ่งเน้นให้ประชาชนอยู่บ้าน ปฏิบัติงานที่บ้าน รักษาระยะห่างทางกายภาพ ระยะห่างทางสังคม สวมหน้ากากอนามัย และล้างมือบ่อย ๆ ส่งผลให้ประชาชนต้องมีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตใหม่

ส่วนการระบาดรอบที่สองในประเทศไทยเกิดขึ้นในช่วงปลายเดือนธันวาคม ค.ศ. 2020 พบการติดเชื้อที่ตลาดกลางกุ้งตำบลมหาชัย อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร โดยการระบาดรอบที่สองมีความแตกต่างจากการระบาดรอบแรกในหลายด้านเช่น จำนวนผู้ติดเชื้อมีจำนวนมากกว่า มีการแพร่กระจายการติดเชื้อไปหลายจังหวัด โดยเฉพาะในจังหวัดสมุทรสาครและทางภาคตะวันออก ซึ่งใช้เวลาเพียงเดือนเศษมีจำนวนผู้ติดเชื้อลดลง มีแนวโน้มควบคุมได้ดีขึ้น อันเกิดจากมาตรการปิดพื้นที่อย่างเด็ดขาดในขณะนั้น ผนวกกับการค้นหาเชิงรุกภายใน และจัดตั้งโรงพยาบาลสนาม กำหนดให้ประชาชนปฏิบัติตามการดำเนินการตามมาตรการป้องกันโรคโดยยึดมาตรการ D-M-H-T-T อย่างเคร่งครัด ประกอบด้วย 5 มาตรการ ดังนี้ 1) การเว้น

ระยะห่างระหว่างกัน (Distancing) 2) การสวมหน้ากากผ้าหรือหน้ากากอนามัยตลอดเวลา (Mask Wearing) 3) การล้างมือบ่อยๆ ด้วยน้ำสบู่และเจลแอลกอฮอล์ (Hand Washing) 4) การตรวจวัดอุณหภูมิร่างกายก่อนเข้าสถานที่ ๆ (Testing) 5) เชคอินผ่านแอปพลิเคชัน “ไทยชนะ” ทุกครั้ง เมื่อเข้าไปในสถานที่ต่าง ๆ (Thai Cha Na) นอกจากนี้ได้มีข้อสั่งการให้กระทรวงมหาดไทยเน้นย้ำจังหวัดให้ปฏิบัติตามข้อกำหนดออกตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 18) ข้อ 11 การดำเนินการตามมาตรการป้องกันโรคและการจัดระเบียบและปฏิบัติตามมาตรการ D-M-H-T-T โดยทุกจังหวัดถือปฏิบัติตามข้อกำหนดฯ ดังกล่าว ทำให้การควบคุมสถานการณ์ในจังหวัดสมุทรสาคร เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพจนสามารถกลับสู่สภาวะปกติได้

การระบาดระลอกที่สามเริ่มต้นเมื่อเดือนเมษายน ค.ศ. 2021 ซึ่งการระบาดเกิดขึ้นในช่วงใกล้กับวันหยุดยาวสงกรานต์ทำให้เกิดการแพร่กระจายเชื้อในลักษณะดาวกระจายจากนักท่องเที่ยวหรือผู้ที่เดินทางกลับไปเยี่ยมบ้าน ทำให้เกิดการกระจายตัวของเชื้อในการระบาดรอบที่ 3 ไปยังหลายจังหวัดทั่วประเทศ พบผู้ติดเชื้อครอบคลุมทุกเพศทุกวัย และมีอัตราการติดเชื้อและเสียชีวิตสูงขึ้นทวีคูณ ข้อมูลการรายงานของศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในการระบาดระลอกสาม พบอัตราผู้ป่วยติดเชื้อจำนวน 218,131 ราย และอัตราผู้เสียชีวิตจำนวน 1,629 ราย โดย 5 จังหวัดลำดับแรกของประเทศไทยที่มีผู้ติดเชื้อมากที่สุด ได้แก่ จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 110,628 คนเป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมา เป็นจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 26,616 คน จังหวัดนนทบุรี จำนวน 16,653 คน จังหวัดสมุทรสาคร 16,320 คน จำนวน และจังหวัดชลบุรี จำนวน 14,703 คน (ศูนย์ปฏิบัติการด้านข่าวโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019, 2564) ซึ่งประเทศไทยเริ่มทำการฉีดวัคซีนป้องกันโรคแล้วก็ตาม หากประชาชนประมาทไม่ปฏิบัติตามแนวทางสาธารณสุขอย่างเคร่งครัดก็ยังมีโอกาสที่จะติดเชื้อได้ แต่ความรุนแรงของโรคจะลดลง โดยการระบาดระลอกสามนี้กระทรวงสาธารณสุขได้มีการทบทวนแนวทางปฏิบัติเพื่อการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน บูรณาการความร่วมมือ ทุกภาคส่วนรณรงค์ประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้และสร้างความเข้าใจในพฤติกรรมกรดำเนินชีวิตแบบวิถีใหม่ แก่ประชาชนในการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรค ประกอบด้วย การสวมหน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้าทุก ครั้งเมื่อออกจากเคหสถานหรือเข้าร่วมกิจกรรมที่มีผู้คนแออัด รักษาสุขภาพอนามัยด้วยการล้างมือด้วยสบู่ เจลแอลกอฮอล์ หรือน้ำยาฆ่าเชื้อโรคบ่อย ๆ หลีกเลี่ยงการเข้าร่วมกิจกรรมหรือไปในสถานที่ที่มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมจำนวนมาก ถือหลักการเว้นระยะนั่งหรือยืนห่างกันอย่างน้อยหนึ่งเมตร หลีกเลี่ยงการติดต่อสัมผัสระหว่างกันและทำความสะอาดที่อยู่อาศัยหรือสถานที่ประกอบกิจการหรือกิจกรรม โดยการเช็ดทำความสะอาดพื้นผิวสัมผัส ดังนั้น การป้องกันตนเองขั้นต้น จะมีความสำคัญต่อการลดการแพร่ระบาดของโรคได้เป็นอย่างมาก

จากวิกฤติการณ์ที่เกิดขึ้นประเทศไทยจะเห็นได้ว่ามีมาตรการในการเฝ้าระวังป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ตั้งแต่เริ่มพบการระบาด ซึ่งหากประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในการป้องกันโรค หรือได้รับข้อมูลข่าวสารไม่ทั่วถึง รวมถึงมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการป้องกันโรค จะส่งผลให้ประชาชนมีการปฏิบัติที่ไม่ถูกสุขภาวะอนามัย เกิดความเสี่ยงทำให้โอกาสการรับเชื้อได้ และก่อให้เกิดโรคระบบทางเดินหายใจได้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนชุมชนซอยสุเหร่า เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้เป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่รับผิดชอบในชุมชนจัดทำแนวทางการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ให้เหมาะสมกับชุมชน และเป็นข้อมูลพื้นฐานมาวางแผนการให้ความรู้ และสร้างทัศนคติที่ดีต่อการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชน
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ศาสนา สถานภาพ ระดับการศึกษาและรายได้ กับการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชน
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กับการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชน
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กับการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้ คือ ประชากรที่อาศัยในเขตชุมชนซอยสุเหร่า เขตราชเทวี มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 870 ครัวเรือน สามารถอ่าน เขียน ภาษาไทยได้ และยินดีที่จะตอบแบบสอบถามระหว่างวันที่ 8 - 22 พฤศจิกายน 2564 และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในชุมชนซอยสุเหร่า เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร เป็นประชาชนคนไทยหรือคนไทยมุสลิม ที่อยู่อาศัยในชุมชนไม่น้อยกว่า 6 เดือน และมีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป มีทั้งเพศหญิงและเพศชาย โดยมีตัวแทนจำนวนครัวเรือนทั้งหมด จำนวน 870 คน (สำนักงานเขตราชเทวี, 2564) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของแดเนียล (Daniel, W.W., 2010) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) จำนวน 134 คน และเพิ่มอีกร้อยละ 20 รวมเป็น 161 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม(Questionnaire) ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล จำนวน 7 ข้อ ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จำนวน 15 ข้อ ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จำนวน 15 ข้อ ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จำนวน 25 ข้อ เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความตรงทางเนื้อหา (Content Validity) หรือความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามที่เขียนขึ้นในแบบสอบถามกับนิยามศัพท์ที่กำหนดไว้ การหาความตรงของเนื้อหา ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปหาความตรงเชิงเนื้อหา โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน โดยค่า IOC ส่วนที่ 1 ความรู้ในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เท่ากับ 0.93 ส่วนที่ 2 ทัศนคติต่อการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เท่ากับ 1.00 และส่วนที่ 3 การปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เท่ากับ 0.92 จากนั้นนำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำผลการทดลองมาใช้คำนวณเพื่อหาความเที่ยง (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าความเชื่อมั่น 0.731

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยในครั้งนี้ได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น ในการประชุมคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรม เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2564 ตามรหัสโครงการเลขที่ HE - WTU542971 เอกสารรับรองวันที่ WTU 2564 - 0057 แล้วจึงดำเนินการวิจัย โดยกลุ่มตัวอย่างมีสิทธิ์ตัดสินใจเข้าร่วมและถอนตัวจาก การวิจัยได้ตลอดเวลา ข้อมูลทั้งหมดผู้วิจัยจะนำไปวิเคราะห์ในทางการศึกษาเท่านั้น พร้อมเก็บเป็นความลับและนำผลการวิจัยเสนอในภาพรวมทางวิชาการเท่านั้น โดยไม่ให้เกิดผลกระทบหรือเกิดความเสียหายใด ๆ กับกลุ่มตัวอย่างหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1.การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล และกำหนดนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

2.สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

2.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อสรุปข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในการบรรยายลักษณะของข้อมูล โดยการหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอในรูปแบบของตาราง

2.2 สถิติเชิงอนุมาน (Analytical Statistics) เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ ความรู้ในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และทัศนคติต่อมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient) และสถิติไคสแควร์ (Chi-Square)

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 57.1 เป็นเพศชาย ร้อยละ 42.9 มีอายุ 20 - 29 ปี มากที่สุด ร้อยละ 28.0 ซึ่งเท่ากับกับอายุ 30 - 39 ปี รองลงมาคืออายุ 40 - 49 ปี ร้อยละ 26.1 อายุ 50 - 59 ปี และอายุ 60-65 ปี ร้อยละ 1.9 ตามลำดับ มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 37.8 อายุต่ำสุด 20 ปี และอายุสูงสุด 65 ปี ส่วนการประกอบอาชีพพนักงานบริษัทมากที่สุด ร้อยละ 29.8 รองลงมาอาชีพค้าขาย ร้อยละ 24.8 อาชีพรับจ้าง ร้อยละ 20.5 อาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 10.6 นักศึกษา ร้อยละ 8.7 และอาชีพพ่อบ้าน/แม่บ้าน ร้อยละ 5.6 ตามลำดับ การนับถือศาสนามีศาสนาพุทธมากที่สุด ร้อยละ 52.2 รองลงมาศาสนาอิสลาม ร้อยละ 46 และศาสนาคริสต์ ร้อยละ 1.9 มีสถานภาพโสดมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.4 รองลงมาสถานภาพสมรส ร้อยละ 44.1 และหย่าร้าง/แยกกัน/หม้าย ร้อยละ 2.5 ตามลำดับ ส่วนระดับการศึกษามีระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่ามากที่สุด ร้อยละ 39.8 รองลงมาระดับปวส. หรือเทียบเท่า ร้อยละ 28.6 ระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 21.1 และระดับต่ำกว่ามัธยมศึกษา ร้อยละ 10.6 ตามลำดับ มีรายได้ต่อเดือนมากที่สุดช่วง 15,001 - 30,000 บาทมากที่สุด ร้อยละ 47.2 รองลงมาคือ 3,000 - 15,000 บาท ร้อยละ 41.6 และรายได้มากกว่า 30,001 บาท ร้อยละ 11.2 ตามลำดับ โดยมีรายได้ต่ำสุด 3,000 บาทต่อเดือน มีรายได้สูงสุด 150,000 บาทต่อเดือน รายได้เฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 21,567.58 บาท ดังแสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง (n = 161)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	69	42.9
หญิง	92	57.1
อายุ		
20 - 29 ปี	45	28.0
30 - 39 ปี	45	28.0
40 - 49 ปี	42	26.0
50 - 59 ปี	26	16.1

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
60 – 65 ปี	3	1.9
$\bar{X}$ = 37.8 , S.D. = 11.61 , Min = 20 ,Max = 65		
อาชีพ		
ค้าขาย	40	24.8
รับจ้างทั่วไป	33	20.5
พนักงานบริษัท	48	29.8
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	17	10.6
นักศึกษา	14	8.7
พ่อบ้าน/แม่บ้าน	9	5.6
ศาสนา		
พุทธ	84	52.1
อิสลาม	74	46.0
คริสต์	3	1.9
สถานภาพสมรส		
โสด	86	53.4
สมรส	71	44.1
หย่าร้าง/แยกกัน/หม้าย	4	2.5
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่ามัธยมศึกษา	17	10.6
มัธยมศึกษา	34	21.1
ปวส.หรือเทียบเท่า	46	28.6
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	64	39.7
รายได้		
3,000 – 15,000 บาท	67	41.6
15,001 – 30,000 บาท	76	47.2
มากกว่า 30,000 บาท	18	11.2
$\bar{X}$ = 21,567.58 , S.D. = 15,289.45 , Min = 3000 ,Max = 150,000		

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชน

ผลการศึกษาพบว่า เพศ อาชีพ ศาสนาและสถานภาพสมรส ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชน ชุมชนซอยสุเหร่า เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษาความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชน ชุมชนซอยสุเหร่า

เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร (p - value < 0.05) ดังตารางที่ 2 และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ($r = -0.161$) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชน ชุมชนซอยสุขเหรา เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p - value < 0.05) ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชน ชุมชนซอยสุขเหรา เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชน

ตัวแปร	การปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนชุมชนซอยสุขเหรา		P - value
	มาก	ปานกลาง	
เพศ			0.31
ชาย	39(56.5)	30(43.5)	
หญิง	67(72.8)	25(27.2)	
อาชีพ			0.07
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	23(57.5)	17(42.5)	
รับจ้าง	19(42.4)	14(57.6)	
พนักงานบริษัท	39(81.3)	9(18.8)	
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	13(76.5)	4(23.5)	
นักศึกษา	10(71.4)	4(28.6)	
แม่บ้าน/พ่อบ้าน	7(77.8)	2(22.2)	
ศาสนา			0.056
พุทธ	63(72.4)	24(27.6)	
อิสลาม/คริสต์	43(58.1)	31(41.9)	
สถานภาพสมรส			0.054
โสด/หย่าร้าง, แยกกัน, หม้าย	65(72.2)	25(27.8)	
สมรส	41(57.7)	30(42.3)	
ระดับการศึกษา			0.000*
ต่ำกว่ามัธยมศึกษา	7(41.2)	10(58.8)	
มัธยมศึกษา	14(41.2)	20(58.8)	
ปวส.หรือเทียบเท่า	37(80.4)	9(19.6)	
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	48(75.0)	16(25.0)	

*ค่า p -value < 0.05

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนกับการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชน วิเคราะห์ด้วยสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ตัวแปร	การปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรค	
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	P - value
ปัจจัยส่วนบุคคล		
อายุ	-0.161	0.042*
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	0.078	0.328

*ค่า p-value < 0.05

ส่วนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กับการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชน

ผลการศึกษาพบว่า ความรู้ในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ($r = 0.328$) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนชุมชนซอยสุเหร่า เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p -value < 0.05) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กับการปฏิบัติตาม มาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชน

ตัวแปร	การปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรค	
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	P - value
ความรู้ในการป้องกันโรค	0.328	0.000*

*ค่า p-value < 0.05

ส่วนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กับการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชน

ผลการศึกษาพบว่า ทัศนคติต่อการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชน ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กับการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรค ของประชาชน

ตัวแปร	การปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรค	
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	P - value
ทัศนคติต่อการป้องกันโรค	0.153	0.053

*ค่า p-value < 0.05

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชน ชุมชนซอยสุเหร่า เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร พบว่าการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชน ชุมชนซอยสุเหร่า เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร ของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 64.6 รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 35.4 ตามลำดับ ไม่พบระดับน้อย สามารถอธิบายได้ว่าการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในชุมชนซอยสุเหร่ามีการสวมใส่หน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้าทุกครั้งเมื่อออกจากบ้านหรือไปสถานที่แออัด มีการตรวจวัดอุณหภูมิทุกครั้งเมื่อท่านไปสถานที่ต่าง ๆ เช่น ร้านสะดวกซื้อ ตลาด ห้างสรรพสินค้า มีการล้างมือด้วยสบู่และน้ำสะอาด หรือเจลแอลกอฮอล์ทุกครั้งหลังสัมผัสเงิน เหรียญหรือธนบัตร การเว้นระยะห่างจากผู้อื่นอย่างน้อย 1 - 2 เมตร และมีการลงทะเบียนไทยชนะก่อนเข้าสถานที่ต่างๆเช่น ห้างสรรพสินค้า ร้านสะดวกซื้อ ตลาดทุกครั้ง ทั้งนี้มาจากระบบบริหารจัดการทางด้านสาธารณสุขของประเทศไทยมีประสิทธิภาพมาก โดยมีการจัดตั้งศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนครอบคลุมทุกด้านในทุกวัน และมีการเผยแพร่ให้ประชาชนรับทราบเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติของสาธารณสุขในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทั้งระดับส่วนกลางจนถึงระดับชุมชน โดยจัดทำและเผยแพร่สถานการณ์การระบาดทั้งในและต่างประเทศ การให้ความรู้เกี่ยวกับสาเหตุและการติดต่อ อาการและการป้องกันและควบคุมโรคโควิด 19 ผ่านช่องทางสื่อสารต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนรับรู้ความเสี่ยง ลดความตระหนัก มีความรู้เกี่ยวกับโรค โควิด 19 ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ได้ถ่ายทอดการแถลงข่าวของศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทุกวันผ่านทุกช่องทางการสื่อสาร รวมถึงมีอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) หรืออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ครอบคลุมอยู่ทั่วประเทศ ช่วยดูแลขับเคลื่อนให้ประชาชนปฏิบัติตามมาตรการของรัฐในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างเคร่งครัด ซึ่งได้ส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ผ่านช่องทางสื่อสารต่าง ๆ และได้เน้นย้ำให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นต่อการทำงานของรัฐบาลที่พยายามควบคุมการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จึงทำให้ประชาชนมีทัศนคติทางบวกต่อการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 นำไปสู่การปฏิบัติตัวในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของจันทิมา ห้าวหาญ ที่ศึกษาเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมกาปฏิบัติตนเกี่ยวกับการป้องกันโควิด19 ของประชาชนในจังหวัดภูเก็ต ผลการวิจัยพฤติกรรมกาปฏิบัติตนในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด - 19 อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 88.80

(จันทิมา ห้าวหาญ, 2563) และสอดคล้องกับการศึกษาของอภิวดี อินทเจริญ ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคองหงส์ จังหวัดสงขลา ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 88.45 (อภิวดี อินทเจริญ, 2564) แต่ไม่สอดคล้องกับระวี แก้วสุกใส ที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และการรับรู้กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตแบบวิถีใหม่ เพื่อป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนจังหวัดนราธิวาส ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง (ระวี แก้วสุกใส, 2564)

1. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน กับการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชน

ผลการศึกษาพบว่า เพศ อาชีพ ศาสนา สถานภาพสมรส รายได้ต่อเดือน ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชน ชุมชนซอยสุเหร่า เขตราชเทวี กรุงเทพมหานครส่วนระดับการศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชน ชุมชนซอยสุเหร่า เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร ($p\text{-value} < 0.05$) สามารถอธิบายได้ว่า ประชาชนในชุมชนซอยสุเหร่ามีระดับการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับปริญญาโท สามารถอ่านออกเขียนได้ การค้นหาความรู้ การรับรู้ข้อมูลผ่านป้ายประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อต่าง ๆ ในการปฏิบัติตามแนวทางสาธารณสุขเพื่อป้องกันโรค COVID - 19 สามารถทำได้โดยง่าย อย่างไรก็ตาม การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารจาก กระทรวงสาธารณสุขไทย ศูนย์ควบคุมและป้องกันโรคระบาดของสหรัฐ (CDC) และองค์การอนามัยโลก (WHO) ทำให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับไวรัสชนิดนี้ สัมผัสจากการเรียนรู้ การค้นคว้า และประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์เชื่อมโยงความรู้อื่นๆ เกิดเป็นความเข้าใจและตัดสินใจเลือกแสดงออกเป็นพฤติกรรมต่อมา โดยผู้ที่มีระดับการศึกษาดีจะเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการปฏิบัติตัวในการป้องกันโรคตามแนวทางสาธารณสุขกำหนดอย่างเคร่งครัดมากกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาน้อยที่ปฏิบัติตัวในการป้องกันโรคตามแนวทางสาธารณสุขกำหนดอย่างหลวม ส่วนอายุมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชน ชุมชนซอยสุเหร่า เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร($p\text{-value} < 0.05$) สามารถอธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่ใจกลางเมืองของกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีอายุ 20 - 39 ปี ซึ่งเป็นวัยผู้ใหญ่ตอนต้นถึงวัยกลางคนที่มีความสามารถในการใช้อินเทอร์เน็ต หรือสื่อออนไลน์ เช่น Line Application, Email, YouTube, Facebook เป็นต้น ในการค้นหาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้อายุที่น้อยจะมีความรู้ การรับรู้ ระดับความคิด และทัศนคติ ที่ไม่เท่ากันกับผู้ที่มีอายุมาก ซึ่งผู้ที่มีอายุน้อยมีความรู้ความเข้าใจข้อมูลข่าวสาร

เกี่ยวกับโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้ง่ายและรวดเร็ว มีความเชี่ยวชาญในการเข้าถึงข้อมูล และใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีได้มากกว่าผู้สูงอายุ มีความพร้อมในการเปิดรับความรู้ใหม่ ๆ รวมถึงแนวทางปฏิบัติของสาธารณสุขในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้เกิดความตระหนักถึงผลเสียของการไม่ปฏิบัติตามแนวทางสาธารณสุขในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่อาจจะเกิดขึ้นกับสุขภาพของตนเองและคนรอบข้างได้ จนเป็นเหตุให้ผู้ที่มีอายุน้อยมีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และเรียนรู้ที่จะป้องกันตนเองโดยปฏิบัติตามแนวทางสาธารณสุขกำหนดอย่างเคร่งครัดมากขึ้น ดังนั้นผู้ที่มีอายุน้อยมีการปฏิบัติตัวในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้ดีกว่าผู้ที่มีอายุมาก ซึ่งสอดคล้องกับครุชนก พันธุ์สุมา ศึกษาเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการป้องกันโควิด 19 ของประชาชนในตำบลปูลใหญ่ อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่าปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโควิด 19 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p - value <0.001) (ครุชนก พันธุ์สุมา, 2563)

2. ความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ในการป้องกันโรคติดเชื้อโคโรนา 2019 กับการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชน

ผลการศึกษาพบว่าความรู้ในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ($r = 0.328$) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนชุมชนซอยสุเหร่า เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p - value <0.05) สามารถอธิบายได้ว่า ความรู้ในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้รับจากถ่ายทอดการแถลงข่าวของศูนย์บริหารสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ร่วมกันทุกวัน และกลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่ใกล้สถานบริการสุขภาพในกรุงเทพมหานคร จึงมีโอกาสดำเนินการคำแนะนำจากบุคลากรทางด้านสาธารณสุขเกี่ยวกับความรู้ อาการ การดำเนินของโรค ทำให้รับทราบข้อมูลข่าวสารความรู้ในการป้องกันโรคและแนวทางปฏิบัติของกระทรวงสาธารณสุขอย่างต่อเนื่อง เช่น การสวมหน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้า การล้างมือด้วยน้ำสบู่หรือเจลแอลกอฮอล์ การเว้นระยะห่างจากผู้อื่นอย่างน้อย 1 - 2 เมตร การตรวจวัดอุณหภูมิการเข้าสถานที่สาธารณะ การลงทะเบียนไทยชนะก่อนเข้าสถานที่ต่างๆ จะช่วยป้องกันการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้ เกิดความจำระลึกได้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง วิธีการในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ถูกต้องและถูกวิธี โดยสังขมาจากการเรียนรู้ การค้นคว้าและประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์เชื่อมโยงความรู้อื่นๆ เกิดเป็นความเข้าใจและยอมรับทำให้แสดงออกมาตามการปฏิบัติของตน ดังนั้นผู้ที่มีความรู้มากจะมีการปฏิบัติตัวในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้ดีกว่าผู้ที่มีความรู้น้อย ทำให้ความรู้มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งสอดคล้องกับระวี แก้วสุกใส ที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และการรับรู้กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตแบบวิถีใหม่

เพื่อป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนจังหวัดนราธิวาส พบว่าระดับความรู้เรื่องโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อยู่ในระดับมาก (p -value = 0.211) (ระวิ แก้วสุกใส, 2564) และ Zhong, B. L., et al. ได้ศึกษาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของชาวจีนจำนวน 6,910 คน ในช่วงการระบาดของโควิด 19 ผลการศึกษาพบว่า ความรู้เกี่ยวกับการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมการป้องกันการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 (Zhong, B. L., et al., 2020) แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑาวรรณ ใจแสน ทำการวิจัยพฤติกรรมการป้องกันโรค COVID - 19 ของพนักงานสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ที่พบว่า ความรู้ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรค COVID - 19 (p -value = 0.312) (จุฑาวรรณ ใจแสน, 2563)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการป้องกันการโรคติดเชื้อโคโรนา 2019 กับการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชน

ผลการศึกษาพบว่า ทัศนคติต่อการป้องกันการโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ($r=0.153$) ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนชุมชนซอยสุเหร่า เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร สามารถอธิบายได้ว่า ประชาชนในชุมชนมีความคิดเห็นต่อแนวทางการป้องกันการโรคติดเชื้อโคโรนา 2019 ที่เดียวกัน โดยไม่มีการปฏิเสธหรือต่อต้านการปฏิบัติตามแนวทางสาธารณสุขในการป้องกันการโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าได้รับความรู้ผ่านทางสื่อต่างๆ แต่ ก็ยังคงไม่มีความมั่นใจว่าจะสามารถป้องกันการโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้ ดังนั้นหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องจำเป็นต้องหาแนวทางการสร้างความเชื่อมั่น ให้กับประชาชนว่าการลงทะเบียนไทยชนะสามารถป้องกันการติดต่อของโรคได้ นอกจากนั้นยังต้องสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนว่าการป้องกันการโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไม่ใช่เรื่องยุ่งยากเกินกว่าที่จะปฏิบัติได้สำหรับประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับจุฑาวรรณ ใจแสน ทำการวิจัยพฤติกรรมการป้องกันโรค COVID - 19 ของพนักงานสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ที่พบว่าทัศนคติไม่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรค COVID -19 (จุฑาวรรณ ใจแสน, 2563) แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวรรณ คำแสน ทำการศึกษาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของประชาชนในเขตอำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ด้านทัศนคติมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด - 19 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ณัฐวรรณ คำแสน, 2563)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

มาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นแนวทางในการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ภายใต้นโยบายจากรัฐบาล กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุขตั้งแต่ปีพ.ศ.2563 โดยมาตรการการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จะมีประสิทธิภาพได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นแกนนำในการขับเคลื่อน โดยการปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง จึงจะสามารถระงับการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดมาตรการแนวทางการป้องกันและควบคุมโรคด้านสุขภาวะที่ดีให้ประชาชนปฏิบัติ ดังนี้ การสวมหน้ากากอนามัยทุกครั้งเมื่อออกนอกบ้าน การล้างมือบ่อยๆ ด้วยสบู่และน้ำหรือใช้เจลแอลกอฮอล์ช่วยลดการปนเปื้อนของไวรัสบนมือ การสร้างสุขอนามัยที่ดีเมื่อไอหรือจามให้ปิดปากและจมูกด้วยข้อศอก หรือกระดาษชำระแล้วทิ้ง เมื่อมีอาการไอหรือมีไข้ควรรีบไปพบแพทย์ทันทีหรือเข้ารับการตรวจเชื้อโควิด - 19 การเว้นระยะห่างทางสังคมโดยห่างจากผู้อื่นอย่างน้อย 1 - 2 เมตร การลงทะเบียนติดตั้งแอปพลิเคชันไทยชนะ รวมทั้งการยอมรับการฉีดวัคซีนป้องกันโควิด - 19 เป็นต้น ดังนั้นมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชน ประชาชนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการป้องกันโรคตามแนวทางที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้ตามที่กล่าวข้างต้น โดยปฏิบัติอย่างถูกวิธีและถูกต้อง รวมถึงมีทัศนคติที่ดีต่อการมาตรการป้องกัน เพื่อให้ประชาชนสามารถผ่านพ้นวิกฤตการณ์ครั้งนี้ได้ และประเทศไทยก้าวพ้นต่อไปจากสถานการณ์โรคระบาดติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปประยุกต์ใช้ 1) จากผลการศึกษา พบว่าการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชน ชุมชนซอยสุเหร่าอยู่ในระดับมาก ซึ่งในส่วนรายด้านการเว้นระยะห่างและการติดตั้งแอปพลิเคชันไทยชนะอยู่ในระดับน้อย กรุงเทพมหานครควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ จัดกิจกรรมให้ประชาชนมีการเว้นระยะห่างและติดตั้งแอปพลิเคชันไทยชนะเพิ่มมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิราสิริ วีสิริสวัสดิ์อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม นันทมงคลชัย รวมทั้งคณาจารย์ในหลักสูตร สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น ที่ได้อนุเคราะห์ให้ความรู้และประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ อีกทั้งให้การสนับสนุนและเป็นที่กำลังใจให้กับผู้เขียนบทความ อีกทั้งประชาชน ชุมชนซอยสุเหร่า เขตราชเทวี ที่ให้ข้อมูลในการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- จันทิมา ห้าวหาญ. (2563). ความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการป้องกันโรคโควิด-19 ของประชาชนในจังหวัดภูเก็ต. ใน *วิชาการประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 11 ปีการศึกษา 2563* หัวข้อ “Community-led Social Innovation in the Era of Global Changes amidst Covid-19 Crisis: นวัตกรรมทางสังคมของชุมชนในยุคของการเปลี่ยนแปลงโลกท่ามกลางวิกฤตโควิด-19”. มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- จุฑาวรรณ ใจแสน. (2563). พฤติกรรมการป้องกันโรค COVID-19 ของพนักงานสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์. ใน *วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเงินและการธนาคาร*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ณัฐวรรณ คำแสน. (2563). ความรู้ ทักษะและพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของประชาชนเขตอำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า*, 4(1), 33-49.
- ดรญชนก พันธุ์สมา. (2563). ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการป้องกันโควิด 19 ของประชาชนในตำบลปรุใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. *วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต*, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ระวี แก้วสุกใส. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และการรับรู้กับพฤติกรรมการดำเนินชีวิตแบบวิถีใหม่เพื่อการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของประชาชนจังหวัดนราธิวาส. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้*, 8(2), 67-79.
- ศูนย์ปฏิบัติการด้านข่าวโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019. (2564). รายงานการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019. เรียกใช้เมื่อ 7 กรกฎาคม 2564 จาก <https://www.moph.go.th>.
- สำนักงานเขตราชเทวี. (2564). ข้อมูลชุมชนฝ่ายทะเบียนสำนักงานเขตราชเทวี. เรียกใช้เมื่อ 7 กรกฎาคม 2564 จาก <https://webportal.bangkok.go.th/ratchathewi>
- อภิวดี อินทเจริญ. (2564). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคอหงส์ จังหวัดสงขลา. *วารสารสภาการสาธารณสุขชุมชน*, 3(2), 19-30.
- Daniel, W.W. (2010). *Biostatistics: a foundation for analysis in the health sciences*. (9th ed.) New Jersey: John Wiley & Sons.
- Zhong, B. L., et al. (2020). Knowledge, attitudes, and practices towards COVID-19 among Chinese residents during the rapid rise period of the COVID-19 outbreak: A quick online cross-sectional survey. *International Journal of Biological Sciences*, 16(10), 1745–1752.

บทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการควบคุมป้องกันการระบาด
โรคโควิด-19 อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร*

THE ROLE OF THE VILLAGE COMMITTEE IN THE PREVENTION AND
CONTROL OF THE COVID - 19 EPIDEMIC IN PANG SILA THONG
DISTRICT, KAMPHAENG PHET PROVINCE

แพรวนาภา เจอะแก่นหอม

Praewnapa Joehkaenhom

วิราสิริ วสีวีระสิริ

Wirasiri Waseeweerasi

มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

Western University, Thailand

E-mail: bb-ac119@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการควบคุมป้องกันการระบาดโรคโควิด-19 และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการควบคุมป้องกันการระบาดโรคโควิด-19 อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร เป็นการวิจัยเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวาง กลุ่มตัวอย่างคือ คณะกรรมการหมู่บ้านอำเภอปางศิลาทอง จำนวน 178 คน สุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ และดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ระหว่างวันที่ 8 - 22 พฤศจิกายน 2564 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ไคสแควร์และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 40 - 59 ปี สถานภาพสมรส จบการศึกษาระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีตำแหน่งในคณะกรรมการหมู่บ้าน เป็นกรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001- 10,000 บาท และมีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 1 - 5 ปี ทั้งนี้ บทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการควบคุมป้องกันการระบาดโรคโควิด-19 อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 70.8 รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 25.8 และระดับน้อย ร้อยละ 3.4 ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของ

* Received January 23, 2022; Revised February 16, 2022; Accepted March 27, 2022

คณะกรรมการหมู่บ้านในการควบคุมป้องกันการระบาดของโรคโควิด-19 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับโรคโควิด-19 และแรงสนับสนุนทางสังคม ผลการศึกษาครั้งนี้เสนอแนะให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่ส่งเสริมให้มีการจัดฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและการแพร่กระจายเชื้อโรคโควิด-19 ตลอดจนส่งเสริมแรงสนับสนุนทางสังคมโดยมีการยกย่อง ชมเชย เสริมขวัญกำลังใจ และสร้างความร่วมมือกับประชาชนในชุมชน

คำสำคัญ: การควบคุมป้องกันโรค, คณะกรรมการหมู่บ้าน, ความรู้เกี่ยวกับโรคโควิด 19, แรงสนับสนุนทางสังคม

Abstract

The objectives of this research article were to study the role of the village committee in controlling and preventing the spread of COVID-19. And factors related to the role of the village committee in controlling and preventing the spread of COVID-19 Pang Sila Thong District Kamphaeng Phet Province. This is a cross-sectional survey research. The sample group was the village committee of Pang Sila Thong District consisted of 178 people randomly sampled by landscape randomization method. and collecting data using questionnaires Between 8 - 22 November 2021, the data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation. Chi-square analysis and Pearson's correlation coefficient the results showed that most of the respondents were male, aged 40-59 years, marital status, graduated lower than a bachelor's degree. have a position in the village committee is a qualified village committee The average monthly income is 5,001-10,000 baht and has a working period of 1-5 years. The role of the village committee in preventing the spread of COVID-19 Pang Sila Thong District Kamphaeng Phet Province Most of them were at a high level, 70.8%, followed by 25.8 percent at a moderate level, and a low level of 3.4 percent. Statistically significant ($p\text{-value} < 0.05$) was the knowledge of COVID-19. And social support the results of this study recommend that the responsible agencies in the area promote training on the prevention and spread of COVID-19. As well as promoting social support by being praised, commended and enhancing morale and create cooperation with people in the community

Keywords: The Role of the Prevention and Control, the Village Committee, Knowledge of the Covid-19, Social Support

บทนำ

องค์การอนามัยโลก ประกาศให้การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่เป็น “การระบาดใหญ่” หรือ Pandemic หลังจากเชื้อลุกลามไปใน 118 ประเทศและดินแดนทั่วโลก และมีผู้ติดเชื้อกว่า 121,000 คน ทั้งได้คร่าชีวิตผู้คนไปแล้วกว่า 4,300 คน (BBC NEWS, 2020) ซึ่งปัจจุบันสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19 (Coronavirus Disease 2019) มีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น โดยเริ่มต้นการระบาด ณ เมืองอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ ประเทศจีน ก่อนจะแพร่ระบาดไปทั่วโลก ประเทศไทยพบผู้ติดเชื้อรายแรกเป็นนักท่องเที่ยวจีนที่เดินทางเข้าประเทศไทยเมื่อวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2563 ภายในเวลา 2 สัปดาห์และเมื่อวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2563 ประเทศไทยมีรายงานผู้ป่วยชาวไทยรายแรก อาชีพขับรถแท็กซี่ ซึ่งไม่เคยมีประวัติเดินทางไปต่างประเทศ แต่มีประวัติขับรถแท็กซี่ให้บริการกับผู้โดยสารชาวจีน ในระยะต่อมาจำนวนผู้ป่วยได้เพิ่มขึ้นต่อเนื่องอย่างช้า ๆ ทั้งผู้ป่วยที่เดินทางมาจากต่างประเทศ และผู้ป่วยที่ติดเชื้อภายในประเทศ

กระทรวงสาธารณสุขได้ออกประกาศในราชกิจจานุเบกษาโดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2563 เรื่องชื่อและอาการสำคัญของโรคติดต่ออันตราย (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2563 กำหนดให้โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ COVID -19 เป็นโรคติดต่ออันตราย ลำดับที่ 14 ตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 เพื่อประโยชน์ในการเฝ้าระวังป้องกัน และควบคุมโรคติดต่ออันตราย และประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่องแต่งเจ้าพนักงานควบคุมโรคตาม พรบ. โรคติดต่อ พ.ศ. 2558 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2563 บังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2563 ให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่สังกัดกระทรวงมหาดไทยดำรงตำแหน่งเจ้าพนักงานควบคุมโรคติดต่อ เฉพาะในเขตท้องที่ที่ตนมีอำนาจหน้าที่ดูแลรับผิดชอบในการปฏิบัติการ 1) ระดับจังหวัด ได้แก่ เจ้าพนักงานปกครอง เจ้าหน้าที่ปกครอง ประจำศาลากลางจังหวัด 2) ระดับอำเภอ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ปกครอง ประจำที่ว่าการอำเภอ และ 3) ระดับตำบล/หมู่บ้าน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน (กรมควบคุมโรค, 2563)

คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ประกอบไปด้วย ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำหรือแกนนำหรือองค์กรในหมู่บ้าน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 - 10 คน ซึ่งคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ถือว่าเป็นกลไกของหมู่บ้านที่ใกล้ชิดประชาชน รู้และเข้าถึงข้อมูล สภาพพื้นที่ปัญหาและความต้องการของประชาชนในหมู่บ้านดีที่สุด โดยมีโครงสร้างและอำนาจหน้าที่สอดคล้องกับบริบทของสังคม และ

ครอบคลุมการทำงานในทุกมิติของหมู่บ้าน เสมือนเป็น “คณะรัฐมนตรีประจำหมู่บ้าน” มีบทบาทหน้าที่ในการช่วยเหลือแนะนำให้คำปรึกษาแก่ผู้ใหญ่บ้านเกี่ยวกับกิจการอันเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านและปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการหรือที่นายอำเภอมอบหมายหรือผู้ใหญ่บ้านร้องขอ รวมทั้งเป็นองค์กรหลักที่รับผิดชอบในการบูรณาการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้านและบริหารจัดการกิจกรรมที่ดำเนินงานในหมู่บ้านร่วมกับองค์กรอื่นทุกภาคส่วน ซึ่งบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน นั้นตามเจตนารมณ์ของกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องเน้นให้ “ทำงานเป็นทีม” (กระทรวงมหาดไทย, 2564) โดยระเบียบกระทรวงมหาดไทยกำหนดให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน ได้แบ่งคณะทำงานด้านต่าง ๆ ก่อนที่คณะทำงานแต่ละด้านจะทำงานตามที่ได้รับมอบหมายก็จะต้องมีการประชุมเพื่อปรึกษาหารือแนวทางการทำงานในแต่ละเรื่องว่าควรจะเป็นอย่างไรเพื่อระดมสมองและหาทางออกร่วมกันก่อนที่จะลงมือทำงาน กล่าวคือต้อง “ร่วมกันคิด แล้วแยกกันทำ” ซึ่งหน้าที่ที่คณะกรรมการหมู่บ้านจะต้องปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพนั้นจะประกอบไปด้วย ด้านอำนวยการ ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านแผนพัฒนาหมู่บ้าน ด้านส่งเสริมเศรษฐกิจ ด้านสังคม สิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข ด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ด้านอื่น ๆ ตามความเหมาะสมของสภาพภูมิสังคมของแต่ละพื้นที่ (กรมการปกครอง, 2564)

อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร มีจำนวนประชากรทั้งหมด 30,357 คน แบ่งออกเป็น 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลปางตาไว มีทั้งหมด 11 หมู่บ้าน มีจำนวนประชากร 8,404 คน ตำบลหินดาด มีทั้งหมด 14 หมู่บ้าน มีจำนวนประชากร 10,499 คน และตำบลโพธิ์ทอง มีทั้งหมด 17 หมู่บ้าน มีจำนวนประชากร 11,454 คน (อำเภอปางศิลาทอง, 2564) ซึ่งแต่ละหมู่บ้านจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการหมู่บ้านขึ้นทุกตำบล โดยคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ทุกหมู่ มีหน้าที่ 1) จัดทำแผนปฏิบัติการของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ระดับหมู่บ้าน 2) ร่วมวางแผนและประเมินสภาพบ้านหรือสถานที่กับคณะทำงานระดับอำเภอ/ตำบลที่จะกักตัวว่ามีความเหมาะสมสำหรับการกักตัวให้แยกจากบุคคลอื่นได้ตลอด 14 วันหรือไม่ ถ้าไม่เหมาะสมให้พิจารณาหาสถานที่ที่มีความเหมาะสมแทน 3) ร่วมตรวจสอบและประเมินความพร้อมสำหรับที่พักอาศัยของญาติที่ถูกกักตัว ร่วมกับคณะทำงานระดับตำบล 4) ร่วมกับคณะทำงานระดับอำเภอ/ตำบล สร้างความเข้าใจกับผู้ที่ถูกกักกันทราบวัตถุประสงค์ของการกักกัน 5) ร่วมกับคณะทำงานระดับอำเภอ/ตำบล สร้างความเข้าใจกับคนในหมู่บ้าน/ชุมชนที่ถูกกักตัวอยู่ให้เข้าใจว่าผู้ถูกกักกันนั้นยังไม่ใช่ผู้ป่วยและกักตัวเพื่อเฝ้าระวังอาการป่วยและการป้องกันการแพร่เชื้อโรคไปยังบุคคลอื่น 6) เฝ้าระวังติดตามการพักอาศัยของผู้กักกันหากพบเห็นหรือทราบว่าผู้กักกันมีการเดินทางออกไปในที่สาธารณะให้รีบรายงานคณะกรรมการระดับตำบลทราบโดยเร็ว 7) ในกรณีผู้ถูกกักกันจำเป็นต้องซื้ออาหารเครื่องอุปโภคบริโภคให้กักกัน

ผู้ใหญ่บ้านรวมทั้งคณะกรรมการหมู่บ้านและอสม. ในหมู่บ้านพิจารณาจัดส่งอาหารเครื่องอุปโภคบริโภคหรือประสานงานขอรับสนับสนุนจากคณะกรรมการระดับอำเภอ/ตำบล ให้แก่ผู้ถูกกักกันโดยไม่ให้ผู้ถูกกักกันออกจากที่พัก 8) ประธานเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลที่รับผิดชอบของหมู่บ้านสนับสนุนอุปกรณ์ที่จำเป็นในการติดตามเฝ้าระวังอาการ 9) เฝ้าระวังติดตามอาการผู้ที่ถูกกักกันเป็นประจำทุกวันจนกว่าจะครบกำหนด 10) หากพบเห็นผู้ถูกกักกันมีอาการป่วยให้รีบแจ้งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลที่รับผิดชอบหมู่บ้านเพื่อส่งต่อไปยังโรงพยาบาลปงศิลาทอง ทำการรักษาต่อไป 11) รายงานผลการติดตามผู้ถูกกักกันให้คณะกรรมการระดับตำบลทราบทุกวัน ซึ่งจากการปฏิบัติงานในช่วงสถานการณ์การระบาดโรคโควิด-19 ในชุมชน ร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านอำเภอปงศิลาทอง จากการสังเกตและสอบถามคณะกรรมการหมู่บ้าน อำเภอปงศิลาทอง พบว่า บางหมู่บ้านยังไม่เข้าใจในบทบาทของการปฏิบัติงานในช่วงสถานการณ์การระบาดโรคโควิด-19 เท่าที่ควรและยังเข้าใจว่าการปฏิบัติงานเป็นบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเนื่องจากเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขเป็นประจำจึงต้องปฏิบัติงานควบคุมป้องกันการระบาดโรคโควิด-19 ในชุมชน (อำเภอปงศิลาทอง, 2564)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษา บทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการควบคุมป้องกันการระบาดโรคโควิด - 19 อำเภอปงศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร เพื่อศึกษาบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการควบคุมป้องกันการระบาดโรคโควิด - 19 อำเภอปงศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร และเพื่อศึกษาแนวทางในการควบคุมป้องกันการระบาดโรคโควิด-19 อำเภอปงศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร และเป็นข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปรับปรุง วางแผนและพัฒนาการทำงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) อำเภอปงศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชรต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการควบคุมป้องกันการระบาดโรคโควิด-19
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ตำแหน่งในคณะกรรมการหมู่บ้าน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน กับบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการควบคุมป้องกันการระบาดโรคโควิด-19
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับโรคโควิด-19 กับบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการควบคุมป้องกันการระบาดโรคโควิด-19
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงสนับสนุนทางสังคมกับบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการควบคุมป้องกันการระบาดโรคโควิด-19

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้แก่ คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร ทั้งเพศหญิง เพศชาย ที่อยู่ในตำแหน่งคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) มาแล้วไม่ต่ำกว่า 6 เดือน จำนวน 375 คน (อำเภอปางศิลาทอง, 2564) โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของ Daniel (2010) โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Radom Sampling) ประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 คณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร มีทั้งหมด 3 ตำบล โดยการจำแนกออกเป็น ตำบลปางตาไว ตำบลหินดาด และตำบลโพธิ์ทอง

ขั้นตอนที่ 2 สุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่างในแต่ละตำบล ของอำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร โดยการจับสลาก คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของแต่ละตำบล โดยใช้สูตรคำนวณขนาดตัวอย่างที่ทราบค่าประชากร เพื่อประมาณค่าสัดส่วนของคณะกรรมการหมู่บ้าน อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 162 คน และบวกเพิ่มอีก ร้อยละ 10 รวมเป็น 178 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม มีทั้งหมด 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ตำแหน่งในคณะกรรมการหมู่บ้าน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน มีทั้งหมด 7 ข้อ โดยใช้แบบเลือกตอบและคำถามปลายเปิด

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับโรคโควิด-19 โดยมีลักษณะคำถามและมีตัวเลือกคือ ผิด ถูก จำนวน 20 ข้อ โดยการวิเคราะห์ระดับของคะแนนแบ่งระดับความรู้ 3 ระดับ ดังนี้

ถ้าเป็นข้อความทางบวกให้คะแนนดังนี้

ถูก 1

ผิด 0

ถ้าเป็นข้อความทางลบให้คะแนนดังนี้

ถูก 0

ผิด 1

เกณฑ์การแปลผล

ร้อยละ 80 ขึ้นไป (16 - 20 คะแนน)

ร้อยละ 60 - 79 (12 - 15 คะแนน)

น้อยกว่าร้อยละ 60 (0 - 11 คะแนน)

มีความรู้ระดับมาก

มีความรู้ระดับปานกลาง

มีความรู้ระดับน้อย

ส่วนที่ 3 ส่วนที่ 3 แบบสอบถามแรงสนับสนุนทางสังคมของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) มีลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) มาประยุกต์ใช้ มีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 15 ข้อ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการควบคุมป้องกันการระบาดของโรคโควิด-19 เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งคำตอบออกเป็น 3 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) มาประยุกต์ใช้ มีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 15 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

กำหนดนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และประมวลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อสรุปข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในการบรรยายลักษณะของข้อมูล โดยการหาความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติพรรณนา

2. สถิติเชิงอนุมาน (Analytical Statistics) เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างเพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา ตำแหน่งในคณะกรรมการหมู่บ้าน รายได้ และระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน ความรู้เกี่ยวกับโรคโควิด-19 แรงสนับสนุนทางสังคมและบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการควบคุมป้องกันการระบาดของโรคโควิด-19 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ สหพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient) และสถิติไคสแควร์ (Chi-Square)

ผลการวิจัย

1. วิเคราะห์รายละเอียดข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ตำแหน่งในคณะกรรมการหมู่บ้าน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน (n = 178)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	140	78.7
หญิง	38	21.3
อายุ		
20 - 39 ปี	11	6.2
40 - 59 ปี	120	67.4
60 - ปีขึ้นไป	47	26.4
สถานภาพสมรส		
โสด	14	7.9

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
สมรส	148	83.1
หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่	16	9.0
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	170	95.5
ปริญญาตรี	7	3.9
สูงกว่าปริญญาตรี	1	0.6
ตำแหน่งในคณะกรรมการหมู่บ้าน		
ผู้ใหญ่บ้าน	23	12.9
สมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	1	0.6
ผู้นำหรือผู้แทนกลุ่มหรือองค์กรในหมู่บ้าน	31	17.4
กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ	70	39.3
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท	59	33.1
5,001-10,000 บาท	115	64.6
10,001-15,000 บาท	4	2.2
ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน		
1-5 ปี	120	67.4
6-10 ปี	45	25.3
11-20 ปี	13	7.3

จากตารางที่ 1 พบว่า ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย ร้อยละ 78.7 มีอายุ 40 - 59 ปี ร้อยละ 67.4 สถานภาพสมรส เป็นสมรส ร้อยละ 83.1 ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 95.5 มีตำแหน่งในคณะกรรมการหมู่บ้าน เป็นกรรมการหมู่บ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิ ร้อยละ 39.3 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001 - 10,000 บาท ร้อยละ 64.6 ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 1 - 5 ปี ร้อยละ 67.4 ตามลำดับ

2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน ในการควบคุมป้องกันการระบาดโรคโควิด-19 อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน ในการควบคุมป้องกันการระบาดโรคโควิด-19 อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร วิเคราะห์ด้วยค่าไคสแควร์ (n = 178)

ตัวแปร	บทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน		P - value
	มาก	ปานกลาง+น้อย	
เพศ			
ชาย	95(67.9)	45(32.1)	0.088
หญิง	31(81.6)	7(18.4)	
สถานภาพสมรส			
โสด/หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่	23(74.2)	8(25.8)	0.643
สมรส	12(85.7)	2(14.3)	
ระดับการศึกษา			
ต่ำกว่าปริญญาตรี	120(70.6)	50(29.4)	0.786
ปริญญาตรี/สูงกว่าปริญญาตรี	6(75.5)	2(25.0)	
ตำแหน่งในคณะกรรมการหมู่บ้าน			
ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน/สมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	57(73.1)	21(26.9)	0.552
ผู้นำ/ผู้แทนกลุ่ม/องค์กรในหมู่บ้าน/กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ	69(69.0)	31(31.0)	

จากตารางที่ 2 หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และตำแหน่งในคณะกรรมการหมู่บ้าน กับบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน ในการควบคุมป้องกันการระบาดโรคโควิด-19 วิเคราะห์ด้วยค่าไคสแควร์ ผู้วิจัยได้ยุบรวมกลุ่มตัวแปรอิสระ คือ สถานภาพสมรส เป็น 2 กลุ่ม คือ โสด/หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่สมรส กลุ่มระดับการศึกษา เป็น 2 กลุ่ม คือ ต่ำกว่าปริญญาตรีปริญญาตรี/สูงกว่าปริญญาตรี และตำแหน่งในคณะกรรมการหมู่บ้าน เป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน/สมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำ/ผู้แทนกลุ่ม/องค์กรในหมู่บ้าน/กรรมการหมู่บ้านผู้ทรงคุณวุฒิ และยุบรวมกลุ่มตัวแปรตามบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านเป็น 2 ระดับคือ ระดับน้อยยุบรวมกับระดับปานกลาง และระดับมาก ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการวิเคราะห์ทางสถิติ

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการควบคุมป้องกันการระบาดโรคโควิด-19 อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร วิเคราะห์ด้วยสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (n = 178)

ตัวแปร	บทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน	
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	P - value
ปัจจัยส่วนบุคคล		
อายุ	0.020	0.795
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	-0.075	0.321
ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน	-0.115	0.126

จากตารางที่ 3 เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการควบคุมป้องกันการระบาดโรคโควิด-19 อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร (p-value > 0.05) ซึ่งปฏิเสธสมมติฐาน ข้อที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ รายได้ และระยะเวลาที่ปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการควบคุมป้องกันการระบาดโรคโควิด-19 อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร

3. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับโรคโควิด-19 กับบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการควบคุมป้องกันการระบาดโรคโควิด-19 อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับโรคโควิด-19 กับบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการควบคุมป้องกันการระบาดโรคโควิด-19 อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร วิเคราะห์ด้วยสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (n = 178)

ตัวแปร	บทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน	
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	p-value
ความรู้เกี่ยวกับโรคโควิด-19	0.203	< 0.007*

*ค่า p-value < 0.05

จากตารางที่ 4 เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน พบว่า ความรู้เกี่ยวกับโรคโควิด-19 (r = 0.203) มีความสัมพันธ์กับบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการควบคุมป้องกันการระบาดโรคโควิด-19 อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p - value < 0.05) ยอมรับสมมติฐานของการวิจัย ข้อที่ 2 ที่ระบุว่า

ความรู้เกี่ยวกับโรคโควิด-19 มีความสัมพันธ์กับบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการควบคุมป้องกันการระบาดโรคโควิด-19 อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร

4. ความสัมพันธ์ระหว่างแรงสนับสนุนทางสังคมกับบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการควบคุมป้องกันการระบาดโรคโควิด-19 อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างแรงสนับสนุนทางสังคมกับบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการควบคุมป้องกันการระบาดโรคโควิด-19 อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร วิเคราะห์ด้วยสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (n = 178)

ตัวแปร	บทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน	
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	P - value
แรงสนับสนุนทางสังคม	0.178	< 0.017*

*ค่า p-value <0.05

จากตารางที่ 5 เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน พบว่า แรงสนับสนุนทางสังคม (r = 0.178) มีความสัมพันธ์กับบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการควบคุมป้องกันการระบาดโรคโควิด-19 อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p - value <0.05) ยอมรับสมมติฐานของการวิจัย ข้อที่ 2 ที่ระบุว่า แรงสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการควบคุมป้องกันการระบาดโรคโควิด-19 อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร

อภิปราย

1. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการควบคุมป้องกันการระบาดโรคโควิด-19 อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการควบคุมป้องกันการระบาดโรคโควิด-19 อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ตำแหน่งในคณะกรรมการหมู่บ้าน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการควบคุมป้องกันการระบาดโรคโควิด-19 อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร (p-value > 0.05) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติ วงศ์ปทุมทิพย์ ที่ได้ทำการศึกษาร่วมกันมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสซิกา อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม จากผลการศึกษาพบว่า เพศ ต่างกัน แต่มีบทบาทในการป้องกันการระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value >0.05) (กิตติ วงศ์ปทุมทิพย์, 2560) สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทยา ชินบุตร

และนภัทร ภักดีสรวิชัย ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในการป้องกันการระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตามนโยบายรัฐบาล อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จากผลการศึกษาพบว่า อายุ ต่างกัน แต่มีบทบาทในการป้องกันการระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) ตามนโยบายรัฐบาล ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} > 0.05$) (วิทยา ชินบุตร และนภัทร ภักดีสรวิชัย, 2564) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทอมมี Tomey, C. ได้ให้ความหมายของบทบาท ว่าเป็นการกระทำหรือการแสดงพฤติกรรมของบุคคลที่เป็นไปตามความคาดหวังตามตำแหน่งในอาชีพหรือตำแหน่งที่สังคมกำหนดขึ้นซึ่งโครงสร้างของบทบาทประกอบด้วย ลักษณะที่เฉพาะของแต่ละบุคคล การแสดงพฤติกรรมและตำแหน่งที่ครองอยู่ (Tomey, C., 1992)

2. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับโรคโควิด-19 กับบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการควบคุมป้องกันการระบาดโรคโควิด-19 อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร

ผลการศึกษาพบว่า ความรู้เกี่ยวกับโรคโควิด-19 มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการควบคุมป้องกันการระบาดโรคโควิด-19 อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร ($r = 0.203$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐวรรณ คำแสน ศึกษาเรื่อง ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของประชาชนในเขตอำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ความรู้ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ญัฐวรรณ คำแสน, 2564)

ผลการศึกษาพบว่า แรงสนับสนุนทางสังคม มีความสัมพันธ์กับบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการควบคุมป้องกันการระบาดโรคโควิด-19 อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร ($r = 0.178$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเฮาส์ (House, J.S. & Kahn, R.L, 1985) ได้กล่าวไว้ว่า แรงสนับสนุนทางสังคมเป็นสิ่งที่ผู้รับได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมในด้านความช่วยเหลือทางด้านข้อมูล ข่าวสาร วัตถุสิ่งของ หรือการสนับสนุนทางด้านจิตใจจากผู้ให้การสนับสนุน ซึ่งอาจเป็นบุคคลหรือกลุ่มคน และเป็นผลให้ผู้รับได้ปฏิบัติหรือแสดงออกทางพฤติกรรมไปในทางที่ผู้รับต้องการ แรงสนับสนุนทางสังคมอาจมาจากบุคคลในครอบครัว เช่น พ่อแม่ พี่น้อง เพื่อนบ้าน ผู้นำชุมชน เพื่อนร่วมงาน เพื่อนนักเรียน ครู เจ้าหน้าที่สาธารณสุข หรืออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรุฑฒิ เอี่ยมนุ้ย ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในการเฝ้าระวังและป้องกันโรคโควิด-19 อำเภองกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย จากผลการศึกษาพบว่า การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม มี

ผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาท อสม. ในการเฝ้าระวังและป้องกันโรคโควิด - 19 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = 0.360$, $p\text{-value} < 0.001$) (สรุทธิ เอี่ยมนุ้ย, 2564)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การศึกษบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการควบคุมป้องกันการระบาดของโรคโควิด-19 อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า บทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการควบคุมป้องกันการระบาดของโรคโควิด-19 อำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 70.8 รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 25.8 และระดับน้อย ร้อยละ 3.4 ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการควบคุมป้องกันการระบาดของโรคโควิด-19 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับโรคโควิด-19 และแรงสนับสนุนทางสังคม ทั้งนี้ ข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปประยุกต์ใช้ 1) คณะกรรมการหมู่บ้านมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการระบาดของโรคโควิด-19 ให้ประชาชนในชุมชนได้รับทราบ เพื่อประชาชนตื่นตระหนกต่อการระบาดของโรคโควิด-19 จนเกินไป 2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและคณะกรรมการหมู่บ้านมีการทบทวนบทบาทหน้าที่ร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านในการควบคุมป้องกันการระบาดของโรคโควิด-19 พร้อมทั้งส่งเสริมการสนับสนุนทางสังคมโดยมีการยกย่อง เสริมขวัญกำลังใจ และสร้างความร่วมมือในชุมชน เพื่อให้สามารถปฏิบัติงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น นอกจากนี้ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรศึกษบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการควบคุมป้องกันการระบาดของโรคโควิด-19 โดยนำตัวแปรอิสระอื่น ๆ เช่น ความคาดหวังของคณะกรรมการหมู่บ้าน ทัศนคติต่อโรคโควิด-19 เป็นต้น เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการควบคุมป้องกันการระบาดของโรคโควิด-19 2) ศึกษาวิจัยแบบผสมผสานทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพโดยการเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์เชิงลึกบทบาทของคณะกรรมการหมู่บ้านในการควบคุมป้องกันการระบาดของโรคโควิด-19 ในด้านต่าง ๆ เพิ่มเติมให้ครอบคลุม รวมถึงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับโรคโควิด-19 และแรงสนับสนุนทางสังคมเพื่อให้ได้ปัญหาเชิงลึกมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. (2564). บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน. เรียกใช้เมื่อ 28 ตุลาคม 2564 จาก <https://xn--12cah4d6af1cbpac0hsc7ae4iylta.com/history>
- กรมควบคุมโรค. (2563). ประกาศกรมควบคุมโรค เรื่อง นโยบายการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคและภัยสุขภาพ กรมควบคุมโรค ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564. เรียกใช้

- เมื่อ 28 ตุลาคม 2564 จาก <https://ddc.moph.go.th/odpc9/news.php?news=15865>
- กระทรวงมหาดไทย. (2564). บทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้าน. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงมหาดไทย.
- กิตติ วงศ์ปทุมทิพย์. (2560). การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสซิกา อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม. วารสารสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 7 ขอนแก่น, 24(2), 59-67.
- ณัฐวรรณ คำแสน. (2564). ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในการป้องกันตนเองจากการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ของประชาชนในเขตอำเภออุททอง จังหวัดสุพรรณบุรี. วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี, 4(1), 33-48.
- วิทยา ชินบุตร และนภัทร ภักดีศรีวิชัย. (2564). บทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในการป้องกันการระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตามนโยบายรัฐบาล อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ, 6(2), 304-318.
- สรุจ เยี่ยมบุญ. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในการเฝ้าระวังและป้องกันโรคโควิด-19 อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย. วารสารสาธารณสุขและสุขภาพศึกษา, 1(2), 75-90.
- อำเภอปางศิลาทอง. (2564). ทะเบียนรายชื่อคณะกรรมการหมู่บ้านอำเภอปางศิลาทอง จังหวัดกำแพงเพชร. กำแพงเพชร: ที่ว่าการอำเภอปางศิลาทอง.
- BBC NEWS. (2020). ไวรัสโคโรนา : อนามัยโลกประกาศให้โควิด-19 เป็น “การระบาดใหญ่” ทั่วโลก. Retrieved October 28, 2021, from <https://www.bbc.com/thai/international-51838536>
- House, J. S. & Kahn, R. L. (1985). Measures and concepts of social support in Cohen, S. And Syme. Salt Lake: Social Support and health.
- Tomey, C. (1992). Analog VLSI and neural systems. New York: Addison Wesley.

ปัญหาทางกฎหมายในการป้องกันและควบคุมโรคติดต่ออุบัติใหม่
กรณีฉุกเฉินตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อพ.ศ.2558*
LEGAL PROBLEMS CONCERNING THE EMERGENCY PREVENTION
AND CONTROL OF EMERGING INFECTIOUS DISEASES ACCORDING TO
THE COMMUNICABLE DISEASE ACT, B.E.2558

ฐิติญา รุ่งฟ้า
Titiya Roongfa
สัณญพงศ์ ลิ้มประเสริฐ
Sanyapong Limpraseart
มหาวิทยาลัยรังสิต
Rangsit University, Thailand
E-mail: titiyanoe23@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ศึกษากฎหมายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและควบคุมโรคติดต่ออุบัติใหม่กรณีฉุกเฉินทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ ตลอดจนวิเคราะห์และเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อโรคอุบัติใหม่กรณีฉุกเฉิน โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ในรูปแบบการวิจัยทางเอกสาร เนื่องจากโรคติดต่อหรือโรคระบาดเป็นปัญหาที่คุกคามมนุษย์รวมทั้งสังคมไทยมาตั้งแต่สมัยโบราณ ทำให้ผู้คนล้มตายเป็นจำนวนมาก และในปัจจุบันเมื่อได้พบการเกิดโรคระบาดของโรคครั้งยิ่งใหญ่ คือ การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) พบการระบาดไปทั่วโลกอย่างต่อเนื่องรวมถึงประเทศไทย ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมการป้องกันและแพร่ระบาดของโรคติดต่ออุบัติใหม่กรณีฉุกเฉิน คือ พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 แต่กฎหมายที่นำมาใช้รับมือกับสถานการณ์ดังกล่าว นั้น กลับมาจากพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 เป็นหลักเสียมากกว่า ซึ่งเป็นกฎหมายกลางที่ใช้ในการบริหารทางปกครอง จึงทำให้เมื่อเกิดสถานการณ์ฉุกเฉินทางด้านสาธารณสุขต้องใช้เวลาในการพิจารณาออกข้อบังคับหรือประกาศฉบับต่างๆในแต่ละครั้งเพื่อนำมาใช้ควบคุมสถานการณ์ อันทำให้ไม่สามารถป้องกัน ระวัง หรือควบคุมโรคติดต่อที่มีการระบาดอย่างรุนแรงให้ยุติบรรเทาลงโดยเร็ว ผู้เขียนจึงเสนอให้แก้ไข

* Received December 23, 2021; Revised January 17, 2022; Accepted February 28, 2022

เพิ่มเติมพระราชบัญญัติดังกล่าว โดยให้เพิ่มเติมอำนาจในการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินทางด้านสาธารณสุข หรือคำสั่งฉุกเฉินทางด้านสาธารณสุข อำนาจในการออกข้อบังคับหรือประกาศต่าง ๆ อำนาจในการตรวจสอบการกระทำจากการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน กำหนดคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องเป็นการเฉพาะ ตลอดจนกำหนดคำนิยามเพื่อให้พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวบังคับใช้ได้อย่างครอบคลุม

คำสำคัญ: โรคอุบัติใหม่, สถานการณ์การระบาด, ข้อบังคับ, สาธารณสุข

Abstract

The objectives of this research article were to investigate the history of the emerging infectious diseases, principles and theories, as well as regulations and laws related to the prevention and control of the emerging infectious diseases in Thailand and other countries, as well as to propose a guideline for the prevention and control of the emerging infectious diseases. This study employed the qualitative research methods. The data were mainly from a review and analysis of related documents. Communicable diseases have been a serious threat to humanity for a long time since they are a major cause of death of a number of people around the globe. At present, many countries around the world have been suffering from the outbreak of coronavirus, or commonly known as covid-19. In Thailand, in order to prevent and control the outbreak of the novel emerging diseases, the Communicable Disease Act B.E. 2558 has been issued. Nevertheless, during the outbreak of the covid-19, instead of implementing such Act, the Emergency Decree on Public Administration in Emergency Situations, B.E. 2548 has been used instead. This has caused the delay in the issuance of regulations to control and alleviate the spread of the communicable diseases. Hence, this study recommends the amendment to the Act by adding the authority to declare public health emergency or public health orders, the committees involved in the declaration of the state of emergency, the authority in the issuance of restrictions and orders for the prevention of the communicable diseases, and a clear definition which would enable the Act to be enforced quickly.

Keywords: Emerging Infectious Diseases, The Outbreak, Regulations to Control, Public Health

บทนำ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดต่ออุบัติใหม่ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันดังเช่น โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) (กองวิชาการแพทย์ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข, 2564) และโรคติดต่ออุบัติใหม่ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ย่อมส่งผลกระทบเป็นวงกว้างทั้งในแง่กระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม จึงจำเป็นต้องมีมาตรการทางกฎหมาย เพื่อนำมาใช้รับมือ ป้องกัน ควบคุม แก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของโรคติดต่ออุบัติใหม่ดังกล่าว

ปัจจุบันประเทศไทยนั้น มีกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมการป้องกันและแพร่ระบาดของโรคติดต่ออุบัติใหม่กรณีฉุกเฉิน คือ พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 และ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 แต่ประเทศไทยกลับนำพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ซึ่งเป็นกฎหมายทางปกครองมาใช้รับมือกับสถานการณ์เสียมากกว่า (คณะกรรมการนักนิติศาสตร์สากล, 2564) อันทำให้เมื่อเกิดสถานการณ์ฉุกเฉินทางด้านสาธารณสุขขึ้น การออกกฎหมาย ข้อยกเว้น หรือประกาศฉบับต่าง ๆ ต้องใช้เวลานานในการพิจารณา ทำให้ไม่สามารถที่จะป้องกัน ระวัง หรือควบคุมโรคติดต่อที่มีการระบาดอย่างรุนแรงให้ยุติหรือบรรเทาลงได้โดยเร็ว และเมื่อมีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินผ่านกฎหมายพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 แล้ว หากประชาชนได้รับความเสียหายจากการใช้อำนาจพิเศษดังกล่าวย่อมตัดอำนาจศาลปกครองที่จะพิจารณาคดีเกี่ยวกับการใช้อำนาจพิเศษ บทบัญญัติดังกล่าวส่งผลให้ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนจะต้องไปฟ้องคดียังศาลยุติธรรมแทนย่อมมีข้อจำกัดอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องวิธีการดำเนินพิจารณาทางคดี ทำให้ไม่ได้รับการเยียวยาได้อย่างรวดเร็ว (มูลนิธิสืบสวนวัฒนธรรม, 2563) แต่สำหรับเหตุผลที่ไม่สามารถนำพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.2558 มาใช้บังคับหรือแก้ไขสถานการณ์เช่นนี้ได้ เนื่องมาจากบทบัญญัติในกฎหมายดังกล่าวยังไม่ครอบคลุม กล่าวคือ ยังมีช่องว่างของกฎหมายที่ไม่สามารถบังคับใช้โดยด่วนกับสถานการณ์ฉุกเฉินอันเกี่ยวเนื่องกับด้านสาธารณสุข เพื่มารองรับจัดการกับการแพร่ระบาดของโรคติดต่ออุบัติใหม่ที่เกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบันรวมถึงที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต สำหรับต่างประเทศ อาทิ ประเทศสิงคโปร์ ประเทศแคนาดา และสาธารณรัฐฝรั่งเศส ต่างก็มีกฎหมายหลักในการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อเหมือนกับประเทศไทย แต่กลับสามารถนำกฎหมายหลักในการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อมาใช้รับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินทางสาธารณสุขได้เป็นอย่างดี เนื่องจากมีบทบัญญัติทางกฎหมายได้ให้อำนาจครอบคลุมในทุกเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นอำนาจการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินทางด้านสาธารณสุข อำนาจในการออกข้อบังคับ หรือประกาศฉบับต่าง ๆ อันทำให้รัฐบาลของทั้งสามประเทศนี้สามารถแก้ไขปัญหาหรือรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินทางสาธารณสุขได้อย่างรวดเร็ว เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ

ด้วยเหตุผลนี้เอง ผู้วิจัยจึงเห็นว่า กฎหมายในการป้องกันและควบคุมโรคติดต่ออุบัติใหม่กรณีฉุกเฉินตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อพ.ศ. 2558 ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ยังพบปัญหาไม่สามารถนำกฎหมายดังกล่าวมาบังคับใช้อย่างครอบคลุม จึงควรหาแนวทางในการแก้ไขกฎหมายดังกล่าว โดยศึกษากฎหมายต่างประเทศ เพื่อนำหลักเกณฑ์ของต่างประเทศที่สำคัญมาใช้ปรับปรุงหลักเกณฑ์กฎหมายของประเทศไทยให้ชัดเจนขึ้น เพื่อการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อให้สามารถดำเนินการอย่างรวดเร็ว และสามารถรองรับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและภายหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักเกณฑ์ทางกฎหมายและปัญหาอุปสรรคทางกฎหมายประเทศไทยในการป้องกันและควบคุมโรคติดต่ออุบัติใหม่กรณีฉุกเฉิน
2. เพื่อศึกษากฎหมายในการป้องกันและควบคุมโรคติดต่ออุบัติใหม่กรณีฉุกเฉินของต่างประเทศ
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายหลักของประเทศไทยในการป้องกันและควบคุมโรคติดต่ออุบัติใหม่กรณีฉุกเฉิน ให้มีความครอบคลุมและให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ในรูปแบบการวิจัยทางเอกสาร โดยศึกษาค้นคว้าข้อมูล ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศได้แก่ ตำบกฎหมาย หนังสือกฎหมาย รวมทั้งข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์จากแหล่งข้อมูลออนไลน์ เพื่อนำมาวิเคราะห์ให้ได้ข้อสรุป และแนวทางในการแก้ไขปัญหาทางกฎหมาย

ผลการวิจัย

1. กฎหมายในการป้องกันและควบคุมโรคติดต่ออุบัติใหม่ในกรณีฉุกเฉินของประเทศไทย

ปัจจุบันกฎหมายที่นำมาใช้ในการป้องกันและควบคุมโรคติดต่ออุบัติใหม่ในกรณีฉุกเฉินของประเทศไทย คือ พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.2558 และ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินพ.ศ. 2548 โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.2558

เป็นกฎหมายหลักที่ใช้ในการป้องกันควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดต่อ โดยปัจจุบันเมื่อได้เกิดสถานการณ์โรคติดต่ออุบัติใหม่ขึ้น คือ การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ซึ่งองค์การอนามัยโลกได้กำหนดคำนิยามและจัดประเภทโรคติดต่อ

ดังกล่าวไว้ว่าเป็นโรคอุบัติใหม่ อันมีความรุนแรงมากกว่าโรคต่างๆที่เคยเกิดขึ้นมา ซึ่งหมวดค่านิยามของพระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดค่านิยามของโรคไว้เพียง 4 ประเภท กล่าวคือ โรคติดต่อ โรคติดต่ออันตราย โรคติดต่อที่ต้องเฝ้าระวัง และโรคระบาดเท่านั้น ไม่ได้รวมไปถึงโรคอุบัติใหม่ และในส่วนของคณะกรรมการตามมาตรา 11 กำหนดให้มี คณะกรรมการโรคติดต่อแห่งชาติโดย ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงคมนาคม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงแรงงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมการแพทย์ อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์อธิบดีกรมปศุสัตว์ อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย อธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น อธิบดีกรมอนามัย อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และปลัดกรุงเทพมหานคร เป็นกรรมการ กรรมการซึ่งมาจากผู้แทนแพทยสภา ผู้แทนสภาการพยาบาล ผู้แทนสภาเทคนิคการแพทย์ และผู้แทนสมาคมโรงพยาบาลเอกชน อีกทั้งตามมาตรา 34 และมาตรา 36 ได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจในพื้นที่ต่าง ๆ สามารถออกข้อบังคับหรือคำสั่ง ในพื้นที่ความรับผิดชอบของตนได้ตามแต่ละพื้นที่แตกต่างกันไป

ผู้วิจัยเห็นว่า กฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้มีข้อบกพร่อง กล่าวคือ สถานการณ์โรคระบาดที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน คือ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) อันมีความรุนแรงมากกว่าโรคต่าง ๆ ที่เคยเกิดขึ้นมา แต่ปรากฏว่าบทบัญญัติในหมวดของค่านิยามในพระราชบัญญัติดังกล่าวของประเทศไทยยังไม่มีค่านิยามของโรคอุบัติใหม่ไว้เลย เนื่องจากหมวดค่านิยามได้มีเพียง 4 ประเภทเท่านั้น พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวจึงไม่สามารถบังคับใช้ครอบคลุมถึงโรคอุบัติใหม่ได้ และเมื่อพิจารณาส่วนคณะกรรมการโรคติดต่อแห่งชาติพบว่า ยังขาดหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่มีความเกี่ยวข้องกรณีที่มีโรคติดต่อรุนแรง ได้แก่ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา หรือกรมการท่องเที่ยว และสำนักการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย ศาล อันเกี่ยวข้องทั้งสิ้นกับกระบวนการติดต่อประสานงานกันต่าง ๆ ซึ่งทำให้การติดต่อประสานงานและการบังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องกันและเฝ้าระวังโรคติดต่อที่มีการแพร่ระบาดรุนแรงประสบปัญหาอุปสรรคและความไม่คล่องตัวไม่เหมาะสมกับกรณีที่เกิดโรคอุบัติใหม่อันร้ายแรงได้ ต่อมาในส่วนของ การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ จะเห็นได้ว่า บทบัญญัติดังกล่าวเป็นการให้เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจในพื้นที่ความรับผิดชอบของตน ไม่ว่าจะเป็นคณะกรรมการโรคติดต่อต่างจังหวัดและคณะกรรมการโรคติดต่อกรุงเทพมหานครอันมีลักษณะต่างคนต่างทำ ขาดการประสานงานให้เป็นไปตามแนวทิศทางเดียวกันมีมาตรการที่แตกต่างกันไป อีกทั้งยังไม่มีบทบัญญัติที่ให้อำนาจออกข้อบังคับหรือประกาศ เพื่อรับมือกับโรคติดต่อที่มีลักษณะร้ายแรงและมีความรุนแรง ที่แพร่กระจายไปทั่วโลกอย่างรวดเร็วเป็นการเฉพาะ รวมไปถึงยังไม่มี

บทบัญญัติที่ให้อำนาจในการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินทางด้านสาธารณสุขในหมวดของการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ ทำให้เมื่อเกิดสถานการณ์โรคระบาดอันตรายเกิดขึ้น ทำให้เกิดความล่าช้า แก้ไขปัญหาไม่ตรงจุดและแก้ไขสถานการณ์ที่เกิดขึ้นไม่ดีเท่าที่ควร

1.2 พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินพ.ศ. 2548

วัตถุประสงค์ของกฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินนั้น เพื่อแก้ไขสถานการณ์ที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงให้ยุติลงได้โดยเร็วที่สุด รวมทั้งใช้ในการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นจากภัยสาธารณะและฟื้นฟูประชาชนที่ได้รับ ความเสียหาย อันไม่อาจแก้ไขปัญหาด้วยรูปแบบปกติมีรายละเอียดกำหนดดังต่อไปนี้

มาตรา 5 กำหนดไว้ว่า การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินโดยนายกรัฐมนตรีเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ ยกเว้นเป็นกรณีเร่งด่วนที่ไม่สามารถขออนุมัติคณะรัฐมนตรีได้ทัน

มาตรา 9 กำหนดไว้ว่า สถานการณ์ฉุกเฉิน ซึ่งมีความจำเป็นเพื่อแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉินให้ยุติลงโดยเร็ว โดยนายกรัฐมนตรีมีอำนาจออกข้อกำหนดได้

มาตรา 16 กำหนดไว้ว่า ข้อกำหนดประกาศ คำสั่ง หรือการกระทำตามพระราชกำหนดนี้ไม่อยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองและกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

ปัจจุบันมีการบังคับใช้พระราชกำหนดดังกล่าวเพื่อป้องกันและแก้ไขสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) เนื่องจากเป็นโรคที่ติดต่อได้ง่ายและเป็นอันตรายอย่างมาก การระบาดของโรคดังกล่าวจึงเป็นสถานการณ์อันกระทบต่อความปลอดภัยของประชาชนซึ่งต้องใช้กฎหมายที่เข้มงวดและเร่งด่วน เพื่อควบคุมมิให้โรคแพร่ระบาดออกไปในวงกว้าง และการใช้พระราชบัญญัติดังกล่าวในการแก้ไขสถานการณ์การเกิดโรคระบาดเช่นว่านี้ เพื่อที่จะทำให้นายกรัฐมนตรีประสานงานร่วมมือกันกับทุกหน่วยงานไม่ว่าจะเป็น การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับระหว่างประเทศเพื่อการจัดหาวัคซีนระงับยับยั้งโรค จัดหาแพทย์หรือทหารเข้ามาทำงานร่วมกัน เนื่องจากนายกรัฐมนตรีสามารถใช้อำนาจสั่งการกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อเข้ามาทำงานร่วมกันได้ ทำให้มีคุณภาพหรือมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยเห็นว่า การอาศัยอำนาจจากพระราชกำหนดดังกล่าวในการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินได้ตัดอำนาจศาลปกครองที่จะพิจารณาคดีหากเกิดความเสียหายจากการใช้อำนาจในสถานการณ์ฉุกเฉิน อันทำให้ประชาชนที่ได้รับบาดเจ็บหรือความเสียหายในการใช้อำนาจดังกล่าวจะต้องนำคดีไปฟ้องที่ศาลยุติธรรมซึ่งศาลยุติธรรมมีข้อจำกัดในการนำคดีขึ้นสู่ศาลเป็นอย่างมาก ย่อมส่งผลกระทบต่อการตรวจสอบ ตามความชอบด้วยกฎหมายได้ แต่ที่ไม่สามารถนำพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 อันเป็นกฎหมายหลักมาใช้ได้เต็มที่

เนื่องจากยังไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดให้อำนาจไว้อย่างครอบคลุม ไม่ว่าจะเป็นอำนาจในเรื่องการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินทางด้านสาธารณสุข อำนาจในการออกข้อบังคับหรือประกาศฉบับต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อจะนำมาบังคับใช้กับการป้องกันและควบคุมโรคติดต่ออุบัติใหม่ จึงจำเป็นต้องนำพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินพ.ศ. 2548 มาบังคับใช้เป็นกฎหมายหลักแทน ดังนั้นประเทศไทยจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมในส่วนที่บกพร่อง ให้มีความสมบูรณ์ มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อเป็นการคุ้มครองคุณภาพชีวิตและความปลอดภัยของประชาชน

2. กฎหมายในการป้องกันและควบคุมโรคติดต่ออุบัติใหม่ในกรณีฉุกเฉินของต่างประเทศ

กฎหมายในการป้องกันและควบคุมโรคติดต่ออุบัติใหม่ในกรณีฉุกเฉินของต่างประเทศ ผู้วิจัยจะศึกษาและเปรียบเทียบกฎหมายและกฎหมายของประเทศสิงคโปร์ ประเทศแคนาดา และสาธารณรัฐฝรั่งเศส ดังต่อไปนี้

2.1 ประเทศสิงคโปร์

กฎหมายหลักในการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อของประเทศสิงคโปร์คือ Infectious Diseases Act (Chapter 137) เป็นกฎหมายให้อำนาจแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขและอธิบดีสาธารณสุข ในการจัดการกับการระบาดของโรคติดต่อที่ค่อนข้างกว้างขวางและครอบคลุมโดยมีข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องสำคัญดังต่อไปนี้

มาตรา 16 กำหนดให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขและอธิบดีสาธารณสุข ในการตรวจสอบบุคคลใดก็ตามที่สงสัยว่าเป็นโรคติดต่อ ทำการสำรวจตรวจสอบการระบาดทันที สั่งให้มีการทำความสะอาดสถานที่ต่าง ๆ หรือยานพาหนะ กำกับให้แพทย์แจ้งต่ออธิบดีสาธารณสุขได้ทันที และ มาตรา 17A ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขและอธิบดีสาธารณสุข มีอำนาจในการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินทางด้านสาธารณสุข หากเห็นว่าเป็นกรณีจำเป็นเร่งด่วน เพื่อความมั่นคงปลอดภัยด้านสาธารณสุข ข้อบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ประเทศสิงคโปร์ให้อำนาจแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขและอธิบดีสาธารณสุข ในการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินทางด้านสาธารณสุขได้ทันที หากเห็นว่าเป็นกรณีจำเป็นเร่งด่วนเพื่อความมั่นคงปลอดภัยด้านสาธารณสุข รวมทั้งอาศัยอำนาจในการกำหนดข้อบังคับในการจัดการกับโรคระบาดได้ทันทีตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 73 ของ Infectious Diseases Act (Chapter 137) ดังตัวอย่างเช่น อธิบดีสาธารณสุขของประเทศสิงคโปร์ออกข้อบังคับโรคติดต่อว่าด้วยคำสั่งกักตัวเพื่อควบคุมการระบาดของโควิด 19 (Infectious Diseases (Covid 19 Stay Orders) Regulations 2020) ในวันที่ 25 มีนาคม ค.ศ. 2020 และข้อบังคับการควบคุมโรคว่าด้วยมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด 19 ค.ศ. 2020 (Infectious Diseases (Measures To Prevent Spread Of Covid 19) Regulations 2020) ซึ่ง เป็น

มาตรการที่ออกมาเพื่อจำกัดความเคลื่อนไหวและปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในช่วงการระบาดของโรค และเพื่อบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายไปในทิศทางเดียวกันทั่วประเทศ จะเห็นได้ว่าประเทศสิงคโปร์มีกฎหมายที่สามารถใช้บังคับได้อย่างชัดเจนและครอบคลุม ทำให้หากเกิดสถานการณ์ฉุกเฉินทางสาธารณสุข สามารถแก้ไขสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว

2.2 ประเทศแคนาดา

กฎหมายหลักในการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อของประเทศแคนาดา คือ พระราชบัญญัติการกักกันโรค ค.ศ.2005 มีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องสาธารณสุขด้วยการดำเนินการที่ครอบคลุมถึงการป้องกันการเกิดและการแพร่กระจายของโรคติดต่อในประเทศแคนาดา ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ โดยมีข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องสำคัญดังต่อไปนี้

2.2.1 ทุกคนที่เดินทางมาถึงประเทศแคนาดาและเข้ามาในประเทศแคนาดา บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องแสดงตนต่อเจ้าหน้าที่คัดกรองโรค และเมื่อผู้เดินทางจะเดินทางออกประเทศต้องแสดงตัวต่อเจ้าหน้าที่คัดกรองโรค ก่อนที่จะออกเดินทาง ตอบคำถามที่เจ้าหน้าที่และจัดหาเอกสารที่ให้แก่เจ้าหน้าที่ ผู้เดินทางท่านใดมีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นโรคติดต่อ และต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงเหล่านั้นต่อเจ้าหน้าที่ให้ทราบ หากไม่ปฏิบัติตามจะต้องถูกลงโทษตามกฎหมาย จะเห็นได้ว่า ข้อบัญญัติดังกล่าวถือเป็นการกำหนดแนวทาง ทิศทาง และแผนปฏิบัติการในการป้องกันและควบคุม โรคติดต่อได้อย่างละเอียด ทำให้กลุ่มบุคคลดังกล่าวปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

2.2.2 อำนาจการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน โดยกฎหมายดังกล่าวกำหนดว่า ผู้ที่มีอำนาจออกคำสั่งฉุกเฉินตามพระราชบัญญัติคือ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และรัฐมนตรีกระทรวงสาธารณสุขโดยมีอำนาจประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินทางสาธารณสุขได้ หากมีความเห็นว่า พบการระบาดของโรคติดต่อในต่างประเทศ อันจะก่อให้เกิดความเสี่ยงที่และรุนแรงต่อประชาชนในประเทศแคนาดา จะเห็นได้ว่า ข้อบัญญัติดังกล่าวถือเป็นการที่กฎหมายให้อำนาจในการออกคำสั่งฉุกเฉินเมื่อเกิดสถานการณ์ฉุกเฉินทางด้านสาธารณสุขไว้ ด้วยทำให้เมื่อเกิดสถานการณ์โรคระบาดร้ายแรงขึ้น ทำให้เกิดความรวดเร็วในการแก้ปัญหา และสามารถออกมาตรการต่าง ๆ เพื่อรับมือกับโรคระบาดได้อย่างทันถ่วงที

2.3 สาธารณรัฐฝรั่งเศส

กฎหมายหลักที่ใช้ในการป้องกันและการควบคุมโรคติดต่อกรณีฉุกเฉินในสาธารณรัฐฝรั่งเศส คือ ประมวลกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข (Code de la Sante Publique) โดยมีข้อกฎหมายที่สำคัญดังต่อไปนี้

อำนาจด้านการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินทางสาธารณสุข โดยมาตรา L. 3131 - 12 กำหนดไว้ว่า สถานการณ์ฉุกเฉินทางสาธารณสุขอาจถูกประกาศใช้ทั่วสาธารณรัฐฝรั่งเศส เนื่องจากการแพร่ระบาดของโรคอาจส่งผลร้ายแรงต่อสุขภาพของประชาชนและ

มาตรา L. 3131 - 13 กำหนดไว้ว่า การประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินทางสาธารณสุขต้องกระทำโดยรัฐบัญญัติออกโดยคณะรัฐมนตรีโดยพิจารณาจากรายงานของรัฐมนตรีประจำกระทรวงสาธารณสุข จะเห็นได้ว่า ข้อบัญญัติดังกล่าวถือเป็นการที่กฎหมายให้อำนาจคณะรัฐมนตรีออกการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินทางสาธารณสุข เมื่อมีสถานการณ์ฉุกเฉินด้านโรคติดต่อเกิดขึ้นเมื่อพิจารณาแล้วถือว่าเป็นการแยกออกจากการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินทั่วไปทางการเมือง อีกทั้งจะสามารถกำหนดมาตรการที่เหมาะสมกับสถานการณ์มากกว่า สำหรับมาตรการของสาธารณรัฐฝรั่งเศสที่เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคติดต่ออุบัติใหม่ในกรณีฉุกเฉิน มาตรา L.3131 - 15. ได้กำหนดวิธีการรับมือกับการระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ในสถานการณ์ฉุกเฉิน ดังนี้

2.3.1 ห้ามออกนอกบ้านแต่มีข้อยกเว้น เช่น การเดินทางเพื่อไปทำงาน ทั้งนี้ทุกครั้งที่เดินทางจะต้องแสดงใบรับรองต่อเจ้าหน้าที่ มิฉะนั้นมีความผิด ในการนี้เพื่อความสะดวกของประชาชน กระทรวงมหาดไทยของฝรั่งเศส ได้จัดทำแบบฟอร์มใบรับรองของการเดินทางไว้ให้ประชาชนทุกคน สามารถดาวน์โหลดได้จากเว็บไซต์ของกระทรวงโดยสแกนผ่าน QR code ได้เลย อันเป็นการจัดทำบริการสาธารณะที่ให้ความสะดวกแก่ประชาชน ทำให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน และทำให้เกิดความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบและอนุญาตในการเดินทางอีกด้วย

2.3.2 มาตรการห้ามชุมนุม เนื่องด้วยการชุมนุมของผู้คนจำนวนมาก อาจทำให้เกิดการติดเชื้อไวรัสได้ง่าย กระทรวงสาธารณสุขของฝรั่งเศสได้ออกคำสั่งสั่งห้ามมิให้รวมตัวหรือชุมนุม

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า ประมวลกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข (Code de la Sante Publique) เป็นกฎหมายที่ให้อำนาจในการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินทางด้านสาธารณสุขไว้ รวมไปถึงอำนาจในการกำหนดมาตรการในการรับมือกับโรคติดต่อในสถานการณ์ฉุกเฉิน อันถือได้ว่าเป็นการรวบรวมเอากฎหมายการป้องกันและเฝ้าระวังโรคติดต่อรวบรวมไว้ในกฎหมายฉบับเดียวกันครบทุกเรื่อง ทำให้กฎหมายดังกล่าวครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

1. การกำหนดคำนิยามในพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.2558

พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.2558 ที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันนั้น ยังไม่มีคำนิยามที่ครอบคลุมไปถึงโรคอุบัติใหม่ (จิตตรา ศรีสงกราน, 2563) เนื่องจากพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวได้กำหนดคำนิยามของโรคที่เกี่ยวข้องไว้เพียง 4 ประเภท กล่าวคือ โรคติดต่อ โรคติดต่ออันตราย โรคติดต่อที่ต้องเฝ้าระวัง และโรคระบาด เท่านั้น (มนัญญา ภูแก้ว, 2558); (ศูนย์กฎหมาย กรม

ควบคุมโรค, 2558) ซึ่งเมื่อพิจารณาตามท้องถื่นการอนามัยโลกได้กำหนดคำนิยามและจัดประเภทของโรคอุบัติใหม่ โดยกำหนดไว้ว่า เป็นโรคที่มีความรุนแรงมากกว่าโรคต่างๆที่เคยเกิดขึ้น เมื่อพระราชบัญญัติดังกล่าวไม่ได้กำหนดคำนิยามของโรคดังกล่าวไว้ ทำให้พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 ไม่สามารถที่จะบังคับใช้ครอบคลุมไปถึงโรคอุบัติใหม่อันอาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต

ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นควรปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.2558 ในหมวดของคำนิยามเพิ่มเติม เพื่อให้พระราชบัญญัติดังกล่าวสามารถบังคับใช้ได้ อย่างครอบคลุมไปถึงโรคอุบัติใหม่ได้

2. อำนาจในการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินทางด้านสาธารณสุข

ประเทศไทยไม่สามารถนำพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 อันถือเป็นกฎหมายหลักในการควบคุมโรคติดต่อ มารับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินทางด้านสาธารณสุขได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากมีช่องว่างของกฎหมายที่ไม่สามารถบังคับใช้โดยด่วนในสถานการณ์ฉุกเฉินทางสาธารณสุข (ณัฐวุฒิ คล้ายขำ, 2563) เพื่อรับมือกับโรคระบาดหรือภัยพิบัติทางด้านสาธารณสุข จึงต้องนำพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ซึ่งเป็นกฎหมายกลางในการบริหารทางปกครองนำมาใช้รับมือกับสถานการณ์โรคระบาดมากกว่า ทำให้เกิดความล่าช้า และมาตรการต่างๆที่ออกมาโดยอาศัยอำนาจของพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์โรคระบาดที่เกิดขึ้น (มูลนิธิสืบนาคะเสถียร, 2563); (สมยศ จันทรมบัติ, 2560)

ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่า ประเทศไทยควรเพิ่มเติมอำนาจในการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินทางด้านสาธารณสุข หรือคำสั่งฉุกเฉินทางด้านสาธารณสุขในพระราชบัญญัติอันเป็นกฎหมายหลักในเรื่องของโรคติดต่อ และกำหนดให้อำนาจนายกรัฐมนตรีเป็นศูนย์กลางเพื่อทำงานร่วมกันกับหน่วยงานรัฐที่สำคัญต่าง ๆ หรือร่วมกันดำเนินการออกมาตรการมาเพื่อบังคับใช้ในสถานการณ์ฉุกเฉินด้านสาธารณสุข

3. อำนาจในการออกมาตรการ ขอบบังคับหรือกฎ ประกาศต่าง ๆ

ประเทศไทยยังไม่มีบทบัญญัติที่ให้อำนาจการออกกฎหมายในการรับมือกับโรคติดต่อที่มีลักษณะร้ายแรงและมีความรุนแรงเป็นการเฉพาะอันเพื่อจะให้เกิดแนวปฏิบัติไปในทิศทางทางเดียวกันเหมือนดังเช่นประเทศสิงคโปร์ ประเทศแคนาดา และสาธารณรัฐฝรั่งเศส (ลัญญา เนตรทัศน, 2563); (Government of Canada, 2021); (Republic France, 2021) อันจะเห็นได้จากสถานการณ์ปัจจุบันที่พบว่าข้อบังคับหรือมาตรการต่าง ๆ ที่นำมาใช้รับมือกับสถานการณ์โรคระบาดมีมาตรการที่แตกต่างกระจายกันไปในแต่ละพื้นที่จังหวัด ไม่เป็นหลักแนวปฏิบัติทิศทางเดียวกัน

ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าจึงควรให้อำนาจในการออกมาตรการ ข้อบังคับหรือกฎ ประกาศ ต่าง ๆ ไว้ในพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 เพื่อที่จะได้ออกมาตรการหรือแนวทางในการ ปฏิบัติไปทิศทางทางเดียวกัน

4. อำนาจในการตรวจสอบการใช้อำนาจพิเศษของรัฐ

ปัจจุบันเมื่อเกิดโรคอุบัติใหม่ในกรณีฉุกเฉิน ประเทศไทยได้นำพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 มาใช้บังคับรับมือกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ, 2561) โดยกฎหมายดังกล่าวได้ตัดอำนาจศาลปกครองที่จะเข้ามาพิจารณาคดีที่ฟ้องเกี่ยวกับการใช้อำนาจในสถานการณ์ฉุกเฉิน ส่งผลให้ประชาชนที่ได้รับความสะดวกต้องไปฟ้องคดีที่ศาลยุติธรรม ซึ่งมีข้อจำกัดในการฟ้องคดีอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของวิธีดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาล ซึ่งมีได้ให้ประชาชนทั่วไปสามารถฟ้องโดยตรงได้ว่า การกระทำทางปกครองหรือการใช้อำนาจพิเศษของรัฐเป็นการกระทำที่ไม่ชอบ แต่จะต้องรอให้ตนเองถูกฟ้องเป็นจำเลยก่อนถึงจะสามารถโต้แย้งได้ว่า การกระทำดังกล่าวไม่ถูกต้อง รวมไปถึงการนำพยานหลักฐานอันเกี่ยวกับทางปกครองมาเสนอต่อศาลก็ ย่อมเป็นการยากลำบาก เนื่องจากพยานหลักฐานมักจะอยู่ในความครอบครองดูแลของทางฝ่าย รัฐทั้งสิ้น เมื่อไม่สามารถไปฟ้องคดียังศาลปกครองได้ ย่อมส่งผลกระทบต่อการตรวจสอบ ความชอบด้วยกฎหมายที่ใช้ในสถานการณ์ฉุกเฉิน

ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่า ควรมีการตรวจสอบการใช้อำนาจพิเศษของรัฐในสถานการณ์ ดังกล่าวไว้ด้วย กล่าวคือ หากรัฐมีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินด้านสาธารณสุขและออก มาตรการรวมไปถึงข้อบังคับต่าง ๆ จะต้องกำหนดอำนาจให้ศาล รวมไปถึงศาลปกครอง สามารถใช้อำนาจตรวจสอบบรรดาข้อกำหนด ประกาศ และการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐได้ เพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

กฎหมายหลักในการป้องกันและควบคุมโรคติดต่ออุบัติใหม่ในกรณีฉุกเฉินของประเทศไทย คือพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.2558 นั้นยังมีความบกพร่องในส่วนของบทบัญญัติใน หมวดของคำนิยามเนื่องจากยังไม่ครอบคลุมไปถึงโรคอุบัติใหม่ ทั้งในส่วนของคณะกรรมการ โรคติดต่อแห่งชาติที่เป็นหัวหน้าของหน่วยงานรัฐต่าง ๆ แล้ว พบว่ายังขาดหัวหน้าหน่วยงานรัฐ ที่มีความเกี่ยวข้องกรณีที่มีโรคติดต่อรุนแรงเช่น โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ทำให้ การติดต่อประสานงานและการบังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องกันและเฝ้าระวังโรคติดต่อที่มีการแพร่ ระบาดรุนแรงประสบปัญหาอุปสรรคและความไม่คล่องตัวไม่เหมาะสมกับกรณีที่เกิดโรคอุบัติ ใหม่อันร้ายแรงได้ และในส่วนของการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ บทบัญญัติดังกล่าวเป็น การกำหนดให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจในการออกมาตรการต่าง ๆ ในพื้นที่ความรับผิดชอบของตน

อันมีลักษณะที่ต่างฝ่ายต่างทำ ขาดการประสานงานให้เป็นไปตามแนวทิศทางเดียวกัน อีกทั้งยังไม่มีบทบัญญัติที่ให้อำนาจการออกมาตรการทางกฎหมายในการรับมือกับโรคติดต่อที่มีลักษณะร้ายแรงและความรุนแรง ที่แพร่กระจายไปทั่วโลกอย่างรวดเร็วเป็นการเฉพาะ รวมไปถึงยังไม่มีบทบัญญัติที่ให้อำนาจในการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินทางด้านสาธารณสุขในหมวดของการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ จึงทำให้ประเทศไทยต้องนำพระราชกำหนดบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 ทำให้เมื่อเกิดสถานการณ์โรคระบาดอันร้ายแรงเกิดขึ้น ทำให้เกิดความล่าช้า แก้ไขปัญหาไม่ตรงจุดและแก้ไขสถานการณ์ที่เกิดขึ้นไม่ดีเท่าที่ควร เมื่อได้วิเคราะห์ทั้งหมดแล้วทำให้ได้มาซึ่งปัญหาและนำมาสู่แนวทางการแก้ไขปัญหาดังต่อไปนี้

- 1) เสนอแนะให้แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.2558 ในเรื่องของการกำหนดคำนิยามให้เพิ่มเติมคำนิยาม คำว่า “โรคอุบัติใหม่” หมายความว่า โรคติดเชื้อที่ปรากฏขึ้นในประชากรเป็นครั้งแรก หรือ โรคติดเชื้อที่เคยมีอยู่ดั้งเดิม แต่ได้มีการแพร่ระบาดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งในแง่ของการเพิ่มจำนวนผู้ป่วยและในแง่ของการระบาดไปยังภูมิภาคอื่น โดยรวมถึงโรคติดเชื้อที่ครั้งหนึ่งเคยถูกควบคุมการแพร่ระบาดได้ แต่กลับมาอุบัติใหม่ การแก้ไขเพิ่มเติมคำนิยามข้างต้นเนื่องจากว่าปัจจุบันพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.2558 ไม่ได้ให้คำนิยามโรคอุบัติใหม่ไว้ การกำหนดคำนิยามของโรคอุบัติใหม่ไปด้วยนั้นเพื่อให้พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.2558 สามารถบังคับใช้ครอบคลุมไปถึงการเกิดโรคอุบัติใหม่ด้วย
- 2) เสนอแนะให้แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.2558 ในเรื่องของอำนาจการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน
 - 2.1) เสนอแนะให้เพิ่มเติมอำนาจในการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินทางด้านสาธารณสุข หรือ คำสั่งฉุกเฉินทางด้านสาธารณสุขในพระราชบัญญัติ โดยผู้ที่มีอำนาจในการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินนั้น คือ นายกรัฐมนตรี โดยผ่านที่มติจากการประชุมหารือร่วมกันจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยให้มีการตั้งคณะกรรมการโดยผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ อาทิเช่น หน่วยงานจากแพทย์พยาบาล ผู้เชี่ยวชาญด้านการระบาดวิทยา กระทรวงการต่างประเทศอันเกี่ยวข้องกับการเดินทางเข้าออกประเทศ กรมปศุสัตว์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงพาณิชย์ กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงานการบินพลเรือนแห่งชาติ ศาล รวมไปถึงตำรวจ เพื่อหารือร่วมกันดำเนินการออกมาตรการมาเพื่อบังคับใช้ในสถานการณ์ฉุกเฉินด้านสาธารณสุข
 - 2.2) เสนอแนะให้เพิ่มเติม การตรวจสอบการใช้อำนาจพิเศษของรัฐ กล่าวคือ หากรัฐมีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินด้านสาธารณสุขและออกมาตรการรวมถึงข้อบังคับต่าง ๆ กำหนดให้อำนาจศาลรวมถึงศาลปกครอง สามารถใช้อำนาจตรวจสอบบรรดาข้อกำหนด ประกาศ และการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐ
 - 2.3) เสนอแนะให้เพิ่มเติม อำนาจในการออกมาตรการ ข้อบังคับหรือกฎ ประกาศต่าง ๆ อาทิเช่น ข้อบังคับโรคไวรัสโคโรนา 2019 เป็นต้น โดยกำหนดมาตรการการป้องกันไว้ไว้นั้นเลย โดยกฎหมายดังกล่าวได้ออกโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 อันเป็นกฎหมายหลักในการควบคุม

และป้องกันโรคติดต่อ 3) เสนอแนะให้กำหนดมาตรการข้อบังคับเกี่ยวกับการควบคุมและป้องกันโรคติดต่ออุบัติใหม่กรณีฉุกเฉิน ดังต่อไปนี้ 3.1) เสนอแนะให้มีมาตรการการเยียวยาหรือการชดเชยค่าเสียหายจากการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐ

เอกสารอ้างอิง

- กองวิชาการแพทย์ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข. (2564). คู่มือการบริหารความเสี่ยงในโรงพยาบาลเมื่อเกิดการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่/อุบัติซ้ำทางเดินหายใจ พ.ศ.2564. เรียกใช้เมื่อ 7 สิงหาคม 2564 จาก <https://covid19.dms.go.th/>
- คณะกรรมการนักนิติศาสตร์สากล. (2564). บันทึกทางกฎหมายของคณะกรรมการนักนิติศาสตร์สากล (International Commission of Jurists: ICJ) การบังคับใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินเพื่อรับมือกับการระบาดใหญ่ของโรคโควิด-19 ในประเทศไทย. เรียกใช้เมื่อ 1 ธันวาคม 2564 จาก <https://www.icj.org>
- จิตตรา ศรีสงกราน. (2563). องค์การอนามัยโลก WHO. เรียกใช้เมื่อ 21 มิถุนายน 2564 จาก <https://www.safesiri.com/who/>
- ณัฐวุฒิ คล้ายขำ. (2563). รับมือโควิดในฝรั่งเศส สร้างระบบกฎหมายขึ้นใหม่สถานการณ์ฉุกเฉินทางสาธารณสุขไม่ปนกับการทหาร. เรียกใช้เมื่อ 21 มิถุนายน 2564 จาก <https://www.ilaw.or.th/node/5619>
- มนัญญา ภูแก้ว. (2558). พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558. เรียกใช้เมื่อ 21 มิถุนายน 2563 จาก <https://www.parliament.go.th/>
- มูลนิธิพัฒนาธรรม. (2563). มาตรการพิเศษในภาวะฉุกเฉินกับหลักสิทธิมนุษยชนกรณีศึกษา โควิด 2019. เรียกใช้เมื่อ 21 มิถุนายน 2563 จาก https://voicefromthais.files.wordpress.com/2020/05/17_04_2020.pdf
- ลัฐภา เนตรทัศน์. (2563). สิงคโปร์กับเส้นทางต่อสู้โควิด 19 มาตรการจำกัดการเคลื่อนไหวและข้อบังคับควบคุมการแพร่ระบาดของโควิด 19. เรียกใช้เมื่อ 21 มิถุนายน 2564 จาก <https://lawforasean.krisdika.go.th/Content/View?Id=787&Type=1>
- ศูนย์กฎหมาย กรมควบคุมโรค. (2558). พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ.2558. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมยศ จันทรสมบัติ. (2560). ระบบกฎหมายพิเศษว่าด้วยสถานการณ์ฉุกเฉินสาธารณะในประเทศไทยกับหลักความเป็นนิติรัฐ. วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 10(1), 167-194.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). คำอธิบาย พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548. เรียกใช้เมื่อ 21 มิถุนายน 2564 จาก http://www.nsc.go.th/?page_id=324

Government of Canada. (2021). Quarantine Act (S.C. 2005, c. 20). Retrieved May 27, 2021, from <https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/q-1.1/page-1.html>

Republic France. (2021). Code de la santé publique. Retrieved May 27, 2021, from <https://www.legifrance.gouv.fr/codes/id/LEGITEXT000006072665/>

ข่าวปลอม ข่าวเท็จในยุคดิจิทัลและความจริงของสรรพสิ่ง บางทัศนะในทางปรัชญา*

THE FAKE NEWS IN THE DIGITAL AGE AND THE CONCEPT OF TRUTH IN EVERYTHING ON SOMG PHILOSOPHICAL VIEW

มงคล เทียนประเทืองชัย

Mongkol Thianprathuangchai

มหาวิทยาลัยรังสิต

Rangsit University, Thailand

E-mail: mongthian65@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่อง “ข่าวปลอม ข่าวเท็จในยุคดิจิทัลกับแนวคิดเรื่องความจริงของสรรพสิ่งบางทัศนะในทางปรัชญา” นี้ มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ ผู้วิจัยต้องการนำเสนอผลการวิเคราะห์แนวคิดเรื่องความจริงของสรรพสิ่งบางทัศนะ และต้องการทำให้ปัญหาข่าวปลอม ข่าวเท็จในยุคดิจิทัลนี้ชัดเจนยิ่งขึ้นด้วยแนวคิดเรื่องความจริงบางทัศนะในทางปรัชญา ซึ่งพบว่าแนวคิดเรื่องความจริงของสรรพสิ่ง (ชีวิต โลก และจักรวาล) สามารถแบ่งเป็น 2 แนว คือ แนวคิดความจริงตามธรรมชาติหรือความจริงแบบภววิสัย และแนวคิดความจริงที่ผ่านจิต ซึ่งมีอยู่ 2 ส่วน คือ ความจริงตามธรรมชาติบางส่วนที่ต่อมาจิตเข้าไปรับรู้ได้ และความจริงแบบจินตนาการร่วมกันของมนุษย์หรือสมมติสัจจะ โดยที่ความจริงตามธรรมชาตินั้นแบ่งย่อยเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่ ในลักษณะที่เป็นรูปธรรมของสสาร ในลักษณะเป็นพลังงานของสสาร และในลักษณะนามธรรมต่าง ๆ โดยทั้ง 3 ลักษณะนี้สามารถสัมผัสได้เป็นรูปธรรมด้วยอายตนะห้า (ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ) หรือบางอย่างอาจต้องอาศัยอายตนะที่หกคือจิตใจในการรับรู้ แล้วให้คุณค่าพร้อมทั้งสมมติชื่อให้กับสิ่งนั้น ๆ เมื่อนำไปตีความ สรรพสิ่งที่สมมติเรียกกันว่า “ข่าว” จึงมักจะได้ ความจริง ความเท็จ และปลอม ตรงกัน ส่วนความจริงที่ผ่านจิตทั้ง 2 ส่วน นั้น คือ ความจริงตามธรรมชาติบางส่วนที่ต่อมาจิตเข้าไปรับรู้ได้ และความจริงแบบจินตนาการร่วมกันของมนุษย์หรือสมมติสัจจะ ที่ผ่านเรื่องเล่าที่มีมายาวนานและสลับซับซ้อน เช่น สวयงาม คุณธรรม ศีลธรรม ศาสนา คณิตศาสตร์ หรือค่าของเงินค่าของทองคำ เป็นต้น เมื่อนำไปตีความสรรพสิ่งที่สมมติร่วมกันที่เรียกว่า “ข่าว”

* Received December 27, 2021; Revised January 24, 2022; Accepted January 29, 2022

คำสำคัญ: ข่าวปลอม, ดิจิทัล, ความจริง, ปรัชญา

Abstract

This Academic article on "The Fake News in the Digital Age and The Concept of Truth in Everything on some philosophical view" has two objectives: The Researcher want to present the results of analysis of the Concept of Truth of Everything (Life, World and Universe) and Analyze the Concept of Truth of the Fake News in the digital age is made clearer with some philosophical viewpoints of truth. I found that the Concept of Truth of Everything (Life, World and the Universes). I can be divided into two concepts: The Concept of Natural Truths or The Reality of Objective. The Concept of Mental Truths, which has two parts: some natural truths that the mind can later perceive and imagination Truths or Conventional truth. The Natural truths are subdivided into 3 characteristics: in the concrete nature of matter, the energy of matter and in various abstract ways, these three characteristics can be tangible with the five senses (eyes, ears, noses, tongues, nerves) or some may rely on the sixth sense of mind, the mind to perceive. Next to give value and assume a name for that thing. When we were interpreted some things that are imaginary are called "news", so they tend to have the same truth, falsehood, and falsity. For Mental Truths: it is some natural truth that the mind can later perceive. And the reality of Imagination Truths or Convention Truths that has gone through a long and complicated narrative such as beauty, goodness, morality, religion, mathematics, or the value of money, the value of gold, etc. When we used to interpret all things known as "news", there are differences. It's that the same news can be true news, fake news, or false news. It's like a digital system where one thing can be either the number 0 or the number 1, but at different times. (This is different from quantum computer systems that can be both 0 and 1 at the same time) It's depends on the interpretation of each human or each party whether to use the criteria to decide the truth or usefulness of all things. What is called "news"

Keywords: Fake News, Digital, Truth, Philosophy

บทนำ

“ชาวปลอม” และ “ชาวเท็จ” นั้นมนุษย์จำนวนไม่น้อยเชื่อว่า ไม่เป็นประโยชน์ (หรือมีโทษ) ให้ผลร้าย ยังมีเทคโนโลยีช่วยแพร่กระจายไปอย่างรวดเร็วและกว้างขวางด้วยแล้ว เช่น เทคโนโลยีในยุคดิจิทัล เป็นต้น ยิ่งน่ากลัวอันตรายจากชาวนั้น ในขณะเดียวกันก็เชื่อว่า “ชาวจริง” นั้น ดีมีประโยชน์ ต่างจึงแสวงหาความจริงของชาว แต่ก็ต้องพบกับปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหาความหมายของคำว่า “จริง” “ปลอม” และ “เท็จ” นั้น อาจตีความไม่ตรงกัน เพราะใช้เกณฑ์การตัดสินที่แตกต่างกันผลที่ได้จึงต่างกัน ปัญหาถกเถียงกันคนละประเด็น (คือความจริงของสรรพสิ่งกับความเป็นประโยชน์ของสรรพสิ่ง) ปัญหาความจริงของระบบอนาล็อกกับระบบดิจิทัล (รวมไปถึงยุคควอนตัมคอมพิวเตอร์ด้วย) และปัญหาการใช้เหตุผลแบบตรรกะวิบัติ เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้ทำให้มองความจริงเหมือนหรือแตกต่างกันไป ทำให้ผู้คนในสังคมจึงมองสรรพสิ่ง ทั้งที่เป็นสิ่งเดียวกัน (เช่น ชาวเดียวกัน) แต่ผล “จริง” “เท็จ” และ “ปลอม” แตกต่างกัน บ่อยครั้งก่อให้เกิดข้อพิพาทขัดแย้ง ทำร้ายทำลายกัน เพื่อแก้ปัญหานี้ให้ลดน้อยลงและการป้องกันความรุนแรง ผู้วิจัยขอเสนอแนวคิด ทฤษฎีความจริงของสรรพสิ่งในทางปรัชญาบางทัศนะมาวิเคราะห์ให้เห็นความจริงหรือความเป็นจริงของสรรพสิ่งที่สมมติเรียกกันว่า “ชาว” ว่ามี “แก่น” หรือ “สาระ” สำคัญที่ถือว่า “จริง” “ปลอม” และ “เท็จ” นั้นเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร รวมไปถึงความจริงในระบบดิจิทัลที่ใช้เลขสองจำนวน คือ ถ้าไม่เป็นเลขศูนย์ก็ต้องเป็นเลขหนึ่ง (คล้ายกับระบบอนาล็อก แต่แตกต่างกับระบบควอนตัมคอมพิวเตอร์ที่สามารถเป็นเลขศูนย์และเลขหนึ่งพร้อมกันได้) โดยผู้วิจัย จะแยกวิเคราะห์เป็น 2 ประเด็น คือ แนวคิด/ทฤษฎีความจริงของสรรพสิ่งในทางปรัชญาในทัศนะของผู้วิจัย และ “ชาวจริง” “ชาวปลอม” และ “ชาวเท็จ” ในยุคดิจิทัลกับแนวคิด/ทฤษฎีความจริงของสรรพสิ่งในทางปรัชญาในทัศนะของผู้วิจัย ดังต่อไปนี้ (คงกฤษ ไตรยางค์, 2562)

แนวคิด/ทฤษฎีความจริงของสรรพสิ่ง (ชีวิต โลก และจักรวาล) บางทัศนะในทางปรัชญา

เมื่อพิจารณาจากแนวคิดโดยทั่ว ๆ ไป ทั้งทางวิทยาศาสตร์ ทางปรัชญา และทางศาสนา ต่าง ๆ เช่น แนวคิดแบบ Idealism, Materialism, Dualism, Naturalism หรือ Realism และแนวคิดอื่น ๆ เป็นต้น อาจกล่าวได้ว่า แนวคิดเรื่องความจริงหรือความเป็นจริงของสรรพสิ่ง (ชีวิต โลก และจักรวาล) มี 2 แบบ คือ

ความจริงตามธรรมชาติ (Natural Truths) ซึ่งมนุษย์ไม่สามารถรู้ได้โดยตรง เป็นภววิสัยของสสารของ อส. สารที่เป็นจริง (แบบเป็นกลางหรือแบบชื่อ ๆ ไม่ได้ไม่ร้าย) อีกนัยหนึ่งอาจถือว่าเป็นความจริงสูงสุดของสรรพสิ่งในแบบ Ultimate Reality (Reality = ความเป็นจริงแบบ

ชื่อ ๆ ส่วน Truth = ความจริงที่อาศัยความรู้) แต่อาจจะยังไม่ใช่ความจริงสูงสุด ในแบบ Ultimate Truth ที่อาจจะมีความว่างเปล่าก็ได้ ความจริงตามธรรมชาตินี้ต่อมามีบางส่วนที่มนุษย์รับรู้ได้ผ่านจิตหรือรู้ได้ทางอ้อม เช่น การคิดหรือจินตนาการ เป็นต้น (พิจิตร สาคูโมโต, 2557)

ความจริงที่ผ่านจิต (Mental Truths) ซึ่งแนวคิดนี้ อาจแบ่งย่อยลงไปเป็น 2 แนว คือ ความจริงแบบชื่อ ๆ (Non-analytical Truths) ที่เชื่อมโยงไปสู่ความจริงตามธรรมชาติได้ และความจริงที่ผ่านการวิเคราะห์ (Analytical Truths) ซึ่งความจริงนี้ก็ยังแบ่งย่อยลงไปได้เป็น 2 แนว คือ ความจริงจากปัญญารู้แจ้ง (Wisdom Truths) ที่เชื่อมโยงไปสู่ความจริงแบบชื่อ ๆ และความจริงตามธรรมชาติได้ และความจริงจากความไม่รู้แจ้งในโลกสมมติ Hypothetical Truths) ซึ่งความจริงนี้ก็ยังแบ่งย่อยเป็น 2 แนว คือ ความจริงในสิ่งสมมติที่มีชื่อ Named Hypothetical Truths) และความจริงในสิ่งสมมติที่ไม่มีชื่อ (Unnamed Hypothetical Truths) (ลอย ชุนพงษ์ทอง, 2564) โดยทั้ง 6 แนวคิดย่อยของความจริงที่ผ่านจิตนี้ อาจกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ความจริงตามธรรมชาติบางส่วนที่ต่อมาจิตเข้าไปรับรู้ได้ เช่น ดวงดาวต่าง ๆ ในจักรวาล หรืออริยสัจสี่ เป็นต้น และความจริงแบบจินตนาการร่วมกันของมนุษย์หรือสมมติสัจจะ ซึ่งเกิดจากความคิด ความเชื่อ หรือสมมติบัญญัติให้มีสิ่งนั้นสิ่งนี้ จากความไม่มีหรือความว่าง เช่น สวย งาม ดี ศาสนา คณิตศาสตร์ หรือคุณค่าต่าง ๆ (เช่น ค่าของเงิน ค่าของทองคำ) ที่ผ่าน ภาษา จาริตประเพณี วัฒนธรรม เรื่องเล่าที่มีมาช้านานและมีความสลับซับซ้อนอย่างมาก

โดยเกิดจากการคิด ไม่ว่าจะเชื่อว่า จิตคิดตามแนวจิตนิยม หรือสมองคิดตามแนวสสารนิยม หรือจิตร่วมกับสมองในการคิดตามแนวทวินิยมหรือธรรมชาตินิยมหรือสัจนิยม หรือสิ่งอื่นใดก็ได้ที่คิดได้ โดยมีความคิดบางส่วนอาจจะไปตรงกับความจริงตามธรรมชาติก็เป็นความจริง แต่ถ้าคิดไม่ตรงก็เป็นเพียงความเชื่อ ว่าจริง แต่จริง ๆ คือเท็จ อีกนัยหนึ่งอาจจะจัดรวมเข้ากับความจริงที่ผ่านจิต ถ้าเชื่อว่าสิ่งที่คิดนั้นเป็นจิต (รวมความจริงตามจินตนาการร่วมกันของมนุษย์หรือสมมติสัจจะด้วย) นอกจากนั้น อาจแบ่งความจริงเป็นแบบต่าง ๆ ได้อีกมากมาย เช่น ความจริงแบบวิทยาศาสตร์ ความจริงแบบคณิตศาสตร์ ความจริงแบบศาสนา และความจริงแบบศิลปะ เป็นต้น (Bradley, F. H., 1914)

ส่วนการเข้าถึงความจริงและเกณฑ์ตัดสินว่า สิ่งใดมีอยู่จริงหรือไม่ อย่างไร (ญาณวิทยา และจริยศาสตร์) นั้น ก็มีหลายแนวคิด เช่น แนวคิดแบบประสบการณ์นิยมหรือประจักษ์นิยม ที่เน้นอายตนะห้า คือ ตา หู จมูก ลิ้น กายสัมผัส และแนวคิดแบบเหตุผลนิยม ที่เน้น อายตนะที่ 6 คือจิตใจ การจินตนาการหรือการเก็งหรือคาดการณ์ในความจริง (Speculation) และอื่น ๆ ต่อจากนั้นก็มีการใช้เหตุผล (ตรรกะ) ในการอธิบาย ทั้งเหตุผลที่จำเป็นและเหตุผลที่พอเพียงต่อความเชื่อในความจริง เช่น Correspondence Theory, Coherence Theory และ Pragmatic Theory เป็นต้น ทั้งก่อนและหลังการมีชุดข้อความ สำหรับช่วงหลังที่มีชุดข้อความแล้วอาจพบ

กล่าวโดยย่อๆ ได้ดังนี้ คือ สิ่งที่มีมนุษย์สมมติซื้อให้แก่सार นามธรรม สิ่งสมมติบัญญัติขึ้น และอาศัยคุณสมบัติที่ซื้อไปหา 3 ประการ คือ 1) ซื้อไปหาข้อเท็จจริง (Facts) ที่เป็นสสารที่มีอยู่แบบภววิสัย ทั้งลักษณะรูปธรรมและนามธรรม เช่น ธาตุต่าง ๆ โลกกลม ลม แสง เสียง คลื่นแม่เหล็ก คลื่นไฟฟ้า (เทียบได้กับ Reality = ปรมาตฺตสัจจะ) 2) ซื้อไปหาคุณค่า (Value) นามธรรมต่าง ๆ ที่เห็นได้เป็นรูปธรรม เช่น ความเปลี่ยนแปลง ความเป็นระบบ ระเบียบ นิยามหาอริยสัจสี่ ดีใจ เสียใจ รัก โกรธ หวานและขม เป็นต้น อาจรวมจิต วิญญาณด้วย และคุณค่าที่เป็นนามธรรมในสสารหรือสิ่งที่สมมติบัญญัติจากจินตนาการร่วมกันที่มีอยู่แบบสมมติสัจจะหรือลักษณะ Truth คือคุณค่าในรูปธรรมและนามธรรมต่าง ๆ เช่น คุณธรรม ความดี ความถูกต้อง ชอบธรรม เป็นต้น 3) ไม่ได้ซื้อไปหาทั้งข้อเท็จจริงหรือคุณค่า เช่น อัตตา อนัตตา หรือนิพพาน เป็นต้น โดยทั้ง 3 ประการนี้ เมื่อพิจารณาถึงความจริงสูงสุดทั้งแบบ Ultimate Reality และ Ultimate Truth อาจเป็นความว่างก็ได้

ดังนั้น แนวคิด/ทฤษฎีความจริงของสรรพสิ่ง (ชีวิต โลก และจักรวาล) ในทัศนะของผู้วิจัยที่กล่าวมาโดยสังเขปนี้ ถือว่าครอบคลุมทั้งช่วงแรกก่อนมีชุดข้อความ และช่วงหลัง คือช่วงที่มีชุดข้อความในภาษาหรืออักษรเกี่ยวกับความจริงหรือความเป็นจริง (การมีอยู่จริง) ของสรรพสิ่ง (ชีวิต โลก และจักรวาล) แล้ว โดยสามารถแยกย่อยลงไปได้อีกหลายแนวคิด ทฤษฎี ซึ่งในที่นี้ขอนามกล่าวเพียง 4 แบบ คือ ความจริงแบบวิทยาศาสตร์ ความจริงแบบคณิตศาสตร์ ความจริงแบบศิลปะ และความจริงแบบศาสนา (สมภาร พรหมทา, 2561) เนื่องจากเห็นว่าน่าจะช่วยตอบปัญหาชาวปาลอมหรือชาวเท้งได้ชัดเจนขึ้น โดยทั้ง 4 แบบนี้สามารถพบได้ในอภิปรัชญา (Metaphysics) ที่กล่าวถึงแนวคิดของการแสวงหาความจริงหรือความเป็นจริง (การมีอยู่จริง) ของสรรพสิ่ง (ชีวิต โลก และจักรวาล) ทั้ง 3 แนว คือ แนวคิดความจริงแบบจิตนิยม (Idealism) ความจริงแบบสสารนิยม (Materialism or Physicalism) และความจริงแบบทวินิยม (Dualism) (รวมไปถึงความจริงแบบธรรมชาตินิยมหรือสัจนิยม (Naturalism or Realism ด้วย) ซึ่งทั้งหมดนี้บางส่วนก็กินความเข้าไปในความจริงตามธรรมชาติด้วย (Dyke, H., 2009)

ความจริงแบบวิทยาศาสตร์นั้น อาจแบ่งเป็น 2 ยุค คือ ยุคแรก คือวิทยาศาสตร์แบบเก่าหรือแบบดั้งเดิม (Classical of Science) ที่เน้น ความจริงคือสิ่งที่ต้องปรากฏต่ออายตนะ 5 (ตา หู จมูก ลิ้น กายประสาท) ของมนุษย์ที่สัมผัสหรือรับรู้ได้ (ความจริงที่ผ่านจิต) อาจจัดเป็นความจริงแบบ Reality หรืออาจจะเรียกว่า “ความเป็นจริง” คือความจริงแบบปรากฏการณ์นิยมหรือประสบการณ์นิยม (Empiricism สู่ Positive) เวลาพิสูจน์ความจริงแบบนี้ก็สามารถใช้ Correspondence Theory ทำให้เห็นความจริงได้ เช่น โลกกลม ม้ามีสี่ขา น้ำประกอบไปด้วยไฮโดรเจนสองอะตอมกับออกซิเจนหนึ่งอะตอม เป็นต้น ส่วนยุคที่สองหรือยุคปัจจุบัน คือวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ (Modern Science) นอกเหนือความจริงแบบวิทยาศาสตร์เก่าหรือ

ดั้งเดิมแล้ว ยังมีความจริงอีกแบบหนึ่งที่เพิ่มเข้ามา คือความจริงแบบผสมด้วยจินตนาการเข้าไป เช่น วิทยาศาสตร์ในแนวคิดของไอน์สไตน์ หรือแนวคิดเรื่องบิกแบงหรือหลุมดำ เป็นต้น คือนอกจากอายตนะห้าสัมผัสได้แล้วอาจจะต้องใช้วิธีคาดคะเนหรือเก็งความจริง (Speculation) หรือใช้อายตนะที่หก คือ จิตใจ เข้าไปพิสูจน์ความจริงด้วย เช่น เวลาพิสูจน์ความจริงในแนวคิดแบบวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ที่ต้องใช้ Coherence Theory เพื่อให้เห็นความจริง เป็นต้น ถึงแม้ว่าเมื่อแยกธาตุของสิ่งนั้นออกจนถึงที่สุดแล้วอาจไม่มีอะไรเลยหรือเป็นความว่างเปล่า แต่เราก็ไม่ถือว่า “เท็จ” หรือ “ปลอม” ตัวอย่างเช่น วิวัฒนาการของชีววิทยาตามแนวคิด/ทฤษฎีวิวัฒนาการของชาร์ล ดาร์วิน หรือแนวคิดเรื่องนิยามห้าในพุทธา เป็นต้น (แต่อภิปรัชญาในแนวพุทธา นั้น อาจตีความได้ 2 แบบ คือ แบบ Hard Metaphysics เหมือนอภิปรัชญาทางตะวันตก และแบบ Soft Metaphysics ที่อาจถือเป็นอัตลักษณ์เฉพาะตัวของพุทธา)

ความจริงแบบคณิตศาสตร์ ที่เน้นเหตุผลเป็นสำคัญ อาจจัดเป็นความจริงแบบสมมติสังขะ (Conventional Truth) คือมนุษย์ต่างยอมรับร่วมกันในหลักที่ถือว่าเป็นธรรมอันเป็นข้อยุติ (Dogmatic) อย่างใดอย่างหนึ่งที่วางไว้เป็นมูลบท (Postulate) เช่น การสมมติให้มีจำนวนหรือตัวเลขต่างๆ และการสมมติให้ $1+1 = 2$ หรือ $2+2 = 4$ หรือ $ก = ก$ เป็นต้น เวลาพิสูจน์ความจริงก็อาจใช้แค่ Correspondence Theory ให้เห็นความจริงก็พอ ไม่ต้องไปพิสูจน์ว่า 1 คืออะไร 2 คืออะไร มีอยู่จริงหรือไม่ อย่างไร (ในทางตรงข้าม อาจมีบางแนวคิดถือว่าเป็นการสร้าง “สิ่งเท็จ” หรือ “สิ่งปลอม” ขึ้นมาแล้วสมมติให้เป็นความจริง)

โดยที่ความจริงแบบวิทยาศาสตร์ (ความจริงแบบภววิสัย) และความจริงแบบคณิตศาสตร์นี้ จัดเป็นปัญหาแบบปิด (Close) ที่อาศัยคุณสมบัติของความรู้ที่ชี้ไปหาข้อเท็จจริง (Facts) อย่างใดอย่างหนึ่งที่มีอยู่ในโลกในจักรวาลนี้ เช่น ม้า หรือโลกกลม เป็นต้น ยุติด้วยข้อเท็จจริงที่เถียงได้ยาก ทำให้น่าไปใช้ประโยชน์ได้ค่อนข้างชัดเจน เช่น ในคดีที่พิพาทกันเรื่องบุตรว่าเป็นบุตรของใคร หรือเรื่องศพ ว่าเป็นใคร ก็อาจใช้การพิสูจน์ DNA หรือ คดีที่พิพาทกันเกี่ยวกับที่อยู่ของผู้กระทำความผิดหรือขับรถเร็วเกินกำหนด เป็นต้น

ความจริงแบบศิลปะ อาจถือว่าเป็นความจริงแบบอัตวิสัย (Subjective Truth) ที่เป็นปัญหาปลายเปิดยังถกเถียงถึงความจริงในแง่มุมต่าง ๆ ได้อีกมากมาย หาข้อยุติร่วมกันได้ยาก ขึ้นอยู่กับทัศนะของแต่ละคน เช่น สวย และงาม เป็นต้น หรือเป็นความจริงของใครของมัน ไม่ต้องการมาตรฐานสากล เช่น ความงามในงานศิลปะ หรือ ความจริงในวรรณคดี เป็นต้น (ดังนั้นความจริง เท็จหรือปลอม จึงขึ้นอยู่กับทัศนะของแต่ละคน)

ความจริงแบบศาสนา ในหลาย ๆ ศาสนานั้น มีหลายเรื่องที่พิสูจน์ได้ว่า เป็นความจริง แต่ก็ยังมีอีก หลาย ๆ เรื่องที่ยังพิสูจน์ไม่ได้ว่าจริงหรือเท็จ จึงเกิดคำถามว่า เราจะจัดให้ความจริงในศาสนาเป็นแบบภววิสัย (Objective Truth) หรือ อัตวิสัย (Subjective Truth) เท่าที่ผู้เขียนพบส่วนใหญ่จัดเป็นความจริงแบบภววิสัย (Objective Truth) โดยที่เวลาพิสูจน์หาความ

จริงก็ได้ทั้ง Correspondence Theory, Coherence Theory หรือ Pragmatic Theory เพื่อให้เห็นความจริงได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชุดข้อความแต่ละกรณี เช่น นิยามห้าในพุทธา เป็นต้น (ความจริง เท็จหรือปลอม ในทางศาสนา อาจขึ้นอยู่กับศีลธรรม)

โดยที่แนวคิด/ทฤษฎีความจริงหรือความเป็นจริง (การมีอยู่จริง) ของสรรพสิ่ง นี้เป็น ภาพรวมของวิธีการแสวงหาความจริงของทุกสิ่งทุกอย่าง ทั้งชีวิต โลก และจักรวาล ที่เรียกรวมว่าสรรพสิ่ง เมื่อข่าวก็เป็นสรรพสิ่ง สิ่งหนึ่ง จึงสามารถใช้แนวคิด/ทฤษฎีความจริงนี้เข้าไป วิเคราะห์เพื่อหา “จริง” หรือ “ปลอม” หรือ “เท็จ” ได้

วิเคราะห์ “ข่าวปลอม” และ “ข่าวเท็จ” ในยุคดิจิทัล ด้วยแนวคิด/ทฤษฎีความจริงของสรรพสิ่งในทางปรัชญาในทัศนะของผู้เขียน

ในเบื้องต้นคำว่า “ข่าวเท็จ” น่าจะหมายถึง ข่าวที่มีข้อความในข่าวนั้นไม่ตรงกับความจริง (ถ้าตรงกับจริงอยู่บ้างมากน้อยแค่ไหน อาจถือว่าจริงได้ในบางทัศนะ) และคำว่า “ข่าวปลอม” น่าจะหมายถึง ข่าวที่มีข้อความในข่าวนั้นไม่ใช่ของแท้หรือของจริง (คือผู้ออกข่าวนั้นอ้างว่าเป็นข่าวของคนอื่น ส่วนข้อความในข่าวอาจจะเป็นเท็จหรือจริงก็ได้ กล่าวคือถ้าข้อความในข่าวนั้นเป็นเท็จก็อาจถือว่าเป็นทั้งข่าวปลอมและข่าวเท็จในฉบับเดียวกัน แต่ถ้าข้อความในข่าวนั้นตรงกับความจริงก็เป็นเพียงข่าวปลอมที่มีข้อความตรงกับความจริง) ดังนั้น ถ้าไม่ได้อ้างว่าเป็นข่าวของคนอื่นและมีข้อความในข่าวตรงกับความจริงก็ไม่น่าจะจัดว่าเป็นข่าวปลอม ส่วน “ข่าวจริง” น่าจะหมายถึง ข่าวที่มีข้อความในข่าวนั้นตรงกับความจริง (ส่วนจะจริงตามแนวคิด ทฤษฎีใดนั้นเป็นอีกประเด็นหนึ่ง) และเป็นข่าวของตนไม่ได้อ้างเป็นของคนอื่น ซึ่งข่าวจริงนี้ถ้ามีข้อความในข่าวไม่ตรงกับความจริงมาก ๆ ก็อาจจะกลายเป็นข่าวเท็จได้ เช่น ข่าวที่รัฐบาลออกมาจริง ๆ แต่มีข้อความในข่าวไม่ตรงกับความจริงจึงอาจจัดเป็นข่าวเท็จ (รัฐบาลก็สร้างข่าวเท็จได้ในทัศนะนี้) แต่ถ้ารัฐบาลไม่ได้ออกข่าวเรื่องนั้นมาเลยมีคนไปออกข่าวนั้นมาและแอบอ้างว่าเป็นข่าวของรัฐบาลซึ่งอาจจะมีข้อความ เป็นเท็จหรืออาจเป็นข้อความจริง ก็จัดว่าเป็นข่าวปลอม (ปลอมว่าเป็นข่าวของรัฐบาล) แต่ถ้าผู้นั้นออกข่าวมาเองไม่ได้อ้างว่าเป็นคนอื่นและข่าวนั้นมีข้อความตรงกับความจริงก็ไม่ใช่ข่าวปลอม (เพราะไม่ได้อ้างว่าเป็นคนอื่น) แต่ถ้ามีข้อความไม่ตรงกับความจริงก็จัดเป็นข่าวเท็จ (คงฤช ไตรยวงศ์, 2562)

ดังนั้น “ข่าวจริง” “ข่าวปลอม” และ “ข่าวเท็จ” ในบางทัศนะอาจจะเป็นข่าวเดียวกันได้ ถ้าเราไม่ตกลงในนิยามหรือความหมายก่อนว่า จะตีความอย่างไร จะใช้เกณฑ์ใดในการตัดสิน อาจจะสิ้นโทษขยายพื้นที่ในการถกเถียงที่ผิดประเด็นได้ ทำให้เสียเวลาได้ประโยชน์ไม่คุ้มค่า เช่น การถกเถียงว่าข่าวใดเป็นข่าวปลอมหรือข่าวเท็จนี้ เป็น ประเด็นที่มุ่งแสวงหาความจริงของสรรพสิ่งที่เรียกว่า “ข่าวจริง” ว่ามี “แก่น” หรือ “สาระ” สำคัญอย่างไร ซึ่งเป็นคนละประเด็นกับข่าวที่เป็นประโยชน์ ต้องระวังในการถกเถียงกันถ้าผิดประเด็นในทางปรัชญานั้น

ถือว่ามึประโยชน์น้อย (เพราะอาจจะหาจุดยุติไม่ได้หรืออาจเลยไปถึงการใช้เหตุผลแบบตรรกะวิบัติได้) กล่าวคือข่าวเท็จก็อาจเป็นประโยชน์ได้ เช่น กรณีแพทยัรึกษาคนไข้แจ้งความเท็จแก่คนไข้ที่เป็นโรคร้ายแรงอาจมีชีวิตอยู่ได้ไม่นานนั้น ว่าไม่เป็นอะไรมากเดี๋ยวกัหาย ซึ่งไม่ตรงกับความจริงจนทำให้คนไข้มีกำลังใจอยู่ได้อีกนาน เป็นต้น ส่วนข่าวปลอมที่มีข้อความจริงนั้นน่าจะมีประโยชน์มากกว่าข่าวจริงที่มีข้อความเบ็นเท็จ (คงฤช ไตรยวงศ์, 2562)

ส่วนข่าวจริง ข่าวปลอมหรือข่าวเท็จนั้น จะเป็นประโยชน์ต่อใครหรือฝ่ายใด อย่างไรก็ เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ยังถกเถียงกันได้หลายแง่มุม ดังนั้นควรมีหลักเกณฑ์ในการตัดสินที่ดี ไม่ใช่ ขึ้นอยู่กับผู้ใช้ข่าวจะตีความอย่างไรก็ได้เพื่อเป็นประโยชน์แก่ตนหรือฝ่ายตน ดังเช่นปัญหาใน อดีตที่ผ่านมา ที่ทำให้การมอง “ข่าวจริง” “ข่าวปลอม” และ “ข่าวเท็จ” แตกต่างกันจนเป็น เหตุให้ทำร้ายทำลายกันก็บ่อยครั้ง เพราะการนำเอาประเด็น “ความจริงของสรรพสิ่ง” ไปถกเถียงปนกับประเด็น “ความเป็นประโยชน์ของสรรพสิ่ง” ซึ่งบางทีคนจะดูเหมือนจะใช้ได้ เช่น ในที่ชนะของพระพุทธเจ้า (เช่น ในอภัยราชกุมารสูตรในพระไตรปิฎกเล่ม 13 มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปัณณาสก์ หน้า 87-88) ที่ทรงตรัสไว้ว่า (พระมหาสารอง สณญโต และณัฐยา จิตภักดี, 2563) “1) ตถาคตรู้วาทาที่ไม่จริง ไม่แท้ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ และวาทานั้นไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบใจของคนอื่น ตถาคตไม่กล่าววาทานั้น 2) ตถาคตรู้วาทาที่จริง ที่แท้ แต่ไม่ ประกอบด้วยประโยชน์ และวาทานั้นไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบใจของคนอื่น ตถาคตไม่กล่าว วาทานั้น 3) ตถาคตรู้วาทาที่จริง ที่แท้ และประกอบด้วยประโยชน์ แต่วาทานั้นไม่เป็นที่รัก ไม่เป็นที่ชอบใจของคนอื่น ในข้อนั้น ตถาคตรู้กาลที่จะกล่าววาทานั้น 4) ตถาคตรู้วาทาที่ไม่จริง ไม่แท้ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ แต่วาทานั้นเป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของคนอื่น ตถาคตไม่กล่าว วาทานั้น 5) ตถาคตรู้วาทาที่จริง ที่แท้ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ แต่วาทานั้นเป็นที่รักเป็นที่ ชอบใจของคนอื่น ตถาคตไม่กล่าววาทานั้น 6) ตถาคตรู้วาทาที่จริง ที่แท้ ที่ประกอบด้วย ประโยชน์ และวาทานั้นเป็นที่รัก เป็นที่ชอบใจของคนอื่น ในข้อนั้น ตถาคตรู้กาลที่จะกล่าววาทา นั้นขอนั้น เพราะเหตุไร เพราะตถาคตมีความเอ็นดูในหมู่สัตว์ทั้งหลาย” (สมภาร พรหมทา, 2562)

แต่เมื่อพิจารณาจากข้อความทั้ง 6 ข้อที่กล่าวมานี้ จะเห็นได้ว่า ประเด็น “จริงหรือแท้” กับ “ประโยชน์” นั้นก็แยกกันอยู่ เพียงแต่ในการจะกล่าววาทาใด ๆ นั้น พระองค์นำมา พิจารณาประกอบเข้าด้วยกัน ดังนั้น จึงแยกส่วนของความจริงไปไว้รวมกับเรื่องแนวคิด ทฤษฎี ความจริงของสรรพสิ่งทีที่นำมาวิเคราะห์ สรรพสิ่งทีสมมติเรียกกันว่า “ข่าวปลอม” “ข่าวเท็จ” และ “ข่าวจริง” ดังต่อไปนี้

“ข่าว” ในยุคปัจจุบันเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อความเป็นอยู่ของฝ่ายต่าง ๆ (เช่น ฝ่ายรัฐบาล ฝ่ายตรงข้ามรัฐบาล และฝ่ายประชาชน เป็นต้น)ประการหนึ่ง เพราะเป็นสิ่งที่ให้คุณหรือให้โทษได้ มากมายหลายด้าน และถ้ายังได้เทคโนโลยีที่เพิ่มความรวดเร็วและขยายพื้นที่เข้าไปอีกจะยิ่ง

เพิ่มประสิทธิภาพในการสร้างคุณหรือโทษได้มหาศาล ดังนั้น ปัญหาข่าวปลอมหรือข่าวเท็จ ในยุคดิจิทัลนี้ จึงเป็นปัญหาใหญ่ที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งของรัฐบาลในหลาย ประเทศ ที่ต้องการ ควบคุม ป้องกันและแก้ไข สำหรับรัฐบาลไทยนั้น บางยุคหรือบางสมัยดูเหมือนยังมองประเด็น ข่าวปลอมหรือข่าวเท็จกับประเด็นข่าวที่เป็นคุณหรือเป็นโทษแบบรวม ๆ กันไป ทั้งที่เป็นคนละ ประเด็นและการใช้เกณฑ์ตัดสินแตกต่างกัน ดังนั้น เพื่อช่วยให้แก้ปัญหานี้ได้มีประสิทธิภาพ ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหานี้ อีกทางหนึ่ง คือ การแสวงหาความจริงของสรรพ สิ่งที่สมมติชื่อเรียกกันว่า “ข่าว” ว่า “จริง” “เท็จ” และ “ปลอม” นั้น เป็นอย่างไร อาจทำได้ หลายวิธี แต่ในที่นี้ขอใช้แนวคิด/ทฤษฎีความจริงของสรรพสิ่งในทางปรัชญา ในทัศนะแบบของ ผู้วิจัยที่ได้วิเคราะห์และรวบรวมมาดังที่กล่าวไว้ข้างต้นมาวิเคราะห์ เพื่อตอบปัญหาว่า อะไรเป็น ข่าวจริง ข่าวปลอม และข่าวเท็จ ใช้เกณฑ์ใดในการตัดสิน ทำไมจึงเห็นไม่ตรงกัน ทั้งนี้เพื่อช่วย ลดข้อพิพาทขัดแย้งและส่งเสริมการเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างซึ่งกันและกันตามวัฒนธรรม แบบประชาธิปไตยให้เพิ่มมากขึ้น

ประการแรก ควรแยกประเด็นข่าวจริง ข่าวปลอม และข่าวเท็จ กับประเด็นข่าวที่เป็น คุณ (เป็นประโยชน์) หรือเป็นโทษแก่ฝ่ายต่าง ๆ ออกจากกันก่อน เพราะมันเป็นคนละประเด็น เปรียบเสมือนการถกเถียงกันเรื่องการเห็นผิดกับเรื่องผีไม่มีจริง ที่บ่อยครั้งความคิดเห็นไม่ตรงกัน จนเป็นเหตุให้ทำร้ายทำลายกัน ทั้งที่ต่างก็ยึดมั่นในความจริง แต่หารู้ไม่ว่าถกเถียงกันคนละ ประเด็น ดังนั้น เพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุดและลดความสูญเสียในด้านต่าง ๆ ให้ได้มากที่สุดต่อ การถกเถียงเพื่อแสวงหา “แก่น” หรือ “สาระ” สำคัญของสิ่งที่สมมติเรียกกันว่า “ข่าวจริง” “ข่าวปลอม” หรือ “ข่าวเท็จ” ว่า คืออะไร แต่ละฝ่าย (เช่น ฝ่ายรัฐบาล ฝ่ายตรงข้ามรัฐบาล และฝ่ายประชาชน เป็นต้น) ควรทำใจให้กว้าง (ปราศจากอคติ) ยอมรับฟังความคิดเห็นที่ แตกต่างอย่างมีเหตุมีผล ในเบื้องต้น ต้องตกลงกันก่อนว่าจะใช้เกณฑ์ตัดสินแบบใด เกณฑ์จริง หรือเกณฑ์เป็นประโยชน์ ซึ่งผลอาจแตกต่างกัน

กล่าวคือ ถ้าใช้เกณฑ์ความเป็นประโยชน์ก็อาจจะต้องยอมรับว่า เราอาจจะไม่ได้ความ จริงหรือความเป็นจริงของข่าวนั้น (ข่าวนั้นอาจจะจะเป็นข่าวปลอมหรือข่าวเท็จทั้งหมด หรือ ปลอมหรือเท็จมาก (ได้ความจริงน้อย) หรือปลอมหรือเท็จน้อย (ได้ความจริงมาก) ก็ได้) ซึ่งใน กรณีนี้ การจะไปแสวงหา “แก่น” หรือ “สาระ” สำคัญของความจริงดูเหมือนไม่มีความจำเป็น เท่าไร เพราะประเด็นเรื่องจริง ปลอมหรือเท็จ ไม่ใช่สาระสำคัญ สิ่งสำคัญคือมันมีประโยชน์ หรือไม่ อย่างไร (ส่วนจะมีประโยชน์มากหรือน้อยและเป็นประโยชน์กับฝ่ายใดก็เป็นอีกประเด็น หนึ่ง) แต่ถ้าเราจะเอาความจริงของข่าวนั้น อาจจะต้องยอมรับว่า มันอาจจะไม่เป็นประโยชน์ (เป็นโทษ) ต่อฝ่ายที่แสวงหาความจริงนั้น (หรืออาจเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายตรงข้าม หรือไม่เป็น ประโยชน์ต่อฝ่ายใดเลย) จะยอมรับความจริง (แท้แน่นอน) นี้ได้หรือไม่ เพราะหลายฝ่ายอาจจะ หวัง ให้เป็นทั้งความจริงและความเป็นประโยชน์ไปด้วยกัน ดังจะเห็นได้บางส่วนในความเชื่อ

ที่ว่าของจริงย่อมดีมีประโยชน์กว่าของปลอมหรือของเท็จ หรือตามคติที่ว่า “ความดีชนะทุกสิ่ง ความจริงชนะทุกอย่าง” หรือ “ความจริงเป็นสิ่งไม่ตาย”

ประการที่สอง “แก่น” หรือ “สาระ” สำคัญของข่าวจริงกับข่าวปลอมหรือข่าวเท็จ เป็นอย่างไร

สรรพสิ่งชนิดหนึ่งที่มนุษย์สมมติร่วมกันเรียกว่า “ข่าว” นั้น เมื่อวิเคราะห์ตามแนวคิด ทฤษฎีความจริงของสรรพสิ่ง ดังกล่าว จะเห็นว่าไม่ใช่ความจริงหรือความเป็นจริงที่มีอยู่แบบภาววิสัย (Objective) แบบใดแบบหนึ่งตามลักษณะกล่าวมา แต่เป็นสรรพสิ่งที่เกิดจากจินตนาการร่วมกันของมนุษย์ที่สมมติบัญญัติให้มีขึ้น จากการที่มนุษย์ไปพบเห็นความเปลี่ยนแปลงของสรรพสิ่ง (ชีวิต โลก และจักรวาล) หรือไปพบเห็นพฤติกรรมหรือการกระทำต่าง ๆ ของมนุษย์ด้วยกัน (ทั้งทางดีและไม่ดี) แล้วมาเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรหรือบันทึกเสียงให้แพร่หลายผ่านช่องทางต่าง ๆ (เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุโทรทัศน์ และสื่ออินเทอร์เน็ต เป็นต้น) เพื่อใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ (เช่น การเมือง การศึกษา สังคม และเศรษฐกิจ เป็นต้น) แต่บางครั้งมันเกิดเป็นโทษต่อฝ่ายที่ใช้ข่าวนั้น จึงต้องกลับมาพิจารณาว่า ข่าวนั้น เป็นข่าวจริง ข่าวปลอมหรือข่าวเท็จ อย่างไร

ถ้ามองจากสรรพสิ่ง (ชีวิต โลก และจักรวาล) ที่มันมีอยู่แบบภาววิสัย (Objective) ไม่ว่าจะอยู่ในลักษณะรูปธรรมของสสารหรือในลักษณะพลังงานหรือในลักษณะนามธรรมอื่น ๆ ที่มันมีอยู่จริงแท้แน่นอน (เป็นสัจธรรมหรือความจริง เป็นขนิษฐภาวะของอสังขตธรรมและสังขตธรรม หรือหลักอริยสัจสี่ เป็นต้น) แม้ไม่มีมนุษย์มันก็มีอยู่และเปลี่ยนแปลงไปตามกฎธรรมชาติ (หรือตามวัฏจักร ตามหลักปฏิจสมุปบาท/อิทัปปิจจยตา หรือหลักไตรลักษณ์ เป็นต้น) เมื่อมนุษย์ไปพบเจอภัยร้ายเป็นข่าว แต่ปัญหาคือ ข่าวที่มนุษย์รายงานนั้น ตรงกับความจริงแท้แน่นอนของสรรพสิ่งนั้น ๆ หรือไม่อย่างไร หรือแม้แต่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงจากการกระทำของมนุษย์ด้วยกัน บ่อยครั้งเวลาเป็นข่าวกลับไม่ตรงกับความเป็นจริงที่เกิดขึ้น เนื่องจากมีปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้ไม่ได้ความจริงหรือความเป็นจริง เช่น ความจำกัดในสติปัญญาของมนุษย์ การมีอคติของมนุษย์ (รัก โลภ โกรธ หลง) และความหลากหลายของกฎเกณฑ์ในการตัดสิน เป็นต้น (สมภาร พรหมทา, 2561)

ดังนั้น สรรพสิ่งที่เรียกว่า “ข่าวปลอม” หรือ “ข่าวเท็จ” กับ “ข่าวจริง” นั้น อาจเป็นสิ่งเดียวกันหรือคนละสิ่งก็ได้ ขึ้นอยู่กับแนวคิดและเกณฑ์ตัดสินที่มองแตกต่างกัน เช่น ถ้าวิเคราะห์โดยใช้แนวคิด ทฤษฎีความจริงของสรรพสิ่ง (คือข่าว) ตามแนวคิดที่ยึดความจริงหรือความเป็นจริงที่มีอยู่เป็นภาววิสัย (Objective) ทั้งในลักษณะรูปธรรมของสสาร ในลักษณะพลังงาน และในลักษณะนามธรรมอื่น ๆ (ทั้งแนวคิดความจริงแบบจิตนิยมหรือสสารนิยมหรือแบบทวินิยม) ถ้าพบเนื้อหาข่าวของข่าวนั้นตรงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงของสรรพสิ่งนั้นหรือตรงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงจากพฤติกรรมหรือการกระทำของมนุษย์ ถือว่า นี่คือ **ข่าวจริง**

ส่วนจะจริงทั้งหมด (ไม่มีปลอมหรือเท็จปนอยู่เลย) จริงมาก (มีปลอมหรือเท็จปนอยู่ด้วยน้อย) หรือจริงน้อย (มีปลอมหรือเท็จปนอยู่มาก) นั้น เป็นอีกประเด็นหนึ่ง ขึ้นอยู่กับทัศนะของแต่ละคน เช่น แนวคิดเรื่องความจริงที่สมบูรณ์ในโลกของแบบของเพลโต หรือความจริงมีอยู่ในโลกของสสารของอริสโตเติลเนื่องจากโลกของแบบและโลกของสสารเป็นโลกเดียวกัน เป็นต้น ซึ่งถ้าพิจารณาในแนวคิดของเพลโตนั้น อาจจะไม่มีการปลอมหรือขาวเท็จเลยก็ได้ เพราะความจริงในโลกของสสารนี้ มันพยายามเลียนแบบความจริงที่สมบูรณ์ที่มีอยู่ในโลกของแบบ ดังนั้น มันจึงขึ้นอยู่กับการเลียนแบบความจริงที่สมบูรณ์ในโลกของแบบได้มากน้อยอย่างไรเท่านั้น ซึ่งเมื่อมาเปรียบเทียบกับขาวจริงที่นักชาวยุโรปไปสอบถามแหล่งข่าวนั้น อาจจะได้ครบบ้างไม่ครบบ้าง ตรงกับความจริงบ้างไม่ตรงบ้าง แต่เราก็ไม่ถือว่าเป็นขาวปลอมหรือขาวเท็จ เป็นต้น หรือในแนวคิดของอริสโตเติลที่เห็นว่าโลกของสสารกับโลกของแบบอยู่ในที่เดียวกัน ขาวจริงกับขาวปลอมหรือขาวเท็จก็อาจจะเป็นสิ่งเดียวกันได้ กล่าวคือ ในขาวจริงมีปลอมหรือเท็จอยู่ด้วย ในทางกลับกันในขาวปลอมหรือขาวเท็จก็มีความจริงอยู่บางส่วน เป็นต้น

แต่ถ้าเมื่อไรใช้เกณฑ์ตัดสินที่แตกต่างกันไป เช่น ไปใช้เกณฑ์ตัดสิน คือความเป็นประโยชน์หรือไม่เป็นประโยชน์ (หรืออาจเป็นโทษ) ต่อฝ่ายที่ใช้ข่าวนั้น ขาวจริง ก็อาจกลายเป็น “ขาวปลอม” หรือ “ขาวเท็จ” ได้ ในขณะเดียวกันขาวปลอมหรือขาวเท็จที่เป็นประโยชน์ก็อาจกลายเป็นขาวจริงขึ้นมาได้ (ส่วนจริงหรือปลอมหรือเท็จทั้งหมด หรือมากหรือน้อยอย่างนั้นก็เป็นอีกประเด็นหนึ่ง ทำนองเดียวกับที่กล่าวมาในวรรคก่อนหน้า) จึงขึ้นอยู่กับการวินิจฉัยที่ขาวสามารถเผยแพร่ไปได้รวดเร็วและกว้างขวางนี้ ถ้าขาวจริงและขาวที่เป็นประโยชน์ไม่ได้มาด้วยกัน จะเอาอย่างไร (จะเลือกเอาความจริงหรือความเป็นประโยชน์เป็นใหญ่ หรือจะเลือก 1 หรือ 0)

ถ้าวิเคราะห์โดยใช้แนวคิด ทฤษฎีความจริงของสรรพสิ่ง (คือขาว) ตามแนวคิดยึดความจริงหรือความเป็นจริงที่มีอยู่เป็นภาววิสัย (Objective) ทั้งในลักษณะรูปธรรมของสสารในลักษณะพลังงาน และในลักษณะนามธรรมอื่น ๆ (ทั้งแนวคิดเรื่องความจริงแบบจิตนิยมหรือสสารนิยมหรือแบบทวินิยม) ถ้าพบเนื้อหาของข่าวนั้นไม่ตรงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงของสรรพสิ่งหรือไม่ตรงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมหรือการกระทำของมนุษย์ ถูกว่านี้คือ “ขาวปลอม” หรือ “ขาวเท็จ” ตามหลักเกณฑ์ตัดสินข้างต้น แต่ถ้าเมื่อใดที่นำเกณฑ์ตัดสิน คือเกณฑ์ความเป็นประโยชน์หรือไม่เป็นประโยชน์ (หรืออาจเป็นโทษ) มาใช้จากขาวปลอมหรือขาวเท็จก็อาจกลายเป็นขาวจริงได้ ถ้าขาวปลอมหรือขาวเท็จนั้นมีประโยชน์ ซึ่งหลายครั้งที่เราพบว่ารัฐบาลบางประเทศนำมาใช้ (จนบางครั้งดูเหมือนว่าขาวปลอมหรือขาวเท็จจำนวนไม่น้อยมาจากฝ่ายรัฐ) ประกอบกับเทคโนโลยีเจริญอย่างรวดเร็ว เช่น ในยุคดิจิทัล เป็นต้น จึงทำให้ข่าวนั้นนำไปใช้ในทางเป็นคุณหรือโทษได้อย่างมากมายในรวดเร็ว จึงทำให้ได้ขอบเขตกว้างไกล

(จนคล้ายยุคความต็มคอมพิวเตอร์ที่เป็น 1 และ 0 ในขณะเดียวกัน) (ปณณทัต กาญจนะวสิต, 2561)

ถ้าวิเคราะห์โดยใช้แนวคิด ทฤษฎีความจริงของสรรพสิ่ง (คือข่าว) ตามแนวคิดที่ยึดความจริงหรือความเป็นจริงที่มีอยู่แบบจินตนาการร่วมกันของมนุษย์แล้วสมมติบัญญัติขึ้นข่าวปลอมหรือข่าวเท็จกับข่าวจริง อาจตีความได้หลายนัย ซึ่งในที่นี้ขอยกมากล่าวเพียงสองนัยดังนี้

นัยแรก ข่าวจริง ข่าวปลอม และข่าวเท็จ เป็นไปตามนิยามที่กำหนดไว้ เช่น ในทางภาษาหรือในพจนานุกรม ในศัพท์ทางวิชาการ และในทางกฎหมาย เป็นต้น ตัวอย่างในทางกฎหมาย ความหมายของคำว่า “ปลอม” กับคำว่า “เท็จ” นั้น แตกต่างกัน กล่าวคือ การปลอมนั้นส่วนใหญ่ต้องมีของจริงอยู่ (คือมีสิ่งหนึ่งเป็นของจริงอยู่ และมีอีกสิ่งหนึ่งที่ไม่จริงคือปลอม) เช่น ปลอมสินค้า ปลอมเครื่องหมายการค้า ปลอมเอกสาร และปลอมเงินตรา เป็นต้น ส่วน “เท็จ” นั้น ในทางกฎหมายเห็นว่าจะไม่จำเป็นต้องมีของจริงอยู่ในโลกนี้ก็ได้อีก เช่น ทำเอกสารเท็จ แจ้งความเท็จ เป็นพยานเท็จ และฟ้องเท็จ เป็นต้น โดยที่การพิสูจน์ความจริงของนัยนี้ อาจใช้ Correspondence Theory หรือ Coherence Theory ก็ได้ และเอาแค่ความจริงหรือความเป็นจริงตามที่ปรากฏแก่สายตาหรือรับรู้ได้ด้วยเหตุผล เช่น ความจริงแบบวิทยาศาสตร์หรือความจริงแบบคณิตศาสตร์ เป็นต้น เมื่อนำไปปรับใช้กับกรณีเรื่องข่าวปลอมหรือข่าวเท็จ ก็เพียงแค่พิสูจน์ให้ตรงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงเท่านั้น ก็ถือว่าเป็นข่าวจริง ในทางกลับกันถ้าพิสูจน์แล้วไม่ตรงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงก็ถือว่าเป็นข่าวปลอมหรือข่าวเท็จ เช่น มีคนกล่าวว่าเมื่อวานนี้มีโจรปล้นบ้านนาย ก. พอมาวันนี้ เราจึงไปถามนาย ก.ว่า เมื่อวานมีโจรปล้นบ้านของคุณหรือไม่ ถ้านาย ก.ตอบว่าไม่มี ข่าวนี้ ก็เป็นข่าวปลอมหรือข่าวเท็จ เป็นต้น (WICE Logistics, 2018)

แต่ในความเป็นจริงของข่าวนั้น จำนวนไม่น้อย มักจะมีความเท็จหรือปลอมปนอยู่เนื่องจากผู้สื่อข่าวไม่ได้ความจริงจากแหล่งข่าวหรือแหล่งข่าวให้ข้อเท็จจริงที่ไม่ตรงกับความจริงซึ่งอาจจะมาจากเหตุปัจจัยหลายประการ ถ้าความเท็จหรือปลอมนั้นมีอยู่น้อยเราก็มักจะจัดเป็นข่าวจริง จึงเห็นได้ว่าข่าวจริงกับข่าวปลอมหรือข่าวเท็จอาจเป็นสิ่งเดียวกันได้ในบางครั้ง (คือข่าวเดียวกันมีทั้งจริงและเท็จหรือปลอมปะปนกันอยู่) อาจตีความว่าเราไม่เน้นเกณฑ์ตัดสินความจริงแบบภววิสัยของสรรพสิ่งก็ได้ แต่เราก่อนข้างไปเน้นเกณฑ์ตัดสินแบบความเป็นประโยชน์

นัยที่สอง ถ้าเนื้อหาของข่าวนั้นตรงกับกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงของสรรพสิ่งหรือตรงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ทั้งหมดหรือส่วนใหญ่ ถือว่าเป็นข่าวจริง แต่ถ้าเนื้อหาข่าวนั้นไม่ตรงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงของสรรพสิ่งหรือไม่ตรงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ทั้งหมดหรือส่วนใหญ่ ถือว่า นี่คือนักข่าวปลอมหรือข่าวเท็จ (ส่วนการมี

ความจริงหรือเท็จน้อย นั้นอาจเป็นอีกประเด็นหนึ่ง คล้าย ๆ กับนัยแรก คือจัดเป็นข่าวจริง แต่ถ้า เท็จ หรือปลอมมากอาจจัดเป็นข่าวปลอมหรือข่าวเท็จ) โดยยึดหลักเกณฑ์ความจริงตามที่จินตนาการร่วมกันแล้วสมมติบัญญัติขึ้น ที่ผ่านภาษา เรื่องเล่า เป็นเวลาช้านาน จนสลับซับซ้อน เป็นความจริงตามคุณค่าที่สมมติบัญญัติไว้ร่วมกัน (คล้าย ๆ เกณฑ์ตัดสินแบบการมีอยู่จริงทำนองภววิสัยรวมกับการให้คุณค่าของสรรพสิ่งนั้น) แต่ถ้าใช้เกณฑ์ตัดสินแบบเกณฑ์ความเป็นประโยชน์หรือไม่เป็นประโยชน์ (หรืออาจเป็นโทษ) ก็จะคล้ายกับนัยแรก

สรุป

จากแนวคิดเรื่องความจริงของสรรพสิ่ง ตามธรรมชาติหรือแบบภววิสัย และแนวคิดความจริงที่ผ่านจิตทั้งแบบจินตนาการร่วมกันของมนุษย์หรือสมมติสัจจะ ในทัศนะของผู้วิจัย เมื่อนำมาใช้วิเคราะห์สรรพสิ่งที่สมมติร่วมกันเรียกว่า “ข่าว” ทำให้เห็นว่า ข่าวจริง ข่าวปลอม และข่าวเท็จ บางครั้งอาจเป็นสิ่งเดียวกันได้ จึงหาข้อยุติร่วมในถกเถียงกันได้ยาก หรือบางครั้งก็ถกเถียงกันไปคนละประเด็น เพราะเหตุยึดเกณฑ์ตัดสินต่างกัน คือเกณฑ์ความจริงกับเกณฑ์เป็นประโยชน์ จึงมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน เพื่อลดข้อพิพาทขัดแย้งและส่งเสริมการเคารพความคิดเห็นที่แตกต่างอย่างสร้างสรรค์ของกันและกัน ตามวัฒนธรรมแบบประชาธิปไตย (ที่ถือธรรมาธิปไตยเป็นใหญ่) พร้อมทั้งให้ใช้ข่าวอย่างถูกต้องชอบธรรม และมีประโยชน์ต่อส่วนรวม เพราะในยุคดิจิทัล (ที่ใช้เลขสองจำนวน คือ หนึ่งกับศูนย์ ไม่ว่าจะช่วงเป็นหนึ่งหรือเป็นศูนย์ ต่างก็เป็นความจริงด้วยกัน) นั้น ข่าว ไม่ว่าจะข่าวจริง ข่าวปลอมหรือข่าวเท็จ ต่างก็เผยแพร่ไปได้อย่างรวดเร็วและกว้างไกล ให้คุณหรือโทษอย่างมากมาหลายด้านต่อชีวิตมนุษย์

เอกสารอ้างอิง

- คงกฤษ ไตรวงษ์. (2562). On Truth ว่าด้วยความจริง (หนังสือรวมบทความ). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ Illuminations Editions.
- ปณณทัต กาญจนะวสิต. (2561). โลก 4.0. เรียกใช้เมื่อ 20 ธันวาคม 2564 จาก http://www.dsdw2016.dsdw.go.th/doc_pr/ndc_2560-2561/PDF/m8455/8455%.pdf
- พระมหาสารอง สณฺญโต และณัฐชา จิตภักดี. (2563). กระบวนการแสวงหาความจริงในเชิงปรัชญาที่ปรากฏในเกสปุตตสูตร. *Journal of Modern Learning Development*, 5(4), 103-117.
- พิจิตร สาคาโมโต้. (2557). ข่าวลือท่ามกลางวิกฤตการณ์การเมืองในสื่อใหม่: กรณีศึกษาทวิตเตอร์ในวิกฤตการณ์การเมืองปี 2557 โครงการวิจัย สนับสนุนการวิจัยโดยสำนักงาน

- คณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์. เรียกใช้เมื่อ 20 ธันวาคม 2564 จาก <https://researchcafe.org/rumor/>
- ลอย ชุนพงษ์ทอง. (2564). ชุตพุทธธรรม. เรียกใช้เมื่อ 20 ธันวาคม 2564 จาก <https://www.youtube.com/c/LoyAcademy/Playlist>
- สมภาร พรหมทา. (2561). คำบรรยายวิชาปรัชญาปรากฏการณ์วิทยาและอัตถิภาวนิยม ตอนที่ 1-11 ของศูนย์ศึกษาพุทธปรัชญา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. เรียกใช้เมื่อ 20 มกราคม 2564 จาก <http://csbp.mcu.ac.th/>
- _____. (2561). คำบรรยายวิชาปรัชญาภาษา ตอนเก้า: ความจริงสี่แบบ ของศูนย์ศึกษาพุทธปรัชญามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. เรียกใช้เมื่อ 20 ธันวาคม 2564 จาก <http://csbp.mcu.ac.th/>
- _____. (2562). คำบรรยายวิชาพุทธศาสนากับวิทยาการสมัยใหม่ ตอนที่ 5-7 ของศูนย์ศึกษาพุทธปรัชญา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. เรียกใช้เมื่อ 19 กุมภาพันธ์ 2564 จาก <http://csbp.mcu.ac.th/>
- Bradley, F. H. (1914). *Essays on Truth and Reality*. Cambridge, United Kingdom: Cambridge University Press.
- Dyke, H. (2009). *From Truth to Reality: New Essays in Logic and Metaphysics* (English Edition). 270 Madison Ave. New York: N.Y.1006: Routledge.
- WICE Logistics. (2018). ยุค Digital 4.0 เมื่อโลกขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี. Retrieved December 24, 2021, from <https://www.wice.co.th/2018/01/11/digital-4-0-technology>

การพัฒนาแบบแผนการนิเทศโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)
ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อพัฒนา
ทักษะในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนดรุณวิทยา เทศบาลเมืองน่าน
(บ้านสวนตาล)*

THE DEVELOPMENT OF SUPERVISION MODEL BY USING THE
PROFESSIONAL LEARNING COMMUNITY TO PROMOTE ACTIVE
LEARNING MANAGEMENT TO DEVELOP SKILLS IN 21st CENTURY
OF DAROONWITTAYA SCHOOL

นางพรรณ อินต๊ะวงศ์

Nawaphan Intawong

โรงเรียนดรุณวิทยา เทศบาลเมืองน่าน (บ้านสวนตาล)

Daroonwittaya Tedsaban Muangnan (Bansuantan) School Thailand

E-mail: intawong.nawaphan@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลสำหรับการพัฒนาแบบแผนการนิเทศฯ 2) พัฒนาแบบแผนการนิเทศฯ 3) ศึกษาผลการใช้แบบแผนการนิเทศฯ และ 4) ประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อแบบแผนการนิเทศฯ ใช้แบบการวิจัยและพัฒนา ประชากรเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ 8 คนผู้บริหาร 2 คน ครู 22 คน นักเรียน 67 คน ของโรงเรียนดรุณวิทยา ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสนทนากลุ่ม แบบประเมิน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยนำข้อมูลจากการศึกษา มาพัฒนาแบบแผนการนิเทศฯ นำไปทดลองใช้ เก็บข้อมูลและสรุปผลโดยการวิเคราะห์ทางสถิติ และการวิเคราะห์เนื้อหาสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ผลการวิจัย พบว่า 1) โรงเรียนดรุณวิทยา ฯ มีการปฏิบัติปัจจุบัน โดยรวมในระดับน้อย และมีความต้องการพัฒนาโดยรวมในระดับมากที่สุด 2) ได้รูปแบบการนิเทศฯ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 2.1) หลักการ 2.2) วัตถุประสงค์ 2.3) ระบบและกลไกของรูปแบบ 5D ประกอบด้วย การวิเคราะห์ข้อมูล การ

* Received December 17, 2021; Revised January 24, 2022; Accepted February 26, 2022

ออกแบบ การนิเทศเชิงลึก การประเมินผลและรายงาน และการพัฒนา 2.4) แผนการดำเนินงาน 2.5) แนวทางการประเมินผล และ 2.6) เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ 3) ผลการใช้รูปแบบ การนิเทศฯ พบว่า 1) ครูมีความสามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุกหลังการใช้รูปแบบฯ สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบฯ 2) นักเรียนมีทักษะการคิดในระดับมาก ทักษะการแก้ปัญหาในระดับมาก และทักษะการใช้เทคโนโลยีในระดับมากที่สุด 3) ครูมีคุณลักษณะความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยรวมในระดับมาก และ 4) ครูมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศฯ โดยรวมในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการนิเทศ, ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ, การจัดการเรียนรู้เชิงรุก, ทักษะในศตวรรษที่ 21

Abstract

The objectives of this research article were: 1) to study the information for developing Supervision Model by using the Professional Learning Community to promote active learning management to develop skills in 21st century 2) to develop the Supervision Model 3) to study the effect of using Supervision Model 4) to study the satisfaction of teachers toward Supervision Model. The research design of this study was Research and Development. The target population included 8 educational experts, 2 school principals, 22 teachers and 67 students of Daroonwittaya School, drawn by purposive sampling. Research instruments included questionnaire, interview, workshop, focus group discussion, evaluation form. The data were collected by using study documents for developing a model of Supervision Model and implementation of Supervision Model. The collected data were analyzed by using statistics and analytical induction. Statistics used for data analysis included Content Validity, Percentage, Mean, Standard Deviation, and Cronbach's Alpha. The research findings were as follows: 1) The current operation of active learning and teacher development was at low level in overall, and the need of development was at highest level. 2) The result of the development of Supervision Model consisting of 6 major elements as following; 2.1) Principle of model, 2.2) Purpose of model, 2.3) System and Mechanism of 5D Model consisting of 5 stages; comprised of Data analysis, Design, Deep supervision, Definite assessment and Report, Development, 2.4) Operation plan, 2.5) Evaluation guide, 2.6) Condition of application. 3) The effect of using

Supervision Model found that 3.1) all Daroonwittaya School's teachers were enhanced the active learning management competence of Supervision Model in higher level than before, 3.2) student's thinking skills were rated at high level, student's problem-solving skills were rated at highest level, student's technology skills were rated at highest level, 3.3) teachers' characteristics of being a Professional Learning Community was at high level. 3.4) Teachers were satisfied with the Supervision Model at highest level in overall.

Keywords Supervision Model, Professional Learning community, Active Learning, Skills in 21st Century

บทนำ

หัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา คือ การปฏิรูปการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ และผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการผลักดันให้การปฏิรูปการศึกษาประสบผลสำเร็จมากที่สุด คือ ครู เพราะครูเป็นกลไกด่านหน้าในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2554) จึงเป็นความพยายามที่จะแก้ปัญหาในด้านการพัฒนาคุณภาพครูเพื่อให้ครูมีสมรรถนะเพียงพอที่จะพัฒนาคุณภาพเด็กไทยยุคใหม่ การพัฒนาครูจึงเป็นทั้งพัฒนาสมรรถนะเชิงวิชาชีพครูและพัฒนาผู้เรียนไปในเวลาเดียวกัน การพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ครูต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด เรียนรู้ด้วยตนเอง ได้เผชิญหน้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ สามารถจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการร่วมกันได้หลายวิชา เชื่อมโยงความรู้กับความคิด จินตนาการ ให้เกิดเป็นรูปธรรมได้ มีคุณธรรม จริยธรรม โดยการเปลี่ยนจากครูผู้สอนมาเป็นพี่เลี้ยง (Coach) และปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนรู้เป็นแบบเชิงรุก (Active Learning) โดยเปลี่ยนจาก Passive Learning เป็น Active Learning เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการเรียนรู้ (นนทลี พรธาดาวิทย์, 2559) การพัฒนาครูให้มีความรู้ทักษะในการจัดการเรียนรู้ที่จะพัฒนานักเรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 นั้น การนิเทศก็เป็นกระบวนการพัฒนาครูที่มุ่งให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หรือเพื่อนร่วมงาน หากใช้การนิเทศผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ก็จะช่วยครูมีวิธีสอนที่หลากหลาย เกิดการเรียนรู้จากการร่วมกันคิดร่วมกันทำ เพื่อช่วยกันค้นหาวิธีการใหม่ที่ต่างไปจากเดิม

ที่ผ่านมาการสอนครูส่วนใหญ่ยังสอนแบบเน้นการบรรยายมุ่งสอนเนื้อหามากกว่ากระบวนการ ไม่ได้ฝึกฝนให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย หรือข้อมูลที่มาจากชีวิตจริงและประสบการณ์เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ไม่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ส่วนใหญ่ครูยกตัวอย่างจากตำรา ขาดการแปลงเนื้อหาที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรม และสภาพจริง ทำ

ให้ไม่สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาเข้ากับชีวิตจริงได้ ขาดการพัฒนาวิธีสอนและเทคนิคที่ช่วยให้นักเรียนสนใจใฝ่รู้ ทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายไม่สนใจในการเรียนรวมทั้งไม่มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552); (ขวัญหญิง ทิพแก้ว และคณะ, 2555)

โรงเรียนตรุณวิทยา เทศบาลเมืองน่าน (บ้านสวนตาล) ก็ประสบปัญหา ครูผู้สอนยังมีทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่ไม่หลากหลายเพียงพอที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 ตามจุดเน้นของสถานศึกษาที่ปรากฏในแผนพัฒนาการศึกษา พ.ศ.2561-2565 ที่มุ่งพัฒนาทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการใช้เทคโนโลยี (โรงเรียนตรุณวิทยา เทศบาลเมืองน่าน (บ้านสวนตาล), 2561) แม้ว่าโรงเรียนมีระบบ การพัฒนาครู และมีการนิเทศการจัดการเรียนรู้แต่ไม่มีรูปแบบการนิเทศที่เป็นระบบและบูรณาการ เชื่อมโยงกับกระบวนการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู (PLC) จึงทำให้ครูยังไม่สามารถ พัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและการเปลี่ยนแปลง ของโลกยุคใหม่ได้

ผู้ศึกษาในฐานะผู้อำนวยการสถานศึกษาได้พัฒนารูปแบบการนิเทศโดยใช้ชุมชน การเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครู เพื่อ พัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนโรงเรียนตรุณวิทยา เทศบาลเมืองน่าน (บ้านสวน ตาล) โดยมุ่งหวังที่จะพัฒนาครูให้เพิ่มขีดความสามารถในการจัดการเรียนรู้เป็นครูเชิงรุก (Active Teacher) เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 และมีลักษณะเป็น (Active Learner) บรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษาและเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา ของประเทศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการนิเทศโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อพัฒนาทักษะ ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนตรุณวิทยา เทศบาลเมืองน่าน (บ้านสวนตาล)

2. เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ส่งเสริม การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21

3. เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานตามรูปแบบการนิเทศโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทาง วิชาชีพ (PLC) ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อพัฒนาทักษะ ในศตวรรษที่ 21 ดังนี้

- 3.1 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครูโรงเรียนตรุณวิทยา เทศบาลเมืองน่าน (บ้านสวนตาล) ระหว่างก่อนและหลัง ใช้รูปแบบการนิเทศฯ

- 3.2 เพื่อศึกษาทักษะในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ทักษะการคิด (Thinking

Skills) การแก้ปัญหา (Problem Solving Skills) และการใช้เทคโนโลยี (Technology Skills) ของนักเรียนโรงเรียนตรุนวิทยา เทศบาลเมืองน่าน (บ้านสวนตาล)

3.3 เพื่อศึกษาคุณลักษณะความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูโรงเรียนตรุนวิทยา เทศบาลเมืองน่าน (บ้านสวนตาล) หลังการใช้รูปแบบการนิเทศฯ

4. เพื่อประเมินความพึงพอใจของครูโรงเรียนตรุนวิทยา เทศบาลเมืองน่าน (บ้านสวนตาล) ที่มีต่อรูปแบบการนิเทศฯ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีดำเนินการวิจัยในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) ด้วยการศึกษทั้งวิธีการเชิงปริมาณ (Quantitative Methods) และวิธีการเชิงคุณภาพ (Qualitative Methods) โดยแบ่งขั้นตอนการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการนิเทศฯ

กลุ่มเป้าหมาย

1. ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ปีการศึกษา 2562 รวม 24 คน
2. ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการบริหารสถานศึกษา นิเทศการสอน ด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้เชิงรุก รวม 8 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการนิเทศฯ
 - 1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 1.2 กำหนดรายละเอียดของข้อคำถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 ระดับการปฏิบัติปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้และระดับความต้องการพัฒนา มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ การจัดการเรียนรู้และการพัฒนาครู
 - ตอนที่ 2 ปัญหาและข้อเสนอแนะมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด
 - 1.3 นำแบบสอบถามไปใช้กับครูโรงเรียนสามัคคีวิทยาคารฯ 26 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมิน (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (α) ของครอนบาค
 - 1.4 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายต่อไป
2. แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อยืนยันความถูกต้องเหมาะสมของกรอบแนวคิดและรายละเอียดของรูปแบบ

2.1 ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วกำหนดประเด็นของข้อคำถาม

2.2 จัดทำรายละเอียดประเด็นการสัมภาษณ์ แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และพิจารณาที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ผลการพิจารณาผ่านเกณฑ์ทุกประเด็น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ให้ผู้บริหารและครู โรงเรียนตรุณวิทยา เทศบาลเมืองน่าน (บ้านสวนตาล) ตอบแบบสอบถาม

2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาวิเคราะห์ แล้วสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดของรูปแบบฯ

3. ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับกรอบแนวคิดของรูปแบบการนิเทศฯ

4. ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วจัดทำกรอบแนวคิดของรูปแบบการนิเทศฯ

ขั้นที่ 2 การพัฒนารูปแบบการนิเทศฯ

กลุ่มเป้าหมาย

1. ผู้บริหารสถานศึกษา และครู โรงเรียนตรุณวิทยาฯ ปีการศึกษา 2562 รวม 24 คน
2. ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
3. ผู้บริหารสถานศึกษา และครูโรงเรียนสามัคคีวิทยาการฯ ปีการศึกษา 2562 จำนวน 26 คน เป็นกลุ่มทดลองใช้รูปแบบก่อนใช้จริง ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. การประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนารูปแบบการนิเทศฯ

1.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการนิเทศฯ

1.2 จัดทำรายละเอียดวาระการประชุมพัฒนารูปแบบการนิเทศฯ แล้วนำประเด็นที่ได้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

1.3 ปรับปรุงแก้ไขวาระการประชุมตามข้อเสนอแนะแล้วดำเนินการเก็บข้อมูลต่อไป

2. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

2.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วกำหนดประเด็นของข้อคำถามเพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ

2.2 จัดทำรายละเอียดประเด็นการสนทนากลุ่ม แล้วนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

2.3 ปรับปรุงแก้ไขประเด็นการสนทนาตามข้อเสนอแนะแล้วดำเนินการเก็บข้อมูลต่อไป

3. คู่มือรูปแบบการนิเทศฯ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

3.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 ดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 เพื่อร่วมกันพัฒนารูปแบบการนิเทศฯ พร้อมจัดทำแผนการดำเนินงาน

3.3 นำข้อมูลที่ได้จากการประชุม มาปรับปรุงร่างรูปแบบการนิเทศฯ และจัดทำรายละเอียดของแผนการดำเนินงานให้มีความสมบูรณ์

3.4 นำคู่มือรูปแบบการนิเทศฯ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพ โดยใช้แบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ผลการประเมิน พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57

3.5 ดำเนินการปรับปรุงแผนการดำเนินงานรูปแบบการนิเทศฯ นำรูปแบบไปทดลองใช้

4. แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการนิเทศฯ

4.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.2 จัดทำรายละเอียดแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการนิเทศฯ ให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และพิจารณาข้อคำถามที่ใช้ได้ มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ผลการพิจารณาผ่านเกณฑ์ทุกข้อคำถาม

4.3 ดำเนินการปรับปรุงแผนการดำเนินงานรูปแบบการนิเทศฯ แล้วจัดพิมพ์แผนพร้อมคู่มือรูปแบบการนิเทศฯ ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้และติดตามผลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ประชุมเชิงปฏิบัติการผู้บริหารและ ครูโรงเรียนตรุนวิทยาฯ เพื่อร่วมกันพัฒนารูปแบบการนิเทศฯ

2. นำผลการประชุมเชิงปฏิบัติการมาจัดทำรายละเอียด ร่างรูปแบบการนิเทศฯ ตามองค์ประกอบ

3. จัดสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบฯ

4. ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยกลุ่มทดลองใช้รูปแบบการนิเทศฯ

ขั้นที่ 3 ศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศฯ

กลุ่มเป้าหมาย

1. ครูโรงเรียนตรุดวิทยา ฯ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 22 คน
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ปีการศึกษา 2563 รวม 67 คน ได้มาโดย การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบประเมินความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)
 - 1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 1.2 สร้างแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จำนวน 14 ข้อ
 - 1.3 ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงของแบบประเมิน โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้องแต่ละข้อ อยู่ระหว่าง .60 - 1.00

1.4 จัดพิมพ์แบบประเมินความสามารถของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ฉบับสมบูรณ์

2. แบบประเมินทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน
 - 2.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 2.2 เขียนรายละเอียดรายการประเมินพร้อมกับเกณฑ์การประเมินทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน ได้แก่ 1) ทักษะการคิด (Thinking Skills) 2) ทักษะการแก้ปัญหา (Problem Solving Skills) และ

3) ทักษะการใช้เทคโนโลยี (Technology Skills) ทักษะละ 5 ข้อ รวมทั้งสิ้น 15 ข้อ

- 2.3 ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงของแบบประเมิน โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้องทั้ง 15 ข้อ อยู่ระหว่าง .60 -1.00

2.4 จัดพิมพ์แบบประเมินทักษะในศตวรรษที่ 21 ฉบับสมบูรณ์

3. แบบประเมินคุณลักษณะความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

- 3.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัย
- 3.2 เขียนนิยามปฏิบัติการที่เกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

3.3 เขียนรายละเอียดรายการประเมินพร้อมกับเกณฑ์การประเมินคุณลักษณะความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ทั้ง 5 ด้าน ด้านละ 5 ข้อ รวมทั้งสิ้น 25 ข้อ

3.4 ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงของแบบประเมิน จำนวน 25 ข้อ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้องแต่ละข้อ อยู่ระหว่าง .60 - 1.00

3.5 นำแบบประเมินให้ครูสามัคคีวิทยาคารฯ 26 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบประเมินทั้งฉบับ (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (α) ของครอนบาค พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.8104

3.6 จัดพิมพ์แบบประเมินคุณลักษณะความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ฉบับสมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาผลของการใช้รูปแบบการนิเทศฯ ดำเนินการศึกษาตามรูปแบบการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ที่ใช้แบบแผนการทดลองหนึ่งกลุ่ม วัดผลก่อนและ หลัง การทดลอง (One Groups Pretest - Posttest Design) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) มีรายละเอียด ดังนี้

1. ประเมินความสามารถของครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกก่อนใช้รูปแบบการนิเทศฯ
2. ดำเนินการตามรูปแบบการนิเทศฯ
3. ดำเนินการประเมิน 3 ด้าน 1) ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหลังใช้รูปแบบการนิเทศฯ 2) ทักษะที่ในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน และ 3) คุณลักษณะความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ขั้นที่ 4 การศึกษาความพึงพอใจของครูโรงเรียนตรุนวิทยาฯ ที่มีต่อรูปแบบ การนิเทศฯ

กลุ่มเป้าหมาย คือ ครูผู้สอนโรงเรียนตรุนวิทยาฯ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 22 คน

การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบประเมินความพึงพอใจของครูโรงเรียนตรุนวิทยาฯ ที่มีต่อรูปแบบการนิเทศฯ
 - 1.1 ศึกษาทฤษฎี นิยาม เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 1.2 เขียนรายละเอียดรายการประเมินพร้อมกับเกณฑ์การประเมินความพึงพอใจ ได้แก่ ด้านการเตรียมพร้อมในการนิเทศ การดำเนินการนิเทศ และผลสำเร็จจาก การนิเทศ ด้านละ 5 ข้อ รวม 15 ข้อ

1.3 ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงของแบบประเมิน จำนวน 15 ข้อ โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พบว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้องแต่ละข้ออยู่ระหว่าง .60 - 1.00

1.4 นำแบบประเมินไปใช้กับครูโรงเรียนสามัคคีวิทยาฯ ๒6 คน เพื่อประเมินหาความเชื่อมั่นของแบบประเมินทั้งฉบับ (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (α) ของครอนบาค พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.8262

1.6 จัดพิมพ์แบบประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการนิเทศฯ ฉบับสมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้บริหารและครู โรงเรียนตรุณวิทยาฯ ใช้รูปแบบการนิเทศฯ
2. ดำเนินการประเมินความพึงพอใจของครูโรงเรียนตรุณวิทยาฯ ที่มีต่อรูปแบบการนิเทศฯ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยทั้ง 4 ขั้นตอนใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยวิธีการดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามและแบบประเมินวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วเทียบกับเกณฑ์ 5 ระดับ โดยมีการให้คะแนนและโดยกำหนดค่าเฉลี่ยไว้ 5 ระดับ ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยกำหนดเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบสอบ แบบสัมภาษณ์ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสนทนากลุ่ม ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์แบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

จากการศึกษาครั้งนี้สามารถสรุปผลการวิจัยได้ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. โรงเรียนตรุณวิทยา เทศบาลเมืองน่าน (บ้านสวนตาล) มีระดับการปฏิบัติปัจจุบันด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และด้านการพัฒนาครู โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}$ = 2.27, S.D. = 0.43) และมีความต้องการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.58, S.D. = 0.50) ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดของรูปแบบฯ ใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกับกรอบแนวคิดที่ผู้ศึกษาสังเคราะห์ขึ้น และมีความเห็นเพิ่มเติมในการนำไปจัดทำกรอบแนวคิดเพื่อจัดทำร่างรูปแบบการนิเทศฯ

2. ผลการพัฒนารูปแบบการนิเทศฯ ได้รูปแบบการนิเทศฯ 6 องค์ประกอบ ได้แก่

2.1 หลักการของรูปแบบ

2.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

2.3 ระบบและกลไกของรูปแบบ 5D Model ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) ขั้นที่ 2 การออกแบบ (Design) ขั้นที่ 3 การนิเทศเชิงลึก (Deep supervision) ขั้นที่ 4 การประเมินผลและรายงาน (Definite Assessment & Report) และขั้นที่ 5 การพัฒนา (Development) โดยมีกลไกของรูปแบบ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้บริหาร ด้านครูผู้ให้คำชี้แนะ และด้านครูผู้รับการนิเทศ

2.4 แผนการดำเนินงานของรูปแบบ มีแผนการดำเนินงาน 5 แผน ประกอบด้วย แผนปฏิบัติการที่ 1 เตรียมความพร้อมด้านชุมชนการเรียนรู้ของครู แผนปฏิบัติการที่ 2 เตรียมความพร้อมด้านการจัดการเรียนรู้ แผนปฏิบัติการที่ 3 การสังเกตชั้นเรียนและให้คำชี้แนะเชิงบวก แผนปฏิบัติการที่ 4 การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แผนปฏิบัติการที่ 5 ประเมินและพัฒนาการเรียนรู้

2.5 แนวทางการประเมินผล มีการประเมินความสามารถด้านการจัดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย 1) การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยี นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ 2) การประเมินทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน

2.6 เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ ประกอบด้วย 1) ระดับสถานศึกษา (School Level) และระดับกลุ่มเครือข่าย (Network Level) ความร่วมมือระหว่างโรงเรียน และภายนอกโรงเรียน

3. ผลการใช้รูปแบบการนิเทศฯ พบว่า 1) ครูที่ได้รับการนิเทศฯ มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหลังการนำรูปแบบการนิเทศฯ สูงกว่าก่อนการนำรูปแบบการนิเทศฯ 2) นักเรียนมีทักษะการคิดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D.=0.53) ทักษะการแก้ปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.54) และทักษะการใช้เทคโนโลยีอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. =0.55) และ 3) ครูโรงเรียนตรุนวิทยาฯ มีคุณลักษณะความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.60)

4. ครูโรงเรียนตรุนวิทยาฯ มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศฯ โดยใช้ชุมชน การเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในการส่งเสริมการจัดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.50)

อภิปรายผล

1. โรงเรียนตรุนวิทยา เทศบาลเมืองน่าน (บ้านสวนตาล) มีระดับการปฏิบัติปัจจุบันด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และด้านการพัฒนาครู โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.27$, S.D. = 0.43) และมีความต้องการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณารายการที่มีความต้องการสูงที่สุดด้านการจัดการเรียนรู้ คือ

นักเรียนได้เชื่อมโยงความรู้ที่เรียนกับความรู้ศาสตร์อื่นที่สอดคล้องกับการนำไปใช้ ในชีวิตประจำวัน ด้านการพัฒนาครู คือ โรงเรียนมีรูปแบบวิธีการ/กระบวนการพัฒนาครูที่เป็นระบบและมีความต่อเนื่อง ผู้ศึกษาจึงเสนอกรอบแนวคิดการนิเทศที่มุ่งพัฒนาครูให้มีความสามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ซึ่งจะเกิดประโยชน์ต่อครูทั้งด้านการพัฒนาวิชาชีพและการพัฒนาผู้เรียน เนื่องจากการสร้างชุมชนการเรียนรู้จะทำให้เกิดสายสัมพันธ์อันดี ความเอื้ออาทรระหว่างนักเรียน ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครองและชุมชน ในระหว่างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมกันแก้ปัญหาและการพัฒนา นักเรียน โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือการพัฒนาคุณภาพนักเรียน สอดคล้องกับ Sergiovanni ที่กล่าวว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้สามารถค้นพบอำนาจเชิงคุณธรรม (Moral Authority) ที่เกิดจากค่านิยมร่วมของชุมชนนั้น โดยมีค่านิยมร่วมเบื้องต้นที่ควรมุ่งเน้นก็คือ การเรียนรู้ของนักเรียนนั่นเอง ส่วนชุมชนโดยรวมก็ควรเป็นชุมชนของผู้เรียนรู้ของทุกคน โดยทั้งครูผู้สอน ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ตลอดจนสมาชิกของชุมชนทุกคน ต้องเป็นผู้ที่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องถึงวิธีการที่ตนจะให้บริการและการดูแลบุคคลอื่นที่อยู่ในชุมชนแห่งความเอื้ออาทร รวมทั้งสมาชิกทุกคนจะต้องเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาเพื่อพัฒนาตนเองให้เพิ่มความเป็นครู เป็นผู้บริหาร เป็นผู้ปกครอง และเป็นสมาชิกของชุมชนที่ดีขึ้นกว่าเดิม กลุ่มคนเหล่านี้ต้องร่วมกันแสวงหาแนวทางเพื่อปรับปรุงเงื่อนไขของการเรียนรู้ การทำงาน การบริหารจัดการ และการสร้างความเอื้ออาทร (Sergiovanni, T., 1994)

2. ผลการพัฒนารูปแบบการนิเทศฯ ได้รู้รูปแบบการนิเทศฯ 5D Model มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ระบบและกลไกของรูปแบบ 5D Model ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) 2) การออกแบบ (Design) 3) การนิเทศเชิงลึก (Deep Supervision) 4) การประเมินผลและรายงาน (Definite Assessment & Report) และ 5)การพัฒนา (Development) 4) แผนการดำเนินงาน 5) แนวทางการประเมินผล และ 6) เงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ ผู้ศึกษาจึงสามารถอธิบายถึงเหตุผลที่ทำให้รูปแบบการนิเทศฯที่พัฒนาขึ้น ผู้ศึกษาได้เริ่มต้นจากการกำหนดหลักการของรูปแบบ ให้มีกรอบแนวคิดที่ชัดเจน แล้วดำเนินการออกแบบส่วนต่าง ๆ ที่เป็นองค์ประกอบของรูปแบบ แล้วทดลองนำไปใช้จัดการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้เพื่อศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของรูปแบบ ทำให้มั่นใจได้ว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้นั้นสามารถพัฒนาผู้เรียนได้จริง อีกทั้งมีการพัฒนาระบบการนิเทศฯภายในร่วมกับการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้กลุ่มของครูมีบรรทัดฐานและค่านิยมร่วมกันในการทำงาน เริ่มต้นการทำงานโดยวางเป้าหมายร่วมกัน เช่น การแลกเปลี่ยนเทคนิคการ

สอน สื่อและแหล่งเรียนรู้ ส่งผลทำให้ครูผู้เข้ารับการพัฒนามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำกรอบแบบการจัดการเรียนรู้ เพราะการพัฒนาบุคลากรที่จะมีผลการพัฒนาที่ยั่งยืน จำเป็นต้องดำเนินการพัฒนาภายใต้หลักการมีส่วนร่วม ให้ทุกคนร่วมคิดร่วมทำร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบและร่วมรับผลประโยชน์ จะทำให้ทุกคนร่วมกันรักษาระบบงานที่ช่วยกันสร้าง ขึ้นนั้นไว้อย่างเข้มแข็ง สอดคล้องกับแนวคิดของเกลทฮอร์น และฟอกซ์ (Glatthorn A.A. Fox L.E., 1996) ได้กล่าวถึงสิ่งที่มีความสำคัญในการพัฒนาบุคลากรต้องทำให้ครูมีความรู้ความ เข้าใจในเนื้อหาตลอดจนครูมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการพัฒนาและได้รับการเสริมแรง แนวทางการ จัดการเรียนรู้ เพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการสะท้อนการทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่องและสิ่งที่มี ผลกระทบกับการเรียนรู้ของผู้เรียน ครูผู้สอนและสมาชิกในกลุ่มร่วมกันพิจารณาและตัดสินใจ เลือกลงแนวทาง โดยวางแผนร่วมกันทำงานทั้งผู้บริหาร ครูและศึกษานิเทศก์ เป็นการ วางเป้าหมายเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากนี้รูปแบบการนิเทศ 5D โมเดล เป็นการพัฒนาระบบการนิเทศที่เข้าไปหนุนเสริม กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูและกระบวนการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนที่จะทำให้ การพัฒนาการศึกษาสามารถขับเคลื่อนไปทั้งระบบอย่างสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน ส่งผลให้โรงเรียน สามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ได้รับคัดเลือกเป็นสถานศึกษาที่มี นวัตกรรมการนิเทศติดตามและประเมินผล ระดับภาค จากศึกษาธิการภาค 16 ตามโครงการ Innovation for Thai Education ปีการศึกษา 2464 จึงนับได้ว่าเป็นรูปแบบการนิเทศฯ ที่ พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในสถานศึกษา

3. ผลการใช้รูปแบบการนิเทศฯ พบว่า

3.1 ครูที่ได้รับการนิเทศฯ มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกหลัง การใช้รูปแบบการนิเทศฯ สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศฯ แสดงว่าการนิเทศฯ โดยใช้ชุมชน การเรียนรู้ทางวิชาชีพช่วยให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากเพื่อนครูและผู้บริหารจนเกิดทักษะ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกสามารถออกแบบจัดทำแผนการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ใช้สื่อเทคโนโลยีและวัดผลประเมินผลที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ จึงทำให้ความสามารถ ในการจัดการเรียนรู้ของครูหลังการใช้รูปแบบการนิเทศฯ สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศฯ สอดคล้องกับสุรัชดา ภูรับพา ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการนิเทศแบบบูรณาการ เพื่อ ส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนบ้านพุทธรักษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่าผลการใช้รูปแบบ ครูมีสมรรถนะการจัดการ เรียนรู้เชิงรุกหลังการส่งเสริมสูงกว่าก่อนการส่งเสริม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 (สุรัช ดา ภูรับพา, 2564)

3.2 นักเรียนมีทักษะทักษะด้านการคิด ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการใช้ เทคโนโลยีอยู่ในระดับมากขึ้นไปซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์การประเมินทั้ง 3 ด้าน หากพิจารณา

รายด้าน พบว่า ทักษะการใช้เทคโนโลยีอยู่ระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะการใช้เทคโนโลยีอยู่ในชีวิตประจำวันที่นักเรียนได้ใช้เป็นประจำ เนื่องจากโรงเรียนกำหนดนโยบาย Daroon Smart School ที่สอดคล้องนโยบายนานเมืองอัจฉริยะ (Nan Smart City) โดยมีโครงการกิจกรรมรองรับ เช่น โครงการจัดหาอุปกรณ์สนับสนุนการเรียนรู้ ได้แก่ แท็บเล็ต สมาร์ททีวี สำหรับทุกห้องเรียน โครงการปรับปรุงระบบอินเทอร์เน็ต โครงการศูนย์การเรียนรู้ Coding และกิจกรรม Daroon Smart Farming เป็นต้น จึงทำให้นักเรียนมีโอกาใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 โรงเรียนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ผ่านออนไลน์ (Online) โรงเรียนจึงส่งเสริมทั้งครูและนักเรียนให้มีทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ที่มีข้อเสนอให้สถานศึกษาดำเนินการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์วิกฤตควรส่งเสริมให้นักเรียนมีความฉลาดรู้ในการใช้สื่อเทคโนโลยี (Digital Literacy) เพื่อการแสวงหาความรู้ให้เกิดประสิทธิภาพ ในขณะที่ทักษะด้านการคิดและทักษะด้านการแก้ปัญหาอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะ โรงเรียนเน้นส่งเสริมครูให้จัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564) โดยใช้วิธีสอนแบบการใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning) จึงทำให้นักเรียนมีทักษะการคิดและการแก้ปัญหา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564) สอดคล้องกับไพศาล สุวรรณน้อย ที่กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning หรือ PBL) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากแนวคิดตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม (Constructivism) โดยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่ จากการใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในโลกเป็นบริบทของการเรียนรู้ (Learning Context) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์และคิดแก้ปัญหา อย่างไรก็ตามโรงเรียนจำเป็นต้องส่งเสริมครูให้จัดการเรียนรู้เชิงรุกที่หลากหลายรูปแบบต่อไป (ไพศาล สุวรรณน้อย, 2562) เพื่อพัฒนาทักษะการคิด การแก้ปัญหา และการใช้เทคโนโลยี และทักษะอื่น ๆ ที่จำเป็นให้เป็นอยู่คงทนในตัวนักเรียน เพราะการสร้างทักษะให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียนต้องใช้ระยะเวลาในการฝึกฝนและเรียนรู้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงต้องพัฒนาผู้เรียนให้สามารถตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต ครูและผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการออกแบบความรู้ใหม่เพื่อให้นักเรียนมีผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์สำหรับโลกในอนาคต ในปี 2040 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564)

3.3 ครูโรงเรียนตรุนวิทยา เทศบาลเมืองน่าน (บ้านสวนตาล) มีคุณลักษณะความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.60) แสดงว่า กระบวนการนิเทศโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูที่เน้นให้มีเป้าหมายร่วมกัน พัฒนาและเรียนรู้เป็นทีม และเน้นสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีให้กับบุคลากร สามารถส่งเสริมให้เกิดชุมชนของการทำงานได้อย่างแท้จริง สอดคล้องกับวิลเลียมสัน (Williamson, E.G., 1950) ที่กล่าวว่า

มนุษย์มีสติปัญญาและเหตุผลมีแนวโน้มที่จะพัฒนาตนเองได้แต่การที่จะพัฒนาได้นั้น ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากผู้อื่น โดยเฉพาะสังคมแวดล้อมที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นจะทำให้มองเห็นและรู้จักตนเองในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้ ความสามารถ ความสนใจค่านิยมและทัศนคติความต้องการและเป้าหมาย ในขณะที่เดียวกันก็ได้เรียนรู้จากผู้อื่น ได้รับรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนวิธีการที่จะจัดการแก้ไขทั้งทางตรงและทางอ้อม อีกทั้งความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนคุณครูวิทยาลัยฯ มีลักษณะของการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ทุกคนมีบทบาทเป็นผู้นำผู้ตามในกระบวนการ PLC ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ประยุกต์ใช้ความรู้ สนับสนุนช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้วยบรรยากาศการเป็นกัลยาณมิตรและมีการนำผลการประเมินมาสะท้อนคิดร่วมกันแก้ปัญหาเพื่อพัฒนานักเรียนอย่างจริงจัง สอดคล้องกับแนวคิดฮอร์ดและโทเบีย (Hord, S.M. & E.F. Tobia, 2012) ที่ได้วิเคราะห์รูปแบบของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีลักษณะสำคัญ 5 ประการ คือ 1) กำหนดค่านิยมและวิสัยทัศน์ร่วม การร่วมมือกัน โดยครูผู้บริหาร นักการศึกษา ได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ โดยกำหนดความคาดหวังของหน่วยงาน 2) ภาวะผู้นำร่วม ผู้บริหารกระมีการกระจายอำนาจ โดยให้ครูหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้นำต้องสร้างความเชื่อมั่นสนับสนุน การมีส่วนร่วมการทำงาน หลีกเลี่ยงการใช้อำนาจ 3) มุ่งมั่นที่จะเรียนรู้และประยุกต์ใช้ความรู้ ครูผู้สอนทำงานร่วมกันแลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อที่จะได้ความรู้ใหม่ ร่วมกันพัฒนางานเพื่อแก้ไขปัญหาโดยแนวทางการทำงานจะเป็นความร่วมมือของครู 4) ช่วยเหลือและสนับสนุนตามเงื่อนไข เป็นเงื่อนไขของความสัมพันธ์ และเงื่อนไขทางสภาพ เงื่อนไขของความสัมพันธ์ หมายถึง การที่บุคคลส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศในการเรียนรู้ร่วมกัน เงื่อนไขทางกายภาพ หมายถึง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เช่น การวางแผนเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน การสังเกตห้องเรียน 5) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และวิธีปฏิบัติที่ดี โดยครูสามารถและเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ไม่เป็นทางการก็โดยเชิญเพื่อนไปร่วมกิจกรรมที่ตนเองได้จัดทำขึ้นเป็นทางการก็โดยเชิญชวนเพื่อนไปสังเกตการเรียนการสอนในชั้นเรียน และสังเกตบทเรียนจากการปฏิบัติที่เกิดขึ้นจริง รวมทั้งข้อเสนอแนะจากการศึกษาชั้นเรียน

4. ครูโรงเรียนคุณครูวิทยาลัยฯ เทศบาลเมืองน่าน (บ้านสวนตาล) มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศฯ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.54, S.D. = 0.50) แสดงว่า ผู้บริหารมีการชี้แจงทำความเข้าใจต่อรูปแบบการนิเทศฯ อย่างทั่วถึง วางแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน ครูผู้สอนสามารถเรียนรู้และศึกษาวิธีการดำเนินงานได้ด้วยตนเอง มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในรูปแบบการนิเทศฯ ที่ใช้กระบวนการ PLC ทำให้ครูสื่อสารกันเชิงบวกมากขึ้น การให้คำชี้แนะของเพื่อนครูทำให้มีความสัมพันธ์อันดีต่อกันจึงทำให้มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศฯ สอดคล้องกับงานวิจัยสุรชดา ภูรับพา ที่พบว่าครูมีความพึงพอใจต่อการพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการในระดับมาก (สุรชดา ภูรับพา, 2564) และโรบินสัน

(Robinson, S.G., 2000) ที่พบว่าครูความพึงพอใจในการนิเทศภายในแบบคลินิก ในการดูแล และกระตุ้นให้ครูปฏิบัติการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งการนิเทศเป็นการกระตุ้นให้การทำงานประสบผลสำเร็จโดยผ่านตัวกลางหรือบุคคลอื่น เช่น ครู ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอีกต่อหนึ่ง

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การพัฒนารูปแบบการนิเทศโดยใช้ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ทำให้ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงขึ้น นักเรียนมีทักษะการคิด การแก้ปัญหาและการใช้เทคโนโลยีในระดับดีขึ้น ส่งผลให้ครูมีคุณลักษณะความเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยรวมอยู่ในระดับมาก และครูมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศฯ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด **ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้** ในการนำผลการวิจัยไปใช้ควรคำนึงถึงความพร้อมและความต้องการของครูผู้รับการนิเทศและควรชี้แจงให้บุคลากรเข้าใจแนวคิดและหลักการของการนิเทศอย่างถ่องแท้ เพื่อให้เกิดการยอมรับและนำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง และในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โรงเรียนต้องจัดการเรียนรู้ทั้ง On-site Online On-Hand On-demand ผู้บริหารควรปรับรูปแบบการนิเทศให้เหมาะสมกับสถานการณ์ รวมทั้งปรับวิธีการวัดผลประเมินผลให้มีความหลากหลายสอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน โดยคำนึงถึงความแตกต่าง ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการเรียนรู้ โรงเรียนควรเตรียมการในการจัดงบประมาณสนับสนุนอุปกรณ์การเรียนออนไลน์ รวมทั้งให้ความรู้สร้างความตระหนักแก่ผู้ปกครองในการช่วยเหลือสนับสนุนการเรียนออนไลน์ของนักเรียน เพื่ออุดช่องโหว่ของการเข้าถึงการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันให้มากที่สุด **ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป** ควรส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของครู เพื่อพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนด้วยแนวคิดการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของกลุ่มโรงเรียน โดยขยายเครือข่ายการเรียนรู้ในลักษณะของแม่ข่ายการพัฒนาให้มีการเรียนรู้ และใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- Glatthorn A. A. Fox L. E. (1996). Quality Teaching Through Professional Development. California: Corwin Press, Inc.
- Hord, S.M. & E.F. Tobia. (2012). Reclaiming Our Teaching Profession: The Power of Educators Learning in Community. New York: Teachers College Press.

- Robinson, S. G. (2000). Teacher Job Satisfaction and Levels of Clinical Supervision in Elementary Schools. Ph.D. Dissertation The University of Southern Mississippi. Retrieved November 19, 2020, from <http://search.proquest.com/dissertations/docview/304626407?accountid=31098>.
- Sergiovanni, T. (1994). Building community in schools. San Francisco: Jossey Bass.
- Williamson, E.G. (1950). How to Counsel Student. New York: McGraw –Hill Book.
- ขวัญหญิง ทิพแก้ว และคณะ. (2555). การสอนและการเรียนรู้ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์: กรณีศึกษาโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง. วารสารปาริชาติ, 25(3), 75-84.
- นนทลี พรธาดาวิทย์. (2559). การจัดการเรียนรู้แบบ Active learning. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ทริปปี้แอลเอ็ดดูเคชั่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ไพศาล สุวรรณน้อย. (2562). การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning: PBL). เอกสารประกอบการบรรยายโครงการพัฒนาการเรียนการสอน สถาบันพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. เรียกใช้เมื่อ 12 ธันวาคม 2562 จาก <http://ph.kku.ac.th/thai/images/file/km/pbl-he-58-1.pdf>
- โรงเรียนตรุณวิทยา เทศบาลเมืองน่าน (บ้านสวนตาล). (2561). แผนพัฒนาการศึกษา พ.ศ. 2561-2565. น่าน: โรงเรียนตรุณวิทยา เทศบาลเมืองน่าน(บ้านสวนตาล).
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). รายงานการวิจัยเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดวี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง. กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). ข้อเสนอระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคตในปี 2040. กรุงเทพมหานคร: อีเลฟเล่น สตาร์ อินเตอร์เทรด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). รายงานการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ COVID-19. กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค.
- สุรัชดา ภูรับพา. (2564). การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนบ้านพุทธรักษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 8(6), 222-237.

การพัฒนารูปแบบการบริหารผลการปฏิบัติงาน
ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา*

THE DEVELOPMENT OF A PERFORMANCE MANAGEMENT MODEL
OF THE SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE

ณัฐชานันท์ ธิติวาชรพงษ์

Natchanan Dhitivacharaphong

พรพิพัฒน์ เพิ่มผล

Pornpipat Permpoon

ประพัฒน์พงศ์ เสนาฤทธิ์

Prapatpong Seanarit

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Bangkokthonburi University, Thailand

E-mail: natchanan@sesao1.go.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากรอบแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนารูปแบบ 3) วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการปรับปรุงรูปแบบ 4) พัฒนารูปแบบการบริหารผลการปฏิบัติงาน 5) ประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของรูปแบบ การวิจัยนี้เป็น การวิจัยเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ ประชากรได้แก่ ผู้อำนวยการ และผู้อำนวยการกลุ่มงานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 462 คน กำหนดขนาดตัวอย่างจากตารางของ เครจซี่และมอร์แกนและใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 396 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เทคนิค PNI_{modified} ผลการวิจัยพบว่า 1) กรอบแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารผลการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย การวางแผนการปฏิบัติงาน การดำเนินการปฏิบัติงาน การพัฒนาผลการปฏิบัติงาน การติดตามผลการปฏิบัติงาน การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการให้รางวัล 2) สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 3) ผลการประเมินความต้องการความจำเป็น มีค่าความต้องการจำเป็นเรียงตามลำดับดังนี้

* Received December 26, 2021; Revised February 5, 2022; Accepted February 28, 2022

การพัฒนาผลการปฏิบัติงาน การดำเนินการปฏิบัติงาน การวางแผนการปฏิบัติงาน การติดตามผลการปฏิบัติงาน การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการให้รางวัล 4) รูปแบบการบริหารผลการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย รายละเอียดของรูปแบบ แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ และ 5) การประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารผลการปฏิบัติงานของผู้ทรงคุณวุฒิ รูปแบบมีความเหมาะสมของการนำไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุดและมีความเป็นไปได้ของการนำไปใช้อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบ, การบริหารผลการปฏิบัติงาน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

Abstract

The objective of this research article were: 1) to study the conceptual framework for the development; 2) to study the present and desirable statement for the development; 3) to analyze the need in the improvement of a performance management model; 4) to develop a performance management model; and 5) to validate the propriety and feasibility of a performance management model. The research was a mixed method of quantitative and qualitative research. Population, totaling 462 people, included director and subdivision director of the Secondary Educational Service Area Office. Sample size was determined by the Table of Krejcie & Morgan and was obtained by simple random sampling method, totaling 396 people. The instrument used for data collection was a five-level rating scale questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, Standard Deviation, PNI_{Modified}. Research procedure consisted of four steps as follows: 1) studying the related concept and research to define a conceptual framework; 2) studying present and desirable statement for the development of a performance management model; 3) developing a performance management model; 5) validating the propriety and feasibility of a performance management model. The findings were revealed as follows: 1) the conceptual framework for development consisted of six aspects : planning, implementation, improvement, monitoring, appraisal and reward; 2) the present and desirable statement for development of a performance management model was rated at the high level; 3) the result of PNI in development of a performance management model were ranked as follows:

improvement, implementation, planning, monitoring, appraisal, and reward; 4) the developed performance management model of the directors and subdivision director composed two parts: the details of model, and the guidelines for implementation of the model; and 5) the model's validation from expert indicated that the propriety and feasibility of the implementation was at the high level.

Keywords: Development Model, Performance Management Model, Secondary Educational Service Area Office

บทนำ

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2552 วางหลักการปฏิบัติราชการว่าต้องเป็นไปเพื่อผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจภาครัฐ ความมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า โดยมาตรา 76 กำหนดให้ผู้บังคับบัญชา มีหน้าที่ประเมินผลการปฏิบัติราชการของผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาแต่งตั้ง และเลื่อนขั้นเงินเดือน รวมถึงการพัฒนาและเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการโดยแสดงให้เห็นถึงข้อตกลงร่วมกันระหว่างงานและความคาดหวัง อันจะนำไปสู่วิธีการที่จะทำให้บุคลากรบรรลุเป้าหมายการทำงานที่ถูกต้องเหมาะสมและเป็นการสร้างความสัมพันธ์ร่วมกันทั้งสองฝ่ายในการที่จะช่วยปรับปรุงและพัฒนาการทำงานให้ดีขึ้น รวมทั้งเป็นการกำหนดตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานและค้นหาวิธีการแก้ไขอุปสรรคที่ขัดขวางการทำงาน ซึ่งจะทำให้องค์กรมีผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตอบสนองต่อความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และอยู่บนพื้นฐานของการบริหารทรัพยากรต่างๆ ที่องค์กรมีอยู่อย่างคุ้มค่าการบริหารผลการปฏิบัติงานที่ดีย่อมส่งผลให้บุคลากรภายในหน่วยงานเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายซึ่งจะส่งผลให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งจะต้องอาศัยระยะเวลา ขั้นตอน และปัจจัยในการบริหารผลการปฏิบัติงานที่เกิดผลสัมฤทธิ์ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, 2561)

ผลการปฏิบัติงานเป็นผลผลิตของพฤติกรรมที่มาจากความรู้ ทักษะ ความสามารถ ตลอดจนคุณสมบัติของบุคลากร เป็นสิ่งที่องค์กรต้องการได้รับจากการจ่ายค่าตอบแทนให้บุคลากร ซึ่งผลการปฏิบัติงานของบุคลากรแต่ละคนมีหลากหลายและหากองค์กรไม่ได้วางระบบการทำงานไว้ ผลการปฏิบัติงานของบุคลากรก็อาจไม่มีคุณค่าต่อองค์กรและไม่สามารถตอบสนองความต้องการขององค์กรดังนั้นองค์กรจึงต้องสนใจการบริหารจัดการให้บุคลากรมีผลการปฏิบัติงานตรงกับที่องค์กรคาดหวังและต้องสนใจการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรและองค์กรให้เพิ่มขึ้นซึ่งเครื่องมือหนึ่งที่สมควรนำมาปรับใช้และปัจจุบันองค์กรต่าง ๆ

นำมาดำเนินการอย่างแพร่หลาย คือ “การบริหารผลการปฏิบัติงาน” (ศรินย์ดิษฐ์ เบญจพงศ์, 2562)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแต่ละแห่งมีหน้าที่ในการออกแบบระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับกลยุทธ์ขององค์กร ภารกิจงาน และการนำผลการประเมินไปใช้ ปัญหาที่เกิดกับการบริหารผลการปฏิบัติงานในหน่วยงาน ส่วนใหญ่เป็นไปเพื่อการขึ้นเงินเดือนประจำปี การประเมินผลงานของข้าราชการแต่ละคนจึงไม่ได้เป็นไปตามความสามารถ หรือผลงานที่ข้าราชการได้ทำจริง เมื่อข้าราชการเห็นผลการปฏิบัติงานของตนเองที่ถูกประเมินโดยผู้บังคับบัญชาจะเข้าใจว่าแท้จริงนั้นถูกยึดโยงอยู่กับเกณฑ์การขึ้นเงินเดือน และไม่ใช่วิธีการที่มาจากศักยภาพในการปฏิบัติงานในช่วงเวลานั้นจริง ๆ การประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อนำมาวิเคราะห์หาแนวทางในการใช้ระบบการปฏิบัติงานให้ได้ผลตามเป้าประสงค์ที่แท้จริงของการวัดผล ซึ่งไม่ได้มีแค่เรื่องการขึ้นเงินเดือนเพียงอย่างเดียว ควรสะท้อนถึงผลการกระทำของข้าราชการในช่วงระยะเวลาที่กำหนดได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ และสามารถนำผลนั้นไปใช้พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ได้อย่างถ่องแท้จึงจะเป็นการทำให้ผลการประเมินการปฏิบัติงานมีความน่าเชื่อถือและนำมาใช้ประโยชน์ได้จริง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาควรมีการปรับบทบาทให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป และมีแนวทางที่มีความหลากหลายในการพัฒนาผลการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยจะต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาความสามารถผลการปฏิบัติงานให้มีความหลากหลาย สามารถยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการปฏิบัติงานของหน่วยงานสู่ความเป็นเลิศพร้อมทั้งพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สามารถรองรับกับสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จึงมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารผลการปฏิบัติงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ซึ่งเป็นเครื่องมือการบริหารจัดการที่นำมาใช้เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงาน ที่ส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานและองค์กร ที่มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบมองภาพงานทั้งหมด เพื่อให้ผู้บริหารนำไปใช้เป็นเครื่องมือการบริหารผลการปฏิบัติงานของบุคลากรแต่ละคนให้สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบเป็นไปในทิศทางเดียวกันสอดคล้องกับเป้าหมายผลการปฏิบัติงานทั้งในระดับบุคคล ระดับกลุ่มงาน หน่วยงานและองค์กร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนารูปแบบการบริหารผลการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

2. เพื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการปรับปรุงรูปแบบการบริหารผลการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

3. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารผลการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ได้ดำเนินการวิจัย ตามขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการ และผู้อำนวยการกลุ่มงาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ทั้งหมด 42 เขต จำนวน 462 คน กำหนดขนาดตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970) และใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 396 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับโดยอาศัยเทคนิคของลิเคิร์ต (Likert scale) ทุกข้อจะมีคำตอบแบบตอบสองคู่ (Dual-Response Format) หรือ 2 สภาวะ คือ ระดับของสภาพปัจจุบัน และระดับของสภาพที่พึงประสงค์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถาม ทางไปรษณีย์ โดยผู้วิจัยได้แนบซองและติดแสตมป์ให้ผู้วิจัยให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งกลับคืน

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เทคนิค PNI_{modified} ตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของการพัฒนารูปแบบการบริหารผลการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ดำเนินการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยการประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ (Focus Group) และนำผลการประชุมของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุง วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารผลการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของข้อมูลทั้งสองชุดโดยใช้สูตร คำนวณ PNI_{Modified} (Priority Needs Index) (สุวิมล ว่องวานิช, 2550) แล้วเรียงลำดับความต้องการจำเป็นของรูปแบบฯตามกรอบแนวคิดการวิจัยจากระดับมากไปหาน้อย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันของการพัฒนารูปแบบการบริหารผลการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ตามแนว Performance Management โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีระดับการปฏิบัติในปัจจุบันสูงสุด ได้แก่ ด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน รองลงมา คือ ด้านการติดตามผลการปฏิบัติงาน และด้านที่มีระดับการปฏิบัติในปัจจุบันต่ำสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาผลการปฏิบัติงาน สภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนารูปแบบการบริหารผลการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ตามแนว Performance Management โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีระดับการปฏิบัติที่พึงประสงค์สูงสุด ได้แก่ ด้านการวางแผนการปฏิบัติงานและด้านการติดตามผลการปฏิบัติงาน รองลงมา คือ ด้านการให้รางวัลและด้านการดำเนินการปฏิบัติงานและด้านที่มีระดับการปฏิบัติที่พึงประสงค์ต่ำสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาผลการปฏิบัติงาน และด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน

ผลการวิเคราะห์ความต้องการความจำเป็นในการบริหารผลการปฏิบัติงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการบริหารผลการปฏิบัติงานสูงสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาผลการปฏิบัติงาน รองลงมา คือ ด้านการดำเนินการปฏิบัติงาน และด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการบริหารผลการปฏิบัติงานต่ำสุด ได้แก่ ด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน ด้านการติดตามผลการปฏิบัติงาน ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน และด้านการให้รางวัล ตามลำดับ

รูปแบบการพัฒนารูปแบบการบริหารผลการปฏิบัติงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประกอบด้วย

1. รายละเอียดของรูปแบบ ซึ่งประกอบด้วย
 - 1.1. ชื่อรูปแบบคือ “การพัฒนารูปแบบการบริหารผลการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา”
2. จุดเน้นของรูปแบบ
 - 2.1. เป็นจุดเน้นการบริหารผลการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาซึ่งมีทั้งหมด 6 ด้าน
 - 2.2. แสดงทักษะของผู้บริหารที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาอย่างครอบคลุมเพื่อให้สามารถรวมแก้ปัญหาผลการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 - 2.3. วิธีการทำงานคำนึงถึงช่องว่างระหว่างปัจจุบันและอนาคตหรือสิ่งที่ต้องพัฒนาผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

2.4. บทบาทของผู้บริหารที่เป็นมากกว่าผู้ทำหน้าที่บริหารผลการปฏิบัติงาน โดยการช่วยเหลือ วิเคราะห์และแก้ไขปัญหาผลการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

3. ลักษณะสำคัญของรูปแบบการพัฒนาการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย

- 3.1. ด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน (Performance planning)
- 3.2. ด้านการดำเนินการปฏิบัติงาน (Performance implementation)
- 3.3. ด้านการพัฒนาผลการปฏิบัติงาน (Performance improvement)
- 3.4. ด้านการติดตามผลการปฏิบัติงาน (Performance monitoring)
- 3.5. ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน (Performance appraisal)
- 3.6. การให้รางวัล (Performance reward)

การตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของการพัฒนารูปแบบการบริหารผลการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มีความเหมาะสมของการนำไปใช้ อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้ของการนำไปใช้ อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีระดับความเหมาะสมของการนำไปใช้สูงสุดได้แก่ แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ รองลงมา คือ ลักษณะสำคัญของรูปแบบการพัฒนาการปฏิบัติงาน และจุดเน้นของรูปแบบ ตามลำดับ ด้านที่มีระดับความเหมาะสมของการนำไปใช้ต่ำสุด ได้แก่ ชื่อรูปแบบ ด้านที่มีระดับความเป็นไปได้ของการนำไปใช้สูงสุดได้แก่ลักษณะสำคัญของรูปแบบการพัฒนาการปฏิบัติงาน รองลงมา คือ แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ และจุดเน้นของรูปแบบตามลำดับ ด้านที่มีระดับความเป็นไปได้ของการนำไปใช้ต่ำสุดได้แก่ ชื่อของรูปแบบ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการรูปแบบการบริหารผลการปฏิบัติงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า ด้านที่มีระดับการปฏิบัติในปัจจุบันสูงสุด และมีระดับปฏิบัติที่พึงประสงค์สูงสุด ได้แก่ ด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน โดยพบว่าข้อที่มีระดับการปฏิบัติในปัจจุบันสูงสุด ได้แก่ กำหนดขอบข่ายและวิธีการปฏิบัติงานตามโครงสร้างอำนาจหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงานและดำเนินการกำหนดวิธีการผลการปฏิบัติงานในแต่ละภารกิจที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน แสดงให้เห็นว่าการบริหารผลการปฏิบัติงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ผู้รับผิดชอบมีกระบวนการในการเตรียมความพร้อมเพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการนำการบริหารผลการปฏิบัติงานมาใช้อย่างเป็นระบบ ดังนั้น การกำหนดตัวชี้วัดจึงสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาได้อย่างแท้จริงสอดคล้องกับ Armstrong, M. ที่กล่าวว่า การนำการบริหารผลการปฏิบัติงานมา

ใช้ต้องมีการกำหนดเป้าหมาย การสะท้อนผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ที่ผ่านมามีการนำเครื่องมือการจัดการมาปฏิบัติเป็นจำนวนมาก การวัดผลยังคงมุ่งเน้นกระบวนการมากกว่าผลสัมฤทธิ์ ตัวชี้วัดที่ถูกกำหนดไม่ใช่ตัวชี้วัดสำคัญหรือตัวชี้วัดที่ทำนายขององค์กร การนำการบริหารผลการปฏิบัติงานมาใช้กับองค์กร จึงมีการกำหนดเป้าหมาย ของบุคคลและเป้าหมายของสอดคล้องกับเป้าหมายยุทธศาสตร์เพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายขององค์กรได้อย่างชัดเจน และข้อที่มีระดับการปฏิบัติในปัจจุบันต่ำสุด ได้แก่ จัดทำระบบข้อมูลและใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการวางแผนเป็นปัจจุบัน แสดงให้เห็นว่าการจัดทำระบบข้อมูลและใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการวางแผนไม่มีการสื่อสารทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ แต่การรับรู้ข้อมูลยังไม่ทั่วถึงทั้งองค์กร (Armstrong, M., 2015)

นอกจากนี้จากผลการวิจัยพบว่า ด้านการดำเนินการปฏิบัติงาน ข้อที่มีระดับการปฏิบัติในปัจจุบันสูงสุด ได้แก่ ทบทวนความเข้าใจของผู้ปฏิบัติงานก่อนการปฏิบัติงาน แสดงให้เห็นว่าการทบทวนผลการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาองค์กรและบุคลากรได้เกิดขึ้น เนื่องจาก ตัวชี้วัดที่ถูกกำหนดมักผ่านเกณฑ์การวัดผล เนื่องจากเป็นเรื่องละเอียดอ่อน ผู้บริหารและบุคลากรมีการจัดประชุมร่วมกันถึงผลการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้น ในทางปฏิบัติได้มีการทบทวนเพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุง แก้ไข และพัฒนา ผลการปฏิบัติงาน ดังนั้น จึงเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ของการบริหารผลการปฏิบัติงานคือเพื่อที่จะพัฒนาและปรับปรุงผลการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคล ทีมและ องค์กร (Armstrong, M., 2015) ประกอบกับกระบวนการในการสำรวจข้อมูลย้อนกลับเพื่อเสนอแนะแนวทางการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดคำรับรองการปฏิบัติงานได้เกิดขึ้นอย่างชัดเจน (Vecchio, R. R.; & Appelbaum, H. S., 1995) นอกจากนี้ ยังไม่สอดคล้อง กับผลสำรวจของ Wyatt, L. พบว่ามีผู้ปฏิบัติงานเพียงร้อยละ 30 เท่านั้นที่รู้สึกว่าการบริหารผลการปฏิบัติงานขององค์กรได้ช่วยปรับปรุงผลการปฏิบัติงาน (Wyatt, L., 2011) ทั้งนี้ ที่ผ่านมามีการนำการบริหารผลการปฏิบัติงานมาใช้เป็นเพียงการประเมินผลการปฏิบัติงาน เนื่องจากยังเป็นการประเมินผลโดยปราศจากข้อมูลย้อนกลับและการสอนงานอย่างต่อเนื่องเพื่อที่จะปรับปรุง ผลการปฏิบัติงาน สำหรับข้อที่มีระดับการปฏิบัติในปัจจุบันต่ำสุด ได้แก่ การวิเคราะห์สภาพการทำงานวิเคราะห์งานและกระบวนการทำงานและวิเคราะห์ตัวบุคคล แสดงให้เห็นว่า กระบวนการนี้มีความสำคัญในการชี้ให้ผู้ปฏิบัติงานในทุกระดับเห็นอย่างชัดเจนว่าบุคลากรอยู่ตรงไหนในองค์กร ทำอะไร และสิ่งที่บุคลากรทำนั้นมีประโยชน์ส่งผลต่อเป้าหมายขององค์กรอย่างไร ต่อไปนี้บุคลากรทุกคนในองค์กรจะต้องรับรู้บทบาทและจุดยืนของตนเองว่าเป็นกลไกหนึ่งที่สำคัญในการผลักดันให้องค์กรของเราก้าวไปข้างหน้า มิใช่ทำงานหนักกันทุกวันแต่ไม่รู้ว่าทำไปเพื่ออะไร

ในด้านการพัฒนาผลการปฏิบัติงาน ข้อที่มีระดับการปฏิบัติในปัจจุบันสูงสุด ได้แก่ กำหนดความสมดุล ความสอดคล้องและการจัดลำดับความสำคัญของผลสำเร็จในการ

ติดตามการปฏิบัติงาน แสดงให้เห็นว่า คะแนนการปฏิบัติงานการที่สะท้อนผ่านคำรับรองการปฏิบัติงาน มีความสอดคล้องกับผลการปฏิบัติงานที่ ทั้งนี้ กระบวนการในการทบทวนผลการปฏิบัติงานเพื่อนำผลจากการประเมินการปฏิบัติงานมาปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาจึงเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับ Aguinis, H. ได้ให้แนวคิดด้านการบริหารผลการปฏิบัติงานองค์ประกอบสำคัญของการบริหารผลการปฏิบัติงานคือ กระบวนการที่ต่อเนื่องเป็นกระบวนการที่ไม่มีที่สิ้นสุดของการตั้งเป้าหมายและ วัตถุประสงค์ การสังเกตผลการปฏิบัติงาน การสอนงาน และได้รับข้อมูลย้อนกลับอย่างต่อเนื่อง และความสอดคล้องกับเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ (Aguinis, H., 2013) ดังนั้น การบริหารผลการปฏิบัติงานจึงเป็นการสร้างความเชื่อมโยงโดยตรงระหว่างผลการปฏิบัติงานของสมาชิกและเป้าหมายขององค์กร และก่อให้เกิดผลลัพธ์ต่อองค์กรได้อย่างเป็นรูปธรรม สำหรับข้อที่มีระดับการปฏิบัติในปัจจุบันต่ำสุด ได้แก่ มีความผูกพันต่อวิชาชีพเป็นส่วนหนึ่งการประเมินผลสำเร็จในการติดตามการปฏิบัติงานที่เป็นเช่นนี้เพราะการบริหารผลการปฏิบัติงานเป็นเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรเพื่อที่จะปรับปรุงผลการปฏิบัติงาน ไม่ใช่เพียงแค่การประเมิน แต่เกี่ยวข้องกับระหว่างผู้บริหารกับผู้ใต้บังคับบัญชาที่ต้องสื่อสาร ทำความเข้าใจเกี่ยวกับการบรรลุเป้าหมายองค์กร การวิเคราะห์ ผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนการให้ข้อมูลย้อนกลับอันนำไปสู่การปรับปรุงผลการปฏิบัติงานและการจัดทำแผนการพัฒนารายบุคคล เมื่อการบริหารผลการปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ผู้ปฏิบัติงานจึงไม่มีความผูกพันต่อวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับ IBM Center for The Business of Government ได้ให้แนวคิดองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ ที่เน้นผลการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ได้แก่ 1) การสร้างวัฒนธรรมเน้นผล การปฏิบัติงาน 2) การสร้างแรงกระตุ้นเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ และ 3) การใช้แนวทางที่เน้นหลักฐานเป็นสำคัญ (IBM Center for the Business of Government, 2013)

ด้านการติดตามผลการปฏิบัติงาน ข้อที่มีระดับการปฏิบัติในปัจจุบันสูงสุด ได้แก่ มีความรู้ ความเข้าใจในหลักการและแนวคิดของการปฏิบัติงาน แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารผลการปฏิบัติงานมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำการบริหารผลการปฏิบัติงานมาใช้อย่างชัดเจนให้ความสำคัญกับคะแนนการปฏิบัติงาน มีการเตรียมความพร้อมก่อนการนำมาปฏิบัติ ด้วยการสร้างความรู้ ความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการวัด กระบวนการในการวัดผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนประโยชน์ที่จะได้รับจากการนำเครื่องมือมาใช้ได้อย่างชัดเจนเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดการยอมรับ เห็นถึงความสำคัญของการนำเครื่องมือมาใช้ รู้สึกถึงความต้องการในการเปลี่ยนแปลง ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน กล่าวถึงการติดตามดูแลการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาต้องกระทำอย่างใกล้ชิดต่อเนื่องเหมาะสม ผู้บังคับบัญชาสมควรใช้เวลานี้เพื่อการให้คำชมเชยหรือให้การสอนงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาโดยมีการบันทึกการสอนงานผู้ใต้บังคับบัญชาแต่ละคนเอาไว้และควรใช้แบบติดตามผลการ

ปฏิบัติงาน (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2552) ซึ่งถือได้ว่าเป็นบันทึกช่วยจำแก่ผู้บังคับบัญชาโดยใช้เป็นแหล่งข้อมูลสำคัญสำหรับการพัฒนาผลการปฏิบัติงานและใช้ประกอบพิจารณาการประเมินผลการปฏิบัติงานคือการวางแผนการติดตามผลการปฏิบัติงานให้ผู้บังคับบัญชา ผู้ประเมินติดตามความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานตามแผนการบริหารผลการปฏิบัติงานที่ได้จัดทำขึ้นเป็นระยะๆ ตามช่วงเวลาที่ได้ตกลงกันวิธีการติดตามและเก็บข้อมูลผลการปฏิบัติงานผู้บังคับบัญชานบันทึกข้อมูลความก้าวหน้าของงาน ติดตามผลสำเร็จของงาน และตัวชี้วัดที่ตั้งไว้การให้คำปรึกษาแนะนำแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาตลอดจนปัญหาและข้อสังเกตอื่น ๆ ที่พบในการปฏิบัติงาน สำหรับข้อที่มีระดับการปฏิบัติในปัจจุบันต่ำสุด ได้แก่ วางแผนและติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ที่เป็นเช่นนี้เพราะ หลังจากที่มีการวางแผนการปฏิบัติงานและการวางแผนพัฒนาผลการปฏิบัติงานแล้วผู้บังคับบัญชาไม่ได้ใช้เวลาตลอดรอบการประเมินเป็นโอกาสในการติดตาม ดูแล ให้คำชมเชย คำปรึกษา การสอนงานการสังเกตปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ไข รวมถึงการติดตามดูผลงานความสามารถ ทักษะ และสมรรถนะในการปฏิบัติงานด้วย

ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน สภาพปัจจุบัน ข้อที่มีระดับการปฏิบัติในปัจจุบันสูงสุด ได้แก่ พัฒนา ปรับปรุงและนำผลการประเมินในทุก ๆ ด้านมาใช้ในการวางแผนปฏิบัติงานและประเมินผลกลยุทธ์การพัฒนาการปฏิบัติงาน แสดงให้เห็นว่าการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยพิจารณาจากเอกสารหลักฐานตามรายงานเป็นสำคัญให้ความสำคัญกับการรับผิดชอบ ตัวชี้วัดตามคำรับรองการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคล พิจารณาจากพฤติกรรม ซึ่งสอดคล้องกับ กระบวนการของการบริหารผลการปฏิบัติงาน (Aguinis, H., 2013) เริ่มต้นจากการเตรียมการ คือ สิ่งที่ต้องเตรียมพร้อมก่อนที่จะนำระบบการบริหารผลการปฏิบัติงานไปใช้ ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วนหลักคือ 1) ความรู้เกี่ยวกับพันธกิจและเป้าหมายยุทธศาสตร์ขององค์กร และ 2) ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับงานที่จะปฏิบัติ ซึ่งต้องประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ และความสามารถต่าง ๆ (knowledge, skills, and abilities - KSAs) การวางแผนผลการปฏิบัติงาน ผู้บริหารและสมาชิกองค์กร ต้องร่วมกันคิด แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และยอมรับถึงผลที่จะเกิดขึ้น ประกอบกับพฤติกรรมในการปฏิบัติงาน ซึ่งเปรียบเสมือนแผนการพัฒนาของบุคลากรทุกคน พฤติกรรมในที่นี้ หมายถึง สมรรถนะ ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ และความสามารถ การนำไปปฏิบัติ ผู้บริหารและบุคลากรต่างต้องรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง การประเมินผลการปฏิบัติงาน การประเมินผลตนเองและการประเมินผลจากผู้บังคับบัญชาทั้งในส่วนของ ข้อมูลย้อนกลับในทางบวกและทางลบ การทบทวนผลการปฏิบัติงาน เกี่ยวข้องกับการประชุม อภิปราย ผลระหว่างผู้บริหารและบุคลากร ใช้ประโยชน์จากข้อมูลและความเข้าใจเชิงลึกที่ได้จากกระบวนการต่าง ๆ ที่ผ่านมา และข้อที่มีระดับการปฏิบัติในปัจจุบันต่ำสุด ได้แก่ ประเมินผลการปฏิบัติงานตามสภาพจริง ด้วยวิธีการที่

หลากหลาย ทั้งรายกลุ่ม รายบุคคลและประเมินแบบ 360 องศา เพราะการประเมินผลการปฏิบัติงานโดยพิจารณาจากเอกสารหลักฐานเป็นสำคัญทำให้การให้ความสำคัญกับการรับผิดชอบ ตัวชี้วัดตามคำรับรองการปฏิบัติงานถูกลดความสำคัญลง การประเมินผลจึงขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บังคับบัญชาสำคัญ บางครั้งผู้บังคับบัญชาได้ให้ผลคะแนนการประเมินล่วงหน้าและให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ตัวชี้วัดระดับบุคคลยังไม่มีความชัดเจน บุคลากรรับผิดชอบตัวชี้วัดในจำนวนไม่เท่ากัน อีกทั้งความยากง่ายของตัวชี้วัดที่แต่ละคนได้รับ แตกต่างกัน นอกจากนี้ การรับผิดชอบตัวชี้วัดเป็นเพียงส่วนหนึ่งของงานที่บุคลากรต้องรับผิดชอบ แต่ยังมีงานประจำงานเร่งด่วนเฉพาะหน้า ตลอดจนงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษจากผู้บังคับบัญชา ดังนั้น การประเมินผลจากตัวชี้วัดตามคำรับรองการปฏิบัติงานเพียงอย่างเดียวจึงไม่เพียงพอต่อการประเมินผลบุคลากร เนื่องจากตัวชี้วัดที่ถูกกำหนดยังไม่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงผลการปฏิบัติงานของบุคลากรแต่ละคน ได้อย่างครอบคลุมและยังไม่สามารถสะท้อนถึงคุณภาพของการปฏิบัติงานได้อย่างแท้จริงซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ได้พัฒนาระบบบริหารผลการปฏิบัติงาน (Performance Management) หรือที่เรียกกันติดปากว่าระบบ PM ขึ้นเพื่อให้ระบบนี้เป็นเครื่องมือในการบริหารผลการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2552)

ด้านการให้รางวัล ข้อที่มีระดับการปฏิบัติในปัจจุบันสูงสุด ได้แก่ กำหนดความคาดหวังในการปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงสภาพความเป็นจริง ตลอดจนศักยภาพของตนเอง แสดงให้เห็นว่าการให้รางวัลให้ความสำคัญกับการบรรลุผลคะแนนการปฏิบัติงานการให้สิ่งตอบแทนแก่บุคคลที่ปฏิบัติงานได้ผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตกลงร่วมกัน เพื่อจูงใจให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลดังกล่าวทุ่มเทในการทำงานเพื่อให้ได้ผลงานที่ดีต่อไป และจูงใจให้บุคคลอื่นเห็นว่าผู้ที่ตั้งใจปฏิบัติงานจนมีผลการปฏิบัติงานออกมาดีก็จะได้รับรางวัลเป็นสิ่งตอบแทน ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน กระบวนการบริหารผลการปฏิบัติราชการประกอบด้วย 5 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ 1) การวางแผนและการกำหนดเป้าหมายผลการปฏิบัติราชการ 2) การติดตาม 3) การพัฒนา 4) การประเมินผลการปฏิบัติราชการ และ 5) การให้รางวัล และข้อที่มีระดับการปฏิบัติในปัจจุบันต่ำสุด (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2552) ได้แก่ ประชุมจัดทำหลักเกณฑ์การได้รับรางวัลและประกาศให้ผู้ปฏิบัติงานทราบ ที่เป็นเช่นนี้เพราะระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อพิจารณาการขึ้นเงินเดือน เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาพัฒนา และเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาเลื่อนตำแหน่ง แต่งตั้ง โอน และย้าย โดยมีการประเมิน 2 ครั้งใน 1 ปี และนำคะแนนที่ได้มารวมกัน เมื่อมีการแจ้งผลการประเมินการปฏิบัติงาน บุคลากรส่วนใหญ่มักลงนามรับทราบผลการประเมินโดยไม่ได้อ่านข้อความ หรือสนใจหัวข้อการประเมินเป็นสำคัญแต่มักให้ความสนใจเรื่องผลคะแนนรวมว่าได้เท่าไร และได้

ขึ้นเงินเดือนในปีนั้นๆ เป็นร้อยละเท่าไรทำให้บุคลากรส่วนใหญ่ให้ความสำคัญเรื่องผลคะแนน เพราะจะสะท้อนถึงระดับการขึ้นเงินเดือนมากกว่าการนำระบบการประเมินผลการปฏิบัติงาน ในองค์กรมีมาตรฐานประสิทธิภาพ ความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ได้กำหนดขั้นตอนของกระบวนการบริหารผลการปฏิบัติงาน ราชการประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ซึ่งขั้นตอนการให้รางวัลเป็นขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการบริหารผลการปฏิบัติงาน คือ การให้รางวัลตามแนวทางการบริหารผลการปฏิบัติราชการ ได้แก่ การให้สิ่งตอบแทนแก่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ปฏิบัติราชการได้ผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตกลงร่วมกัน เพื่อจูงใจให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลดังกล่าวทุ่มเทในการทำงานเพื่อให้ได้ผลงานที่ดีต่อไป และจูงใจให้บุคคลอื่นได้เห็นว่าผู้ที่ตั้งใจปฏิบัติงานจนมีผลการปฏิบัติงานออกมาดีก็จะได้รับรางวัลเป็นสิ่งตอบแทน และจะเกิดแรงจูงใจในการพัฒนาผลการปฏิบัติงานของตนเองให้ดีขึ้นในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2552) ระบบรางวัล (Reward system) เป็นปัจจัยซึ่งเกี่ยวข้องกับนโยบายของแต่ละองค์กรว่ามีการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จและมีระบบการให้รางวัลตอบแทนความสำเร็จในการทำงานเป็นรายบุคคลหรือสำหรับกลุ่มอย่างไร ซึ่งการให้รางวัลตามแนวทางการบริหารผลการปฏิบัติงาน ได้แก่ การให้สิ่งตอบแทนแก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานได้ผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตกลงร่วมกัน เพื่อจูงใจให้บุคลากรดังกล่าวทุ่มเทในการทำงาน เพื่อให้ได้ผลงานที่ดีต่อไปและจูงใจให้บุคคลอื่น ได้เห็นว่าผู้ที่ตั้งใจปฏิบัติงานจนมีผลการปฏิบัติงานออกมาดีก็จะได้รับรางวัลเป็นสิ่งตอบแทน และจะเกิดแรงจูงใจในการพัฒนาผลการปฏิบัติงานของตนเองให้ดีขึ้นในอนาคต โดยมีหลักการสำคัญของการให้รางวัล คือรางวัลนั้นจะต้องทำให้ผู้รับรู้สีกว่าตนเองได้รับการปฏิบัติที่พิเศษแตกต่างจากผู้อื่นที่ไม่ได้รับรางวัล และรางวัลนั้นมีคุณค่าเหมาะสมพอกับสิ่งที่ตนเองเสียสละไปเพื่อให้ได้รับรางวัลนั้น

2. วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการปรับปรุงการพัฒนากระบวนการบริหารผลการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการบริหารผลการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาผลการปฏิบัติงาน มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการสูงสุด แสดงให้เห็นว่า การแจ้งให้ผู้ปฏิบัติงานรู้ผลการปฏิบัติงาน วิเคราะห์หาสาเหตุกรณีงานไม่บรรลุเป้าหมาย กำหนดวิธีการพัฒนาผู้ปฏิบัติงาน นิเทศ แนะนำ สอนงาน และเก็บข้อมูลผลการพัฒนา ทบทวนผลการพัฒนาโดยใช้ข้อมูลย้อนกลับจากผู้ปฏิบัติงานเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง เทียบเคียงผลการปฏิบัติงานกับมาตรฐานตัวชี้วัดงานตามที่กำหนด และจากผู้ที่มีผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Bussakorn & Mullika ที่พบว่าแม้หัวหน้างานจะให้ข้อมูลแก่พนักงานว่าทำงานได้ต่ำกว่าเกณฑ์แต่พนักงานยังคงยอมรับข้อมูลย้อนกลับนั้นและตั้งใจจะนำไปปรับปรุงงานเนื่องจากเห็นว่าเป็นข้อมูลที่มี

ประโยชน์ ขั้นตอนการให้รางวัล ทำให้พนักงานมีแรงจูงในการทำงานเพราะรู้ว่าหากทำสำเร็จแล้วจะได้อะไร (Bussakorn, kh. & Mullika, S., 2018)

3. รูปแบบการพัฒนาแบบการบริหารผลการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจากผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการพัฒนาแบบการบริหารผลการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มีความเหมาะสมของการนำไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้ของการนำไปใช้ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีกระบวนการหรือขั้นตอนการพัฒนาเป็นลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน สอดคล้องกับแนวคิดของของ Joyce, B. and Weil, M. ที่กล่าวถึงกระบวนการพัฒนารูปแบบว่าต้องศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องที่ต้องการนำมาพัฒนาเป็นรูปแบบ นำแนวคิดสำคัญของข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ กำหนดแนวทางในการนำรูปแบบไปใช้ซึ่งเป็นการให้รายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการเงื่อนไขต่าง ๆ และประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบ และนอกจากนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบที่พัฒนาขึ้นได้มีการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนา (Joyce, B. and Weil, M., 1996) ซึ่งเป็นกระบวนการค้นหาความจริงที่เชื่อถือได้ โดยมุ่งหาคำตอบที่นำไปใช้ในการวางแผนงานที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อให้เข้าใจสภาพที่เป็นอยู่ของหน่วยงาน และรู้ความต้องการของหน่วยงานว่าจำเป็นต้องได้รับการสนองตอบในด้านใด โดยการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็น และวิเคราะห์ทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดที่จะทำให้สามารถบรรลุเป้าหมายขององค์กร (สุวิมล ว่องวาณิช, 2550) และสอดคล้องกับขั้นตอนการวิจัยของยงยุทธ ทรัพย์เจริญ ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยดำเนินการเป็น 5 ขั้นตอน คือ 1) กำหนดกรอบแนวคิดสำหรับการวิจัย 2) สร้างรูปแบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ 3) ตรวจสอบรูปแบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ 4) ตรวจสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยผู้บริหาร และ 5) การสรุปและรายงานผลการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ที่เหมาะสม (ยงยุทธ ทรัพย์เจริญ, 2556) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) เทคนิค $PNI_{modified}$ ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งผ่านการตรวจสอบความเป็นไปได้โดยผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ 1) การบริหารกลยุทธ์แบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ประกอบด้วยมาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 5 มาตรฐาน และจุดเน้นการพัฒนา 2 จุดเน้น 2) โครงสร้างการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ประกอบด้วยโครงสร้างระบบงานและเครือข่าย และ 3) ขั้นตอนการปฏิบัติแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ประกอบด้วย 9 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์และกลยุทธ์ 2) การกำหนดปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ

3) การกำหนดตัวชี้วัด ผลการดำเนินงานหลัก 4) การกำหนดวิธีการและขั้นตอนการปฏิบัติ 5) การกำหนดเป้าหมาย 6) การปฏิบัติตามวิธีการและขั้นตอน 7) การบันทึกผลการปฏิบัติ 8) การวิเคราะห์ผล และ 9) การพัฒนาการปฏิบัติ และเผยแพร่ผลงาน ผลการวิจัย สรุปได้ว่า รูปแบบที่มีความเหมาะสมสำหรับการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่ การบริหารกลยุทธ์ (Strategic management) โครงสร้างการบริหาร (Structure) และ ขั้นตอนการปฏิบัติ (Procedure and practice) หรือตรงกับภาษาอังกฤษ SSP Model นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับขั้นตอนการวิจัยของวณิชชา ภัทรประสิทธิ์ ที่ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีขั้นตอนการพัฒนา รูปแบบดังนี้ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย 2) ศึกษาสภาพและปัญหาของการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วย วิธีการวิเคราะห์เอกสารและจากการวิจัยเชิงสำรวจ 3) ร่างรูปแบบ 4) ตรวจสอบและประเมิน รูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5) ปรับปรุงและนำเสนอรูปแบบ (วณิชชา ภัทรประสิทธิ์, 2552) จากผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการพัฒนาการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา จะมีจุดเน้นในด้านบทบาทของฝ่ายฝึกอบรมและพัฒนา โดยจะเป็นผู้ช่วยวิเคราะห์ และแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และด้านวิธีการ ทำงานคำนึงถึงช่องว่างระหว่างปัจจุบันและอนาคตหรือสิ่งที่จะต้องพัฒนาผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารผลการปฏิบัติงานของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จะมีจุดเน้นในการบริหารผลการปฏิบัติงานของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาซึ่งมีทั้งหมด 6 ด้าน แสดงทักษะของผู้บริหารที่มีความ ต้องการจำเป็นในการพัฒนาอย่างครอบคลุมเพื่อให้สามารถรวมแก้ปัญหาผลการปฏิบัติงานได้ อย่างมีประสิทธิภาพ วิธีการทำงานคำนึงถึงช่องว่างระหว่างปัจจุบันและอนาคตหรือสิ่งที่จะต้อง พัฒนา ผู้บริหารที่เป็นมากกว่าผู้ทำหน้าที่บริหารผลการปฏิบัติงานโดยการช่วยเหลือ วิเคราะห์ และแก้ไขปัญหาผลการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ซึ่งมีความ สอดคล้องกับแนวคิดของจิระประภา อัครบวร พัฒนาการของการบริหารผลการปฏิบัติงานเป็น 4 ยุค ได้แก่ 1) การประเมินผลการปฏิบัติงาน (Performance appraisal) เป็นการประเมิน บุคลิกคุณลักษณะ (Trait) วัตถุประสงค์และผลงานของบุคลากร 2) การบริหารโดย วัตถุประสงค์ (Management by objectives) มุ่งเป้าหมายระยะสั้น เป็นลักษณะที่ เฉพาะเจาะจง วัดได้ กำหนดเวลาแล้วเสร็จแน่นอน ปรับบทบาทของหัวหน้าจากการเป็นผู้ ตัดสินมาเป็นผู้คอยช่วยเหลือ 3) การวัดผลการปฏิบัติงาน (Performance Measurement) เป็นแนวคิดการวัดผลแบบสมดุล (Balanced scorecard) แปลงเป้าหมายระดับองค์กรที่เป็น นามธรรมให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติในระดับหน่วยงานและบุคคลเป็น “ตัววัด”(Measure) จนพัฒนาไปเป็นแนวคิดการบริหารผลงานด้วยตัวชี้วัดหลัก (Key Performance indicator:

KPI) และ 4) การบริหารผลการปฏิบัติงาน (Performance management) องค์กรให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนกลยุทธ์ปัจจัยความสำเร็จ (Critical success factors: CSF) กำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจน (จิระประภา อัครบวร, 2561) ซึ่งเป็นกระบวนการที่เป็นระบบ เพื่อให้กลยุทธ์ได้รับการนำไปปฏิบัติโดยองค์กรและตัวบุคคล และนำมาใช้เพื่อการให้รางวัลและสิ่งจูงใจ ปัจจุบันบางองค์กรนำแนวคิด Objective and Key Results (OKR) มาแทนการกำหนดตัวชี้วัดผลการปฏิบัติงานหลัก (KPI) โดยจะเชื่อมโยงวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายขององค์กรลงสู่วัตถุประสงค์และผลลัพธ์ของผลการปฏิบัติงานของบุคลากรหน่วยงาน และองค์กร ซึ่งผลลัพธ์ (Key result) คือ ผลที่เกิดขึ้นหรือสิ่งที่บุคลากรต้องปฏิบัติเพื่อให้วัตถุประสงค์สำเร็จไม่ใช่ตัวชี้วัดหลักและมุ่งหมายใช้เป็นเครื่องมือเพิ่มผลผลิตภาพการทำงานของบุคลากรมากกว่าการประเมินผลการปฏิบัติงานประจำปี (ธัชพงศ์ เศรษฐบุตร, 2562)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย สรุปได้ว่า สภาพปัจจุบันของการพัฒนารูปแบบการบริหารผลการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ตามแนว Performance Management โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีระดับการปฏิบัติในปัจจุบันสูงสุด ได้แก่ ด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน รองลงมา คือ ด้านการติดตามผลการปฏิบัติงาน และด้านที่มีระดับการปฏิบัติในปัจจุบันต่ำสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาผลการปฏิบัติงาน และมีสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนารูปแบบการบริหารผลการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ตามแนว Performance Management โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีระดับการปฏิบัติที่พึงประสงค์สูงสุด ได้แก่ ด้านการวางแผนการปฏิบัติงานและด้านการติดตามผลการปฏิบัติงาน รองลงมา คือ ด้านการให้รางวัลและด้านการดำเนินการปฏิบัติงานและด้านที่มีระดับการปฏิบัติที่พึงประสงค์ต่ำสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาผลการปฏิบัติงาน และด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน ผลการวิเคราะห์ความต้องการความจำเป็นในการปรับปรุงการพัฒนารูปแบบการบริหารผลการปฏิบัติงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พบว่า ด้านที่มีค่าความต้องการจำเป็นในการบริหารผลการปฏิบัติงานสูงสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาผลการปฏิบัติงาน รองลงมา คือ ด้านการดำเนินการปฏิบัติงาน และด้านที่มีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการบริหารผลการปฏิบัติงานต่ำสุด ได้แก่ ด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน ด้านการติดตามผลการปฏิบัติงาน ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน และด้านการให้รางวัล และรูปแบบการพัฒนาการบริหารผลการปฏิบัติงานของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษามีรายละเอียดดังนี้ 1) ชื่อรูปแบบ “การพัฒนารูปแบบการบริหารผลการปฏิบัติงาน

ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา” 2) จุดเน้นของรูปแบบ เป็นจุดเน้นการบริหารผลการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาซึ่งมีทั้งหมด 6 ด้าน แสดงทักษะของผู้บริหารที่มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาอย่างครอบคลุมเพื่อให้สามารถรวมแก้ปัญหาผลการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิธีการทำงานคำนึงถึงช่องว่างระหว่างปัจจุบันและอนาคตหรือสิ่งที่ต้องพัฒนาผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรนำรูปแบบที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ไปกำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มีการปฏิบัติงานตามกระบวนการและองค์ประกอบที่ได้อย่างเข้มข้นจริงจังมากยิ่งขึ้น 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสามารถนำรูปแบบไปใช้ในการบริหารผลการปฏิบัติงาน โดยให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการสังเคราะห์รายละเอียดขององค์ประกอบแล้วปรับใช้ในการเพิ่มจุดเด่น พัฒนาจุดด้อยตามสภาพบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 3) การนำรูปแบบการพัฒนาผลการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต้องคำนึงถึงแนวทางการกระจายอำนาจและหลักธรรมาภิบาล โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

เอกสารอ้างอิง

- จิรประภา อัครบวร. (2561). การบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ธัชพงศ์ เศรษฐบุตร. (2562). การจัดการผลการปฏิบัติงาน. กรุงเทพมหานคร: ทริปเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น.
- ยงยุทธ ทรัพย์เจริญ. (2556). การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. ใน ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วณิชชา ภัทรประสิทธิ์. (2552). การพัฒนารูปแบบการสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน ดุษฎีนิพนธ์บริหารการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรัณย์ดิษฐ์ เบญจพงศ์. (2562). "โฉมหน้าการบริหารผลการปฏิบัติงาน" Corresponding author. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). คู่มือการปฏิบัติงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2552). หลักการของระบบบริหารผลการปฏิบัติงาน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ. (2561). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2560. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2550). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Aguinis, H. (2013). *Performance Management*. 3rd ed. New Jersey: Pearson.

Armstrong, M. (2015). *Armstrong's Handbook of Performance Management: An Evidence-1 Based Guide to Delivering High Performance*. (5th ed). London: CPI Group (UK) Ltd.

Bussakorn, kh. & Mullika, S. (2018). "The Relationship between Perception toward Negative Feedback Giving and Intention to Use Negative Feedback for Job Improvement of Generation Y Employee". *Veridian E- Journal*, Silpakorn University, 11(4), 561-573.

IBM Center for the Business of Government. (2013). *Six Trends Driving Change in Government*. Retrieved January 15, 2016, from <http://www.businessofgovernment.org/report/six-trends-driving-change-government>

Joyce, B. and Weil, M. (1996). *Model of Teaching*. USA: Prentice-Hall.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample sizes for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

Vecchio, R. R.; & Appelbaum, H. S. (1995). *Managing Organizational Behavior*. Toronto: Dryden.

Wyatt, L. (2011). *he Role of Mindfulness in Clinical Supervision*. In Ph.D. Dissertation. The University of North Caroline at Greensboro.

ประสิทธิผลของโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตต่อพฤติกรรมการป้องกัน
การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา
ตอนปลาย โรงเรียนวัดเปี่ยมนิโครธาราม ตำบลหัวไทร อำเภอบางคล้า
จังหวัดฉะเชิงเทรา*

EFFECTIVENESS OF THE PROGRAM FOR IMPROVING LIFE SKILLS
TOWARDS PREMATURE SEXUAL INTERCOURSE PREVENTION
BEHAVIOR OF HIGH SCHOOL STUDENTS WAT PIAMNIKOTHARAM
SCHOOL HUA SAI SUBDISTRICT, BANG KHLA DISTRICT,
CHACHOENGSAO PROVINCE

วรพล แวงนอก

Worraphol Waengnork

อรชума หนูน้อย

Onchuma Nunoy

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

Rajabhat Rajanagarindra University, Thailand

ภาณุมาศ ตาอุด

Panumas Ta-ut

โรงพยาบาลนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง

Practitioner Level Nikhom Phatthana Hospital, Rayong Province, Thailand

สุทธิดา ลพประเสริฐ

Sutthida Loppasert

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา

Chachoengsao Provincial Public Health Office, Thailand

วราพร แก้วทอง

Warapon kaewthong

โรงพยาบาลรวมแพทย์ ฉะเชิงเทรา

Registration, Ruampat Chachoengsao Hospital, Thailand

E-mail: oh_nunoy@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม ด้านความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ด้านทักษะการตัดสินใจ ด้านทักษะการแก้ปัญหา ด้านทักษะการ

* Received November 12, 2021; Revised March 3, 2022; Accepted March 31, 2022

ปฏิเสธและด้านพฤติกรรมการป้องกันตนเองเพื่อหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และ 2) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตต่อพฤติกรรมการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดเปี่ยมนิโครธาราม ตำบลหัวไทร อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา รูปแบบการวิจัยเป็นแบบกึ่งทดลอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การศึกษาเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 56 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบทดสอบและแบบวัดทักษะและพฤติกรรมการป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างด้วย Paired t-test ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม, ด้านความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร, ด้านทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรและทักษะการแก้ปัญหาเมื่อต้องเผชิญกับแรงกดดันจากกลุ่มเพื่อนและสิ่งแวดล้อม, ด้านทักษะปฏิเสธเพื่อป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และด้านพฤติกรรมการป้องกันตนเองเพื่อหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรของนักเรียนแตกต่างจากก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย, พฤติกรรมการป้องกันเพศสัมพันธ์ก่อนวัย, โปรแกรมทักษะชีวิต

Abstract

This research paper is intended to: 1) Study cognitive and understanding of appropriate sexual behavior Self-awareness about preventing premature sexual behavior Decision Skills Problem solving, rejection and self-defense behavioral skills to avoid premature sexual intercourse of high school students and 2) study aimed to examine the effectiveness of Improving Life Skills Program towards Premature Sexual Intercourse Prevention Behaviors of High School Students Wat Piamnikotharam School Hua Sai Subdistrict, Bang Khla District, Chachoengsao Province. This research is semi-experimental. The sample used the study as a high school student, 56 persons. The tools used in the research are tests and measurements of skills and behaviors, preventing premature sexual behavior. Analyzing data using descriptive statistics, including percentage, average, standard deviation, and comparing differences between samples with

Paired t-test. The results showed that After participating in the program, students had an average score of knowledge and understanding of appropriate sexual behavior, Self-awareness about the prevention of premature sexual intercourse behavior, Decision-making skills to prevent premature coupling behavior and problem solving skills when faced with peer and environmental pressures, Skills rejected to prevent premature sexual intercourse behavior and the behavioral aspects of self-defense to avoid premature sexual intercourse of students differ from before joining the program were statistically significant at the .05 level

Keywords: High School Student, Premature sexual intercourse Prevention Behaviors, Life Skills Program

บทนำ

วัยรุ่นเป็นวัยที่ก้าวผ่านจากวัยเด็กเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ มีอายุระหว่าง 12 - 20 ปี โดยเพศหญิงจะเข้าสู่วัยรุ่นเร็วกว่าเพศชายประมาณ 1 - 2 ปี (มาโนช หล่อตระกูล และคณะ, 2555) และจะให้ความสนใจในเรื่องเพศเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นวัยที่มีพัฒนาการทางเพศที่สมบูรณ์จากอิทธิพลการทำงานของสมองส่วนไฮโปทาลามัส (hypothalamus) ต่อมใต้สมอง (pituitary gland) และต่อมเพศ (gonad) ทำให้ผู้หญิงมีลักษณะของความเป็นเพศหญิง และผู้ชายมีลักษณะของความเป็นเพศชาย ผลลัพธ์จากการเปลี่ยนแปลงทางเพศทำให้วัยรุ่นมีความเป็นหนุ่มสาว (ปัญญากรินทร์ หอยรัตน์ และปราโมทย์ วงศ์สวัสดิ์, 2560) และยังเป็นวัยที่อยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตเพราะเป็นวัยของการเปลี่ยนแปลงอย่างมากทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรก่อให้เกิดผลกระทบต่อครอบครัว สังคมและประเทศชาติ (ฐิติพร อิงคถาวรวงศ์ และคณะ, 2550) ซึ่งจากสถิติการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นเรื่องที่ทั่วโลกให้ความสำคัญและตื่นตัวที่จะหามาตรการป้องกันและแก้ไข องค์การสหประชาชาติจึงได้กำหนดนโยบายเชิงรุกโดยกำหนดให้การลดอัตราเกิดมีชีพ โดยมารดาอายุ 16 - 18 ปี (Adolescent birth rate) เป็นหนึ่งในตัวชี้วัดของเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals, MDGs) ข้อมูลล่าสุดจาก World Health Statistics 2013 ได้รายงานอัตราเกิดมีชีพเฉลี่ยทั่วโลกในมารดาอายุ 16 - 18 ปี ปี พ.ศ. 2549 - พ.ศ. 2553 อยู่ที่ 48.90 ต่อประชากรหญิงในกลุ่มอายุเดียวกัน 1,000 คน อย่างไรก็ตามอัตราเกิดมีชีพในมารดาอายุ 16 - 18 ปี มีความแตกต่างกันอย่างมากในแต่ละภูมิภาคของโลก โดยทวีปแอฟริกามีอัตราเกิดมีชีพเฉลี่ยสูงถึง 115 ในขณะที่ทวีปยุโรปมีค่าเฉลี่ยต่ำเพียง 23.00 นอกจากนี้แล้วอัตราเกิดมีชีพโดยมารดาอายุ 16 - 18 ปี ยังมีความแตกต่างกันอย่างมากระหว่างกลุ่มประเทศที่มีรายได้เฉลี่ยสูง (High Income Country) และกลุ่มประเทศที่มีรายได้

เฉลี่ยต่ำ (Low Income Country) โดยในกลุ่มประเทศที่มีรายได้เฉลี่ยต่ำมีอัตราเกิดมีชีพโดยมารดาอายุ 16 - 18 ปีเฉลี่ยสูงถึง 112 ต่อ 1,000 ประชากรหญิงอายุ 16 - 18 ปี ในขณะที่กลุ่มประเทศที่มีรายได้เฉลี่ยสูงมีอัตราเกิดมีชีพ โดยมารดาอายุ 16 - 18 ปี เฉลี่ยเพียง 20 ต่อ 1,000 ประชากรหญิงอายุ 16 - 18 ปี (สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์, 2557)

ในปัจจุบันสังคมของประเทศก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ ข้อมูลข่าวสารของโลกสมัยใหม่แพร่กระจายสู่สังคมต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว ทำให้อิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกได้ครอบงำวิถีชีวิตของวัยรุ่นไทยจำนวนไม่น้อย ทั้งในเรื่องของค่านิยมการแต่งกาย ค่านิยมในการคบเพื่อนต่างเพศ การแสดงออกอย่างเปิดเผย และมีความใกล้ชิดกับเพศตรงข้ามมากขึ้น (เบญจพร ปัญญา, 2553) ประกอบกับสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย ได้แก่ การอยู่ใกล้สถานเริงรมย์หรือสถานบริการทางเพศ การเห็นแบบอย่างในสังคม ความเชื่อค่านิยม และสื่อหรือสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ โดยสื่อเป็นสิ่งเร้าที่มีส่วนกระตุ้นความต้องการทางเพศของวัยรุ่น จนถึงขั้นการมีเพศสัมพันธ์ (วินัส วัฒนธำรงค์, 2558) จึงทำให้มีความอยากรู้อยากเห็น อยากลอง ชอบความเสี่ยง และความท้าทาย วัยรุ่นหญิงมองเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างเพศเป็นเรื่องของความรัก ส่วนวัยรุ่นชายมองความสัมพันธ์ระหว่างเพศเป็นเรื่องของความใคร่ เมื่อวัยรุ่นหญิงต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่เสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์จึงไม่กล้าปฏิเสธหรือต่อรองการมีเพศสัมพันธ์ เพราะกลัวว่าจะมีผลกระทบต่อสัมพันธ์ภาพกับคนรัก (Chirawatkul, S. et al., 2013) อย่างไรก็ตามเพศหญิงพยายามที่จะปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์มากกว่าเพศชายแต่เมื่อต้องเจอกับสถานการณ์จริงกับไม่สามารถปฏิเสธได้สำเร็จ เนื่องจากเพศชายมีอำนาจการต่อรองและตัดสินใจมากกว่าเพศหญิง (Rungrat, S., & Pornnapa, H., 2011)

จากข้อมูลการรายงานวิจัยหลายแห่งพบว่า วัยรุ่นที่มีเพศสัมพันธ์ตั้งแต่อายุยังน้อยและมีคู่นอนหลายคนจะมีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคทางเพศสัมพันธ์ โรคเอดส์ และการตั้งครรภ์ไม่พร้อม (สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์, 2554) การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรในวัยรุ่นเป็นปัญหาที่เพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งการมีเพศสัมพันธ์บางครั้งขาดความพร้อม ไม่มีการใช้ถุงยางอนามัยหรือใช้ถุงยางอนามัยไม่ถูกวิธี ก่อให้เกิดผลกระทบ ได้แก่ การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ การทำแท้ง การเกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การขาดโอกาสทางการศึกษาการพึ่งพิงครอบครัว จากผลกระทบที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดผลเสียทั้งต่ออนาคตของวัยรุ่น ครอบครัว ตลอดจนเศรษฐกิจสังคมและประเทศชาติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และกองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย, 2556) วัยรุ่นจึงเป็นกลุ่มที่ควรได้รับการปรับเปลี่ยนแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเพื่อก้าวสู่การเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและมีสุขภาพดี (ชัชชัย ดิยะไพธาดา และพรณี บัญชรหัตถกิจ, 2556)

จากผลกระทบที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการสร้างทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรในนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

โรงเรียนวัดเปี่ยม-นิโครธาราม ตำบลหัวไทร อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยใช้โปรแกรมสุขศึกษาในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ ความตระหนักในตนเอง ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการแก้ปัญหาและทักษะการปฏิเสธ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีชีวิตเพื่อการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม ด้านความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ด้านทักษะการตัดสินใจ ด้านทักษะการแก้ปัญหา ด้านทักษะการปฏิเสธ และด้านพฤติกรรมป้องกันการตนเองเพื่อหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดเปี่ยมนิโครธาราม ตำบลหัวไทร อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา

2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตต่อพฤติกรรมป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดเปี่ยมนิโครธาราม ตำบลหัวไทร อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นรูปการวิจัยเป็นแบบกึ่งทดลอง มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดเปี่ยมนิโครธาราม ตำบลหัวไทร อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 56 คน

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ติดต่อประสานงานสถานศึกษาโรงเรียนวัดเปี่ยมนิโครธาราม ตำบลหัวไทร อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา

2. ประชุมนักเรียน และชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตต่อพฤติกรรมป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดเปี่ยมนิโครธาราม ตำบลหัวไทร อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา

3. ศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม ความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร, ทักษะแก้ปัญหาเมื่อเผชิญกับแรงกดดันจากกลุ่มเพื่อนและสิ่งแวดล้อม และทักษะการปฏิเสธเพื่อป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร, พฤติกรรมป้องกันการตนเองเพื่อหลีกเลี่ยงมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4. ดำเนินงานตามโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตต่อพฤติกรรมกำบังกำนการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดเปี่ยมนิโครธาราม ตำบลหัวไทร อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยจัดกิจกรรมร่วมกันเป็นเวลา 4 เดือน ๆ ละ 1 ครั้ง (ในช่วงเดือนสิงหาคม - พฤศจิกายน 2559) ตามแผนการดำเนินโปรแกรม

5. ประเมินผลการใช้โปรแกรมฯ โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น (แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม, แบบวัดความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร, แบบวัดทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรและทักษะแก้ปัญหาเมื่อเผชิญกับแรงกดดันจากกลุ่มเพื่อนและสิ่งแวดล้อม แบบวัดทักษะการปฏิเสธเพื่อป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร แบบวัดพฤติกรรมการป้องกันตนเองเพื่อหลีกเลี่ยงมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร) ภายหลังการจัดโปรแกรมฯ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิด
ทฤษฎี เอกสารต่าง ๆ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วมาปรับปรุงเพิ่มเติม ได้แก่

1. แบบสอบถามข้อมูลด้านคุณลักษณะประชากร ประกอบด้วย เพศ, อายุ, สถานภาพครอบครัว, สถานภาพการสมรสของ บิดา มารดา, รายได้ของนักเรียน, เพื่อนสนิท และการมีเพศสัมพันธ์

2. แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม

เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ตอบถูก

ให้คะแนน 1 คะแนน

ตอบผิด

ให้คะแนน 0 คะแนน

เกณฑ์ประเมิน ผู้วิจัยแบ่งระดับคะแนนออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ระดับดี

ร้อยละ 80 ขึ้นไป

ระดับปานกลาง

ร้อยละ 60 - 79

ระดับต่ำ

ต่ำกว่าร้อยละ 60

3. แบบวัดความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์
ก่อนวัยอันควร ผู้เลือกตอบได้ 5 ตัวเลือก เกณฑ์การให้คะแนนใช้เกณฑ์ ดังนี้

	ข้อความเชิงบวก	ข้อความเชิงลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	มีค่าคะแนน 5	1
เห็นด้วย	มีค่าคะแนน 4	2
ไม่แน่ใจ	มีค่าคะแนน 3	3

ไม่เห็นด้วย	มีค่าคะแนน	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	มีค่าคะแนน	1	5

เกณฑ์การประเมิน แบ่งออกเป็น 3 ซึ่งแบ่งระดับ ดังนี้

ระดับสูง	คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.67 - 5.00
ระดับปานกลาง	คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.34 - 3.66
ระดับต่ำ	คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 2.33

4. แบบวัดทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และทักษะแก้ปัญหาเมื่อเผชิญกับแรงกดดันจากกลุ่มเพื่อนและสิ่งแวดล้อม มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน	คะแนน
ระบุปัญหาที่ตัดสินใจได้ถูกต้อง	2
บอกข้อมูลที่ประโยชน์ต่อการตัดสินใจได้ถูกต้อง	2
กำหนดทางเลือกที่มีอยู่เพื่อตัดสินใจได้ถูกต้อง	2
วิเคราะห์ข้อดี ข้อเสีย ของแต่ละทางเลือกได้	2
ตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดได้ พร้อมทั้งบอกเหตุผล	2

เกณฑ์การประเมิน แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ระดับสูง	ร้อยละ 80 ขึ้นไป
ระดับปานกลาง	ร้อยละ 60 - 79
ระดับต่ำ	ต่ำกว่าร้อยละ 60

5. แบบวัดทักษะการปฏิเสธเพื่อป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน	คะแนน
ปฏิเสธโดยการอ้างความรู้สึกประกอบเหตุผล	2
ปฏิเสธเพื่อไม่กระทำ	2
ปฏิเสธซ้ำโดยขอความเห็นให้อีกฝ่ายยอมรับ	2
ปฏิเสธซ้ำโดยไม่มีข้ออ้าง หรือ	} 2
ต่อรองทำกิจกรรมที่เหมาะสมกว่า หรือ	
ผัดผ่อนเพื่อยืดระยะเวลา	

เกณฑ์ประเมิน แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ระดับดี	ร้อยละ 80 ขึ้นไป
ระดับปานกลาง	ร้อยละ 60 - 79
ระดับต่ำ	ต่ำกว่าร้อยละ 60

6. แบบวัดพฤติกรรมการป้องกันตนเองเพื่อหลีกเลี่ยงมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ข้อคำถามที่เป็นด้านบวกมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- ให้คะแนน 5 คะแนน ถ้าปฏิบัติทุกครั้ง
- ให้คะแนน 4 คะแนน ถ้าปฏิบัติบ่อยครั้ง
- ให้คะแนน 3 คะแนน ถ้าปฏิบัติบางครั้ง
- ให้คะแนน 2 คะแนน ถ้าปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง
- ให้คะแนน 1 คะแนน ถ้าไม่เคยปฏิบัติ

ข้อคำถามที่เป็นด้านลบมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- ให้คะแนน 1 คะแนน ถ้าปฏิบัติทุกครั้ง
- ให้คะแนน 2 คะแนน ถ้าปฏิบัติบ่อยครั้ง
- ให้คะแนน 3 คะแนน ถ้าปฏิบัติบางครั้ง
- ให้คะแนน 4 คะแนน ถ้าปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง
- ให้คะแนน 5 คะแนน ถ้าไม่เคยปฏิบัติ

เกณฑ์การประเมินแบบวัดพฤติกรรมการป้องกันตนเองเพื่อหลีกเลี่ยงมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรมีเกณฑ์การประเมินออกเป็น 3 ซึ่งแบ่งระดับได้ดังนี้

- ระดับสูง คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.67 - 5.00
- ระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.34 - 3.66
- ระดับต่ำ คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 2.33

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ โปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตต่อพฤติกรรมการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนวัดเปี่ยมนิโครธาราม ตำบลหัวไทร อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา

ครั้งที่ 1 ประกอบด้วย กิจกรรมการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม เรื่องผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร, กิจกรรมส่งเสริมความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และกิจกรรมส่งเสริมทักษะการปฏิเสธเพื่อป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร

ครั้งที่ 2 ประกอบด้วยกิจกรรมการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม เรื่องการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร, กิจกรรมส่งเสริมทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และกิจกรรมส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาเมื่อต้องเผชิญกับแรงกดดันจากกลุ่มเพื่อน และสิ่งแวดล้อม

ครั้งที่ 3 ประกอบด้วยกิจกรรมส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม เรื่อง ผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร, กิจกรรมส่งเสริมทักษะ

การตัดสินใจเพื่อป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร, กิจกรรมส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาเมื่อต้องเผชิญกับแรงกดดันจากกลุ่มเพื่อนและสิ่งแวดล้อม, กิจกรรมส่งเสริมทักษะการปฏิเสธเพื่อป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร

ครั้งที่ 4 ประกอบด้วยกิจกรรมทบทวนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการมีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม, กิจกรรมทบทวนความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และกิจกรรมทบทวนทักษะการปฏิเสธเพื่อป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และทักษะการแก้ปัญหาเมื่อต้องเผชิญกับแรงกดดันจากกลุ่มเพื่อนและสิ่งแวดล้อม

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

- การสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาสร้างเป็นแบบสอบถาม ในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์

- การหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น (แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม, แบบวัดความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร, แบบวัดทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรและทักษะแก้ปัญหาเมื่อเผชิญกับแรงกดดันจากกลุ่มเพื่อนและสิ่งแวดล้อม, แบบวัดทักษะการปฏิเสธเพื่อป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร, แบบวัดพฤติกรรมป้องกันตนเองเพื่อหลีกเลี่ยงมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร) ไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) และความตรงตามโครงสร้าง (construct validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ได้แก่ อาจารย์ในมหาวิทยาลัยทางด้านสาธารณสุขผู้เชี่ยวชาญด้านพฤติกรรมสุขภาพทางเพศในวัยรุ่น จำนวน 2 ท่าน อาจารย์ในมหาวิทยาลัยทางด้านสาธารณสุขผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดโปรแกรมสุขศึกษาเพื่อการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพ จำนวน 2 ท่าน และอาจารย์พยาบาลวิชาชีพในมหาวิทยาลัยผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและการพัฒนาสุขภาพในชุมชน จำนวน 1 ท่าน พิจารณาและตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (free validity) ภาษาที่ใช้ และนำมาปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ก่อนที่จะนำไปทดลองใช้

- นำผลการพิจารณาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละข้อไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบสอบถามกับจุดประสงค์ (Item Objective Concordance: IOC) เพื่อหาค่าความเที่ยงตรง ซึ่งมีค่าสูงสุด +1 ข้อใดมีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่าความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของข้อนั้นน้อย และถ้ามีค่าติดลบแสดงว่าเป็นข้อที่ไม่ได้ใช้ ทั้งนี้ ค่า IOC ระหว่าง 0.6 - 1.0

- การหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและปรับปรุง แก้ไข ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบางคล้าพิทยาคม จำนวน 35 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นด้วยวิธีของอัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม เท่ากับ .879 แบบวัดความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร เท่ากับ .822 แบบวัดทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรและทักษะแก้ปัญหาเมื่อเผชิญกับแรงกดดันจากกลุ่มเพื่อนและสิ่งแวดล้อม เท่ากับ .801 แบบวัดทักษะการปฏิเสธเพื่อป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร เท่ากับ .843 และแบบวัดพฤติกรรมการป้องกันตนเองเพื่อหลีกเลี่ยงมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร เท่ากับ .825

การพิทักษ์สิทธิของนักเรียน

ผู้วิจัยพิทักษ์สิทธินักเรียน โดยอธิบายวัตถุประสงค์และแนวทางปฏิบัติในการวิจัย นักเรียนมีสิทธิที่จะตอบรับหรือปฏิเสธการให้ข้อมูลโดยไม่เสียผลประโยชน์หรือได้รับผลกระทบใด ๆ จากการเข้าร่วมวิจัย ซึ่งในระหว่างการเก็บข้อมูลผู้วิจัยจะไม่ละเมิดความเป็นส่วนตัว ไม่มีการระบุชื่อ-สกุลของนักเรียน แต่จะนำเสนอโดยใช้รหัสแทน และข้อมูลที่ได้จะถูกเก็บเป็นความลับและจำกัดการเข้าถึงข้อมูลเฉพาะผู้วิจัย และมีการนำเสนอข้อมูลในภาพรวมเท่านั้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ในเรื่องของความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม, ความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร, ทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร, ทักษะการแก้ปัญหาเมื่อต้องเผชิญกับแรงกดดันจากกลุ่มเพื่อนและสิ่งแวดล้อม, ทักษะการปฏิเสธเพื่อป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และพฤติกรรมการป้องกันตนเองเพื่อหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร โดยใช้สถิติ Paired t-test

ผลการวิจัย

จากการศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตต่อพฤติกรรมการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดเปี่ยมนิโครธาราม ตำบลหัวไทร อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังการ

เข้าร่วมโปรแกรมฯ พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม, ความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร, ทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรและทักษะการแก้ปัญหาเมื่อต้องเผชิญกับแรงกดดันจากกลุ่มเพื่อนและสิ่งแวดล้อม, ทักษะปฏิเสธเพื่อป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และพฤติกรรมการป้องกันตนเองเพื่อหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร แตกต่างจากก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนในแต่ละด้านก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม

รายการ	การทดสอบ	$\bar{X}$	S.D.	t	p
ด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม	ก่อนทดลอง	10.18	2.15	30.606**	.000
	หลังทดลอง	19.32	0.96		
ด้านความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร	ก่อนทดลอง	58.05	4.74	25.874**	.000
	หลังทดลอง	79.32	4.67		
ด้านทักษะการตัดสินใจ และทักษะการแก้ปัญหาเมื่อต้องเผชิญกับแรงกดดันฯ และสิ่งแวดล้อม	ก่อนทดลอง	8.96	2.83	17.992**	.000
	หลังทดลอง	17.11	2.19		
ด้านทักษะการปฏิเสธเพื่อป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร	ก่อนทดลอง	7.14	2.22	16.609**	.000
	หลังทดลอง	13.32	2.06		
ด้านพฤติกรรมการป้องกันตนเองเพื่อหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร	ก่อนทดลอง	57.89	5.77	27.084**	.000
	หลังทดลอง	82.32	2.84		

**p<.01

อภิปรายผล

1. จากการเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตต่อพฤติกรรมการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดเปี่ยมนิโครธาราม ตำบลหัวไทร อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม แตกต่างจากก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมฯ นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 82.10 และภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 100.00 เนื่องจากการใช้กิจกรรมส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม ลักษณะเป็นการบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการมีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ มีการใช้ภาพและเนื้อหาที่ช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ สอดคล้องกับการศึกษาของ อุบลรัตน์ บุญทา ที่ได้ศึกษาการ

ประยุกต์ใช้โปรแกรมทักษะชีวิตในการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรของนักเรียนหญิงโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอतालसुम จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีการพัฒนาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ ด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 (อุบลรัตน์ บุญทา, 2554)

2. จากการเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาทักษะชีวิตต่อพฤติกรรมป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดเปี่ยมนิโครธาราม ตำบลหัวไทร อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา นักเรียนส่วนใหญ่มีความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร โดยก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมฯ นักเรียนมีความตระหนักเกี่ยวกับการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.90 และภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ อยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 ซึ่งดีกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย เนื่องจากการใช้กิจกรรมส่งเสริมความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร มีลักษณะเป็นการบรรยายเรื่องความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ให้เห็นถึงผลที่ตามมาจากการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และผู้วิจัยบรรยายถึงผลกระทบที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ โดยที่ไม่ป้องกันและผู้วิจัยบรรยายเรื่องโรคที่เกิดขึ้นจากการมีเพศสัมพันธ์ให้นักเรียนมีความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร มีการใช้วีดิทัศน์เรื่องรักต้องแฉ่ ซึ่งเป็นวีดิทัศน์ที่ประกอบการเรียนการสอนเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสม นำมาให้นักเรียนได้ศึกษา คิดวิเคราะห์และเกิดความตระหนักที่จะป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศได้ ซึ่งความตระหนักในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยต่อสุขภาพอนามัยเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้วัยรุ่นเข้าใจและรับรู้ภาวะเสี่ยงหรือโอกาสเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดภัยคุกคามทางเพศเพื่อนำไปสู่การฝึกฝนทักษะในการป้องกันตัวเองต่อไป (สุนิรัตน์ ยั่งยืน และคณะ, 2553) การศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ วันวิสาข์ บัวลอย และคณะ ที่ได้ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาเพื่อป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อำเภอสามพรานจังหวัดนครปฐมพบว่า ภายหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการตระหนักรู้ในตนเองเรื่องพฤติกรรมเสี่ยงที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (วันวิสาข์ บัวลอย และคณะ, 2559)

3. จากการเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตต่อพฤติกรรมป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดเปี่ยมนิโครธาราม ตำบลหัวไทร อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา นักเรียนส่วนใหญ่มีทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรและทักษะแก้ปัญหาเมื่อต้องเผชิญกับ

แรงกดดันจากกลุ่มเพื่อนและสิ่งแวดล้อม โดยก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมฯ อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 75.00 และภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 80.36 ซึ่งดีกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย เนื่องจากการใช้กิจกรรมส่งเสริมทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรและทักษะไขปัญหาเมื่อต้องเผชิญกับแรงกดดันจากกลุ่มเพื่อนและสิ่งแวดล้อม ลักษณะเป็นการบรรยายถึงความจำเป็นของทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรและทักษะไขปัญหาเมื่อต้องเผชิญกับแรงกดดันจากกลุ่มเพื่อนและสิ่งแวดล้อม นำเสนอประกอบสื่อ power point มีการแจกใบความรู้ ขั้นตอนการตัดสินใจเพื่อป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรและทักษะแก้ปัญหาเมื่อต้องเผชิญกับแรงกดดันจากกลุ่มเพื่อนและสิ่งแวดล้อม และกำหนดสถานการณ์ตัวอย่างเพื่อให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ อัญชลี ภูมิจันทร์ ที่ได้ศึกษาประสิทธิภาพโปรแกรมสุขศึกษาในการประยุกต์ใช้การสร้างเสริมทักษะชีวิตกับแรงสนับสนุนทางสังคมเพื่อป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนแห่งหนึ่งอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีการตัดสินใจและการแก้ปัญหาแตกต่างจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (อัญชลี ภูมิจันทร์, 2554) และสอดคล้องกับการศึกษาของ วินัส วัฒนธำรงค์ ที่ได้ศึกษาประสิทธิภาพโปรแกรมสุขศึกษาต่อการประยุกต์ใช้สร้างเสริมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลเมือง จังหวัดปทุมธานี ที่พบว่าหลังจากการทดลองโดยใช้ประสิทธิภาพโปรแกรมสุขศึกษาในการประยุกต์ใช้สร้างเสริมทักษะชีวิต กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยในหลาย ๆ ด้านของทักษะชีวิตสูงขึ้น สามารถคาดประมาณได้ว่านักเรียนจะสามารถปฏิบัติตัว มีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม มีความตั้งใจในการปฏิบัติ มีพฤติกรรมอนามัยเจริญพันธุ์ที่เหมาะสม สามารถดูแลตนเองได้ป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรได้ (วินัส วัฒนธำรงค์, 2558)

4. จากการเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตต่อพฤติกรรมป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดเปี่ยมนิโครธาราม ตำบลหัวไทร อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา นักเรียนส่วนใหญ่มีทักษะการปฏิเสธเพื่อป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร โดยก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมฯ นักเรียนมีทักษะการปฏิเสธเพื่อป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 75.00 และภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ นักเรียนมีทักษะการปฏิเสธเพื่อป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 85.71 ซึ่งดีกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย เนื่องจากการใช้กิจกรรมส่งเสริมทักษะการปฏิเสธเพื่อป้องกันพฤติกรรมการมี

เพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ลักษณะเป็นการบรรยายทักษะการปฏิเสธเพื่อป้องกันพฤติกรรม การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร วิธีการปฏิเสธในรูปแบบต่างๆ เช่น การพูด การแสดงท่าทีในการ ปฏิเสธ และยกสถานการณ์ตัวอย่าง ผู้วิจัยและนักเรียน แสดงความคิดเห็นร่วมกันเกี่ยวกับ ทักษะในการปฏิเสธเพื่อป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การเลือกใช้วิธีการ ปฏิเสธให้ถูกต้องและเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ สอดคล้องกับการศึกษาของ ลินจง จันทร เทศ ได้ทำการศึกษาการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคเอดส์โดยประยุกต์ การพัฒนาทักษะชีวิต ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราษีไศล อำเภอรามาศิไศล จังหวัดศรีสะเกษ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีทักษะการปฏิเสธสูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 (ลินจง จันทรเทศ, 2550)

5. จากการเข้าร่วมโปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตต่อพฤติกรรมป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดเปี่ยมนิโครธาราม ตำบลหัวไทร อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรม การป้องกันตนเองเพื่อหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร โดยก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมฯ นักเรียนมีพฤติกรรมป้องกันการป้องกันตนเองเพื่อหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร อยู่ใน ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.89 และภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมฯ อยู่ในระดับสูงมี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 ซึ่งดีกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย เนื่องจากใช้กิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมป้องกันการป้องกันตนเองเพื่อ หลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ลักษณะเป็นส่งเสริมทักษะด้านการปฏิบัติ ในเรื่อง ทักษะการปฏิเสธเพื่อป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร นักเรียนสามารถใช้ คำพูดและภาษาท่าทาง เพื่อสื่อสารความรู้สึกนึกคิดของตนในการแสดงความต้องการที่จะ ปฏิเสธพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์เมื่อถูกเพื่อนชักชวน หรือสบประมาทได้อย่างเหมาะสม เพื่อ ช่วยต่อการหลีกเลี่ยงการมีภาวะเสี่ยงต่อพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร

สรุป/ข้อเสนอแนะ

โปรแกรมการพัฒนาทักษะชีวิตต่อพฤติกรรมป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดเปี่ยมนิโครธาราม ตำบลหัวไทร อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา สามารถพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีพฤติกรรม ทางเพศที่เหมาะสม, ความตระหนักในตนเองเกี่ยวกับการป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ ก่อนวัยอันควร, ทักษะการตัดสินใจเพื่อป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรและ ทักษะการแก้ปัญหาเมื่อต้องเผชิญกับแรงกดดันจากกลุ่มเพื่อนและสิ่งแวดล้อม, ทักษะปฏิเสธ เพื่อป้องกันพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และพฤติกรรมป้องกันการป้องกันตนเองเพื่อ หลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียน

วัดเปี่ยมนิโครธาราม ตำบลหัวไทร อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา และจากการวิจัยครั้งนี้ ควรนำทฤษฎีแรงสนับสนุนทางสังคมมาใช้ในจัดโปรแกรมฯ ในครั้งต่อไป เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการช่วยกันป้องกันพฤติกรรมกรรมมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ควรมีการศึกษาวิจัยในนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มาเข้าร่วมโปรแกรมฯ เพื่อเป็นการปลูกฝังพฤติกรรมกรรมป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร และปลูกฝังทัศนคติต่อการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร

เอกสารอ้างอิง

- ชัชชัย ดิยะไพฑูริ และพรณี ปัญหัตถกิจ. (2556). ผลของโปรแกรมสุขศึกษาโดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีแรงจูงใจเพื่อป้องกันโรคร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคมเพื่อการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศและการป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ศรีนครินทร์เวชสาร, 28(2), 146-154.
- ฐิติพร อิงคถาวรวงศ์ และคณะ. (2550). พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นหญิงในโรงเรียนอาชีวศึกษา. สงขลานครินทร์เวชสาร, 25(6), 511-520.
- เบญจพร ปัญญา. (2553). การทบทวนความรู้: การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสร้างเสริมสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข.
- ปัญญากรินทร์ หอยรัตน์ และปราโมทย์ วงศ์สวัสดิ์. (2560). วัยรุ่นไทยกับการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร. วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี, 28(2), 173-178.
- มาโนช หล่อตระกูล และคณะ. (2555). ตำราพฤติกรรมศาสตร์ทางการแพทย์. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี.
- ลินจง จันทน์เทศ. (2550). ผลการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันโรคเอดส์โดยประยุกต์การพัฒนาทักษะชีวิตและแรงสนับสนุนทางสังคม ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนราชสีห์ไศล อำเภอรามัญ จังหวัดศรีสะเกษ. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษาและการส่งเสริมสุขภาพ. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วันวิสาข์ บัวลอย และคณะ. (2559). ประสิทธิภาพของโปรแกรมการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดนครพนม. รามาธิบดีพยาบาลสาร, 20(1), 127-142.
- วินัส วัฒนธารงค์. (2558). ประสิทธิภาพโปรแกรมสุขศึกษาต่อการประยุกต์ใช้สร้างเสริมทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลเมือง จังหวัดปทุมธานี. วารสารวิชาการ รพศ/รพท เขต 4, 17(3), 214-221.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และกองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย. (2556). แม่วัยใส ความท้าทายการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น. กรุงเทพมหานคร: แอดวานส์ปรีนติ้ง.
- สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์. (2554). สถานการณ์และแนวโน้มอนามัยการเจริญพันธุ์วัยรุ่นและเยาวชนและนโยบายกระทรวงสาธารณสุข. เรียกใช้เมื่อ 15 มีนาคม 2559 จาก <http://rh.anamai.moph.go.th/>
- สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์. (2557). การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น. เรียกใช้เมื่อ 6 กรกฎาคม 2559 จาก <http://www.dmh.go.th>.
- สุณิรัตน์ ยั่งยืน และคณะ. (2553). ความตระหนักในเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ที่ปลอดภัยต่อสุขภาพอนามัยของวัยรุ่น. วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 29(4), 420-427.
- อัญชลี ภูมิจันทิก. (2554). ประสิทธิผลโปรแกรมสุขศึกษาในการประยุกต์ใช้การสร้างเสริมทักษะชีวิตกับแรงสนับสนุนทางสังคมเพื่อการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนแห่งหนึ่ง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. ในวิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษาและส่งเสริมสุขภาพ. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อุบลรัตน์ บุญทา. (2554). ผลการประยุกต์ใช้โปรแกรมทักษะชีวิตในการป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรของนักเรียนหญิงโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอตาลสุม จังหวัดอุบลราชธานี. วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ, 5(2), 46-53.
- Chirawatkul, S. et al. (2013). Perceptions of male adolescents related to love and sexual relationships. Journal of the Psychiatric Association of Thailand, 58(1), 74-88.
- Rungrat, S., & Pornnapa, H. (2011). Power in sexual relationship and safe sex behaviors among teenage pregnancies. Naresuan University Journal, 19(1), 1-8.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เป็นวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา วิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา ในมิติเพื่อสนับสนุนการศึกษา การสอน การวิจัยในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยเน้นสาขาวิทยาศาสตร์ บริหารการศึกษา ปรัชญา จิตวิทยา การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม นิติศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่น ๆ ทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double Blind Peer – Reviewed) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษโดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย และผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยเสนอหรือกำลังเสนอตีพิมพ์ในวารสารวิชาการใดมาก่อน ทางวารสารมีกำหนดออกวารสารปีละ 12 ฉบับ (รายเดือน) ดังต่อไปนี้

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม	ฉบับที่ 2 เดือนกุมภาพันธ์	ฉบับที่ 3 เดือนมีนาคม
ฉบับที่ 4 เดือนเมษายน	ฉบับที่ 5 เดือนพฤษภาคม	ฉบับที่ 6 เดือนมิถุนายน
ฉบับที่ 7 เดือนกรกฎาคม	ฉบับที่ 8 เดือนสิงหาคม	ฉบับที่ 9 เดือนกันยายน
ฉบับที่ 10 เดือนตุลาคม	ฉบับที่ 11 เดือนพฤศจิกายน	ฉบับที่ 12 เดือนธันวาคม

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

1) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ บริหารการศึกษา ปรัชญา จิตวิทยา การพัฒนาสังคม นิติศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ สหวิทยาการอื่น ๆ

2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจัยหรือเสนอแนวคิดใหม่

3. รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 8 – 12 หน้ากระดาษ A4 หรือ B5 (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ TH SarabunPSK ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตารางต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่างพิมพ์เป็นตัวหนาเช่นตาราง 1 หรือ Table 1 และ รูป 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมี

รายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่ต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

- 2) ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้ตรงกลางหน้าแรก
- 3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุชื่อสังกัดหรือหน่วยงาน
- 4) มีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 300 คำต่อบทคัดย่อ
- 5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3 – 5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร พิมพ์ตัวที่ 6 และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ ควรเว้นระยะพิมพ์ เพิ่มอีก 0.5 ช่วงบรรทัด
- 7) การใช้ตัวเลขคำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student Centred Learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract) เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุป สั้นกะทัดรัดได้ใจความ
- 2) บทนำ (Introduction) ระบุความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัยและระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 3) วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4) ผลการวิจัย/ผลการทดลอง (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ
- 5) อภิปรายผล/วิจารณ์ (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด
- 6) องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge) ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย
- 7) สรุป (Conclusion) /ข้อเสนอแนะ (Recommendation) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

8) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการอ้างอิงที่มีปรากฏในบทความเท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) สรุป (Conclusion)
- 5) เอกสารอ้างอิง (Reference)

4. ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงบทความ ควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือสามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์ และรายการอ้างอิงจะต้องไม่ต่ำกว่า 10 รายการอ้างอิง/1 บทความ

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม – ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ ปิด – ปิด แล้วระบุชื่อ – นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ /เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า มาด้วย เว้นวรรคหนึ่งครั้งแล้วตามด้วยอ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ตัวอย่าง เช่น “คุณกริษทุตฺตัง ทังหยา จักร 4 ประการนี้ เป็นเครื่องเป็นไปแก่มนุษย์และเทวดาผู้ประกอบ เป็นเครื่องที่มนุษย์และเทวดาประกอบแล้ว ย่อมถึงความเป็นผู้ใหญ่และความไพศาลในภคะทั้งหลาย ต่อกาลไม่นานนัก” (อง.จตุกก. 21/31/37) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) เป็นต้น

2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระมหาสุทิตย อาภากร, 2560)

3) ผู้แต่งสองรายให้อ้างชื่อของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมชื่อผู้แต่งทั้งสองราย แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (พระมหาสุทิตย์ อาภากรโและเชมณัฐ อินทรสุวรรณ, 2560)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อของผู้แต่งรายแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (ศุศราภรณ์ แต่งตั้งลำ และคณะ, 2560)

5) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกัน หรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคนให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงปัจจุบันมากที่สุด

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างนามสกุลและอักษรย่อของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Kemp, S., 2020)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองรายให้อ้างนามสกุลและอักษรย่อของผู้แต่งทั้งสองราย โดยใช้เครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Levinson, D. & Ember, M., 1996)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al. แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ (Davis, S. N. et al., 2020)

เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อพระไตรปิฎก อรรถกถา.// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ. (2548). เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: พิสิษฐ์ ไทย ออฟเซต.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง/ (เลขหน้าที่อ้าง).// สถานที่พิมพ์: / สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

พระสุกิจ จ. สุจินโณ. (2559). การสร้างความคิดนามธรรมในวัฒนธรรมไทย ใน ปวีตร ว่องวีระ. ทฤษฎี และวิธีวิทยาของการวิจัยวัฒนธรรม. (หน้า 112). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่/ (ฉบับที่), / เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์- เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

จิตติวุฒิ หมั่นมี. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 3(1), 25-31.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อสารานุกรม, / (เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่อ้าง).
สถานที่พิมพ์: / สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สนิทอาจพันธ์. (2537). หม้อคอกควาย. ใน สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีตเขต หัวเมืองฝ่ายเหนือ, (หน้า 274-275). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์, / เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

สุชาติ เผือกสกนธ์. (9 มิถุนายน 2549). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ผู้จัดการรายวัน, น.13.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์, รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.//ใน/ ระดับวิทยานิพนธ์ สาขา./ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์.

ตัวอย่าง :

สมบูรณ์ ตาสนธิ. (2560). กระบวนการและขั้นตอนบรรลุนิยาม 4 ของพระอรหันตคต. ใน ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

นายมนัส ภาคภูมิ. (2540). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็น ศูนย์กลางชุมชน. ใน รายงานการวิจัย. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(8) สัมภาษณ์

รูปแบบ:

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.//(วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์).//ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์.//(ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

วรพล ไม้สน (พลวัชร). (5 พ.ย. 2559). หลักการ วิธีการ เป้าหมาย ในการปรึกษาทาง ไทโรศาสตร์. (นางณัฐณัช แก้วผลึก, ผู้สัมภาษณ์)

(9) สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.//(ปีที่เผยแพร่).// ชื่อเรื่อง.//เรียกใช้เมื่อ/ จาก แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ตัวอย่าง :

ทวีศักดิ์ อุณจิตติกุล. (2561). พระพุทธศาสนาเถรวาท จะสืบทอดดำรงอยู่อย่างไร? เรียกใช้เมื่อ 15 มกราคม 2562 จาก <https://www.dailynews.co.th/article/666936>

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2561). เลื่อนข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับชำนาญงาน คำสั่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ 593/2562. เรียกใช้เมื่อ 15 มกราคม 2562 จาก <http://www.onab.go.th/category/news/คำสั่ง-ประกาศ/>

(10) ราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ:

ชื่อกฎหมาย.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อเรื่อง(ถ้ามี).//ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ตอนที่/หน้า/(วันเดือนปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 129 ตอนพิเศษ 97 ง หน้า 1 (20 มิถุนายน 2555).

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. (2535). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2500. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2551). การแพทย์ยุคใหม่ในพุทธทัศน์. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก.

ธิดาวิภา วัฒนศิริ. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 3(1), 25-31.

สมบุญ ตาสนธิ. (2560). กระบวนการและขั้นตอนบรรลุนิยาม 4 ของพระอรหันตบุคคล. ใน ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสนาคณะบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระศรีคัมภีร์ญาณ (สมจินต์ สมมาปณฺโญ). (2555). การจัดการศาสนาและ วัฒนธรรมในอุษาคเนย์เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ. เรียกใช้เมื่อ 4 กันยายน 2556 จาก http://www.mcu.ac.th/site/articlecontent_desc.php?article_id=1304&articlegroup_id=274

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).

Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. (3rd ed.). NY: Harper & Collins.

Muniyandi, M. et al. (2015). Health literacy on tuberculosis amongst vulnerable segment of population: Special reference to Saharia tribe in central India. The Indian journal of medical research, 141(5), 640-647.

Kiarash, A. (2007). Human Dignity in Islamic Bioethics. The Iranian Journal of Allergy, 6(5), 25-28.

5. การส่งบทความเข้าระบบ Thaijo เพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์ ของวารสารมหาวิทยาลัยนครพนมได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/JMND> เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง E-mail: tak.punyada@gmail.com

6. รูปแบบการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสารมหาวิทยาลัยนครพนม

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วยภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร ในรูปแบบไฟล์ภาพ สกุล *.PDF*.JPG*.GIF หรือ *.bmp ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 12 หน้า (รวมบทคัดย่อ ภาพ ตารางและเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยไม่ตรงกับแนวทางของวารสารมหาวิทยาลัยนครพนม หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการ หรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับแจ้งคำสั่งวารสาร ฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสารฯ

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย

บทความวิจัย (12 pt)

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ – นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ – นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt).....ระบุประเภทของวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....
.....ผลการวิจัยที่พบ (เลือกนำเสนอเฉพาะผลการวิจัยที่ มีความน่าสนใจมากที่สุด).....
.....
.....
.....
.....

คำสำคัญ: 3 – 5 คำ

Abstract (18 pt) (300 คำ)

(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Keywords: 3 – 5 words

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า)

...(16 pt) 1. กล่าวถึงความเป็นมาแล้วความสำคัญของปัญหา โดยกว้าง ๆ (อ้างนโยบาย กฎหมาย หรือแนวคิดทฤษฎีมารองรับ).....

2. กล่าวถึงสภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้น (อ้างอิงงานวิจัยหรือทฤษฎีมารองรับ).....

3. กล่าวถึงสภาพปัญหาของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา.....

4.สรุปความเป็นมาทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (16 pt)

1..... (16 pt).....

2..... (16 pt).....

3..... (16 pt).....

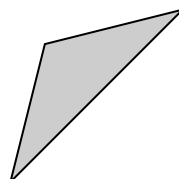
วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16 pt) ระบุรูปแบบของการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล.....

(16 pt).....ผลการวิจัยต้องตอบวัตถุประสงค์ทุกข้อ

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ) (ถ้ามี)

[illegible]

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

อภิปรายผล (18 pt)

(16 pt) อภิปรายผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์ ผลการวิจัยสอดคล้องหรือไม่
สอดคล้อง กับผลการวิจัยของใคร สามารถนำมาอภิปรายได้ทั้งหมด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

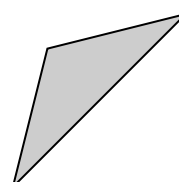
.....

.....

.....

.....

.....

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt) (ถ้ามี)

(16 pt) ระบอบองค์ความรู้เป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์หรือออกมาใน
รูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย.....

[illegible]

สรุป/ข้อเสนอแนะ (18 pt)

...(16 pt) สรุปผลการวิจัยทั้งหมด สั้น ๆ กระชับรัดได้ใจความ พร้อมข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย และการนำผลการวิจัยไปใช้ รวมถึงเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป

[illegible]

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

...(16.pt) ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2559 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องสภาพปัญหาและความต้องการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในบริบทภาคใต้ตอนล่าง.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt) (ต้องไม่ต่ำกว่า 10 รายการ)

(16.pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ

บทความวิชาการ (12 pt)

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ – นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ – นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3 – 5 คำ

Abstract (18 pt) (300 คำ)

...(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย

.....

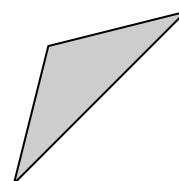
.....

.....

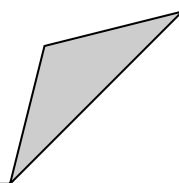
.....

.....

Keywords: 3 – 5 words

(16 pt)

[illegible]

เนื้อหา (18 pt)

.....(16 pt).....

สรุป (18 pt)

(16.pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt) (ต้องไม่ต่ำกว่า 10 รายการ)

(16.pt)

.....

.....

.....

.....

.....